విశ్వకోశము

(విశ్వ ప్రకాశము)

సంస్కృతాంధ్ర నిఘంటువు

కోశ కర్త

శ్రీ మహేశ్వర సూరి

రోహిణి పబ్లికేషన్స్

మెయిన్ రోడ్ రాజమండ్రి - 1

VISWA KOSAM

(VISWA PRAKASAM)

By **SRI MAHESWARA SURI**

SANSKRIT TELUGU DICTIONARY

First Edition
OCTOBER 1996

DTP at
UNIVERSAL TYPE SETTERS Rajamundry

Printed at
SRI ARUNODAYA PRINTING PRESS
Seetharampuram VJA 2 Ph 431422

Published by

Phone 73444

ROHINI PUBLICATIONS
MAIN ROAD RAJAMUNDRY

PRICE Rs 75/-

మనవి

సంస్కృత శబ్దకోశాల్లో అమరకోశం తర్వాత ఎన్నదగినది విశ్వకోశం

శ్లో॥ కోశం విశ్వ ప్రకాశాఖ్యం నిరమాచ్ఛీ మహేశ్వర

అనే శ్లోకాన్ని బట్టి సమస్తమును ప్రకాశింపజేయబడినది అనే అర్థం స్ఫురించే విధంగా కోశకర్త శ్రీ మహేశ్వరసూరి ఈ నిఘంటువుకు విశ్వప్రకాశము అన్న ఔచిత్యనామాన్ని ఏర్పరచాడు కాని సంజీవినీ వ్యాఖ్యాత శ్రీ మల్లినాథ సూరి తన వ్యాఖ్యానాలలో ఉచ్చారణ సౌలభ్యం కొరకు ఇతి విశ్వ అని పేర్కొనటంతో దీనిపేరు విశ్వకోశంగానే స్థిరపడిపోయింది

ప్రామాణిక పరంగా పరిశీలిస్తే రమారమి పది నిఘంటువులను సంప్రదించి నిర్మించటం వలన శబ్ద బాహుళ్యత సౌష్ఠవాలను సంతరించు కుని సప్రామాణిక నిఘంటువుగా నేటికీ నిలువగలిగింది

శ్లో॥ ఏతత్కవీంద్రైరథ పండితేంద్రై ప్రయోగ సంబోధ ఫల ధ్వయాప్త్యై
యైర్నామ కంఠాభరణం కృతంతై సర్వజ్ఞతా స్వప్రణయా కృతైవ

అనే శ్లోకాన్ని ప్రయోజన పరంగా పరిశీలిస్తే ఈ విశ్వకోశం కవీంద్రులకు పండితులకు విద్యార్థులకు మిక్కిలి మహోపకారిగా అవగతమవుతోంది

ఇటువంటి అత్యుత్తమమైన నిఘంటువును విద్వాంసులు విద్యార్థులు ఆదరిస్తారనీ విశ్వప్రకాశంతో విద్యార్థులు స్వయం ప్రకాశితులు అవశ్యం కాగలరని ఆశిస్తున్నాం

ధాతునామ సంవత్సరం
విజయ దశమి

రోహిణి పబ్లికేషన్స్

ఈ నిఘంటువునందు సూచించిన సంకేతములు

పు	పుంలింగము
స్త్రీ	స్త్రీలింగము
న	నపుంస లింగము
త్రి	త్రిలింగము
అ	అవ్యయము

శ్రీ

విశ్వకోశః

ముఖఖండ ప్రారంభః

స్తువీ మవా మహామోవాక్లేశాంతక భిషగ్వరం।
త్రైధాతుకనిదానజం సర్వజం దు ఖహానయే॥ 1
కలావిలాసాన్మకరందబిందు ముద్రాం వినిద్రే హృదయారవిందే।
యా కల్పయంతీ రమతే కనీనాం దేవీం నమస్యామి సరస్వతీం తాం॥ 2
కవీంద్రకుముదానంద కందోదమసుధాకరం।
వాచస్పతిమతి స్పర్థి శేముషీ చంద్రికోజ్వలం॥ 3
క్షుభ్యత్క్షీరాబికల్లోలమాలోల్లాస యశశ్శ్రియం।
గురుం వందే జగద్వంద్య గుణరత్నైక రోహణం॥ 4
శ్రీసాహసాంకనృపతే ర నవద్యవైద్య విద్యాతరంగ పదమద్వయమేవ బిభ్రత్।
యశ్చంద్రచారుచరితో హరిచంద్రనామా స్వవ్యాఖ్యయా చరకతంత్రమ లంచకార॥ 5
ఆసీద సీమ వసుధాధిప వందనీయే తస్యాన్వయే సకల వైద్యకులావతంస ।
శక్ర స్య దస్ర ఇవగాధిపురాధిపస్య శ్రీ కృష ఇత్యమల కీర్తిలతావితాన ॥ 3
సంకల్ప సంభవదనల్ప వికల్పజల్ప కల్పాన లాకులిత వాదిసహస్ర సంధు ।
తర్క త్రయత్రిణయన స్తనయో యదీయో దామోదర స్సమభవద్భిషజాం వరేణ్య ॥ 7
తస్యాభవత్సూ నురుదారవాచో వాచస్పతి శ్రీలలనావిలాసీ।
సద్వైద్య విద్యానళినీదినేశ శ్రీమల్లణ స్సత్కుముదాకరేందు ॥ 8
యద్భ్రాతృజ స్సకలవైద్యక తత్వరత్న రత్నాకర శ్రియమవాప్య చ కేశవో భూష
కీర్తేర్నికేతన మనింద్యపదప్రమాణ వాక్య ప్రపంచరచనా చతురానన శ్రీ॥ 9
కృష్ణస్య చా జని సుత స్స్మితపుండరీక షండాతపత్ర పరభాగయ శ ష రాగ ర
శ్రీ బ్రహ్మ ఇత్యవికలాత్మ ముఖారవింద సోల్లాసలాసత రసార్ద్ర తితస్వతీక ॥ 10
తస్యాత్మజ స్సరసకైరవ కాంతకీర్తి శ్రీమాన్మహేశ్వర ఇతి ప్రథిత విరోధ ।
నిశ్శేషవాఙ్మయ మహారవపారదృశ్వా శబాగమాంబురుహ షండ గ్రభూవ॥ 11

య స్సాహసాంకచరితాది మహాప్రబంధ నిర్మాణనైపుణగుణాగత గౌరవశ్రీ ।
యో వైద్యకత్రయ సరోజ సరోజబంధు బంధు స్సతాం సుకవికైరవ కాననేందు ॥ 12
ఇయం కృతి స్తస్య మహేశ్వరస్య వైదగ్ధ్యసంఖో పురుషోత్తమానాం।
దేదీప్యతాంవ్యాత్కమలేషు నిత్య మాకల్ప మాకల్పిత కౌ స్తుభశ్రీ ॥ 13
లబ్ధై కథంచిదభిజాత సువరకార లీలేన కోశవరరత్నధి శబరత్నై ।
విశ్వప్రకాశ ఇతి కాంచనబంధ శోభాం భిభ్రన్మయా త్రఘటితో ముఖఖంఢ ఎష ॥ 14
క్షోణీశ్వరో దీరితశబకోశ రత్నాకరాలోడనలాల సానాం।
సేవ్య కథం నైష సువర శైలో విశ్వప్రకాశో విబుధాధిపానాం॥ 15
భోగీంద్ర కాత్యాయన సాహసాంక వాచస్పతి వ్యాడి పురస్సరాణాం।
సవిశ్వరూపా మలమంగలానాం శుభాంగ వోపాలిత భాగురాణాం॥ 16
కోశావకాశాత్ప్ర కటు ప్రభావ సంభావితా నర్ఘ్యగుణస్స ఎష ।
సంపాదయ స్త్నేష్యతి వాంఛితార్థా కథం న చింతామణితాం కవీనాం॥ 17
ఆమిత్రశైల చరమాచలమే (క) ఖలాద్రి కైలాసభూమి పలయాద్య దిహాస్తికించిత్।
ఏకత్ర సంభృతమగోచర శబరత్న మాలోక్యతాంత దఖిలం సుధియ కవీంద్రా ॥ 18
యద్యస్తి వాఙ్మయమహారవ మంథనేచ్ఛా ప్రాప్తుం పదం ఫణి పతేర్యది కౌతుకం వ ।
విశ్వప్రకాశమనిశం తదిమం నిషేవ్య సంభావ్య తాం పరమశాబిక శేఖరశ్రీ ॥ 19
సతాం పుస్తక సంభారభార మోక్ష కృతో మయా।
నామానుశాసనమిదం సంపూరం తన్వతాఽద్భుతం॥ 20
యద్యపూర్వతయా కించిన్నామాత్ర ప్రతిభాతి చ।
తత్తదన్విష్యతాం సద్భిర్నామ పారాయణాదిషు॥ 21
ఎతత్కవీంద్రై రథ సండితేంద్రై ప్రయోగ సంబోధ ఫలద్వయాప్త్యై।
య్తైర్నామ కంఠాభరణం కృతం తై స్సర్వజతా స్వప్రణయా కృతైవ॥ 22
స్వైరప్రచారై పరికల్పితాభి శబార్థ సంబోధ కథా ప్రధాభి ।
వ్యాఖ్యాభి రప్రాప్తముదాం ప్రమోదమాదాతు మత్రైష పరిశ్రమోన ॥ 23
ఎతాంకృతిం కృతధియ కృతకృత్యభావ మాపాదయన్ను సదయం సదయంతు చేత ।
నిత్యం మహేశ్వరకవే పరిభావయంత సంత పరోన్నతిరతా వా భవంతి లోకే। 24
రామా నల వ్యోమ రూపైశ్శకకాలేఽ భిలక్షితే కోశం విశ్వప్రకాశాఖ్యం నిరమాచ్ఛీ మహేశ్వర ॥ 25

నియామా

మూ ఎకద్వ్యత్రి చతు పంచ షడ్వరాను క్రమోజ్వలై
కాంతాదివరైర్నానార్థసంగ్రహూకయం వితన్యతే 1

టీ ఏక జ్వలై ఎక షట్ = ఒకటి మొదలుకొని యారు వరకు నైన వర్ణ = అక్షరముల యొక్క అనుక్రమ వరుసచేత ఉజ్వలై = ప్రకాశించుచున్న కాంతాది వరై = కాంతము మొదలగు వరములచేత అయం = ఈ నానార్థసంగ్రహ = అనేకార్థ సంగ్రహము వితన్యతే = విస్తరింపబడుచున్నది

మూ నానార్థ ప్రథమాంతోఽత్ర సర్వత్రాదౌ ప్రదర్శిత
సప్తమ్యంతేషు శబేషు వర్త మాన స్సునిశ్చిత 2

టీ అత్ర = ఈ కోశమునందు సర్వత్ర = అంతట సప్తమ్యంతేషు = సప్తమీ విభక్తి యంతమందుగల శబేషు = శబములయందు వర్తమాన = వర్తించు చున్నయదియు సునిశ్చిత = సుష్టుగానిశ్చయింపబడినదియు ప్రథమాంత = ప్రథమావిభక్తియంతమందుగలదియు(నగు) నానార్థ = అనేకార్థశబము ఆదౌ= ముందుగా ప్రదర్శిత = చూపబడెను

మూ దృష్టాంతేన సహ క్వాప సప్తమ్యాధార ఎవ చ
స్పష్టాయ లింగభేదాయ క్వాప్యత్ర పునరుక్తతా 3

టీ క్వాప = ఒక్కొక్కచోట దృషాంతేన సహ=దృషాంతముతోగూడా సప్తమ్యాధారఏవ= సప్తమీ విభక్తి యాధారముగల శబము నందే (ప్రవర్తించు చున్నది) ఉ శ్లో దవో దావ ఇవ ఖ్యాతో దవాగ్ని వనయోరపి అత్ర = ఈ కోశమునందు క్వాప= ఒక్కొక్కచోట పునరుక్తతా= (నానార్థపదముయొక్క) పునరుచ్చారణము స్పషాయ = స్పషమైన లింగభేదాయ = లింగవిభేదము కొఱకు (నగుచున్నది)

★ కాంత ఏకవర్ణ ★

కో బ్రహ్మాత్మా నిలార్కేషు
శమనే సర్వనామ్ని చ
పావకే చ మయూరే చ
సుఖ శీర్షజలేషు కం

క పు ఇది బ్రహ్మకును ఆత్మకును వాయువునకును సూర్యునకును యమునకును సర్వనామవాచకముకును అగ్నికిని నెమలికిని న సుఖమునకును శిరమునకును జలమునకును పేరు

★ అథ కాంతోద్వివర ★

అకం పాపే చ దుఃఖే చ
శకో రాజన్య దేశయో

అక న ఇది పాపమునకును దుఃఖమునకును పేరు **శక** పు ఇది రాజశ్రేషునకును (శాలివాహనాదులు) దేశవిశేషమునకును పేరు

బకస్తు బకపుష్పే స్యా
త్కుహేర్వా శ్రీదే చ రక్షసి
శుకో వ్యాససుతే కీరే
రావణస్యచ మంత్రిణి
గ్రంధిపర్ణే శిరీషే చ
శుకం స్యాచ్ఛోణకే క్వచిత్
ద్వికః కాకే చ కోకే చ
సృకో బాణానిలోత్పలే

బక పు ఇది బకపుష్పపుచెటునకును వాలుకొంగకును కుబేరునకును బకాసురునకునుపేరు
శుక పు ఇది శుకమహామునికిని చిలుకకును రావణునిమంత్రికిని న సాణేయమను గంధద్రవ్యమునకును దిరిశనచెటునకును దుండిగపుచెట్టునకును పేరు
ద్విక పు ఇది కాకికిని చక్రవాక పక్షికిని పేరు
సృక పు ఇది బాణమునకును వాయువునకును కలువకును పేరు

అర్కోఽర్కపర్ణే స్ఫటికే
రవౌ తామ్రే దివస్పతౌ(7)
కర్కః కర్కో రాశిభేదే
శుక్లాశ్వేదర్పణే ఘటే
తర్కః కాంక్షావితర్కోహ
కర్మభేదేషు కీర్త్యతే
శ్లోకో యశసి పద్యే చ
లోకస్తు భువనే జనే
స్తోకోఽల్పే చాతకే

అర్క పు ఇది జిల్లేడుచెటునకును స్ఫటికమణికిని సూర్యునకును రాగికిని ఇంద్రునకును పేరు
కర్క పు ఇది పీతకును కర్కటక రాశికిని వెల్లగుఱ్ఱమునకును అదమునకును కుండకును పేరు
తర్క పు ఇది ఆశకును సంశయ వితర్కమునకును ఊహకును కర్మవిశేషమునకును పేరు
శ్లోక పు ఇది కీర్తికిని పద్యమునకును పేరు
లోక పు ఇది లోకముకును మనుజునకును పేరు **స్తోక** త్రి ఇది స్వల్పమైనదానికిని పు వానకోయిలకును పేరు

తోకం త్వపత్యే తనయే ఎచ॥(9)

తోక న ఇది స్త్రీ పుంరూప సంతానమునకును పుత్రునకును పేరు

కోకశ్చక్రేవృకే జ్యేష్ట్యాం
ఖర్జూరీద్రుమ భేకయో ।

కోక పు ఇదిచక్రవాకపక్షికిని తోడేటికిని బల్లికిని ఖరూరపుచెటునకును కొంగకును పేరు

రోకో దీప్తౌ బిలే రోకం
నౌకా క్రయణభేదయో ॥

రోక పు ఇది ప్రకాశమునకును న రంధ్రమునకును ఓడకును కొనుటకును పేరు

ఛేకో విదగ్దే ఛేకస్తు
విశ్వస్తమృగ పక్షిణో ।

ఛేక త్రి ఇది నేర్పరికిని విశ్వాసంపజేయబడిన మృగపక్ష్యాదులకును పేరు

రేకో విరేకే శంకాయాం
రేక స్స్యాదవమేఽపి చ॥

రేక పు ఇది విరేచనమునకును శంకకును నీచునకును పేరు

కాక స్స్యాద్వాయసే వృక్ష
ప్రభేదే పీఠసర్పిణి।
కాకా స్యాత్కాకనాసాయాం
కాకోలీ కాక జంఘయో ॥(12)
రక్తికాయాం మలయ్యాంచ
కాకమాచ్యాంచ కీర్తితా।
కాకం స్త్రీరత బంధే స్యా
త్కాకానాం సంహాతావపి॥(13)
వేశవారేచ ధృష్టేచ జ్యేష్ఠే చ
క్వచిదిష్యతే శిరక్షేవ క్షాలనే।
మానవిశేష ద్వీపభేదయో ॥(14)

కాక పు ఇది కాకికిని కొండగోగుచెట్టునకును కుంటివానికిని స్త్రీ కాకిదొండచెటునకును తేలుమణిచెటునకును వెలుమసంధిచెటునకును కాచిచెటునకును న స్త్రీల రతిబంధవిశేషమునకును కాకులసమూహమునకును సంబారపుగుండకును దిటరికిని వృద్ధునకును తలరుదుకొనుటకును పరిమాణభేదమునకును ద్వీపభేదమునకును పేరు

పాకశ్శిశౌ జరానిష్ఠే
వచనక్లేదనే షు చ।

పాక పు ఇది ఎల్లవానికిని ముసలితనమునకును వండుటకును పండుటకును పేరు

శాకో ద్వీపాంతరే శక్తౌ
నృప ద్రుమవిశేషయో ॥ (15)
శాకం హారీతకే చాపి

శాక పు ఇది శాకద్వీపమునకును సామర్థ్యమునకును శాకరాజునకును శాకవృక్షమునకును కరకచెట్టునకును పేరు

నాకస్స్వరాంతరిక్షయో ।

నాక పు ఇదిస్వరమునకును ఆకాశమునకును పేరు

మూకోఽపవాక్ఛ్రుతౌ దీనే

మూక పు ఇది మూగవానికిని దీనునకును పేరు

శూకోఽనుక్రోశ శృంగయో ॥(16) **శూక** పు ఇది దయకును కొమ్మునకును పేరు
భూక శ్ఛిద్రే మరాళే చ **భూక** పు ఇది రంధ్రమునకును హంసకును పేరు
భేకో మండూక మేఘయో । **భేక** పు ఇది కప్పకును మబ్బునకును పేరు
ఏకంతు కేవలే శ్రేష్ఠ **ఏక** త్రి ఇది అసహాయమైనదానికిని శ్రేష్ఠమైన
ఇతరస్మింశ్చ వాచ్యవత్॥ దానికిని వేరైనదానికిని పేరు
శౌకం శుకసమూహేచ **శౌక** న ఇది చిలుకల గుంపునకును స్త్రీల రతి
స్త్రీణాం చ కరణాంతరే। బంధవిశేషమునకును పేరు
అంకస్థానేఽంతికే మంతౌ **అంక** పు ఇది ప్రదేశమునకును సమీపమున
రూపకో త్సంగలక్ష్మసు॥(18) కును అపరాధమునకును నాటక విశేషమున
నాటకాది పరిచ్ఛేదే కును తొడముందరి భాగమునకును చిహ్నమున
చిత్రయుద్ధేచ భూషణే। కును నాటకమందలి భాగమునకును యుద్ధవి
శేషమున కును అలంకారమునకును పేరు

కంకశ్ఛద్మద్విజే ఖ్యాతో **కంక** పు ఇది బ్రాహ్మణవేషధారునకును రాపులు
లోహపృష్ఠ కృతాంతయో ॥(19) గునకును యమునకును పేరు
వంక పల్యాణభాగే స్యా **వంక** పు ఇది గుఱ్ఱపు కళ్ళెము యొక్క ముందరి
న్నదీపాత్రే చ భంగురే। భాగమునకును నదీవక్రమునకును పేరు
టంక కపిత్థభేదే స్యా **టంక** పు ఇది నల్లవెలగచెట్టునకును రెండుధరణ
న్మానాంతర ఖనిత్రయో ॥(20) ముల ప్రమాణమునకును తవుగోలకును కోప
కోపేఽసికోశే జంఘాయాం మునకును కత్తివరకును ఎక్కకును వెలిగార
టంకణో గ్రావధారణే। మునకును ఱాళ్ళుమలచెడు యులికిని పేరు
రంకస్తు కృపణే మన్దే **రంక** పు లోభికిని జడివానికిని పేరు
పంక కర్దమ పాపయో ॥ **పంక** పు ఇది బురదకును పాపమునకునుపేరు
న్యంకు ర్మృగే ఋషౌ **న్యంకు** పు ఇది జింకపోతునకును మునివిశేషము
నకును పేరు

నాకు ర్వాల్మలూరౌ మునౌగిరౌ। **నాకు** పు ఇది పుటకును మునివిశేషమునకును
పర్వతమునకును పేరు
శంకు కీలే శివేఽస్త్రే చ **శంకు** పు ఇదిమేకునకును శివునకును అస్త్రవి
సంఖ్యాపాదపభేదయో ॥ శేషమునకును సంఖ్యాభేదమునకును వృక్షవిశే

యాదొ భేదేచ పాపేచ	షమునకును నీటిపందికిని పాపముకును
స్థాణావప చ మేహనె।	కొమ్ములు లేనిమొరడుకును శిశ్నముకును పేరు
కల్కః పాపాశయె పాపే	**కల్క** పు ఇది దురాలోచనకును పాపముకును
దంభె విట్కిట్టయోరపి॥	కపటముకును పురీషమునకును చీమిడిమొదలగు పం(డెండు విధములగు శారీరమలములకును పేరు
వల్కంతు వల్కలె ఖండె	**వల్క** పు ఇది నారపటుకును తునుకకును పేరు
శల్కం శకలవల్కయో ।	**శల్క** పు ఇది తునుకకును నారపట్టకును పేరు
శుల్కం ఘట్టాది దెయెస్యా	**శుల్క** పు ఇది మూరస్థలు ఘాటీల వదనిచ్చు
జ్జామాతుర్భంధకెऽ ఎ చ ॥ (24)	(దవ్యమునకును అల్లునివదపుచ్చుకొను (దవ్యముకును పేరు
నిష్కమష్టాధిక స్వర్ణ	**నిష్క** పు ఇది 108 స్వర్ణముల యెత్తు బంగారు
శతెదీ నారకర్షయో ।	నాణెమునకును 70 గురుగింజలయెత్తు ము(దికకును కరమునకును వక్షమున ధరించు పతకమున
వక్షాలంకరణె హెమ	కును బంగారమునకును పలముయెత్తు బంగార
మాత్రె హెమపలెऽ ఎచ॥(25)	మునకును పేరు
ముష్కంऽడ కొశె సంఘాతె	**ముష్క** పు ఇది వృషణముకును సమూహమున
ముష్కొ మోక్షేచ పాదపె।	కును మోక్షముకును వృక్షవిశేషముకును పేరు
కిష్కుర్వితస్తౌ హస్తెచ	**కిష్కు** పు ఇది జానకును మూరకును ముంజే
(పకొష్ఠె కుత్సితె ऽ ఎ చ ॥ (26)	యికిని నిందితునకును పేరు
(తికాకూపస్య నెమౌస్యా	**(తికా** (స్త్రీ ఇది నూతిమీది గిరుకకును న ముడి
(త్రికం పృష్ఠాధరె (త్రయె।	పూసకును మూడు వస్తువుల సమూహముకును పేరు
లంకా రక్ష పురీశాఖా	**లంకా** (స్త్రీ ఇది రావణుని పట్టణమునకును
శాకినీ కులటాసుచ॥ (27)	కొమ్మకును శాకినీభూతమునకును వ్యభిచారిణికిని పేరు
శంకా (త్రాసె వితర్కేచ	**శంకా** (స్త్రీ ఇది భయమునకును సందేహించుటకును పేరు
రాకాతు సరిదంతరె।	**రాకా** (స్త్రీ ఇది నదీ విశేషముకును గజికిని

కచ్ఛ్వానవరజ కన్యా	క్రొత్తగా రజస్వలయైన పడుచుకును నిండుపున్న
పూర్ణేందుపూర్ణి మాసుచ॥(28)	మకును పేరు

★ అథకాంత త్రివర్ణ ★

కనకం చంపకే స్వర్ణే	**కనక** న ఇది సంపెంగ పువ్వుకును బంగారు
కింశుకె నాగకెసరె।	కును మోదుగచెట్టుకును నాగకేసర వృక్షము
దుత్తూరె కాంచనారెచ	కును ఉమ్మెత్త చెటుకును దేవకాంచన వృక్షము
కాలెయెౕఎ క్వచిన్మతం॥ (29)	నకును కృష్ణాగరుకును పేరు
కరకస్తు కరంకెస్యా ద్దాడి	**కరక** పు ఇది పుర్రెకును దానిమ్మ చెటుకును
మెచ కమండలౌ ఎక్షిభెదె	కమండలమునకును కరక పక్షికిని హస్తమున
కరెచాఎ కరకాచ ఘనోపలె॥	కును త్రీ వడగలికిని పేరు
నరకొ నిరయె దైత్యె	**నరక** పు ఇది నరకముకును నరకాసురునకును పేరు
సరకస్సీధుభాజనె।	**సరక** పు ఇది కల్లుకుండకును ఎడతెగని మార
అభిన్నాధ్వగపంక్తౌచ	స్థుల వరుసకును కల్లుత్రాగుటకును కల్లుకును
సీధుపానెచ సీధుని॥(31)	పేరు
ఖనక శ్చిత్తతత్వజ్ఞె ఎంధి	**ఖనక** పు ఇది చిత్తతత్వముందెలిసిన వానికిని
(పధి) చొరెచ మూషకె।	కన్నపు దొంగకును పందికొక్కుకును పేరు
జనక ఎత్రు రాజర్ష్యో	**జనక** పు ఇది తండ్రికిని జనకమహారాజుకును పేరు
ర్యుతకం సంశయె యుగె॥	**యుతక** న ఇదిసంశయమునకును జంటకును
యౌతకె చలనాగ్రెచ స్త్రీ	పెండ్లికూతునకిచ్చు బాలతొడవుకును చాటుకొన
వస్త్రాంచలయుక్తయో ।	కును త్రీలపైటుచంగుయొక్క అగ్రముకును
	కూడుకొన్న దానికిని పేరు
కృషక కర్షకెఫాలె (పాపె)	**కృషక** పు ఇది దున్నుకొని జీవించు వానికిని
	నాగటి కర్రుకును పేర్లు
రజకొ ధావకె శుకె॥(33)	**రజక** పు ఇదిచాకలి వానికిని చిలుకకును పేరు
మధుకొ వందిభెదెస్యా	**మధుక** పు ఇది స్తుతి పాఠకునకును యక్ష
ద్యష్ట్యాహ్వె విహగాంతరె।	మధుకముకును పక్షివిశేషముకును తిప్పతీగె
మధుకొ మధువర్ణ్యాంస్యా	కును పేరు
దణుకొ నిపుణాల్పయో॥(34)	**అణుక** పు ఇది నేర్పరికిని అల్పునకును పేరు

ఎునుకశ్శివమల్యాం స్యా
దర్కే పర్ణే చ రోమకే।
శిశుకశ్శింశుమారేస్యా
ద్బాలకేలూపనోరవ॥(35)
క్రముక ఎట్టికా లోధ్రే
భద్రముస్తక పూగయో ।
ఫలేకార్పాసకాయాంచ
క్రముకో బ్రహ్మదారుణి॥(36)
బహుక కర్కటేఽర్కేచ
దాత్యూహే జలఖాతకే।
ధనిక స్సాధుధన్యాక
ధవేషు ధనికాస్త్రియాం॥ (37)
ప్రియక పీతసారేస్యా
న్నీపే చిత్రమృగేఽళినిః
కుంకుమేచ ప్రియంగౌచ
పృధుకశ్చిపటే శిశౌ॥ (38)
యమకం యమజే శబ్దా
లంకారే సంయమేఽపి చ।
మశక కధ్యతే క్షుద్ర
రోగజంతువిశేషయో॥(39)
కులకంతు పటోలేస్యా
చ్ఛ్లోకసంబంధగుచ్ఛకే।
కులకస్యాత్కుల శ్రేష్ఠే
వల్మీకే కాకతిందుకే॥ (40)
తిలకం చిత్రకే ప్రాహా
ర్లలామే తిలకాలకే।
రోగాశ్వ ద్రుమ భేదేషు
క్లోమ్నిసౌవర్చ లేఽపి చ॥ (41)

వసుక పు ఒక పుష్పపు చెటుకును జిల్లేడు చెటుకును రుమాకరపాంసులవణముకును పేరు

శిశుక పు ఇది ఎడక మొసలికిని శిశువుకును ఉలుచమీనుకును పేరు

క్రముక పు ఇది యెర్రలొదుగ చెటుకును భద్రతుంగముస్తకును పోకచెటుకును ప్రేంకణపు చెటుకును ప్రత్తిచెటుకును గంగరావిచెట్టుకును పేరు

బహుక పు ఇది పీతకును జిల్లేడు చెటుకును కూకురు గడంగి ఎటుకును సంగడికిని పేరు

ధనిక పు ఇది సజ్జనునకును ధనియముకును పెనిమిటికిని స్త్రీ ఆడుదానికిని పేరు

ప్రియక పు ఇదివేగిమ్రానునకును కడిమిచెటుకును పలురంగుల వెంట్రుకలు గల ఇర్రికిని తుమ్మెదకును కుంకుమకును ప్రేంకణపు చెటు కునుపేరు

పృధుక పు ఇది అటుగులుకును ఎల్లవానికిని పేరు

యమక న ఇది కవల బిడలకును యమకాలంకారముకును తపస్సుకును పేరు

మశక పు ఇది అల్పరోగముకును దోమకును పేరు

కులక న ఇది పొట్లచెటుకును నాలుగుకంటె నధికమయిన ఏకాన్వయము గల శ్లోకములకును పు కులశ్రేషునకును పుటకును చిటుతుమికి చెటుకును పేరు

తిలక న ఇది బొటుకును ముఖ్యవస్తువుకును పుటుమచ్చకును రోగవిశేషముకును గుఱముకును తిలకవృక్షముకును గర్భమందు కుడిప్రక్కనుండెడి మాంస ఖండముకును సౌవర్చలవణముకును పేరు

కులికొ నాగభేదె స్యా
ద్ద్రుభేదె కులసత్తమే।

కులిక పు ఇది సర్పవిశేషముకును వృక్షభేద ముకును కులశ్రేషునకును పేరు

కుశిక స్స్యున్మునౌ తైల
శేషెసర్జా క్షవృక్షయో ॥ (42)

కుశిక పు ఇది కుశిక మహామునికిని నూని మడికిని ఎఱచెట్లుకును తాడిచెటుకును పేరు

చషకంతు సురాపాత్రె
మెఘుమద్య ప్రభేదయో ।

చషక న ఇది కల్లుకుండకును మేఘమునకును మద్య విశేషమునకును పేరు

చటక కలవింకె చ
చటకాస్త్రీ స్త్ర్యపత్యయో ॥(43)

చటక పు ఇది వూరఐచ్చుగకును స్త్రీ ఆడు ఐచ్చుగకును ఆడుఐచ్చుగ పిల్లకును పేరు

కటకం వలయె సానౌ
రాజధానీ నితంబయో ।
సాముద్రలవణెదంత
మండనె దంతి నామఎ॥(44)

కటక న ఇది కంకణముకును కొండచరియకును రాజు నివశించు పటణమునకును ఎరుదుకును సముద్రపు వుప్పుకును ఏనుగ దంతములయొక్క యలంకారముకును పేరు

కటుకం కటు రోహిణ్యాం
వ్యోషె కటుకం స్మృతం।

కటుక న ఇది కటుకరోహిణికిని త్రికటుకలకును (అనగా శొంఠి ఎప్పలి మిరియాలు) పేరు

చులుక ప్రస్పతౌ భాండ
భేదెచ చులుకం మతం॥ (45)

చులుక పు ఇది చారెడుకును న చిన్న కుండ కును పేరు

పులక క్రిమి భేదె స్యా
ద్గుచ్ఛార్క మణిదోషయో ।
గజాన ఎండె రోమాంచె
వారితాళె శిలాంతరె॥ (46)

పులక పు ఇది చెటువల్లపుట్టెడు ఒక విధమగు పురుగుకును పూలగుత్తికిని సూర్యకాంతమణి లోనిదోషముకును (అనగా పటలము) ఎనుగుకు ఇచ్చెడు అన్నకబళముకును గగురుపాటుకును హరిదళముకును వజ్రమునకును పేరు

రుచకం మంగళద్రవ్యె
గ్రీవాభరణదంతయో ।
ఉత్కృష్టెబీజపూరెచ
సౌవర్చలవిడంగయో ॥ (47)
రోచనాయాంచ రుచక
మశ్వాభరణ మాల్యయో ।

రుచక న ఇది మంగళద్రవ్యమునకును హార విశేషముకును దంతమునకును పేడుకకును మాదీఫలపుచెటుకును సౌవర్చలవణమునకును వాయువిడంగమునకును గోరోచనమునకును అశ్వాభరణమునకును పుష్పమాలకును పేరు

క్షురక కొకిలాక్షె స్యా	**క్షురక** పు ఇది గొలిమిడి చెటుకును ఎనుగ
ద్గోక్షురె తిలకద్రుమె॥ (48)	పల్లేరుకును తిలక వృక్షముకును పేరు
కాముక కమన్యేశొక	**కాముక** పు ఇది స్త్రీలయందాసక్తిగల వానికిని
పాదపె చాతిముక్తకె।	అశోకవృక్షమునకును పూలగురివెందచెటుకును పేరు
పాతుక పతయాళౌస్యా	**పాతుక** పు ఇదిపడునటిస్వభావము గలవానికిని
త్ప్రపాతజలహస్తినొ ॥ (49)	కొండ చరియకును నీటి యేనుగకును పేరు
ఆనక ఎటహె భెర్యాం	**ఆనక** పు ఇదితప్పెటకును భేరికిని మదెలకును
మృదంగె స్వనదంబుదె।	గరించు మేఘమునకును పేరు
ఆఢకం మానభెదె స్యా	**అఢక** న కొలభేదమునకును ఈ స్త్రీ సురాష్ట్ర
త్తువర్యామాఢకీమతా॥ (50)	దేశమందు పుటిన తొవరిమన్నుకును పేరు
కారక కర్తరి (నటె) ప్రొక్త	**కారక** పు ఇదిపనిచేయువానికిని న పనులకును
కర్మాదావప కారకం।	పేరు
చారక పాలకెఽ శ్వాదె	**చారక** పు ఇది గజాశ్వాదులను పాలించు వాని
స్యాత్సంచారకబంధయొ ॥	కిని సంచరించుటకును మొండెముకును పేరు
తారక కర్ణధారెచ దైత్యెచ	**తారక** పు ఓడ నడుపువానికిని తారకాసురున
దృశితారకం కనీనికాయాం	కు ను న నేత్రముకును కంటి నల్లగ్రుడుకును
నక్షత్రె తారకం తారకెతిచ॥ (52)	నక్షత్రముకును పేరు
వారకొఽశ్వగతా వశ్వ	**వారక** పు ఇది గుర్రపు నడకకును అశ్వ విశేష
విశెషెఽప నిషెధకె।	మునకును నివారించు వానికిని పేరు
పావకొగ్నౌ సదాచారె	**పావక** పు ఇది అగ్నికిని ఆచారవంతునకును
వహ్నామంథెచ చిత్రకే॥ (53)	నెల్లికూరకును చిత్రమూలమునకును జీడిచెటు
భల్లాతకే విడంగేచ	కును వాయువిడంగమునకును పేరు
సాయకశ్శరఖడ్గయొ ।	**సాయక** పు ఇది బాణముకును కత్తికిని పేరు
రల్లక కంబళమృగె	**రల్లక** పు ఇది మృగవిశేషముకును గొంగళికిని
కంబళెచ నిగద్యతె॥ (54)	పేరు
నాయకొ నెతరిశ్రేష్ఠె	**నాయక** పు ఇది రక్షకునకును శ్రేషునకును
హారమధ్యమణావప।	నాయక మణికిని పేరు
ప్రాణకస్సత్వజాతియ్యొ	**ప్రాణక** పు ఇది ప్రాణవాయువుకును వేగిస

జీవకద్రుమబాలయో ॥ (55)	చెటుకును బాలింత బోలుకును పేరు
జాలకం కోరకె ప్రోక్తం	**జాలక** న ఇది లేతమొగకును ఎటగూడుకును
కులాయె జాలినీఫలె।	పొట్లకాయకును వలకును గర్వముకును పేరు
ఆనాయెదంభభెదె చ	
వస్త్ర భేదేచజాలికా । (56)	**జాలికా** స్త్రీ ఇది వలవలె వెలితిగానేసిన బటుకు పేరు
బాలకొऽ జ్ఞశౌ కెశె	**బాలక** పు ఇది మూఢునకును ఎల్లవానికిని
వాజివారణవాలధౌ।	వెంట్రుకలకును గుఱ్ఱముయొక్క యేనుగు
లంగుళీయకహ్రీబెర	యొక్క తోకకుంచెకును న ఉంగరమునకును
పారిహార్యేఘబాలకం॥(57)	కురుపేరునకును బంగారుసూడిగాజుకును పేరు
వార్ధకం వృద్ధ సంఘాతె	**వార్ధక** న ఇది వృదుల సమూహముకును
వృద్ధత్వె వృద్ధకర్మణి।	ముసలితనముకును వారుచేయు కర్మకును పేరు
మామకం మమతాయుక్తె	**మామక** త్రి ఇది నాదియనుటకును పు మేన
మాతులె మామకస్మృత ॥	మామకును పేరు
యాజకొ యాజివిఖ్యాతొ	**యాజక** పు ఇది యజ్ఞము చేయించువానికిని
యాజకో రాజకుంజరె।	రాజెక్కెడి యేనుగకును పేరు
గ్రాహకొ ఘాతవిహగె	**గ్రాహక** పు ఇది కిరాతునిచేత చంపబడిన పక్షికిని
వ్యాళానాంచ గృహీతరి॥ (59)	పాములవానికిని పేరు
దారకొऽ భేదకె ఎత్యె	**దారక** పు ఇది భేదించువానికి సంతానము నకును పేరు
రాత్రకం పంచరాత్రకె।	**రాత్రక** న ఇది అయిదురాత్రుల సమూహము
యెనవెశ్యాగృహె నీతో	కును పు వేశ్యాగృహమందు సంవత్సరము నివసిం
వత్సరస్సతు రాత్రక ॥(60)	చినవానికిని పేరు
లాసకొలస కెలాస్య	**లాసక** పు ఇది బద్ధకునకును నృత్యము చేయు
కారిణ్యాప మయూరకె।	వానికిని నెమలికిని పేరు
శార్కక శర్కరా పండె	**శార్కక** పు ఇది ముద్ద చక్కెరకును పాల నురగ
దుగ్ధఫెనెऽపశార్కక ॥(61)	కును పేరు
హారక కితవె చోరె	**హారక** పు ఇది జూదరికిని దొంగకును గద్య
గద్యవిజ్ఞాన భెదయో ।	కును జూనవిశేషముకును పేరు

స్థాసకాఖ్యాతు చార్చి క్యే	**సాసక** పు ఇది చందనాదుల యొక్క మైపూత
జలాదేరప ఋద్బుదే॥ (62)	కును నీరు మొదలయిన వాట్ల బుడగకును పేరు
ద్రావకస్తు శిలాభేదె	**ద్రావక** పు ఇది అయస్కాంతములోని భేదము
విదగ్ధేఘ్మాషకేఽ ప చ।	కును నేర్పరికిని చేతి బీరచెటుకును పేరు
భ్రామకొ జంబుకె ధూర్తె	**భ్రామక** పు ఇది నక్కకును విటునకును సూర్య
సూర్యావర్తాశ్మ భేదయో ।	మండలముకును సూదిగంటురాతికిని పేరు
ఎణ్యాక స్సిక్తకె (స్ల్లికె) వాంగో	**ఎణ్యాక** పు ఇది మైనముకును ఇంగువకును
తిలచూర్ణె (కల్కె) ప కుంకుమె।	తెలక ఎండికిని కుంకుమకును పేరు
ఎనాకొ హరకొదండె	**ఎనాక** పు ఇది శివధనస్సుకును పరాగవర
పాంసువర్ష త్రిశూలయో ॥	ముకును త్రిశూలముకును పేరు
కావృక కృకవాకె స్యా	**కావృక** పు ఇది కోడికిని పచ్చతుంగముస్తకును
త్పీతముస్తకకోకయో ।	చక్రవాక పక్షికిని పేరు
క్షారక పక్షిమత్స్యాది	**క్షారక** పు ఇది పక్షులు మత్స్యములు చేయు
ఎటకె జాలకేఽ ప చ॥(65)	బుటకును లేత మొగకును పేరు
పాటక స్యాన్మహాకిష్కౌ	**పాటక** పు ఇది నలుబది రెండంగుళముల ప్రమాణ
కటకాంతర వాద్యయో ।	మునకును రాజు నివశించు పటణ మధ్యమున
అక్షాదిడౌలనె మూల	కును వాద్యవిశేషముకును పాచికలు మొదలైన
ద్రవ్యపచయ (వేధసా) రోధసా ॥	వాటిని దొర్లించుటకును మూలద్రవ్యమునకును
	హీనమునకును ఒడుకును పేరు
వరాకస్సంగరె శోచ్యే (ప)	**వరాక** పు ఇది యుద్ధమునకును అనామధేయు
వరాకో వ్రతఖడ్గయో।	నకును వ్రతమునకును ఖడముకును పేరు
పులాకస్తుచ్ఛధాన్యే స్యా	**పులాక** పు ఇది పొల్లుకును సంక్షేపముకును
త్సంక్షెపె భక్తసక్థకె॥ (67)	అన్నపు కణమునకును పేరు
ఎపాక కధ్యతె స్వాదౌ	**విపాక** పు ఇది రుచికిని పరిపాకముకును దుర
పరిణామె చ దుర్గతౌ।	వసకును వండుటకును చెమటకును దుష్కర్మ
విపాక పచనె స్వేదె	ఫలమునకును పేరు
వ్యసత్కర్మఫలెఽ ప చ॥(68)	
లంపాకొ లంపటె దేశె	**లంపాక** పు ఇది ఆసక్తిగల వానికిని లంపటు

దేశముకును పేరు

శింఫాక శ్శఖమూర్ధయో ।
శం (సం) పాకస్తర్క్మ్యకెధృష్టె
(సం) శంపాక శ్చతురంగుళె॥(69)

శింఫాక పు ఇది అశ్వాదులడెక్కకును మూరునకును పేరు
శంపాక పు ఇది ఊహించువానికిని ధైర్యవంతునకును రేలచెటుకును పేరు

మోచక కదళీ శిగ్రు
నిర్మోచక విరాగిషు।

మోచక పు ఇది అరటిచెటుకును మునుగచెటుకును మడమలు కప్పియుండు పాదరక్షకును సన్యాసికిని పేరు

పెచకో గజలాంగూల
మూలపర్యంతఘూకయో (70)

పెచక పు ఇది యేనుగతోక మొదటి ప్రదేశమునకును గుడ్లగూబకును పేరు

మెచకొ బర్హిచంద్రె స్యా
న్మెచక శ్యామలె ఽ ప చ।
తిమిరె కృష్ణవర్ణె తు
మెచకం వాచ్యవద్భవేత్॥(71)

మెచక పు ఇది నెమలి కన్నునకును నలుపునకును న చీకటికిని వి నల్లని వస్తువుకును పేరు

సూచక స్సీవనద్రవ్యె
బోధకె వృషదంశకె।
ఏసునె శుని కాకె చ

సూచక పు ఇది సూదికిని బోధించువానికిని ఎల్లికిని కొండెగానికిని కుక్కకును కాకికిని పేరు

సెచక స్సెక్తృ మెఘయో ॥

సేచక పు ఇది తడిపెడువానికిని మేఘముకును పేరు

లొచకొ మాంసపండెస్యా
దక్షితారెచ కజ్జలె (కంగులె)।
లలాటాభరణె స్త్రీణాం
కదళీ నీలవస్త్రయో ॥(73)
నిర్బుద్ధౌ కర్ణపూరెచ
మౌర్వ్యాం భ్రూశ్లథచర్మ(ణి)ణో ।

లోచక పు ఇది మాంస పండముకును కనుగ్రుడుకును కాటుగకును పాపట బొట్టుకును అరటిచెటుకును నల్లగుడకును బుదిహీనునకును చెవికమ్మకును వింటినారికిని కనుబొమ్మకును ముడతలు పడు చర్మమునకును పేరు

మోదకో హర్షకె జ్ఞెయ
ఖాద్యభెదెఽపి మోదకం॥

మోదక పు ఇది సంతోషము చేయువానికిని న ఉండ్రముకును పేరు

ఖెలక పాక వల్మీక
పూగకొశ శిరస్త్రకె।

ఖెలక పు ఇది శిశువునకును పుట్టకును పోకగెలకును కుళ్ళాయికిని పేరు

గౌళకో విధవాపుత్రే	**గోళక** పు ఇది మగడు చచ్చిన వెనుక జారత్వము
జారాచ్చ మణికే గుడే॥ (75)	వలనబుట్టినవానికిని పెదబానకును ఉండకును పేరు
కూపకో గుణవృక్షె స్యా	**కూపక** పు ఇది ఓడకొయ్యకును నూనె పాత్ర
త్తైలపాత్రే కుకుందరే।	కును స్త్రీ ఎరుదుల మీదిగుంటలకును బావికిని
ఉదపానె (చ్యు) చితాయాం చ	చితికిని పేరు
కూపికాంభోగతో పలె॥ (76)	**కూపికా** స్త్రీ ఇది నూతి నీళ్ళయందు మునిగిన రాతికి (అనగా ధర్మరాయి) పేరు
కూలక కృమిశైలె చ	**కూలక** పు ఇది లక్క పుట్టు పర్వతమునకును
ప్రతీర స్తూపయోరపి।	ఒడునకును దిబ్బకును పేరు
రూపకం నాటకె ధూర్తె	**రూపక** న ఇది నాటకమునకును త్రి మోసగాని
కావ్యాలంకరణె విదు॥ (77)	కిని న రూపకాలంకారముకును పేరు
చూతక కూపకేఽప్యామ్రె	**చూతక** పు ఇది వాడకొయ్యకును తియ్య మామిడికిని పేరు
సూతకం రస జన్మనో	**సూతక** న ఇది పాదరసముకును పుట్టుగకును పేరు
లూనక స్యాత్పశౌ భిన్నె	**లూనక** పు ఇది పశువునకును త్రి భేదింపబడిన దానికిని పేరు
శూకక ప్రావటె రసె॥ (78)	**శూకక** పు ఇది పెద గొయ్యికిని పాదరసముకును పేరు
కీచకో దైత్య భేదె చ	**కీచక** పు ఇది కీచకుడను రాక్షసునకును బొంగు
శుష్క వంశె ద్రుమాంతరె।	వెదురుకును వృక్షవిశేషముకును పేరు
కీటక కృమి భేదె స్యా	**కీటక** పు ఇది పురుగుకును త్రి నిష్ఠురమైన
న్నిష్ఠురె కీటకోఽన్యవత్॥ (79)	దానికిని పేరు
జీవక పీత (సా రె) శాలె	**జీవక** పు ఇది పేగిమ్రానుకును క్షపణ మతసున
స్యాత్ క్షపణె వృద్ధిజీవిని।	కును వడ్డీచేత జీవించువానికిని సేవించువానికిని
సెవిని ప్రాణకె ఽప్యాహి	పాములవానికిని వృక్షవిశేషమునకును పేరు
తుండికె పాదపాంతరె॥ (80)	
ఆజీవె జీవికామాహ్నార్జీ	**జీవికా** స్త్రీ ఇది జీవనోపాయమునకును పాల
వంత్యామపి కుత్రచిత్।	కూరకును పేరు

దీపకం వాగలంకారె	**దీపక** న ఇది అలంకారభేదముకును పు ప్రకా
దీపకో దీప్తకారకె॥(81)	శమును చేయువానికిని పేరు
చీరకో౽ధిక్రియా లెఖె	**చీరక** పు ఇది అధికార పత్రముకును మిడుత
పతంగ్యాం చీరకా మతా	కును పేరు
సెవకస్తు ప్రసెవె స్యా	**సేవక** పు ఇది వీణయొక్క కరిదెకును వి సేవ
దనుజీవిని వాచ్యవత్॥ (82)	వలన జీవించు వానికిని పేరు
ఒశోకో వంజుళె మానె	**అశోక** పు ఇది అశోక వృక్షముకును గర్వవిశేష
ద్రుమని శోకయోర్మత ।	ముకును కంకేళి వృక్షముకును దు ఖము లేకుండు
ఒశోకా కటురోహిణ్యా	టుకును స్త్రీ కటుక రోహిణికిని న పాదరసము
మశోకం పారదె స్మృతం॥ (83)	కును పేరు
ఆలోకో దర్శనె ద్యోతె	**ఆలోక** పు ఇది చూచుటకును ప్రకాశకును
చాలోకో వందిభాషణె।	చిత్తగింపులకును పేరు
పెటకం పుస్తకాదీనాం	**పెటక** వ ఇది పుస్తకములు మొదలయిన వాట్ల
మంజూషాయాం కదంబకె॥	పెటెకును సమూహమునకును పేరు
హెరుకో బుద్ధభెదె స్యా	**హేరుక** పు ఇది బుద్ధ విశేషునకును ఈశ్వరుని
న్మహాకాలగణె౽పిచ।	ప్రమథ గణమున్నకును పేరు
ధెనుకం కరణె స్త్రీణాం	**ధేనుక** న ఇది స్త్రీల రతిబంధ విశేషమునకును
ధెనూనామపి సంహతౌ॥ (85)	గోవుల సమూహమునకును పేరు
వివెక స్యాజ్జల ద్రోణ్యాం	**వివేక** పు ఇది నీళ్ళు తోడెడు చాద మొదలైన వాటికిని
విచారె౽పి రహస్యపి।	బ్రహ్మవిచారణకును రహస్యమునకును పేరు
గైరికం కనకె ధాతౌ	**గైరిక** న ఇది బంగారునకును ధాతువిశేష ముకును పేరు
ప్రసెక స్స్రవణె చ్యుతౌ॥	**ప్రసేక** పు ఇది తడుపుటకును జారుటకును పేరు
వైజికం శిగ్రుతైలె చ	**వైజిక** న ఇది మునుగ నూనెకును హేతువున
హెతౌ సద్యో౽ంకురె౽పిచ।	కును పు అపుడుపుటిన మొలకకును పేరు
కొరకం కుట్మలె విద్యాత్త	**కోరక** న ఇది మొగకును తక్కోల ఫలమున
క్కోలక మృణాళయో ॥	కును తామరతూడుకును పేరు
కౌతుకం చాభిలాషె స్యా	**కౌతుక** న ఇది అపూర్వ వస్తువును కోరుటకును

దుత్సవె నర్మహర్షయో ।
పరంపరా సమాయాతం
మంగళెచ కుహూహలె॥ (88)
వివావా సూత్రగీతాది
భోగకాలెషు చ స్మృతం।

ఉత్సవమునకును ప్రేమకును సంతోషమునకును పారంపర్యముగా వచ్చెడు మంగళములకును వేడుకకును వివాహాదులయందు హస్తమున ధరించు సూత్రముకును గానాదులకును భోగ సమయమునకును పేరు

కౌశికో నకులె వ్యాళ
గ్రాహె గుగ్గులు శక్రయో ॥
విశ్వామిత్రె చ కౌశజ్ఞో
లూకయోరపి కౌశిక ।
కౌశికీచండికాయాం చ
నదీభెదెచ కౌశికీ॥ (90)

కౌశిక పు ఇది ముంగిసకును పాములవానికిని గుగులు వృక్షముకును దేవేంద్రునకును విశ్వామిత్ర మహామునికిని శబ్ద శాస్త్రము తెలిసిన వానికిని గుడ్లగూబకును ఈ స్త్రీ పార్వతికిని కౌశిక యను నదికిని పేరు

ప్రతీకొఽవ యవె ఖ్యాత
ప్రతికూల విలోమయో ।

ప్రతీక పు ఇది అవయవమునకును విరోధముకును తలక్రిందగుటకును పేరు

భూ(తి)తీక మపి భూనింబె
దీవ్య కర్పూర కత్తృణె॥ (91)

భూతీక న ఇది సేలవేముకును ఓమముకును కర్పూరముకును కామంచి గడికిని పేరు

అభీక కాముకెక్రూరె
(శంభౌ)కవౌ చ భయవర్జితె

అభీక పు ఇది విటునకును దుష్టునకును కవికిని భయములేనివానికిని పేరు

వల్మీకొ వామలూరౌ స్యా
న్ముని రోగ విశేషయో ॥

వల్మీక పు ఇదిపుటకును వాల్మీకమహామునికిని రోగ విశేషమునకును పేరు

అనీకం తు రణె సైన్యె
వ్యళీకొ నాగరె స్మృత ।

అనీక న ఇది యుదమునకును సైన్య విశేషముకును పేరు

వ్యళీక మప్రియాకార్య
వైల క్ష్యేష్వపి పీడనె॥ (93)

వ్యళీక పు ఇది శొంఠికిని న ఇష్టములేనిపనికిని దుష్కార్యముకును సిగ్గుకును పీడకును పేరు

నాళీకం (శరఖండె) పద్మ
షండెఽబ్జె నాళీక శ్శరశల్యయో ।

నాళీక న ఇది పద్మముల సమూహముకును పద్మముకును పు బాణముకును బాణపు అలుగుకును పేరు

అళీకమప్రియె(ప్రోక్తమ)ఫాలె
వ్యళీక మన్వృతె (దివి)ఽపిచ॥(94)

అళీక న ఇది అయిషముకును నుదుటికిని అబదముకును ఆకాశముకును పేరు

లనూకం తు కులె శీలె౽ వ్యనూకొ గతజన్మని।	**అనూక** న ఇది కులమునకును సత్త్వభావము నకును పు పూర్వజన్మకును పేరు
ఉలూక (కురవిందె) కురుయోధె స్యాత్పెచకె జంభ భేదిని (95)	**ఉలూక** పు ఇది భారతయోధునకును గుడ్లగూబ కును దేవేంద్రునకును పేరు
శంబూకొ గజకుంభాంతె దైత్యభెదెచ ఘోంగకె। జలశుక్తౌ తు శంబోక శ్శంబూకాఎ నిగద్యతె॥ (96)	**శంబూక** పు ఇది యేనుగకుంభస్తలాగ్రమున కును శంబూకుడను రాక్షసునకును జలజంతువి శేషముకును కప్పచిప్పకును పేరు
బంధూకొ బంధుజీవె స్యా ద్బంధూక పీతసా (ర) లకె।	**బంధూక** పు ఇది మంకెనచెటుకును పేగిమ్రాను కును పేరు
మండూకొ బంధభెదె౽ ఎ దర్దురె శౌణకె విదు ॥ (97) మండూక ఎర్ణ్వాం మండూకీ	**మండూక** పు ఇది బంధవిశేషముకును కప్ప కును దుండిగపు చెటుకును ఈ స్త్రీ మంజిష యనెడి గ్రంధ్యద్రవ్యముకును పేరు
వర్ణ కశ్చారణె ఎ్మృత । విలెపనె చందనేచ	**వర్ణక** పు ఇది నాట్యగానికిని న మైపూతకును మంచిగంధముకును పేరు
వర్ణకంస్యాధార్భక ॥ (98) డింభేమూర్ఖెకృశె భ్రూణె	**అర్భక** పు ఇది ఎల్లవానికిని మూరునకును కృశించిన వానికిని గర్భమునకును పేరు
వర్తకొ౽ శ్వఖురె ఖగె।	**వర్తక** పు ఇది గుఱ్ఱపు డెక్కకును మీనవల్లంకి పక్షికిని పేరు
పుష్పకం రీతికా నేత్ర రోగయో రత్నకంకణె ॥ (99) కుబెరస్య విమానె చ కాశీశె చ రసాంజనె లో (హె) వాకాంస్యె మృదంగారశక ట్యామఎ పుష్పకం॥ (100)	**పుష్పక** న ఇది కుసుమాంజనము నేత్రరోగ విశేషముకును రత్నకంకణముకును కుబేరపుష్పక మునకును అన్నభేదికిని రసాంజనమునకును లోహముతో గూడిన కంచుకును మటిఎంపటి కిని పేరు
పూర్ణక స్స్వర్ణచూడె స్యాన్నాసా (ఘోణాయాం) ఛిన్యాంతు పూర్ణికా।	**పూర్ణక** పు ఇది పాలవిటుకును స్త్రీ ముక్కువద రుకువలెనుండు పక్షి విశేషముకును పేరు
దర్శక స్స్వాత్ప్రతీహారె	**దరక** పు ఇది ద్వారపాలకునకును చూఎంచు

దర్శయిత్ర ప్రవీణయో ॥(101) వానికిని నేర్పరికిని పేరు

పద్మకం పద్మకాష్ఠే (ఽబ్జ) భ బిందుజాలక యోరపి। — **పద్మక** న ఇది తామరకాడకును యేనుగయొడలి యందలి తెల్లపొడమచ్చలకును పేరు

దీప్యకంచాజమోదాయాం యవానీ బర్హి చూడయో ॥ — **దీప్యక** న ఇది ఓమముకును ఓమములోని భేదముకును మయూరశిఖియను గ్రంధ్యముకును పేరు

నస్యకస్స్యన్మణౌ ఖడ్గే నారికెళస్య చాంతరె। — **సస్యక** పు ఇది మాణిక్య విశేషముకును కత్తికిని టెంకాయలోని భాగముకును పేరు

రక్తకోఽ మ్లా (త) నబంధూక రక్తవస్త్రాను రాగిషు ॥ (103) — **రక్తక** పు ఇది తెల్ల పెద గోరింటకును మంకెన చెటుకును యెర్రబటుకును అనురాగము గలవానికిని పేరు

చిత్రకస్స్యాత్తరువ్యాఘ్ర భేదయోర్భేషజాంతరె। — **చిత్రక** పు ఇది ఆముదపు చెటుకును చిరుత పులికిని చిత్రమూలముకును పేరు

వృశ్చికస్తు ద్రుణౌ రాశౌ శూకకీటే తథౌషధె ॥ (104) — **వృశ్చిక** పు ఇది తేలుకును వృశ్చిక రాశికిని కందిరీగకును తెల్లగలిజేరుకును పేరు

ఆంశుకం వస్త్రమాత్రేస్యా త్సూక్ష్మ వస్త్రోత్తరీ యయో । — **అంశుక** న ఇది వస్త్ర సామాన్యమునకును సన్నబటకును పైట చెంగుకును పేరు

అంతికం నికటె చుల్యా మంతికా శీతలౌషధె ॥ (105) తథాజ్యేష్ఠ భగిన్యాంచ నాట్యోక్తౌ కీర్త్యతెఽంతికా — **అంతిక** న ఇదిసమీపమునకును స్త్రీ పొయికిని చలవచేయు ఔషధమునకును నాట్య పరిభాష యందు జ్యేషభగినికిని పేరు

స్వస్తికో మంగళద్రవ్యే చతుష్క గృహాభెదయో ॥(106) వ్యష్టకస్య వికారె చ స్వస్తికో రతతాళికె। — **స్వస్తిక** పు ఇది మంగళద్రవ్యముకును నలువైపుల చావడులు గల యింటికిని ద్వార భేదముచేత కట బడిన రాజగృహ విశేషముకును ఎండివంటలోని భేదముకును విటునకును పేరు

కంచుకో వారవాణౌ స్యా న్నిర్మోకెకవచేఽ ఎచ ॥ (107) వర్ధాపక గృహీతాంగ ప్రతవస్త్రేచ చోలకె। — **కంచుక** పు ఇది యుదభటులు తొడుగు చొక్కాకును కుబుసముకును కవచమునకును చొక్కాలోని భేదము (దూది బొంత చొక్కా అని కొందరు) చొక్కాకును (లేక రవికెకును) ఈ స్త్రీ ఓషధి

ఔషధౌ కంచుకీ చాధ	విశేషముకును పేరు
వంచక ఖలధూర్తయో ॥	**వంచక** పు దురనునకును ధూర్తునకును నక్క-
జంబుకె గృహబభ్రౌచ	కును ఊరముంగిసకును పేరు
గృహ్యాకశ్శేకనిఘ్నయో ।	**గృహ్యక** పు ఇది పెంపుడు మృగపక్ష్యాదులకును
	పరాధీనునకును పేరు
బంధకస్యాద్వినిమయె	**బంధక** పు ఇది ఒక దానినిచ్చి ఇంకొక దానిని
పుంశ్చల్యామపబంధకీ॥ (109)	పుచ్చుకొనుటకును (అనగా తాకటు మొదలగునవి)
	ఈ స్త్రీ లంజకును పేరు
గాంధికో లేఖకె ప్రోహు	**గాంధిక** పు ఇది వ్రాయువానికిని పరిమళ
స్సుగంధివ్యవహారిణి।	వస్తువుల నమ్మువానికిని పేరు
గ్రంధికం ఎప్పలీమూలె	**గ్రంథిక** న ఇది ఎప్పలి దుంపకును పు గుగులు
గ్రంధికో గుగ్గులుద్రుమె॥ (110)	వృక్షముకును సహదేవునకును వెదురు గుంపున
మాద్రేయేచ కరీరెచ	కును జ్యోతిష్కునకును పేరు
దైవజ్ఞేచ ప్రకీర్తిత ।	
బాహ్లికో దేశభేదెఽశ్వె	**బాహ్లిక** పు ఇది దేశ విశేషముకును **బాహ్లీక**
బాహ్లికం ధీరహింగునో ॥	బాహ్లికదేశమున పుటినగుర్రముకును న కుంకు
అనయోరప బాహ్లీకో	మకును ఇంగువకును పేరు
యాజ్ఞికో యాజకె శుకె।	**యాజ్ఞిక** పు ఇది ఋత్విజునకును చిలుకకును పేరు
వార్షికంత్రాయమాణాస్యా	**వార్షిక** న ఇది కలుత్రానుగు చెటుకును వి
ద్వర్షాకాలభవె ఽ న్యవత్॥	వరాకాలమందైన దానికిని పేరు
ఖడ్గికో మహిషీ క్షీర	**ఖడ్గిక** పు ఇది గేదెపాలమీది నురగకును
ఫేనసైనికయోరపి।	దండుకొలిచే వానికిని పేరు
ఆహ్నికం దిననిర్వర్త్యె	**ఆహ్నిక** న ఇది ప్రతిదినమున్నూ చేయ తగపను
భోజనె నిత్య(దిన)కర్మణి॥(113)	లకున్ను భోజనముకును నిత్యకర్మలకును పేరు
గుండకో మలినె ధూళౌ	**గుండక** పు ఇది మలినముకును పరాగము కును
కలోక్తి స్నేహపాత్రయో ।	మధురభాషణముకును నూనె పాత్రకును పేరు
గండక ఖడ్గిని ఖ్యాత	**గండక** పు ఇది ఖడమృగమునకును సంఖ్యా
స్సంఖ్యావిద్యాప్రభేదయో ॥(114)	విశేషమునకును విద్యావిశేషమునకును విచ్ఛేద

లవచ్ఛేదేऽంత రాయే చ గండకీ సరిదంతరే।	మునకును విఘ్నమునకును ఈ స్త్రీ గండకీ నదికిని పేరు
తండక ఖంజనే ఫేనే సమాసప్రాయవాచిని॥ (115) గృహదారౌ తరుస్కంధ మాయాబహులయోరపి।	**తండక** పు ఇది కాటుక ఎటుకును నురుగకును సమాసముతో గూడిన వాక్యముకును యింటి దూలముకును చెటు మొదలుకును మాయల మారి వానికిని పేరు
కంటక క్షుద్రశత్రౌ చ కర్మస్థానక దోషయో । (116) (రోమాంచె చద్రుమాంగెచ) వేణౌ ద్రుమాంగెరోమాంచె కంటకోమకరే ऽ ఎ చ।	**కంటక** పు ఇది అల్పశత్రువుకును కార్యస్థానము నకును దోషవిశేషముకును వెదురుకును తుమ్మ మొదలైన వాటి ముల్లుకును గగుర్పాటుకును మొసలికిని పేరు
తక్షక ఫణభేదే స్యా ద్వర్ధకిద్రుమభేదయో ॥ (117)	**తక్షక** పు ఇది తక్షకుడను సర్పరాజుకును వడ్లవానికిని వృక్షవిశేషముకును పేరు
పక్షక పార్శ్వ మాత్రేచ (పార్శ్వద్వారసహాయయో) పక్షద్వారె చ పక్షక ।	**పక్షక** పు ఇది పార్శ్వసామాన్యమునకును దిడివాకిలికిని పేరు
శంఖకం వలయె కంబౌ శిరోరోగె చ శంఖక ॥ (118)	**శంఖక** న ఇది కడియమునకును శంఖమున కును శిరమునపుటిన రోగవిశేషమునకును పేరు
నందకో హరిఖడ్గె చ హర్షకె కులపాలకె।	**నందక** పు విష్ణుని ఖడ్గమునకును సంతోషమును చేయువానికిని కులమును రక్షించువానికిని పేరు
శీతక శ్శీతకాలే చ సుస్థితే దీర్ఘ సూత్రిణి॥ (119)	**శీతక** పు ఇది శీతకాలముకును సుఖవంతున కును మందునకును పేరు
ఉష్ణకస్తు నిదాఘె స్యా దాతురె క్షిప్రకారిణి।	**ఉష్ణక** పు ఇది గ్రీష్మకాలముకును రోగపీడితు నకును శీఘ్రముగా పనిచేయువానికిని పేరు
దు(కు)చ్చుకో గంధకుట్యాంస్యా ద్విహారాభ్యవకాశయో ॥ (120)	**దుచ్చక** పు ఇది మురయను ఓషధికిని విహారించు టకును వ్యవధానమునకును పేరు
డుండు (దుండు) క శోణకె క్రూరె	**డుండుక** పు ఇది దుండిగపు చెటుకును కుటిల హృదయమునకును పేరు

క్షుల్లక స్స్వల్పనీచయో ।	**క్షుల్లక** పు ఇదిస్వల్పముకును నీచునకును పేరు
ష్టకో నేత్రరోగే చ	**ఎష్టక** పు ఇది నేత్రరోగ విశేషముకును ధాన్య
ధాన్యాదిచమ సెऽఎ చ ॥ (121)	ముల ఎండితో చేసిన వాటికిని పేరు
భస్మకం రోగభెదె స్యా	**భస్మక** న ఇది రోగ విశేషముకును వాయు
ద్విడంగకలధౌతయో ।	విడంగముకును వెండికిని పేరు
చుంబక స్స్యాద్బహుగురు	**చుంబక** పు ఇది అనేకమంది గురువులు గలవాని
ధూర్తాయస్కాంతకాముకె॥	కిని వంచకునకును అయస్కాంత రాతికిని విటునకును పేరు
జంబుక (శ్శ్వాఎదె) ఫరవెనీచె	**జంబుక** పు ఇది నక్కకును నీచునకును
ప్రతీచీదిక్పతా వఎ।	వరుణ దేవునికిని పేరు
కార్ముకం వంశధనుషొ	**కార్ముక** న ఇదివెదురునకును ధనుస్సునకును
కర్మశక్తెతు వాచ్యవత్॥ (123)	వి కర్మయందు సమర్థునకును పేరు
నిర్మోకో మోక్షకె వ్యోమ్ని	**నిర్మోక** పు ఇది మోక్షమునకును ఆకాశము
సన్నాహె ఎర్పకంచుకె।	నకును కవచమునకును పాము కుబుసమునకునుపేరు
హుడుక్కో వాద్యభెదె చ	**హుడుక్క** పు ఇది డక్కికిని కూకురు గడంగి
దాత్యూహె మదమత్తకె॥	ఎటుకును గంజాయి చెటుకును పేరు
తురుష్కః స్సిల్హకె మ్లెచ్ఛ	**తురుష్క** పు ఇది అందుగ బంకతో చేసిన ధూప
జాతౌ శ్రీవాసకె క్వచిత్।	ద్రవ్యముకును ఉరకవానికిని దేవదారు బంకతో చేసిన ధూపద్రవ్యముకును పేరు
ఇక్ష్వాకు కటుతుంబ్యాంచ	**ఇక్ష్వాకు** పు ఇది చేతి ఆనపకాయకును ఇక్ష్వాకు
సూర్యవంశన్నృపెऽఎ చ॥	మహారాజుకును పేరు
కుతాకు (కుంరాకు) శ్శదు	**కుతాకు** పు ఇది పొందశక్యము కాని వానికిని
రాధర్షెదుశ్శీలె చ బిలెశయె।	దురాచారునకును సర్పముకును పేరు
కు(ధా)షాకుర్మర్కటెభానౌ	**కుషాకు** పు ఇది కోతికిని సూర్యునకును
ఎరోత్తాపని పావకె ॥ (126)	పరులను బాధించువానికిని అగ్నికిని పేరు
వృదాకు ర్వృశ్చికె వ్యాఘ్రె	**పృదాకు** పు ఇది తేలుకును పెద్ద పులికిని
చిత్రకె చ ఎరీస్సృపె।	చిరుతపులికిని సర్పమునకును పేరు

సృదాకురనిలె వ్రజె	**సృదాకు** పు ఇది వాయువునకును వజ్రాయుధముకును
దావాగ్నౌ ప్రతిసూర్యకే ॥ (127)	దావానలమునకును సూర్యపరివేషమునకును పేరు
గోరంకు ఎక్షిజాతౌ స్యా	**గోరంకు** పు ఇది పక్షి విశేషమునకును నగ్నక
ద్భవే న్నగ్నక వందినో ।	పక్షికిని స్తుతిపాఠకునకును పేరు
త్రిశంకు శలభె రాజ	**త్రిశంకు** పు ఇది మిడతకును త్రిశంకు మహా
విశేషే పృషదంశకె ॥ (128)	రాజునకును ఎల్లికిని పేరు
పల్యంకో మంచ పర్యంక	**పల్యంక** పు ఇది మంచముకును పరుపుకును
బృషీ ఎర్యస్తికాసు చ।	తివాసీకిని యోగపటుకును పేరు
కరంకో మస్త (కెశస్య) కాష్ఠ స్యా	**కరంక** పు ఇది తలపుర్రెకును టెంకాయ బొరియ
న్నా రికెళఫలా స్థని ॥ (129)	కును పేరు
కలంకోఽ కేఽపవాదెచ	**కలంక** ఇది గురుతుకును అపవాదుకును ఇనుప
కాలాయసమలె ఽ ఎచ।	చిటముకును పేరు
భాలాం (జ్వాలా) క కరపత్రె	**భాలాంక** పు ఇది రంపమునకును శాకవిశేషము
స్యాచ్ఛాకభెదె చరోవాతె ॥ (130)	కును (తోటకూరని కొందరు) యెరుపు వరము
మీహాలక్షణ సంపన్న	నకును గొప్ప సాముద్రిక లక్షణములు గలవాని
పురుషెకచ్ఛపెహరౌ।	కిని తాబేటికిని విష్ణువునకును పేరు
వృషాంక శ్శంకరె సాధౌ	**వృషాంక** పు ఇది శివునకును సజ్జనునకును
భల్లాతక మ(హోక్ష)వాల్లయో ॥ (131)	జీడిచెటుకును అంత పురము కావలి వానికిని పేరు
మృగాంకోమారు తె చంద్రె	**మృగాంక** పు ఇది వాయువుకును చంద్రునికిని పేరు
స్తబక శుభ్రగుచ్ఛయో	**స్తబక** పు ఇది నిర్మలమైన దానికిని గుత్తికిని పేరు
ఆతంకో రోగ సంతాప	**ఆతంక** పు ఇది రోగవిశేషముకును పరితాపము
శంకాసు మురజధ్వనౌ ॥ (132)	కును శంకకును మదెలవాద్యముకును పేరు
పాలంక శల్లకీ శాకభెద	**పాలంక** పు ఇది అందుగు చెటుకును శాక
యో ప్రాజి (వాజి) ఎక్షిణి।	విశేషముకును పాలంకి ఎటకును పేరు
అలర్కో ధవళార్కో స్యా	**అలర్క** పు ఇది తెల్లజిల్లేడుకును రోగముచేత
ద్రోగోన్మాదిత(ని)కుర్కు(క్కు)రె (133)	వెర్రిపటిన కుక్కకును పేరు

ఉదర్కః ఎష్యత్కాః లీయ	**ఉదర్క** పు ఇది ఉత్తరకాల ఫలమునకును వృక్ష
ఫలే మదనకంటకే ।	విశేషమునకును పేరు
సంపర్కః స్సురతెప్యక్తౌ	**సంపర్క** పు ఇది రతికిని తాకుటకును పేరు
వితర్కః స్సంశయోహాయో ॥(134)	**వితర్క** పు ఇదిసందేహముకును ఊహకును పేరు
అంబికా పార్వతీ పాండు	**అంబికా** స్త్రీ ఇది పార్వతికిని పాండురాజు
జనన్యోరపి మాతరి।	తల్లికిని తల్లికిని పేరు
అంధికా కైతవె మిశ్రె (శర్వర్యాం)	**అంధికా** స్త్రీ ఇది జూదమునకును కూడిన
సర్షప్యామపి కీర్త్యతె ॥ (135)	దానికిని కాటుగ ఎటుకును పేరు
అంబకో జనకె బాణనేత్ర	**అంబక** పు ఇది తండ్రికిని న బాణముకును
మండేష్ఘు చాంబకం।	నేత్రముకును మీగడకును పేరు
ఎండె రత్నె మహారత్నె	
ఘుటికా బద్ధపారదె ॥ (136)	**ఘుటికా** స్త్రీ ఇది ఉండకును రత్నమునకు
	నాయకమణికిని రసగుళికకును పేరు
అమ్లికా తింత్రిణీ (తిడీ) కా	**అమ్లికా** స్త్రీ ఇదిచింతచెటుకును పులుసుకును
మ్లోదారచాం గేరికాసు చ।	పులిచింతయను వృక్షవిశేషముకును పేరు
యూధికా మ్లానకె పుష్ప	**యూథికా** స్త్రీ ఇది తెల్ల పెద గోరింటకును
విశె (షేऽపిచ యూధికా)	పుష్ప విశేషముకును అడవిమొల్లచెట్టుకును పేరు
షాంబష్ఠయోరపి ॥ (137)	
రాజికాపి చ కెదారె	**రాజికా** స్త్రీ ఇది వరిమడికిని నల్లావాలకును
రాజసర్షప రేఖయో ।	రేఖకును పేరు
రసకాపర సాలాయాం	**రసకా** స్త్రీ ఇది తియ్యమామిడి చెటుకును
కాంచీరసనయోరపి॥ (138)	మొలనూలుకును నాలుకకును పేరు
రుండికా ద్వార వీధ్యాం చ	**రుండికా** స్త్రీ ఇదిద్వారపంక్తికిని దూతికకును
దూతికియాంరణక్షితౌ।	యుదభూమికిని పేరు
భూమికా రచనాయాంస్యా	**భూమికా** స్త్రీ ఇదిచేయుటకును వేషమునకును
న్మూర్త్యంతరపరిగ్రహె ॥	పేరు
కర్ణికా కరిహస్తాగ్రె	**కర్ణికా** స్త్రీ ఇది యేనుగుతుండముకొనకును
కరమధ్యాంగుళావపి।	చేతినడిమి వ్రేలికిని పోకగెల మొదలయిన వాటి

క్రముకాదిఛటాంశే చ
కర్ణి కా కర్ణ భూషణె ॥ (140)
బీజకోశె సరోజస్య
కుట్టన్యామపి కుత్రచిత్।
కణికా కధ్యతె ऽ త్యంత
సూక్ష్మవస్త్రాగ్ని మంధయో ॥
గోధూమచూర్ణె సూచ్యాం చ
తూలికాయాం చ కీర్తితా।
గణాకా యూధికా వేశ్యా
తర్కారీ కరిణీషు చ ॥ (142)
గణికోऽ పి చ దైవజ్ఞె
కారికా నటయోషితి।
కృతౌవివరణశ్లోకె
యాతనాయాంచకారికా॥(143)
నాపితాదికశిల్పేऽపి
జాలికా జాలినీఫలె।
భటానామశ్మరచితాం
గరక్షిణ్యాం చ జాలికా॥(144)
గిరిసారె జలూ కాయాం
నాదేయ్యాం విధవ స్త్రీయాం
జాలిక పునరుద్దిష్టో
గ్రామకూటే చ ధీవరె॥ (145)
నీలికానీలినీ క్షుద్ర
రోగ శేఫాలికాసు చ॥ (146)
మక్షికాయాం
కాళికా తు స్వర్ణదోష పిరస్ప్రతో।
కాళికా యోగినీభేదే
కార్ష్ణ్యగౌర్యాం ఘనావళౌ॥

గొలకకును చెవి యాభరణమునకును తామర దుదుకును కుంటెనకత్తెకును పేరు

కణికా స్త్రీ ఇది మిక్కిలి సన్నని బట్టకును నెల్లికూరకును గోధుమరవ్వకును సూదికిని చిత్తరువులు మొదలగునవి వ్రాయుకుంచెకును పేరు

గణికా స్త్రీ ఇది అడవిమొల్లచెటుకును బోగము దానికిని తక్కెడు చెటుకును ఆడయేనుగకును పేరు **గణక** పు ఇది జ్యోతిష్కునకు పేరు

కారికా స్త్రీ ఇది నాట్యస్త్రీకిని వాగ్రూపకార్యము నకును సూత్రార్థమును తెలుపు శ్లోకముకును తీవ్రవేదనకును మంగలి మొదలయిన వాళ్ళ పని తనమునకును పేరు

జాలికా స్త్రీ ఇది పొట్లకాయకును శిలా విశేషము చేరచియించిన యుద్ధభటుల డాలు మొదలైన వాటికిని ఇనుమునకును జలగకును సేలసేరేడు చెటుకును మగడు చచ్చిన దానికిని పు గ్రామ సమూహముకును పల్లెవానికిని పేరు

నీలికా స్త్రీ ఇది నీలిచెటుకును క్షుద్రరోగ విశేషము కును నల్లపువ్వుల వావిలి చెటుకును ఈగకును పేరు

కాళికా స్త్రీ ఇది బంగారములోని దోషముకును కల్లుకును యోగినీ విశేషముకును నలుపుకును పార్వతికిని మేఘపంక్తికిని ప్రతినెలకూ నిచ్చువడీ

క్రమదేయవస్తుమూల్యే
ధూసరీ నవమెఘయో ।
పటోల శాఖారోమాళీ
మాంసీ కాకీషు కథ్యతె ॥ (148)

మొదలగు వానికిని కిన్నరస్త్రీకిని కరిమబ్బుకును పొట్లతీగకును రోమరాజికిని జటామాంసికిని కాకికిని నాగదంతి చెట్టుకును పేరు

తథావృశ్చిక పత్రెఽప
మాలికా సరిదంతరె గ్రీవె
యె పుష్పమాలాయాం
పక్షిమల్లెఽప మాలికా ॥ (149)

మాలికా స్త్రీ ఇది నదీ విశేషముకును కంఠహార విశేషముకును పూదండకును పక్షివిశేషముకును పేరు

బా(వా)లికా వాలుకాబాలా
(పచ్ఛో)పంజోలా కర్ణభూషణె ।

బాలికా వాలికా స్త్రీ ఇది యిసుకకును కన్యకును మీనవలంకి పటకును చెవి యాభరణ విశేష ముకును పేరు

తూలికా కథితా లేఖ్యే
కూర్చి కాతూలశయ్యయో

తూలికా స్త్రీ ఇది కలముకును చిత్రవులు వ్రాయు కుంచకును దూదిపరుపుకును పేరు

చూళికా నాటకస్యాంగే
కర్ణమూలే చ దంతినాం ।

చూళికా స్త్రీ ఇదినాటకమందలియొకభాగవిశేషముకును ఎనుగ చెవియొక్క మొదటి భాగము కును ఎరు

మల్లికా తృణశూల్యేఽప
మీనమృత్పాత్రభేదయో ॥
మల్లికో హంసభేదేఽథ

మల్లికా స్త్రీ ఇది మల్లిచెట్టుకును మత్స్య విశేషము కును మండిగ(లేకమూకుడు) కును పు హంస విశేషముకును పేరు

ఝుల్లికా ఝిల్లికేత్యుభే ।
విలేపనమలే ఝిల్యా
మాతపస్య రుచిస్మృతా ॥ (152)

ఝుల్లికా ఝిల్లికా స్త్రీ ఇది నలుగు పెట్టిన ఎండికిని చిమ్మెటకును యెండయొక్క కాంతికిని పేరు

వాలుకా సికతాసు స్యా
ద్వాలుకం త్వేలవాలుకె ।

వాలుకా స్త్రీ ఇది యిసుకకును న కూతురు బుడమ చెట్టుకును పేరు

నగ్నికా తు కుమార్యాంస్యా
దథ క్షపణ వందినో ॥

నగ్నికా స్త్రీ ఇది పెండ్లికాని పది సంవత్సరముల లోపు వయసు కల పడుచుకును పేరు

నగ్నకో ధేనుకా ధేనౌ
స్త్రీకరే(ణు)ణ్వో ప్రసూతయో

నగ్నక పు ఇది క్షపణ మతసునకును స్తుతిపాఠకునకును పేరు **ధేనుకా** స్త్రీ ఇది గోవుకును ప్రసవించిన స్త్రీకిని ఆడి యేనుగకును పేరు

రేణుకా ప వారేణౌ స్యా

రేణుకా స్త్రీ ఇది రేణుకమను గంధద్రవ్యము

జ్జమదగ్నిస్త్రియామపి॥ (154)
జతుకా జినపత్రాయాం
జతుకం హింగులాక్షయో
కూర్చికా సూచికాయాం చ
తూలికాయాం చ కుట్మలే
కవాటకీలకే క్షీరవికృతావపికూర్చికా
మాతృకాధా (త్ర్య) త్రికామాత్రో
ర్మాతృకం కరణే స్వరే॥ (156)
పతాకా వైజయంత్యాంచ
సౌభాగ్యేఽంక ధ్వజేఽ పిచ
స్యాత్పుత్రికా పుత్తళికా
దువాత్రో ర్యావతూలకే॥ (157)
పుత్రక శ్శలభే ధూర్తే
శైలవృక్షప్రభేదయో ।
ఉష్ట్రికా మృత్తికాభాండ
భేదేఽ పి కరభస్త్రియాం॥
డింబికా జలబింబే స్యా
త్స్యోనాకే కాముకస్త్రియాం
స్యమీకా నీలికాయాం చ
స్యమీకో నాకు వృక్షయో ॥
దూషికా తూలికాయాంచ
దూషికా నేత్రయోర్మలే ।
ఊర్మికా త్వంగుళయే స్యా
ద్వస్త్రభంగ తరంగయో ॥
తథోత్కంఠో ద్బాహులక
భృంగస్వానేషు చోర్మికా।సూచ్యాం
శలాకా మదనశాలికా
శల్యయోశ్శలే॥ (161)

కును పరశురాముని తల్లికిని పేరు
జతుకా స్త్రీ ఇది చీకురు వాయిపురుగుకును న
ఇంగువకును లక్కకును పేరు
కూర్చికా స్త్రీ ఇది సూదికిని చిత్తరువులు వ్రాయు
కుంచెకును మొగకును కుంచెకోలమొదలయిన
వాటికిని జున్నుకును పేరు
మాతృకా స్త్రీ ఇది పెంపుడు తల్లికిని న నాట్య
విశేషముకును స్వరముకును పేరు
పతాకా స్త్రీ ఇది టెక్కెము (లేక జండా) కును
సంధూరముకును గురుతు జండాకును పేరు
పుత్రికా స్త్రీ ఇది వస్త్రదంతాదులచేత చేయబడిన
బొమ్మకును కుమార్తెకును లత్తుక దూదికిని పేరు
పుత్రక పు ఇది మిడతకును మోసకానికిని
పర్వత విశేషముకును వృక్షవిశేషముకును పేరు
ఉష్ట్రికా స్త్రీ ఇది మటికుండలోని భేదముకును
ఆడ ఒంటెకును పేరు
డింబికా స్త్రీ ఇది నీటి దొండ చెటుకును దుండి
గపు చెట్టుకును కులటకును పేరు
స్యమీకా స్త్రీ ఇది నీలిచెటుకును పుటకును
వృక్షవిశేషముకును పేరు
దూషికా స్త్రీ ఇది రంగులు వేయుకుంచకును
కండ్లపుసుకిని పేరు
ఊర్మికా స్త్రీ ఇది వ్రేలియుంగరమునకును
బటుకుచ్చెళ్ళకును అలకును పేడుకకును సంగీత
ధ్వని విశేషముకును తుమ్మెద ఝుంకారముకును
పేరు
శలాకా స్త్రీ ఇది సూదికిని మ్రంగ చెటుకును
గసగకును ఎదు పందిముల్లుకును గొడుగు

ఛత్రపంజర కాష్ఠ్యాం చ	మొదలయిన వాటి కామకును పేరు
శ(స) ల్లకీ పశు వృక్షయో ॥	**శల్లకీ** స్త్రీ ఇది ఎదుపందికిని **సల్లకీ** అందుగు చెటుకును పేరు
నర్తకీ లాసకాయాంచ	**నర్తకీ** స్త్రీ ఇది నాట్య స్త్రీకిని ఆడ యేనుగకును
కరిణ్యామపి నర్తకీ ॥ (162)	పు కత్తివాయి మొదలయిన వాటిపైన నృత్యము
నర్తక కేలకె పోటగళ	చేయువానికిని కిక్కిస గడికిని నాట్యగానికిని
చారణయో ర్నటే ॥	(అనగా కుశీలవుడు) దుండిగపుచెటుకును పేరు
చుల్లకీ శింశుమారే చ	**చుల్లకీ** స్త్రీ ఇది ఎడకమొసలికిని పాత్ర విశేషము
కుండీ భేదే కులాంతరే ॥ (163)	కును కులవిశేషముకును పేరు
చతుష్కీ మశక హర్మ్యాం	**చతుష్కీ** స్త్రీ ఇది కప్పకొను వస్త్ర విశేషముకును
చ తుష్కీ యష్టికాంతరే ॥	నాలుగు పేటల ముక్తాహారముకును పేరు
జాహకో ఘోంఘు మార్జాల	**జాహక** పు ఇది జంతువిశేషముకును ఎల్లికిని
ఖట్వా కారుండి కాసు చ ॥	మంచముకును నీటి కోడికిని పేరు

★ అథ కాంతశ్చతుర్వర ★

అళిమక ఏకే భేకే	**అళిమక** పు కోకిలకును కప్పకును ఇప్ప
మధూకే ఎద్మకేసరే ॥	చెటుకును పద్మకింజల్కముకును పేరు
భవేదళిపకో భృంగే	**అళిపక** పు ఇది తుమ్మెదకును కోకిలకును
కోకిలే రతవాండకే ॥ (165)	విటునకును పేరు
స్మృత కురవక శ్శోణా	**కురవక** పు ఇది యెఱ్ఱ పెద గోరింటకును
మ్లాన ఝింటీ ప్రభేదయో ॥	ములుగోరింటకును పేరు
భవేన్మరువక పుష్ప	**మరువక** పు ఇది పుష్ప విశేషముకును (అనగా
విశేషేమదనద్రుమే ॥ (166)	మరువక పుష్పము) మంగచెటుకును పేరు
బలాహకో గిరౌమేఘే	**బలాహక** పు ఇదిబలాహకపర్వతముకును బలాహక
దైత్యానాగవిశేషయో ॥	మను మేఘముకును బలాహకుడను రక్కసునకును దేవయోని సర్పవిశేషముకును పేరు
భ్రమరకో జలే భృంగే	**భ్రమరక** పు ఇది జలమునకును తుమ్మెదకును
గిరికే చూర్ణకుంతలే ॥ (167)	చిటెలుకకును ముంగురులకును పేరు
వరాటక స్త్వాలరజ్జ్వా	**వరాటక** పు ఇది మోకు త్రాటికిని తామరపూస

పద్మబీజే కపర్దకే। ఘును గవ్వకును పేరు
శృంగాటకో భవేద్వారి **శృంగాటక** పు ఇది జలచర విశేషముకును
కంటకే చ చతుష్పథే॥ (168) నాలుగు త్రోవలు కలిసిన దారికిని పేరు
గోకంటకో గోక్షురకే **గోకంటక** పు ఇది ఎనుగ పల్లేరు చెట్టుకును
స్థపుటే చ గవాం ఖురే। నిమ్నోన్నతమయిన దానికిని గోవులడెక్కకును పేరు
ఆకల్పక స్తమో మోహ **ఆకలక** పు ఇది చీకటికిని మోహముకును
గ్రంథీష్వోత్కలికా ముదో॥ ముడికిని పేడుకకును సంతోషముకును పేరు
ఆక్షేపకో నిలవ్యాధౌ **ఆక్షేపక** పు ఇది వాతరోగ విశేషముకును
వ్యాధేనిందాకరేऽ ప చ। బోయవానికిని నిందించువానికిని పేరు
ప్రచలాక శ్శరాఘాతే **ప్రచలాక** పు బాణముచేత కొట్టబడిన గాయము
దందశూకే భుజంగమే॥(170) కును దండసూకుడను రాక్షసునకును సర్పమున
కును పేరు
బృందారకస్సురే శ్రేష్ఠే **బృందారక** పు ఇది దేవతకును శ్రేష్ఠమైన
మనోజ్ఞే పున రన్యవత్। దానికిని మనోహరమైన దానికిని పేరు
నియామక కర్ణధారే **నియామక** పు ఇది ఓడనడుపు వానికిని ఓడ
పోతవాహే నియంతరి॥ (171) కంబము మీదనుండి మారము చూపువానికిని
(అనగా తండేలు) నియమించువానికిని పేరు
వినాయకస్తు హేరంబే **వినాయక** పు ఇది ఎళ్కారికిని గరుడునకును
తార్క్ష్యే విఘ్నే జినే గురౌ। విఘ్నముకును బుదదేవునకును గురువుకును పేరు
నిశ్చారక పురీషస్య **నిశ్చారక** పు ఇది మలబదముకును యథేచ్ఛ
క్షయేస్వైరే సమీరణే॥ (172) కును వాయువకును పేరు
భట్టారకస్సురే రాజ్ఞి **భట్టారక** పు ఇది దేవునకును రాజుకును
కథితశ్చ తపోధనే। మునీశ్వరునకును పేరు
దాసేరక స్స్యాత్కరభే **దాసేరక** పు ఇది ఒంటెకును లంజకొడుకుకును
దాసీపుత్రే చ ధీవరే॥ (173) పల్లివానికిని పేరు
అంగారకం కుజే విద్యా **అంగారక** పు ఇది అగారకునకును నిప్పు
ద్దుర్మాకాంశే కురంటకే। బొగుకును పచ్చపువ్వుల గోరింటకును పేరు
లంగారికే క్షుకాండే స్యా **అంగారికా** స్త్రీ ఇది చెరుకు కర్రకును మోదుగ

త్కోరకే కింశుకస్యచ॥	మొగకును పేరు
దలాఢకస్తు కుందే స్యా	**దలాఢక** పు ఇది మొల్ల మొగకును ఎనుగ చెవి
త్కారికర్ణ శిరీషయో ।	కిని దిరిశెన చెటుకును సాగుచెయ్యక మొలచిన
స్వయంజాతతిలే ఫేనే	నువ్వు చెటుకును నురుగకును అగడ్తకును
ఖాతకే నాగకేసరే ॥ (175)	నాగకేసరపుచెటుకును సుడిగాలికిని తూటికూర
వాత్యాయాం వృశ్చికాయాం చ	కును ధాతు విశేషముకును మిగుల గొప్ప వస్తువు
గైరికే చ మహోత్తరే ।	కును పేరు
పూర్ణానకం వస్తుపూర్ణ	**పూరానక** న ఇది వస్తువులచేత నిండింపబడిన
పాత్రేపటహ పాత్రయో ॥	పాత్రకును ఢక్కా వాద్యముకును పాత్రకును పేరు
ప్రకీర్ణకం గ్రంధభేదె	**ప్రకీర్ణక** పు ఇది గ్రంధవిశేషముకును సురటీకిని
చామరె విస్తరె వాయె।	విస్తారముకును గుర్రముకును పేరు
స్మృత పుష్కలకో గంధ	**పుష్కలక** పు ఇది కస్తూరి మృగముకును క్షపణ
మృగె క్షపణకీలయో ॥ (177)	మతసునకును మేకుకును పేరు
కోశాతక క(రె) చెజ్యో	**కోశాతక** పు ఇది కేశపాశముకును ఈ స్త్రీ
త్స్మీబతోల ఫెషకాసు చక శాతకి	పొట్లచెటుకును చేతిపొట్లకును చేతిబీరచెటుకును పేరు
వాణిజకో బడబాగ్నౌ	**వాణిజక** పు ఇది బడబానలముకును వర్తకము
వణిజ్యం॥ (178)	చేత జీవించువానికిని పేరు
నిర్గ్రంధక స్స్యాత్ క్షపణె	**నిర్గ్రంధక** పు ఇది క్షపణ మతస్థునకును ఫలము
నిష్ఫలేత్వపరిచ్ఛదె।	లేనిదానికిని పరివారము లేకపోవుటకును పేరు
స్యాదశ్మంతకముద్దానె	**అశ్మంతక** న ఇది ప్రోయికిని దీపపు ప్రమిదె
మల్లికాచ్ఛదనేక ఎ చ ॥ (179)	యొక్క ఆవరణముకును పేరు
కటిల్లకస్తు ఎర్ణా సె	**కటిల్లక** పు ఇది నల్లగగెర చెటుకును గలేరు
వర్షాభూ కారవెల్లయో ।	చెటుకును కాకర చెట్టుకును పేరు
కపర్దకో వరాటె స్యా	**కపర్దక** పు ఇది గవ్వకును శివుని జటాజూటము
జ్జటాజూటే చ ధూర్జటే ॥	కును పేరు
గోమే(ధి)దకం పీతమణౌ	**గోమేదక** న ఇది గోమేదక మణికిని విషము
కాకోలే ఎత్రకే క ఎ చ।	కును ఆకుపత్రికముకును పేరు
మండోదకశ్చిత్రరాగే	**మండోదక** పు ఇదివిచిత్ర వర్ణముకును మంగళా

భవేదాతరణేऽ ఎచ ॥ (181) రమైన చందనాదుల పూతకును పేరు
శతానీకో మునేర్భేదే **శతానీక** పు ఇది ముని విశేషమునకును పెద
వృద్ధే చాథ వయసు వానికిని పేరు
ఖ(క)రాళిక । **ఖరాళిక** పు ఇది గ్రామనాయకునకును వృక్ష
గ్రామణీభండినారాచో విశేషమునకును (మంజిషయని కొందరు) బాణము
పథానేషు ప్రయుజ్యతె॥(182) కును తలగడాకును పేరు
లేఖనికో లేఖహారే **లేఖనిక** పు ఇది జాబులు తెచ్చువానికిని యవడు
యస్స్వహస్తం విలేఖయేత్। జాబులు మొదలగు వాటియందు పరుని చేతను
లేఖేషు ఎరవాస్తేన తాను వ్రాసినట్లు వ్రాయించు చున్నాడో వానికిని
తత్రాప్యే షప్రదర్శిత ॥ (183) పేరు
భవేన్మండలకం బింబె **మండలక** న ఇది సూర్యాది బింబములకును
కుష్ఠభేదే చ దర్పణె। గుండ్రముగా నుండెడి కుషుకును అదముకును పేరు
ఎప్పలకం స్తనవృంతె **ఎప లక** ఇది కుచాగ్రముకును కుటుదారము
మతం సీవనసూత్రకె॥ (184) నకును పేరు
ఎండీతక స్స్యాత్తగరే **ఎండీతక** పు ఇది గ్రంధి తగరముకును మ్రంగ
మదనే చ ఫణిజ్జకె। చెటుకును మరువముకును పేరు
త్రివర్ణకం గోక్షురకె **త్రివర్ణక** న ఇది ఎనుగ పల్లేరుకును కరకతాడి
త్రిఫలాయాం కటుత్రికె॥(185) ఉసిరికలకును శొంఠిఎప్పలి మిరియాలకును పేరు
సాలావృక స్స్గాలేऽ ఎ **సాలావృక** పు ఇది నక్కకును కుక్కకును
సారమేయె వలీముఖె। కోతికిని పేరు
కౌలేయక స్సారమేయే **కౌలేయక** పు ఇది కుక్కకును అతికాముకున
మహాకాముకశక్రయో ॥ (186) కును ఇంద్రునకును త్రి మంచికులమందు
కౌలేయక కులశ్రేష్ఠె పుటిన దానికిని పేరు
వాచ్యలింగ ప్రకీర్తిత ।
సుప్రతీకశ్శోభనాంగే **సుప్రతీక** పు ఇది సుందరమగు అవయవములు
భవేదీశానదిగజే ॥ (187) కలవానికిని ఈశాన్య దిక్కుననుండు దిగజము
కును పేరు
జైవాతృక కృశేచంద్రే **జైవాతృక** పు ఇది కృశించిన దానికిని చంద్రున

భైషజ్యాయుష్మతోరపి।	కును ఔషధ విశేషముకును దీర్ఘాయుష్మంతున
	కును పేరు
రతర్ధిక స్స్యాద్దివాసె	**రతర్ధిక** పు ఇది దివసమునకు సుఖస్నానమున
సుఖస్నానేऽష్టమంగళె॥ (188)	కును తెల్లని ముఖము వక్షము కేశములు డెక్కలు
	తోకగల గుఱ్ఱముకును పేరు
వైనాశిక స్స్యాత్ క్షణికె	**వైనాశిక** పు ఇది బౌద్ధ విశేషునకును పరాధీను
పరతంత్రోర్ణనాభయో ।	నకును సాలెపురుగు కును పేరు
వైదేహకో వాణిజకె	**వైదేహక** పు ఇది వర్తకునకును శూద్రునివలన
శూద్రాద్వైశ్యాసుతేనృపె॥	వైశ్య స్త్రీకి పుటిన వానికిని విదేహరాజుకును పేరు
వితున్నకం తు ధాన్యాకె	**వితున్నక** న ఇది కొత్తిమిరికిని నేలవుశిరగచెటు
తథా ఝూటామలౌషధౌ।	కును పేరు
గో(కూణి)కులిక కేకరే	**గోకులిక** పు ఇది మెల్లకంటివానికిని బురదయందు
స్యాత్పంకస్థగవ్యుపెక్షకె॥	పడి లేవశక్తిలేని గోవును ఉపేక్షించినవానికిని పేరు
భార్యాటికో భవేద్భార్యా	**భార్యాటిక** పు ఇది భార్యచేత జయించబడిన
నిర్జితే వారిణాంతరే।	వానికిని ఒకవిధమైన లేడికిని పేరు
కాపటికోऽన్యమర్మజ్ఞె	**కాపటిక** పు ఇది అన్యుల మర్మమును గుర్తెరిగిన
ఛాత్రేస్యా (కాదాశాని)	వానికిని శిష్యునకును కటదేశునకును పేరు
త్కటదేశిని॥ (191)	
కౌక్కుటికో దాంభికేస్యా	**కౌక్కుటిక** పు ఇది దంభము కలవానికిని అడుగు
దదోర ప్రేరి తేక్షణె।	పెటెడుచోట చూచుకొనుచుండు బిక్షుకునకును పేరు
లాలాటిక ప్రభోర్భావ	**లాలాటిక** పు ఇది అభిప్రాయమును కనుగొను
దర్శిన్యాశ్లేషణాంతరె॥ (192)	టకై ప్రభువులయొక్క లలాటమును చూచువాని
కార్యాక్షమె ప్యాక (లి) ధిత	కిని ఆలింగనవిశేషముకును పనులయందు
	సమర్థము కాని వానికిని పేరు
శిలాటక శ్శిలా ట్టయో ।	**శిలాటక** పు ఇది రాతికిని ప్రాకారము మీది
	యింటికిని పేరు
కర్కోటకస్స్యాన్మాలూర	**కర్కోటక** పు ఇది మారేడుచెటుకును కర్కోటుకు
కాద్రవేయప్రభేదయో ॥	డను సర్పవిశేషముకును పేరు

వరండకస్తు మాతంగ
వేద్యాం యౌవనకంటకే।

వరండక పు ఇది ఎనుగను కటెడు అరుగుకును యౌవనమందు గండసలమందు పుటెడు వ్రణవిశేషముకును వర్తులాకారముకును పేరు

సంవర్తులేప్యాఖనిక
శ్చోరెక్రోడే ఎ మూషకె॥(194)

ఆఖనిక పు ఇది కన్నపు దొంగకును పందికిని ఎలుకకును పేరు

వైతాళికా బోధకరె
ఖేటితాళేప్యుదీరిత।

వైతాళిక పు ఇదిమేలుకొలుపువానికిని స్తుతిపాఠకునకును పేరు

తిక్తశాకస్తు ఖదిరె
వరుణే పత్రసుందరె॥ (195)

తిక్తశాక ఇది చంద్రచెటుకును ఉలిమిడిచెటుకును వృక్షవిశేషముకును పేరు

మయూరకోప్యపా మార్గె
తుత్థకె ఎ మయూరకం।

మయూరక పు ఇది ఉత్తరేణిచెటుకును న మైలతుతముకును పేరు

విశేషకస్స్యా త్తిలకే
విశేషోవాహకేప చ॥ (196)

విశేషక పు ఇది బొటుకును అతిశయమును హొందినవానికిని పేరు

విదూషకశ్చాటు (ఎ) వటౌ
పరనిందాక రేఎచ।

విదూషక పు ఇది వాక్చాతుర్యము చేతనూ ఆకారవిశేషము చేతనూ నవ్వుపుటించు వానికిని పరులను నిందించు వానికిని పేరు

భవేత్సై కతికం మాత్ర
యాత్రామంగళసూత్రయో॥
తధా ఎన్న్యస్తనందేహ
జీవ క్షపణకేప్యఎ।

సైకతిక న ఇది తల్లితో ప్రయాణము చేయుటకును మంగళసూత్రముకును పు సంన్యాసికిని సందేహాంపబడిన జీవనము కలవానికిని క్షపణమతసునకును పేరు

ఎడమూకస్త్వతో ధీరై
శ్చరే వాక్ శ్రుతివర్జితె॥

ఏడమూక పు ఇది మోసగానికిని చముడు మూకపటిన వానికిని పేరు

వర్తరూకో నదీభేదే
కాకనీడే జలావటే।

వర్తరూక పు ఇది నదీ విశేషముకును కాకిగూడుకును నీళ్ళగోతికిని పేరు

కాకరూ(కోప్యు) క ఉలూ
కెస్యాన్ని స్వెస్త్రీ
జిత దంభయో॥ (199)
దిగంబరె భీరుకె చ

కాకరూక పు ఇది గుడ్లగూబకును నిరనునకును ఆడుదానిచేత జయింపబడిన వానికిని కపటమునకును వస్త్రవిహీనునకును ఎరికివానికిని పేరు

దందశూకో వారక్షసో ।	**దందశూక** పు ఇది పాముకును రాక్షసునకును పేరు
మృష్టేరుకో వదాన్యేఽ మృష్టాశివ్యతిథిద్విష॥ (200)	**మృష్టరుక** పు ఇది దాతకును తిండిపోతునకు ను అతిథులను ద్వేషించు వానికిని పేరు
కృకవాకుర్మయూరేఽ సరటే చరణాయుధే।	**కృకవాకు** పు ఇది నెమలికిని తొండకును కోడికిని పేరు
రాధరం (క) కుస్తు నాసీరే శీకరే చ ఘనోపలె ॥ (201)	**రాధరంకు** పు ఇది సేనాముఖమునకును ఉదకకణమునకును వడగలికిని పేరు
కలవింకస్మృతో గ్రాఘ చటకే చ కళింగకే ।	**కలవింక** పు ఇది ఊరఎచ్చుగకును కూకటి మూగఎటుకును పేరు
సౌగంధికం తు కల్హారే పద్మరాగే చ కత్తృణె ॥ (202) గంధోఎలే గాంధికేతు సౌగంధిక ఇతిధ్వని ।	**సౌగంధిక** న ఇదిఎఱ్ఱకలువకును పద్మరాగమణి కిని కామంచి గడికిని పు గంధకమునకును సుగంధ ద్రవ్యములమ్ముమ్మవానికిని పేరు
సోమవల్కాస్తు ధవళ ఖదిరేకట్ఫలేఽ చ ॥ (203)	**సోమవల్క** పు ఇది తెల్లచంద్ర చెటుకును తేకు మ్రానుకును పేరు
భయానక స్మృతో వ్యాఘ్రే సైంహికేయేఽ భీషణె।	**భయానక** పు ఇది పెదపులికిని రాహువకును త్రి భయంకరమైన దానికిని పేరు
పుండరీకం సితాం భోజే సితఛత్రే చ భేషజే ॥ (204) కోశకారాంతరే వ్యాఘ్రే పుండరీకోగ్నిదిగజే।	**పుండరీక** న ఇది తెల్లతామర పువ్వుకును శ్వేతఛత్రముకును ఓషధి విశేషముకును పు తెల్ల చెరుకుకును పెద పులికిని ఆగ్నేయ దిగజమున కును పేరు
జర్జరీకం బహుచ్ఛిద్రే జర్జరీకో జరాతురె॥ (205)	**జర్జరీక** న ఇది జల్లెడకును పు ముదిమిచేత తొట్రుపడు వానికిని పేరు
చర్చరీకో మహాకాళే కేశవిన్యాస శాకయో ।	**చర్చరీక** పు ఇది ముషణిచెటుకును కేశపాశము కును శాక విశేషముకును పేరు
తర్తరీకం వహిత్రే స్యా త్తర్తరీకశ్చ పారగె ॥ (206)	**తర్తరీక** న ఇది కలమయను ఓడకును పు పారమును పొందిన వానికిని పేరు

ఖర్పరీకశ్చ పెటే స్యా	**ఖర లీక** పు ఇదిచెంపకాయకును న మృదుత్వ
త్పర్పరీకం తు మార్ద వే।	ముకును పేరు
భవేదుత్కలికోత్కంఠా	**ఉత్కలికా** స్త్రీ ఇది వేడుకకును విలాసకును
హెలానలిలవీచిషు॥ (207)	తరంగముకును పేరు
సృగాలికా శివాయాం స్యా	**సృగాలికా** స్త్రీ ఇది ఆడునక్కకును భయము
త్త్రా సాదవ పలాయనే।	వలన పరుగెత్తుటకును పేరు
చండాలికా కిన్నరాయా	**చండాలికా** స్త్రీ ఇది చండాలాదులు వాయించు
ముమాయామోషధీభిది॥	వీణకును పార్వతికిని ఓషధీ విశేషముకును పేరు
పాంచాలికా తు వస్త్రాది	**పాంచాలికా** స్త్రీ ఇది వస్త్రాదులచేత చేయబడిన
పుత్రికా రీతిభేదయో ।	బొమ్మకును పాంచాలీ రీతికిని పేరు
కనీనికా తారకేక్ష్ణస్స్యా	**కనీనికా** స్త్రీ ఇది కంటినల్లగ్రుడ్డుకును చిటికెన
త్కనిష్ఠాంగుళావపి॥ (209)	వ్రేలికిని పేరు
భవేద్గుణనికా నృత్యే	**గుణనికా** స్త్రీ ఇది నాట్యముకును శూన్యపు
శూన్యాంకే పాఠనిశ్చితా।	గురుతుకును పాఠమును ధృవపర్చుటకొరకు
	వెనుక చెప్పిన దానిని తిరిగీ చెప్పుటకును పేరు
సంతానికాపి క్షీరాది	**సంతానికా** స్త్రీ ఇదిపాలుమొదలైనవాటిమీగడకు
సారెమర్కటజాలకె॥ (210)	ను సాలెపురుగు మగముకును పేరు
సందంశకా తు ముచుటీ	**సందంశకా** స్త్రీ ఇది పటుకారుకును పటు
లోహయంత్రవిశేషయో।	పటెడి యంత్రసాధన విశేషముకును పేరు
సంఘాటికా తు యుగ్మేస్యా	**సంఘాటికా** స్త్రీ ఇది జంటకును కుంటెన
త్కుట్టనీఘ్రాణయోరపి॥	కత్తెకును నాసికకును పేరు
జీవంతికా తు జీవాఖ్య	**జీవంతికా** స్త్రీ ఇది నీటిచిగ్రిచెట్టుకును బదనికె
శాఖవందా గుళూచిషు।	కును తిప్పతీగెకును పేరు
విద్యాద్బృహతికాభిఖ్యా	**బృహతికా** స్త్రీ ఇదితొడకును ఉత్తరీయముకును
మురువస్త్ర ప్రభేదయో ॥(212)	పేరు
బకేరుకో బలాకాభి	**బకేరుక** పు ఇది బెగురు పక్షి విశేషముకును
ద్వా(తావర్జి)తవేల్లిత శాఖయో ।	వాయువుచేత వంచబడిన కొమ్మలుగల చెటుకును
స్మృతా ఖర్జరికా క్షుద్ర	పేరు

ఘంటికా భ్రష్ట ధాన్యయో ॥	**ఘర్ఘరికా** స్త్రీ చిరుఘంటలకును పేలాలకును
వాద్యప్రభేదవాదిత్ర	వాద్య విశేషమునకును వాయించు కర్రకును నదీ
దండయోరాపగాంతరె ।	విశేషమునకును పేరు
★ అథకాంత పంచవర్ణ ★	
స్యాదాచ్ఛురితకం హాస	**అచ్ఛురితక** న ఇది యెత్తిపొడుపుతోగూడిన
నఖాఘాత విశేషయో ॥ (214)	నవ్వునకును నఖక్షత విశేషమునకును పేరు
ప్రతీసూర్యాకమిచ్ఛంతి	**ప్రతిసూర్యక** న ఇదితొండకును సూర్యునిసమీప
కృకలాసోపసూర్యయో ।	మందుండుతేజోమయమైన ప్రతిమండలమునకును
	పేరు (పరివేషమని కొందరు)
అనేడమూకమిచ్ఛంతి	**అనేదమూక** త్రి ఇదిచెవుడు మూగపడినవానికిని
వాక్యశ్రుతివివర్జితే॥ (215)	పేరు
రాజపట్టన్య కాచన్య	**కాచవర్తిక** పు ఇది కృత్రిమమణి విశేషమునకును
గుడకె కాచవర్తిక ।	గాజుకాయకును పేరు
గోజాకరిక మిత్యాహు	**గోజాకరిక** న ఇది శుభమునకును పు వాకుడు
ర్మంగలె కంటకారకె ॥ (216)	చెట్టుకును పేరు
స్యాత్కృ(కి) మికంటకం	**కృమికంటక** న ఇదిఎలికచెవిచెట్టుకును వాయు
చిత్రావిడంగోదుంబ రేషుచ।	విడంగమునకును మేడి చెట్టునకును పేరు
సువసంతక ఇత్యేష వాసం	**సువసంతక** పు ఇది బండిగురువిందకును వసంత
త్యాం మదనోత్సవె॥ (217)	కాలమందలి ఉత్సవ విశేషమునకును పేరు
కక్షావేక్షక మిచ్ఛంతి	**కక్షావేక్షక** పు ఇది అంత పురమును కాచువాని
శుద్ధాంతోద్యానపాలయో ।	కిని ఉద్యానమును కాచువానికిని ద్వారపాలకున
ద్వారపాలె కలౌషద్గెరంగా	కును కవికిని విటునకును నాట్యగానికిని పేరు
జీవిన్యప క్వచిత్ ॥ (218)	
నాగవారిక ఉద్దిష్టో హస్తి	**నాగవారిక** పు ఇది మావటి వానికిని రాజు
పే రాజకుంజరె|గ(ణాధి)	లెక్కెడి ఏనుగకును గణపతికిని గరుత్మంతున
ణస్థరాజే గరుడే చిత్ర	కును నెమలికిని పేరు
మేఖలకే క్వచిత్ ॥ (219)	
స్యాద్ద్వీ వారాజకం కామ	**ద్వీవారాజక** న ఇది రోగ విశేషమునకును కొర్రల

లికాయాం చీనధాన్యకే।	లోని భేదముకును పేరు
శీతచంపకశబ్దో౽యం స్యా	**శీతచంపక** పు ఇది మంగళార్థమైన చందనాదుల
దాతర్పణ దీపయో॥ (220)	మైపూతకును దీపముకును పేరు
ల్లధో జలకరంక స్యాన్నా	**జలకరంక** పు ఇది టెంకాయకును మేగము
రికేళఫలే౽ంబుదే। శంఖే	నకును శంఖమునకును తరంగముకును పేరు
జల లతాయాం చ కథ్యతే	
జలతాఎక॥ (221) కా కోచీ	**జలతాఎక** పు ఇది కాకోచియను చేపకును
రాజశఫరమత్స్యయో	ఇల్లిసమను చేపకును పేరు
కటుఖాదక।ఖాదకే కాచక	**కటుఖాదక** పు ఇది భక్షించువానికిని గాజుపాత్ర
లశే బలిపుష్టే చ జంబుకే॥	కును కాకికిని నక్కకును పేరు
స్యాచ్చిలమీలికా కంఠీ	**చిలమీలికా** స్త్రీ ఇది కంటె లేక నాను మొదలగు
భేదే ఖద్యోత విద్యుతో	కంఠభూషణ విశేషముకును మిణుగురు పురుగు
	కును మెరుపుకును పేరు
స్యాన్న వఫలికా నవ్యే నవ	**నవఫలికా** స్త్రీ ఇది నూతనమైన దానికిని
జాత రజస్త్రియాం॥ (223)	క్రొత్తగా సమర్తాడిన పడుచుకును పేరు
స్యాచ్ఛతపర్వికాదూర్వావ	**శతపర్వికా** స్త్రీ ఇది గరికె గడికిని వసకును పేరు
చయో రుఎకారికా।ఎష్ట	**ఉపకారికా** స్త్రీ ఇది నీరు పోసి తడిఎన ఎండికిని
భేదే గృహే రాజ్ఞామఎక	గుడారముకును ఉపకారముచేయుదానికిని పేరు
స్త్ర్యామపీష్యతే॥ (224)	
స్యాద్వ్యవ హారికా లోక	**వ్యవహారికా** స్త్రీ ఇది లౌకిక వ్యవహారముకును
యాత్రా సంమార్జ నీంగుదే।	చీపురు కట్టకును గారచెటుకును పేరు
స్యాద్ధేమపుష్పికాయూ	**హేమపుష్పికా** స్త్రీ ఇది పచ్చపువ్వుల అడవిమొల్ల
	చెట్టుకు పేరు
థ్యాం చంపకే హే మపుష్పక॥	**హేమపుష్పక** పు ఇది సంపెంగ చెటుకు పేరు
★ అథకాంతషడ్వర్ణ ★	
లూతామర్కటక పుత్ర్యాం	**లూతామర్కటక** పు ఇది వృక్షవిశేషముకును
నవమాల్యాం ప్లవంగమే।	విరజాజి చెటుకును కోతికిని పేరు
ఎందూరతిలకో నాగే ఎం	**ఎందూరతిలక** పు ఇది ఎనుగకును స్త్రీ

దూరతిలకా స్త్రియాం॥
వర్ణవిలోడక శ్లోకచ్ఛాయా
హారిణి కుంభిలే।
మాతులపుత్రకో ధూర్తఫలే
స్యాన్మాతులాత్మజే ॥ (224)
గ్రామమద్గురికా శృంగ్యాం
గ్రామయుద్ధే చ కీర్త్యతే।
స్యాన్మదన శలాకా తు (శా)
సార్యం కామోదయౌషధే॥

★ అథ ఖాంతవర ★

ఖమింద్రియే సుఖే స్వర్గే
శూన్యే బిందౌ విహాయసి।
పురే సంవేదనే క్షేత్రే కులాహ
లఫలే క్వచిత్ ॥ (1)

★ అథఖాంతో ద్వివర్ణ ★

నఖ కరరుహే షండే
గంధద్రవ్యే నఖం నఖీ।
ముఖం నిస్సరణే వక్త్రే
ప్రారంభోపాయయోరపి॥

సుఖం శర్మణి నాకే చ
సుఖా పుర్యాం ప్రచేతస।
శంఖో నిధ్యంతరే కంబు
లలాటాస్థినఖీష్వచ॥ (3)

రేఖా స్యాదల్పకే ఛద్మ
న్యాభోగోల్లేఖయోరపి।

సువాసనీ స్త్రీకిని పేరు
వర్ణవిలోడక పు ఇది శ్లోకములందలి పదారము
లను దొంగిలించు వానికిని కన్నపు దొంగకును పేరు
మాతులపుత్రక పు ఇది ఉమ్మెత్తకాయకును
మేనమామ కొడుకుకును పేరు
గ్రామమద్గురికా స్త్రీ ఇది ఆడుబొమ్మిడాయికిని
గ్రామయుద్ధముకును పేరు
మదనశలాకా స్త్రీ ఇది గోరింకకును మన్మథోదీ
పకమైన ఔషధముకును పేరు

ఖ న ఇది నేత్రాదీంద్రియములకును సుఖమున
కును స్వర్గమునకును లేకపోవుటకును అను
స్వారకును ఆకాశముకును పటణముకును తెలి
వికిని (లేక జ్ఞానము) వరిమడికిని ఆలంబుషమను
వృక్షము యొక్క పండుకును పేరు

నఖ పు ఇది గోటిచిప్పకును నపుంసకునకును
స్న శంఖమనెడు గంధద్రవ్యముకును పేరు
ముఖ న ఇది ఇంటిముంగిలి వాకిలి ప్రదేశమున
కును ముఖమునకును ఆరంభముకును ఉపా
యముకును పేరు
సుఖ న ఇది సుఖమునకును స్వర్గమునకును
స్త్రీ వరుణదేవుని పటణమునకును పేరు
శంఖ పు ఇది కుబేరుని శంఖనిధికిని శంఖమున
కును ఫాలదేశమందలి యెముకకును శంఖమనెడి
గంధద్రవ్యముకును పేరు
రేఖా స్త్రీ ఇది తీటకసందచెటుకును మిషకును
రచనాదుల పరిపూర్ణతకును గీతకును పేరు

లేఖో లేఖ్యే సురే లేఖా
లిపిరాజికయోరపి॥ (4)

లేఖ త్రి ఇది వ్రాయబడిన దానికిని పు దేవత కును స్త్రీ వ్రాతకును పంక్తికిని పేరు

న్యుంఖ స్స్మమ్యఙ్మనోజ్ఞేపి
సామ్నష్టట్ప్రణ వేఽఖు చ।

న్యుంఖ పు ఇది లెస్సకును మనోహరముకును సామవేదమందు నియతమైన ప్రణవషట్కముకును పేరు

శిఖా శిఫాయాంచూడాయాం
జ్వాలాయామగ్రమాత్రకే॥ (5)
లాంగ లిక్యాం చ శాఖాయాం
చూడా యాంచ శిఖండిన।

శిఖా స్త్రీ ఇది ఊడకును కేశపాశముకును అగ్నిజ్వాలకును కొనకును తరిగొటు చెటుకు ను కొమ్మకును నెమలి జుటుకును పేరు

సఖామిత్రే సహాయే చ

సఖా స్త్రీ చెలికానికిని సహాయునకును పేరు

శాఖా పక్షాంతరే భుజే॥ (6)
శాఖా వేదవిభాగే చ
పాదపాంగేఽంతికేఽ పి చ।

శాఖా స్త్రీ ఇది మరియొకపక్షముకును బుజము కును పేదవిభాగముకును కొమ్మకును సమీప ముకును పేరు

ప్రింఖా పర్యటనే నృత్యే
భవేదశ్వగతావపి॥ (7)

ప్రింఖా స్త్రీ ఇది తిరుగులాడుటకును నాట్యము కును గుర్రపు నడకకును పేరు

రింఖా గతివిశేషే ఽ పి
శూకశింబ్యాం చ నర్తనే।

రింఖా స్త్రీ ఇది అశ్వగతి విశేషముకును దూల గొండి చెటుకును నాట్యముకును పేరు

★ అథ ఖాంత త్రివర ★

త్రిశిఖం శేఖరే విద్యా
త్త్రిశూలే రాక్షసాంతరే॥ (8)

త్రిశిఖ న ఇది కిరీటముకును త్రిశూలాయుధ ముకును పు త్రిశిఖుడనురావణపుత్రునకును పేరు

సుముఖ స్తార్క్ష్య తనయే
ఫణిభేదే చ పండితే।

సుముఖ పు ఇది గరుడుని పుత్రునకును సర్ప విశేషముకును పండితునకును పేరు

దుర్ముఖో నాగరాజేఽ పి
ముఖరే వానరాశ్వయో॥

దుర్ముఖ పు ఇది సర్పవిశేషముకును దుర్భాష లాడువానికిని కోతికిని అశ్వముకును పేరు

గోముఖం కుటిలాగారే
వాద్యభాండే (చ) విలేపనే।

గోముఖ న ఇది వంకరగానుండెడు యింటికిని వాయించుకుండకును పూతకును పేరు

ప్రముఖ ప్రథమే శ్రేష్ఠే

ప్రముఖ త్రి ఇది ముఖ్యమైన దానికిని శ్రేషమ యిన దానికిని పేరు

విశిఖ స్తోమరే శరే ॥ (10)	**విశిఖ** పు ఇది సేజాయను ఆయుధముకును
రథ్యాం ఖనిత్ర్యాం విశిఖా	బాణముకును స్త్రీ రాజవీధికిని తవ్వుగోలకును
నాళికాయామపి క్వచిత్।	గువ్వగుత్తిగకును పేరు
మయూఖ స్త్విట్కరజ్వాలే	**మయూఖ** పు ఇది కాంతికిని కిరణముకును అగ్నిజ్వాలకును పేరు
వైశాఖోరాధమంధయో ॥	**వైశాఖ** పు ఇది వైశాఖమాసముకును కవ్వముకును పేరు
★ అథఖాంతశ్చతుర్వర ★	
ఒగ్నిముఖో ద్విజేదేవే	**అగ్నిముఖ** పు ఇది బ్రాహ్మణునకును దేవతకు
భల్లాతే చిత్రకే క్వచిత్।	ను జీడిచెటుకును చిత్రమూలముకును పేరు
ఎంచనఖో గజే కూర్మే	**పంచనఖ** పు ఇది యేనుగకును తాబేటికిని పేరు
శిలీముఖోఽళిబాణయో ॥	**శిలీముఖ** పు ఇది తుమ్మెదకును బాణముకును పేరు
భవే ద్వ్యాఘ్రనఖ కంద	**వ్యాఘ్రనఖ** పు ఇది దుంపవిశేషముకును
గంధద్రవ్య విశేషయో ।	నఖమనెడి గంధద్రవ్యముకును పేరు
మహాశంఖో నరాస్థి స్యా	**మహాశంఖ** పు ఇది మనుష్యుని యెముకకును
న్నిధిసంఖ్యా ప్రభేదయో ॥	కుబేరుని నిధి విశేషముకును పది నిఖర్వముల ప్రమాణముకును పేరు
ఇందులే (రే) ఖాఽమృతా	**ఇందులేఖా** స్త్రీ తిప్పతీగకును సోమలతకును
సోమలతా శశికళా ఋచ।	చంద్రరేఖకును పేరు
శశిలేఖా కళాభాగే	**శశిలేఖా** స్త్రీ ఇదిచంద్రకళకును తిప్పతీగెకును
వాకుచీ వృత్తభేదయో ॥ (14)	యీ పేరుగల పద్యవృత్తముకును పేరు
లాంగ ల్యామగ్నిశిఖా	**అగ్నిశిఖా** స్త్రీ ఇది తరిగొటు చెటుకును న
కుంకుమేఽగ్నిశిఖం మతం।	కుంకుమ పువ్వుకును పేరు
స్వాజ్జటాయాం బద్ధశిఖా	**బద్ధశిఖా** ~~స్త్రీ ఇది జడ~~కును పు బాలునకును
బాలే బద్ధశిఖో మత ॥ (15)	పేరు
★ అథ ఖాంత పంచవర ★	
స్యాన్మలినముఖ ప్రేతే	**మలినముఖ** పు ఇది పీనుగకును కొండముచ్చు
గోలాంగూలేఽనలే ఖలే।	కును అగ్నికిని దురనునకును పేరు

అథ శీతమయూఖోఽ
శశాంక ఘనసారయో ॥ (16)

శీతమయూఖ పు ఇది చంద్రునకును కర్పూర మునకును పేరు

సర్వతోముఖమాఖ్యాత
మంతరిక్షే చ పాథసి।విధి
క్షేత్రజ్ఞరుద్రేషు కథిత స్సర్వ
తోముఖ ॥(17)

సర్వతోముఖ న ఆకాశముకును ఉదకముకును పు బ్రహ్మకును జీవునకును శివునకును పేరు

★ అథ గాంతవర ★

గౌ స్స్వర్గేవృషభే రశ్మౌ
వజ్రే చంద్రమసస్మృత ।
అర్జునీ నేత్ర దిగ్బాణ భూ
వాగ్వారిషు గౌర్మతా ॥ (1)

గౌ పు ఇది స్వరమునకును వృషభమను గ్రంథ్య ద్రవ్యముకును కిరణముకును వజ్రాయుధము కును చంద్రునకును స్త్రీ గోవుకును నేత్రము కును దిక్కునకును బాణముకును భూమికిని వాక్కుకును జలమునకును పేరు

★ అథ గాంతో ద్వివర్ణ ★

అగ శైలే ద్రుమే భానౌ
నగవత్పవనాశనే।
ఖగస్సూర్యే గ్రహే దేవే
మార్గణే చ విహంగమే॥ (2)
భగమైశ్వర్యమాహాత్మ్య
జ్ఞానవైరాగ్యయోనిషు।
యశోవీర్యప్రయత్నేచ్ఛా
శ్రీధర్మరవిముక్తిషు॥ (3)

అగ పు ఇది పర్వతమునకును వృక్షముకును
నగ సూర్యునకును సర్పమునకును పేరు
ఖగ పు ఇది సూర్యునకును శుక్రాది గ్రహము నకును దేవతకును బాణముకును పక్షికిని పేరు
భగ న ఇది ఐశ్వర్యముకును ప్రభావముకును జ్ఞానముకును విరక్తికిని ఉపస్థకును కీర్తికిని పరాక్రమముకును ప్రయత్నముకును కోరిక కును సంపదకును ధర్మముకును ద్వాదశాదిత్యు లలోనొకనికిని మోక్షముకును పేరు

యుగం కృతాదౌ యుగళే
వృద్ధినామౌషధేఽ ఏ చ ।
యుగం హస్త చతుష్కేఽ
రథ సీ రాంగ యోర్యుగ ॥ (4)

యుగ న ఇది కృతాది నాలుగు యుగములకును జంటకును బుదివృదియను ఓషధికిని నాలుగు చేతుల ప్రమాణముకును పు రథముయొక్క నాగలియొక్క కాడికిని పేరు

మృగ ఎశౌ కురంగే చ
కరినక్షత్రభేదయో ।యాచ్నా

మృగ పు ఇది పశుమాత్రమునకును పేడికిని గజ విశేషముకును మృగశిరా నక్షత్రముకును

యాం మృగయాయాం చ మృగీ స్యాద్వనితాంతరే॥ (5)	యాచనకును వేటకును ఈ స్త్రీ పులహుడను మునీశ్వరుని భార్యకును పేరు
భృగు శుక్రే ప్రపాతే చ జమదగ్నౌ ఎనాకిని।	**భృగు** పు ఇది శుక్రాచార్యులకును కొండచరియకును జమదగ్నిమునికిని ఈశ్వరునకును పేరు
భాగో రూపార్ధకే ప్రోక్తో భాగధేయైకదేశయో ॥(6)	**భాగ** పు ఇది నాటకాదుల భాగముకును భాగ్యముకును ఎక దేశముకును పేరు
నాగం తు సీసకే రంగే స్త్రీబంధే కరుణాంతరే। నాగ ఎన్నగ మాతంగ క్రూరాచారిషు తోయదే॥ (7) నాగకేసర పున్నాగ నాగదంతకముస్తకే। దేహానిలప్రభేదే చ శ్రేష్ఠే స్యాదుత్తరస్థిత ॥ (8)	**నాగ** న ఇది సీసముకును తగరముకును స్త్రీల రతిబంధ విశేషముకును నాగకరణమునకు పేరు పు సర్పముకును యేనుగకును క్రూరమయిన ఆచారముగలవానికిని మబ్బుకును నాగకేసర వృక్షముకును పొన్నచెటుకును గజదంతముకును తుంగముస్తకును నల్లని శరీర వాయు విశేషముకును సమాసోత్తరపదమయినపుడు శ్రేష వాచకమునకును పేరు
రాగో ను రక్తో మాత్సర్యే క్లేశాదౌ రోహాతాదిషు। గాంధారాదౌ నృప రాగ	**రాగ** పు ఇది అనురాగముకును పరాభివృదిని సహించకుండుటకును క్లేశాదులకును యెరుపు మొదలయిన వాటికిని సంధూరము బాలింత పాలు మొదలైన ధాతువులకును రాగరాజుకును
స్త్యాగో వర్జన దానయో ॥ (9)	పేరు **త్యాగ** పు ఇది విడుచుటకును యీవికిని పేరు
భోగస్సుఖేధనే చా వా శ్శరీరఫణయోస్స్మృత । పాలనే ऽ భ్యవహారే చ నిర్వేశేపణ్య యోషితాం॥ (10)	**భోగ** పు ఇది సుఖముకును ధనముకును సర్పముయొక్క శరీరముకును పడగకును పరిపాలించుటకును భుజించుటకును జీతములనిచ్చి వెలయాండ్రనుంచుటకును పేరు
యోగోऽ పూర్వార్థ సంప్రాప్తౌ సంగతి ధ్యానయుక్తిషు। వపుస్థైర్యే ప్రయోగే చ విష్కంభాదిషు భేషజే॥ (11)	**యోగ** పు ఇది పూర్వమందులేని ద్రవ్యాదులు తనకు సంభవించుటకును కూటమికిని ధ్యానించుటకును కూర్చుటకును శరీర స్థైర్యముకును ప్రయోగించుటకును విష్కంభాది పంచాంగ

విస్రబ్ధఘాతి నిద్రవ్యో
పాయసంనహనేష్వపి।
కార్మణేऽపి చ యోగస్స్యా

యోగములకును ఔషధయోగముకును విశ్వాస ఘాతకునకును ధనముకును ఉపాయముకును కవచాదిసన్నాహముకును మూలికల వలన స్తంభనమోహనాదులను జేయుటకును పేరు

ద్రోగ కుష్ఠౌషధే గదే॥

రోగ పు ఇది కుష్ఠరోగమును నివారించు ఔషధముకును రోగముకును పేరు

వేగో జవే ప్రవాహే చ
మహాకాలఫలేऽపిచ।

వేగ పు ఇదివేగముకును నదీప్రవాహముకును ముషణి పండుకును పేరు

పూగస్తు క్రముకే బృందే
చంగశ్శోభనదక్షయో ॥ (13)

పూగ పు ఇది పోకచెటుకును సమూహముకును పేరు **చంగ** పు ఇది శుభమునకును సమరునకును పేరు

లంగం గాత్రాంతికోపాయ
ప్రతీకేష్వ ప్రధానకే।

అంగ న ఇది శరీరమునకును సమీపముకును ఉపాయమునకును అవయవమునకును అప్రధానమైన దానికిని పేరు

లంగా (అంగో) దేశవిశేషే
స్యాదంగసంబోధనేऽవ్యయం॥
ఇంగస్స్యాదద్భుతే జ్ఞానే
జంగమేంగితయోరపి।

అంగా పు ఇది నిత్యబహువచనం అంగదేశముకును అవ్య సంబోధనకును పేరు
ఇంగ పు ఇది ఆశ్చర్యముకును జ్ఞానముకును న మనుష్య పశు పక్ష్యాదులకును మనోభావమునకును పేరు

టంగ కృపాణభేదేస్యా
జ్జంఘాయాం చ ఖనిత్రకే॥
తుంగ పున్నాగ నగయో
స్తుంగస్యాదున్న తె2న్యవత్।
బర్భ్ రానిశయోస్తుంగీ
వంగం సీసకరంగయో ॥
వంగ కార్పాసవార్తాక
దేశ భేదేషు కీర్తిత ।
లంగస్స్వంగే చ షదేచ

టంగ పు ఇది ఖడవిశేషముకును ఎక్కకును తవ్వగోలకును పేరు
తుంగ పు ఇది పొన్నచెటుకును పర్వతముకును వి ఉన్నతమైన దానికిని ఈ స్త్రీ వాయింటచెటుకును పసపునకును పేరు
వంగ న ఇది ససమునకును తగరమునకును పు ప్రత్తిచెటుకును వంగచెటుకును వంగదేశముకును పేరు
లంగ పు ఇది కలయుటకును విటునకును పేరు

వ్యంగో హీనాంగభేకయోః ॥	**వ్యంగ** పు ఇది అంగహీనునకును కప్పకును పేరు
భంగస్తరంగే రుగ్భేదే	**భంగ** పు ఇది తరంగముకును వాతరోగ విశేషము
భేదే జయవిపర్యయే।	కును భేదముకును పరాజయమునకును స్త్రీ
భంగాశణాఖ్యస్స్యాత్	జనుముకును పేరు
భృంగో ధూమ్యాట షడయోః ॥ (18)	**భృంగ** పు ఇది కూకటిమూకంటుకును విటునకు
మధువ్రతే౽పి భృంగం తు	ను తుమ్మెదకును న గుంటగలగర చెటుకును
కేశరాజగుడత్వచోః।	లవంగ చెటుకును పేరు
రంగోర (ణోఖిలే) ణ్వలే	**రంగ** పు ఇది యుద్ధసలముకును రక్తిమకును
రాగే నాట్యే రంగం త్రపుణ్యపి॥ (19)	నాట్యముకును న తగరముకును పేరు
లింగం చిహ్నే౽నుమానే౽పి	**లింగ** పు ఇది గురుతుకును అనుమాన ఖండ
సాంఖ్యోక్త ప్రకృతావపి।	మందలి సాధ్యసాధకమగు హేతువుకును సాంఖ్య
శివమూర్తి విశేషే చ	శాస్త్రమందు చెప్పబడిన ప్రకృతికిని శివలింగము
మేహనే చ ప్రచక్షతే ॥ (20)	కును శిశ్నముకును పేరు
శృంగం ప్రభుత్వే శిఖరే	**శృంగ** న ఇది ప్రభుత్వముకును పర్వత శిఖరము
చిహ్నే క్రీడాంబుయంత్రకే।	కును గురుతుకును చిమ్మనగ్రోవికిని కొమ్ముకు
విషాణోత్కర్షయోః స్సానో	ను ఉత్కరకును కొండచరియకును పు జీవకమ
శృంగస్స్యాత్కూర్చశీర్షకే॥	ను గ్రంథద్రవ్యముకును స్త్రీ అతివసకును ఋష
శృంగీవిషాయాం వృషభే	భమను గ్రంధ్యద్రవ్యముకును అలంకార రూప
స్వర్ణమీనవిశేషయోః।	మయిన బంగారుకును మదురియను ఆడుచేప
	కును పేరు
గాంగస్తు గంగాసంభూతే	**గాంగ** త్రి ఇది గంగయందు పుటిన దానికిని
భీష్మే శక్తిధరే౽పిచ॥(22)	పు భీష్మునకును కుమార స్వామికిని పేరు
ఎంగ ఎశంగే ఎంగీ తు	**ఎంగ** పు ఇది ఎంగళ వర్ణముకును ఈ స్త్రీ
శమ్యాం ఎంగం తు బాలకే।	జమ్మిచెటుకును న బాలునకును స్త్రీ ఇంగువ
రామరే నాళికాయాంచ	కును గొటుముకును గోరోచనమునకును
ఎంగా గోరోచనోమయోః॥	పార్వతికిని పేరు
ఖడ్గో గండక శృంగాని	**ఖడ్గ** పు ఇది ఖడమృగము కొమ్ముకును కత్తికిని
బుద్ధభేదేషు గండకే।	బుద విశేషునకును ఖడమృగముకును పేరు

దుర్గస్స్యాద్దుర్గమే దుర్గా గౌరీ నీలికయోరపి ॥ (24)	**దుర్గ** త్రి ఇది పొందశక్యముగాని దానికిని స్త్రీ పార్వతికిని నీలి చెటుకును పేరు
సర్గస్స్యాన్నిశ్చయాధ్యాయ మసోత్సాహాత్మసృష్టిషు ।	**సర్గ** పు ఇది నిశ్చయముకును పురాణాదుల యందలి అధ్యాయముకును మోహముకును ఉత్సాహముకును జీవసృషకిని పేరు
మార్గోమృగమదే మాస ప్రభేదేఽన్వేషణా ధ్వనో ॥ (25) (వాచ్యవన్మృగసంబంధే మార్గోఽపి మృగశీర్షభే)	**మార్గ** పు ఇది కస్తూరికిని మారశిరమాసముకును వెతకుటకును మారము కును త్రి మృగ సంబంధమయినదానికిని పు మృగశిరా నక్షత్రము కును పేరు) ఇది అధిక పాఠము
శార్ఙ్గం కార్ముకమాత్రేపి విష్ణోరపి శరాసనే ।	**శార్ఙ్గం** న ఇది సామాన్య ధనస్సుకును విష్ణు ధనస్సుకును పేరు
వల్గుశ్ఛాగే మనోజ్ఞే తు వల్గుభాషితమన్యవత్ ॥ (26)	**వల్గు** పు ఇదిమేకపోతుకును త్రి మనోహరమైన దానికిని పేరు
ఫలు ప్రోక్తామలప్స్వాంచ నిస్సారే ఫల్గు వాచ్యవత్ ।	**ఫల్గు** స్త్రీ ఇది కుక్క మేడి చెటుకును త్రి సారములేని దానికిని పేరు
శృంగీ వటామ్రాతకయో పర్కట్యామపి విశ్రుతా ॥ (27)	**శృంగీ** స్త్రీ ఇది మర్రిచెటుకును అంబాళపు చెటుకును జువ్విచెటుకును పేరు
★ అథ గాంతో త్రివర్ణ ★	
పన్నగ పద్మకాష్ఠే స్యా త్పన్నగోఽపి భుజంగమే ।	**పన్నగ** పు ఇది తామరకాడకును సర్పముకును పేరు
ప్లవగో వానరే భేకే సారథౌ చోష్ణదీధితే ॥(28)	**ప్లవగ** పు ఇది కోతికిని కప్పకును అనూరున కును పేరు
జింహగో మందగే సర్పే	**జింహగ** పు ఇది మెల్లగాపోవువానికిని పాము కును పేరు
విహాగశ్చాశుగే ఖగే ।	**విహగ** పు ఇది బాణముకును పక్షికిని పేరు
సర్వగం సలిలే ఖ్యాతం స ర్వగశ్శంకరే వి (ధౌ) భౌ ॥	**సర్వగ** న ఇది జలముకును పు శివునకును ప్రభువుకును పేరు
ఆభోగో వరుణచ్ఛత్రే	**ఆభోగ** పు ఇది వరుణదేవుని గొడుగుకును

పూర్ణ తాయత్నయోరపి।
పరిపూరత్వముకును ప్రయత్నముకును పేరు

ఆయోగో వ్యాపృతౌ గంధ
మాల్యోపహారరోధయో ॥
ఆయోగ పు ఇది వ్యాపారముకును గంధ మాల్యాదుల కానుకకును తీరమునకును పేరు

అయోగో విధురే కూటే
విశ్లేషే కఠినోద్యమె।
అయోగ పు ఇది పెండ్లాము చచ్చిన వానికిని కపటమునకును వియోగముకును కఠిన ప్రయత్నముకును పేరు

ఆశుగో మారుతేబాణేऽ
ప్యుద్వేగం క్రముకీఫలే ॥ (31)
ఆశుగ పు ఇది వాయువకును బాణమునకును పేరు

ఉద్వేగస్తిమితే క్లేశె
భయేమందరగామిని।
ఉద్వేగో వ్యుద్బాహులకో
ద్వే జనోద్గమనే షుచ ॥ (32)
ఉద్వేగ న ఇది పోకకాయకును పు నిశ్చలత్వముకును దుఃఖముకును భయముకును మెల్లగాపోవు వానికిని ఉన్నతమైన భుజములుగలవానికిని ఊర్ధ్వ భాగముగ దలించుటకును పైకి లేచుటకును పేరు

సంభోగ స్సురతే భోగే
స్యాత్తుండే జినశాసనే।
సంభోగ పు ఇది రతికిని చందనతాంబూలాది భోగముకును గజతుండముకును బుద్ధుని శాసనమునకును పేరు

పరాగ పుష్పరజసి
ధూళిస్నానీయయోరపి ॥ (33)
గిరిప్రభేదే విఖ్యాతా
వుపరాగేచ చందనే।
పరాగ పు ఇది పుష్పాదికిని ధూళికిని స్నానార్థమయిన నలుగుపిండిమొదలయిన వాటికిని పర్వత విశేషముకును ఖ్యాతికిని సూర్యాదిగ్రహణముకును మంచి గంధముకును పేరు

ప్రయాగస్తీర్థ భేదేస్యా
ద్యజ్ఞేశతమఖాశ్వయో ॥ (34)
ప్రయాగ పు ఇది ప్రయాగ క్షేత్రముకును యజ్ఞముకును ఇంద్రునకును గుర్రముకును పేరు

ప్రయోగ కార్మణే ప్రోక్త
ప్రయుక్తౌ చ నిదర్శనే।
ప్రయోగ పు ఇది మూలికలచేత స్తంభనమోహనోచ్చాటనాదులను జేయుకర్మకును ప్రయోజనముకును దృష్టాంతముకును పేరు

వాతిగ కథితో భంట్యాం
ధాతువాదిని వాచ్యవత్ ॥ (35)
వాతిగ పు ఇది నేలములగ చెటుకును ధాతు వాదము నేర్చిన వానికిని పేరు

తడాగస్తు జలాధార విశేషే
(కటకేచ) యంత్రకూటకే।
తడాగ పు ఇది చెరువుకును వ్యాఘ్రాదులను పటు బోనుకును పేరు

పున్నాగ పురుషశ్రేష్ఠే
పాండునాగే సితోత్పలే॥
జాతీఫలేప పున్నాగం
నిసరశ్శీలసరయో ।
విసర స్త్యాగవద్దానే
విసరోమలనిరమే ॥ (38)
విసర్గ నీయేవ్యయన
ప్రభేధే చ విభావసో ।
ఉత్సర్గో వర్జనే త్యాగే
సామాన్యన్యాయదానయో ॥
త్రివరో ధర్మకామార్థే
త్రిఫలాయాం కటుత్రికే।
వృద్ధిస్థానక్షయే సత్వరజ
స్తమస కధ్యతే ॥(39)
తాతగు క్షుద్రతా తే స్యా
జ్జనకస్య హాతేప చ।
లనంగో మదనే నంగ
మాకాశమనసోర్మతం॥ (40)
మృదంగ పటు హే ఘోషే
భుజంగ ష్షదసర్పయో ।
పంతగ శ్శలభేశాలి
ప్రభేదేవిహగే రవౌ॥(41)పతంగం
పారదే (ప్రోక్తం) క్యాప
నరంగం తు వరండకే।
శేఫే నరంగ మప్యాహు
ర్నిషంగస్సంగతూణయో ॥
విడంగం కృమి హే ఖ్యాతం
విడంగో నాగరేన్యవత్।

పున్నాగ పు ఇది పురుషశ్రేషునకును తెల్లతాచు పాముకును తెల్లకలువకును న జాజికాయకును పేరు

నిసర్గ పు ఇది స్వభావముకును సృషకిని పేరు

విసర్గ పు ఇది త్యాగశబమువలెను దానముకును మలము విడుచుటకును విసరనీయకును సూర్యుని ఆయన విశేషముకును పేరు

ఉతర పు ఇది హాంసకును విడుచుటకును సామాన్య విధికిని దానముకును పేరు

త్రివర పు ఇది ధర్మారకామములకును కరక పుశిరిగ తాణికాయలకును శొంఠి ఎప్పలి మిరియాలకును వృది సానక్షయములకును సత్వ రజ స్తమోగుణములకును పేరు

తాతగు పు ఇది పినతండ్రికిని తండ్రియొక్క స్నేహాతునకును పేరు

అనంగ పు ఇది మన్మధునకును న ఆకాశముకును మనస్సునకును పేరు

మృదంగ పు ఇది మదెలకును ధ్వనికిని పేరు

భుజంగ పు ఇది విటునకును పాముకును పేరు

పతంగ పు ఇది మిడుతకును సస్యవిశేషముకును పక్షికిని సూర్యునకును న పాదరసమునకును పేరు

నరంగ న ఇది ముఖరోగవిశేషముకును శిశ్నముకును పేరు

నిషంగ పు ఇది కలయికకును అమ్ములపొదికిని పేరు

విడంగ న ఇది వాయువిడంగముకును త్రి

సేర్పరికిని పేరు

కళింగ పూతికరజే
ధూమ్యాటే నీవృదంతరే॥ (43)
కళింగం కౌటజఫలే
కళింగా యోషితి స్మృతా।

కళింగ పు ఇది నెమలడుగు చెట్టుకును కూకటి మూగపిట్టకును కళింగదేశముకును న కొడిశ పండుకును స్త్రీ మగువకును పేరు

కాళింగో భూమికర్కారౌ
దంతావళభుజంగయో॥ (44)
కాళింగీ రాజకర్కట్యాం

కాళింగ పు ఇదిసేల గుమ్మడిచెట్టుకును యేనుగకును సర్పముకును ఈ స్త్రీ నక్కదోసపాదుకు ను పేరు

ధారాంగ ఖడ్గతీర్థయో।

ధారాంగ పు ఇది కత్తికిని క్షేత్రముకును పేరు

అపాంగ మంగహీనే స్యా
న్నేత్రాంతే తిలకేఽపిచ॥ (45)

అపాంగ త్రి ఇది అవయవహీనమైన దానికిని పు నేత్రాంతముకును నుదుటి బొట్టుకును పేరు

వరాంగం యోనిమాతంగ
మస్తకేషు గుడత్వచి।

వరాంగ న ఇది భగముకును యేనుగకును శిరస్సునకును లవంగపు చెట్టుకును పేరు

పత్రాంగం పద్మకే భూర్జే
పత్రాంగం రక్తచందనే॥ (46)

పత్రాంగ పు ఇది ఎనుగ శరీమందలి పొడమచ్చలకును భజపత్రి చెట్టుకును యెర్రచందనము కును పేరు

రథాంగ శ్చక్రవాకేఽపి
రథాంగం చక్ర ఇష్యతే।

రథాంగ పు ఇది చక్రవాక పక్షికిని న చక్రము కును పేరు

రక్తాంగం విద్రుమే భౌమే
విద్యాత్కాం పల్లధీరయో॥ (47)
రక్తాంగమపజీవంత్యాం

రక్తాంగ న ఇదిపగడముకును పు అంగారకున కును న కాంపిల్యమను ఓషధికిని కుంకుమ కును న పాలకూరకును పేరు

మాతంగ శ్శ్వపచే గజే।

మాతంగ పు ఇదిమాదిగవానికిని యేనుగకును పేరు

హేమాంగో ద్రుహిణే తార్క్ష్యే

హేమాంగ పు ఇది బ్రహ్మకును గరుడునకును పేరు

నారంగం పిప్పలీరసే॥ (48)
నాగరంగే విటేజంతౌ
యమజేఽపి ప్రకీర్తిత।

నారంగ న ఇది పిప్పలి రసముకును పు నారింజ చెట్టుకును విటునకును ప్రాణికిని కవల పిల్లలకును పేరు

సారంగ శ్చాతకే భృంగే
కురంగే చ మతంగజే॥ (49)

సారంగ పు ఇది వానకోయిలకును తుమ్మెద కును లేడికిని ఎనుగకును సారంగ పక్షికిని

ఎక్షిభేదే చ సారంగ
స్సారంగశ్శబలే (త్రిష)ऽన్యవత్।

త్రి శబలవరముకును పేరు

ప్రయంగు ఫలినీ కంగు
ఎప్పలీ రాజికాసు చ॥ (50)

ప్రియంగు పు ఇది ప్రేంకణపు చెటుకును కొర్ర ధాన్యముకును ఎప్పలిచెటుకును వల్లావాలకును పేరు

నీలంగు క్రిమిజాతౌ స్యా
ద్భంభరాళీ ముసారయో ।

నీలంగు పు కీటకమునకును తుమ్మెదచాలుకును ఇంద్రనీలమణికిని పేరు

తురంగీ చాశ్వగంధాయాం
తురంగశ్చిత్తవాజినో ॥(51)

తురంగీ స్త్రీ ఇది పెన్నేరు గడకును పు మనస్సునకును గుర్రముకును పేరు

చక్రాంగీ కటురోహాణ్యాం
చక్రాంగో మానసౌకస।

చక్రాంగీ స్త్రీ ఇది కటుకరోహిణికిని పు హంసకును పేరు

★ అథ గాంతశ్చతుర్వర్ణ ★

ఈహామృగో వృకే జంతౌ
ప్రభేదే రూపకస్యచ॥(52)

ఈహామృగ పు ఇది తోడేలుకును జంతువకును నాటక విశేషముకును పేరు

మల్లనాగోऽ భ్రమాతంగే
వాత్స్యాయనమునావప।

మల్లనాగ పు ఇది ఐరావతముకును వాత్స్యాయనుడను మునికిని పేరు

ఉపరాగ పరీవాదే రాహు
గ్రస్తార్క చంద్రయో ॥(53)
దుర్నయే గ్రహకల్లోలేऽ

ఉపరాగ పు ఇది నిందించుటకును చంద్రసూర్య గ్రహణములకును దుర్నీతికిని రాహుగ్రహముకును పేరు

పవర్గస్త్యాగ మోక్షయో ।
క్రియావసానసాఫల్యే
ప్యవవర ప్రయుజ్యతే॥ (54)

అపవర్గ పు ఇది విడుచుటకును ముక్తికిని కార్యావసానమందు పొందబడిన ఫలముకును పేరు

ఉపసర్గ స్మృతో రోగ
భేదోప ప్లవయోరపి।

ఉపసర్గ పు ఇది రోగవిశేషముకును ఉపద్రవముకును పేరు

సమాయోగస్తు సంయోగే
సమవాయే ప్రయోజనే॥(55)

సమాయోగ పు ఇది కలయుటకును సమూహముకును ప్రయోజనమునకును పేరు

సంప్రయోగం రతే విద్యా
దన్వితౌ కార్మణేऽ ఎచ।

సంప్రయోగ పు ఇది సురతముకును సంబంధముకును మూలికలచేత సంభన మోహనాదులను జేయుటకును పేరు

దీర్ఘాధ్వగ శ్శృంఖలకే
లేఖహారె తు భెద్యవత్॥(56)
అభిషంగస్తు శపథే
స్యాదాక్రోశే పరాభవే।
ఛత్రభంగస్తు వైధవ్యే
స్వాతంత్ర్య నృపనాశయో ॥
కటభంగస్తు సస్యానాం
హాస్తఛేదే నృపాత్యయే।

దీర్ఘాధ్వగ పు ఇది ఒంటెకును త్రి జాబులు మోయువానికిని పేరు
అభిషంగ పు ఇది ప్రతిజ్ఞచేయుటకును తిటుట కును తిరస్కారముకును పేరు
ఛత్రభంగ పు ఇది ముండమోయుటకును స్వాతంత్ర్యముకును ప్రభునాశముకును పేరు
కటభంగ పు ఇది హస్తప్రమాణముగా సస్యము లను గోయుటకును ప్రభునాశముకును పేరు

★ అథ గాంత పంచవర ★

కథాప్రసంగో వాతూలే
విషవైద్యేఽప వాచ్యవత్॥ (58)
నాడీతరంగ ఇత్యాఖ్యా
హాండకే రతహాండకే।

కదాప్రసంగ పు వాయుసమూహముకును విషవైద్యునికిని పేరు
నాడీతరంగ పు ఇది సంచారముచేయు వానికిని విటగానికిని పేరు

★ అథ ఘాంతవర ★

ఘోఘుర్ఘరే చ ఘంటాయాం
కాంచికాఘాతయోరవ।

ఘ పు ఇది గుడ్లగూబకును ఘంటకును స్త్రీ మొలనూలుకును ప్రహారముకును పేరు

★ అథఘాంతో ద్వివర్ణ ★

ఆఘం తు వ్యసనే ప్రో_
మఘం పాతక దు ఖయో ॥
ల్ఘర్ఘ ఫూజా విధౌ మూల్యే
వ్యం (ఘ) ఘ పాదద్రుమూలయో ।
ఓఘో బృందే పయోవేగే
ద్రుతనృత్యోపదేశయో ॥
ఓఘు పరంపరాయాంచ
మేఘుస్స్యాన్ముస్తకే ఘనే।
లఘుర్మనోజ్ఞనిస్సారా
గురుఘు ప్రథితో లఘు॥(3)
కృష్ణాగురుణిశీఘ్రే చ

ఆఘ న ఇది దూత్యము మొదలయిన కషము కు న పాపముకును దు ఖముకును పేరు
అర్ఘ పు ఇది పూజా విధికిని ఖరీదుకును పేరు
అంఘ్రి పు ఇది పాదమునకును వేరుకును పేరు
ఓఘ పు ఇది సమూహముకును జలప్రవాహ ముకును దురితముగా నృత్యము చేయుటకును మంత్రాదులను జెప్పుటకును వరుసకును పేరు
మేఘ పు ఇది తుంగముస్తకును మబ్బుకును పేరు
లఘు త్రి ఇది మనోహరమైన దానికిని సారము లేనిదానికిని నీచమైన దానికిని న కృష్ణాగురు కును శీఘ్రముకును స్త్రీ స్పృక్కయనెడు గంధ్య

స్పృక్కాయాం చ స్పృతాలఘు ।	ద్రవ్యముకును పేరు
ఉద్ఘస్స్యాత్పావకే హస్త	**ఉద్ఘ** పు ఇది అగ్నికిని అరచేతికిని శరీరవాయువ
పుటకే దేహజానిలే ॥ (4)	కును పేరు
మోఘాపాటలాయాం	**మోఘా** స్త్రీ ఇది పాటల వృక్షముకును త్రి
స్యాన్మోఘోనిష్ఫలదీనయో ।	నిష్ఫలమైన దానికిని దీనమైన దానికిని పేరు
మఘామఘీ చ నక్షత్రే	**మఘా మఘీ** స్త్రీ ఇది మఘానక్షత్రము పేరు
భేషజే చ యథాక్రమం ॥ (5)	స్త్రీ ఇది ఓషధి విశేషము పేరు
శ్లాఘా ఖతా ప్ర ంసాయాం	**శ్లాఘా** స్త్రీ ఇది స్తుతికిని పరిచారము (ఊడిగ
పరిచర్యాభిలాషయో ।	ము) ఇచ్ఛకును పేరు
★ అథఘాంతో త్రివర ★	
లనఘో నిర్మలాపాప	**అనఘ** త్రి ఇది స్వచ్ఛమైన దానికిని నిరుషమైన
మనోజ్ఞేష్వభిధేయవత్॥(6)	దానికిని మనోహరమైన దానికిని పేరు
పలిఘు కాచకంశ	**పలిఘు** పు ఇది గాజు పాత్రకును కుండకును
ఘటప్రాకారగోపురే।	ప్రాకారముకును బహార్ద్వారముకును పేరు
పరిఘో యోగభేదే స్యా	**పరిఘ** పు ఇది 19వ పంచాంగయోగముకును
న్ముదరే రళఘాతయో ॥ (7)	ఆయుధ విశేషముకును అడుకర్రకును వాంస
	కును పేరు
ప్రతిఘు ప్రతిఘాతే చ	**ప్రతిఘ** పు ఇది మారణమునకును క్రోధము
రోషే చ ప్రతిఘో మత ।	కును పేరు
కాచిఘు కాంచనే ప్రోక్త	**కాచిఘ** పు ఇది బంగారుకును తండ్రిలేని
శ్చేమండే మోషకేఽప చ॥	వానికిని ఎలుకకును పేరు
మహోర్ఘస్తు మహామూల్యే	**మహోర్ఘ** పు ఇది గొప్ప విలువకును లావుకపిట
(మణౌ) తథా లావకపక్షిణి।	కును పేరు
నిదాఘో గ్రీష్మకాలేస్యా	**నిదాఘ** పు ఇది గ్రీష్మఋతువుకును పేడిమికిని
దుష్ణస్వేదాంబునోరపి॥(9)	చెమటకును పేరు
ఉల్లాఘుస్తు శుచౌ హృష్టే	**ఉల్లాఘ** త్రి ఇది శుచియయిన దానికిని సంతో
దక్షనిరోగయోరపి।	షించిన దానికిని రోగములేని దానికిని పేరు
సర్వాఘో గురువేగార్ఘ	**సర్వాఘ** పు ఇది గొప్ప వేగముకును సర్వసేవ

సర్వేఽన్న హనార్థయోః ॥ (10)	లున్నూ యుదసన్నాహమగుటకును పేరు
అమోఘు స్సఫలేఽమోఘా	**అమోఘ** త్రి సఫలమైన దానికిని స్త్రీ వాయువి
విడంగా భయయోరపి।	డంగముకును కరకచెట్టుకును పేరు
★ అథ చాంతవర ★	
కచ కేశే గురో పుత్రే	**కచ** పు ఇది జుట్టుకును బృహస్పతి కుమారునకు
బంధే శుష్క వ్రణే కచ ।	ను బంధముకును ఎండిన కురుపునకును స్త్రీ
కచా కరిణ్యాం	ఆడయేనుగుకును పేరు
కాచస్తు మణౌ శిక్యే మృదం	**కాచ** పు ఇది గాజురాతికిని ఉట్టికిని మట్టిలోని
తరే। (1) నేత్ర రోగేఽప	భేదముకును నేత్రరోగవిశేషముకును పేరు
నీచస్తు వామనే పామరేస్మృత ।	**నీచ** పు ఇది పొట్టి వానికిని తుచ్ఛునకును పేరు
మోచ శ్శోభాంజనేప్రోక్తా	**మోచ** పు ఇది మునుగచెట్టుకును స్త్రీ బూరుగ
మోచా శాల్మలిరంభయోః ॥ (2)	చెట్టుకును అరటి చెట్టుకును పేరు
పచుస్తూలే చ కర్ణే చ	**పచు** పు ఇది దూదికిని తాండ్రచెట్టుకును
కుష్ఠరోగేఽ సురాంతరే।	కుషరోగముకును పచుడను రక్కసునకును
భైరవస్య ప్రభేదే చ	భైరవునకును పేరు
పచు క్వాపినిగద్యతే॥ (3)	
కూర్చోవికత్థనే మధ్యే	**కూర్చ** పు ఇది కపటముకును కనుబొమల
భ్రువోశ్మశ్రుణి కైతవే।	నడుమకును మీసము మొదలైన ముఖరోమముల
	కును మిషకును పేరు
క్రౌంచ ఖగనగద్వీప	**క్రౌంచ** పు ఇది క్రౌంచపక్షికిని క్రౌంచ పర్వతము
ప్రభేదేషు ప్రయుజ్యతే॥ (4)	కును క్రౌంచ ద్వీపముకును పేరు
చంచోసలాదినిర్మాణే	**చంచ** పు ఇది రంధ్రము మొదలయినవి నిర్మించు
చంచాతు తృణపూరుషే।	టకును స్త్రీ వెరబొమ్మకును పేరు
చంచు పంచాంగులే	**చంచు** పు ఇది ఆముదపు చెట్టుకును పక్షిముట్టి
త్రోట్యాం గోనాడీచేఽప ఎర్యతే।	కిని శాకవిశేషముకును పేరు
శుచి శ్శుద్ధేఽను పహతే	**శుచి** త్రి ఇది పరిశుదమైన దానికిని కొటుబడిన
శృంగారాషాఢయో స్సతే।	దానికిని పు శృంగార రసముకును ఆషాఢమాస
గ్రీష్మ హుతవహేఽప్యస్యా	ముకును తెలుపుకును గ్రీష్మ ఋతువుకును

దుపధాశుద్ధమంత్రిణి ॥ (6)	అగ్నికిని ధర్మాదులచేతను పరీక్షించి మోసపోని మంత్రికిని పేరు
రుచిర్మయూఖేశోభాయా మభిష్వంగాభిలాషయో ।	**రుచి** స్త్రీ ఇది కిరణముకును కాంతికిని అత్యాసక్తికిని ఇచ్ఛకును పేరు
వీచి స్స్వల్పే తరంగే స్యా దవకాశే సుఖేऽ పిచ ॥ (7)	**వీచి** స్త్రీ ఇదిస్వల్పముకును అలకును అవకాశముకును సుఖముకును పేరు
సూచి కరాద్యభినయే నారీణాం కరణాంతరే। సూచీ తుసీవనద్రవ్యే	**సూచి** స్త్రీ ఇది అభినయ హస్తవిశేషముకును స్త్రీలయొక్క అంగవిక్షేప విశేషముకును (మొగలి మొగకును) ఈ సూది కిని పేరు
శచీంద్రాణ్యాంశతావరౌ॥(8)	**శచీ** స్త్రీ ఇది ఇంద్రుని భార్యకును ఎల్లి ఎచ్చురకును పేరు (ఎల్లితేగలని వాడుదురు)
కాంచీ స్యాన్మేఖలాదామ్ని గుంజాయాం నీవృదంతరే।	**కాంచీ** స్త్రీ ఇది మొలనూలుకును గురివెందలతకును కాంచీ పటణముకును పేరు
వచా స్యాదుగ్రగంధాయాం సారికాయాం శుకే వచ ॥ (9)	**వచా** స్త్రీ ఇది నల్లవసకును గోరింక ఎట్టుకును పు చిలుకకును పేరు
లర్చాపూజా ప్రతిమయో	**అర్చా** స్త్రీ ఇది పూజకును విష్ణువినాయకాది ప్రతిమకును పేరు
శ్చర్చా స్థానకచింతయో । చర్చి కాయాం చ	**చర్చా** స్త్రీ ఇది చందనాదుల మైపూతకును విచారణకును పార్వతికిని పేరు
రుక్శోభా కిరణే చ్ఛాను చే వ్యతే॥ (10)	**రుక్** స్త్రీ ఇది కాంతికిని కిరణముకును ఇచ్ఛకును పేరు
త్వక్చర్మవల్కయోశ్చోచే	**త్వక్** స్త్రీ ఇది చర్మముకును నారపటుకును లవంగపు చెట్టుకును పేరు
న్యజ్నీచే నిమ్నకా ర్శ్మయో ।	**న్యజ్** త్రి ఇది నీచమైనదానికిని పల్లమైనదానికిని కృశించిన దానికిని పేరు
వాగ్వచనే సరస్వత్యాం భాషాగీర్భారతీ యధా॥	**వాక్** స్త్రీ ఇది భాషా గీః భారతీ యీ శబ్దములవలెను మాటకును స్వరస్వతికిని పేరు

★ అథ చాంతత్రివర ★

కవచో గర్దభాండే స్యా	**కవచ** పు ఇది కలజువ్వి చెట్టుకును కవచము
త్సన్నాహే పటహేఽపి చ।	కును రణభేరికిని పేరు
వికచ క్షపణేకేతు	**వికచ** పు ఇది క్షపణ మతసునకును కేతు గ్రహము
గ్రహే చ స్ఫుటి త్యే న్యవత్॥	కును త్రి వికసించిన దానికిని పేరు
క్రకచ కరపత్రే స్యా	**క్రకచ** పు ఇది రంపముకును వెణుతురు చెట్టుకు
ద్గ్రంథిలాఖ్యద్రుమేఽపి చ।	ను పేరు
సంకోచమపి కాశ్మీరే	**సంకోచ** న ఇది కుంకుమకును పు చేపకును
సంకోచో మీనబంధయో॥ (13)	కటుటకును పేరు
నారాచో లోహబాణే స్యా	**నారాచ** పు ఇది అనేక లోహములు కూడ చేసిన
న్నారాచో జలవాస్తని।	బాణముకును నీటియేనుగకును ఈ స్త్రీ
నారాచ్యేషణికాయాం చ	శానముకును పేరు
సమ్యక్సంగతవాద్యయో॥	**సమ్యక్** త్రి ఇది కూడుకొన్న దానికిని మనోజ్ఞ మైన దానికిని పేరు
ప్రపంచ స్సంచయే ప్రోక్తో	**ప్రపంచ** పు ఇది సమూహముకును విస్తారము
విస్తారే చ ప్రతారణే।	కును వంచనకును పేరు
మరీచి కృపణే దీప్తౌ	**మరీచి** పు ఇది లోభికిని ప్రకాశముకును
వృషభే (దే పి దృశ్యతే) దమ	మరీచి మునికిని (అనగా కశ్యపుని తండ్రి) కిరణము
యూఖయో॥ (15)	కును పేరు
మారీచో రక్షసో భేదే	**మారీచ** పు ఇది మారీచుడను రాక్షసునకును
కక్కోలే యాజకద్విజే।	మిరియముకును యజ్ఞముచేయించు బ్రాహ్మణున కును పేరు
మారీచీ దేవతాభేదే	**మారీచీ** స్త్రీ ఇది వజ్ర కాళికయను దేవత పేరు
నముచి స్స్మర దత్యయో॥	**నముచి** పు ఇది మన్మథునకును రాక్షసునకును పేరు
కణీచి పుష్పితలతా	**కణీచి** స్త్రీ ఇది పుష్పించిన లతకును గురివెంద
గుంజయో శ్శకటేఽపి చ।	తీగకును బండికిని పేరు
అవీచి ర్నరకానూర్మ్యో	**అవీచి** పు నరక విశేషముకును తరంగములు

	లేని జలముకును పేరు
ర్విపంచీ కేళివీణయో ॥	**విపంచీ** స్త్రీ ఇది క్రీడకును వీణకును పేరు
★ అథ చాంతశ్చతుర్వర్ణ ★	
మల్లిమ్లుచోఽనిలే చోరే	**మలిమ్లుచ** పు ఇది వాయువకును దొంగకును పేరు
జలసూచిర్జలౌకసి।	**జలసూచి** స్త్రీ ఇది జలగకును పు నాలుగు
శృంగాటే శింశుమారే చ	వీధులమొగకును ఎడకమొసలికిని కంకత్రోటియ
కంకత్రోటి ఝషేఽ ప చ॥ (18)	ను చేపకును పేరు
★ అథ చాంత పంచవర ★	
రతనారీచ ఇత్యేష	**రతనారీచ** పు ఇది మన్మథునకును కుక్కకును
కథితోరతివల్లభే।	ఉత్తమ స్త్రీలయొక్క సీత్కారముకును పేరు
కుక్కురే రతనా రీ చ	
స్సీత్కారే వరయోషితాం॥ (19)	
★ అథ ఛాంతవర ★	
అచ్ఛ స్ఫటికభల్లూక	**అచ్ఛ** పు ఇది స్ఫటికమణికిని ఎలుగుగొడ్డుకును
నిర్మలేష్వచ్ఛ మవ్యయం।	నిర్మలముకును అ అభిముఖమగుటకును పేరు
అభిముఖ్యేఽథ	
కచ్ఛస్స్యాదనూపే తున్నక	**కచ్ఛ** పు ఇది జలప్రాయ ప్రదేశముకును నంది
ద్రుమే॥(1) నౌకాంగే పరి	చెటుకును చుక్కానికిని కటుబటు యొక్క గోచి
ధానస్య పశ్చాదంచలపల్లవే।	చెంగుకును స్త్రీ మిడుతకును బ్రాహ్మ్యాది సప్త
కచ్ఛాతు చీరికాయాంచ	మాతృకాంతరత దేవతావిశేషముకును పేరు
వారాహ్యాంచ నిగద్యతే॥	
స్యాద్గుచ్ఛస్స్తబకే స్తంభే	**గుచ్ఛ** పు ఇది పూలగుత్తికిని తృణాదుల దుబ్బు
హారభేదకలాపయో ।	కును 32 పేటలముత్యాల హారముకును ఎంఛము
	కును పేరు
పుచ్ఛ పాశ్చాత్యభాగేస్యా	**పుచ్ఛ** పు ఇది వెనుక ప్రక్కకును న తోకకును
ల్లాంగూలే పుచ్ఛమిష్యతే।	పేరు
మ్లేచ్ఛ పాపరతే జాతి	**మ్లేచ్ఛ** పు ఇది పాపాసక్తునకును శబరపుళిందాది
భేదేస్యాదపభాషణే ॥	జాతికిని దుర్భాషకును పేరు

ఎచ్ఛా తు శాల్మలీ వేష్టే
మండే చాశ్వపదామయే॥
ఎంక్తౌ వ్రూగచ్ఛటా కోశ
మోచా విజయినేషు చ।

ఎచ్ఛా స్త్రీ ఇది బూరుగ బంకకును గంజి తొరక కును అశ్వముయొక్క కాలియందు పుట్టు రోగము కును వరుసకును పోకచెట్టుకును సమూహము కును మొగకును అరటి చెట్టుకును జిడుకల వస్తువుకును పు తోకకును పేరు

ఎచ్ఛ వుచ్ఛే
మహాకచ్ఛ స్సముద్రే చ
ప్రచేతసి॥ (5)

మహాకచ్ఛ పు ఇది సముద్రునకును వరుణ దేవునకును పేరు

★ అథజాంతవర ★

జారాకాశే సరస్వత్యాం
విశాచ్యాం జవనేऽపిచ।
జో జన్యాం జాతమాత్రేచ
మృత్యుంజయే జనార్దనే॥(1)

జా స్త్రీ ఇది ఆకాశముకును సరస్వతికిని విశాచ స్త్రీకిని వేగముకును పేరు

జ పు ఇది పుట్టుగకును పుటిన దానికిని శివునకును విష్ణువునకును పేరు

కంజ కేశే విరించౌ చ
కంజం ఎయ్యూషపద్మయో।

కంజ పు వెంట్రుకలకును బ్రహ్మకును న అమృతముకును పద్మముకును పేరు

లజో వారౌ హరే కామే
విధౌ ఛాగే రఘో స్సుతే॥

అజ పు ఇది విష్ణువుకును శివునకును మన్మథున కును బ్రహ్మకును మేకకును అజమహారాజు కును పేరు

వ్రజో గోష్ఠాధ్వబృందేషు

వ్రజ పు ఇది గోవులసాలకును మారముకును సమూహముకును పేరు

నిజమాత్మీయనిత్యయో।

నిజ త్రి ఇది తన సంబంధమయిన దానికిని స్థిర మయిన దానికిని పేరు

ధ్వజం చిహ్నపతాకాయాం
ధ్వజ శ్శౌండికశేఫ
సో॥(3) ఖట్వాంగేచ

ధ్వజ న ఇది గురుతుకును జండాకును పు కల్లమ్ముకొని జీవించు వానికిని శిశ్నముకును ఆయుధ విశేషముకును పేరు

స్వజంరక్తే స్వజ ప్రస్వేద
పుత్రయో।

స్వజ న ఇది రక్తముకును పు చెమటకును పుత్రునకును పేరు

ద్విజో విప్రాండజే దంతే
భారీరేణుకయో ర్ద్విజా॥

ద్విజ పు ఇది ఉపనయనాది సంస్కారములను పొందిన బ్రాహ్మణునకును పక్షిసర్పాదులకును

	దంతముకును స్త్రీ గంటుబారంగికిని రేణుకమను గ్రంధ్యద్రవ్యముకును పేరు
బీజం రేతస తత్త్వే చ హేతావంకురకారణే। ఆదానే ఎచ	**బీజ** న ఇది శుక్లముకును యథారముకును కారణముకును విత్తనముకును గర్భాదానముకు ను పేరు
ఎజ్జస్స్యాత్సంనద్ధే సంభృ తేsఎ చ॥ (5)	**సజ్జ** త్రి ఇది ఎదమైన దానికిని సంపాదింపబడిన దానికిని పేరు
వాజంఘృతే sప్పుయజ్ఞేs న్నే వాజో నిస్వనపక్షయో । వాజో జవే మునౌ వాజో	**వాజ** న ఇది నేతికిని జలముకును యజ్ఞమున కును అన్నముకును పు ధ్వనికిని రెక్కకును వేగముకును ఒక మునికిని పేరు
వాజ్య శ్కార్యాపదేశయో ॥	**వ్యాజ** పు ఇది కపటముకును మిషకును పేరు
భుజ పాణౌ చ బాహౌచ	**భుజ** పు ఇది హస్తముకును బాహువుకును పేరు
కుజ స్స్యాన్న రకారయో ।	**కుజ** పు ఇది నరకాసురునకును అంగారకునకు ను పేరు
అబ్జో ధన్వంతరౌ చంద్రే నిచు ళే శంఖఎద్మయో ॥ (7)	**అబ్జ** పు ఇది ధన్వంతరికిని చంద్రునకును నీటి ప్రబ్బచెటుకును న శంఖముకును పద్మముకును పేరు
అబ్జం స్యాధధ కుబ్జో sఎ న్యుబ్జే స్యాత్పా దపాంతరే।	**కుబ్జ** త్రి ఇది గూనువానికిని పుష్పవృక్షవిశేషము కును పేరు
న్యుబ్జం తు కర్మరంగే స్యా న్న్యుబ్జం ప్రోక్త కుశస్రుచి॥ లధోముఖే చ కుబ్జే చ న్యుబ్జో వాచ్యవదిష్యతె।	**న్యుబ్జ** న ఇది కర్మరంగ ఫలముకును పు కుశ వికారమయిన స్రుక్కుకును త్రి తలవంచిన దాని కిని గూనుదానికిని పేరు
లజిస్సమావనౌ యుద్ధే	**అజి** స్త్రీ ఇది సమానమైన భూమికిని యుదము కును పేరు
రాజిస్స్యాత్పంక్తి రేఖయో ॥	**రాజి** స్త్రీ ఇది వరుసకును గీతకును పేరు
లాజా స్యు ర్భ్రష్టధాన్యేషు	**లాజా** పు నిత్యబహువచనం ఇది పేలాలకును పేరు
లాజస్స్యాదార్ద్ర తండులే।	**లాజ** పు ఇది తడి బియ్యముకును న వటి

ఉశీరే లాజముద్దిష్టం	పేరుకునుపేరు
ప్రజా సంతానలోకయో	**ప్రజా** స్త్రీ ఇది స్త్రీ పుంరూప సంతానముకును జనముకును పేరు
గుంజా ఎ పటహే ప్రోక్తా	**గుంజా** స్త్రీ ఇది తప్పెటకును పూసలగురివెంద
కాకచించ్యాం కలధ్వనౌ।	లతకును అవ్యక్త మధురధ్వనికిని పేరు
గంజా ఖనౌ సురాగేహే	**గంజా** స్త్రీ ఇది గనికిని కల్లమ్మెడి గృహముకును
స్యాద్భాండాగారరీఢయో ॥	పు బొక్కసపుటింటికిని నిరసించుటకును పేరు
గంజ కుంజో నికుంజేऽఎ	**కుంజ** పు ఇది పొదరింటికిని దవడకును
వానౌ దంతే చ దంతినాం।	గజదంతముకును పేరు
సంజ ప్రజాపతౌ రుద్రే	**సంజ** పు ఇది బ్రహ్మకును శివునకును పేరు
లంజస్స్యాత్పు (ట్ట)	**లంజ** పు ఇది పాదముకును కచ్చ చెంగుకును
దకచ్ఛయో ॥ (12)	పేరు
ఊర్జో బలే మహోత్సాహే	**ఊర్జ** పు ఇది బలముకును అధికోత్సాహము కును పేరు
ఖజామంధ ప్రహాస్తయో ।	**ఖజా** స్త్రీ ఇది కవ్వముకును చాచబడినహస్తము కును పేరు
ఎంజా తూలే హరిద్రాయాం	**ఎంజా** స్త్రీ ఇది దూదికిని పసపునకును త్రి
ఎంజస్తు వ్యాకులేऽన్యవత్॥(13)	వ్యాకులమైన దానికిని పు బలముకును న
ఎంజో బలే చ	సమూహముకును పేరు
యే ఎంజం రజ్జు ర్వేణ్యాం గుణేऽఎచ।	**రజ్జు** స్త్రీ ఇది జడకును త్రాటికిని పేరు
ఖర్జూ కడ్వ్యాంచ కీటేచ	**ఖరూ** స్త్రీ ఇది దురదకును పురుగుకును
ఖర్జూరీ పాదపేऽఎచ॥	ఖరూర వృక్షముకును పేరు
మర్జూ స్స్యాద్రజకేశుద్ధౌ	**మరూ** పు ఇది చాకలివానికిని స్త్రీ శుదికిని పేరు
సర్జూ ర్వణిజవిద్యుతి।	**సరూ** పు ఇదివర్తకునకును స్త్రీ మెరుపునకును పేరు
★ అథ జాంతత్రివరః ★	
కరజస్తు కరంజే స్యా	**కరజ** పు ఇది క్రానుగచెటుకును గోళ్ళకును
న్నఖేవ్యాఘ్రనఖేऽ ఎచ॥ (15)	వ్యాఘ్రనఖమను గంధద్రవ్యముకును పేరు

కుటజో వృక్షభేదే స్యా	**కుటజ** పు ఇది గిరిమల్లికా వృక్షముకును అగిస
దగస్త్యద్రోణయోరపి।	చెటుకును తుమ్మి చెటుకును పేరు
సహజస్తు నిసరే స్యా	**సహజ** పు ఇదిస్వభావముకును త్రి తోడబుటిన
త్సహజాత్తే పునరన్యవత్॥	దానికిని పేరు
నీరజం కమలే కుష్ఠే	**నీరజ** న ఇదిపద్మముకును కుషరోగముకును పేరు
జలజం శంఖ పద్మయో।	**జలజ** న ఇది శంఖముకును కమలముకును పేరు
(బ) వలజం గోపురే క్షేత్రే	**వలజ** న ఇది పురద్వారముకును వరిమడికిని
సస్యసంగర యోరపి॥ (17)	సస్యముకును యుదముకును త్రీ ఉత్తమస్త్రీకిని
వలజా వరయోషాయాం	భూమికిని పేరు
వసుమత్యామపి స్మృతా।	
కారుజ శ్శిల్పినాం చిత్రే	**కారుజ** పు ఇది వడ్రంగి మొదలయిన వాండ్ల పని
క(ల) లభే నాగకేసరే॥	తనముకును ఒంటె ఎల్లకును నాగకేసర వృక్షము
స్వయంజాతతిలే ఫేనే	కును కారు నువ్వుకును నురుగకును పుటుక
వల్మీకశ్త్గైరికేఽపిచ।	ను ధాతువిశేషముకును పేరు
బాహుజ క్షత్రియే కీరే	**బాహుజ** పు ఇది క్షత్రియునకును చిలుకకును
స్వయంజాతతిలేఽ పిచ॥ (19)	కారునువ్వుకును పేరు
వనజో ముస్తకే పద్మే	**వనజ** పు ఇది తుంగముస్తకును న పద్మము
వనజం వనజో గజే।	కును పు ఏనుగకును త్రీ ఎల్లిపెసరకును పేరు
వనజాముద్గపర్ణ్యాం చ	
వణిగ్వాణిజ్యజీవిని॥ (20)	**వణిక్** పు ఇది వర్తకమువలన జీవించు వానికిని
వణిక్కరణభేదే చ	పంచాంగ కరణముకును వర్తకమునకును పేరు
వాణిజ్యాయా మపీష్యతే।	
సామజస్తు గజే ప్రోక్త	**సామజ** పు ఇదిఏనుగకును త్రి సామమువలన
స్సామోత్థే పునరన్యవత్॥ (21)	పుటిన దానికిని పేరు
భూమిజో నరకేఽ ంగారే	**భూమిజ** పు ఇది నరకాసురునకును అంగారకు
సీతాయామపి భూమిజా।	నకును త్రీ సీతాదేవికిని పేరు
గిరిజం చాభ్రకే ఖ్యాతం	**గిరిజ** న ఇది అభ్రకమునకును శిలాజిత్తుకును
శిలాజితునుగంధయో॥ (22)	రాతిపువ్వుకును లోహముకును త్రీ పార్వతికి

లోహే౽ఎ గిరిజాగౌరీ	ని మాధీఫలపు చెటుకును పేరు
మాతులుంగ్యో రుదీరితా	
కంభోజో హస్తభేదే స్యా	**కంభోజ** పు ఇది కాంభోజదేశపు యేనుగకును
చ్ఛంఖదేశవిశేషయో ॥ (23)	శంఖముకును దేశ విశేషముకును పేరు
అంగజం రుధిరే౽నంగే	**అంగజ** న ఇది నెత్తురుకును పు మన్మథున
రోమ్ణిపుత్రే మతో౽ంగజ ।	కును రోమములకును కుమారునకును పేరు
కాంభోజ స్తురగే సోమ	**కాంభోజ** పు ఇది కాంభోజ దేశమున పుటిన
వల్ప్యే పున్నాగపాదపే ॥ (24)	గుఱ్ఱముకును చంద్రచెటుకును పొన్నచెటుకును పేరు
కాంభోజీ మాషపర్ణ్యాంచ	**కాంభోజీ** స్త్రీ కారుమినుముకును వృక్షవిశేషము
వాంగుపర్ణ్యామఎ క్వచిత్।	కును పేరు
అండజ కృకలాసే స్యా	**అండజ** పు ఇది తొండకును పక్షికిని చేపకును
త్ఖగే మీనభుజంగయో ॥ (25)	సర్పముకును స్త్రీ కస్తూరికిని పేరు
కస్తూర్యామండజా ప్రోక్తా	
ఎరంజస్తైలయంత్రకే ।	**ఎరంజ** పు ఇది నూనెగానుగకును నురుగ
ఫేనే చ కరవాలే చ	కును పెదకత్తికిని న బఱ్రింక పండుకును పేరు
ఎరంజం ఖు రికాఫలే॥(26)	
వామజాఎ నదీగౌర్యో	**వామజా** స్త్రీ ఇది గంగానదికిని పార్వతికిని
ర్మైనాకే వామజ స్మృత ।	పు మైనాకునకును పేరు

★ అథ జాంత శ్చతుర్వర్ణ ★

జఘన్యజో౽నుజే శూద్రే	**జఘన్యజ** పు ఇది తమ్మునకును శూద్రునకును పేరు
భారద్వాజ స్మృతో మునౌ॥ (27)	**భారద్వాజ** పు ఇది భారద్వాజమునికిని ద్రోణా
ద్రోణే చ వనకార్పాస్యాం	చార్యునకును ఈ స్త్రీ అడవి ప్రత్తి చె టుకును
భారద్వాజీతి కథ్యతే ।	పు బృహస్పతిపుత్రునకును ఎఱ్ఱింత పక్షికిని పేరు
భారద్వాజో గురో పుత్రే	
వ్యాఘ్రాటాఖ్యవిహాంగమే ॥ (28)	
కాశ్మీరజా ఖ్యాతివిషా	**కాశ్మీరజా** స్త్రీ అతివసకును న కుష్ఠరోగము
కుష్ఠకుంకుమపౌష్కరే ।	కును కుంకుమపువ్వుకును పుష్కరమూలమును

	గ్రంధ్యద్రవ్యముకును పేరు
క్షీరాబ్ధిజం తు సాముద్ర	**క్షీరాబ్ధిజ** న ఇది సముద్రపు ఉప్పుకును ముత్యా
లవణే మౌక్తికేऽమృతే ॥ (29)	ముకును అమృతముకును శ్రీ లక్ష్మికిని పు
క్షీరాబ్ధిజా శ్రియాం ప్రోక్తా	చంద్రునకును పేరు
చంద్రే క్షీరాబ్ధిజో భవేత్।	
ద్విజరాజ శ్శశధరే	**ద్విజరాజ** పు ఇది చంద్రునకును గరుడునకు ను
సుపర్ణేऽనంతభోగిని॥ (30)	శేషునకును పేరు
ధర్మరాజో యమే బుద్ధే	**ధర్మరాజ** పు ఇది యమునకును బుదదేవునికిని
ధర్మరాజో యుధిష్ఠిరే।	ధర్మరాజుకును పేరు
రాజరాజ కుబేరేऽ ఎ	**రాజరాజ** పు ఇది కుబేరునకును సమస్త భూమిని
సార్వభౌమే సుధాకరే ॥(31)	పాలించువానికిని చంద్రునకును పేరు
భృంగరాజస్తు మధుపే	**భృంగరాజ** పు ఇది తుమ్మెదకును గుంటగలగర
మార్కవే విహగాంతరే।	చెటుకును కూకటి మూగఎటుకును పేరు
గ్రహరాజో రవౌ చంద్రేऽ	**గ్రహరాజ** పు సూర్యునకును చంద్రునకును పేరు
ప్యహిభుక్కేకికార్క్ష్యయో ॥(32)	**అహిభుక్** పు ఇది నెమలికిని గరుడునకును పేరు
యక్షరాట్త్ర్యంబకసఖే	**యక్షరాట్** పు ఇది కుబేరునకును జట్టీలు సాము
మల్లానాం రంగచత్వరే।	లు చేయుభూమికిని పేరు
★ అథజాంత పంచవర ★	
మునిభేషజమాగస్త్యే	**మునిభేషజ** న ఇది అగిసెనూనికిని కరకచెటు
హారీతక్యాం చ లంఘనే ॥	కును దాటుటకును పేరు
వృషభధ్వజశబ్దోऽసౌ	**వృషభధ్వజ** స్త్రీ ఇది శిశువునకును బుద విశేషు
శంకరే చార్హదంతరే ॥ (33)	నకును పేరు
★ అథఝాంతవర ★	
ఝంఝా ధ్వనివిశేషేऽఎ	**ఝంఝా** స్త్రీ ఇది ధ్వనివిశేషముకును తుషార
ఝంఝా ల్పజలవర్షణే।	వరముకును వాయువకును మిగులగొప్పవాయు
ఝంఝా వా తే తారవాయౌ	వుకును నషముకును పేరు
న్ష్టేऽఎ పరికీర్తితా ॥	

★ అథ జ్ఞాంతవర ★

జ్ఞో విరించే బుధే సౌమ్యే — **జ్ఞ** పు ఇది బ్రహ్మకును విద్వాంసునకును బుధ గ్రహముకును పేరు

చాజ్ఞస్తు జడమూరయో । — **అజ్ఞ** పు ఇది జడునకును బుదిహీనునకును పేరు

ప్రజ్ఞా బుద్ధౌ పండితేఽపి — **ప్రజ్ఞా** స్త్రీ ఇది బుదికిని స్త్రి పండితునకును పేరు

ప్రజ్ఞో వాచ్యవదిష్యతే॥

సంజ్ఞా నామని గాయత్ర్యాం — **సంజ్ఞా** స్త్రీ ఇది పేరుకును గాయత్రికిని జ్ఞానము

చేత నాయాం రవిస్త్రియాం। — కును సూర్యుని భార్యకును హస్తాదులచేతను

లర్థసూచనికాయాం చ — మనోభావమును సూచించుటకును పేరు

వాస్తాద్యైరపి కథ్యతే॥ (2)

ప్రాజ్ఞా విదుష్యాం యువత్యాం — **ప్రాజ్ఞా** స్త్రీ ఇది విద్వాంసురాలికి పేరు **ప్రాజ్ఞీ** స్త్రీ

ప్రాజ్ఞీ ప్రజ్ఞాయుత స్త్రియాం। — ఇది లౌకిక వైదిక వ్యవహార జానముగల స్త్రీకిని పేరు

సర్వజ్ఞ శ్శంకరే బుద్ధే — **సర్వజ్ఞ** పు ఇది శివునకును బుద దేవునకును పేరు

కృతజ్ఞ కుక్కురే ఽ పి చ। — **కృతజ్ఞ** పు ఇది కుక్క పేరు

దైవజ్ఞో గణకేఽపి స్యాత్ — **దైవజ్ఞ** పు ఇది జ్యోతిష్కుని పేరు

క్షేత్రజ్ఞ శ్చైక ఆత్మని॥ (3) — **క్షేత్రజ్ఞ** పు ఇది పెంపుడు మృగపక్ష్యాదులకును ఆత్మకును పేరు

★ అథ టాంతవరః ★

కట శ్రోణౌ క్రియాకారే — **కట** పు ఇది ఎరుదులకును క్రియను జేయువాని

కిలింజే తిశయే శవే। — కిని చాపకును అతిశయము కును శవముకును

సమయే గజగండే చ — సమయముకును ఏనుగ గండస్థలముకును ఈ

ఎప్పల్యాం చ కటీమతా॥ (1) — స్త్రీ ఎప్పళ్ళకును పేరు

ఖటో ఽంధకూపకఫయో — **ఖట** పు ఇది మిగులలోతుగల బావికిని శ్లేష్మము

ప్రహారాంతరటంకయో । — కును ఆయుధ విశేషముకును రాళ్ళు మలిచెడి వులికిని పేరు

భట పామరభేదే చ — **భట** పు ఇది తుచ్ఛునకును యుద్ధ భటునకును

వీరే చ ప్ర(గమే)గుణే భట ॥(2) తిన్నని వానికిని పేరు

ఘట స్సమాధి భే దేభ — **ఘట** పు ఇది కుంభకమను సమాధికిని ఏనుగ

శిర కూటకుటేషు చ।	శిరముయొక్క అగ్రముకును కడవకును స్త్రీ
ఘటా ఘటన గోష్ఠీ భ	కూర్పుటకును సభకును యుద్ధాదులయందు
ఘటనాను చ దృశ్యతే॥ (3)	అనేక యేనుగుల నొకచోట కూర్పుటకును పేరు
కుట కోటే ఘటే గేహే	**కుట** పు ఇది కోటకును కడవకును గృహము
శిలాకుట్టకవూరుషే।	కును రాళ్ళు మలచు వానికిని పేరు
స్యాత్కుటీ కుంభదాస్యాం చ	**కుటీ** స్త్రీ ఇది నిళ్ళు మోసెడి దానికిని మురయను
మురాయాం చిత్రగుచ్ఛకే॥ (4)	గ్రంథ్యద్రవ్యముకును పలురంగులు గల గుత్తికిని పేరు
పట ప్రయాలవృక్షే చ	**పట** పు ఇధి మొరళి చెటుకును మంచి వలువ
సుచేలే చ పురస్కృతౌ।	కును ముందుగా జేయుటకును పేరు
లట ప్రమాదవచన	**లట** పు ఇది పొరబాటు మాటకును దోషము
దోషయోరప్యుదాహృత ॥ (5)	కును పేరు
వటో గోళే గుళే భక్ష్యే	**వట** పు ఇది ఉండకును బెల్లముకును భక్ష్య
వట స్సామ్యవరాటయో ।	విశేషముకును సామ్యముకును గవ్వకును శివ
(వట కపర్దే న్యగ్రోధే	జటాజూటముకును మర్రి చెట్టుకును ఈ స్త్రీ
శుల్బ(వర్తి) రక్తికయోర్వటీ ॥ (6)	దారముకును గురి వెంద పూసకును పేరు
విటోऽద్రౌ లవణే షదే	**విట** పు ఇది పర్వతమునకును ఉప్పుకును
మూషకే ఖదిరేకు చ।	విటునకును ఎలుకకును చంద్ర చెటుకును పేరు
స్ఫుటో వ్యక్తే ప్రఫుల్లే చ	**స్ఫుట** త్రి స్ఫుటమయిన దానికిని వికసించిన
వ్యాప్తే చ కలితేऽన్యవత్॥ (7)	దానికిని విస్తరించిన దానికిని కూడుకొన్న దానికిని పేరు
నిర్భిన్న కర్కటీ సస్యే	**స్ఫుటి** స్త్రీ ఇది కోయబడిన దోసపైరుకును
పాద స్ఫోటె స్ఫుటిర్మతా।	కాలి బొబ్బరోగముకును పేరు
కూటం యంత్రేऽనృతేరాశౌ	**కూట** న ఇది యంత్ర విశేషముకును అసత్యము
నిశ్చలే లోహముద్గరే॥ (8)	కును ధాన్యాదుల రాశికిని కదలమికిని ఇనుప
మాయాద్రిశృంగయోస్తుచ్ఛే	గుదియకును మాయకును పర్వత శృంగము
సీరావయవదంభయో ।	కును నీచమయిన దానికిని నాగంటి కర్రుకును
పురద్వారే చ శంసంతి	దంభముకును పటణ ద్వారముకును పేరు
లాటో దేశాంతరే శుకే॥ (9)	**లాట** పు ఇది లాటదేశముకును చిలుకకును పేరు

ఝాటో నికుంజే కాంతారే
వ్రణసంమార్జనే ఽ ప చ।

ఝాట పు ఇది పొదరింటికిని అడవికిని గాయములను తుడుచు కుంచకును పేరు

వాటో వృతౌ చ మార్గే చ
వాటీ తు గృహనిష్కుటే॥ (10)

వాట పు ఇది కంచె కోటకును మారముకును ఈ స్త్రీ గృహూద్యానముకును పేరు

చటు శ్చాటౌ ఎచండే చ
వ్రతినా మాసనాంతరే।

చటు పు ఇది ప్రియవాక్యముకును ఉదయముకును యోగాసన విశేషముకును పేరు

కటుస్సుగంధౌ తీక్ష్ణే స్యా
దకార్యే మత్సరే ఽ ప్రియే॥ (11)
కటు ప్రియంగు కటుకా
రాజికాస్యథ దూషణే।
కటు ప్రోక్తం

కటు త్రి ఇదిమంచి వాసన గల దానికిని తీవ్రమయిన దానికిని దుష్కార్యముకును దీర్ఘ క్రోధముకును అయిషముకును స్త్రీ ప్రేంకణపు చెటుకును కటుక రోహిణికిని నల్లావాలకును న దూషించుటకును పేరు

పటు స్తీక్ష్ణే నీరోగే
చతురే ఽ న్యవత్ ఎటు ॥ (12)
ఎటో లపత్రే ఽ ప ఛత్రా
లవణయో ఎటు ।

పటు త్రి ఇది వాడియయిన దానికిని ఆరోగ్యము కలదానికిని నేర్పరికిని పు చేతిపొట్లచెట్టుకును సదాప చెటుకును ఉప్పుకును పేరు

ఖేట కఫే గ్రామభేదే
నిందితే చ సునందకే॥ (13)

ఖేట పు ఇది శ్లేష్మముకును పల్లె గ్రామముకును త్రి తుచ్ఛమయినదానికిని పు బలరాముని గదాయుధముకును పేరు

అట్టం భక్తే చ శుష్కే చ
క్షౌమేత్వట్టే గృహోంతరే।

అట్ట న ఇది అన్నముకును త్రి ఎండినదానికిని పు పట్టుబట్టకును అతిశయముకును కోటమీది చావిడికిని పేరు

ఎట్ట ఎషణపాషాణే
వ్రణాదీనాం చ బంధనే ॥ (14)
చతుష్పథే చ రాజాది
శాసనాంతరపీరయో ॥

పట్ట పు ఇది సన్నికంటి రాతికిని గాయములకు వేయు పటీకిని నాలుత్రోవల మొగకును దాన పట్టామొదలైన వాటికిని పీరముకును పేరు

ఎట్టీ లలాట భూషాయాం
ఎట్టీ లాక్షాప్రసా(ధ) దనే॥ (15)

పట్టీ స్త్రీ ఇది నొసటియలంకారముకును పు నాత యెర్రలొదుగకును పేరు

క్రుష్టం చ రోదనే రావే

క్రుష్ట న ఇది ఎడ్చుటకును ధ్వనికిని పేరు

కష్టం గహనకృచ్ఛ్రయో ।	**కష్ట** న ఇది అడవికిని ^షముకును పేరు
ఇష్టమాశంసతే పూజ్య (16)	**ఇష్ట** త్రి ఇది చెప్పబడిన దానికిని పూజించదగిన
తమే ప్రయతమేఽన్యవత్ ।	దానికిని ఇషమయినదానికిని న యజ్ఞముల
ఇష్టం సంస్కారయోగే చ	యందు సంస్కరించుటకును యజ్ఞముకును
యాగే చ క్రతుకర్మణి ।	హోమాదికర్మకును పేరు
రిష్టం క్షేమాశుభాభావ	**రిష్ట** న ఇది క్షేమముకును అమంగళముకును
కృపాణేషు ప్రయుజ్యతే॥ (17)	లేకపోవుటకును పెద కత్తికిని పేరు
ష్లిష్టమవ్యక్తవాచి స్యా	**ష్లిష్ట** న ఇది స్పషము కానిమాటకును త్రి
న్మ్లిష్టం మ్లానేఽన్యవన్మతం।	వాడిన దానికిని పేరు
దిష్టందైవే చ కాలేస్యా	**దిష్ట** న ఇది దైవముకును పు కాలముకును పేరు
ద్దిష్ట స్సృష్టంతు నిర్మతే॥ (18)	**సృష్ట** త్రి ఇదిసృజించబడినదానికిని కూడుకొన్న
యుక్తనిశ్చితయో ప్రాజ్యే	దానికిని నిశ్చయింపబడినదానికిని విస్తారమయి
	న దానికిని పేరు
హృష్టో హృషితవన్మత ।	**హృష్ట** త్రి ఇది హృషితశబమువలెనే గగుర్పాటు
రోమాంచితే ప్రహసతే	ను బొందిన వానికిని నవ్విన వానికిని సంతోష
జాతహర్షేచ విస్మతే॥ (19)	మును బొందినవానికిని ఆశ్చర్యమును బొందిన
	వానికిని పేరు
వ్యుష్టం దినే ప్రభాతే చ	**వ్యుష్ట** న ఇది దివముకును ప్రాత కాలముకును
ఫలేపర్యుషితేఽ ఎ చ।	ఫలముకును తొలిరోజు పదారముకును పేరు
త్వష్టా శిల్పిని దేవానాం	**త్వష్టా** పు ఇది దేవతల శిల్పికిని వడ్రంగికిని
తధా వర్ధకి సూర్యయో ॥ (20)	సూర్యున^కును పేరు
ఇష్ట స్స్యాదభిలా షేఽ ఎ	**ఇష్ట** స్త్రీ ఇది ఇచ్ఛకును సంక్షేపముగాచేయబడిన
సంగ్రహా శ్లోకయాగయో ।	శ్లోకముకును యజ్ఞముకును పేరు
విష్టి కర్మకరే భద్రే	**విష్టి** త్రి ఇది పనిచేయువానికిని స్త్రీ భద్రవాక
ప్రేషణే వేతనేఽ ఎ చ॥ (21)	రణముకును పంపుటకును కూలికిని పేరు
దిష్టి పరీమాణముదో	**దిష్టి** స్త్రీ ఇది కొలతకును సంతోషముకును పేరు
దృష్టిర్దీ దర్శనాక్షిషు।	**దృష్టి** స్త్రీ ఇది బుదికిని చూపుకును నేత్రము
	కును పేరు

ర్ఫిష్టి ఖడే సమృద్ధౌ చ	**రిష్టి** పు ఇది కత్తికిని స్త్రీ సంపదకును పేరు
కృష్టి స్స్యాత్కర్షణే బుధే ॥ (22)	**కృష్టి** స్త్రీ ఇది దున్నుటకును పు విద్వాంసునకును పేరు
సృష్టి స్స్వభావే నిర్మాణే	**సృష్టి** స్త్రీ ఇది స్వభావముకును నిర్మించుటకును పేరు
పుష్టి ర్వృద్ధౌ చ పోషణే।	**పుష్టి** స్త్రీ ఇది వృద్ధిబొందుటకును పోషించుటకును పేరు
యష్టిర్హారలతా శస్త్ర	**యష్టి** స్త్రీ ఇది హారములయొక్క పేటకును
భేదయోర్ధ్వజదండకే॥ (23)	ఆయుధ విశేషముకును జండా కర్రకును గంటు
భా(ండ్యాం)ర్గ్యాం చ	బారంగికిని యష్టమధుకముకును పేరు
మధుయష్ట్యాం చ	
ముష్టి ర్బద్ధకరే పలే	**ముష్టి** స్త్రీ ఇది పిడికిలిని 4 తులముల పరిమాణముకును పేరు
వ్యుష్టిరుక్తా సమృద్ధౌ స్యా	**వ్యుష్టి** స్త్రీ ఇది సమృదికిని తపస్సు వ్రతములు
న్నియమాదిఫలేఽపి చ॥ (24)	మొదలయిన వాటి ఫలముకును పేరు
భృష్టిస్స్యాద్భర్జనే శూన్య	**భృష్టి** స్త్రీ వేచుటకును శూన్యప్రదేశముకును
వాటికాయాం చ కథ్యతే	పేరు
గృష్టి స్సకృత్ప్రసూతాగో	**గృష్టి** స్త్రీ ఇది తొలిచూలు యీనిన గోవుకును
వరాహక్రాంతయోరపి॥ (25)	వృక్షవిశేషముకును పేరు
ఘృష్టి స్స్యా ద్ఘర్షణే విష్ణు	**ఘృష్టి** స్త్రీ ఇది ఒరియుటకును విష్ణుక్రాంత
క్రాంతాస్పర్ధాకిరిష్వపి।	వృక్షముకును వైరముకును పందికిని పేరు
జటా లగ్నకచే మూలే	**జటా** స్త్రీ ఇది జడకట్టిన వెంట్రుకలకును వేరు కును
ప్లక్షమాంసికయో ర్జటీ॥(26)	ఈ స్త్రీ జువ్విచెట్టుకును జటామాంసికిని పేరు
సటాజటా కేసరయో	**సటా** స్త్రీ ఇది జటుకును సింహము మెడమీది వెంట్రుకలకును పేరు
స్ఫటా తు ఫణదంభయో।	**స టా** స్త్రీ ఇది పడగకును డాంబికముకును పేరు
ఘోంటా స్యాద్బదరే పూగే	**ఘోంటా** స్త్రీ ఇదిరేగుచెట్టుకును పోకచెట్టుకును పేరు

ధటీ ఖండే చ వాససి ॥	**ధటీ** స్త్రీ ఇది బట్టతునక పేరు
పరీక్షార్థతులాయాం చ	
ధటస్స్యారిభి రిష్యతే।	**ధట** పు ఇది త్రాసు (లేక తక్కెడ) పేరు
పటి పటవిశేషే స్యా	**పటి** స్త్రీ ఇది దుష్పటికిని క్రాలుగచ్చ చెటుకును
ద్వాగు(శా)జౌకుంభికాద్రుమే ॥ (28)	టేకు చెటుకును పేరు
స్యాత్కోటి రశ్రౌ చాపాగ్రే	**కోటి** స్త్రీ ఇది ఆయుధధారకును వింటికొనకును కోటిసంఖ్యను ఉత్కారారముకును పేరు
సంఖ్యాభేద ప్రకర్షయో ।	
స్యాత్త్రుటిస్సంశయే లేశే	**త్రుటి** స్త్రీ ఇది సందేహముకును అల్పపరిమాణముకును నన్నయేలకులకును త్రుటికాలముకును పేరు
సూక్ష్మేలాకాలమానయో	
త్రోటి స్స్యాత్కట్ఫలే చం	**త్రోటి** స్త్రీ ఇది టేకు చెటుకును పక్షిముటికిని పక్షివిశేషముకును మీన విశేషముకును పేరు
చ్వ్యాం ఖగమీనవిశేషయో ।	
ఖాటి కిణే శవరథే	**ఖాటి** స్త్రీ ఇది గాయపుకాయకును కటుకకును బాలులకు సోకు గ్రహవిశేష ముకును పేరు
ఖాటి రేకగ్రహేऽ ఎ చ॥ (30)	
నటీహట్టవిలాసిన్యాం	**నటీ** స్త్రీ ఇది నఖమనెడు గంధద్రవ్యము కును దుండిగపు చెటుకును నాట్యగాని కిని పేరు
శోణకే నర్తకే నట ।	

★ అథటాంత త్రివర్ణ ★

లవట స్స్యా (ద్వి) త్త్విలే గర్తే	**అవట** పు ఇది దున్నని భూమికిని గోతి కిని నూతికిని మోసము చేసి జీవించు వానికిని పేరు
కూపే కుహకజీవిని॥ (31)	
వికట స్సుందరే ప్రోక్తో	**వికట** త్రి సుందరమైన దానికిని విస్తారమైన దానికిని మిక్కిలి భయంకరమైన దానికిని పేరు
విశాల వికరాళయో ।	
కరటో గజగండే స్యా	**కరట** పు ఇది ఏనుగగండసలముకును కుసుంభ వృక్షముకును నిందింపదగిన జీవనముగల వానికిని పదకొండవరోజు శ్రాదముకును నాస్తికునకును కాకికిని వాద్యవిశేషముకును పేరు
త్కుసుంభే నింద్యజీవిని॥ (32)	
ఏకాదశాహ శ్రాద్ధేచ దుర్దు	
రూటే చ వాయసే।	
కరటో వాద్యభేదే ఎ	
నిర్ద టో నిర్దయే స్మృత ॥	**నిర్దట** త్రి ఇది దయలేని వానికిని పరా పవాదయందాసక్తి గల వానికిని ప్రయోజనములేని దాని
పరాఎ వాదసంరక్తే	

నిర్ఘటో ఽప్రయోజనే।
చిపటు ఖాద్యభేదేఽపి
చిపటో విస్తృతేఽన్యవత్॥ (34)
జకుటో (మలయే) యమలే
ఖ్యాతో వార్తాకకుసుమే శుని।
నిష్కుటస్తు గృహోద్యానే
కేదారక కవాటయో॥
హార్కుట కచ్ఛపే సూర్యే
వ్యుత్కటు స్త్రీప్రమత్తయో।

చర్పట స్ఫారవిపుల
చపేటే పర్పటేఽపి చ॥ (36)
పర్పట ఓష్ఠవికృతౌ
పర్పటో భేషజాంతరే।
ఉచ్చటో నేత్రరోగే స్యా
త్త్రిచ్చటం త్రపుసీయో॥
త్ర్యంకటం శిక్యభేదేఽపి
ధౌతాంజన్యామపి స్మృతం।
కర్దట కరహాటే స్యా
త్పంక పంకార యోరపి॥ (38)
కృపీట ముదరే నీరే
కార్పటో జతుకాయి ణో।

కుక్కుట స్తామ్రచూడే స్యా
త్కుక్కుభేఽగ్నికణేఽపి చ॥
నిషాదసూద్రయో పుత్రే
తాళమధ్యే తు కుక్కుటం।
కుక్కుట్యనృత చర్యాయా

కిని పేరు
చిపట పు ఇది అటుగులుకును త్రి విస్తరింప చేయబడిన దానికిని పేరు
జకుట పు ఇది కవల బిడలకును వంగ పువ్వుకును కుక్కకును పేరు
నిష్కుట పు ఇది ఇంటి సమీపమందుండెడి పూలతోటకును పంటభూమికిని తలుపుకును పేరు
హార్కుట పు ఇది తాబేటికిని సూర్యునకును పేరు
ఉత్కట త్రి ఇది వాడియయిన దానికిని మదించిన దానికిని పేరు
చర్పట పు చాచిన వ్రేళ్ళుగల హస్తము కును అప్పడముకును పేరు
పర్పట పు ఇది అప్పడముకును పర్పాటకమును ఓషధికిని పేరు
ఉచ్చట పు ఇది నేత్రరోగ విశేషముకును న తగరముకును నసముకును పేరు
త్ర్యంకట న ఇది ఉటెకును వృక్షవిశేషముకును పేరు
కర్దట పు ఇది తామరదుంపకును బురదకును పాచితీగకును పేరు
కృపీట న ఇది బొజకును జలముకును పేరు
కార్పట పు ఇది లక్కకును పనిబూనిన వానికిని పేరు
కుక్కుట పు ఇది కోడికిని బెళగువ్వకును అగ్నికణముకును కిరాత పుత్రునకును శూద్రపుత్రునకును న వాద్యతాళముయొక్క మధ్యకాలముకును ఈ స్త్రీ అబదపు చర్యకును పేరు

ముచ్చుటాదంభచర్యయో
కేశట శ్శోణకే విష్ణౌ
వ(ర్క్క)ర్గటో౽న్తర్గళే గళే।

ఉచ్చటా స్త్రీ ఇది కపటముకును చేష్టకును పేరు
కేశట పు ఇది దుండిగపుచెటుకును విష్ణువుకును పేరు
అర్గట పు ఇది కంఠములోని భాగముకును కంఠముకును పేరు

కర్కటు కరణే స్త్రీణాం
రాశిభేదకుళీరయో ॥ (41)
శాల్మలీ ఫలవాల క్యో
కర్కటీ కర్కటు ఖగే।

కర్కట పు ఇది స్త్రీలరతిబంధ విశేషముకును కర్కాటకరాశికిని పీతకును బూరుగకాయకును ఈ స్త్రీ నక్క దోస చెటుకును పు రాబులుగుకును పేరు

కీకట స్తురగే నిస్వే
దేశభేదే మితం పచే ॥ (42)

కీకట పు ఇది గుఱ్ఱముకును దరిద్రునకు ను కీకట దేశముకును లోభికిని పేరు

మోచాట కృష్ణజీరే స్యా
ద్రంభాష్ణు మలయోద్భవే।

మోచాట పు ఇది నల్లజీలకఱ్ఱకును అరటిదూటకును మంచి గంధముకును పేరు

చక్రాటో విషవైద్యే౽ప
ధూర్తదీనారయోర ప॥ (43)

చక్రాట పు ఇది పాములవానికిని వంచకునకును ముప్పది రెండు గురిగింజల యెత్తు బంగారు నాణెముకును పేరు

వర్ణాటో గాయనే చిత్ర
కారే స్త్రీకృతజీవిని।

వరాట పు ఇది గానము చేయువానికిని చిత్తరువులు వ్రాయువానికిని ఆడదాని వలన జీవనము చేయువానికిని పేరు

భావాటో భావకే సాధు
ని వేశే కాముకే౽పి చ॥ (44)

భావాట పు ఇది అభిప్రాయముకును సాధువుల యింటికిని విటునకును పేరు

శైలాటో దేవలే సింహా
శుక్లకాచ కిరాతయో ।

శైలాట పు ఇది పూజారికిని సింహముకును తెల్లగాజుకును బోయవానికిని పేరు

ద్రోహాట కధితో గాథా
ప్రభేదే మృగలుబ్ధకే॥ (45)
బైడాలవృత్తికే చా౽

ద్రోహాట పు ఇది కథా విశేషముకును మృగములను వేటాడు వానికిని కపటపు తపస్సుచేయు వానికిని పేరు

ధారాట శ్చాతకాశ్వయో ।

ధారాట పు ఇది చాతకపక్షికిని అశ్వముకును పేరు

మోరటస్తు భవేదిక్షు
మూలాంకోటప్రభేదయో ॥(46)

మోరట పు ఇది చెరుకు పేరుకును ఊడుగ చెటుకును స్త్రీ యీనియేడు రాత్రులయిన ఎమ్మటు

న్పరాత్రాత్పరే క్షీరే
మూర్వికాయాంతు మోరటా।
వేకట స్స్యాద్వైకటికే
తథా సంజాతయౌవనే॥ (47)
వేరటో మిశ్రితే నీచే
వేరటం బదరీఫలే।
త్రికూటం సంధులవణే
త్రికూటశ్చ సువేలకే॥ (48)
భాకూట కధ్యతే మీన
భేదే శైలాంతరేऽపి చ।
లరిష్ట ఫేనిలే నింబే
లశునే కాకకంకయో ॥ (49)
అరిష్టం సూతికాగారే
తక్రే చిహ్నే శుభేऽశుభే।
సంస్పృష్టం సంగతే విద్యా
ద్విశుద్ధే వ(మ) సనాదినా॥
అవటు కధితో ఘాటా
కూపగర్తేషు సూరిభి ।
పరీష్టి పరిచర్యాయాం
ప్రాకామ్యేऽపి గవేషణే ॥ (51)
వరటావాంసయోషాయాం
గంధోళ్యాం వరటాపి చ।
త్రిపుటా మల్లికాయాం చ
సూక్ష్మేలా త్రిపుతోరపి॥ (52)
సతీనకే చ తీరే చ
త్రిపుట సముదాహృత ।
వర్పటీ వ్రీహిభేదే స్యా
ద్వర్పటీ పణ్యయోషితి॥(53)

ఎతికిన ఆవుపాల కును చాగచెటుకును పేరు

వేకట పు ఇది రత్నములు సానపటువానికిని యౌవనవంతునకును పేరు

వేరట త్రి ఇది కలపబడిన దానికిని తుచ్ఛమైన దానికిని న రేగుపండుకును పేరు

త్రికూట న ఇది సముద్రపు ఉప్పుకును పు సువేల పర్వతముకును పేరు

భాకూట పు ఇది మత్స్య విశేషముకును పర్వత విశేషముకును పేరు

అరిష్ట పు ఇది కుంకుడు చెటుకును వేప చెట్టుకును వెల్లుల్లికిని కాకికిని రాబులుగుకును న పురిటింటికిని మజిగకును మరణచిహ్నాకును శుభముకును అశుభముకును పేరు

సంస్పృష్ట త్రి ఇది కూడుకొన్న దానికిని వస్త్రాదుల చేత పరిశుదమైన దానికిని పేరు

అవటు ఇది ముచ్చిలగుంటకును నూతికిని గోతికిని పేరు

పరీష్టి స్త్రీ ఇది పరిచారముకును శివుని యష్టైశ్వర్యములలో నొకదానికిని వెతకుటకును పేరు

వరటా స్త్రీ ఇది ఆడుహంసకును కందిరీగకును పేరు

త్రిపుటా స్త్రీ ఇది వరాకాలపు మల్లికిని సన్నయేల కులకును తెల్లతెగడకును పు లంకలనెడు ధాన్యముకును ఒడుకును పేరు

వర్పటీ స్త్రీ ఇది ధాన్యవిశేషముకును వెలయాలికిని పేరు

ఎర్కటీ నూతనఫలే
పూగాదే ప్లక్షపాదపే।

పర్కటీ స్త్రీ ఇది పోకచెట్టు మొదలయిన వాటి పుచ్చెకును జువ్వి చెట్టుకును పేరు

మర్కటీ వానరీ శూక
శింబ్యోః స్యాత్క రజాంతరే॥(54)
మర్కటస్సూర్ణనాభేః
కపౌ స్త్రీకరణేఽపి చ।

మర్కటీ స్త్రీ ఇది ఆడుకోతికిని దూల గొండి చెట్టుకును తీగ(క్రానుగచెట్టుకును పు సాలెపురుగుకును కోతికిని స్త్రీలరతి బంధ విశేషముకును పేరు

కురటీ దారుపుత్ర్యాయం చ
కురంటో ఝిటికాంతరే॥

కురటీ స్త్రీ ఇది కొయ్యబొమ్మకును పు పుచ్చ పువ్వుల ములుగోరింటకును పేరు

చిరంటీ తు సువాసిన్యాం
స్యాద్ద్వితీయ వయస్త్రియాం।

చిరంటీ స్త్రీ ఇది ముత్తైదువకును యౌవన స్త్రీకిని పేరు

★ అథటాంత శ్చతుర్వర ★

శృతీకట ప్రాంచలోహే
ప్రాయశ్చిత్తభుజంగయో ॥

శృతీకట పు ఇది పాతలోహముకును పాపనివృత్తి కొరకుచేయు ప్రాయశ్చిత్తముకును సర్పముకును పేరు

ఉచ్చింగటో మీనభేదే
తథా కోపనపూరుష।

ఉచ్చిగంట పు ఇది తృణగండమను చేపకును కోపస్వభావము గలవానికిని పేరు

కుటంనటస్తు శోణాకే
కైవర్తీముస్తకేఽపి చ॥ (57)

కుటంనట పు ఇది దుండిగపుచెట్టుకును తుంగముస్తకును పేరు

ఖ (ంజ) డ్గారీటస్తుఫల
కాంధారావ్రతచారిణో ॥

ఖడారీట పు ఇది డాలుకును అంధారా వ్రతము చేత సంచరించువానికిని పేరు

కుండకీటస్తు చార్వాక
వచనాభిజ్ఞపూరుషే॥ (58)
జారజబ్రాహ్మణీ పుత్ర
దాసీకాముకయోరపి।

కుండకీట పు ఇది చార్వాకవాక్యములను గుర్తెరిగిన వానికిని బ్రాహ్మణ స్త్రీయందు జారత్వము వలన పుటిన వానికిని దాసిని సంగమించువానికిని పేరు

నారకీటో శ్మ (కూ) కీటే
స్యాత్స్యదత్తాశావిహంతరి॥

నారకీట పు ఇది క్రిమి విశేషముకును ఆశపెట్టి భంగించు వానికిని పేరు

కార్య (పు) కూటస్తు కృపణో
న్మత్తానవర్థ క రేష్వపి।

కార్యకూట పు ఇది లోభికిని ఎచ్చివానికిని ఘాతకునకును పేరు

కామకూటస్తు వేశ్యాయా ప్రియవిభ్రమయోర్మత ।	**కామకూట** పు ఇది వేశ్యావిటునకును దాని విలాసములకును పేరు
చక్రవాట క్రియారోహే పర్యంతే చ శిఖాతరౌ ।	**చక్రవాట** పు ఇది పనిబూనిన వానికిని సమీపముకును దీపపుకుందెకును పేరు
పర్కరాట కటాక్షే స్యాత్తరుణాదిత్యరోచిష ॥ (61) స్త్రీణాం పయోధరోత్సంగకాం త దత్తనఖేప చ ।	**పర్కరాట** పు ఇది క్రేగంటి ప్రసారముకును లేత యెండకును స్త్రీకుచాగ్రమందు ప్రియునిచేతచేయబడిన నఖక్షతముకును పేరు
కరహాటః కజకందే స్యాత్పుష్పవృక్షప్రభేదయో ॥	**కరహాట** పు ఇది తామరదుంపకును పుష్పవిశేషముకును మంగ చెటుకును పేరు
పరపుష్ట పరభృతే	**పరపుష్ట** పు ఇది కోకిలకును వెలయాలికిని పేరు
పరపుష్టా ऽऽపణ్యస్త్రియాం । ప్రతికృష్టం మతం గుహ్యే ద్విరావృత్యా చ కర్షితే ॥	**ప్రతికృష్ట** త్రి ఇది మర్మాంగముకును రెండుసార్లు దున్నిన భూమికిని పేరు
ప్రతిసృష్ట ప్రేషితే స్యాత్ప్రత్యాఖ్యాతే చ వాచ్యవత్ ।	**ప్రతిసృష్ట** త్రి ఇది పంపబడిన దానికిని నిరసించబడిన దానికిని పేరు
శిపివిష్టస్తు ఖలతౌ శివే దుశ్చర్మణి స్మృత ॥ (64)	**శిపివిష్ట** పు ఇది బటతల వానికిని శివునకును కుషరోగికిని పేరు
చతుష్షష్ఠి ర్బహ్వృచే చతుష్షష్టక ళాస్వప ।	**చతుష్షష్ఠ** స్త్రీ ఇది ఋగ్వేదముకును అరువది నాలుగు విద్యలకును పేరు
స్యాద్గాఢముష్టి కృపణే కృపాణాదిషు చేష్యతే ॥ (65)	**గాఢముష్టి** పు ఇది లోభివానికిని గండ్రగొడలి ఖడము మొదలయిన వాటికిని పేరు
అథ స్యాద్ద శనోచ్ఛిష్టో నిశ్వాసాధర చుంబయో ।	**దశనోచ్ఛిష్ట** పు ఇది నిటూర్పుగాలికిని అధరోష చుంబనముకును పేరు

★ అథ రాంతవర ★

కర స్స్వరబుచాంభేదే స్యాత్తదధ్యేతృ వేదినో ॥	**కర** పు ఇది స్వరవిశేషముకును కర ఋక్కుల కును ఆ రుక్కులనధ్యయనము జేసినవానికిని కరశాఖీయునకును కర మునికిని పేరు

మునావం వారో వారి	**హార** పు ఇది తూటికూరకును బలాత్కారము
పర్ణ్యాం స్యాత్ప్రసభేపి చ॥ (1)	కును పేరు
శరో మధ్యస్థపురుషే	**శర** పు ఇది వివాదాదులయందు మధ్యసమైన
శరో ధుత్తూరధూర్తయో।	వానికిని ఉమ్మెత్త చెటుకును శృంగారనాయక
శరో లసే చ మూరే చ	విశేషముకును మందునకును మూరునకును పేరు
కుంరోऽకర్మణ్యమూర్ఖయో ॥	**కుంర** పు ఇది కార్యములయందు మందునకును మూరునకును పేరు
పారస్స్యాత్పరనే విద్ధ	**పార** పు ఇది పరించుటకును స్త్రీ పాటు చెటు
పర్ణ్యాం పారావ ఎర్యతే।	కును పేరు
కంరో గళే సంనిధానే	**కంఠ** పు ఇది మెడకును సమీపముకును ధ్వని
ద్వనౌ మదన పాదపే॥(3)	కిని ఉమ్మెత్త చెటుకును పేరు
వంర స్స్యాదకృతో ద్వాహే	**వంర** పు ఇది పెండ్లిలేనివానికిని పొటి వానికిని
ఖర్వేకుంతాయుధేऽవ చ।	బల్లెముకును పేరు
వృష్ఠం చరమమాత్రే	**పృష్ఠ** న ఇది పశ్చాద్భాగసామాన్యము కును
స్యాద్దేహస్యావయవాంతరే॥(4)	శరీరముయొక్క వెనుక ప్రక్కకును పేరు
కోష్ఠ కుసూలే చాత్మీయే	**కోష్ఠ** పు ఇది పాణక (లేక గాదె) కును త్రి తన
కుక్షే రంతర్గృహస్య చ।	సంబంధమైన దానికిని పు ఉదరము యొక్క మధ్య భాగముకును గృహ మధ్యకును పేరు
కుష్ఠో రోగే సుగంధే చ	**కుష్ఠ** పు ఇది కుషరోగముకును సుగంధి పాల చెటుకును పేరు
గోష్ఠం గోస్థానకేऽవ చ॥	**గోష్ఠ** న ఇది పశువుల దొడికిని ఈ స్త్రీ ఓలగము
గోష్ఠీ సభాయాం సంలాపే	కును ప్రీతిచేతనయిన పరస్పర సంభాషణము నకును దుర్వినీతునకును పేరు
దుష్ఠ స్స్యాద్దుర్బలేऽధమే।	**దుష్ఠు** త్రి బలహీనునకును దుర్వినీతునకును పేరు
ప్రష్ఠ శ్శ్రేష్ఠాగ్రయోరుక్త	**ప్రష్ఠ** త్రి ఇది శ్రేషమైన దానికిని ముందుగానైన
ప్రష్ఠా చండాలికౌషధౌ॥ (6)	దానికిని స్త్రీ ఓషధ విశేషముకును పేరు
జ్యేష్ఠ శ్శ్రేష్ఠేऽతివృద్ధే చ	**జ్యేష్ఠ** త్రి ఇది శ్రేషమయిన దానికిని మిగుల
జ్యేష్ఠ మాసాంతరేऽవ చ।	వయసు కలదానికిని పు జ్యేష మాసముకును

గృహాగోధత్తయో జ్యేష్ఠా శ్రేష్ఠో వైశ్రవణే వరే ॥	స్త్రీ బల్లికిని జ్యేష్ఠానక్షత్రమునకును పేరు **శ్రేష్ఠ** పు ఇది కుబేరునకును త్రి శ్రేష్ఠమైన దానికిని పేరు
కాష్ఠా దారువారిద్రాయాం కాలమాన ప్రకర్షయో । స్యాద్దిశి స్థానమాత్రే చ కాష్ఠమాఖ్యాతమింధనే॥(8)	**కాష్ఠా** స్త్రీ ఇది మానిపసపునకును 18 నిముష ముల కాలముకును దిక్కుకును ప్రదేశముకును న కట్టెపుల్లకును పేరు
నిష్ఠా నిష్పత్తి నా శాంత యాచ్ఞా నిర్వహణేషు చ।	**నిష్ఠా** స్త్రీ ఇది కార్యందికిని నాశనముకును అవసానముకును యాచనకును నిర్వహించుట కును పేరు
షష్ఠీ షణ్ణాం చ పూరణ్యాం కాత్యాయన్యా మపీష్యతే॥	**షష్ఠీ** త్రి షట్సంఖ్యను పూరించుదానికిని (అనగా నారవదియనుట) పార్వతికిని పేరు

★ అథరాంత త్రివర ★

కమర కచ్ఛపే భాండ భేదే చ కమరం మతం।	**కమర** పు ఇది తాబేటికిని న యోగులు బిచ్చ మెత్తు పాత్రకును పేరు
జరర కర్కశే పాండౌ జరట కఠినేన్యవత్ ॥ (10)	**జరర** త్రి కరుకయిన దానికిని తెల్పువర్ణము గల దానికిని కఠినమయిన దానికిని పేరు
నర్మర శ్చూచుకే షదే	**నర్మర** పు ఇది చనుమొనకును విటునకును పేరు
వైకుంఠ కృష్ణశక్రయో ।	**వైకుంఠ** పు ఇది కృష్ణునకును ఇంద్రునకును పేరు
శ్రీకంఠ ఖండపరశౌ శ్రీకంఠ కురుజాంగలే ॥ (11)	**శ్రీకంఠ** పు ఇది శివునకును కురుదేశపు మరు భూమికిని పేరు
వరిష్ఠ స్స్యాదురుతరే ప్రవరే తిత్తిరావపి । వరిష్ఠం మరిచే తామ్రే	**వరిష్ఠ** త్రి ఇది మిక్కిలి విస్తారమయిన దానికిని మిగుల శ్రేష్ఠమైన దానికిని తిత్తిరిపక్షికిని న మిర్యాలకును రాగికిని పేరు
సాధిష్ఠ తిదృఢార్యయో ॥	**సాధిష్ఠ** పు ఇది మిగుల దృఢమైన దాని కిని మిగుల పూజ్యునకును పేరు
లంబష్ఠో దేశభేదే ఎ విప్రాద్వైశ్యాయు తే ఎ చ।	**అంబష్ఠ** పు ఇది దేశవిశేషముకును బ్రాహ్మణుని వలన వైశ్య స్త్రీయందు పుటినవానికిని స్త్రీ పులిచింత

అంబష్ఠా చామ్లలోణ్యాంస్యా
త్పారాయూధికయోరపి॥(13)

కును పాట చెటుకును అడవి మొల్ల చెటుకును
పేరు

కనిష్ఠో౽ల్పే౽ను జేయూని
కనిష్ఠా దుర్బలాంగుళౌ।

కనిష్ఠ త్రి ఇది స్వల్పమైన దానికిని వెనుక పుట్టిన దానికిని ఎన్నవయసు దానికిని స్త్రీ చిటికెన వ్రేలికిని పేరు

లఘిష్ఠో౽త్యల్పకే భేలే

లఘిష్ఠ త్రి ఇది మిగుల చుల్కనయైన దానికిని పు తెప్పకును పేరు

వ్యపష్ఠు కాల వామయో॥

అపష్ఠు పు ఇది కాలముకును త్రి ఎడమపైపు దానికిని పేరు

ప్రకోష్ఠో విస్తృతకరే
భూప కక్షాంతరే౽ప చ।
కూర్పరాదధరే చాఽ

ప్రకోష్ఠ పు చాచిన హస్తముకును రాజ గృహ మందలి తొట్టికటుకును మణిబంధము మొదలు హస్తము క్రింది భాగముకును పేరు

ప్రతిష్ఠాస్థానమాత్రకే॥(15)
గౌరవే యాగనిష్పత్తి
చతు రక్షరపద్యయో।

ప్రతిష్ఠా స్త్రీ ఇది ప్రదేశముకును గౌరవముకును యాగసిద్ధికిని నాలుగు వరముల ఛందస్సుగల పద్యముకును పేరు

మకుష్ఠో వ్రీహాభేదే స్యా
న్మకుష్ఠో మంధరే౽న్యవత్॥

మకుష్ఠ పు ఇది అడవి పెసలకును త్రి మెల్లగా నడచు వానికిని పేరు

★ అథ రాంత శ్చతుర్వర్ణ ★

దంతశర స్స్యాజ్జం బీరే
కపిత్థే కర్మరంగకే।
నాగరంగే ఽ చాంగేర్యాం
స్మృతా దందశరా బుధై॥(17)

దంతశర పు ఇది నిమ్మచెటుకును వెలగ చెటుకును ఫలవృక్షవిశేషముకున నారింజచెటుకును స్త్రీ పులి చింత చెటుకును పేరు

సూత్రకంఠో ద్విజే ప్రోక్త
ఖంజరీటకపోతయో।

సూత్రకంఠ పు ఇది బ్రాహ్మణునకును కాటుగ ఎటుకును పావురముకును పేరు

హారికంఠ పరభృతే
హారాన్వితగళే౽ ఽ చ॥(18)

హారికంఠ పు ఇది కోకిలకును హారములు గల మెడకును పేరు

కాలకంఠస్తు దాత్యూహే
కలవింకే చ ఖంజనే।

కాలకంఠ పు ఇది కూకురు గిడంగి
నీలకంఠ ఎటుకును ఊరపిచుగకును కాటుగ

నతా పాంగే హరే పీత	ఎటుకును నెమలికిని శివునకును మలయ పర్వత
సారకే నీలకంఠవత్॥ (19)	మున బుట్టిన పీతచందన మునకును పేరు
కలకంఠ కలధ్వానే	**కలకంఠ** పు ఇది అవ్యక్తమధుర ధ్వనికిని హంస
హంసే పారావతే ఎకే।	కును పావురముకును కోకిలకు ను పేరు
(పూతి) దేవకాష్ఠం తు సరళ	**దేవకాష్ఠ** న ఇది సరళదేవదారు వృక్షము కును
దెవదారు మహీరుహో ॥	దేవదారు వృక్షముకును పేరు
కాలపృష్ఠం భవేత్కర్ణ	**కాలపృష్ఠ** న ఇది కర్ణుని ధనస్సుకును ధను
చాపే కోదండమాత్రకే।	సామాన్యముకును పు జింకలలోనిభేదముకును
కాల పృష్ఠస్తు సారంగ	రాబందు పక్షికిని పేరు
విశేషే కం కపక్షిణి॥ (21)	

★ అథ డాంతవరః ★

గుడ స్స్యాద్గోళకే హాస్తి	**గుడ** పు ఇది వర్తులాకారముకును ఏనుగకు
సన్నాహే క్షువికారయో ।	వేయు కవచాదులకును బెల్లముకును స్త్రీ చెముడు
గుడా స్నుహీ గుళికయో	చెటుకును ఉండకును పేరు
ర్గడో మీనాంతరాయయో ॥	**గడ** పు ఇది మత్స్యవిశేషమున్నక్షను విఘ్నముకును పేరు
జడో మూర్ఖే హిమగ్రస్తే	**జడ** పు ఇది మూఢునకును చలిచేత కొరడు
శూకశింబ్యాం జడా మతా।	బారినవానికిని స్త్రీ దూలగొండిచెట్టుకును పేరు
గడు పృష్ఠగుడే కుబ్జే	**గడు** పు ఇది వీపుకంతికిని గూనుకును పేరు
షడ పేయాంతరే భిది॥	**షడ** పు ఇదిపానీయవిశేషముకును భేదముకును
వ్యాడో హింస్రపశౌ సర్పే	పేరు **వ్యాడ** పు ఇది ఘాతుక మృగముకును పాము కును పేరు
తాడస్తాడన ఘోషయో ।	**తాడ** పు ఇది కొట్టుటకును శబముకు ను ఎడి
ముష్టిమేయతృణాదౌచ	కెడు గడి మొదలయినవాటికిని ఈ స్త్రీ తాడిచెట్టు
తాడీ తాళదళద్రుమే॥ (3)	కును పేరు
నీడం స్థానే కులాయే చ	**నీడ** ఇది ప్రదేశముకును పక్షిగూటికిని
సకారపూర్వకోంతికే।	సకారము పూర్వమందుగల నీడశబము సమీపము నకును పేరు

క్రోడ స్సూకర పాతంగ్యో క్రోడం క్రోడా చ వక్షసి॥	**క్రోడ** పు ఇది పందికిని శనిగ్రహము కును స్న బాహు మధ్యముకును పేరు
చోడ కూర్పాసకే దేశభే దే ప్రావరణాంతరే।	**చోడ** పు ఇది రవికకును చోళదేశము కును ఉత్తరీయ వస్త్రముకును పేరు
క్ష్వేడ కర్ణా మయే ధ్వానే గరళే కుటిలేఽపి చ ॥ (5) లోహితార్క ఫలే క్ష్వేడం ఘోషపుష్పే దురాసదే। యోధానాం సంహనాదేతు క్ష్వేడాస్త్వాద్వంశశల్యకే ॥ (6)	**క్ష్వేడ** పు ఇది కర్ణరోగ విశేషముకును ధ్వనికిని కాలకూటవిషముకును త్రి వక్రమయిన దానికిని న యెఱ్ఱజిల్లేడు కాయకును ఆవడపుష్పముకును త్రి పొందశక్యముగాని దానికిని స్త్రీ భటుల సంహ నాదముకును వెదురు గళిగకును పేరు
అండం ఖగాది కోశే స్యా న్ముష్కే వీర్యేఽపిచ క్వచిత్।	**అండ** న ఇది పక్ష్యాదుల గ్రుడుకును వృషణము కును రేతస్సుకును పేరు
స్యాత్ఖండ శ్శకలే చేక్షు వికార మణిదోషయో ॥ (7)	**ఖండ** పు తునకకును ఖండ చక్కెరకును రత్న దోషముకును పేరు
గండ కపోలే పిటకే యోగభేదే చ గండకే। గండ ప్రవీరే చిహ్నేస్యా దశ్వభూషణబుద్బుదే॥ (8)	**గండ** పు ఇది గండస్థలముకును కురుపు బొబ్బ కును గండనామయోగముకును వీరునకును గురుతుకును అశ్వాభరణ విశేషముకును నీటి బుగకును పేరు
చండో దైత్యాంతరే తీవ్రే చండో దాసే యమస్య చ। ధనహారీ శంఖపుష్ప్యో శ్చండా చండోఽతి కోపనే॥ (9)	**చండ** పు ఇది చండాసురునకును త్రి తీవ్ర మయిన దానికిని పు చండుడను యమదూతకు ను స్త్రీ నల్లకచోరముకును శంఖమాలినీవృక్షము కును త్రి మిగులకోపముగలదానికిని పేరు
చండీ కాత్యాయనీ హింస్రా కోపనస్త్రీషు సమ్మతా।	**చండీ** స్త్రీ ఇది పార్వతికిని హింసించు స్వభావ ము గల దానికిని కోపముగల స్త్రీకిని పేరు
షండం పద్మాది సంఘాతే షండ స్స్యాద్గోపతావపి॥ (10) షండ క్లీబే వంశసరే భార్గవే వంధ్యపూరుషే।	**షండ** న ఇది కమలములు మొదలయిన వాటి సమూహముకును పు ఆబోతుకును నపుంసకు నకును అంతఃపురము కాచుకొజావానికిని శుక్రా చార్యునకును వ్యర్థమైనరేతస్సుగలవానికిని పేరు

కుండం దేవజలాధారే
ఎరరేథ కమండలౌ॥(11)
కుండీ కుండ స్మృతోజారా
త్పతివత్న్యుతే ఎ చ।

కుండ న ఇదిస్వరమందలితటాకముకును పాత్ర కును ఈ స్త్రీ కమండలముకును పు భర్తజీవించి యుండగా జారుని వలన పుటిన వానికిని పేరు

దండో యమే మానభేదే
లగుడే దమసైన్యయో ॥(12)
వ్యూహభేదే ప్రకాండేశ్వే
కోణ మంధానయోరవ।
లభిమానే గ్రహే దండ
శ్చండాంశో పారిపార్శ్వకే॥

దండ పు ఇది యమధర్మరాజుకును తక్కెడ దండికిని దుడుకును దండోపాయముకును సేనకును దండవ్యూహముకును చెటుయొక్క కొమ్మల క్రిందిభాగముకును గుర్రముకును వాయించుకర్రకును కవ్వముకును అభిమానముకును గ్రహవిశేషముకును సూర్యునిప్రక్కనుండు విఘ్నదేవతకును పేరు

(గా) గోండ పామరజా తౌ చ
వృద్ధనాభౌ చ వాచ్యవత్।

గోండ పు ఇది పామరజాతి విశేషముకును త్రి పెద బొడుగల వానికిని పేరు

ఎండం సాంద్రే బలె బో లే
గృహాం శేజీవనా యసో ॥(14)
ఎండో దేహే జపాపుష్పే
నివాపే న్వ్లకేవ చ।
ఎండే స్యాత్తగరే లాబు
ఖర్జూరీ భేదయోరవ॥(15)

ఎండ న ఇదిదటువకును బలముకును బాలింత బోలుకును గృహమందలియొక భాగముకును జీవనాధారముకును ఇనుముకును పు శరీరముకును మంకెన పువ్వుకును పార్వణ ఎండముకును అందుగబంకకును ఈ స్త్రీ గ్రంధితగరముకును అనుగచెటుకును ఖరూరవృక్షముకును పేరు

పండ ష్షండే ధియాం ఎండా
పాండు కుంతీపతౌ నతే।

పండ పు ఇది నపుంసకునకును స్త్రీ బుద్ధికిని పేరు **పాండు** పు ఇది పాండురాజుకును త్రి తెలుపు వర్ణముగల దానికిని పేరు

మండం మస్తుని శాకే చ
మండ స్త్వాత్సార ఎచ్ఛయో ॥(16)
ఎరండే భూషణే చాథ
మండా ధాత్ర్యా ముదీరితా।

మండ న ఇదిపెరుగు మీగడకును కూరకును పు చేవకును జిగటకును ఆముదపుచెటుకును అలంకారముకును స్త్రీ భూమికిని పేరు

ముండో దైత్యాంతరే రాహౌ
మూర్ధముండితయోరపి॥(17)

ముండ పు ఇది ముండాసురునకును రాహునకును శిరస్సుకును బోడితలవానికిని పేరు

శౌండో మత్తే ఎ విఖ్యాత శౌండీ ఎప్పలి చవ్యయో ॥	**శౌండ** త్రి ఇదిసురాదులచేతమదించినవానికిని ఈ స్త్రీ ఎప్పలిచెటుకును చవ్యమను గ్రంధద్రవ్యముకును పేరు
కాండం నాళే తరుస్కంధే బాణే೭వసర నీరయో ॥ కుత్సితే రహాస స్తంబే కాండం గర్వే೭శ్వవర్గయో । భాండం భూషణమాత్రే೭ప భాడం మూలవణిగ్ధనే॥ (19) నదీపాత్రే తురంగాణాం భూషణే భాజనే೭ప చ।	**కాండ** న ఇదికాడకును చెటుమానుకును బాణముకును సమయముకును జలముకును కౌటిల్యముకును రహస్యముకును స్తంభముకును గర్వముకును గుర్రముకును సమూహముకును పేరు **భాండ** న ఇది అలంకార సామాన్యము కును వర్తకమందలి పెటుబడి సొమ్ముకు ను నదియొక్క గట్లనడిమి భాగముకును అశ్వభూషణముకును కుండకును పేరు
ఇడా వాచి గవిక్షోణ్యా మిడా చ బుధయోషితి॥	**ఇడా** స్త్రీ ఇది మాటకును గోవుకును భూమికిని బుధుని భార్యకును పేరు
క్రీడా కేళిప్రకారే స్యా త్ఖేలా వజ్ఞానయోరప।	**క్రీడా** స్త్రీ ఇది స్త్రీపురుషుల వన విహారాదు లకును కందుకాది క్రీడకును పరిహాసముకును పేరు
చూడా శిఖాయాం వలభౌ చూడా బాహువిభూషణే॥	**చూడా** స్త్రీ ఇది మగవాని శిరోమధ్యస్థమైన జుటుకును ముంజూరుకును దండ కడియముకును పేరు
పీడా కృపా శిరోమాలా వమర్ద సరళద్రుమః।	**పీడా** స్త్రీ ఇది దయకును శిరస్సున చుటిన పూలదండకును పీడపెటుట కును సరళదేవదారు వృక్షముకును పేరు
నాడీ నాళే శిరా గండదూర్వయో స్స్వ్య ద్వణాం తరే॥నాడీ షట్ క్షణ కాలే೭ప చర్యాయాం కుహకస్య చ।	**నాడీ** స్త్రీ ఇదిగొటముకును బోలునరముకును గరికెలోని భేదముకును గాయముకును ఆరు క్షణముల కాలముకును కుత్సితునిచేష్టకును పేరు
రండా మూషకపర్ణ్యాం చ రండా విధవయోషితి॥	**రండా** స్త్రీ ఇది ఎలుక చెవిచెటుకును మగడు చచ్చిన దానికిని పేరు
వండా೭ప పాంసులాయాం స్యాద్వండో హస్తాదివజి తే।	**వండా** స్త్రీ ఇది రంకులాడికిని పు చేతులు మొదలగు నవయములు లేని వానికిని పేరు
శుండా೭ప జలహాస్తిన్యాం	**శుండా** స్త్రీ ఇది నీటియేనుగకును కల్లుకును

మదిరా కరివాస్తయో ॥
నళిన్యాం వారయోషాయాం
శుండస్తు మదనిర్ఝరే।

ఎనుగతుండముకును తామర లతకును వేశ్య కును పు మదప్రవాహముకును పేరు

★ అథ డాంత త్రివర ★

గారుడం స్యాన్మరక తే
విషశాస్త్రేప గారుడం॥

గారుడ న ఇది మరకతమణికిని విషమును దింపవేయు మంత్రశాస్త్రముకును పేరు

ద్రావిడ స్స్యాజ్జనపదే వే
(ధ) దముఖ్యక శంఖయో।

ద్రావిడ పు ఇది ద్రావిడదేశముకును కచ్చోరము కును శఖముకును పేరు

ప్రచండో దుర్వహే శ్వేత
కరవీరే ప్రతాపని॥

ప్రచండ త్రి అసాధ్యమైన దానికిని పు తెల్ల గన్నేరుకును త్రి ప్రతాపముగల వానికిని పేరు

ఎచండ ముదరే విద్యా
త్పశో రవయవే ऽ ఎ చ।

ఎచండ న ఇది కడుపునకును పశువుల యవ యవముకును పేరు

తరండో బడిశీసూత్ర
బద్ధవ స్తుని భేలకే॥

తరండ పు ఇది గేలపు త్రాటికి కటిన బెండు కర్రమొదలయిన వాటికిని తెప్పకును పేరు

వరండో ऽ ప్యంతరావేద్యాం
సందోహ ముఖరోగయో।

వరండ పు ఇదిపేడియొక్క మధ్యభాగ ముకును సమూహముకును ముఖరోగ విశేషముకును పేరు

పూత్యండో గంధకీటే ऽ ఎ
తధా గంధమృగే ऽ ఎ చ॥

పూత్యండ పు ఇది పక్షివిశేషముకును జవ్వాది ఎల్లికిని పేరు

మార్తండ స్తపనే క్రోడే
శిఖండో బర్హ చూడయో।

మార్తాండ పు ఇదిసూర్యునకును పందికిని పేరు

శిఖండ పు ఇది నెమలి పురికిని జుటుకును పేరు

ప్రకాండో విటపే శస్తే
మూలస్కంధాంతరేతరో॥

ప్రకాండ పు ఇదికొమ్మకును త్రి శ్రేష్ఠమైనదానికిని చెటుయొక్క కొమ్మల క్రింది భాగము కును పేరు

కోదండో భ్రూలతాయాం
స్యాద్దేశ భదే చ కార్ముకే।

కోదండ పు ఇది కనుబొమ్మకును కోదండ దేశముకును న ధనస్సుకును పేరు

సరండ స్సరటే ధూర్తే
సరండో భూషణాంతరే॥ (30)

సరండ పు ఇదితొండకును ధూర్తునకును భూషణ విశేషణముకును పేరు

మారుండో ండో భుజంగానాం
మార్గే గోమయమండలే।

మారుండ పు ఇదిపాము గ్రుడుకును త్రోవకును గోమయముచేత నలికిన భూమికిని పేరు

కరండో మధుకోశే ఎ	**కరండ** పు ఇది తేనెపటుకును ఖడము కును
కారండేఘు దలాడకే ॥ (31)	కస్నెలేడుఎటుకును తనంతట పుటిన నువ్వు చెటు
	కును పేరు
కూష్మాండో గణభేదేస్యా	**కూష్మాండ** పు ఇది ఈ పేరుగల దేవతా
ద్భ్రూణే కర్కారు కేఽప చ।	గణముకును గర్భముకును గుమ్మడి చెటు కును పేరు
భేరుండా దేవతా భేదే	**భేరుండా** స్త్రీ ఇది దేవతావిశేషముకును పు
పక్షి భేదే చ భీషణే ॥ (32)	భేరుండపక్షికిని త్రి భయంకరమైనదానికిని పేరు
వారుండ స్సేకపాత్రేస్యా	**వారుండ** పు ఇది ఓడలోని నీళ్ళు చిమ్ము డు
న్మలే దృక్కర్ణయోరపి।	పాత్రకును కంటి పుసకిని గులిమికిని శేషన
ఫణిస్థ రాజే వారుండీ	కును ఈ స్త్రీ గడపకు పేరు
ద్వారపండ్యాముదీరితా॥ (33)	
తిత్తిడో భూరుహే కాల	**తిత్తిడ** పు ఇది చింతచెటుకును యమదూత
దాసే దైత్యాంతరేఽప చ।	కును రాక్షసవిశేషముకును పేరు
తింతిడ స్తింతిడీ తు స్యా	**తింతిడ** పు ఇవి చింతచెటుకును **తింతిడీ** స్త్రీ
చ్చించా వృక్షామ్లయోరపి॥	చింత పండుకును పేర్లు
వరండా శారికా వర్తి	**వరండా** స్త్రీ ఇది గోరింకకును వత్తిడికిని
ఖడ ధేనుష్వ వర్తతే।	కత్తికిని గోవుకును పేరు
వితండా వాద భేదే స్యా	**వితండా** స్త్రీ ఇదితనపక్షమునుసమరించు కొనక
త్కచ్ఛీశాకే శిలాహ్వయే॥	పరపక్షమును దూషించుటకును శాక విశేషము
వితండా కరవీర్యాం చ	కును శిలాజిత్తునను గన్నేరుచెటుకును పేరు
నిర్గుండీ సంధువారకే।	**నిర్గుండీ** స్త్రీ ఇదివావిలిచెటుకును నల్లపువ్వుల
నీలశేఫాలికాయాం చ	వావిలిచెటుకును తామర దుంపకు ను పేరు
కరహాటేఽప కుత్రచిత్॥ (36)	
★ అథ డాంతశ్చతుర్వర ★	
భవేద్వాత(ఖు)ధుడో వాత్యా	**వాతధుడ** స్త్రీ ఇది వాయు సంఘము కును
వామయో ర్వాతశోణితే।	స్త్రీకిని రోగవిశేషముకును జిడువస్తువుల బుడగ
ఎచ్చిలస్ఫోటికాయాంచ	కును పేరు
దేవతాడస్తు ఘోషకే ॥ (37)	**దేవతాడ** పు ఇది ఆవడచెటుకును రాహు

సైంహి కేయగ్రహే చాపి	గ్రహముకును అగ్నికిని పేరు
దేవతాడో హుతాశనే।	
చక్రవాడో ద్రిభేద్యే స్యా	**చక్రవాడ** పు ఇది లోకాలోకపర్వతముకును
చ్చక్రవాడం తు మండలే	న వర్తులాకారముకును పేరు
జలరుండో జలావర్తే	**జలరుండ** పు ఇది నీటిసుడికిని నీటి తుంపర
ఽయోరెణౌ భుజంగమే	కును సర్పముకును పేరు
ఽపోగండస్తు శిశుకే	**అపోగండ** త్రి ఇది ఎల్లవానికిని హెచ్చు తగులైన
వికలాంగ్యేతిభీరుకే॥ (39)	యవయవములుగల వానికిని మిగుల భయ
	స్వభావము గలవానికిని పేరు

★ అథఢాంతవర ★

దృఢ స్థూలే భృశే శక్తే	**దృఢ** త్రి ఇదిలావైనదానికిని విస్తారమైన దానికిని
ప్రగాఢేపి దృఢో మత ।	బలమైనదానికిని మిక్కిలియను టకును పేరు
బాఢం దృఢే ప్రతిజ్ఞాయాం	**బాఢ** న ఇది మిక్కిలియనుటకును అంగీకార
	ముకును పేరు (అవ్యయమని కొందరు)
మూఢస్తన్ద్రిత బాలయో ॥	**మూఢ** పు ఇది అవివేకికిని బాలునకును పేరు
గూఢం రహసి గుహ్యే చ	**గూఢ** న ఇది రహస్యముకును మర్మాంగము
సంవృతే పునరన్యవత్।	కును త్రి దాగియున్న దాని కిని పేరు
వ్యూఢ స్సంహతవిన్యస్త	**వ్యూఢ** త్రి ఇది దటనైనదానికిని రచనాదులచేత
పృథులేషు చ భేద్యవత్॥ (2)	నుంచబడినసేనకును విస్తారమైన దానికిని పేరు
షండో వర్షవరేక్లీబే	**షండ** పు ఇది కొజావానికిని నపుంసకునకును
గోపతౌ వంధ్యపూరుషే।	ఆబోతుకును వ్యర్థమైనరేతస్సుగలవానికిని పేరు
వోఢా స్యాద్భారితే సూతే	**వోఢా** పు ఇది భారమును వహించినవానికిని
	సారథికిని పేరు
సోఢాపర్షణశక్తయో ॥ (3)	**సోఢా** త్రి ఇది ఓరిమిగలవానికిని సమర్థమైన
	వానికిని పేరు
రాఢాసూక్ష్మే చ శోభాయాం	**రాఢా** స్త్రీ ఇదిసూక్ష్మముకును కాంతికిని పేరు
దాఢా దంష్ట్రాభిలాషయో ।	**దాఢా** స్త్రీ ఇది కోరకును కోరికకునకు పేరు
మాఢి పత్రాదిభం(గా)గేస్యా	**మాఢి** స్త్రీ ఇది మకరికాపత్రాదులకును దీనత్వ

న్మఢి ర్దైన్యప్రకాశనే॥	మునుప్రకాశింపజేయుటకును పేరు
★ అథడాంత త్రివర్ణ ★	
ఆషాఢో వ్రతినాం దండే మాసే మలయపర్వతే।	**ఆషాఢ** పు ఇది బ్రహ్మచారులు ధరించు పలాశ దండముకును ఆషాఢమాసముకును మలయ పర్వతముకును పేరు
వారూఢా శృంబలేప్యే స్యా ద్వప్రాంచలకపాటయో ॥ (5) పంజరే పావకే చాథ	**వారూఢ** పు ఇది దారి బత్యముకును పైటి చంగుకును తలుపుకును శుకాదులపంజరముకును అగ్నికిని పేరు
ప్రరూఢో జరఠే న్బృత । బద్ధమూలే	**ప్రరూఢ** పు ఇది ఉదరముకును త్రి దృఢముగా నాటుకొన్నదానికిని పేరు
విరూఢస్తు సంజాత్యేకురి త్యేన్యవత్॥ (6)	**విరూఢ** త్రి పుటిన దానికిని అపుడు మొలచిన దానికిని పేరు
సమూఢ పుంజితే భుగ్నే సద్యోజాతేనుపప్లుతే।	**సమూఢ** త్రి ఇది రాశిగా చేయబడిన దానికిని విరిగిన దానికిని అపుడు పుటినదానికిని ఉపద్రవ శూన్యమైనదానికిని పేరు
ఉదూఢ ఊఢే స్థూలే స్యా	**ఉదూఢ** త్రి ఇది వివాహమైనదానికిని లావైన దానికిని పేరు
దుపోఢో నికటోఢయో ॥ (7)	**ఉపోఢ** త్రి ఇది సమీపమైనదానికిని వివాహమైనదానికిని పేరు
నిగూఢో గర్హితే గుప్తే	**నిగూఢ** త్రి ఇది నింద్యమైనదానికిని దాచబడిన దానికిని పేరు
ప్రమీఢో మూత్రితే ఘనే।	**ప్రమీఢ** త్రి ఇది అతిమూత్రరోగికిని అధికమైన దానికిని పేరు
సంరూఢోఽంకురితే ప్రౌఢే	**సంరూఢ** త్రి ఇది అంకురించినదానికిని గంభీరమైనదానికిన పేరు
ప్రగాఢో దృఢకృచ్ఛ్రయో ॥ ఆధ్యూఢా కృత సాపత్న్యాం నార్యా మధ్యూఢ ఈశ్వరే।	**ప్రగాఢ** త్రి ఇది దృఢమైనదానికిని కషముకును పేరు **అధ్యూఢా** స్త్రీ ఇది పెద భార్యకును పు ప్రభువుకును పేరు

అధ్యారూఢం సమారూఢే **అధ్యారూఢ** త్రి ఇది అధిష్ఠించినదానికిని విస్తార
ऽత్యధికే చాప భేద్యవత్॥ (9) మైనదానికిని పేరు

★ అథ ణాంత వర ★

కణోऽతి సూక్ష్మే ధాన్యాంశే **కణ** పు ఇది మిక్కిలిసూక్ష్మమైనదానికిని నూక
కృష్ణా జీరకయో కణా। కును స్త్రీ ఎప్పళ్ళకును జీలకఱ్ఱకు ను పేరు
పణో వరాకమానే స్యా **పణ** పు ఇది గవ్వప్రమాణముకును వెలకును
న్మూల్యే కార్షపణే గ్లహే॥ గురిగింజల యెత్తు రాగిముద్రకును పందెముకును
క్రయ్యశాకాదికే ద్యూతే కొనదగినశాకాదులకును జూదముకును వ్యవహార
వ్యవహారే భృతౌ ధనే। ముకును జీతముకును ధనమునకును పేరు

గణ పు ఇది సమూహముకును శివాను చరు
గణ స్సమూహే ప్రమథే లయ్యి ప్రమథ గణములకును సంఖ్యావిశేషముకు
సంఖ్యా సైన్యప్రభేదయో ॥ ను సైన్యవిశేషముకును
ఘ్రాణం ఘ్రాతే చ నాసాయాం **ఘ్రాణ** త్రి ఇది వాసన చూడబడినదానికిని న
ముక్కుకును పేరు

కాణ కాకై కచక్షుషో । **కాణ** పు ఇది కాకికిని ఒక కన్నుగలవానికిని పేరు
బాణస్స్యా త్కేవలే కాండే **బాణ** పు ఇది ఒక్కటైనదానికిని బాణముకును
కాండావయవ దైత్యయో ॥ అలుగుకును బాణాసురునకును స్త్రీ నల్లపువ్వు
బాణా ఝింట్యాం మతాధీరై లపెద గోరింటకును పేరు
శ్శణో మాషచతుష్టయే। **శణ** పు ఇది నాలుగు మాషముల యెత్తు పరిమాణ
కషణే కరపత్రే చ ముకును ఒరుపుడు రాతికిని రంపము కును ఈ
శాణే ప్రావరణాంతరే॥ (4) స్త్రీ వస్త్రవిశేషముకును పేరు
త్రాణాతు త్రాయమాణాయాం **త్రాణా** స్త్రీ ఇది కలుక్రానుగ చెటుకును త్రి
రక్షితే రక్షణే ऽపిచ। రక్షించబడినదానికిని న రక్షించుటకును పేరు
ప్రాణో హృన్మారుతే బోలే **ప్రాణ** పు ఇది ప్రాణవాయువకును బాలింత
కావ్యజీవేऽనిలే బలే॥ బోలుకును కావ్యప్రాణముకును వాయువకు
వాచ్యవత్పూరితే ప్రాణం ను బలముకును త్రి పూరించబడిన దానికిని
ప్రాణాశ్చాసుషుకీర్తితా । బ పంచప్రాణములకును పేరు
ద్రుణంచాపే చ ఖడ్గేచ **ద్రుణ** న ఇది ధనుస్సుకును కత్తికిని పు తేలు

ద్రుణో వృశ్చికభృంగయో ॥(6)
ద్రుయీ కచ్ఛపికాయాం చ
జలద్రోణ్యాముదాహృత ।
ద్రోణ కృపీపతౌ కృష్ణ
కాకే వృశ్చిక ఆఢకే ॥ (7)
ఆఢకానాం చ తుష్కేఽప
ద్రోణే స్యాన్నీవృదంతరే ।
ద్రోణీకాష్ఠాంబువాహన్యాం
గవాం ఖాంభువి స్మృతా ॥
మోణశ్శుష్కఫలే నక్ర
మక్షికా వాకరండయో ।
కోణో వాద్యప్రభేదే స్యా
త్కోణోఽశ్రౌలగుడేఽర్కజే ॥ (9)
వీణాదివాదనోపాయేఽ
ప్యేకదేశే గృహస్యచ ।
శోణ స్స్యోనాక నదయో
శ్శోణ కోకనదచ్ఛవౌ ॥ (10)
లోహితాశ్వే కృశానౌ చ
భ్రూణ స్త్రీగర్భ
డింభయో ।
తీక్ష్ణం సాముద్రలవణే
విషలోహాగ్ని ముష్కకే ॥ (11)
తీక్ష్ణ (సారే) క్షారే చ తిగ్మా త్మ
త్యాగినో ర్వాచ్యవద్భవేత్ ।
కర్ణ పృధాజ్యేష్ఠసుతే
సువర్ణాళౌ శ్రుతావపి ॥ (12)
జర్ణశ్చంద్రే చ వృక్షే చ
వర్ణ కాంచన యజ్ఞయో

కును తుమ్మెదకును ఈ స్త్రీ క్షుద్రరోగ విశేష
ముకును నూతియొద్ద నీళ్ళు పోవుటకు కట్టిన
గాడికిని పేరు
ద్రోణ పు ఇది ద్రోణాచార్యునకును బొంతకాకి
కిని తేలుకును తూముపరిమాణముకును నాలు
గు తూముల పరిమాణముకును ఈ స్త్రీ దేశవిశేష
ముకును దోనెకును గోవులుమేతమేయు భూమి
కిని పేరు
మోణ పు ఇది ఎండు కాయకును నీటి పటు
యీగకును పాముల పెట్టెకును పేరు
కోణ పు ఇది వాద్యవిశేషముకును ఆయుధధార
కును దుడుకును శనిగ్రహముకును వీణాదు
లను వాయించు కోడుపుమొదలైనవాటికిని యింటి
మూలకును పేరు
శోణ పు ఇది చుండిగపుచెట్టుకును శోణనదము
కును యెఱ్ఱకలువ వర్ణము వంటి వరమునకును
యెరుపు వరముకగల గుఱ్ఱముకును అగ్నికిని పేరు
భ్రూణ పు ఇది స్త్రీలు దాల్చు గర్భముకును
బాలునకును పేరు
తీక్ష్ణ న ఇది సముద్రపు వుప్పుకును విషము
కును ఇనుముకును పు అగ్నికిని మొక్కపు
చెట్టుకును యవక్షారముకును అతి తీవ్రమైన
దానికిని జీవమును విడుచువానికిని పేరు
కర్ణ పు ఇది కరునకును సువరాళివృక్షము
కును చెవికిని పేరు
జర్ణ పు ఇది చంద్రునకును వృక్షముకును పేరు
వర్ణ పు ఇది బంగారుకును యజ్ఞముకును

వర్ణో ద్విజాదౌ శుక్లాదౌ స్తుతౌ రూపయశోఽక్షరే ॥(13) విలేపనే కుదాయాం చ వర్ణ స్స్యాద్గుణ (శోభ) భేదయో ॥	బ్రాహ్మణాది వరములకును శ్వేతాదివరములకును స్తుతికిని ఆకారముకును కీర్తికిని కకారాద్యక్షరములకును పూతకును పు ఎనుగ వీపున వేయు చిత్ర కంబళికిని గుణముకును భేదముకును పేరు
పర్ణం స్యాత్కింశుకే పత్రే	**పర్ణ** పు ఇది మోదుగచెటుకును న ఆకుకును పేరు
శీర్ణం తను విశీర్ణయో ॥	**శీర్ణ** త్రి ఇది సూక్ష్మమైనదానికిని శిథిలమైనిదానికిని పేరు
పూర్ణ శ్శక్తే సమగ్రేచ పూరితే చాప వాచ్యవత్।	**పూర్ణ** త్రి ఇది సమరమయినదానికిని అంతయు ననుటకును జలాదులచేత నింపబడిన కలశకును పేరు
చూర్ణ క్షోదేక్షారభేదే చూర్ణాని వాసయుక్తిషు॥	**చూర్ణ** పు ఇది గుండకును సున్నముకును న పరిమళించు గంధపు పొడిమొదలైన వాటికిని పేరు
కీర్ణం ఛన్నే పరిక్షిప్తే హింసితే చాప వాచ్యవత్।	**కీర్ణ** త్రి ఇది కప్పబడినదానికిని చిమ్మబడిన దానికిని హింసింపబడిన దానికిని పేరు
జీర్ణం పక్వే పురాణే చ	**జీర్ణ** త్రి ఇది పండినదానికిని పురాతనమైనదానికిని పేరు
దీర్ణం దారిత భీతయో ॥	**దీర్ణ** త్రి ఇది ఛేదింపబడినదానికిని భయమును పొందిన దానికిని పేరు
ఉష్ణ స్స్యాదాతపే గ్రీష్మదక్షే	**ఉష్ణ** పు ఇది ఎండకును గ్రీష్మఋతువుకును త్రి నేర్పరికిని పేరు
కృష్ణస్తు కేశవే। వ్యాసే ఽర్జునే కోకిలే చ కృష్ణం మరిచ లోహయో ॥ (17) కృష్ణా తు ద్రౌపదీ నీలీహార హూ రాసు కథ్యతే। వాచ్యవన్మేచకే కృష్ణం	**కృష్ణ** పు ఇది కృష్ణునకును వ్యాసమునికిని అరుననకును కోకిలకును న మిరియాలకును ఇనుముకును స్త్రీ ద్రౌపదికిని నీలిచెటుకును ద్రాక్షలతకును త్రి నల్లనిదానికిని పేరు
జిష్ణు శ్శక్రే ధనంజయే॥ జిత్వరే చాథ	**జిష్ణు** పు ఇది ఇంద్రునకును అరుననకును త్రి జయశీలునకును పేరు

విష్ణు స్స్యాత్పృష్ణే ర్హే- వసుదైవతే।	**విష్ణు** పు ఇది విష్ణువుకును ద్వాదశాదిత్యులలో నొకనికిని ధనిష్ఠానక్షత్రముకు ను పేరు
గేష్ణు ర్నటే గాయనే చ	**గేష్ణు** పు ఇది నటువవానికిని గానము చేయు వానికిని పేరు
దేష్ణు ర్దాతరి దుర్దమే॥	**దేష్ణు** పు దాతకును త్రి పొందశక్యముగానిదానికిని పేరు
వృష్ణిస్తు యాదవే మేషే వృష్ణి పాషండ చండయో ।	**వృష్ణి** పు ఇది యాదవునకును పొటేలుకును త్రి పాషండమతసునకును తీవ్రమైనదానికిని పేరు
పార్ష్ణి పాశ్చాత్యభాగేస్యా త్పాదమూలోన్మద స్త్రియో ॥(20)సేనాపృష్ఠే చ కుం (భ్యాం) త్యాంచ	**పార్ష్ణి** పు ఇదివెనుకభాగముకును చీలమండకు క్రిందిభాగముకును (మడిమె) స్త్రీ ఎచ్చిపటిన స్త్రీకిని సైన్యముయొక్క వెనుకభాగముకును కుంతీదేవికిని పేరు
తృష్ణాలిప్సా ఎపాసయో ।	**తృష్ణా** స్త్రీ ఇది ఆశకును దప్పికకును పేరు
ఊర్ణా మేషాదిలోమ్నిస్యా దంతరావర్తకే భ్రువో ॥	**ఊరా** స్త్రీ ఇది మేకబోచ్చుకును కనుబొమల నడుమనుండు సుడికిని పేరు
మణిరోళే మేవానాగ్రే రత్నే చాజాగళస్తనే।	**మణి** ఇది ఉండకును శిశ్నాగ్రముకును రత్నజాతికిని మేక మెడక్రింది స్తనముకును పేరు
లణి రాణివదఙా గ్ర కీలేస్యాదస సీమయో ॥ (22)	**అణి (ఆణి)** ఇవి బండిచక్రము కొననుండు చీలకును ఖడదారకును పొలిమేరకును పేర్లు
కుణి స్తున్నకవృక్షే చ కుణిస్స్యాత్కుకరేన్యవత్।	**కుణి** పు ఇది నందివృక్షముకును త్రి ఈచపోయిన చేతులు గలవానికిని పేరు
ఝూణి క్రముకభేదేప దుష్టదైవశ్రుతావప॥ (23)	**ఝూణి** స్త్రీ ఇది పోకచెటుకును కరినువకును పేరు
శ్రేణి పంక్తౌ సేకపాత్రే శ్రేణి స్స్యాత్కారుసంహతౌ।	**శ్రేణి** ఇది వృక్షాదుల వరుసకును ఓడలోని నీళ్ళుతోడెడిపాత్రకును వడ్రంగి చాకలి మంగలి మొదలగు శిల్పులయొక్క సజాతీయసమూహముకును పేరు
వాణి స్స్యాద్వ్యూతి భ రత్యో	**వాణి** స్త్రీ ఇది నేతకును సరస్వతికిని పు వెల

ర్వాణి ర్మ్యాల్యే ఎలా వాకే ॥ (24) కును మేఘముకును పేరు

వేణీ కచస్య బంధేస్యా
న్నదీనాం మేళకేప చ।
దేవతాడేచ

వేణీ స్త్రీ ఇది సర్వాకారముగా వల్లినజడకును నదీప్రవాహముల యొక్క సమ్మేళనమునకును దేవతాడ చెట్టుకును పేరు

తూణీతు నీల్యాం
తూణీనిఃం గకే॥ (25)

తూణీ పు ఇది నీలిచెటుకును స్త్రీ అమ్ములపొదికిని పేరు

ఘృణా జుగుప్సాకృపయో
ఫాణి ర్గుడ కరంభయో ।

ఘృణా స్త్రీ ఇది నిందకును దయకును పేరు

ఫాణి స్త్రీ ఇది బెల్లముకును పెరుగుతో కలిపిన పేపుడు ఎండికిని పేరు

శ్రాణా యవాగ్వ్యాం
పక్వేతు శ్రాణాం।

శ్రాణా స్త్రీ ఇది గంజికిని త్రి పచనము చేయబడిన దానికిని పేరు

స్థూణా యసస్కృతా
ప్రతిమాయాం గృహస్తంబే

సూణా స్త్రీ ఇది లోహపుబొమ్మకును ఇంటి స్తంభముకును పేరు

వీణా వల్లకి విద్యుతో ।

వీణా స్త్రీ ఇది వీణకును మెరుపునకును పేరు

వేణు ర్నృపాంతరే వంశే

వేణు పు ఇదివేణురాజుకును వెదురుకును పేరు

స్థాణు కీలే స్థిరే హరే ॥

సాణు ఇదిమొరడుకును త్రి నిరమైనదానికిని పు శివునకును పేరు

రేణు ఎర్పటకే
ధూళ్యామ (ప్వే)
ధాణు వ్రీహి సూక్ష్మయో ।

రేణు పు ఇది పర్పాటకమను గంధద్రవ్యముకును పరాగముకును పేరు

అణు పు ఇదిసన్నధాన్యముకును త్రి సూక్ష్మమైనదానికిని పేరు

★ అథ ణాంత త్రివర ★

ఉరుణో వ్యక్తరాగే ర్కే
సంధ్యారాగే ర్కసారథౌ
నిశ్శబ్దే కపిలే కుష్ఠ
ద్రవ్యేవాచ్యవదిష్యతే ।
అరుణాతివిషా శ్యామా
మంజిష్ఠా త్రివృతాసుచ॥ (29)

అరుణ పు ఇది ఇంచుక రక్తవర్ణముకును సూర్యునకును సంధ్యాకాలరక్తిమకును అనూరునకును ధ్వనిలేకుండుటకును కపిలవర్ణముకును కుష రోగముకును త్రి యెరుపు వరము గల ద్రవ్యముకును స్త్రీ అతివకును నల్లతెగడకును మంజిష లతకును తెల్లతెగడకును పేరు

కరుణాస్తు రసే వృక్షే	**కరుణ** పు ఇది కరుణరసముకును వృక్షవిశేషము
కృపాయాం కరుణామతా।	కును స్త్రీ దయకును పేరు
వరుణ స్సమ్మతో నీరే	**వరుణ** పు ఇది జలముకును స్వరలోకముకును
స్వర్లోకే పరమేష్ఠిని ॥ (30)	బ్రహ్మకును ఉలిమిరి చెటుకును వరుణ దేవున
వరుణస్తరుభేదేఽ	కును సూర్యునకును పేరు
ప్రతీచీఽతి సూర్యయో ।	
వరణ స్తక్తశాకేఽ	**వరణ** పు ఇది ఉలిమిరిచెటుకును కోటకును
ప్రాకారే వరణంవృతా ॥ (31)	న ఊరుచుటుపేఽన కంచెకోటకును పేరు
తరుణ స్స్యాన్నవే యూని	**తరుణ** త్రి ఇది నూతనమైనదానికిని ఎన్న
కుబ్జపుష్పే రుబూకయో	వయసు వానికిని న కుబక పుష్పముకు పు
	ఆముదపు చెటుకును పేరు
చరణం బహ్వృచాదౌచ	**చరణ** ఇది ఋక్శాకయజుశాఖమొదలైనవాటికిని
మూలే గోత్రే పదేఽ చ॥ (32)	పేరుకును కులముకును పాదముకును న
చరణం భ్రమణేత్తా చ	తిరుగుటకును భక్షించుటకును పేరు
రవణం రాసభధ్వనౌ।	**రవణ** న ఇదిగాడిదకూతకును పు ఒంటెకును
రవణ కరభే భృంగే	తుమ్మెదకును పేరు
రావణో రాక్షసాధిపే॥ (33)	**రావణ** ఇది రావణాసురునకును గుంపులో
ప్రధానకుంజరే ఘోరే	ముందునడచు ఏనుగకును త్రి భయంకరునకును
రావణో నాదకే ఽన్యవత్।	ధ్వనిచేయు వానికిని పేరు
లవణో రస రక్షోఽబ్ధి	**లవణ** పు ఇది ఉప్పునకును లవణాసురునకును
భేదేషు లవణాన్వితే ॥ (34)	లవణసముద్రముకును త్రి ఉప్పునివస్తువకును పేరు
కరణం సాధన క్షేత్ర	**కరణ** న ఇదిసాధనముకును పంటభూమికిని
కాయకాయస్థకర్మసు।	శరీరముకును గ్రామాదాయ వ్యయములు వ్రాయు
గీతాంగహార సంవేశే	కరణముకును కర్మ కును గానవిశేషముకును
క్రియాభేదేంద్రియే షుచ ॥ (35)	శరీరమును విదల్చుటకును ఆసనముకును కార్య
బాలవాదౌ చకరణ	ముకును నేత్రాదీంద్రియముకు బవాది పంచాంగ
స్మృత శ్శూద్రా విశోస్సుతే।	కరణముకును పు శూద్రస్త్రీయందువైశ్యునివలన
	పుటిన వానికిని పేరు

జరణం జీరకా ఽ జాజి	**జరణ** న ఇది జీలకర్రకును తెల్ల జీలకర్రకును
హింగు సౌవర్చ లేష్వపి ॥ (36)	ఇంగువకును పు సౌవర్చల వణముకును పేరు
ధరణం మానభేదేఽపి	**ధరణ** న ఇది 24 గురిగింజల ప్రమాణముకును
ధారణే ధరణీ భువి।	ధరించుటకును ఈ స్త్రీ భూమికిని పేరు
రమణం స్యాత్పటోలస్య	**రమణ** న ఇది పొట్లపేరుకును పు భర్తకును
మూలేఽపి రమణ ప్రియే॥	పేరు
శరణం వధ రక్షిత్రో	**శరణ** న ఇది చంపుటకును రక్షించువానికిని
శ్శరణం రక్షణే గృహే।	రక్షించుటకును గృహముకును పేరు
కత్తృణం తృణభేదేఽపి	**కత్తృణ** న ఇది కామంచి గడికిని తూటికూరకును
వారిపర్ణ్యాం చ కత్తృణం॥ (38)	పేరు
యంత్రణం స్యాన్నియమనే	**యంత్రణ** న ఇది నియమించుటకును కట్టుట
బంధనే రక్షణేఽపి చ।	కును రక్షించుటకును పేరు
ప్రఘణస్తామ్రకుంభే స్యా	**ప్రఘణ** పు ఇది రాగిబిందెకును ఇంటిముందర
దళిందె లోహముద్గరే ॥ (39)	వాకిలికిని ఇనుప గుదియకును పేరు
ద్రుఘణో ముద్గరేఽపి స్యా	**ద్రుఘణ** పు ఇది ఇనుప గుదియకును గండ్రగొడలి
ద్ద్రుఘణా చ పరశ్వధే।	వంటి యాకృతిగల యస్త్రవిశేషము కును పేరు
ప్రవణ క్రమనిమ్నోర్వ్యా	**ప్రవణ** త్రి క్రమముగా పల్లమైన భూమికిని విస్తార
మాయ(త్తే)తే చ చతుష్పథే॥	మైనదానికిని పు నాలుగు త్రోవలు కలసిన రచ్చకు
ప్రగుణే చ క్షణేఽపి స్యా	ను త్రి తిన్నని దానికిని క్షయముకును పేరు
దీరిణం శూన్య ఊషరే।	**ఈరిణ** త్రి శూన్యమయినదానికిని చవిటి నేల
	కును పేరు
గ్రహణం తూపలబ్ధౌ స్యా	**గ్రహణ** న ఇది పొందబడుటకును ఆదరముకు
దాదరే గ్రహణం కరే ॥ (41)	ను హస్తముకును సూర్యాది గ్రహణ ముకును
గ్రహాపరాగ స్వీకార (బం)	చేకొనుటకును ఖైదు కును పేరు
వందిషు గ్రహణం మతం।	
ఈక్షణం దర్శనే దృష్టౌ	**ఈక్షణ** న ఇది చూచుటకును నేత్రముకును పేరు
ప్రోక్షణం సేచనే వధే ॥ (42)	**ప్రోక్షణ** న ఇది తడుపుటకును చంపుట కును ఎరు
లక్షణం నామ్ని చిహ్నేచ	**లక్షణ** న ఇది పేరుకును గురుతుకును పు

సౌమిత్రే చాప లక్షణ ।	లక్షణస్వామికిని పేరు
లక్ష్మణం లాంఛనే నామ్ని	**లక్ష్మణ** న ఇది గురుతుకును పేరుకును పు
రామభ్రాతరి లక్ష్మణ ॥ (43)	లక్ష్మణస్వామికిని స్త్రీ ఓషధివిశేషముకును (నాగ
లక్ష్మణౌషధి సారస్యో	పత్రిచెట్టు అని చెప్పుదురు) ఆడసారస పక్షికిని
స్సశ్రీకే చాభి ధేయవత్।	త్రి లక్ష్మీవంతునకును పేరు
దక్షిణ స్సరళాऽవాము	**దక్షిణ** త్రి ఇది యోగ్యమయినదానికిని కుడిప్ర
ఎరచ్ఛందానువర్తిషు ॥ (44)	క్కదానికిని పరులచిత్తము గుర్తెరిగి ప్రవర్తించు
వాచ్యవద్దక్షిణాऽవాచీ	వానికిని స్త్రీ దక్షిణ దిక్కుకును యాగ దక్షిణకు
యజ్ఞదాన ప్రతిఎయో ।	ను ఖ్యాతికిని పేరు
ద్రవిణం కాంచనే విత్తే	**ద్రవిణ** చ ఇది బంగారుకును ధనముకును
ద్రవిణం చ పరాక్రమే ॥ (45)	పోటరితనముకును పేరు
మసృ(ణ)ణోऽకర్కశే స్నిగ్ధే	**మసృణ** త్రి ఇది మెత్తని దానికిని నున్నని
ఘుమాయాం మసృణా మతా।	దానికిని స్త్రీ నల్లగిసె చెట్టుకును పేరు
ఊషణం మరి చే ఖ్యాతం	**ఊషణ** న ఇది మిరియాలకును స్త్రీ ఎప్పళ్ళకును
కణాయా మూషణా మతా ॥	పేరు
ధిషణ స్త్రిదశాచార్యే	**ధిషణ** పు ఇది బృహస్పతికిని స్త్రీ బుదికిని
ధిషణా ధియి సమ్మతా।	పేరు
ధర్షణం స్యాత్పరిభవే	**ధర్షణ** న ఇది తిరస్కరించుటకును సురతము
రతేసత్యాం తు ధర్షణే ॥ (47)	కును ఈ స్త్రీ రంకులాడికిని పేరు
భీషయో దారుణో (రుద్రే)	**భీషణ** త్రి ఇది భయంకరమయినదానికిని గాఢ
గాఢే భీషణో శల్లకీ రసే।	మయినదానికిని పు అందుగచెట్టుకును భయా
	నకరసము కును పేరు
హరణం యౌ (తు) తకద్రవ్యే	**హరణ** న ఇది వివాహకాలమందు వధూవరుల
భుజేऽప హరణం వ్రాతా॥ (48)	కిచ్చుద్రవ్యముకును భుజముకును హరించుట
	కును పేరు
హారిణ స్స్యాత్కురం గేऽప	**హరిణ** పు ఇది జింకకును త్రి తెల్లనిదానికిని
హారిణ పాండురేऽన్యవత్।	పేరు
హారిణీ హరితాయాం చ	**హరిణీ** స్త్రీ ఇది పచ్చ వన్నెగలదానికిని సుందర

చారు స్త్రీ వృత్తభేదయో ॥	మయిన స్త్రీకిని హరిణీవృత్త ముకును బంగారు
సువర్ణ ప్రతిమాయాంచ	బొమ్మకును పేరు
హార్షణో క్షీరుగంతరే।	**హర్షణ** పు ఇది నేత్రరోగవిశేషముకును త్రి
హార్షకే యోగభేదేచ	సంతోషమును జేయువానికిని 14వ పంచాంగ
శ్రాద్ధదేవే ఎచ క్వచిత్ ॥ (50)	యోగముకును యమునికి పేరు
శ్రవణం స్యాద్భక్షభేదే	**శ్రవణ** శ్రవణానక్షత్రముకును న వినుటకును
శ్రవణం శృతి కర్ణయో ।	చెవికిని పేరు
శ్రావణో మాస పాషండే	**శ్రావణ** పు ఇది శ్రావణమాసముకును పాషండ
దద్యాళ్యాంశ్రావణామాతా॥	మతస్తునికిని స్త్రీ వృక్షవిశేషముకును పేరు
శ్రమణో యతి భేదేऽప	**శ్రమణ** పు ఇది బుదసన్యాసకిని త్రి నింద్య
శ్రమణో నింధ్యజీవిని।	మయిన జీవనము గలవానికిని స్త్రీ ఓషధివిశేషము
సుదర్శనా ముండితికా	కును అలంబుషమను వృక్ష విశేషముకును జటా
మాంసీషు శ్రమణాం విదు (52)	మాంసకిని పేరు
కళ్యాణ మక్షయే స్వర్ణే	**కల్యాణ** న ఇది నాశనము లేకపోవుటకును
కళ్యాణం మంగళేऽప చ।	బంగారుకును వివాహాది శుభముల కును పేరు
కృపాణోऽ సౌ కృపాణీతు	**కృపాణ** పు ఇది పెదకత్తికిని ఈ స్త్రీ చూరక
ఛురికాయాం చ కర్త రౌ॥ (53)	త్తికిని కత్తెరకును పేరు
సంహాణం కాచపాత్రే చ	**సంహాణ** న ఇది గాజుపాత్రకును ఇనుపచిటము
లోహా నాసక యోర్మలే।	కును చీమిడికిని పేరు
పురాణం వాచ్యవ త్ప్రత్నే	**పురాణ** త్రి ఇది పురాతనమైనదానికిని మత్స్యాది
పురాణం పంచలక్షణే ॥ (54)	పురాణములకును పేరు
ప్రమాణం నిత్యమర్యాదా	**ప్రమాణ** న ఇది నిత్యమయిన దానికిని హదుకు
సత్యవాది ప్రమాతృషు।	ను నిజమును చెప్పువానికిని కొలిచే వానికిని
ఎకతాయా మియత్తాయాం	ఎకత్వముకును ఇంతమాత్రమ నుటకును కారణ
హే(తు)తౌ శాస్త్రేషు చ స్మృత ॥ (55)	ము కును శాస్త్రములకును పేరు
నిర్యాణం వారణాపాంగ	**నిర్యాణ** న ఇది యేనుగ క్రేగంటి ప్రదేశముకును
దేశే మోక్షే చ నిరమే।	మోక్షముకును బయలు దేరుటకును పేరు
నిర్మాణం నిర్మితౌ సారే	**నిర్మాణ** న ఇది నిర్మించుటకును బలముకును

నిర్మాణం చ సమంజసే ॥(56)	సరియగుటకును పేరు
నిర్వాణమస్తంగమనే	**నిర్వాణ** న ఇది నశించుటకును సుఖముకును
నిర్వృతౌ గజమజ్జనే।	యేనుగ నీటమునుగులాడుటకును మోక్షముకు
అపవర్గే చ	ను పేరు
కుర్వాణో భృత్య	**కుర్వాణ** త్రి ఇది సేవించువానికిని చేయించు
కారక యోరపి ॥ (57)	వానికిని పేరు
దౌర్వాణం మృష్టపర్ణే స్యా	**దౌర్వాణ** న ఇది మిరియపు చెటుకును గరికె
ద్దూర్వాయాం స్వరసేఽపిచ।	కును దూరాఽరసముకును పేరు
వారణం ప్రతి షధే స్యా	వారణ న ఇది నివారించుటకును పు ఏనుగ
ద్వారణశ్చ మతంగజే ॥(58)	కును పేరు
కారణం కరణే హేతు	**కారణ** న ప్రధానసాధనముకును హేతువు
వధయోరపి కారణం।	కును చంపుటకును స్త్రీ తీవ్రవేదనకును పేరు
కారణా యాతనాయాం చ	
కృపణ కుత్సితే కృమే ॥ (59)	**కృపణ** త్రి కుటిలమైనదానికిని పు పురుగుకును పేరు
కార్మణం మంత్ర తంత్రాది	**కార్మణ** న ఇది మంత్రములు మొదలగువాటి చే
యోజనే కర్మకారకే।	తను స్తంభనమోహనాదులను చేయుటకును త్రి
	కర్మను చేయించుటకును పేరు
మార్గణం యాచనేఽన్వేష్యే	**మార్గణ** న ఇది యాచించుటకును వెతకుట
మార్గణో యాచకే శరే ॥ (60)	కును పు యాచకునకును బాణముకును పేరు
మత్కుణో నిర్విషాణేభే	**మత్కుణ** పు ఇది దంతములు లేని యేనుగ
నిశ్మశ్రుపురుషేఽపి చ।	కును పేడిమూతికిని నల్లికిని కొబ్బరిచెటుకును
ఉద్దంశే నారికేళే చ	పేరు
ధర్మణోఽపి ద్రుభేదయో ॥	**ధర్మణ** పు ఇది సర్పవిశేషముకును వృక్షవిశేష
	ముకును పేరు
కోంకణో దేశభే దేస్యా	**కోంకణ** పు ఇది కొంకణదేశముకును న శస్త్ర
చ్ఛస్త్రభేదేతు కోంకణం।	విశేషముకును పేరు
కంకణం శేఖరే వాస్త	**కంకణ** న ఇది శిరోభూషణముకును దీక్షాదులయందు
సూత్ర మండనయోరపి ॥ (62)	కటిన వాస్తసూత్రమునకును కడియమునకును పేరు

పూరణ పూరకే వృష్ట
భేధే పూరణమిష్యతే।
వటారంభకమాత్రే చ
శాల్మలౌ పూరణీ మతా॥(63)

పూరణ త్రి ఇదిపూరించువానికిని న ఎండివంటు లలోని భేదముకును ఈ త్రీ బటుపుంజమున కును బూరుగు చెటుకును పేరు

సుషేణ కరమర్దే ఎ
విష్ణుసుగ్రీవవైద్యయో ।
రోషణ పారదే హేమ
ష్ణగ్రౌలయోస్తథా ॥ (64)

సుషేణ పు కలవిచెటుకును విష్ణువుకును సుగ్రీవుని వైద్యుడగు సుషేణునకును పేరు

రోషణ పు ఇది పాదరసమునకును బంగారు కును ఒరుపుడు రాతికిని పేరు

రోషణో5 ఎ విషాణం తు
క్రోడద్విరదదం తయో
పశోశ్శృంగే విషాణ తు
మేషశృంగ్యాం ప్రకీర్తితా ॥ (65)

విషాణ న ఇది పందికోరకును గజ దంతము కును పశువుల కొమ్ముకును ఈ త్రీ కర్కాటక శృంగికిని పేరు

కరేణు రజ వాస్తన్యో
కర్ణికారే ఎ చ క్వచిత్।
హరేణుస్తు ఎతీ(నే) లే స్యా
ద్రేణుకా కులయోషితో ॥
సువర్ణం స్వర్ణమాత్రే స్యా
త్సువర్ణం కర్షవిత్తయో ।
సువర్ణశ్చ సువర్ణాలు
కృష్ణాగురు మఖాంతరే ॥ (67)

కరేణు పు ఇది ఎనుగకును త్రీ ఆడ యేనుగ కును పు కొండగోగుచెటుకును పేరు

హరేణు పు ఇది లంక లనెడు ధాన్యముకును త్రీ రేణుకయనెడి గంధద్రవ్యము కును కులస్త్రీకిని పేరు

సువర్ణ న ఇది బంగారుకును కరమెత్తు బంగారు నాణెముకును ధనముకును పు వృక్ష విషము కును కృష్ణాగరుకును యజవిశేషముకును పేరు

సుపర్ణ స్స్వర్ణచూడే స్యా
ద్గరుడే కృతమాలకే।
సుపర్ణా కమలిన్యాం చ
సుప (ర్ణా) ర్ణీతార్క్ష్య మాతరి॥(68)

సుపర్ణ పు ఇది పాలఘటుకును గరుడున కును రేలచెటుకును త్రీ పద్మలతకును ఈ గరుడుని తల్లికిని పేరు

శ్రీపర్ణ మగ్నిమంథే బ్జే
శ్రీపర్ణీ శాల్మలౌ హరే।
దుర్వర్ణం చ కువర్ణే స్యా
ద్వాస్తుకే రజతే5ఎ చ ॥ (69)

శ్రీపర న ఇది కూరనెల్లి చెటుకును పద్మ ముకును ఈ త్రీ బూరుగచెటుకును తూడి కూరకును పేరు

దుర్వర్ణ త్రి ఇది దుషవర్ణము గలదానికిని న చక్రవర్తి కూరకును వెండికిని పేరు

పత్త్రోర్ణం ధౌత కౌశేయే	**పత్త్రోర్ణ** న ఇది తెల్ల పట్టుకును పు దుండిగపు
పత్త్రోర్ణ శ్యోణకేపి చ।	చెట్టుకును పేరు
సంకీర్ణం నిచితే ప్రోక్త	**సంకీర్ణ** త్రి ఇది నిరవకాశమైన దానికిని మలిన
మశుద్ధేచాపి భేద్యవత్ ॥ (70)	మైన దానికిని పేరు
గోకర్ణో శ్వతరే సర్పే	**గోకర్ణ** పు ఇది కంచరగాడిదకును పాముకును
సారంగే ప్రమధాంతరే।	జింకలలోని భేదముకును గోకరుడను ప్రమథ
అంగుష్ఠానామి కోన్మానే	దేవ తకును లొడితెడుప్రమాణముకును ఈ
గోకర్ణీమూర్వికౌషధౌ ॥ (71)	స్త్రీ చాగచెట్టుకును పేరు
అరణి ర్వహ్నిమంథేఽపి	**అరణి** పు ఇది కూరనెల్లిచెట్టుకును అగ్నిని
స్మృతో నిర్మంథ్య దారుణి।	మథించు కర్రకును పేరు
తరణి స్తరణో భానౌకుమా	**తరణి** పు ఇది తెప్పకును సూర్యునకును స్త్రీ
ర్యోషధి నౌకయో ॥	ఘృతకుమారీలతకును నావకును పేరు విపణి
విపణి పణ్యవీధ్యాం చ భ	ఇది బజారుకును అంగడికిని అమ్మదగిన వస్తువు
వేదాపణ పణ్యయో ।	కును పేరు
ప్రవేణి ర్వేణి కుథయో	**ప్రవేణి** స్త్రీ ఇది జడకును ఎనుగమీద పరచు
	చిత్రకంబళికిని పేరు
స్సరణి పంక్తివర్త్మనో ॥	**సరణి** స్త్రీ ఇది వరుసకును మారముకును పేరు
నిశ్శ్రేణా స్త్వధిరోహిణ్యాం	**నిశ్శ్రేణి** స్త్రీ ఇది నిచ్చెనకును ఖర్జూరపు చెట్టు
ఖర్జూరీపాదపేఽపిచ।	కును పేరు
భరణీ శోణకే (ఘోషకే)	**భరణీ** పు ఇది దుండిగపు చెట్టుకును స్త్రీ భరణీ
ఋక్షే భరణం వేతనే భృతౌ ॥	నక్షత్రముకును న జీతముకును కూలికిని పేరు
భ్రమణీ కారుండికాయాం	**భ్రమణీ** స్త్రీ ఇది జలగకును రాజుల యొక్క
క్రీడాద్యాయామధిశితు ।	క్రీడకును పేరు
గ్రామణీ ర్నాపితే పత్యౌ	**గ్రామణీ** పు ఇది గుర్రముల కాచువానికిని
ప్రధానే నాపితేపి చ ॥ (75)	ప్రభువుకును ముఖ్యునకును మంగలివానికిని
గ్రామణీ నలికాయాం చ	స్త్రీ నీలిచెట్టుకును గ్రామమందలి స్త్రీకిని వెల
గ్రామే(యా)యీ పణ్యయోషితో ।	యాలికిని పేరు
ధారణీ నాడికాయాం చ (76)	**దారణీ** స్త్రీ ఇది నరముకును బుదుని చేత

బుద్ధోక్తమంత్రభిద్యప॥	చెప్పబడిన మంత్రవిశేషముకును పేరు
ఇంద్రాణీ కరణే స్త్రీణాం	**ఇంద్రాణీ** స్త్రీ ఇది స్త్రీలచేషకును శచిదేవికిని
పౌలోమీ సింధువారయో।	వావిలిచెట్టుకును పేరు
ఎషణీ వ్రణ మారను	**ఏషణీ** స్త్రీ ఇది పుండుననుసరించు క్రిమి విశేష
సారిణ్యాం చ తులాభిది॥ (77)	ముకును త్రాసుకును పేరు
క్షేపణీ జాలభేదే ఎ	**క్షేపణీ** స్త్రీ ఇదివలలోని భేదముకును ఓడనడపు
నౌకాదండే ఎ కథ్యతే।	గెడకర్రకును పేరు
వారుణీగండదూర్వాయాం	**వారుణీ** స్త్రీ ఇది గరికెలోని భేదముకును పశ్చిమ
ప్రతీచీ సురయోరప॥ (78)	దిక్కుకును కల్లుకును పేరు
సారణీ స్వల్పసరితి	**సారణీ** స్త్రీ ఇదిశెలయేటికిని గొంతెమగొమరు
ప్రసారణ్యాం చ సారణీ।	చెట్టుకును పు అతిసారరోగముకును రావణుని
సారణస్స్యాదతీసారే	మంత్రికిని పేరు
సచివే రావణస్య చ॥ (79)	
కాకిణీ ఎణతుర్యాం శే	**కాకిణీ** స్త్రీ ఇది యిరువది గవ్వలు వెలకును
మానదండేప కాకిణీ।	కొలకర్రకును గురిగింజకును గవ్వకును నలుతు
కృష్ణవైకవరాటక్యో	ములోని భాగముకును పేరు
స్స్యాదున్మానాంశకేప చ॥ (80)	
బ్రాహ్మణీ (హ్మం) ఖంజికా	**బ్రాహ్మణీ** స్త్రీ ఇది గంటు భారంగికిని స్పృక్క
స్పృక్కాద్విజపత్నీషు విశ్రుతా।	యనెడి గంధద్రవ్యముకును బ్రాహ్మణుని భార్య
విప్ర తు బ్రాహ్మణో వేదె	కును పు బ్రాహ్మణునకును వేదముకును న
బ్రాహ్మణం ద్విజసంహతౌ॥	బ్రాహ్మణ సమూహముకును పేరు
ఎక్షిణీ పూర్ణిమాయాం	**పక్షిణీ** స్త్రీ ఇది పున్నమకును శాకములు గల
స్యాత్పక్షిణీ శాకినీభిది।	భూమికిని రాబోవుచున్నటిన్ని జరుగుచున్నటిన్ని
ఆగామి వర్తమా నాహా	పగళ్ళతో గూడిన రాత్రికిని పేరు
ర్యుక్తాయాం నిశ ఎక్షిణీ॥ (82)	
రోహణీ కటురోహిణ్యాం	**రోహిణీ** స్త్రీ ఇది కటకరోహిణికిని ఎరుపు
రోహిణీ లోహితా గవో।	వరముకును గోవుకును కంఠమందు పుట్టు
కంఠరోగాంతరె భే చ	రోగవిశెషముకును రోహిణీ నక్షత్రమునకును

సోమవల్క్యే చ రోహిణీ॥ (83)	తెల్లచంద్ర చెటుకును పేరు
★ అథ ణాంత శ్చతుర్వర్ణ ★	
ఆతర్పణం చ సౌహిత్యే	**ఆతర ణ** న ఇది తృప్తిహొందుటకును మంగళార
విద్యాదాలేపనే ఏవ చ।	మైనపూతకును పేరు
ఆథర్వణో ఽప్యథర్వజ్ఞ	**ఆథర్వణ** పు ఇది అథర్వణ వేదమును జదివిన
బ్రాహ్మణే చ పురోధసి॥ (84)	బ్రాహ్మణునకును పురోహితునకును పేరు
ఆరోహణం స్యాత్సోపానే	**ఆరోహణ** న ఇది చీడీలకును ఉన్నత ప్రదేశము
సమారోహే ప్రరోహణే।	నకెక్కుటకును మొలచుటకును పేరు
రక్తరేణుస్తు సంధూరే	**రక్తరేణు** పు ఇది సంధూరముకును మోదుగ
పలాశకలికోద్గమే॥ (85)	మొగకును పేరు
ఉత్క్షేపణం తు వ్యజనే	**ఉత్క్షేపణ** న ఇది విసనికర్రకును రోకలికిని
ధాన్యమర్దనవస్తుని।	పేరు
ఉద్ధరణం సముద్ధార	**ఉద్ధరణ** న ఇది ఎత్తుటకును కక్కిన యన్నము
వాంతాన్నోన్మూలనేష్వపి॥ (86)	కును పెల్లగించుటకును పేరు
నిగరణం భోజనే ఏవ	**నిగరణ** న ఇది భుజించుటకును పు కంఠము
గళేనిగరణో మత ।	కును పేరు
ని(శ్స) స్సరణం స్యాన్మరణో	**నిస రణ** న ఇది మరణమునకును ఉపాయము
పాయ నిర్యాణముక్తిషు॥	కును బయలుదేరుటకును మోక్షముకును పేరు
సంసరణం రణారంభే	**సంసరణ** న ఇదియుదారంభముకును బహిర్ద్వా
పురనిర్గమగోపురే।	రముకును 10 ధనస్సులవెడల్పుగల రాజవీధికిని
ఘంటాపథేచ సంసారే	సంసారముకును సమ్మర్దము లేక సేనలునడుచు
ఽప్యసంబాధ చ మూగతౌ॥(88)	టకును పేరు
నిస్తరణం స్యాదుపాయే	**నిస్తరణ** న ఇది ఉపాయముకును దాటుటకు
నిసారే నిర్గమే ఽ ఏ చ।	ను బయలుదేరుటకును పేరు
విదారణం రణే భేదే	**విదారణ** న ఇది యుదముకును భేదించుట
విడంబే చ విదారణం॥ (89)	కును మోహముకును పేరు
నిరూపణం స్యాదాలోకే	**నిరూపణ** వ ఇది చూచుటకును విచారించుట
విచారే ఏవ నిదర్శనే।	కును దృష్టాంతముకును పేరు

నారాయణోఽచ్యుతేఽభీరు	**నారాయణ** పు ఇది విష్ణువుకును ఈ స్త్రీ
గౌర్యోర్నారాయణీం విదుః॥ (90)	ఎల్లిఎచ్చరకును పార్వతికిని పేరు
పరాయణ మభీష్టే స్యా	**పరాయణ** త్రి ఇది ఇష్టమైన దానికిని ఆసక్తిగల
త్తత్పరాశ్రయయోరపి।	దానికిని ఆధారమైన దానికిని పేరు
పారాయణం సమాసంగే	**పారాయణ** న ఇది కలయికకును సాకల్యావచన
కార్త్స్న్యే పారగతావపి॥	ముకును తుదముట్టుటకును పేరు
కార్షాపణ కార్షికే స్యా	**కార్షాపణ** పు కరమెత్తు వెండిముద్రకును 16
త్పణషోడశకేఽపి చ।	కరమెత్తు రాగిముద్రలకును పేరు
కామగుణ స్తృప్తౌ రాగే	**కామగుణ** పు ఇది అనురాగముకును భోగసాధ
విషయా భోగయోరపి॥ (92)	నమైన వస్తువుకును పరిపూర్ణత్వ ముకును పేరు
పరీరణ స్స్యాత్కమఠే	**పరీరణ** పు ఇది తాబేటికిని దండముకును
దండే స్యాత్పట్టశాటకే।	పటుశాటీకిని పేరు
సమీరణ స్స్యాత్పవనే	**సమీరణ** పు ఇది వాయువకును మారస్థన
పథికే చ ఫణిజ్ఝకే॥ (93)	కును మరువపు చెటుకును పేరు
పర్వరీణస్తు పర్ణస్య	**పర్వరీణ** పు ఇది ఆకులయందుండు ఈనెకును
శిరాయాం ద్యూతకంబళే।	జూదమాడుటకు పరచిన కంబళికిని ఆకుతొడిమెల
పర్ణవృంతరసేఽపి స్యా	రసముకును కణుపుకును పేరు
త్పర్వరీణం తు పర్వణి॥ (94)	
తండురీణ కీటమాత్రే	**వర్వరీణ** పు ఇది పురుగుకును త్రి తుచ్ఛమైన
వర్వరే తండులోదకే।	దానికిని కడుగునకును పేరు
మీనాఘ్రీణో దర్వ రామే	**మీనాఘ్రీణ** పు ఇది అన్నోపకరణమగు వ్యంజన
మీనాఘ్రీణశ్చ ఖంజనే॥ (95)	విశేషముకును కాటుగపిటకును పేరు
ప్రవారణం నిషేధే స్యా	**ప్రవారణ** న ఇది నివారించుటకును శ్రీరత్నాది
త్కామ్యదానే ప్రవారణం।	శ్రేషవస్తువుల దానముకును పేరు
జుహురాణోఽనలేఽధ్వర్యౌ	**జుహురాణ** పు ఇది అగ్నికిని అధ్వర్యునకును పేరు
రేరిహాణో హరేఽంబరే॥	**రేలిహాణ** పు ఇది శివునకును ఆకసముకును పేరు
దేవమణి శ్శివే శ్వస్య	**దేవమణి** పు ఇది శివునకును అశ్వము యొక్క మెడ
కంఠావర్తే చ కౌస్తుభే।	క్రిందనుండు సుడికిని కౌస్తుభమాణిక్యముకును పేరు

చూడామణి శ్శిరోరత్నే	**చూడామణి** పు ఇది శిరమున ధరించు రత్నము
కాకచించాఫలేపి చ॥	కును గురివెందగింజకును పేరు
పరవాణి స్మృతో ధర్మా	**పరవాణి** పు ఇది ధర్మకార్యములయందు నియో
ధ్యక్ష వత్సరయోరపి।	గించబడిన అధికారికిన్ని సంవత్సరముకును పేరు
శరవాణి శ్శరముఖే	**శరవాణి** పు ఇది బాణపు ములికికిని బాణము
సాయకే శరజీవిని॥ (98)	కును పదాతికిని పేరు
లంబకర స్మృతోంకోల	**లంబకర్ణ** పు ఇది ఊడుగచెట్టుకును మేకపోతు
పాదపే ఛగలేపి చ।	కును పేరు
రాగచూర్ణ స్మృరే దంత	**రాగచూర్ణ** పు ఇది మన్మథునకును చంద్ర
ధావనే రక్తవాలుకే॥ (99)	చెటుకును సంధూరముకును పేరు
హస్తికర్ణోరుబూకే స్యా	**హస్తికర్ణ** పు ఇది ఆముదపుచెటుకును మోదుగ
త్పలాశ గణభేదయో ।	చెటుకును దేవతాగణ విశేషముకును పేరు
చీర్ణపర్ణస్తు నింబే స్యా	**చీర్ణపర్ణ** పు ఇదివేపచెట్టుకును ఖర్జూరవృక్షము
త్ఖర్జూరీ భూరుహేపి చ॥	కును పేరు
తైలపర్ణీ మలయజే	**తైలపర్ణి** పు ఇది మంచిగంధముకును తురుష్క
శ్రీవాసే స్విల్లకేపి చ।	దేశమున బుటిన దేవదారు బంక తో చేసిన ధూప
	ద్రవ్యముకును అందుగ బంకతోచేసిన ధూపద్రవ్య
	ముకును పేరు
పీలుపర్ణీ తు బింబాయాం	**పీలుపర్ణీ** స్త్రీ ఇది దొండచెటుకును చాగచెటు
మూర్వాయా మోషధీభిది॥	కును చేకోణదిచెటుకును పేరు
దాక్షాయణీత్యపర్ణాయాం	**దాక్షాయణీ** స్త్రీ ఇది పార్వతికిని రోహిణీ నక్షత్ర
రోహిణ్యాం తారకాసు చ।	ముకును 27 నక్షత్రములకును పేరు
పుష్కరిణీ సరోజిన్యాం	**పుష్కరిణీ** స్త్రీ ఇది పద్మలతకును ఆడ యేనుగ
హస్తిన్యాం చ జలాశయే॥	కును తటాకముకును పేరు
శిఖరిణీ స్యాద్రోమాళ్యాం	**శిఖరిణీ** స్త్రీ ఇది రోమరాజికిని పెరుగులో ననేక
రసాలా వృత్తభేదయో ।	ద్రవ్యములు గూర్చిచేసిన పానీయద్రవ్యముకును
స్త్రీరత్నే మల్లికాయాంచ	శిఖరిణీవృత్తము కును నారీరత్నముకును మల్లితీగ
ప్రోక్తాశిఖరిణీ బుధై ॥ (103)	కును పేరు

లంగారిణీ హసంత్యాం చ
భాస్కరత్యక్తదిశ్యపి।
భవేద్వైతరణీనద్యాం
ప్రేతానాం యాతుమాతరి॥

అంగారిణీ స్త్రీ ఇది కుంపటికిని సూర్యునిచేత విడువబడిన దిక్కునకును పేరు
వైతరణీ స్త్రీ ఇది నరకమందలి నదికిని రాక్షసుల తల్లికిని పేరు

★ అథ ణాంత పంచవర్ణ ★

అవగ్రహణ మిత్యాహు
ప్రతిరోధే ఽప్యనాదరే।
ప్రవిదారణమాఖ్యాతం
సంగరే చ విదారణే ॥(105)

అవగ్రహణ న అభ్యంతరముకును తిరస్కారముకును పేరు
ప్రవిదారణ న ఇది యుద్ధముకును ఛేదించుటకును పేరు

అవతారణం భూతాది
గ్రహే వస్త్రాంచలేఽర్చనే।
రోమహర్షణ మిత్యేత
ద్రోమాంచేఽపి విభీతకే ॥(106)

అవతారణ న ఇది భూతపిశాచాదిగ్రహముకును బట్టచెంగుకును పూజకును పేరు
రోమహర్షణ న ఇది గగుర్పాటుకును పు తాండ్రచెట్టుకును పేరు

పరిభాషణమాలాపే
నియమే పరిభాషణం।
నిందోపాలంభవచనే
పరిభాషణమిష్యతే॥ (107)

పరిభాషణ న సంభాషణముకున్ను నియమముకును నిందతోగూడిన యుపాలంభవచనముకును పేరు (ఉపాలంభ మనగా దుర్వాదము)

మత్తవారణ మిచ్ఛంతి
దాన్తక్లిన్నకటద్విపే।
మహాప్రాసాదవీథీనాం
వరండే చాప్యపాశ్రయే॥ (108)

మత్తవారణ పు ఇది మదముచేదడసిన గండస్థలముగల ఏనుగకును న మేడ చోపాయొక్క కటకటాలు గటిన వరండాకును ఇంటిముందటి యావరణకును పేరు

వాతరాయణ ఉన్మత్తే
నిష్ప్రయోజన పూరుషే।
కాండేచ కరపత్రేచ
కూటేచ శరసంక్రమే॥ (109)

వాతరాయణ పు ఇది పిచ్చివానికిని వ్యర్థునకును బాణముకును రంపముకును సానపట్టు యంత్రముకును బాణసంచారముకును పేరు

మండూకపర్ణోఽరళుక్షే
స్యోనాకేచ కపీతనే।
మండూకపర్ణీ మంజిష్ఠా

మండూకపర్ణ పు ఇది పెనుమ్రానుకును దుండిగపుచెట్టుకును దరిశెనచెట్టుకును ఈ స్త్రీ మంజిష్ఠయను గంధద్రవ్య ముకును మండూక

బ్రాహ్మీ గోజిహ్వాకాసు చ॥(110) బ్రహ్మీచెట్టుకును యెద్దునాలుకచెట్టుకును పేరు

★ అథ ణాంత షడ్వర్ణ ★

దోహద లక్షణం గర్భే — **దోహదలక్షణ** న ఇది స్త్రీలగర్భముకును బాల్య
వయస్సంధౌ చ దృశ్యతే। — యౌవనాది వయస్సుల సంధికిని పేరు
యౌవన లక్షణాభిఖ్యా — **యౌవనలక్షణ** న ఇది స్త్రీలయొడలి యందలి
లావణ్యే చ పయోధరే॥(111) — నిగనిగకును కుచముకును పేరు

★ అథతాంత వర ★

తతం వితతవద్వ్యాప్తే — **తత** త్రి ఇది వితతశబ్దమువలెను వ్యాప్తమైన
విస్తృతే వాచ్యవన్మతం। — దానికిని విస్తారమైన దానికిని పేరు
తతం వీణాదివాద్యే స్యా — **తత** న ఇది వీణాదుల వాద్యముకును పు
త్పవమానే తత పున ॥(1) — వాయువుకును పేరు
ఇతంగతే చ విజ్ఞాతే — **ఇత** త్రి ఇది గడచిన దానికిని తెలియ బడిన దానికిని పేరు

రతం సురతగుహ్యయో । — **రత** న ఇదిసురతముకును మర్మాంగముకును పేరు
ఋత ముంఛశిలే తోయే — **ఋత** న ఇది ఉంఛశిలావృత్తులకును జలముకును
దీప్తే సత్యేऽభిపూజితే॥(2) — త్రి ప్రకాశింపజేయబడిన దానికిని న యథారముకును త్రి పూజింపబడిన దానికిని పేరు

కృతం యుగేऽప పర్యాప్తే — **కృత** న ఇది కృతయుగముకును సమృదికిని
విహితే హింసితే ఫలే। — త్రి చెయ్యబడిన దానికిని హింసింపబడిన దానికిని న ఫలముకును పేరు

ఘృతమాజ్యే ప్రదీప్తే చ — **ఘృత** న ఇదినేతికిని త్రి ప్రకాశింపచేయబడిన
సలిలే చ ఘృతం మతం॥(3) — దానికిని న ఉదకముకును పేరు
మృతం స్యాద్యాచితే మృత్యౌ — **మృత** న ఇది యాచనావృత్తికిని చావుకును
మృత్యుమత్యభి ధేయవత్। — త్రి చచ్చిన వానికిని పేరు
గతం తు యాత్రా ధిగతే — **గత** న నడచుటకును త్రి పొందబడినదానికినిపేరు
మతం పూజిత సమ్మతే॥ (4) — **మత** త్రి ఇది పూజింపబడిన దానికిని ఇష్టమైన దానికిని పేరు

ధుతం త్యక్తే విధూతే చ — **ధుత** త్రి ఇది విడువబడిన దానికిని కదల్పబడిన

	దానికిని పేరు
ధూతం కంపిత భర్త్సితే।	**ధూత** త్రి ఇది కదల్పబడిన దానికిని బెదరింప బడిన దానికిని పేరు
పూతం పవిత్రే రటితే పూతం చ బహుళీకృతే॥ (5)	**పూత** త్రి ఇది పవిత్రమైన దానికిని చెప్పబడిన దానికిని న యెగరబోసిన ధాన్యముకును పేరు
శ్రుతం శాస్త్రావధృతయో	**శ్రుత** న ఇది శాస్త్రముకును త్రి వినబడిన దానికిని పేరు
స్యూత మూత ప్రసేవయో ।	**స్యూత** త్రి కుట్టబడిన దానికిని పు పళ్ళిక తటకును పేరు
నతం స్యాద్వాచ్యవన్నమ్రే నత స్తగరపాదపే॥ (6)	**నత** త్రి ఇది వంగిన దానికిని పు గ్రంధితగరపు చెటుకును పేరు
ద్రుతం శీఘ్రే విలీనే చ విద్రావే చాభిదేయవత్।	**ద్రుత** త్రి ఇది శీఘ్రముకును కరగబడిన సువ రాదులకును పరుగెత్తుటకును పేరు
యుతం హస్త చతుష్కేస్యా ద్యుతం యుక్తేऽపృధగ్యుతం॥(7)	**యుత** న ఇది నాలుగు చేతుల ప్రమాణ ముకును త్రి సమ్మేళనమైన దానికిని పేరుగాని దానికిని పేరు
స్థితం భవేద్గత్యభావే సుప్రతిజ్ఞే సునిశ్చితే।	**స్థిత** త్రి ఇది గమన శూన్యమైన దానికిని ప్రతిజ్ఞ చేయబడిన దానికిని నిశ్చయింపబడిన దానికిని పేరు
సిత స్సమాప్తె ధవళే నిబద్ధ జ్ఞాతయోరపి॥ (8)	**సిత** త్రి ఇది సమాప్తిబొందిన దానికిని తెల్లని దాని కిని కటుబడిన దానికిని తెలియబడిన దానికిని పేరు
శితం శాతం చ నిశితే కృశే శాతం చ శర్మణి।	**శిత (శాత)** త్రి ఇవి తీక్ష్ణమైన దానికిని సన్నమైన దానికిని పేర్లు న ఇది సుఖమునకు పేరు
హితం ధృతే గతే పథ్యే	**హిత** త్రి ధరించబడిన దానికిని పొందబడిన దానికిని ఇష్టమైనదానికిని పేరు
సుత పార్థివపుత్రయో ॥(9)	**సుత** పు ఇది రాజుకును పుత్రునకును పేరు
ప్లుతం తురంగమగతౌ ప్లుతమాహు స్త్రిమాత్రకే।	**ప్లుత** న ఇది అశ్వగతి విశేషముకును పు త్రిమాత్రకాలముకును పేరు
ప్రోతస్తు గుంభితే వస్త్రే	**ప్రోత** త్రి ఇది గుచ్చబడిన దానికిని న వస్త్రము కును పేరు

ప్రేతో భూతాంతరే మృతే ॥	**ప్రేత** పు ఇది పిశాచ విశేషముకును త్రి చచ్చిన వానికిని పేరు
సూతస్తు సారధౌ తక్ష్ణి ప్రసూతే ప్రేరితేऽ ప చ।	**సూత** పు సారధికిని వడ్లవానికిని త్రి ప్రసవించ బడిన దానికిని ప్రేరేపించబడిన దానికిని పేరు
క్షత్రియా ద్బ్రాహ్మణీజేऽ ప సూత పారద వందినో ॥	**క్షత్రియ** పు ఇది క్షత్రియునివలన బ్రాహ్మణస్త్రీ యందు పుట్టిన వానికిని పాదరసముకును స్తుతి పారకునకును పేరు
శ్వేతం రూప్యేऽ న్యవచ్ఛుక్లే శ్వేతో ద్వీ పా ద్రి భేదయో । శ్వేతా వరాటికా కాష్ఠ పాటలి శంఖిన్యు చ ॥(12)	**శ్వేత** న ఇది వెండికిని త్రి తెల్లని దానికిని శ్వేత ద్వీపముకును శ్వేత పర్వతముకును స్త్రీ గవ్వ కును తెల్లకలిగొటు చెటుకును (దీనినే పాదిరి చెట్టిందురు) కట్లె చెటుకును పేరు
సత్రుశస్తే విద్యమానే సత్యాభ్యర్థిత సాధుషు।	**సత్** త్రి ఇది శ్రేష్ఠమైన దానికిని కలిగియున్న దానికిని యథార్థమైన దానికిని పూజింపబడిన దానికిని సజనునకును పేరు
సతీ పతివ్రతా గౌర్యో రేత కర్బుర ఆగతే॥(13)	**సతీ** స్త్రీ ఇది పతివ్రతకును పార్వతికిని పేరు **ఏత** త్రి ఇది కర్బురవర్ణమైన దానికిని వచ్చిన దానికిని పేరు
తాతోऽనుకంప్యే జనకే	**తాత** పు ఇది కరుణించదగినవానికిని తండ్రికిని పేరు
జాతం జాత్యోఘ జన్మసు।	**జాత** పు ఇది జాతికిని సమూహముకును పుటుగకును పేరు
పాత స్స్యాత్పతనే త్రా తే	**పాత** పు ఇది పడుటకును త్రి రక్షించ బడిన దానికిని పేరు
ఘాత కాండ ప్రహారయో ॥	**ఘాత** పు ఇది బాణముకును గాయముకును పేరు
పోతశ్శిశౌ వహిత్రే చ గృహస్థానే చ వాసం।	**పోత** ఇది పిల్లవానికిని పు కలమనెడి యోడకును గృహప్రదేశముకును వస్త్రముకును పేరు
గీతం తు శబ్దితే గానే	**గీత** త్రి ఇది ధ్వనిచేయబడిన దానికిని న గానముకును పేరు
ప్రీతం హృష్టిత నర్మణో ॥	**ప్రీత** త్రి ఇదిసంతోషపెటబడినవానికిని క్రీడకును పేరు

వీతం చాసారహస్త్యశ్వే	**వీత** న ఇది యుద్ధమందు సమరముగాని గజాశ్వ
వీతమంకుశకర్మణి।	ములకును అంకుశముచేత బొడుచుటకును పేరు
భీతం భయే భయయుతే	**భీత** న ఇది భయముకును త్రి భయము గల
వాచ్యవత్పరికీర్తితం॥ (16)	వానికిని పేరు
భూతం క్ష్మాదౌ పిశాచాదౌ	**భూత** న ఇది పృథివ్యాది పంచభూతములకును
న్యాయ్యేస (త్యే౽)త్యసమా	భూత ప్రేత పిశాచాదులకును న్యాయముకును
నయో ।భూతో దేవలకే	సత్యముకును సామ్యముకును పు జీవనార్థము
ప్రాప్తవృత్తయోర భి ధేయవత్॥(17)	దేవతా పూజ చేయువానికిని త్రి పొందబడిన
	దానికిని వర్తించుదానికిని పేరు
కేతుర్ద్యుతౌ పతాకాయాం	**కేతు** పు ఇది కాంతికిని జండాకును కేతు
గ్రహా (త్పాతాదిలక్ష్మసు)	గ్రహముకును ఉపద్రవసూచకమగుతోకచుక్క
పాహాత లక్ష్మసు।	మొదలైన వాటికిని చిహ్నాకును పేరు
సేతు రాళౌ చ వరుణే	**సేతు** పు ఇది పొలముచుట్టు వేసిన కోరడికిని
	ఉలిమిడి చెట్టుకును పేరు
క్రతుర్యజ్ఞే మునే ర్భిది॥ (18)	**క్రతు** పు ఇది యజ్ఞముకును క్రతు మహామునికిని
	పేరు
ధాతు స్స్యాదశ్మవికృతౌ	**ధాతు** పు ఇది గైరికము మణిశిలమొదలయిన
విషయేష్వింద్రియేషు చ।	వాటికిని శబ్దస్పర్శాది విషయములకును త్వగా
భూవాది రసరక్తాది	దింద్రియములకును భూపచ పఠాది ధాతువుల
శ్లేష్మాది వసుధాదిషు॥ (19)	కును రసాది శారీర ధాతువులకును శ్లేష్మవాతపిత్త
వర్తతే ధాతుశబ్దో౽యం	ములకును పృథివ్యాది పంచ భూతములకును
విశేషా ద స్థ్నిగైరికే।	ఎముకకును గైరికమునకును పేరు
ఋతు స్త్రీ కుసుమే భాస	**ఋతు** పు ఇది ముట్టురక్తముకును కాంతికిని
వసంతాదిషు కీర్త్యతే॥ (20)	వసంత గ్రీష్మాది ఋతువుల కును పేరు
గాతు పుంస్కోకిలే భృంగే	**గాతు** పు ఇది మగకోయిలకును తుమ్మెదకును
గంధర్వే రోషణే౽పి చ।	గంధర్వునకును త్రి కోపస్వభావముగలవానికిని పేరు
మంతు స్స్యాదపరాధే౽పి	**మంతు** పు ఇది అపరాధముకును మనుష్యు
మనుష్యే౽పి ప్రజాపతౌ॥	నకును బ్రహ్మకును పేరు

దూర్తస్స్యాత్ఖండలవణే ఖల దుత్తూర యోరపి।	**దూర్త** పు ఇది సముద్రతీరమున పుటిన ఉప్పు నకును వంచకునకును ఉమ్మెత్తచెట్టుకును పేరు
పూర్తంతు పూరితే ఛన్నే పూర్తం ఖాతాది కర్మణి॥	**పూర్త** త్రి ఇది పూరించబడినదానికివి కప్పబడిన దానికిని తటాకాదులను త్రవ్వించుటకును పేరు
మూర్తం మూర్తిమతి ఖ్యాతం మూర్చాలే కఠినే న్యవత్।	**మూర్త** త్రి ఇది ఆకృతిగల దానికిని మూర్ఛ పొందినదానికిని కఠినమైనదానికిని పేరు
గర్త స్త్ర గర్త (భేదే) దేశేస్యా దవటే చ కుకుందరే॥	**గర్త** పు ఇది త్రిగర్తదేశముకును గోతికిని స్త్రీల ఎరుదులమీది చిరుగుంటలకును పేరు
ఆప్త స్సత్యే వాతే లబ్ధే	**ఆప్త** త్రి ఇదిసత్యమైనదానికిని ఇష్టమైనదానికిని పొందబడినదానికిని పేరు
ప్రాప్తం విత్తే సమంజసే।	**ప్రాప్త** న ఇది ధనముకును యుక్తమైన దానికిని పేరు
వ్యాప్తం ఖ్యాతే సమాక్రాంతే	**వ్యాప్త** త్రి ఇది ప్రసిద్ధమైనదానికివి వ్యాపింపబడిన దానికిని పేరు
గుప్తం రక్షిత గూఢయో॥	**గుప్త** త్రి ఇది రక్షించబడినదానికిని దాచబడిన దానికిని పేరు
లిప్తం విషాక్తే భుక్తే చ వాచ్యవత్స్యాద్వి లేపితే।	**లిప్త** త్రి ఇది విషముచేత పూయబడినదానికిని భక్షించబడిన దానికిని పూయబడినదానికిని పేరు
దీప్తం నిర్భాసితే దగ్ధే వదంతి జ్వలితేఽపి చ॥ (25)	**దీప్త** త్రి ఇది ప్రకాశింపచేయబడిన తగులబెట్టబడిన దానికిని ప్రజ్వలింపచేయ బడినదానికిని పేరు
అస్తం క్షిప్తే గతే ప్రోక్త మస్త పశ్చిమ భూధరే।	**అస్త** త్రి ఇదిచిమ్మబడినదానికిని అవసానమును పొందినదానికిని పు అస్తాద్రికిని పేరు
గ్రస్తం గ్రాసీకృతేఽపి స్యా ల్లుప్త వర్ణ పదోదితే॥ (26)	**గ్రస్త** త్రి ఇది భక్షించబడినదానికిని లోపించిన వరములు పదములు గల వాక్యముకును పేరు
పుస్తం తు పుస్తకే లే (ఖ్య) ప్య కర్మ విజ్ఞాన యోరపి।	**పుస్త** ఇదిపుస్తకముకును బొమ్మలుమొదలగునవి చేయుటకును శిల్పమందును శాస్త్రమందును ప్రవేశించు బుద్ధికిని పేరు
శస్తం క్షేమే ప్రశస్తే చ	**శస్త** న ఇది క్షేమముకును త్రి ప్రసస్తమైన దానికిని పేరు

వ్యస్తం వ్యాప్త చ నంకు లే ॥ — **వ్యస్త** త్రి ఇది వ్యాప్తమైనదానికిని వ్యాకులమైన దానికిని పేరు

హస్తోనక్షత్ర భేదేస్యా
త్కరే భకరయోరపి। — **హస్త** పు ఇది హస్తానక్షత్రముకును హస్తముకును గజతుండముకును కచపర్యాయములకంటే పరమైనహస్తశబము శ్రేషవాచకమునకును చాచిన వ్రేళ్ళుగల మోచేతికిని పేరు (అనగా మూర)

విత్తం ఖ్యాతే ధనే లబ్ధే
విత్తం జ్ఞాతే విచారితే। — **విత్త** త్రి ఇది ప్రసిద్ధమైనదానికిని న ధనముకును త్రి పొందబడినదానికిని తెలియబడినదానికిని విచారించబడిన దానికిని పేరు

కృత్తం తు చ్ఛేదితే భిన్నే
దత్తం విశ్రాణితేऽర్చితే ॥ — **కృత్త** త్రి ఇదిచేషకును నరకబడినదానికిని పేరు
దత్త త్రి ఇది ఇవ్వబడినదానికిని పూజింపబడినదానికిని పేరు

వృత్తోऽతీతే దృఢే ఖ్యాతో
వర్తులేऽప వృతే మృతే।
వాచ్యవద్వర్తతే వృత్తం
చరిత్ర చ్ఛందసోరపి ॥ (30) — **వృత్త** త్రి ఇది అతిక్రమించినదానికిని దృఢమైన దానికిని వర్తులమైనదానికిని ఆవరణచేయబడిన దానికిని చచ్చిన దానికిని న చరిత్రముకును పద్య వృత్తముకును పేరు

అంత ప్రాంతేऽంతికే నాశే
స్వరూపేऽతిమనోహరే। — **అంత** పు ఇది అగ్రముకును సమీపముకును నాశముకును ఆకారముకును త్రి మిగుల మనోహరమైన దానికిని పేరు

వృంతం ప్రసవబంధే స్యా
ద్ఘటధారా కుచాగ్రయో ॥ — **వృంత** న ఇది పుష్పఫలాదులతొడిమెకును కడవ నుంచి పడు జలధారకును చనుమొనకును పేరు

దంతో నికుంజే దశనే
దంత స్సానుని కధ్యతే। — **దంత** పు ఇది పొదరింటికిని కోరకును కొండ చరియకును పేరు

దంతీ స్యాదోషధీభేదే — **దంతీ** స్త్రీ ఇది దంతి చెటుకు పేరు

స్వాంతం చేతసి గహ్వరే ॥ — **స్వాంత** న ఇది మనస్సుకును గుహకు ను పేరు

కుంత ప్రాసే చండభావే
క్షుద్రజంతౌ గవేధుకే।
కుంతీ పాండుప్రియాయాం చ — **కుంత** పు ఇది బల్లెముకును కోపస్వభావముకును నల్లికిని అడవి గోధుమలకు ను ఈ స్త్రీ పాండురాజు భార్యకును అందుగ చెట్టుకును

శల్లక్యాం గుగ్గులుద్రుమే॥	గుగిలపు చెట్టుకును పేరు
కాంతో ఽశ్మని గృహే చారౌ	**కాంత** పు ఇది అయస్కాంత శిలకును ఇంటికిని
కాంతా తు ఫలిᳩ స్త్రియో॥	త్రి సుందరమైనదానికిని స్త్రీ ప్రేంఖణపు చెట్టు కును స్త్రీకిని పేరు
శాంతో రసవిశేషే స్యా	**శాంత** పు ఇది శాంతరసముకును పరులచేత
దభియుక్తక దాంతయో॥(34)	నరికటుబడినవారికిని ఓరిమిగల వానికిని పేరు
ఉక్తమే కాక్షరచ్ఛంద	**ఉక్త** న ఇది పద్యవృత్తవిశేషముకును వాక్యము
స్యుక్తం స్యాద్భాషితేఽప చ।	కును పేరు
శుక్తోఽమ్లే పరుషే పూతే	**శుక్త** త్రి ఇది పుల్లని దానికిని కఠినమైన దానికిని పవిత్రమైన దానికిని పేరు
వ్యక్తం స్ఫుటమనీఽఏణో॥	**వ్యక్త** త్రి స్పష్టమైన దానికిని ప్రాజ్ఞునకును పేరు
తిక్తోరసే సుగంధే చ	**తిక్త** పు ఇది వగరుకును తృణవిశేషముకును
తిక్తం పర్పటకే స్మృతం।	న పర్పాటకమను గంధద్రవ్యముకును స్త్రీ
తిక్తాతు కటురోహిణ్యాం	కటుకరోహిణికిని పేరు
రిక్తం కాననశూన్యయో॥	**రిక్త** న అడవికిని శూన్యమైన దానికిని పేరు
రక్తం స్యాత్కుంకుమే తామ్రే	**రక్త** న కుంకుమకును రాగికిని ఉసిరిగ చెట్ల
ప్రాచీనామలకేఽప చ।	లోని భేదముకును త్రి అనురాగముగల వానికిని
అనురాగిణి నీల్యాది	రంగు వేయబడిన దానికిని యెరుపువర్ణముగల
రంజితేలోహితేఽన్యవత్॥ (37)	దానికిని పేరు
యంతా హస్తిపకే సూతే	**యంతా** పు ఇది మావటివానికిని సారథికిని పేరు
వప్తా ఎతరిపావకే।	**వప్తా** పు ఇది తండ్రికిని అగ్నికిని పేరు
త్రేతా యుగేఽగ్నిత్రితయే	**త్రేతా** స్త్రీ ఇది త్రేతాయుగముకును ఆహవనీయ గార్హపత్య దక్షిణాగ్నులకును పేరు
భర్తా స్వామిని ధారకే॥ (38)	**భర్తా** పు ప్రభువుకును మగనికిని పేరు
శాస్తాచ శాసకే బుద్ధే	**శాస్తా** పు శిక్షకునకును బుద్ధదేవునకును పేరు
వక్తా వాగ్మిని పండితే।	**వక్తా** పు ఇది యుక్తియుక్తమైన మాటలాడు వానికిని పండితునకును పేరు
ముక్తాతుమౌక్తికే ముక్త	**ముక్తా** స్త్రీ ఇది ముత్యముకును త్రి మోక్షమును

ప్రాప్తముక్తే చ మోచితే॥	బొందినవానికిని విడువబడిన వానికిని పేరు
క్షత్తా శూద్రాత్ క్షత్రియాజే	**క్షత్తా** పు ఇది శూద్రునివలన క్షత్రియునికి బుట్టిన
ప్రతీహారే చ సారథౌ	వానికిని ద్వారపాలకునకును సారథికిని దాసీ
భుజిష్యాతనయే క్షత్తా	పుత్రునకును నియోగించబడిన వానికిని బ్రహ్మ
నియుక్తే చ ప్రజాసృజి॥ (40)	కును పేరు
ధాతా హారణ్యగర్భే స్యా	**ధాతా** పు ఇది బ్రహ్మకును త్రి పరిపాలించు
త్పాలకే త్వభిధేయవత్।	వానికిని పేరు
మాతా కాళీ ప్రసూగోషు	**మాతా** స్త్రీ ఇది పార్వతికిని జననికిని గోవుకును
బ్రాహ్మణ్యాద్యాస్తు మాతర॥	బ్రాహ్మణి మొదలగు సప్త మాతృకలకును పేరు
లతా జ్యోతిష్మతీ స్పృక్కా	**లతా** స్త్రీ ఇది వెక్కుడు తీగెకును స్పృక్కయనెడు
శాఖావల్లీ ప్రియంగుషు।	గంధద్రవ్యముకును కొమ్మకును తీగెకును ప్రేంక
లతాకస్తూరికాయాం చ	ణపుచెట్టుకును కస్తూరివంటి పరిమళముగల లతా
మాధవీ దూర్వయోరపి॥(42)	విశేషముకును మాధవీతీగెకును గరికెకును పేరు
లూతా పిపీలికాయాంస్యా	**లూతా** స్త్రీ ఇది చీమకును త్రి సాలెపురుగుకును
దూర్ణనాభే గదాంతరే।	మర్మస్థానమందు వ్రణమును చేయురోగ విశేషము
	కును పేరు
పీతా స్మృతా హరిద్రాయాం	**పీతా** స్త్రీ ఇది పసుపుకును త్రి పచ్చని వర్ణముగల
పీ(తం)త స్స్యాద్గౌరపీతయో॥(43)	దానికిని పానము చేయబడిన దానికిని పేరు
సీతా రామకళత్రే స్యా	**సీతా** స్త్రీ ఇది రాముని భార్యకును నాగటిచాలు
త్తథా లాంగలపద్ధతౌ।	కును ఆకాశగంగకును పేరు
నభోనద్యాం చ శీతస్సు	**శీత** పు ఇది నీటిప్రబ్బచెట్టుకును విరిగిన చెట్టు
వానీర బహువారయో॥ (44)	కును న చల్లదనముకును త్రి చల్లనిదానికిని
శీతం హిమగుణే ప్రోక్తం	మందునకును పేరు
వాచ్యవచ్ఛీతలేఽలసే।	
చితా ఛన్నే చుల్లికాయాం	**చితా** త్రి ఇది కప్పబడిన దానికిని పొయికిని
చితా సంహతి చిత్యతో॥	సమూహముకును సొదకును పేరు
వార్తా వాతిం గణే వృత్తౌ	**వార్తా** స్త్రీ ఇది వంగచెట్టుకును వర్తించుటకును
వార్తా కృష్యాద్యుదంతయో	కృష్యాదిజీవనార్థ వ్యాపారముకును వృత్తాంతము

వృత్తిమన్నీరుజోర్వార్తా	కును త్రి వ్యాపారము గలవానికిని ఆరోగ్యవంతున
వార్తమారోగ్యఫల్గునో ॥(46)	కును న ఆరోగ్యముకును నిస్సారముకును పేరు
గతిర్మార్గే దశాయాంచ	**గతి** స్త్రీ ఇది త్రోవకును అవసకును జ్ఞానము
జ్ఞానే యాత్రా భ్యుపాయయో ।	కును నడచుటకును ఉపాయముకును ఎల్లప్పు
నాడీవ్రణసరణ్యాంచ	డున్నూ ద్రవించుచున్న సెలవేంన వ్రణమారము కును పేరు
మతి ర్ధీ చ్ఛాస్మృతిష్వపి॥ (47)	**మతి** స్త్రీ ఇది బుదికిని అభిలాషకును స్మరణ కును పేరు
చితిస్సమూహే చిత్యాయాం	**చితి** స్త్రీ ఇది సమూహముకును కాడుకును పేరు
దితిస్స్యాత్ ఖండనే దితౌ।	**దితి** స్త్రీ ఇది ఖండించుటకును రాక్షసులతల్లికిని పేరు
పతి ప్రభౌ గతౌ మూలే	**పతి** పు ఇది ప్రభువుకును గమనముకును మొదలుకును పేరు
దృతి శ్చర్మపుటే ఝషే॥(48)	**దృతి** పు ఇది తోలుతిత్తికిని చేపకును పేరు
యతిర్నికారే యతిని	**యతి** పు ఇది ప్రతిక్రియకును సన్యాసికిని స్త్రీ
పారచ్ఛేదక్రమే యతి ।	పద్యమందలి విశ్రమస్థానము కును పేరు
శితి కృష్ణే శితి ర్భూర్జే	**శితి** త్రి నల్లని వర్ణముగల దానికిని పు భుజపత్రి చెటుకును పేరు
భృతిర్భరణ మూల్యయో ॥	**భృతి** స్త్రీ జీతముకును వెలకును పేరు
క్షితి ర్నివాసే మేదిన్యాం	**క్షితి** స్త్రీ ఇది నివాసముకును భూమికిని
స్థానమాత్రేపి చ క్షితి ।	ప్రదేశముకును పేరు
ధృతి ర్యోగాంతరే ధైర్యే	**ధృతి** స్త్రీ ఇది పంచాంగయోగముకును ధైర్యము
ధారణా ధ్వర తుష్టిషు॥ (50)	కును ధరించుటకును యజ్ఞముకును సంతోష ముకును పేరు
శ్రుతిశ్శ్రోత్రే తథామ్నాయే	**శ్రుతి** స్త్రీ ఇదిచెవికిని వేదముకును వార్తకును
వార్తాయాం శ్రోత్రకర్మణి।	వినుటకును పేరు
స్మృతి రిచ్ఛా ధియోర్ధర్మ	**స్మృతి** స్త్రీ ఇది కోరికకును బుదికిని మన్వాది
సంహితాయామపి స్మృతి ॥	ధర్మశాస్త్రముకును పేరు
రతి స్స్మరప్రియాయాం చ	**రతి** స్త్రీ ఇది మన్మథుని భార్యకును అనురాగము

రాగేऽప సురతే (రతి) ముది।	కును సురతముకును సంతోషముకును పేరు
ఋతి ర్గతౌ జుగుప్సాయాం	**ఋతి** స్త్రీ ఇది గమనముకును నిందకును
స్పర్ధా మంగళయోరపి॥ (52)	జగడముకును శుభముకును పేరు
వృతి స్స్యాద్వరణే వాటే	**వృతి** స్త్రీ ఇది ఆవరణకును మంటపాది సానముకును పేరు
సృతి ర్గమన మార్గయో।	**సృతి** స్త్రీ ఇది నడచుటకును త్రోవకును పేరు
మితి ర్మానేऽప్యవచ్ఛేదే	**మితి** స్త్రీ ఇది ప్రమాణముకును ఒక భాగముకును పేరు
కృతి కరణహింసయో॥ (53)	**కృతి** స్త్రీ ఇది కర్మకును హింసకును పేరు
ఈతి ప్రవాసే డింబేస్యా	**ఈతి** స్త్రీ ఇది పరదేశవాసముకును కొల్లమొదలగు దేశోపద్రవములకును ఆరు విధములగు
దతివృష్ట్యాది షట్సు చ।	సస్యోపద్రవములకును పేరు
వీతి ర్గతౌ చ దీప్తౌ చ	**వీతి** స్త్రీ ఇది గమనముకును ప్రకాశముకును
ధావనే ప్రజనేऽశనే॥ (54)	పరుగెత్తుటకును పశువులు వెదగొనుటకును భక్షించుటకును పేరు
గీతి శ్ఛందసి గానే చ	**గీతి** స్త్రీ ఇది పద్యవృత్త విశేషముకును గానముకును పేరు **నీతి** స్త్రీ ఇది పొందించుటకును,
నీతిస్తు ప్రాపణే నయే।	న్యాయముకును పేరు
రీతి ప్ర(కా) చారే స్యందే చ	**రీతి** స్త్రీ ఇది వ్యవహారముకును జారుటకును
లోహకిట్టార కూటయో॥	ఇనుపచిట్టముకును ఇత్తడికిని పేరు
పీతి పానే తురంగే చ	**పీతి** స్త్రీ ఇది త్రాగుటకును పు అశ్వముకును పేరు
భీతి స్సాధస కంపయో।	**భీతి** స్త్రీ ఇది భయముకును చలించుటకును పేరు
ప్రీతి ర్యోగాంతరే ప్రేమ్ణి	**ప్రీతి** స్త్రీ ఇది ప్రీతినామకపంచాంగయోగముకును ప్రేమకును మన్మథుని భార్యకును సంతో
స్మరపత్నీ ప్రమోదయో॥	షముకును పేరు
భూతి ర్మాతంగశృంగారే	**భూతి** స్త్రీ ఇది ఏనుగనలంకరించుటకును పుట్టుగ
జాతౌ భస్మని సంపది।	కును బుగికిని సంపదకును పేరు
స్యూతిస్సీవన సంతత్యో	**స్యూతి** స్త్రీ ఇది కుట్టుటకును పరంపరకును పేరు

ఊతి స్స్యూతౌ చ రక్షణే॥	**ఊతి** స్త్రీ ఇది కుట్టుటకును రక్షించుటకును పేరు
హేతి స్స్యాదాయుధేజ్వాలే	**హేతి** స్త్రీ ఇది ఆయుధముకును అగ్నిజ్వాలకు
హేతిస్తరణి తేజసీ।	ను సూర్యకాంతికిని పేరు
వృత్తిర్వివరణే జీవ్యే	**వృత్తి** స్త్రీ ఇది వాఖ్యానముకును జీవనోపాయ
కైశిక్యాదిషు చేష్యతే॥ (58)	ముకును కైశిక్యాది కావ్యవృత్తు లకును పేరు
కృత్తి శ్చర్మత్వచే భూర్జే	**కృత్తి** స్త్రీ ఇది ఇఱ్ఱిమొదలగువాటి చర్మకును
కృత్తికాయాం చ కీర్తితా।	త్వగింద్రియముకును భుజిపత్రిచెట్టుకును కృత్తి
	కానక్షత్రముకును పేరు
పత్తి పదాతౌ గమనే	**పత్తి** పు ఇది కాలిబంటుకును స్త్రీ నడచుటకును
వీరసైన్యప్రభేదయో ॥(59)	పు వీరునకును స్త్రీ సేనా విశేషముకును పేరు
విత్తిర్విచారే జ్ఞానే చ	**విత్తి** స్త్రీ ఇది విచారణకును జ్ఞానముకును
లాభ సంభవయోరపి।	లాభముకును పుట్టుటకును పేరు
భిత్తి కుడ్యే ప్రదేశే చ	**భిత్తి** స్త్రీ ఇది గోడకును ప్రదేశముకును విభజిం
సంవిభాగావకాశయో ॥(60)	చుటకును ఎడముకును పేరు
ఆప్తిస్సంవరణ ప్రాప్త్యో	**ఆప్తి** స్త్రీ ఇది ఆవరించుటుకును పొందుటకును
ప్రాప్తిర్లాభే మహాదయే	పేరు **ప్రాప్తి** స్త్రీ ఇది లాభముకును గొప్పయభి
	వృదికిని పేరు
గుప్తి కారాగృహే ప్రోక్తా	**గుప్తి** స్త్రీ ఇదిచెరసాలకును గోతికిని రక్షించుట
భూగర్తే రక్షణే యమే॥ (61)	కును శరీరమును సాధనముగా నపేక్షించు
	నిత్యకర్మకును పేరు
సుప్తి స్స్పర్శాజ్ఞతాయాం చ	**సుప్తి** స్త్రీ స్పర్శనెరుగకపోవుటకును నిద్రకును
స్వాపే విస్రంభఘాతిని।	విశ్వాస ఘాతకున కును పేరు
శాంతి శ్శమేఽపి కల్యాణే	**శాంతి** స్త్రీ ఇది ఓరిమికిని మంగళమునకును పేరు
కాంతి శ్శోభా భిలాషయో ॥	**కాంతి** స్త్రీ ప్రకాశముకును ఇచ్ఛకును పేరు
జాతి శ్ఛందస సామాన్యే	**జాతి** స్త్రీ ఇది పద్యవృత్త విశేషముకును గోత్రాది
మాలత్యాం గోత్రజన్మనో ।	సామాన్యముకును మాలతీలతకును గోత్రముకును
జాతి ర్జాతీఫలే ధాత్ర్యాం	పుట్టుకకును జాజికాయకును ఉసిరిగె చెట్టుకును
చుల్లీ కంపిల్లయోరపి॥ (63)	పొయికిని కంపిల్లమును గంధద్రవ్యముకును పేరు

జ్ఞాతి స్సగోత్రే ఎతరి	**జ్ఞాతి** పు ఇది తనవంశమందుపుట్టిన వానికిని
వ్యాప్తి ర్వ్యాపనలంభయో	**వ్యాప్తి** స్త్రీ ఇది వ్యాపించుటకును లాభముకును పేరు
సాతి ర్దానేऽవసానే చ	**సాతి** స్త్రీ ఇది దానముకును అంతముకును పేరు
ప్రాప్తి పూర్తి ప్రదేశయో ॥	**ప్రాప్తి** స్త్రీ పూర్తికిని ప్రదేశముకును పేరు
వర్తి ర్దీపదశాయాం చ	**వర్తి** స్త్రీ ఇది దీపపు వత్తికిని దీపముకును
దీప గాత్రాను లేపయో ।	మైపూత కొరకు సుగంధద్రవ్యములతోచేసిన
వర్తి ర్భేషజనిర్మాణే	గంధపు బిళ్ళకును ఔషధమును జేయుటకును
నయనాంజన లేఖయో ॥ (65)	కాటుగకును జాబుకును పేరు
ఆర్తి పీడా ధనుష్కోట్యో	**ఆర్తి** స్త్రీ ఇది బాధకును వింటికొనకును పేరు
ర్మూర్తి కారిన్య కాయయో ।	**మూర్తి** స్త్రీ ఇది కరినత్వముకును శరీరముకును పేరు
కీర్తి ప్రసాద యశసో	**కీర్తి** స్త్రీ ఇది అనుగ్రహముకును దానాదుల వలన
ద్విస్తారే కర్ద మేऽఎ చ॥ (66)	పుటిన సుఖ్యాతికిని విస్తారముకును బురదకును పేరు
భ్రాంతి ర్మిధ్యామతౌ ఖ్యాతా	**భ్రాంతి** స్త్రీ ఇది అసత్యమందు సత్య బుద్ధి కలుగుట
భ్రమణే చానవస్థతౌ।	కును తిరుగుటకును చాంచల్యముకును పేరు
నృతి క్రిమౌ నర్తనే చ	**నృతి** స్త్రీ ఇది పురుగుకును నృత్యముకును పేరు
సృతి సరితి వర్త్మని॥(67)	**సృతి** స్త్రీ ఇది నదికిని మారముకును పేరు
భక్తిర్విభాగే సేవాయాం	**భక్తి** స్త్రీ ఇది విభాగముకును సేవించుటకును పేరు
పక్తి ర్గౌరవ పాకయో ।	**పక్తి** స్త్రీ ఇది గౌరవముకును పండుటకును పేరు
ముక్తిస్స్యాన్మోచనే మోక్షే	**ముక్తి** స్త్రీ ఇది విడచుటకును మోక్షముకును పేరు
యుక్తిర్న్యా యేచ యోజనే॥(68)	**యుక్తి** స్త్రీ ఇది న్యాయముకును కూర్చుటకును పేరు
పంక్తి ర్దశాక్షరఛందో	**పంక్తి** స్త్రీ ఇది 10 అక్షరముల ఛందస్సుకును
దశసంఖ్యా వళీష్వప।	దశసంఖ్యకును వరుసకును పేరు
శక్తిర్బలే ప్రభావాదౌ	**శక్తి** స్త్రీ ఇది బలముకును ప్రభుమంత్రోత్సాహ
శక్తి ప్రహరణాంతరే ॥ (69)	శక్తులకును ఆయుధవిశేషముకును పేరు
శుక్తి కపాలశకలే	**శుక్తి** స్త్రీ ఇది ఖండమైనపుర్రెకును నఖమనెడు
నఖ్యశ్వావర్తయోరపి।	గంధద్రవ్యముకును గుర్రపు సుడికిని ముత్యపు
ముక్తాస్ఫోటేచ దుర్నామా	చిప్పకును ఏనుగ జలగకును శంఖముకును
శంఖ శంఖ నఖేషు చ ॥ (70)	నత్తగుల్లకును పేరు

★ అథ తాంత త్రివర్గ ★

అమృతం యజ్ఞశేషే స్యా	**అమృత** న ఇది యజ్ఞశేష ద్రవ్యముకును అమృ
త్పీయూషే సలిలే ఘృతే।	తముకును జలముకును నేతికిని అయాచితము
అయాచితే చ మోక్షే ऽన్నే	గా సంప్రాప్తమగు వస్తువుకును మోక్షముకును
ధన్వంతరి సువర్ణో ॥	అన్నముకును పు ధన్వంతరికిని దేవతకును త్రీ
స్యాదమృతో ऽమృతా పథ్యా	కరకచెటుకును తిప్పతీగకును ఉసిరిగచెటుకును
గుడూచ్యామలకీషు చ।	పేరు
కృషే వసత్యే ऽప్యనృత	**అనృత** న ఇది వ్యవసాయముకును అసత్యము కును పేరు
మజిత కమలాపతౌ॥(72)	**అజిత** పు ఇది విష్ణువుకును త్రి జయించబడని
అనిర్జితేచా	వానికిని పేరు
చ్యుతస్తుద్ధ రే స్యాదరుడధ్వజే	**అచ్యుత** త్రి ఇది సరమైన దానికిని పు విష్ణువు కును పేరు
అర్థితం యాచితే జ్ఞేయం	**అర్థిత** త్రి ఇది యాచించబడిన దానికిని న
వాతవ్యాధౌ చ వాంఛితే॥	వాతరోగవిశేషముకును త్రి వాంఛించబడిన దానికిని పేరు
అక్షతం చాప లాజేషు తృతీయ	**అక్షత** న ఇది పేలాలకును నపుంసకత్వముకు
ప్రకృతావపి౹వాంఛితేऽ ప	ను త్రి వాంఛించబడని దానికిని పేరు
చాపాత స్తదాత్వే పతనేऽపిచ॥(74)	**ఆపాత** పు ఇదితత్కాలముకును పడుటకును పేరు
ఆఘ్రాతం శింఘితే క్రాంతేऽ	**ఆఘ్రాత** త్రి ఇది వాసన చూడబడిన దానికిని ఆక్రమించబడిన దానికిని పేరు
ప్యాఖ్యాతం భాషితే తిజే।	**ఆఖ్యాత** త్రి ఎలకబడిన దానికిని న ధాతువుకంటె పరమందు విధించబడిన తిజ్ప్రత్యయాదులకును పేరు
ఆధ్మాత పవనవ్యాధౌ	**ఆధ్మాత** పు వాతరోగవిశేషముకును త్రి తగుల
దగ్ధశబ్దితయోరపి॥(75)	పెటబడిన దానికిని ధ్వనిచేయబడిన దానికిని పేరు
ఆప్లుత స్నాతకే స్నాతేऽ	**ఆప్లుత** పు ఇది స్నాతక వ్రతముకును త్రి చేయ బడిన స్నానముగల వానికిని పేరు
ప్యాదృత స్సాదరేऽర్చితే।	**ఆదృత** త్రి ఇది ఆదరముతోగూడిన వానికిని

	పూజింపబడిన వానికిని పేరు
ఆచితశ్శకటోన్మేయే	**ఆచిత** పు ఇది బండెడు బరువుకును రెండు వేల
పలానా మ యుతద్వయే॥(76)	పలములయెత్తు బరువుకును త్రి కప్పబడిన దాని
ఛన్నేఽప్యేవ సంగృహీ తే స్యా	కిని సంగ్రహించబడిన దానికిని పేరు
దాహతం తు మృషార్థకే।	
ఆహాతం గుణితేఽ ప స్యా	**ఆహత** న ఇది అబదపుమాటకును త్రి గుణించ
త్తాడితే చాణకేఽ ప చ॥(77)	బడిన దానికిని వాయించబడిన దానికిని పు తప్పె
స్యాత్పురాతన వస్త్రే చ	టకును న ప్రాతగుడకును కొత్తబటకును పేరు
నూత్నవస్త్రేఽప చాహతం।	
ఆనర్తో దేశభేదే స్యా	**ఆనర్త** పు ఇది ఆనర్తదేశముకును నాట్యస్థలము
న్నృత్యస్థానే జనే రణే॥(78)	కును ఆనర్తదేశ వానికిని యుదముకును పేరు
ఆవర్త ఆవర్తనే స్యా	**ఆవర్త** పు ఇది తిప్పుటకును చింతనజేయుటకును
చ్చింతనే చాంభసాం భ్రమే।	నీటిసుడికిని పేరు
సంవర్త ప్రళయే ప్రోక్త	**సంవర్త** పు ఇది ప్రలయముకును తాండ్రచెట్టు
విభీతకత రౌ ఘనే॥	కును సంవర్తమను మేఘముకును పేరు
త్రిగర్త స్స్యాజ్జనపదే	**త్రిగర్త** పు ఇది త్రిగర్తదేశముకును గణిత విశేషము
త్రిగర్తో గణితాంతరే।	కును స్త్రీ జలజంతువిశేషముకును రంకులాడికిని
భవేద్ఘుర్ఘురికాయాంతు	పేరు
త్రిగర్తాకాముక స్త్రియాం॥ (80)	
వివర్త స్సముదాయే స్యా	**వివర్త** పు ఇది సమూహముకును ప్రతికూలము
దపవర్తన నృత్యయో ।	కును నాట్యముకును పేరు
ఉత్తప్తం శుష్కమాంసేఽ	**ఉత్తప్త** న ఇది ఎండిన మాంసముకును త్రి తపింప
సంతప్తే చ పరిప్లుతే॥ (81)	చేయబడిన దానికిని తడపబడిన దానికిని పేరు
ఉచితం ప్రోక్త మభ్యస్తే	**ఉచిత** త్రి ఇది అభ్యసింపబడిన దానికిని మితమైన
మితే జ్ఞాతే సమంజసే।	దానికిని తెలియబడిన దానికిని యుక్తమైన
	దానికిని పేరు
ఉద్ధృతం స్యాదుత్తులితే	**ఉద్ధృత** త్రి ఇది ఎత్తబడిన దానికిని అనుభవించి
పరిభుక్తోఝ్ఝితేఽ ప చ॥(82)	విడిచిన దానికిని పేరు

ఉత్థితం వృద్ధియుక్తే స్యా	**ఉత్థిత** త్రి ఇది వృద్ధితో గూడిన దానికిని ఉద్య
త్ప్రోద్యతో త్పన్నయోరపి।	మించిన దానికిని పుటిన దానికిని పేరు
ఉషితం వుష్య తే దగ్ధే	**ఉషిత** త్రి ఇది ఉన్నదానికిని దగమైనదానికినిపేరు
ముషితం ఖండితే హృతే॥	**ముషిత** త్రి ఇది ఖండించబడినదానికిని హరించ బడిన దానికిని పేరు
ఉద్ఘాత కథ్యతే పాద	**ఉద్ఘాత** పు ఇది కాలుజారుటకును ప్రారంభించు
సలనే నముపక్రమే।	టకును యోగాభ్యాసమందలి కుంభక రేచక
పవనాభ్యాసయోగస్య	పూరకములకును త్రి ఉన్నతమైనదానికిని ఇనుప
కుంభకాది త్రయేఽ ప చ॥ (84)	గుదియకును పేరు
ఉత్తుంగే ముద్గరేఽ ప స్యా	
దుదితం ప్రోక్త ఉద్గతే।	**ఉదిత** త్రి ఇది బయలుదేరిన దానికిని పేరు
స్యాదుచ్ఛ్రితంతు సంజాతే	**ఉచ్ఛ్రిత** త్రి ఇది పుటిన దానికిని పొడవైన దాని
నమున్నద్ధ ప్రవృద్ధయో ॥	కిని వృదిబొందిన దానికిని పేరు
రజతం విశదే దంతి	**రజత** న ఇది తెలుపు వరమునకును గజదంత
దంతయోస్తారహారయో ।	ముకును వెండికిని ముత్యాలహారముకును పేరు
సురతం స్యాన్నిధువనే	**సురత** న ఇది స్త్రీ పురుషుల సంయోగముకును
దేవత్వే సురతా మతా॥ (86)	స్త్రీ దేవత్వముకును పేరు
ప్రహతం విజితే క్షుణ్ణే	**ప్రహత** త్రి ఇది జయింపబడిన దానికిని నలగ గొటబడిన దానికిని పేరు
సంహతం సంహతే దృఢే।	**సంహత** త్రి కొటబడిన దానికిని దృఢమైన దానికిని పేరు
రసితం తు సువర్ణాది	**రసిత** త్రి ఇది బంగారు మొదలైన వాటియందు
ఖచితే స్తనితే రు తే॥ (87)	కూర్చబడిన దానికిని న మేఘగరితముకును ధ్వనికిని పేరు
పలితం శైలజే తాపే	**పలిత** న ఇది రాతిపువ్వుకును పరితాపముకును
పాండుకేశే చ కర్దమే।	వారక్యమువలన వెండ్రుకలు తెల్లబడుటకును బురదకును పేరు
లలితం హారభేదే స్యా	**లలిత** న ఇది హారవిశేషముకును త్రి ఇషమైన

దీప్తే లలితేऽ ఎ చ॥ — దానికిని సుందరమైన దానికిని పేరు
స్ఖలితం చలితే భ్రంశే — **స్ఖలిత** త్రి ఇది చరిపచేయబడిన దానికిని తొట్రుపడిన దానికిని పేరు
కలితం విదితా ప్తయో । — **కలిత** త్రి ఇది తెలియబడిన దానికిని పొందబడిన దానికిని పేరు
జ్వలితం భాస్వరే దగ్ధే — **జ్వలిత** త్రి ఇది ప్రకాశింపచేయబడిన దానికిని తగులబెట్టబడిన దానికిని పేరు
త్వరితం ప్రజవే ద్రుతే॥ (89) — **త్వరిత** న ఇది వేగముకును శీఘ్రముకును పేరు
స్తిమితోऽచంచలే క్లిన్నే — **స్తిమిత** త్రి నిశ్చలమైన దానికిని తడపబడిన దానికిని పేరు
హార్మితం క్షిప్తదగ్ధయో । — **హర్మిత** త్రి ఇది చిమ్మబడిన దానికిని తగులపెటబడిన దానికిని పేరు
సుహితోऽతిహితే తృప్తే — **సుహిత** త్రి ఇది మిక్కిలి ఇషమైన దానికిని తృప్తి బొందించబడిన దానికిని పేరు
మూర్ఛితం సోచ్ఛ్రయే దృఢే॥ — **మూర్ఛిత** త్రి ఇది ఔన్నత్యముతోగూడిన దానికిని దృఢమైన దానికిని పేరు
హృషితం విస్మితే ప్రీతే
ప్రణతే హృష్టరోమణి। — **హృషిత** త్రి ఆశ్చర్యమును బొందించబడిన దానికిని సంతోషపెటబడిన దానికిని నమస్కరించబడిన దానికిని గగుర్పాటుకును పేరు
గర్జితో మత్తమాతంగే
గర్జితం జలదధ్వనౌ॥ (91) — **గర్జిత** పు మదపుటేనుగకును న మేఘగరనముకును పేరు
వర్ధితం ప్రసృతే ఛిన్నే
పూరితే చాప వర్ధితం। — **వర్ధిత** త్రి ఇది విస్తరింపచేయబడిన దానికిని ఛేదించబడిన దానికిని పూరించబడిన దానికిని పేరు
స్థాపితం నిశ్చితే న్యస్తే — **స్థాపిత** త్రి నిశ్చయింపబడిన దానికిని ఉంచబడిన దానికిని పేరు
చేంగితం గతి చేష్టయో ॥ — **ఇంగిత** న గమనముకును భావానురూపమైన కర్మేంద్రియ వ్యాపారముకును పేరు
వేష్టితం లానకే రుద్ధే — **వేష్టిత** త్రి నృత్యముచేయుదానికిని అరికట్టబడిన

స్త్రీణాం చ కరణాంతరే।	దానికిని స్త్రీల రతిబంధ విశేషముకును పేరు
భావితం వాసితే ప్రాప్తే	**భావిత** త్రి ఇది పరిమళింపచేయబడిన దానికిని పొందబడిన దానికిని పేరు
విదితం విదితార్థయో॥	**విదిత** త్రి ఇదితెలియబడినదానికిని న ప్రార్థనకును పేరు
వేల్లితం కుటిలే ప్రోక్తం వాచ్యవద్విధృతే ప్లుతే।	**వేల్లిత** త్రి ఇది వక్రమైన దానికిని ధరించబడిన దానికిని తడపబడిన దానికిని పేరు
గ్రథితం గుంభితా క్రాంత హింసితేషు సమీరితం॥(94)	**గ్రథిత** త్రి ఇది కూర్పబడిన దానికిని ఆక్రమించబడిన దానికిని హింసింపబడిన దానికిని పేరు
మథితం నిర్జలోదశ్వి త్యాలోడిత నిఘృష్టయో।	**మథిత** న ఇది నీళ్ళు కలియని మజిగకును త్రి కలియపెటుబడిన దానికిని రాపుడు పెటుబడిన దానికిని పేరు
ప్రార్థితం యాచితే శత్రు సంరుద్ధేఽభిహతేఽపి చ॥	**ప్రార్థిత** త్రి యాచించబడిన వానికిని శత్రువుచేత నరికటబడిన వానికిని పలకబడిన వానికిని పేరు
జృంభితం కరణే స్త్రీణా మీహా స్ఫుటితయోరపి।	**జృంభిత** న స్త్రీల రతిబంధ విశేషముకును ఇచ్ఛకును త్రి వికసించిన దానికిని పేరు
క్రందితం ఖ్యాత మాహ్వానే క్రందితం రుదితేఽపి చ॥ (96)	**క్రందిత** న ఇది పిలుచుటకును ఏడ్చుటకును పేరు
ప్రోక్షితం నిహతే సిక్తే	**ప్రోక్షిత** త్రి ఇది చంపబడిన దానికిని తడపబడిన దానికిని పేరు
వాపితం ముండితే మతం। బీజాకృతే	**వాపిత** త్రి గొరగబడిన దానికిని విత్తనములు చల్లిదున్నిన భూమికిని పేరు
దంశితస్తు దష్ట వర్మితయో రపి॥ (97)	**దంశిత** త్రి ఇది కొరకబడిన దానికిని కవచము వేయబడిన దానికిని పేరు
క్షారిత స్రావితే క్షారే చాభిశస్తే చ శంసిత।	**క్షారిత** త్రి ఇది స్రవింపజేయబడిన దానికిని ఉప్పునకును పరస్త్రీగమన బ్రహ్మహత్యాదులచేత దూషింపబడిన వానికిని పేరు
సుకృతం చ శుభే పుణ్యే	**సుకృత** న ఇది శుభముకును పుణ్యముకును

సువిధానే చ వాచ్యవత్ ॥	త్రి లెస్సగాజేయబడినదానికిని పేరు
నికృతం విప్రలబ్ధే స్యా	**నికృత** త్రి ఇది వంచించబడిన దానికిని నీచున
న్నీచే విప్రకృతేఽపి చ।	కును తిరస్కరించబడిన వానికిని పేరు
వికృతోఽసంస్కృతేఽప్య	**వికృత** త్రి ఇది సంస్కరింపబడని దానికిని
స్యాద్బీభత్సే రోగితేఽపి చ॥	వికలమైన దానికిని రోగముగల వానికిని పేరు
సంస్కృత కృత్రిమే శస్తే	**సంస్కృత** చేయబడిన దానికిని (ఘటాదులు)
భూషితే భేద్యవన్మత ।	స్తుతిచేయబడిన దానికిని అలంకరించబడిన దాని
సంస్కృతం లక్షణోపేతే	కిని న వ్యాకరణాదులచేత సంస్కరించబడిన
	సుశబముకును పేరు
ప్రభూతం ప్రాజ్య ఉద్గతే॥	**ప్రభూత** త్రి ఇది విస్తారమైన దానికిని బయలు
	దేరిన దానికిని పేరు
ప్రసృత స్సంప్రసారే స్యా	**ప్రసృత** త్రి ఇది వృద్ధిబొందు దానికిని నమ్రమన
ద్వినీతే విగతేఽపి చ।అర్థాం	కును పోయినదానికిని న చారెడు పరిమాణము
జలౌ చ ప్రసృతం జంఘా	కును స్త్రీ ఎక్కుకును పేరు
యాం ప్రసృతామతా॥(101)	
సూనృతం మంగళే సత్య	**సూనృత** న ఇది మంగళముకును సత్యమైనట్టిన్ని
ప్రియవాచి చ సూనృతం।	ఇషమైనట్టిన్ని వాక్యముకును పేరు
ప్రసూతం వాచ్యవజ్జా తే	**ప్రసూత** త్రి ఇది పుటిన దానికిని న పుష్పము
ప్రసూతం కుసుమేఽపి చ॥	కును పేరు
విశ్రుతం జ్ఞాతసంహృష్ట	**విశ్రుత** త్రి ఇది తెలియబడిన దానికిని సంతో
ప్రతీతేష్వభిధేయవత్।	షంపజేయబడిన దానికిని ప్రసిద్ధమైనదానికిని పేరు
నిర్ముక్తస్త్యక్తసంగే స్యా	**నిర్ముక్త** త్రి ఇది విడచిపెట్టబడినసంబంధముగలవా
న్ముక్తకంచుక భోగిని॥(103)	నికిని కుబుసము విడచిన పాముకును పేరు
అవ్యక్త శ్శంకరే విష్ణా	**అవ్యక్త** పు ఇది శివునకును విష్ణువుకును న
వవ్యక్తం మహదాదికే।	ప్రకృతి వికారములైన మహదహంకారాది తత్వ
ఆత్మన్యపిస్యాదవ్యక్త	ములకును పరమాత్మకును త్రి వ్యక్తము గాని
మస్ఫుటే చాభిధేయవత్॥(104)	దానికిని పేరు
వివిక్తం స్యాదసంపృక్తే	**వివిక్త** త్రి ఇది సంబంధములేనిదానికిని వివేకము

వివేకాన్విత పూతయో ।
వాచ్యవద్ధర్మితో ధీరై
ర్వివిక్తంరహ స్మృతం॥(105)

తో గూడినదానికిని పవిత్రమైనదానికిని న రహస్యప్రదేశముకును పేరు

రోహితం రుధిరే ధీర
ఋజుశక్ర శరాసనే।
రోహితో మీనమృగయో
ర్భేదే రోహితకద్రుమే॥ (106)

రోహిత న ఇది రక్తముకును కుంకుమకును వంకరలేని ఇంద్రధనస్సుకును పు మత్స్య విశేషముకును వృక్షవిశేషముకును పేరు

లోహితం కుంకుమే రక్తే
గోశీర్షే చ కుచందనే।
లోహిత స్స్యాన్నదే భౌమ
వర్ణభేదే తు వాచ్యవత్॥(107)

లోహిత న ఇది కుంకుమకును రక్తముకును మిగుల సువాసనగల చందన విశేషముకును రక్తచందనముకును పు నదవిశేషముకును అంగారక గ్రహముకును త్రి యెరుపు వర్ణము గలదానికిని పేరు

పుటితం స్యాద్ధస్తపుటే
పాటిత స్స్యూతయోరపి।

పుటిత న ఇది హస్తప్రదేశముకును త్రి పెల్లగించబడినదానికిని కుటుబడినదానికిని పేరు

పీడితం బాధితే స్త్రీణాం
కరణే చాప యంత్రితే॥(108)

పీడిత త్రి ఇది బాధింపబడినదానికిని న స్త్రీలరతి బంధవిశేషముకును త్రి కట్టుబడినదానికిని పేరు

ఎండితం గణితే సాంద్రే

ఎండిత త్రి ఇది ఎంచబడినదానికిని దట్టమైన దానికిని పేరు

పండిత (శ్శల్లకే) స్స్యా కేకవౌ

పండిత పు ఇది తురుష్కదేశమునపుటిన ధూపద్రవ్యముకును విద్వాంసునకును పేరు

హారీత పక్షిభేదే స్యా
న్మునిభేదే ఽ ప కైతవే ॥(109)

హారీత పు ఇది పసరిగ ఎటుకును హారీతుడను మునికిని మిషకును పేరు

ప్రణీత స్సంస్కృతే వహ్నౌ
విహితే చ ప్రవేశితే।
నిక్షిప్తేచోప సంపన్నే
ప్రణీతో భేద్య వన్మత ॥(110)

ప్రణీత పు ఇది మంత్రములచేతను సంస్కరింపబడిన అగ్నికిని త్రి చేయబడినదానికిని ప్రవేశింపచేయబడిన దానికిని ఉంచబడినదానికిని కూడుకొన్న దానికిని పేరు

ప్రతీత (ప్రథితే) సాదరేజ్ఞాతే

ప్రతీత త్రి ఇది ఆదరముతో గూడినదానికిని తెలియబడినదానికిని పేరు

ప్రఖ్యాత ఖ్యాత హృష్టయో ।

ప్రఖ్యాత త్రి ఇది ప్రసిద్ధిచెందినదానికిని సంతో

	షంచినదానికిని పేరు
వాచ్యవత్స్యాత్ప్రమీతం తు ప్రోక్షితేऽప మృతేऽపి చ॥	**ప్రమీత** త్రి ఇది ప్రోక్షించబడినదానికిని చచ్చిన దానికిని పేరు
వినీత ముపనీతే స్యా దపనీతే జితేంద్రియే। వాణిజేసువహేऽశ్వే చ నిభృతే చాభిధేయవత్॥ (112)	**వినీత** త్రి ఇది పొందించబడినదానికిని తొలగించబడినదానికిని ఇంద్రియనిగ్రహము గలవానికిని పు వర్తకునకును గుర్రమునకును త్రి దృఢమైన దానికిని పేరు
వృషతో హరిణే బిందౌ పృషత శ్చాశ్వరోఽపాతే। భవేత్పృషదివ శ్వేతే బిందుయుక్తేతు వాచ్యవత్॥(113)	**పృషత పృషత్** పు ఇవి ఇర్రికిని బిందువుకును తెల్లని మచ్చలుగల మృగవిశేషమునకును తెలుపు వర్ణమునకును త్రి బిందువులుగల దానికిని పేరు
భరతో నాట్యశాస్త్రేऽప దౌష్యంతౌ శబరే నటే। రామానుజేऽపి భరత స్తంతువాయేऽప చ క్వచిత్॥	**భరత** పు ఇది నాట్యశాస్త్రమునకును దుష్యంతుని పుత్రునకును బోయవానికిని నాట్యగానికిని దశరథుని పుత్రునకును సాలెవానికిని పేరు
భారతం గ్రంధభేదే స్యా జ్జంబూద్వీపేऽప భారతం।	**భారత** న ఇది కురుపాండవ చారిత్రముగల గ్రంథమునకును జంబూద్వీపమునకును పేరు
భారతీ తు సరస్వత్యాం పక్షి వృత్తిప్రభేదయో ॥(115)	**భారతీ** స్త్రీ ఇది సరస్వతికిని పక్షివిశేషమునకును కావ్య రసాశ్రయమగు భారతీ వృత్తికిని పేరు
దుర్జాతం వ్యసనే ప్రోక్త మసమ్యగ్జాతవస్తుని।	**దురాత** న ఇది దుఃఖమునకును త్రి దుష్టమైన దానికిని పేరు
పరేతో భూతభేదే స్యా త్పరేతో వాచ్యవన్మృతే॥	**పరేత** పు ఇది పిశాచ విశేషమునకును త్రి చచ్చిన దానికిని పేరు
కపోత పారావతేస్యాత్క (వకా) పోతాఖ్యవింహగమే।	**కపోత** పు ఇది పావురమునకును అరణ్యమందుండెడు పక్షివిశేషమునకును పేరు
కాపోత మంజనేऽప స్యా త్కాపోతానాం చ సంహతౌ॥	**కాపోత** న ఇది సౌవీరాంజనమునకును పావురముల గుంపునకును పేరు
వ్యాయతం వ్యాపృతే దీర్ఘే	**వ్యాయత** త్రి ఇది వ్యాపించిన దానికిని పొడవైన దాని

దృఢే చాతిశయేऽన్యవత్।	కిని దృఢమైన దానికిని అధికమైన దానికిని పేరు
వ్యాఘాతో యోగభేదేస్యా	**వ్యాఘాత** పు ఇది పంచాంగయోగవిశేషముకును
దంతరాయప్రహారయో ॥	విఘ్నముకును దెబ్బకును పేరు
సంఘాత స్సంహతౌ ఘాతే	**సంఘాత** పు ఇది సమూహముకును చంపుట
సంఘాతో నరకాంతరే।	కును నరకవిశేషముకును పేరు
రైవతస్తు సువర్ణాళౌ	**రైవత** పు ఇది వృక్షవిశేషముకును రైవతకాద్రికిని
శైలభేదేऽ ప శూలిని॥(119)	ఈశ్వరునకును పేరు
స్యాత్కిరాతస్తు భూనింబే	**కిరాత** పు ఇదినేలవేమునకును మ్లేచ్ఛునకును
మ్లేచ్ఛే చాల్పతనావప।	పొటివానికిని పేరు
మందాకిన్యాం కిరాతీ స్యా	**కిరాతీ** స్త్రీ ఇది ఆకాశపుగంగకును కుంటెన
త్కుట్టన్యామప దృశ్యతే॥	కత్తెకును పేరు
ఆస్ఫోత శ్చార్కపర్ణే స్యా	**ఆసోత** పు ఇది జిల్లేడుచెటుకును యెర్రకాంచ
దాస్ఫోత కోవిదారకే।	నపుచెట్టుకును స్త్రీ విష్ణుక్రాంతలతకును అడవి
ఆస్ఫోతా గిరికర్ణ్యాం చ	మల్లికిని పేరు
వనమల్యాం చ విశ్రుతా॥(121)	
ఉదాత్త స్స్వరభేదే స్యా	**ఉదాత్త** పు ఇది ఉదాత్తస్వరముకును ఉదాత్తా
త్కావ్యాలంకారహృద్యయో ।	లంకారముకును త్రి మనోహరమైన దానికిని
ఉదాత్తో దాతృమహతో	దాతకును అధికమైన దానికిని పేరు
ర్నిమిత్తం హేతు లక్ష్మణో ॥	**నిమిత్త** న ఇది హేతువుకును చిహ్నకును పేరు
ఉన్మత్త ఉన్మాదవతి	**ఉన్మత్త** త్రి ఇది ఎచ్చిపటిన వానికిని పు ఉమ్మెత్త
ధుత్తూరముచుకుందయో ।	చెటుకును పుష్పవృక్షవిశేషముకును పేరు
పర్వత శ్శైలదేవర్ష్యో	**పర్వత** పు ఇది పర్వతముకును పర్వతుడను
	దేవరికిని పేరు
ప్రపాతో నిర్ఝరే భృగౌ॥	**ప్రపాత** పు ఇదికొండకాలువకును చరియకును పేరు
పర్యాప్తంతు యథేష్టేస్యా	**పర్యాప్త** న ఇది స్వేచ్ఛకును తృప్తికిని త్రి
త్తృప్తౌ శక్తే నివారణే।	సమర్థునకును న నివారించుటకును పేరు
జీమూత స్స్యాద్భృతికరే	**జీమూత** పు ఇది కూలిచేయువానికిని దేవేంద్రు
శక్రేऽద్రౌ ఘోషకే ఘనే॥	నకును పర్వతముకును చేతి బీర చెట్టుకును

మేఘముకును పేరు

జీవాతు ర్జీవితే భక్తే
జీవాతు ర్జీవనౌషధే।
జీవాతు పు ఇది జీవనముకును అన్నముకును జీవనాధారమగు మందుకును పేరు

ఏధతు పురుషే వహ్నౌ
ఏధతు పు ఇది పురుషునకును అగ్నికిని పేరు

వాహాతు ఏధికే వృషే॥
వాహతు పు ఇది మారసునకును ఎదుకును పేరు

విహస్తో విహ్వలే ఎండే
విహస్త త్రి ఇది వికలమైనదానికిని పు నపుంసకునకును పేరు

పర్యస్త ఎతితే వాతే।
పర్యస్త త్రి ఇది పడిన దానికిని చంపబడిన దానికిని పేరు

ఆయస్త స్తమితే క్షిప్త
క్లేశితే కుపతే హతే॥(126)
ఆయస్త త్రి ఇది నిశ్చలమైనదానికిని ఉంచబడిన దానికిని క్లేశపెటుబడిన దానికిని కోపగించిన వానికిని కొటుబడిన దానికిని పేరు

నిరస్త ప్రేషితే షౌ స్యా
న్నిష్ఠ్యూతే త్వరితోదితే।
సంత్యక్తేచ ప్రతిహతే
నిరస్త పు ఇది విడచిన బాణముకును చిమ్మబడిన దానికిని శీఘ్రముగానుచ్చరింపబడిన మాటకును విడచిన దానికిని కొటుబడిన దానికిని పేరు

విశ్వస్తో నిభృతే స్మృత ॥
విశ్వాసయోగే విశ్వస్తో
విశ్వస్తా విధవస్త్రియాం।
విశ్వస్త త్రి ఇది దృఢమైనదానికిని విశ్వాసముగల దానికిని స్త్రీ మగడుచచ్చిన దానికిని పేరు

నివాతో దృఢసంన్నాహే
నిర్వాతే చాశ్రయేఽపిచ॥
నివాత పు ఇది అభేద్యమైన కవచముకును వాయువులేకపోవుటకును ఉనికిపట్టుకును పేరు

అనంత శ్శేష విష్ణ్వో స్స్యా
దనంతం సురవర్త్మని।
అనంత స్స్యాద్యనవధౌ
వాచ్యవత్సముదాహృత ॥(129)
అనంతా శారిబా దూర్వా
విశల్యా లాంగలీషు చ।
అనంతా హైమవత్యాం చ
గుడూచ్యాం చావనావపి॥
అనంత పు ఇది శేషునకును విష్ణువుకును న ఆకాశముకును త్రి అంతములేని దానికిని స్త్రీ సుగంధిపాలచెటుకును గరికెగడికిని వెన్నవెదురు చెటుకును తరిగొటు చెటుకును పార్వతికిని తిప్పతీగకును భూమికిని పేరు

శకుంత పక్షిభేదే స్యా
ద్భాసపక్షి విహంగయో ।
దృష్టాంత శ్శాస్త్ర ఉభయో
దాహరణే ప్రకీర్తిత ॥
కృతాంతో యమ సిద్ధాంత
దైవా కుశలకర్మసు ।
నిశాంత కధిత శ్శాంతే
నిశాంతం భవనోషసో ॥ (132)
వృత్తాంత కధితో భావ
కాత్స్న్యే వార్తావిశేషయో ।
వృత్తాంత ప్రక్రియాయాంచ
క్వచిదేకాంతవాచిచ ॥ (133)
ఉద్వాంతో నిర్మదగజే స
ముద్గీర్ణేచ వాచ్యవత్ ।
శుద్ధాంతోఽంత పురే రాజ్ఞాం
రహ కక్షాంతరేఽపిచ ॥
అస్వంత మశుభే చుల్యాం
మరణేఽనవధావపి ।
క్షేత్రేఽపి కధ్యతే స్వంత
ముదంత స్సాధువార్తయో ॥
జయంత శ్శంకరేఽప్యస్యా
జ్జయంత పాకశాసనౌ ।
జయంతీ పాదపే గౌర్యా
మింద్రపుత్రీ పతాకయో ॥
గోదంతో హరితాళే స్యా
ద్దంశితే వారితేఽపిచ ।
భాసంత స్సుందరాకారే

శకుంత పు ఇది చమురుకాకికిని భాసపక్షికిని పక్షిసామాన్యముకును పేరు

దృష్టాంత పు ఇది శాస్త్రముకును పరస్పరోదాహరణకును పేరు

కృతాంత పు ఇది యమునికిని సిద్ధాంతముకును అదృష్టముకును పాపకర్మకును పేరు

నిశాంత త్రి ఇది ఓరిమిగలవానికిని న అంత పురముకును ప్రాతఃకాలముకును పేరు

వృత్తాంత పు ఇది సమయముకును భావముకును సమగ్రమైన వార్తకును ప్రకరణముకును రహస్యపు మాటకును పేరు

ఉద్వాంత పు ఇది మదముడిగిన యేనుగకును వెళ్ళగక్క బడిన దానికిని పేరు

శుద్ధాంత పు ఇది రాజులయంత పురముకును రాజులు విహరించు రహస్య ప్రదేశముకును పేరు

అస్వంత న ఇది అమంగళముకును పొయికిని చావుకును అవధిలేకయుండుటకును వరిమడికిని పేరు

ఉదంత పు ఇది సజనునకును వృత్తాంతముకును పేరు

జయంత పు ఇది శివునకును దేవేంద్రుని కుమారునకును పేరు

జయంతీ స్త్రీ ఇది తక్కెడు చెట్టుకును పార్వతికిని ఇంద్రుని కుమార్తెకును టెక్కెముకును పేరు

గోదంత పు ఇది హరిదళముకును త్రి కవచము వేయబడిన దానికిని పు పచ్చని వరముకును పేరు

భాసంత త్రి ఇది సౌందర్యముగల దానికిని పు

భాసంతో భాసపక్షిణి॥(137)	చమురు కాకికిని పేరు
మహ(ద్రాజ్యే విశాలే చ	**మహత్** పు ఇది రాజ్యముకును విస్తారముకును పేరు
మహతీ వల్లకీభిది।	**మహతీ** స్త్రీ ఇది నారదుని వీణకు పేరు
మరుద్దేవే సమీరే స్యా	**మరుత్** పు ఇదిదేవునకును వాయువుకును పేరు
దర్హన్ పూజ్యే జినేఽపిచ॥	**అర్హ** పు ఇది పూజ్యునకును బుద్ధునకును పేరు
జగ దాఖ్యా స్మృతా వాయో	**జగత్** పు ఇదివాయువుకును న భువనముకును
విష్టపే జంగమేఽపిచ।	త్రి గమనముగలమనుష్యపశుపక్ష్యాదులకును పేరు
జగతీ భువనే క్ష్మాయాం	**జగతీ** స్త్రీ ఇదిలోకముకును భూమికిని ద్వాద
ఛందోభేదే జనేఽపిచ॥	శాక్షర ఛందస్సుకును జనముకును పేరు
పత్సన్నిపతిషన్నేతా	**పిత్స పిపతిష** త్రి ఇవి పడనిచ్ఛయించిదానికిని
పతనేచ్ఛు విహంగయో ।	పు పక్షికిని పేరు
హరిత్కకుభి వర్ణేచ	**హరిత్** స్త్రీ ఇది దిక్కుకును పు పాలాశ వరము
తృణవాజి విశేషయో ॥(140)	కును గడికిని పాలాశవరముగలగుర్రముకును పేరు
హరితోఽపి చ దూర్వాయాం	**హరిత** పు ఇది గరికెగడికిని త్రి పాలాశవర్ణము
వారిద్వర్ణ యుతేఽన్యవత్।	గల దానికిని పేరు
విద్యుత్సౌదామినీ సంధ్యో	**విద్యుత్** స్త్రీ ఇది మెరుపుకును సంధ్యాకాలము
ర్నిష్ప్రభే త్వభిధేయవత్॥	కును త్రి కాంతిలేని దానికిని పేరు
గరుత్మత్సువర్ణలతయో	**గరుత్మత్** స్త్రీ ఇది బంగారుకును లతకును పేరు
రోహిత్సూర్య లతాభిదో ।	**రోహిత్** పు సూర్యునకును స్త్రీ లతావిశేషము కును పేరు
భూభృన్నరేంద్రే శైలే చ	**భూభృత్** పు ఇది రాజుకును పర్వతముకును పేరు
పతన్పాతుక పక్షిణో ॥(142)	**పతన్** త్రి ఇది పడునటి దానికిని పు పక్షికిని పేరు
కుర్వన్నర్మకరే భృత్యే	**కుర్వన్** త్రి ఇది పనిచేయువానికిని పు సేవకున కును పేరు
స్యాదర్వన్కుత్సితేఽన్యవత్।	**అర్వన్** త్రి ఇది కుత్సితునకు పేరు
అర్వతీ కుంభదాస్యాంచ	**అర్వతీ** స్త్రీ ఇది తార్పుడుకత్తెకును ఆడగుర్రము
వామ్యాం చ పరికీర్తితా॥	కును పేరు
శ్రీమాం స్తిలకవృక్షే స్యా	**శ్రీమాన్** పు ఇది తిలకవృక్షముకును మనోహర

న్మనోజ్ఞే ధనికే౽పిచ।	మైన దానికిని ధనవంతునకును పేరు
ధీమాన్వాచస్పతౌ ధీరే	**ధీమాన్** పు ఇది బృహస్పతికిని పండితునకును పేరు
భాస్వాన్భాస్వరసూర్యయోః॥	**భాస్వాన్** త్రి ఇది ప్రకాశించుదానికినిపు సూర్యునకును పేరు
సువ్రతా సుఖసందోహ్యా	**సువ్రతా** స్త్రీ ఇది సుఖముగా పాలుపితుకనిచ్చెడి
సురభ్యాం శోభనవ్రతే।	యావుకును త్రి యోగ్యమైన వ్రతముగలవానికిని
వాచ్యవ	పేరు
ద్వివృతా క్షుద్రరోగే స్యా	**వివృతా** స్త్రీ ఇది రోగవిశేషముకును త్రి
ద్వివృతం స్ఫుటే॥(145)	స్ఫుటమయిన దానికిని పేరు
వనితా జనితాత్య (ర్థాను	**వనితా** స్త్రీ ఇది మిగులయను రాగముగల స్త్రీకిని
రాగాయాంచ) ర్థరాగయో	సామాన్య స్త్రీకిని త్రి యాచించబడిన దానికిని
షితియోషితి।వనితం యా	సేవించబడిన దానికిని పేరు
చితే౽పి స్యాద్వనితం సవితే౽పిచ॥(146)	
జామాతా వల్లభే సూర్యా	**జామాతా** పు ఇది భర్తకును శాకవిశేషముకును
వర్తే౽పి దుహితుః పతౌ।	అల్లునకును పేరు
వినేతా దేశికే రాజ్ఞి	**వినేతా** పు ఇది గురువుకును రాజుకును పేరు
విధాతా వేధసి స్మరే॥(147)	**విధాతా** పు ఇది బ్రహ్మకును మన్మథునకును పేరు
వినతా పి (ట) డకా భేదే	**వినతా** స్త్రీ ఇది కురుపులలోని భేదముకును
వినతా తార్క్ష్యమాతరి।	గరుడునితల్లికిని త్రి నమస్కరింపబడిన దానికిని
వినత ప్రణతే భుగ్నే	వంగిన దానికిని శిక్షింపబడిన దానికిని పేరు
శిక్షితే౽ప్యభిధేయవత్॥	
పంచతా పంచభావే స్యా	**పంచతా** స్త్రీ ఇది అయిదగుటకును మరణము
త్పంచతా మరణే౽పిచ।	నకును పేరు
విజాతాఖ్యా ప్రసూతాయాం	**విజాతా** స్త్రీ ఇది ప్రసవించిన స్త్రీకిని పుటించబడిన
జనితే వికృతే౽పిచ॥	దానికిని వికారరూపముగల దానికినిపేరు
సికతా వాలుకాయాం స్యు	**సికతా** స్త్రీ (నిత్యబహువచనం) ఇది ఇసుకకును
స్సికతాప్యామయాంతరే।	(పి) రోగ విశేషముకును ఇసుక నేలకును పంచ
సికతా న్వితదేశే చ	దారకును పేరు

శర్కరాయాంచ కీర్తితా ॥(150)	
వాసితా కరిణీ నార్యో	**వాసితా** త్రీ ఇది ఆడయేనుగకును ఆడుదానికిని
ర్వాసితం సురభీకృతే।	త్రి కర్పూరాదులచేత పరిమళింపచేయబడిన దాని
జ్ఞానమాత్రే ఖగారావే	కిని న జ్ఞానమునకును పక్షిరుతమునకును త్రి
వాసితం వస్త్రవేష్టితే॥(151)	వస్త్రముచేత చుటబడిన దానికిని పేరు
పిశితా మాంసకాయాంస్యా	**పిశితా** త్రీ ఇది జటామాంసికిని న మాంసము
దామిషే పిశితం మతం।	కును పేరు
తృణతాప తృణత్యేస్యా	**తృణతా** త్రీ ఇది తృణమౌటకును ధనస్సుకును
త్తృణతా కార్ముకేऽపిచ॥	పేరు
ద్విజాతి రండజే విప్ర	**ద్విజాతి** పు ఇది పక్ష్యాదులకును బ్రాహ్మణున
	కును పేరు
శ్రీపతి క్ష్మాపతౌ హరౌ।	**శ్రీపతి** పు ఇది రాజుకును విష్ణువుకును పేరు
గోపతి శ్శంకరే షండే	**గోపతి** పు ఇది శివునకును ఆబోతుకును
పార్థివేऽపి వికర్తనే॥ (153)	రాజుకును సూర్యునకును పేరు
స్థపతి శ్శిల్పిభేదేऽపి	**స్థపతి** పు ఇది వడ్లవానికిని అంత పురమును
స్థపతి కంచుకిన్యపి।	కాచువానికిని బృహస్పతి సవనము చేసిన వాని
జీవేష్టియాజకే సూతేऽ	కిని సూతునకును పేరు
ప్యమతి కాల చంద్రయో ॥	**అమతి** పు ఇది యమునకును చంద్రునకును పేరు
అంకతి స్స్యాదగ్ని హోత్రి	**అంకతి** పు ఇది నిత్యాగ్ని హోత్రికిని అగ్నికిని
జ్వలనాం బుజయోనిషు।	బ్రహ్మకును పేరు
రమతి ర్నాయకే స్వర్గే	**రమతి** పు ఇది నాయకునకును స్వరలోకము
	కును పేరు
ప్యంహాతి స్త్యాగరోగయో ॥	**అంహతి** త్రీ ఇది విడచుటకును రోగముకును పేరు
నిర్ఋతి స్స్యాదలక్ష్యాంచ	**నిర్ఋతి** త్రీ ఇది జ్యేషలక్ష్మికిని పు దిక్పాలున
దిక్పాలే నిరుపద్రవే।	కును త్రి ఉపద్రవములేని దానికిని పేరు
అగస్తిర్వంగసేనే స్యా	**అగస్తి** పు ఇది బకపుష్పపు చెటుకును అగస్త్య
దగస్తి కుంభసంభవే॥(156)	మునికిని పేరు
గభస్తి కిరణే సూర్యే	**గభస్తి** పు ఇది కిరణముకును సూర్యునకును

స్వాహాయాం చ విలోక్యతే।	స్త్రీ స్వాహా దేవికిని పేరు
సంగతి స్సంగమే జ్ఞానే	**సంగతి** స్త్రీ ఇది కలయికకును జ్ఞానముకును పేరు
సంనతి ప్రణతౌ ధ్వనౌ॥	**సంనతి** స్త్రీ ఇది నమస్కారముకును ధ్వనికిని పేరు
ఆయతి స్సంగమే దైర్ఘ్యే	**ఆయతి** స్త్రీ ఇది కూడుకొనుటకును విస్తారము
ప్రభావా గామికాలయో ।	కును సామర్థ్యముకును రాబోవుకాలముకును పేరు
ఆయత్తి స్స్యాద్బలే స్నేహే	**ఆయత్తి** స్త్రీ ఇది బలముకును స్నేహముకును
వశిత్వే వాసరేఽ ఎచ ॥	అధీనమగుటకును దినముకును హదుకును
మర్యాదాయాం తథాయత్తి	పేరు
ర్విపత్తి ర్యాతనాపదో ।	**విపత్తి** స్త్రీ ఇది బాధకును ఆపదకును పేరు
నియతి ర్నియమే దైవే	**నియతి** స్త్రీ ఇది నియమముకును అదృష్టము
	కును పేరు
పద్ధతి పంక్తిపర్మనో ॥(159)	**పద్ధతి** స్త్రీ ఇది వరుసకును మారముకును పేరు
సంతతి పంక్తివిస్తార	**సంతతి** స్త్రీ ఇది వరుసకును విస్తారముకును
గోత్రేషు కవిభి స్మృతా।	వంశపరంపరకును త్రి పరంపరయందు బుట్టిన
పరంపరాభవేఽ ఎ స్యా	దానికిని పుత్రునకును కన్యకును పేరు
త్సంతతి పుత్రకన్యయో ॥(160)	
సమ్మతి స్స్యాదనుజ్ఞానేఽ	**సమ్మతి** స్త్రీ ఇది అంగీకారముకును ఇచ్ఛకును
ప్యభిలాషేఽ ఎ సమ్మతి ।	పేరు
సమితి స్సంగరే సామ్యే	**సమితి** స్త్రీ ఇది యుద్ధముకును పోలికకును
సభాయాం సంగమే చయే॥	సభకును కూడుకొనుటకును సమూహము
	కును పేరు
అదితి ర్వసుధాయాం స్యా	**అదితి** స్త్రీ ఇది భూమికిని దేవతల తల్లికిని పేరు
దదితి ర్దేవమాతరి।	
వసతి స్స్యాదవస్థానే	**వసతి** స్త్రీ ఇది ఉండుటకును రాత్రికిని గృహము
యామిన్యాం చ నికేతనే॥(162)	కును పేరు
పక్షతి పక్షమూలే స్యా	**పక్షతి** స్త్రీ ఇది రెక్కల మొదటి భాగము కును
త్పక్షతి ప్రతిపత్తిథౌ।	పాడ్యమికిని పేరు
ఉన్నతి స్తార్క్ష్యదారేషు	**ఉన్నతి** స్త్రీ ఇది గరుడుని తల్లికిని పరిపూర్ణత్వ

సమృద్ధా వుదయే క్ష చ॥(163)	ముకును అభివృదికిని పేరు
ప్రసూతిస్తనయో త్పత్త్యో	**ప్రసూతి** స్త్రీ ఇది పుత్రునకును పుటుగకును
స్తథా దుహాతరి స్మృతా।	కుమార్తెకును పేరు
వ్రతతి ర్విస్తృతే వల్యాం	**వ్రతతి** స్త్రీ ఇది విస్తారముకును లతకును పేరు
వహతి స్సచివే గవి॥(164)	**వహతి** పు ఇది మంత్రికిని గోవుకును పేరు
దుర్గతి ర్నరకే నిస్వే	**దుర్గతి** స్త్రీ ఇదినరకముకును దారిద్ర్యముకునుపేరు
వికృతి ర్డింబరోగయో।	**వికృతి** స్త్రీ ఇదిఉపద్రవముకును రోగముకును
వికృతిశ్చ వికారే స్యా	వికార రూపముకును పేరు
న్నికృతిశ్చ పరాభవే॥(165)	**నికృతి** స్త్రీ ఇది తిరస్కారముకును భయపెటుట
నికృతి ర్ధూర్తనే క్షేపే	కును చిమ్ముటకును పు ధూర్తునకును స్త్రీ
వదంతి శర శార్యయో।	కుత్సితముకును పేరు
ఆకృతి కధితా రూప	**ఆకృతి** స్త్రీ ఇది ఆకారమాత్రముకును శరీరము
సామాన్య వపుషోరపి॥(166)	కును పేరు
ప్రకృతి కధితా యోనౌ	**ప్రకృతి** స్త్రీ ఇది ఉపసకును ప్రాణికిని స్వామ్య
జంత్వమాత్యాది మాతృషు।	మాత్యాదులను తల్లికిని ప్రధానముకును కారణ
ప్రధానే కారణే ఛంద	ముకును ప ఛందస్సుకును పంచభూతము
ప్రభేదే భూతపంచకే॥	లకును స్వభావముకును పరమాత్మకును పేరు
ప్రకృతి స్సహజే ప్రోక్తా	
ప్రకృతి పరమాత్మని।	
నిర్వృతి స్స్థితా యాం	**నిర్వృతి** స్త్రీ ఇది సుఖముగా నుండుట కును
స్యాదస్తంగమన సౌఖ్యయో ॥	నశించుటకును సుఖముకును పేరు
సునీతి శ్శోభననయే	**సునీతి** స్త్రీ ఇది యోగ్యమగు నీతికిని ధ్రువుని
సునీతిర్ధ్రువ మాతరి।	తల్లికిని పేరు
ప్రవృత్తి కధితా వృత్తౌ	**ప్రవృత్తి** స్త్రీ ఇది వ్యాపారముకును ప్రవాహ
ప్రవాహో దంతయోరపి॥	ముకును వార్తకును పేరు
విచ్ఛిత్తిరంగ రాగే స్యా	**విచ్ఛిత్తి** స్త్రీ ఇది పైపూతకును స్త్రీల విలాస
ద్భావవిచ్ఛేదయోరపి।	విశేషముకును భేదముకును పేరు
సంవిత్తి ప్రతిపత్తౌ స్యాద	**సంవిత్తి** స్త్రీ ఇది జ్ఞానముకును జనుల యొక్క

వివాదే జనస్య చ ‖ (170)	వివాదలేకపోవుటకును పేరు
ఆపత్తి ప్రాపణే దోషే	**ఆపత్తి** స్త్రీ ఇది పొందించుటకును దోషముకును
చాసత్తి స్సంగలాభయో ‖	పేరు **ఆసత్తి** స్త్రీ ఇది కూడుకొనుటకును లాభ
	ముకును పేరు
పర్యాప్త స్స్యా త్ప్రకామేప్యపి	**పర్యాప్తి** స్త్రీ ఇది అతిశయముకును తృప్తికిని
(ప్రాప్తౌ) తృప్తౌచ పరిరక్షణే‖	రక్షించుటకును పేరు
సమాప్తిశ్చావసానే స్యా	**సమాప్తి** స్త్రీ ఇది అంతముకును సమర్థించుట
త్సమాప్తిశ్చ సమర్ధ నే ‖	కును పేరు
బృహతీ క్షుద్రవార్తాక్యాం	**బృహతీ** స్త్రీ ఇదినేలములగచెట్టుకును వాకుడు
కంటకార్యాం చ వాచి చ‖	చెటుకును మాటకును జలపాత్రకును నారదుని
వారిధాన్యాం మహత్యాంచ	వీణకును నవాక్షర చ్ఛందముకును ఉత్తరీయ
ఛందో వసనభేదయో ‖	వస్త్రముకును పేరు
మాలతీ జాతియువతి	**మాలతీ** స్త్రీ ఇదిజాజిచెట్టుకును యౌవనస్త్రీకిని
జ్యోత్స్నాసు సరిదంతరే‖(173)	వెన్నెలకును మాలతీ నదికిని కాచి చెటుకును
కాకమాచ్యాం విశల్యాయాం	వెన్నవెదురు చెటుకును రాత్రికిని పేరు
విభావర్యామపీష్యతే‖	
భవతీ బాణభేదేస్యా (దన్య	**భవతీ** స్త్రీ ఇది విషమున పొదిగిన బాణము
వద్వత్సదర్థయో) ద్భవద్యుష్మ	కును త్రి యుష్మదరకముకును (నీవు) సదర్థకము
త్సతో స్త్రిషు‖(174)	కును (ఉన్నది) పేరు
రేవతీ హరిపత్న్యాం స్యా	**రేవతీ** స్త్రీ ఇది బలరాముని భార్యకును రేవతీ
త్తారాభేదేऽ ప మాతృషు‖	నక్షత్రముకును సప్తమాతృకలకును పేరు
పార్వతీ (స) శల్లకీ దుర్గా	**పార్వతీ** స్త్రీ ఇది అందుగ చెటుకును పార్వతీ
ద్రౌపదీ జీవనీషు చ‖(175)	దేవికిని ద్రౌపదికిని పాలకూర కును పేరు
స్రవంతీ చ ద్రవంతీ చ	**స్రవంతీ ద్రవంతీ** స్త్రీ ఈరెండును నదికిని
సరిదోషధిభేదయో ‖	ఎలుక చెవిచెటుకును పేరు
జీవంతీ జీవనీ శమ్యో	**జీవంతీ** స్త్రీ ఇది పాలకూరకును జమ్మి చెటు
ర్గుడూచీ వందయోరపి‖(176)	కును తిప్పతీగకును బదనికెకును పేరు
హసంత్యంగారధాన్యాం చ	**హసంతీ** స్త్రీ ఇది కుంపటికిని మల్లిచెటుకును

మల్లికా శాకినీభిదో ।	పెరుగు తోటకూరకును పేరు
వాసంతీ మాధవీ యూధ్యో	**వాసంతీ** స్త్రీ ఇది బండిగురివెందలతకును అడవి
పాటలాయాం క్రమేలకే ॥	మొల్లకును పాటలీలతకును ఒంటెకును త్రి
వాచ్యలింగస్త్వృతుభవే	వసంతకాలమునబుట్టిన దానికిని పు కోకిలకును
వాసంత కోకిలే విటే।	విటునకును పేరు
★ అథతాంత శ్చతుర్వర్ణ ★	
భవేదవసతం జ్ఞాతే	**అవసత** త్రి ఇది తెలియబడిన దానికిని న
గతావృద్ధావసానయో ॥(178)	గమనముకును త్రి నురిచిన ధాన్యముకును అంతమును బొందిన దానికిని పేరు
లవదాతం సతే పీతే	**అవదాత** త్రి ఇదితెల్లని దానికిని పచ్చని దానికిని
విశుద్ధే ప్రవరేవ చ।	పరిశుదమైన దానికిని శ్రేషమైన దానికిని పేరు
అవగీతం తు నిర్వాదే	**అవగీత** న జనాపవాదకును త్రి మాటిమాటికిని
ముహూర్దృష్టే విగర్హితే॥	చూడబడిన దానికిని నిందించ బడిన దానికిని పేరు
ఆంతరతం విస్మృతే స్యా	**అంతర్గత** త్రి ఇదిమరువబడినదానికిని మధ్యను
న్మధ్యప్రాప్తే చ వాచ్యవత్ ।	బొందిన దానికిని పేరు
అంగారితం ఎలాశీయ	**అంగారిత** న మోదుగ చెట్టు మొగదొడుగుట
కలికోదమ ద్గ్ధయో ॥(180)	కును త్రి తగులపెటబడిన దానికిని పేరు
అత్యాహతం మహాభీతా	**అత్యాహిత** న ఇది గొప్ప భయముకును ప్రాణ
జీవానపేక్షికర్మణి।	మందాశవదలిన సాహస కృత్యముకును పేరు
ఉపాహతోऽనలోత్పాత	**ఉపాహత** పు ఇది అగ్నివలనయుపద్రవముకును
అహతే చాప్యుపాహత ॥	త్రి కూడుకొన్న దానికిని పేరు
ఉపాకృతోऽధ్వరహతప	**ఉపాకృత** పు ఇది యజ్ఞమందు చంపబడినపశువు
శూపద్రుత యోర్మత ।	కును త్రి ఉపద్రవము చేయబడినదానికిని పేరు
ఉద్ఘాటత ప్రతీహారే	**ఉద్ఘాత** పు ఇది ద్వారమునుగాచువానికిని
ऽధ్యక్షే ప్రణి (ధౌ చరే) ధా వప(182)	నాయకునకును చారునకును పేరు
అభినీతో భవేన్న్యాయ్యే	**అభినీత** పు ఇదిన్యాయముకును త్రి సంస్కారిం
సంస్కృతామర్షిణోऽపి।	పబడిన దానికిని కోపముగల దానికిని పేరు
అభిజాత స్స్మృతోన్యాయ్యే	**అభిజాత** పు ఇదిన్యాయముకును త్రి సత్కులమందు

కులీన ప్రాప్తరూపయో ॥ — పుటిన దానికిని సౌందర్య ముగల వానికిని పేరు
పారిజాత స్సురతరౌ — **పారిజాత** పు ఇది దేవతావృక్షముకును పారుజా
మందారే పారిభద్రకే। — తపు చెటుకును దేవదారు చెట్టుకును పేరు
భవే త్పరిగతం లాభే — **పరిగత** న ఇది లాభముకును త్రి గతించిన
ప్రయాతే వేష్టితేऽ ఏ చ॥ — దానికిని చుట్టుకొన్న దానికిని పేరు
ఖ్యాతం ప్రణిహితం లబ్ధే — **ప్రణిహిత** త్రి ఇది పొందబడిన దానికిని ఉంచ
విన్యస్తే చ సమాహితే। — బడిన దానికిని అంగీకరించబడిన దానికిని పేరు
భవేత్ప్రతి(హ)హతో ద్విష్టే — **ప్రతిహత** త్రి ద్వేషంపబడిన దానికిని జారిన
ప్రతిసలితరుద్ధయో ॥ — దానికి అడగింపబడిన దానికిని పేరు
ఉల్లిఖితం సమత్కీర్ణే — **ఉల్లిఖిత** త్రి ఇది చిమ్మబడిన దానికిని సూక్ష్మంగా
వాచ్యవచ్చ తనూకృతే। — జేయబడిన దానికిని పేరు
విద్యాదుపచితందిగ్ధే — **ఉపచిత** త్రి ఇది పూయబడిన దానికిని సమృద్ధ
సమృద్ధే చ సమాహితే॥ (186) — మైన దానికిని పొందబడిన దానికిని పేరు
సముద్ధత స్సముద్ధీర్ణేऽప్య — **సముద్ధత** త్రి ఇది వెళ్ళకక్కబడిన దానికిని
వినీతే సముద్ధత । — గర్వించిన వానికిని పేరు
కుహరితం పికాలాపే — **కుహరిత** న ఇది కోకిల ధ్వనికిని చెప్పబడిన
రటితే రతనిస్వనే॥ (187) — దానికిని రతియందలి కంఠధ్వనికిని పేరు
భవేత్పల్లవితం లాక్షా — **పల్లవిత** న ఇది లత్తుకసంబంధమగు రక్తిమకును
రక్తేసప్రసవే త తే। — త్రి పుష్పాదులతోగూడినవృక్షముకును విస్తరింప
బడిన దానికిని పేరు

ఉజ్జృంభితం తు చేష్టాయాం — **ఉజ్జృంభిత** న ఇది స్త్రీపురుషుల శృంగార చేష్ట
ప్రఫుల్లేచాభిధేయవత్॥ — కును త్రి వికసించిన దానికిని పేరు
ఉద్గ్రాహితముపన్యస్తే — **ఉద్గ్రాహిత** త్రి ఇదిచెప్పబడినదానికిని కట్టుపడిన
బద్ధగ్రాహితయోరపి। — దానికిని స్వీకరించబడిన దాని కిని పేరు
నిస్తుషితం నిస్త్వచి స్యా — **నిస్తుషిత** త్రి ఇది పొట్టులేని దానికిని విడచి
ద్వర్జితే చ లఘూకృతే॥ — పెటబడిన దానికిని సానపెట్టబడిన దానికిని పేరు
ఐరావతోऽభ్రమాతంగ — **ఐరావత** పు ఇది పూర్వదిగజముకును నారింజ
నారంగ లికుచా వాషు। — చెటుకును కమ్మరేగు చెటుకును సర్పవిశేషము

ఐరావతం మహేంద్రస్య	కును న వంకరలేకయుండు నటి ఇంద్రధనుస్సు
భుజాదీర్ఘశరాసనే॥ (190)	కును ఈ స్త్రీ మెరుపునకును పాంచాలదేశ
ఐరావతీ స్యాత్తటి	మందలి నదీ విశేషముకును పేరు
తి(తటిద్భేదేఎ) నరిద్భేదేఎ లక్ష్యతే	
కలధౌతం రౌప్యహేమ్నో	**కలధౌత** న ఇదివెండికిని బంగారుకును అవ్యక్త
కలధౌతం కలధ్వనౌ॥ (191)	మధుర ధ్వనికిని పేరు
ధివాభీత కుంభి లే స్యా	**దివాభీత** పు ఇది దొంగవానికిని గుడ్లగూబకును
దులూకే కుముదాకరే।	కలువ సరస్సుకును పేరు
పాశుపతో బకపుష్ప	**పాశుపత** పు ఇది శివమల్లిచెట్టుకును శివుడు
పశుపత్యధిదైవతే॥ (192)	అధిదేవతయైన మంత్రముకును పేరు
నిష్కానతో నిర్గమితేస	**నిష్కానత** త్రి ఇదివెళ్ళగొటుబడినదానికిని సాంచ
ప్యావాతేధికృతేऽ ఎ చ।	బడిన దానికిని అధికార మివ్వబడిన దానికి ని పేరు
వ్యతీపాతో మహోత్పాతే	**వ్యతీపాత** పు ఇది భూకంపాదిదేశోపద్రవముల
యోగభేదాపయానయో ॥	కును పంచాంగయోగ భేదముకును పరుగెత్తుట
	కును పేరు
సమాఘాతో వధే యుద్ధే	**సమాఘాత** పు ఇది చంపుటకును యుదము
	కును పేరు
పరిఘాతోऽస్త్రఘాతయో ।	**పరిఘాత** పు ఇది అస్త్రముకును దెబ్బకు ను పేరు
వినిపాతోऽవ పాతే స్యా	**వినిపాత** పు ఇది పడుటకును దైవము వలన
ద్దైవాదివ్యసనేऽపి చ॥	సంభవించు దు ఖముకును పేరు
సమావాత ప్రతిజ్ఞాతే	**సమావాత** త్రి ఇది ప్రతిజ్ఞ చేయబడిన దానికిని
సమాధిస్థ యతాత్మని।	సమాధియందున్నవానికిని విషయాంతరసంచార
వాచ్యవన్నివాతే సద్ధే	ములేని యాత్మగలవానికిని ఉంచబడిన దానికిని
సమాధానే ఎమావాతం॥(195)	సిద్ధమైన దానికిని న అంగీకారముకును పేరు
నంద్యావర్త స్సృతో వేశ్మ	**నంద్యావర్త** పు ఇది రాజగృహవిశేషముకును
ప్రభేదే తగరుద్రుమే।	నందివర్ధనపు చెటుకును పేరు
పరివర్తో వినిమయే	**పరివర్త** పు ఇది న్యూనాధికములు సాటాలపైని మార్పు
కూర్మరాజే ఎలాయనే॥(196)	కొనుటకును అది కూర్మముకును ఎరుగెత్తుటకును పేరు

లభియుక్త పరైరుద్దే
తథాస్యాదతిత్వరే।

అభియుక్త త్రి ఇది శత్రువులచేత ముట డింపబడిన దానికిని అధికాసక్తిగల దాని కిని పేరు

లతిముక్తస్తు వా సంత్యాం
తినిశే నిష్కళేేప చ॥

అతిముక్త పు ఇది బండిగురివెంద లతకును నెమ్మి చెటుకును త్రి వీర్యబలము తప్పనవానికిని పేరు

ఉపరక్తస్సైంహికేయే
తద్గ్రహే వ్యసనాతురే।

ఉపరక్త పు ఇది రాహుగ్రహముకును రాహువు చేత గ్రసించబడిన చంద్రసూర్యులకును త్రి కష ములచేత పీడింపబడిన వానికిని పేరు

సూర్యభక్తో బంధుజీవే
తథా భాస్కరపూజకే॥(198)

సూర్యభక్త పు ఇది మంకెన చెటుకును త్రి సూర్యోపాసకునకును పేరు

నదీకాంత స్సముద్రే స్యా
త్సింధువారేపి వాజ్జలే।
నదీకాంతా స్మృతా జంబూ
కాకజంఘాల తాను చ॥

నదీకాంత పు ఇది సముద్రునకును వావిలి చెటుకును నీటి గన్నేరు చెటుకును స్త్రీ నేరేడు చెటుకును కాకి దొండ చెటు కును ప్రేంకణపు చెటుకును పేరు

నాగదంతో ద్విపరదే
గృహాంతరతదారణే।
నాగదంతీతు కుంభాయాం
శ్రీ హస్తిన్యామపీష్యతే॥(200)

నాగదంత పు ఇది గజదంతముకును ఇంటికి వేసిన దూలము (లేక తనాబీ) కర్ర కును ఈ స్త్రీ నాగదంతి చెటుకును గురుగు చెటుకును పేరు

పుష్పదంతస్తు దిజ్నాగే
నాగ విద్యాధరాంతరే।

పుష్పదంత పు ఇది వాయవ్యదిగజము కును సర్పవిశేషముకును ఈ పేరుగల విద్యాధరునకును పేరు

చంద్రకాంతోశ్మభేదేస్యా
చ్చంద్ర కాంతం చ కైరవే॥

చంద్రకాంత పు ఇది చంద్రకాంతమణి కిని న కలువకును పేరు

వైజయంతో గృహే శక్ర
ప్రాసాద ధ్వజయోరపి।
వైజయంతీ పతాకాయాం
జయంతీ వన్యామంధయో॥

వైజయంత పు ఇది గృహముకును ఇంద్రుని మేడకును ఇంద్రునిధ్వజము కును ఈ స్త్రీ జండా కును తక్కెడు చెటుకును కూరనెల్లి చెటుకును పేరు

పురస్కృతం స్వీకృతా భి
శస్తయో రభిధేయవత్।
లగ్రేకృతా భ్యర్చితయో

పురస్కృత త్రి ఇది స్వీకరించబడిన దానికిని అగమ్యాగమనాదులచేత నిందింపబడిన వానికిని ముందుగా జేయబడిన దానికిని పూజింపబడిన

స్సక్తే చాప వ్యురస్కృతం॥	దానికిని తడపబడిన దానికిని పేరు
అవధ్వస్తం పరిత్యక్తే	**అవధ్వస్త** త్రి ఇది విడువబడిన దానికిని నిందింప
నిందితేప్యవచూర్ణితే।	బడిన దానికిని చూరముగా జేయబడిన దానికిని పేరు
ధూమకేతు స్స్మృతోవహ్నౌ	**ధూమకేతు** పు ఇది అగ్నికిని తోకచుక్కకును
వుత్పాతగ్రహభేదయో ॥	గ్రహవిశేషముకును పేరు
చిత్రగుప్త కృతాంతే స్యా	**చిత్రగుప్త** పు ఇది యమునకును యము నివద
ల్లేఖకే చాస్యసమ్మత ।	జనులపాపపుణ్యముల వ్రాయువాని కిని పేరు
పంచగుప్తస్తు చార్వాక	**పంచగుప్త** పు ఇది చార్వాకమతశాస్త్రముకును
దర్శనే కమఠేపి చ॥(205)	తాబేటికిని పేరు
అధిక్షిప్త ప్రణిహితే	**అధిక్షిప్త** త్రి ఇది పంపించబడిన దానికిని కూట
తథానిర్భర్త్సితేపి చ।	సాక్ష్యాదులచేత నిందితునకును పేరు
ప్రతిక్షిప్తం ప్రతిహతే	**ప్రతిక్షిప్త** త్రి ఇది కొట్టబడిన దానికిని పంపించ
ప్రేషితే చ నిరాకృతే॥ (206)	బడిన దానికిని తిరస్కరించబడిన దానికిని పేరు
మరుత్వా న్మారుతా శక్రే	**మరుత్వాన్** పు ఇది హనుమంతునకును ఇంద్రు
సరిత్వానంబుధౌ నదే।	నకును పేరు **సరిత్వాన్** పు ఇది సముద్రునకును
	నదముకును పేరు
ఆయుష్మా న్యోగభేదే స్యా	**ఆయుష్మాన్** పు ఇది పంచాంగయోగ భేదము
దాయుష్మాం శ్చిరజీవిని॥	కును దీర్ఘయురాయముగల వానికి పేరు
వివస్వాన్విబుధే భానౌ	**వివస్వాన్** పు ఇది విద్వాంసునకును సూర్యు
	నకును పేరు
భగవాన్బుద్ధపూజ్యయో ।	**భగవాన్** పు ఇది బుదదేవునకును పూజింపదగిన
	వానికిని పేరు
ద్వీపవాన్సింధునదయో	**ద్వీపవాన్** పు ఇదిసముద్రునకును నదముకును పేరు
ర్ద్వీపవత్యాపగా భువో ॥	**ద్వీపవతీ** స్త్రీ ఇది నదికిని భూమికిని పేరు
గరుత్మాన్విహగే తార్క్ష్యే	**గరుత్మాన్** పు ఇదిపక్షికిని గరుడునకును పేరు
సంఖ్యావాన్పండితే మితే।	**సంఖ్యావాన్** పు ఇది పండితునకును త్రి సంఖ్య
	గల దానికిని పేరు
అంశుమాన్భాస్కరే శాలి	**అంశుమాన్** పు ఇది సూర్యునకును ఈ స్త్రీ

పర్ణ్యామంశుమతీ మతా॥	ముయ్యాకుల పొన్నచెటుకును పేరు
అర్థపతి కుబేరే స్యా	**అర్థపతి** పు ఇది కుబేరునకును రాజుకు ను
దీశ్వరేఽర్థపతి స్తథా।	పేరు
గృహపతి ర్గృహస్థే స్యా	**గృహపతి** పు ఇది గృహసునకును నిత్యాగ్ని
దత్యాధానేచసత్రిణి ॥(207)	హోత్రికిని యజ్ఞముచేయువాని కిని పేరు
సేనాపతి కార్తికేయే	**సేనాపతి** పు ఇది కుమారస్వామికిని సేనానాయ
ప్యనీ కాధికృతేఽ ఎ చ।	కునకును పేరు
లక్ష్మీపతి ర్వాసుదేవే	**లక్ష్మీపతి** పు ఇది విష్ణువుకును లవంగపు చెటు
లవంగద్రుమపూగయో ॥(208)	కును పోకచెటుకును పేరు
ప్రజాపతి ర్విధౌ భూపే	**ప్రజాపతి** పు ఇది బ్రహ్మకును రాజుకు ను పేరు
వామారాతి ఖగేఽనలే।	**వామారాతి** పు ఇది సూర్యునకును అగ్నికిని పేరు
వనస్పతి ర్వృక్షమాత్రే	**వనస్పతి** పు ఇది వృక్షవిశేషముకును పుష్పము
వినాపుష్పం ఫలద్రుమే॥(209)	లేకనే ఫలించెడి వృక్షముకును పేరు
సదాగతి స్స్యాత్పవనే	**సదాగతి** పు ఇది వాయువుకును సుఖముకును
నిర్వాణే చ నదీశ్వరే।	సముద్రునకును పేరు
దివాకీర్తిస్తు చండాలే	**దివాకీర్తి** పు ఇది మాదిగవానికిని మంగలి వాని
నాపితో లూకయోరపి॥(210)	కిని గుడ్లగూబకును పేరు
శతధృతి ర్ధాతరీంద్రే	**శతధృతి** పు ఇది బ్రహ్మకును ఇంద్రున కును పేరు
సుధాసూతి ర్మఖే విధౌ।	**సుధాసూతి** పు ఇది యజ్ఞముకును చంద్రున కును పేరు
భవేదపచితి పూజా	**అపచితి** స్త్రీ పూజకును నాశముకును హానికిని
క్షయహానిషు నిష్కృతౌ॥(211)	ప్రతీకారముకును పేరు
అనుమతి స్స్యాదూనేందు	**అనుమతి** స్త్రీ ఇది ఒక్క కళ తక్కువయైన
పూర్ణిమానుజ్ఞయోరపి।	చంద్రుడు గల పూర్ణిమకును ఆజకును పేరు
ప్రతికృతి ప్రతీకారే	**ప్రతికృతి** స్త్రీ ఇది ప్రతిక్రియకును విష్ణు వినాయ
ప్రతిమాయాం చ పూజనే॥	కాదిప్రతిమకును పూజకును పేరు
నిరాకృతి ప్రతిక్షేపేఽప్య	**నిరాకృతి** స్త్రీ ఇది తిరస్కరించుటకును స్వాధ్యాయ
స్వాధ్యాయేఽప్యనాకృతౌ।	మును జదువని వానికిని త్రి ఆకారములేని దానికిని పేరు

ప్రతిపత్తి ఎధప్రాప్తౌ
ప్రవృత్తౌ గౌరవే ౽ఎ చ॥(213)
ప్రాగల్భ్యే చ ప్రభోధే చ
ప్రతిఎత్తి ప్రయుజ్యతే।

ప్రతిపత్తి స్త్రీ ఇది సానమును బొందుటకు ను వ్యాపారముకును గౌరవముకును ప్రతిభకును జ్ఞానముకును పేరు

ఉపసత్తి స్సంగమే స్యా
త్సేవాయాం ప్రతిపాదనే॥

ఉపసత్తి స్త్రీ ఇది కలయికకును సేవించుటకును సమరించుటకును పేరు

అభిశస్తి స్స్మృతా లోకా
పవాదే ప్రార్థనే౽ఎ చ।

అభిశస్తి స్త్రీ ఇది జనాపవాదకును యాచించుట కును పేరు

పారావత కలరవే
శైలేమర్కటతిందుకే॥(215)

పారావత పు ఇది పావురముకును పర్వతము కును కోతి తుమికిచెటుకును పేరు

భోగవతీ భుజంగానాం
నగరీ సరితోరఎ।

భోగవతీ స్త్రీ ఇది పాతాళమందలిసర్ప పటణము కును పాతాళనదికిని పేరు

గంధవతీ సురా భూమ్యో
పురీ యోజన గంధయో॥

గంధవతీ స్త్రీ ఇది కల్లుకును భూమికిని వాయు దేవుని పటణముకును వ్యాసుని తల్లికిని పేరు

హైమవత్యభయా స్స్వర్ణ
క్షీర్యో శ్వేతవచో మయో।

హైమవతి స్త్రీ ఇది కరక చెటుకును కంకుషపు చెటుకును తెల్లవసకును పార్వ తికిని పేరు

చర్మణ్వతీ నదీభేదే
కదళీపాదపే౽ ఎ చ॥ (217)

చర్మణ్వతీ స్త్రీ ఇది నదీవిశేషముకును అరటి చెటుకును పేరు

కుముద్వతీ కుముదిన్యాం
కుశపత్న్యాం కుముద్వతీ।

కుముద్వతీ స్త్రీ ఇది కలువ సరస్సుకును కుశుని భార్యకును పేరు

శుభదంతీ సుదంత్యాం స్యా
త్పుష్పదంతే భయోషితి॥

శుభదంతీ స్త్రీ ఇది యోగ్యమైన దంతములు గల దానికిని వాయవ్యదిగజము భార్యకును పేరు

సరస్వతీ సరిద్భేదే
గోవాగ్దేవతయోరిరి।
స్త్రీరత్నేచాపగాయాం చ
సరస్వా న్ననకే౽ంబుధౌ॥

సరస్వతీ స్త్రీ ఇది నదీ విశేషముకును గోవుకును సరస్వతీ దేవికిని మాటకును స్త్రీరత్నముకును నదీ సామాన్యముకును పేరు

సరస్వాన్ పు ఇది రసకునకును సముద్ర ము కును పేరు

రంగమాతా ఎ కుట్టన్యాం

రంగమాతా స్త్రీ ఇది కుంటెనకత్తెకును వృక్షరోగ

న్మృతా ధూమిరుహోమయే।	విశేషముకును పేరు
ప్రధూమితా క్లేశితాయాం	**ప్రధూమితా** స్త్రీ ఇది క్లేశపెటబడిన దానికిని
సూర్యగంతవ్యదిశ్యపి॥(220)	సూర్యుడు పొందతగిన దిక్కు కు ను పేరు
ప్రవ్రాజితా తపస్విన్యాం	**ప్రవ్రాజితా** స్త్రీ ఇది యోగినికిని జుటు గొరగ
ముండిన్యాం మాంసకౌషధౌ।	బడిన దానికిని జటామాంసకిని పేరు
ఋష్యప్రోక్తా శతావర్యాం	**ఋష్యప్రోక్తా** స్త్రీ ఇది ఎల్లిఎచ్చరకును దూల
శూకశింబ్యాం బలాభిది॥	గొండిచెటుకును చిటాముదపుచెటుకును పేరు
కృష్ణవృంతా పాటలాయాం	**కృష్ణవృంతా** స్త్రీ ఇది కలిగొటుచెట్టుకును కారు
మాషపర్ణ్యాం చ భావితా।	మినపచెటుకును పేరు
సముద్రాంతాతు కార్పాసీ	**సముద్రాంతా** స్త్రీ ఇది ప్రత్తిచెటుకును స్పృక్క
స్పృక్కా దురాలభాసు చ॥(222)	యనెడు గంధద్రవ్యముకును ఎన్నరేగటి దూల గొండి చెట్టుకును పేరు

★ అథ పంచస్వర తాంతా ★

స్యాదవలోకితో బుద్ధే	**అవలోకిత** పు ఇది బుదదేవునకును త్రి చూడ
ప్రేక్షితే త్వవలోకితం।	బడిన దానికిని పేరు
ఉపధూపిత లసన్న	**ఉపధూపిత** త్రి ఇది సమీపించిన మరణము గల
మరణోపరిధూపితే॥(223)	వానికిని పీడపెటబడిన వానికిని పేరు
స్యాదపరాజితో విష్ణౌ	**అపరాజిత** పు ఇది విష్ణువుకును శివునకును త్రి
శ్రీకంఠే చాపరాజితే।	జయింపబడని దానికిని పేరు
శ్వేతాజయంతీ దుర్గాస్వ	**శ్వేతాజయంతీ** త్రి ఇది కోటలయందు జయింప
నిర్జితే త్వభిధేయవత్॥	బడని దానికిని పేరు
గణాధిపతి రిత్యాఖ్యా	**గణాధిపతి** పు ఇది శివునకును గణపతికిని
శంకరేఽపి గజాననే।	పేరు
యాదసాంపతిరంభోధౌ	**యాదసాంపతి** పు ఇది సముద్రముకును వరుణ
ప్రతీచీదిక్పతావపి॥(225)	దేవునకును పేరు
స్యాత్పృథివీ పతి ర్భూపే	**పృథివీపతి** పు ఇది రాజుకును ఋషభమను
ఋషభాఖ్యౌషధే (యమే)ఽపిచ।	గంధద్రవ్యముకును పేరు
మూర్ధాభిషిక్తో భూపాలే	**మూరాభిషిక్త** పు ఇది రాజుకును ముఖ్యున

ప్రధానే క్షత్రియేఽపి చ॥	కును క్షత్రియునకును పేరు
వసంత దూత శ్చూతే స్యా	**వసంతదూత** పు ఇది మామిడి చెటుకు ను
త్పికపంచమరాగయో ॥	కోకిలకును పంచమ స్వరముకును పేరు
వసంతదూతీ పాటల్యాం	**వసంతదూతీ** స్త్రీ ఇది పాటలీలతకును పుష్పవృక్ష
(ప్రతీచ్యామతిముక్తకే) గణి	విశేషముకును బండిగురివెంద చెటుకును పేరు
కార్యతిముక్తయో ॥ (227)	
★ అథతాంతషడ్వర్ణ ★	
ఒర్ధపారావత శ్చిత్ర	**అర్ధపారావత** పు ఇది పావురములలో నిభేదము
కంఠేతిత్తిరపక్షిణి।	కును తీతువ ఎటుకును పేరు
★ అథతాంత స్సప్తవర్ణ ★	
సముద్రనవనీ తాఖ్యా	**సముద్రనవనీత** పు ఇది అమృతముకును
పీయూషామృతరోచిషో ॥(228)	చంద్రునకును పేరు
★ అథ థాంతవర ★	
రథ స్స్యాత్స్యందనే కాయే	**రథ** పు ఇది రథముకును శరీరముకును పాదము
చరణే వేతసేఽపి చ।	కును ప్రబ్బలి చెటుకును పేరు
కుథ ప్రవేణీ కుథయో	**కుథ** పు ఇది ఎనుగుమీదపరచెడు చిత్ర కంబళికిని
	దర్భకును పేరు
పీథోఽర్కే పీథ మంభసి॥	**పీథ** పు ఇది సూర్యునకును న జలముకును పేరు
కోథస్తు శరితే నేత్ర	**కోథ** పు ఇది దుషత్వముకును నేత్రరోగవిశేషము
రుగ్భేదే మంథనేఽపి చ।	కును (కలకయందురు) మథించుటకును పేరు
ప్రోథోఽధ్వగేఽశ్వఘోణాయాం	**ప్రోథ** పు ఇది మారస్థునకును గుర్రపు ముటికిని
కటీ స్త్రీగర్భయో రపి॥(2)	కటిదేశముకును స్త్రీల గర్భముకును పేరు
క్వాథ స్స్యాద్ద్రవనిష్పాకే	**క్వాథ** పు ఇది ద్రవద్రవ్యమును కాచుటకును
దుఃఖ వ్యసనయోరపి।	దుఃఖముకును ఆపదకును పేరు
సక్థం నీల్యాం మధూచ్ఛిష్టే	**సక్థ** న ఇది నీలిమందుకును మైనముకును
సక్థ ఓదనసంభవే॥(3)	పు అన్నకణముకును పేరు
పృథు ర్నృపే కృష్ణజీరే	**పృథు** పు ఇది పృథుచక్రవర్తికిని నల్లజీలకర్ర కును
వాప్యాం పృథు మహాత్యపి।	దిగుడు బావికిని త్రి విస్తారమైన దానికిని పేరు

దుస్థ స్స్యాద్దురతే మూర్ఖే
ప్రస్థ శ్శిఖర మానయో ॥ (4)
ప్రస్థ స్సానౌ ప్రయాణే తు
ప్రస్థాం పరికథ్యతే।

దుస్థ పు ఇది దరిద్రునకును మూఢునకును పేరు
ప్రస్థ పు ఇది పర్వత శిఖరముకును కుంచెడు పరిమాణముకును కొండచరియకును స్త్రీ ప్రయాణముకును పేరు

తుత్థో గ్నావంజనే తుత్థా
నీలీ సూక్ష్మైలయోరపి॥(5)
మంథ స్స్యక్తవ మంథాన
నేత్రామయదివాకరే।

తుత్థ పు ఇది అగ్నికిని న మైలతుత్తముకును స్త్రీ నీలిచెటుకును సన్నయేలకులకును పేరు
మంథ పు ఇది సక్తుపిండితోచేయబడినపానీయ ద్రవ్యవిశేషముకును కవ్వముకును నేత్రరోగవిశేషముకును సూర్యునకును పేరు

గ్రంథో ధనే స్యాత్సందర్భే
ద్వాత్రింశద్వర్ణనిర్మితే॥(6)
గ్రంథి ఎర్వణికౌటల్యే
గ్రంథిపర్ణే గదాంతరే।

గ్రంథ పు ఇది ధనముకును ప్రబంధరచనకును అనుష్టుపు శ్లోకముకును పేరు
గ్రంథి పు ఇది చెరుకు మొదలగువాటి కణుపునకును కుటిలత్వముకును సానేయమను గంధ ద్రవ్యముకును కంతిరోగముకును పేరు

అర్థ ప్రకారే విషయే
విత్తకారణ వస్తుషు॥ (7)
లభిధేయే చ శబ్దానాం
నివృత్తౌ చప్రయోజనే।
తీర్థం శాస్త్రాధ్వర క్షేత్రో
పాయోపాధ్యాయ మంత్రిషు॥(8)
లవతార ర్షిజుష్టాంభ
స్త్రీరజస్సు చ విశ్రుతం।
సార్థో వణిక్సమూహే
స్యాదపి సంఘాతమాత్రకే॥
పార్థస్తు కకుభే జిష్ణౌ
గాథా వాగ్భేద వృత్తయో।

అర్థ పు ఇది విధముకును విషయముకును ధనముకును కారణముకును మృత్పాషాణాది వస్తువుకును శబము యొక్క వాచ్యార్థముకును మళ్ళుటకును ప్రయోచనముకును పేరు
తీర్థ న ఇది శాస్త్రముకును యజ్ఞముకును పుణ్యక్షేత్రముకును ఉపాయముకును గురువుకును మంత్రికిని నీళరేవుకును ఋషులుస్నానముచేయు జలాశయముకును ముటు రక్తముకును పేరు
సార్థ పు ఇది వర్తకులసమూహముకును సంఘ సామాన్యముకును పేరు
పార్థ పు ఇది పీణకరిదికిని అరనునకును పేరు
గాథా స్త్రీ ఇది ప్రాకృతాదిభాషకును శ్లోకముకును పేరు

కంధా మృన్మయభిత్తౌ చ	**కంధా** స్త్రీ ఇది మట్టిగోడకును బొంతకును
కంధా ప్రావరణాంతరే॥	పేరు
ఆస్థా చాలంబనా స్థాన	**ఆసా** స్త్రీ ఇది ఆధారముకును కొలువుకూటము
యత్నా ఎక్షాను కధ్యతే।	కును ప్రయత్నముకును కోరికకును పేరు
సంస్థా స్థితౌ చరే నాశే	**సంసా** స్త్రీ ఇది ఉండుటకును పు దూతకును
వ్యక్తి సాదృశ్యయోరపి॥ (11)	స్త్రీ నాశముకును ఆకృతికిని సామ్యముకును పేరు
వీధీ గృహాంగే ఎంక్తౌచ	**వీథీ** స్త్రీ ఇది గృహముల వరుసకును వరుస
నాట్యరూపక వర్త్మనో।	కును నాటకభేదముకును మారముకును పేరు
యూధీ పుష్పప్రభేదే స్యా	**యూథీ** స్త్రీ ఇది పుష్ప విశేషముకును అడవి
న్మాగధ్యాం చ కురంటకే॥	మొల్లచెటుకును పచ్చపువ్వుల గోరింటకును పేరు
యూధం తిర్యక్సమూహాస్యా	**యూథ** న ఇది పశ్వాది సమూహాము కును
ద్బృందమాత్రే చ భాషితం।	సంఘసామాన్యముకును పేరు
★ అథ థాంత త్రివర ★	
మన్మధః కామచింతాయాం	**మన్మథ** పు ఇది మదనోద్రేకముకును వెలగచెటు
కపిత్థే కుసుమాయుధే॥ (13)	కును మన్మథునకును పేరు
ఉన్మాధ కూటయంత్రేస్యా	**ఉన్మాథ** పు ఇది వ్యాఘ్రాదులను పటెడి బోను
న్మారణే ఘాతకేపి చ।	కును చంపుటకును ఘాతకునకును పేరు
ప్రమధోపి గణే ప్రోక్త	**ప్రమథ** ఇది ప్రమథ గణముకును స్త్రీ కరక
పధ్యాయాం ప్రమధామతా॥	చెటుకును పేరు
నిశీధోప్యర్ధరాత్రే స్యా	**నిశీథ** పు ఇది అరరాత్రికిని రాత్రిసామాన్యము
న్నిశీధో రాత్రిమాత్రకే।	కును పేరు
విదధో యోగికృతినో	**విదథ** పు ఇది యోగికిని పుణ్యాత్మునకును పేరు
రుద్రధశ్శున కుక్కుటే॥ (15)	**ఉద్రథ** పు కుక్కుటకును కోడికిని పేరు
సనాధ స్సదృశె యుక్తే	**సనాథ** త్రి ఇది సమానమైన దానికిని కూడు
నాధవత్యపి దృశ్యతే।	కొన్న దానికిని నాథుడు కల దానికిని పేరు
శమధ స్సచివే శాంతౌ	**శమథ** పు మంత్రికిని ఓరిమికిని పేరు
దమధో దమ దండయో॥	**దమథ** పు ఇది ఇంద్రియనిగ్రహాది క్లేశ మును
	సహించుటకును శిక్షకును పేరు

వరూధో రధగుప్తౌ స్యా ద్వరూధం చర్మవేశ్మనో।	**వరూధ** పు ఇది రథమునకు కప్పిన వ్యాఘ్రాది చర్మముకును సామాన్యచర్మముకును గృహముకును పేరు
అతిథి కుశపుత్రేఽపి కోపేప్రాహుణికేఽపిచ॥ (17)	**అతిథి** పు ఇది కుశుని పుత్రునకును కోపముకును ఆగంతుకునకును పేరు
వమధు ర్వమనేఽ ఎ స్యా ద్గజస్య కరశీకరే।	**వమధు** పు వాంతికిని గజతుండాగ్రము వలన పుటెడి తుంపురులకును పేరు
క్షవధు (కథిత కా) స్యాత్ క్షుతే కాసే వాక్యాఁయా మఽ కధ్యతే॥ (18)	**క్షువధు** పు ఇది తుమ్ముకును దగుకు ను ఎక్కిళ్ళకును పేరు
సమర్ధో ఎ హితే శక్తేఽం బందార్థేఽ ఎ సమ్మత ।	**సమర** పు ఇది ఇష్టునకును సామర్థ్యము గల వానికిని సంబందారముకును పేరు
సిద్దార్ధ శ్శాక్యసింహే స్యా త్సిద్ధార్ధ స్సితసర్షపే॥ (19)	**సిదార్థ** పు ఇది శాక్యసింహుడను బుదునకును తెల్లావాలకును పేరు
కాయస్థోఽ ఎ నృజాతేస్యా త్రృభేధే పరమాత్మని। కా యస్థా తు హారీత క్యా మామలక్యాం చ దర్శితా॥(20)	**కాయస్థ** పు ఇది బ్రాహ్మణ స్త్రీయందు క్షత్రియుని వలన పుట్టిన వానికిని పరమాత్మకును స్త్రీ కరక కాయకును వుశిరి కాయకును పేరు
వయస్థో వాచ్యవద్యూని వయస్థా శాల్మలీద్రుమే। బ్రాహ్మీ గుళూచీ కాకోళీ సూక్ష్మేలా మలకష్ఠు చ॥ (22)	**వయస్థ** త్రి ఇది ఎన్నవయసుగల దానికిని స్త్రీ బూరుగచెటుకును పొన్నగంటి కూరకును తిప్ప తీగకును కాకోళియను ఓషధి విశేషముకును సన్నయేలకులకును ఉశిరిగకాయకును పేరు
అశ్వత్థో గర్దభాండె స్యా త్పిప్పలే పూర్ణిమాతిధౌ।	**అశ్వత్థ** పు ఇది కలజువ్వి చెటుకును రావిచెటుకును పౌరమాస్యకును పేరు
ఉపస్థో మేఢ్ర ఉత్సంగే భగే పాయౌ చ కధ్యతే॥	**ఉపస** పు ఇది శిశ్నముకును ఉపరి భాగముకును యోనికిని గుదసానమునకును పేరు
నిర్గ్రంథో నగ్న కేఽపి స్యా న్నిస్వ బాలిశయోరపి।	**నిర్గంధ** పు ఇది దిగంబరునకును దరిద్రునకును వివేకహీనునకును పేరు
గోగ్రంధిస్తు కరీ ష స్యా	**గోగ్రంధి** పు ఇది ఎరివికిని ఆవులమంద కును

ద్గో ష్ఠ గోజివ్వా కౌ ఽఽదే॥(23)	యెదునాలుక చెటుకును పేరు
లవ్యధా తు వారీతక్యాం	**అవ్యథా** స్త్రీ ఇది ఉశిరిగచెటుకును పాముకును
ఎన్న గే నిర్వ్యధేఽ ఽ చ।	బాధలేకుండుటకును పేరు
షడ్గంధాఽ వచా నంఽఽఽ	**షడ్గంద** స్త్రీ ఇది వసకును ఆరు కణుపులు గల
షడ్గంధో ఽ ప్రకీర్త్యతే॥	క్రానుగు చెటుకును పేరు
★ అథ చలు స్వరథాంతవర ★	
చిత్రరథ స్స్యాదంధర్వే	**చిత్రరథ** పు ఇది చిత్ర రథుడను గంధర్వునకును
రవౌ విద్యాధరాంతరే।	సూర్యునకును విధ్యాధర విశేషునకును పేరు
చతుష్పధ శ్చతుర్మార	**చతుష్పథ** పు ఇది నాలుగు త్రోవలుకలసినచోటు
సంగమేఽఽ ద్విజేఽఽ చ॥(25)	కును బ్రాహ్మణునకును పేరు
వానప్రస్థో మధూకే స్యా	**వానప్రస** పు ఇది ఇప్పచెటుకును మోదుగచెటు
త్కింశు కేచాశ్రమాంతరే।	కును మూడవ వాన ప్రసాశ్రమమునకును పేరు
దశమీస్థో న్నష్టబీజే	**దశమీస్థ** పు ఇది వీర్యపటుత్వము లేని వాని
స్థవిరేచ ప్రచక్షతే॥ (26)	కిని ముసలి వానికిని పేరు
లనీకస్థో రణఖలే	**అనీకస్థ** పు ఇది యుదభటునకును గజమును
గజశిక్షా విచక్షణే।	శిక్షింపనేర్పుగలవానికిని రాజు యొక్క అంగరక్షకు
రాజరక్షే చ చిహ్నాచ	నకును చిహ్నాకును యుదమందు వాయించు
వీరమర్దళకేఽ ఽ చ॥	మదెలకును పేరు
భవేదితికధా న్నష్ట	**ఇతికథా** స్త్రీ ఇది అధర్మమైనటిన్ని అపారము
ధర్మేఽపార్థే వచస్యఽ।	నిచ్చునటిన్ని వాక్యముకును నమ్మతగని వాక్యము
అశ్రద్దేయేఽ	నకును పేరు
వ్యుదరధి స్సముద్రే చ	**ఉదరథి** పు ఇదిసముద్రునకును సూర్యునకును
వియన్మణౌ॥ (27)	పేరు
★ అథ దాంతో ద్వివర ★	
గదో భ్రాతరి విష్ణో స్స్యా	**గద** పు ఇది గదుడను కృష్ణునియన్నకును
దామయేఽస్యాయుధే గదా।	రోగముకును స్త్రీ గదాయుధముకును పేరు
నద స్సముద్రే నినదే	**నద** పు ఇదిసముద్రముకును ధ్వనికిని ఈ స్త్రీ
నదీతు సరితి స్మృతా॥(1)	నదికిని పేరు

మదో రేతసి కస్తూర్యాం గర్వే హర్షే భదానయో । మద్యేఽ ఎ మద ఆఖ్యాతో మదీ (కృ)చషక వస్తుని॥(2)	**మద** పు ఇదిరేతస్సుకును కస్తూరికిని గర్వముకును సంతోషముకును గజమదముకును కల్లుకును ఈ స్త్రీ సురాపాత్రకును పేరు
పదం శబ్దే చ వాక్యే చ వ్యవసాయా పదేశ యో । పాద పచ్చిహ్నయో స్థాన త్రాణయో రంకవస్తువో ॥	**పద** న ఇది శబముకును వాక్యముకును మిషకును పాదముకును పాదచిహ్నముకును ప్రదేశముకును రక్షణకును చిహ్నముకును వస్తువుకును పేరు
ఛద పలాశే గరుతి గ్రంధిపర్ణ తమాలాయో ।	**ఛద** పు ఇది ఆకుకును రెక్కకును సాణేయమను గంధద్రవ్యముకును తాఎంఛవృక్షముకును పేరు
రదో విలేఖనే దంతే	**రద** పు ఇది వ్రాయుటకును దంతముకును పేరు
భద్రం కళ్యాణ శర్మణో ॥(4)	**భద్ర** పు ఇది మంగళముకును సుఖముకును పేరు
భేదో ద్వైధేవిశేషేస్యా దుపజాపే విదారణే।	**భేద** పు ఇది వేరగుటకును విశేషముకును భేదోపాయముకును ఖండించుటకును పేరు
స్వేదస్తు స్వదనే ఖర్మే	**స్వేద** పు ఇది ఆవిమీదను ఔషధాదులను వండు యంత్రవిశేషముకును ఉక్కకును పేరు
శాద కర్దమ శష్పయో ॥(5)	**శాద** పు ఇది బురదకును లేతగడికిని పేరు
పాదో బుధ్నే తురీయాంశే శైలప్రత్యంత ఎర్వతే। చరణే చ మయూఖేచ	**పాద** పు ఇది చెటువేరుకును నాలవ భాగముకును పర్వత ప్రాంతమందలి చిన్న మెటకును పాదముకును కరణముకును పేరు
క్షోదో రజసి పేషణే॥(6)	**క్షోద** పు ఇది ఎండికిని నూరుటకును పేరు
సూదస్తు సూపవత్సూప కారే చ వ్యంజనాంతరే।	**సూద** పు ఇది సూప శబమువలెనే వంటలవానికిని ముదపప్పుకును పేరు
స్వాదు ర్మనోజ్ఞే మృష్టేచ	**స్వాదు** త్రి ఇది మనోహరమైనదానికిని రుచిగల దానికిని పేరు
మృదుస్స్యాత్కోమలేఽ ఖరే	**మృదు** త్రి ఇది లేతగానుండు దానికిని మెత్తని దానికిని పేరు
లబ్దసంవత్సరే మేఘే	**అబ్ద** పు ఇది సంవత్సరముకును మేఘముకును

గిరిభేదే చ ముస్తకే। | పర్వతవిశేషముకును తుంగముస్తకును పేరు
బిందు ర్దంతక్షతేऽప్యే స్యా | **బిందు** పు ఇది దంతక్షత విశేషముకును లౌకిక
త్తథావేదిత్ర విప్రుషో ॥(8) | వైదికజ్ఞానముగలవానికిని జలకణముకును పేరు
కుంద శ్చక్రభ్రమౌ మా ఖ్య | **కుంద** పు ఇది కత్తులు పదెడుసానకును మొల్ల
నిధిభేదే మురద్విషి। | చెటుకును కుబేరుని నిధివిశేషముకును విష్ణువు
కును పేరు

కంద స్స్యాత్సూరణే ఎన్య | **కంద** పు ఇది కందదుంపకును సామాన్యదుంప
మూలే జలధరేऽప చ॥(9) | లకును మబ్బుకును పేరు
మంద ఖలే మదరతే | **మంద** త్రి ఇది దుర్మారునకును బదకునకును
మూర్ఖే స్వైరేऽల్ప రోగిణో। | మూరునకు స్వేచ్ఛగలవానికి నీచునకును రోగి
అభాగ్యేऽప చ పాతంగి | కిని నిర్భాగ్యునకు పు శనిగ్రహముకును మంద
గజజాతి ప్రభేదయో ॥(10) | జాతి యేనుగకును పేరు
ఛందో వశేऽప్యభిప్రాయే | **ఛంద** పు ఇది అధీనముకును అభిప్రాయము
కును పేరు

హృదాఖ్యాచిత్తబుక్కయో। | **హృత్** పు ఇది చిత్తముకును వక్షసల మధ్య
మందుండెడి మాంసవిశే షముకును పేరు

వేది రంగుళిముద్రాయాం | **వేది** స్త్రీ ఇది సుముఖాదిముద్రలకును పు
బుధేऽలంకృతభూతలే॥ | విద్వాంసునకును యజ్ఞమందు పశుబంధనారము
సంస్కరించబడిన భూమికిని పేరు

అం(దూ)దుస్స్యాచ్ఛృంధన | **అందు** పు ఇది గొలుసుకును స్త్రీల పాదమున
ద్రవ్యేప్రభేదే భూషణాన్యచ। | ధరించు అందెకును పేరు
నంది రానందనే ద్యూతే | **నంది** ప్న ఇది ఆనందముకును జూదముకును
ప్రతిహారే వారస్య చ॥(12) | పు నందికేశ్వరునకును పేరు
విదా జ్ఞానే చ బుద్ధౌచ | **విదా** స్త్రీ ఇది జానముకును బుదికిని పేరు
ధీదా కన్యా మనీషయో। | **ధీదా** స్త్రీ ఇది పడుచుకును బుదికిని పేరు
నిందాపవాదే కుత్సాయాం | **నిందా** స్త్రీ ఇది అపవాదుకును దూషించుట
కును పేరు

నందా మణిక సంపదో ॥ | **నందా** స్త్రీ బానకును సంపదకును పేరు

★ అథ దాంత త్రివర్ణః ★

ధనదో దాతరి శ్రీదే	**ధనద** పు ఇది దాతకును కుబేరునకును పేరు
జలదో ముస్తకేంబుదే।	**జలద** పు ఇది తుంగముస్తకును మేఘమునకును పేరు
నలదం స్యాత్పుష్పరసే	**నలద** పు ఇది మకరందమునకును జటామాంసి
మాంసికోసీరయోరపి॥ (14)	కిని వట్టివేరుకును పేరు
ప్రమద స్సమ్మదే మత్తే	**ప్రమద** పు ఇది సంతోషమునకును త్రి మదించిన
కామిన్యాం ప్రమదా మాతా।	దానికిని స్త్రీ ఆడుదానికిని పేరు
విశద పాండురే వ్యక్తే	**విశద** త్రి తెల్లదానికిని స్ఫుటమైనదానికిని పేరు
జీవదో వైద్యవిద్విషో ॥ (15)	**జీవద** పు ఇది వైద్యునకును శత్రువునకును పేరు
అంగద కపిభేదే స్యాత్కే	**అంగద** పు ఇది వాలిపుత్రునకును న బాహు
యూరేऽంగదమిష్యతే।	పురికిని స్త్రీ వామనుడను దిగజము భార్యకును
అంగదా యామ్యదిగ్దంతి	పేరు
హస్తిన్యాం సముదాహృతా॥(16)	
వరదోऽప్రసన్నే స్యా	**వరద** పు ఇది అనుగ్రహించినవానికిని ఓరిమి
ద్వరద శాంత చేతసి।	గలవానికిని స్త్రీ కన్యకును పేరు
వరదాఽ చ కన్యాయా	
మామోదో గంధ వార్షయో ॥(17)	**ఆమోద** పు ఇది పరిమళమునకును సంతోషము కును పేరు
నర్మద కేళిసచివే	**నర్మద** పు ఇది క్రీడాసచివునకును నర్మదానదికిని
నర్మదా సరిదంతరే।	పేరు
క్షణదో గణకే రాత్రౌ	**క్షణద** పు ఇది జ్యోతిష్కునకును స్త్రీ రాత్రికిని
క్షణదా క్షణదం జలే॥(18)	న జలమునకును పేరు
కపర్ద ఖండపరశో	**కపర్ద** పు ఇది శివుని జటాజూటమునకును
ర్జటాజూటే వరాటకే।	గవ్వకును పేరు
ఆస్పదం తు పదేక త్యే	**ఆస ద** న ఇది స్థానమునకును కర్మకును పేరు
నిషాదా శ్వపచే స్వరే॥(19)	**నిషాద** పు ఇది కిరాతకునకును నిషాదస్వరము కును పేరు
ప్రసాదోऽనుగ్రహే కావ్య	**ప్రసాద** పు ఇది దయకును వైదర్భీరీతితో గూడిన

గుణ స్వాస్థ్య ప్రసక్తిషు।	కావ్యగుణముకును స్వస్థతకును ప్రయోజనముకును పేరు
ప్రాసాద కథ్యతే దేవ నరదేవ నివాసయో ॥(20)	**ప్రాసాద** పు ఇది దేవాలయముకును రాజాంతపురముకును పేరు
శారద పీతముద్గే స్యా చ్ఛాలీన్యేప్రతిభే నవే। వర్షే౽ధజలఎప్పల్యాం సప్తవర్ణే చ శారదీ॥ (21)	**శారద** పు ఇది పచ్చపెసలకును త్రి ఎరికివానికిని తెలివిలేనివానికిని నూతనమైనదానికిని పు సంవత్సరముకును స్త్రీ నీటిఎప్పలికిని ఎడాకుల రటిచెటుకును పేరు
దారదో విషభేదే స్యా ద్ధింగుళే పారదే౽పి చ।	**ధారద** పు ఇది దరదదేశమందుపుటిన విషముకును పాదరసముకును ఇంగువకును పేరు
తోయదం తు ఘృతే ప్రోక్తం తోయదో ముస్తకాబ్దయో ॥(22)	**తోయద** న ఇది నేతికిని పు తుంగ ముస్తకును మేఘముకును పేరు
నిర్వాద స్స్యాత్పరీవాద పరినిశ్చితవాదయో ।	**నిర్వాద** పు ఇది అపవాదునకును నిశ్చయపు నిందకును పేరు
అర్బుదో మాంసకీలే స్యా ద్దశకోటిషు చార్బుదం॥ (23) శైలే౽ర్బుదో౽ధసంభేద	**అరు ద** పు ఇది మాంసపుకండకును న పదికోట్ల సంఖ్యకును పు పర్వత ముకును పేరు
స్స్ఫుటనే ంధు సంగమే।	**సంభేద** పు ఇది భేదించుటకును నదీ సాగర సంగముకును పేరు
కుసీదం జీవనే వృధ్యా కుసీదశ్చ కుసీదికే ॥(24)	**కుసీద** న ఇది వడీవ్యాపారముకును త్రి వడీచేత జీవించువానికిని పేరు
ప్రణాద స్తారశబ్దే స్యా త్ప్రణాద శ్రవణామయే।	**ప్రణాద** పు ఇది బిగరగానరచుటకును కర్ణరోగ విశేషముకును పేరు
ప్రహ్లాద ప్రమదే దైత్యే	**ప్రహ్లాద** పు ఇది సంతోషముకును ప్రహ్లాదునకును పేరు
దాయాదో జ్ఞాతిపుత్రయో ॥	**దాయాద** పు ఇది జాతికిని పుత్రునకును పేరు
మేనాద కేకి మార్జాల ఛాగలేషు సమీరిత ।	**మేనాద** పు ఇది నెమలికిని ఎల్లికిని మేకకును పేరు
గోవిందో వాసుదేవే స్యా	**గోవింద** పు ఇది విష్ణువుకును గోవులు కాచు

ద్గవా ధ్వక్షే బృహస్పతౌ॥	వానికిని బృహస్పతికిని పేరు
ఆక్రందో దారుణరణే	**ఆక్రంద** పు ఇది భయంకర యుదముకును
మిత్రే త్రాతరి రోదనే।	స్నేహితునకును రక్షకునకును ఎడ్పుటకును పేరు
మాకంద స్సహకారే స్యా	**మాకంద** పు ఇది తియ్యమామిడికిని ఈ స్త్రీ
న్మాకంద్యామలఖకీలే ॥ (27)	ఉశిరికాయకును పేరు
ఒర్ధేందు శ్చంద్రశకలే	**అర్ధేందు** స్త్రీ ఇది అర్ధచంద్రునకును చాచబడిన
గళహస్త నఖాంకయో ।	తరన్యంగుషములుగల హస్తముకును నఖచిహ్నా
ఒర్ధేందు స్స్యాదతి ప్రౌఢ	కును రతివేళల ప్రౌఢ స్త్రీలభగమందు అంగుషము
స్త్రీగుహ్యాంగుళియోజనే॥(28)	జొనుపుటకును పేరు
కర్ణేందు రుత్ క్షిప్తకాయాం	**కర్ణేందు** పు ఇది కరభూషణ విశేషముకును
కర్ణపా(శ్యా)ళ్యా మపీరితా।	కర ప్రదేశముకును పేరు
స్యాతౌ ముద కార్తికికే	**కౌముద** పు ఇది కార్తీకమాసముకును వెన్నెల
చంద్రికాయాంచ కౌముదీ॥	కును పేరు
కుముదం కైరవే రక్త	**కుముద** న ఇది తెల్లకలువకును యెఱ్ఱదామర
పంకజే కుముద కపౌ।	కును పు కుముదుడను వానరునకును కుముదా
దైత్యాంతరే చ దిజ్నాగ	సురునకును దిగజముకును సర్పవిశేషముకును
నాగయోరపి కీర్తిత ॥ (30)	స్త్రీ జేకు చెటుకును గుమ్మడి చెటుకును పేరు
కుముదా కుంభి గంభార్యో	
స్స్యాత్కుముత్కృపణే౽న్యవత్।	
కుముదే౽పి కుముత్ప్రోక్తం	**కుముత్** త్రి ఇది లోభికిని సంతోషము లేనివాని కిని పేరు
క్రవ్యాన్మాంసాశి రక్షసో ॥	**క్రవ్యాత్** త్రి ఇది మాంసమును దినువానికిని రాక్షసునకును పేరు
కకుద్వత్కకుదం శ్రేష్ఠే	**కకుత్ కకుద** న ఇది శ్రేషముకును ఎదు మూపురము
వృషాంకే రాజలక్ష్మణి।	కును ఛత్రచామరాది రాజచిహ్నాకును పేరు
ముకుంద పుండరీ కాక్షే	**ముకుంద** పు ఇది విష్ణువుకును రత్నవిశేషము
రత్నభేదే చ పారదే ॥(32)	కును పాదరసముకును పేరు
దరత్ప్రపాతాద్రిభయే	**దరత్** స్త్రీ ఇది కొండచరియకును పర్వతము

కుసు భయముకును పేరు

శరత్సంవత్సరే బుతౌ। — **శరత్** స్త్రీ ఇది సంవత్సరముకును శరదృతువుకును పేరు

దృషత్పేషణపట్టే స్యాద్దృ
షత్పాషాణమాత్రకే॥(33) — **దృషత్** స్త్రీ ఇది సన్నికంటికిని సామాన్య పురాతికిని పేరు

సంపద్భూతౌ గుణోత్కర్షే
హారభేదే చ దృశ్యతే। — **సంపత్** స్త్రీ ఇది సంపదకును గుణాతిశయముకును పుష్పహార విశేషముకును పేరు

(భా) భసత్ర్భభాస్వరే మాంసే — **భసత్** స్త్రీ ఇది ప్రకాశించు దానికిని మాంసముకును పేరు

తరత్కారండవే ప్లవే॥(34) — **తరత్** స్త్రీ ఇది కన్నెలేడు ఎటకును తెప్పకును పేరు

సంవిత్ జ్ఞానే ప్రతిజ్ఞాయాం
సంకేతా చార నామసు।
సంభాషణే తోషణేఽపి
క్రియాకారే చ సంగరే॥ (35) — **సంవిత్** స్త్రీ ఇది జ్ఞానముకును ప్రతిజ్ఞకును సంకేతముకును ఆచారముకును నామధేయముకును సంభాషించుటకును సంతోషముకును క్రియానిశ్చయముకును యుద్ధముకును పేరు

కామదా ధేనుకాయాం
స్యాద్వాచ్యవత్కామదోగ్ధరి। — **కామదా** స్త్రీ ఇది కామధేనువుకును స్త్రీ కోరికల నిచ్చువానికిని పేరు

సునందా రోచనా నార్యో — **సునందా** స్త్రీ ఇది గోరోచనముకును స్త్రీకిని పేరు

మర్యాదా సీమని స్థితౌ॥(36) — **మర్యాద** స్త్రీ ఇది హదుకును ఆచారము తప్పకుండుటకును పేరు

★ అథ దాంత శ్చతుర్వర్ణః ★

ఏకపదం స్యాత్తత్కాలే
(వర్తన్యా) పదవ్యామేకపద్యపి। — **ఏకపద** న ఇది అప్పుడనుటకును ఈ స్త్రీ మారముకును పేరు

చతుష్పద స్యాత్కరణే
గవాశ్వాదిపశుష్వపి॥(37) — **చతుష్పద** పు ఇది కరణ విశేషముకును పశువుకును పేరు

భవే ద్విష్ణుపదాభిఖ్యా
క్షీరోదే గగనేఽ౦బుజే। — **విష్ణుపద** న ఇది పాలసముద్రముకును ఆకాశముకును పద్మముకును పేరు

ప్రోక్తా విష్ణుపదీ గంగా
సంక్రాంతి ద్వారకాసు చ॥ — **విష్ణుపదీ** స్త్రీ ఇది గంగకును సంక్రమణ విశేషముకును ద్వారకాపటణముకును పేరు

భవేజ్జనపదే దేశే	**జనపద** పు ఇది దేశముకును పేరు
జనే జానపదోఽపి చ।	**జానపద** పు ఇది మనుష్యునకు పేరు
ప్రియంవద ఖేచరే స్యా	**ప్రియంవద** పు ఇది దేవునకును త్రి ప్రియ
త్ప్రియవాచి చ వాచ్యవత్॥	వాక్యములను చెప్పువానికిని పేరు
అపవాదస్తునిందాయా	**అపవాద** పు ఇది నిందకును ఆజ్ఞకును విశ్వాస
మాజ్ఞా విస్రంభయోరపి।	ముకును పేరు
పరివాద కలంకే స్యా	**పరివాద** పు ఇది నిందకును వీణవాయించు
ద్వీణావాదనవస్తుని॥(40)	కోడుపునకును పేరు
సమర్యాద స్సమీపే స్యా	**సమర్యాద** పు ఇదిసమీపముకును త్రి మర్యాద
న్మర్యాదాసహితేఽపి చ।	తోగూడుకొన్న దానికిని పేరు
పుటభేదో నదీవక్త్రే	**పుటభేద** పు ఇది నదులకు నీరువచ్చు మారము
పత్తనా తోద్యయోరపి॥ (41)	కును పటణముకును వాద్యవిశేషముకును పేరు
అష్టాపదం స్యాత్కనకే	**అష్టాపద** న ఇది బంగారుకును పాచికలాడుబల్ల
శారీణాం ఫలకేఽపి చ।	కును పు శరభమనుమృగముకును వృక్షవిశేషము
అష్టాపదశ్చ శరభే	కును సాలెపురుగుకును పేరు
చంద్ర మల్యాంచ మర్కటే॥(42)	
మేఘనాదస్తు వరుణే	**మేఘనాద** పు ఇది వరుణదేవునకును మేఘ
స్తనితే రావణాత్మజే।	ధ్వనికిని ఇంద్రజిత్తుకును పేరు
మహానాద కుంజరే స్యా	**మహానాద** పు ఇది ఏనుగకును వరించు
ద్వర్షుకాబ్దే శయానకే ॥(43)	మేఘముకును సర్పముకును పేరు
భవేత్కోకనదం రక్త	**కోకనాద** న ఇది ఎర్రకలువకును ఎర్ర తామర
కైరవే రక్తపంకజే।	కును పేరు
విశారదో బుధే ధృష్టే	**విశారద** పు ఇది విద్వాంసునకును ప్రగల్భ
	వాక్యములు పలుకువానికిని పేరు
భిమర్దో రణ మంథయో ॥	**అభిమర్ద** పు ఇదియుదముకును కవ్వముకును పేరు
పీఠమర్దో తిధృష్టే స్యా	**పీఠమర్ద** పు ఇది మిగులదిటరికిని నాట్యపరిభాష
న్నాట్యోక్తౌ నాయకప్రియే।	యందు కోపముగల స్త్రీని సాధుచేయు నాయకుని
	దూతకును పేరు

ముచుకుందో ద్రుభేదేస్యా
న్మని దైత్యవిశేషయో ॥(45)

ముచుకుంద పు ఇది పుష్పవృక్ష విశేషముకును
ముచుకుందమునికిని దైత్యవిశేషునకును పేరు

కురువిందస్తు ముస్తాయాం
కుల్మాష వ్రీహాభేదయో ।
హింగుళే పద్మరాగే స్యా
న్ముకురే చ సమీరిత ॥(46)

కురువింద పు ఇది కోలతుంగముస్తకును అల
చందలకును ధాన్యవిశేషముకును ఇంగువకును
పద్మరాగమణికిని అదముకును పేరు

అభిష్యందో௨తి వృద్ధౌ స్యా
దాస్రావే௨క్షిగదే௨ఏ చ।
కటుకందం విదుశ్శిగ్రౌ
శృంగిబేర రసోనయో ॥(47)

అభిష్యంద పు ఇది మిగులవృది బొందుటకును
స్రవించుటకును నేత్రరోగముకును పేరు
కటుకంద న ఇది మునుగచెటుకును అల్లము
కును వెల్లుల్లికిని పేరు

తమోనుదగ్నిం ద్వర్కేఘ

తమోనుత్ పు ఇది అగ్నికిని చంద్రునకును
సూర్యునకును పేరు

ప్రతిపత్తిధి సంవిదో ।
శతహ్రదా భవేద్వజ్రే
సౌదా(మి) మన్యాంచ కీర్తితా॥
చక్రపాచ్చక్రపాదశ్చ స్యం
దనే కుంజరే௨ఏ చ।

ప్రతిపత్ స్త్రీ ఇది ప్రతిపత్తిథికిని జ్ఞానముకును పేరు
శతహ్రదా స్త్రీ ఇది వజ్రాయుధముకును మెరుపు
నకును పేరు
చక్రపాత్ పు ఇది రథముకును
చక్రపాద ఏనుగకుకు పేరు

★ అథ దాంత పంచవర ★

సహస్రపాద కారండే
మా(ర్తం) ర్తాండే యజ్ఞపూరుష।
భవేదుపనిషద్ధర్మే
వేదాంత తే௨ప రహాస్యప॥ (50)

సహస్రపాద పు ఇది కన్నెలేడు ఎట్టకును
సూర్యునకును యజ్ఞపురుషునకును పేరు
ఉపనిషత్ పు ఇది ధర్మముకును వేదాంత
శాస్త్రముకును విజనప్రదేశముకును పేరు

★ అథధాంతవర ★

రాధో వైశాఖమాసే స్యా
ద్రాధా గోప్యాంచ విద్యుతి।
విష్ణుక్రాంతా మలక్యోశ్చ
చిత్ర (వేధే) భేదే௨ప ధన్వినాం॥
గాధ స్థానే చలిప్సాయాం

రాధ పు ఇది వైశాఖ మాసముకును స్త్రీ
గోపాంగనకును మెరుపునకును విష్ణుక్రాంతలత
కును ఉశిరిచెటుకును విలుకాండ్రయొక్క నైపుణ్య
విశేషముకును పేరు
గాధ పు ఇది ప్రదేశముకును కోరికకును పేరు

వ్యాధోమృగయుదుష్టయో।	**వ్యాధ** పు ఇది కిరాతునకును దుష్టునకును పేరు
మేధ క్రతౌ ధియాం మేధా	**మేధ** పు ఇది యజ్ఞముకును స్త్రీ ధారణగల
మేధి స్స్యాత్ఖలదారుణి॥	బుదికిని ఈ స్త్రీ కళ్ళమునందు పశువులను కటు టుకు పాతిన కఱ్ఱాటకును పేరు
బుధ కవౌ సురే సౌమ్యే	**బుధ** పు ఇది విద్వాంసునకును దేవునకును
మిద్ధమాలస్య నిద్రయో।	బుధగ్రహముకును పేరు
మిద్ధం చిత్తాభిసంక్షేపే	**మిద్ధ** న ఇది ఆలస్యముకను నిద్రకును మైమరచుటకును పేరు
నద్ధముద్వృత్తబద్ధయో॥	**నద్ధ** త్రి ఇది మర్యాదనతిక్రమించిన దానికిని కటబడిన దానికిని పేరు
సిద్ధో వ్యాసాదిషు ఖ్యాత	**సిద్ధ** పు ఇది వ్యాసాది సిదులకును సిద్ధులను
సిద్ధా స్సుర్దేవయోనిషు।	దేవయోనివిశేషులకును త్రి నిత్యమైన దానికిని ప్రసిదమైన దానికిని సిదమైన దానికిని పేరు
నిత్యే ప్రసిద్ధే నిష్పన్నే	**ఇద్ధ** త్రి ఇది తపింపచేయుబడిన దానికిని
పీత్క్మాతప్తదీప్తయో॥ (4)	ప్రజ్వలింపచేయబడిన దానికిని పేరు
ఋద్ధం త్వతిసమృద్ధే స్యా	**ఋద్ధ** త్రి ఇది మిగుల సమృదమైన దానికిని
త్సంపన్నార్థేఽపి వాచ్యవత్।	సాధించబడిన దానికిని పేరు
వృద్ధం తు శైలజే సూరి	**వృద్ధ** న ఇదిరాతిపువ్వుకును త్రి విద్వాంసునకును
జీర్ణరూఢేషు భేద్యవత్॥ (5)	ముసలివానికిని వృద్ధి పొందిన వానికిని పేరు
విద్ధం స్యాద్వేధితే క్షిప్తే	**విద్ధ** త్రి ఇది తొలవెయ్యబడినదానికిని త్రోయ
సాదృశ్యే చ నిగద్యతే।	బడినదానికిని సామ్యమైన దానికిని పేరు
బుద్ధో జినే చ ధీరే చ	**బుద్ధ** పు ఇది బుదదేవునకును విద్వాంసునకును
సౌమ్యే చ బుధితే త్రిషు॥ (6)	శాంతునకును త్రి తెలియబడినదానికిని పేరు
అర్ధ ఖండే సమాంశేఽర్ధం	**అర్ధ** పు ఇది తునకకును సగపాలుకును పేరు
లుబ్ధోమృగయుకాంక్షిణో।	**లుబ్ధ** పు ఇది కిరాతునకును లోభికిని పేరు
అంధం స్యాత్తిమిరే దృష్టి	**అంధ** న ఇది అంధకారముకును త్రి కండ్లు
హీనేఽంధ సముదాహృత॥	లేనివానికిని పేరు
గంధో గంధక ఆమోదే	**గంధ** పు ఇది గంధకముకును పరిమళముకును

లేశే సంబంధగర్వయో ।	స్వల్పముకును సంబంధముకును గర్వముకును పేరు
స్కంధ ప్రకాండే సైన్యాంశే	**స్కంద** పు ఇది చెటుమొదలుకును సైన్యమందలి
బాహుమూల సమూహయో ॥(8)	భాగముకును భుజముకును సమూహముకును
సమీక నృప యోశ్చాపి	ద్వంద్వయుదము కును స్కంధరాజుకును పేరు
బంధ స్వ్యాధౌ చ బంధనే।	**బంధ** పు ఇది వ్యాధికిని కటుటకును పేరు
దగ్ధం ప్లుష్టేఽ న్యవద్దగ్ధా	**దగ్ధ** త్రి ఇది తగునపెటబడినదానికిని స్త్రీ
స్థితార్క్యదిశి దర్శితా॥(9)	సూర్యుడు ఉన్నదిక్కుకును పేరు
దిగ్ధం విషాక్తబాణే స్యా	**దిగ్ధ** న ఇది విషముచేత పూయబడిన బాణము
ద్దిగ్ధం లిప్తార్ధకేఽ న్యవత్।	కును త్రి పూయబడినదానికిని పేరు
దుగ్ధం ప్రపూరణే క్షీరే	**దుగ్ధ** న ఇది పూరించుటకును పాలకును పేరు
ముగ్ధ స్సుందరమూఢయో ॥	**ముగ్ధ** త్రి ఇది సుందరమైనదానికిని అవివేకికిని పేరు
మధు క్షౌద్రే జలే క్షీరే	**మధు** న ఇది తేనెకును ఉదకముకును పాల
మద్యే పుష్పరసే మధు ।	కును కల్లుకును మకరందముకును పు **రాక్షస**
దైత్యే చైత్రే వసంతే చ	విశేషముకును చైత్రమాసముకును వసంత**ఋతువు**
జీవాశాకే మధుద్రుమే॥ (11)	కును పాలకూరకును ఇప్పచెటుకును పేరు
విధు శ్శశాంకే కర్పూరే	**విధు** పు ఇది చంద్రునకును కర్పూరముకును
హృషీకేశేఽ ప రాక్షసే।	విష్ణువుకును రాక్షసునకును పేరు
సాధు ర్వార్ధుషికే చారౌ	**సాధు** త్రి ఇది వడీవ్యాపారముచేత జీవించు
సజ్జనే (నిపుణేఽన్యవత్)	వానికిని సుందరమైనదానికిని సజనునకును
చాభిధేయవత్॥(12)	పేరు
సింధుస్సముద్రే నద్యాంచ	**సింధు** పు ఇది సముద్రముకును స్త్రీ నదికిని
నదే దేశే భదానయో ।	పు నదముకును సింధుదేశముకును గజమదము
	కును పేరు
బంధుర్బంధూకపుష్పేస్యా	**బంధు** పు ఇది మంకెనచెటుకును అన్నకును
ద్బంధుర్భ్రాతరి బాంధవే।	బంధువుకును పేరు
ఆధి ర్మానసపీడాయాం	**ఆధి** స్త్రీ ఇది మనఃపరితాపముకును ఆశకును
ప్రత్యాశాయాం చ బంధకే।	తాకటుకును దుఃఖముకును ఆశ్రయముకును
వ్యసనే చాప్యధిష్ఠానే	పేరు

వ్యాధిరామయవాక్యయో ॥	**వ్యాధి** స్త్రీ ఇది రోగముకును వాక్యముకును పేరు
బోధి స్సమాధిభేదే స్యా	**బోధి** పు ఇది సమాధి యోగవిశేషము కును
ద్బోధి ఎప్పలపాదపే।	రావిచెట్టుకును పేరు
సంధిర్భేదే సురుంగాయాం	**సంధి** పు ఇది భేదముకును రంధ్రము కును
భగే సంఘటనేऽ ఎ చ॥(15)	యోనికిని కూర్చుటకును పేరు
అబ్ధిస్సముద్రే సరసి	**అబ్ధి** పు ఇదిసముద్రముకును తటాకముకును పేరు
సిద్ధిర్నిష్పత్తి యోగయో	**సిద్ధి** స్త్రీ ఇది సిద్ధమగుటకును పంచాంగయోగ విశేషముకును పేరు
వృద్ధి రానందనే బుద్ధౌ	**వృద్ధి** స్త్రీ ఇది సంతోషముకును బుదివృదియను
వర్ధనేऽ ఎ కలాంతరే॥(16)	ఓషధికిని వృదిబొందుటకును వృదికళకును పేరు
దోగ్ధా గోపాలకే వత్సేక	**దోగా** పు ఇది గొల్లవానికిని లేగకును విద్వాంసు
వా వర్ధో ఎజీవిని।	నకును యాచనవలన జీవించువానికిని పేరు
విధా గజాన్నే బుద్ధౌ చ	**విధా** స్త్రీ ఇది ఎనుగకు పెటు అన్నకబళముకును
ప్రకారే వేతనే విధా ॥(18)	సమృదికిని ప్రకారముకును కూలికిని చేయుట కును పేరు
గోధాతలే నిహాకాయాం	**గోధా** స్త్రీ ఇది నారిదెబ్బ తగులకుండ చేతికి కటుకొన్న తోలుకును ఉడుముకును పేరు
బాధా దు ఖనిషేధయో ।	**బాధా** స్త్రీ ఇది దు ఖముకును వలదనుటకును పేరు
సుధామృతే స్నుహీమూర్వా	**సుధా** స్త్రీ ఇది అమృతముకును జముడు కాడ
లేప గాంగేష్ట కాసు చ ॥	కును చాగచెటుకును గారసున్నము (గచ్చు) కును లతావిశేషముకును పేరు
సంధా స్థితౌ ప్రతిజ్ఞాయాం	**సంధా** స్త్రీ ఉనికికిని ప్రతిజ్ఞకును పేరు
శ్రద్ధా శ్రాద్ధత్వ కాంక్షయో ।	**శ్రదా** స్త్రీ ఇది ఆదరముకును కోరికకును పేరు
స్పర్ధా సంఘర్షణే సామ్యే	**పరా** స్త్రీ ఇది ఒరియుటకును సామ్యముకును
స్పర్ధాక్రమసమున్నతౌ॥ (19)	క్రమముగా వృదినొందుటకును పేరు
వధూ స్నుషా నవోఢా స్త్రీ	**వధూ** స్త్రీ ఇది కోడలకును క్రొత్తగా పెండ్లియైన
భార్యా స్పృక్కాంగ నాసు చ।	స్త్రీకిని భార్యకును స్పృక్కయనెడి గంధద్రవ్యము

శాట్యాంచ శారిబాయాంచ	కును సామాన్య స్త్రీకి ని నల్లయతివసకును సుగంధి పాలచెటు కును పేరు
స్పృధూ ర్బుద్నా గుదేऽఎ చ॥	**స్పృధూ** స్త్రీ ఇది బుదికిని గుదసానము కును పేరు
★ అథ ధాంత త్రివర ★	
ఎవధో వీవధ శ్చావ పర్యాహారేऽధ్వభారయో ।	**వివధ వీవధ** పు ఇవి వర్తకుడు దేశాంతరము నుంచితెచ్చి విక్రయసానమందుంచినవస్తువుకును మారముకును బరువు కును పేరు
విబుధ పండితే దేవే	**విబుధ** పు ఇది విద్వాంసునకును దేవునకును పేరు
సంబాధ స్సంకటే భగే॥(21)	**సంబాధ** పు ఇది సమ్మరముకును యోనికిని పేరు
నిషధ కరినే దేశే తద్రాజే చ నగాంతరే।	**నిషధ** పు ఇది కరినునకును నిషధదేశముకును నిషధరాజుకును నిషధపర్వతముకును పేరు
సంరోధో రోధనే క్షేపే	**సంరోధ** పు ఇది అడగించుటకును తిరస్కరించుటకును పేరు
నిరోధో రోధనాశయో॥	**నిరోధ** పు ఇది అడగించుటకును నాశముకును పేరు
ఉత్సేధ శ్చోచ్ఛ్రయే కాయే	**ఉతే ధ** పు ఇది ఔన్నత్యముకును శరీరముకును పేరు
దుర్విధో దుర్గతే ఖలే।	**దుర్విధ** పు ఇది దరిద్రునకును దుర్మారునకును పేరు
విస్రబ్ధోऽనుద్భటేऽత్యర్థే శాంతవిస్తృతయోరపి॥(23)	**విస్రబ్ధ** త్రి ఇది అధికమైన దానికిని విస్తారమైన దానికిని శాంతమైనదానికిని విస్తరింపబడినదానికిని పేరు
న్యగ్రోధో వ్యామ వటయో ర్న్యగ్రోధశ్చ శమీతరౌ। న్యగ్రోధో వృషపర్ణ్యాంచ మోహానాఖ్యౌషధావప॥ (24)	**న్యగ్రోధ** పు ఇది బారకును మర్రిచెటు కును జమ్మిచెటుకును అడసరపుచెటు కును మోహనమను ఓషధికిని పేరు
అగాధో వివరే స్థానే	**అగాధ** పు ఇది రంధ్రముకును మిగులలోతుగల ప్రదేశముకును పేరు
ప్రసద్ధోऽలంకృతేऽఎ చ। విఖ్యాతేऽఎ చ	**ప్రసద్ధ** త్రి ఇది అలంకరింపబడిన దానికిని ప్రకటనయైన దానికిని పేరు
సన్నద్ధో వర్మిత	**సన్నద్ధ** త్రి ఇది కవచము వేయబడిన దానికిని

వ్యూఢ యోరపి॥(25)	**వ్యూహ**ముగా నుంచబడిన సేనకును పేరు
ఆనద్ధం బద్ధమాత్రే స్యా దానద్ధం మురజాదికే।	**ఆనద్ధ** త్రి ఇది కటుబడిన దానికిని చర్మకటు వాద్యములకును పేరు
ఆవిద్ధో వాచ్యవత్ జ్ఞేయ కుటిలే చ పరాహతే॥ (26)	**ఆవిద్ధ** త్రి ఇది వక్రమైన దానికిని కొటుబడిన దానికిని పేరు
కబంధస్తూదరే రక్షో విశేషేఽపి విధుంతుదే।	**కబంధ** పు ఇది బొజకును కబంధుడను రాక్షసునకును రాహుగ్రహముకును పేరు
ఆబంధో దృఢబంధే స్యా త్ప్రేమాలంకారయోరపి॥	**ఆబంధ** పు ఇది దృఢముగా కటుటకును ప్రేమకును శరీరమునధరించు అలంకారముకును పేరు
సుగంధి స్స్యాదిష్టగంధే సుగంధిహరివాలుకే।	**సుగంధి** పు ఇది పరిమళముకును న నూగు దోసచెటుకును పేరు
ఉపాధి ర్ధర్మచింతాయాం కైతవేఽపి విశేషణే ॥(28) కుటుంబవ్యాపృతేఽప్యు	**ఉపాధి** పు ఇది ధర్మవిచారణకును మిషకును విశేషణముకును కుటుంబపోషణార్థవ్యాపారమును చేయువానికిని పేరు
దుపధి ర్వ్యాజచక్రయో ।	**ఉపధి** పు ఇది మిషకును రథచక్రముకును పేరు
పరిధి ర్యజ్ఞియతరో శ్శాఖాయా ముపసూర్యకే॥(29)	**పరిధి** పు ఇది యజ్ఞమందు పశువును గటుటకు పాతిన మారేడు చంద్ర మొదలగు చెట్లకొమ్మకును సూర్యాదిపరివేషములకును పేరు
ఆవధి స్త్వవధానే స్యా త్సీమ్నికాలే బిలేఽపి చ।	**అవధి** పు ఇది దృఢముగా మనస్సుతో సంబంధింపజేయుటకును పొలిమేరకును కాలముకును బిలముకును పేరు
సమాధిర్నియమే ధ్యానే నీవాకే చ సమర్థనే॥(30)	**సమాధి** పు ఇది నియమముకును ధ్యానించుటకును మాటలాడకుండుటకును శంకనుపరిహరించి సిద్ధాంతమును స్థిరపరచుటకును పేరు
సన్నిధిస్సన్నిధానే స్యా ద్భవేదింద్రియగోచరే।	**సన్నిధి** స్త్రీ సమీపముకును త్వగాదీంద్రియములకు గోచరమగుటకును పేరు
సంసిద్ధి స్సహజే సిద్ధా మదోగ్రాయామపి స్మృతా॥	**సంసిద్ధి** స్త్రీ ఇది స్వభావముకును మదించిన స్త్రీకిని పేరు

ప్రణిధిశ్చరే యాచ్ఞాయాం
వీరుద్విటప శాఖయో ।
మాగధీ ఎప్పలీ యూధ్యో
ర్మాగధో మగధోద్భవే॥
వైశ్యజక్షత్రియాపుత్రే
శుక్రజీరకవందినో ।

ప్రణిధి పు ఇది చారునకును యాచనకును పేరు
వీరుత్ పు ఇదిచెట్లగుంపునకును కొమ్మకును పేరు
మాగధీ స్త్రీ ఇది ఎప్పలి చెటుకును అడవి మొల్ల చెటుకును అ త్రి మగధదే శమందుపుటిన దానికిని పు వైశ్యుని వలన క్షత్రియ స్త్రీయందు బుటిన వానికిని తెల్లజీలకర్రకును స్తుతిపాఠకునకును పేరు

★ **అథ ధాంత శ్చతుర్వర** ★

లవరోధ స్తిరోధానే
శుద్ధాంతే రాజవేశ్మని॥(33)

అవరోధ పు ఇది కప్పుటకును రాజస్త్రీల గృహముకును రాజగృహముకును పేరు

మహౌషధం శృంగిబేరే
విషాయాం లశునేఽపి చ।

మహౌషధ న ఇది శొంఠి (లేక అల్లము) కును అతివసకును వెల్లుల్లికిని పేరు

పరివ్యాధో వేతసే స్యా
త్పరివ్యాధో ద్రుమోత్పలే॥(34)

పరివ్యాధ పు ఇది ప్రబ్బలిచెటుకును కొండగోగు చెటుకును పేరు

అవష్టబ్ధ మదూరే స్యా
దాక్రాంతే (చవి) చావలంబితే

అవష్టబ్ధ త్రి సమీపమైనదానికిని ఆవరించబడిన దానికిని ఆశ్రయించబడిన దానికిని పేరు

సమున్నద్ధ స్సముద్భూతే
పండితంమన్యదృప్తయో ॥

సమున్నద్ధ త్రి ఇది పుటిన దానికిని తనను పండితునిగా నెంచుకొనువానికిని దుష్టునకును పేరు

అనిరుద్ధ ఉషానాథే
చరే చానర్గళేఽన్యవత్।

అనిరుద్ధ పు ఇది అనిరుద్ధునకును చారునకును త్రి అడులేనివానికిని పేరు

అనుబంధ ప్రకృత్యాదౌ
దోషోత్పాదే వినశ్వరే॥(36)
ముఖ్యానుయాయిని శిశౌ
(ప్రవృత్తస్య నివర్తనే) ప్రకృ
తస్యానువర్తనే॥అనుబంధీ
చ వాక్కాయాం తృష్ణా
యామపి కథ్యతే॥

అనుబంధ పు ఇది ప్రకృతి ప్రత్యయాగమాదేశములకును దోషమునుపుటించుటకును ఉచ్చరణ మాత్రప్రయోజనము గల ఇత్సంజకవర్ణముకును ప్రయాణాదులయందు తండ్రి మొదలగు వారిని అనుసరించు శిశువుకును ప్రకృతమునను సరించుటకును ఈ స్త్రీ ఎక్కిళ్ళకును ఆశకును పేరు

కాలస్కంధ స్తమాలేస్యా
త్తిందుకే జీవకద్రుమే।

కాలస్కంధ పు ఇది చీకటి మానుకును నల్లతుమికి చెటుకును వేగిసచెటుకును పేరు

ఆశాబంధ స్సమాశ్వాసే తథా మర్కటజాలకే॥	**ఆశాబంధ** పు ఇది ఆశగలిగియుండుటకును సాలెపురుగుమగముకును పేరు
బ్రహ్మబంధు రధిక్షేపే నిర్దే శే చ ద్విజన్మనాం।	**బ్రహ్మబంధు** పు ఇది బ్రాహ్మణులను ఆక్షేపించుట కును ద్వేషాదులవలన గ్రహించదగని నామధేయ ముగల బ్రాహ్మణుని నిరేశించుటకును పేరు
ఉగ్రగంధా జమోదాయాం వచాయాం ఛిక్కికౌషధౌ॥	**ఉగ్రగంధా** స్త్రీ ఇది ఓమములోని భేదముకును వసకును ఛిక్కికమనుఓషధికిని పేరు
తీక్ష్ణగంధా వచాయాం చ శిగ్రు రాజిక యోరపి	**తీక్ష్ణగంధా** స్త్రీ ఇదివసకును మనుగజిటకును నల్లావాలకును పేరు
ఇక్షుగంధా కోకిలాక్షే క్రోష్ట్యాం కాశే చ గోక్షురే॥	**ఇక్షుగంధా** స్త్రీ ఇది గొలిమిడి చెటుకును నేల గుమ్మడుచెటుకును ఎనుగపల్లేరుచెటుకును పేరు
తృణగోధా చిత్రకోలే కృకలాసే చ లక్ష్యతే।	**తృణగోధా** స్త్రీ ఇది జంతువిశేషముకును తొండ కును పేరు
ఉపలబ్ధి ర్మతౌ ప్రాప్తౌ జ్ఞానే చాప ప్రయుజ్యతే॥ (41)	**ఉపలబ్ధి** స్త్రీ ఇది బుదికిని పొందుట కును జ్ఞానముకును పేరు
★ అథ ధ పంచవర్ణః ★	
యోజనగంధా కస్తూర్యాం సీతాయాం వ్యాసమాతరి।	**యోజనగంధా** స్త్రీ ఇది కస్తూరికిని సీతకును సత్యవతికిని పేరు
★ అథ నాంతవర ★	
ఇన స్సూర్యే నృపే పత్యౌ	**ఇన** పు ఇది సూర్యునకును రాజుకును భర్త కును పేరు
ధనం గోధనవిత్తయో ।	**ధన** న ఇది పశుసంపత్తికిని ధనముకును పేరు
జిన స్స్యాదతివృద్ధే చ బుద్ధే చార్హతి జిత్వరే॥ (1)	**జిన** పు మిక్కిలి ముసలివానికిని బుద దేవున కును పూజ్యునకును త్రి జయశీలునకును పేరు
జనో లోకే మహర్లో కా త్పరలోకే చ పామరే। జనీ సీమంతినీ వధ్వో రుత్పత్తౌ చ జనిర్మతా॥ (2)	**జన** పు ఇది మనుష్యునకును జనోలోకముకు ను మూఢునకును ఈ స్త్రీ ఆడుదానికిని భార్య కును ఈ స్త్రీ పుటుగకును పేరు

ఘనం స్యాత్కాం స్యతాళాది వాద్య మధ్య మన్వృత్యయో । ఘనం సాంద్రేదృఢే దార్ఢ్యే విస్తారే లోహముద్గరే॥ మేఘముస్తకయో శ్చాప	**ఘన** న కంచుతాళములయొక్క వాద్యముకును దురితముగాని నాట్యముకును త్రి దట్టమైన దానికిని దృఢమైన దానికిని పు బలముకును ఇనుప గుదియకును మేఘముకును తుంగముస్తకును పేరు
వనం కానన నీరయో । ప్రవాసే నిలయే చాప వనంప్రస్రవణేऽ ప చ॥(4)	**వన** న ఇది అడవికిని జలముకును పరదేశముకును గృహముకును కొండకాలువకును పేరు
వానం శుష్కఫలే శుష్కే కటే సీవన కర్మణి। జలసం (ష్ట) స్రవనాతో ర్మి సురంగా గతి సౌరభే॥	**వాన** త్రి ఇదిఎండుకాయకును ఎండినదానికిని గండస్థలముకును కుట్టుటకును నీటిపటునుంచి ప్రసరించుగాలికిని సొరంగముకును గమనముకును పరిమళముకును పేరు
దానం గజమదే త్యాగే పాలన చ్ఛేద శుద్ధిషు।	**దాన** న ఇది ఏనుగమదముకును ఈవికిని పరిపాలించుటకును ఛేదించుటకును పరిశుద్ధికిని పేరు
మానం ప్రమాణే ప్రస్థాదౌ మాన శ్చిత్తోన్నతౌ గ్రహే॥	**మాన** న పరిమితికిని కుంచెడుమొదలగు కొలకును పు మనోగర్వముకును గ్రహముకును పేరు
యానం గతౌ రక్షణేऽ ప	**యాన** న ఇది గమనముకును గజాందోళికాదులకును పేరు
పానం పీతౌ చ రక్షణే।	**పాన** న త్రాగుటకును రక్షించుటకును పేరు
స్త్యానం స్నిగ్ధే ప్రతిధ్వానే ఘనత్వాలస్యయోరపి॥	**స్త్యాన** న నున్ననకును ప్రతిధ్వనికిని గొప్పతనముకును ఆలస్యముకును పేరు
స్థానం స్థితౌ చ సాదృశ్యే సన్నివేశావకాశయో ।	**సాన** న ఉనికికిని సామ్యముకును నివాససానముకును అవకాశముకును పేరు
యుక్తార్థే కరణార్థే చ స్థానే స్యాదవ్యయం పున ॥	**సానే అవ్యయం** ఇది యుక్తమనుటకును హేతువయనుటకును పేరు
సూనం వాచ్యన దూనేషు సూనం ప్రసవపుష్పయో ।	**సూన** త్రి స్వల్పమైన దానికిని న కనుటకును పుష్పముకును స్త్రీ కుమార్తెకును మృగాదులను

సూనా పుత్ర్యాం వధస్థాన	చంపు ప్రదేశముకును కొండనాలుకకును పేరు
గళశుండికి యోరపి॥(9)	
ఊనం హీనే రణోద్యోగే	**ఊన** న ఇది తక్కువకును యుద్ధ ప్రయత్నము
స్యూన కిరణసూర్యయో ।	కును పేరు **స్యూన** పు ఇది కిరణముకును
	సూర్యునకును పేరు
మీనో రాశ్యంతరే మత్స్యే	**మీన** పు మీనరాశికిని చేపకును పేరు
శీనో జగర మూరయో ॥	**శీన** పు కొండచిలువకును మూరునకును పేరు
చీనో మృగాంతరే తంతు	**చీన** పు ఇది మృగవిశేషముకును దారముకును
వ్రీహా దేశాం శుకాంతరే।	చీన ధాన్యముకును దేశవిశేషముకును (చీనా)
	చీనాంబరముకును పేరు
హీనం గర్హ్యోనయోర్న్యూన	**హీన న్యూన** త్రి ఇవి నిందింపదగిన దానికిని
మనయోరవ కీర్తితం॥(11)	తక్కువయైన దానికిని పేరు
కృత్స్నం కుక్షౌ సమస్తే చ	**కృత్స్న** న ఇది ఉదరముకును సమస్తముకును పేరు
రస్న స్తత్షక చండయో ।	**రస్న** పు ఇది వడ్లవానికిని కోపముగలవానికిని పేరు
వస్నం స్యాద్వేతనే మూల్యే	**వస్న** న కూలికిని వెలకును వస్త్రము కును
వసనద్రవ్యయోరవ॥(12)	ధనముకును పేరు
స్వప్న స్సుప్తస్య విజ్ఞానే	**స్వప** పు ఇది కలకును నిద్రకును చూచుట
స్వప్న స్స్వాపే చ దర్శనే।	కును పేరు
బుధ్న శ్శిఫాయాం రుద్రే చ	**బుధ్న** పు చెటుపేరుకును శివునకును పేరు
రత్నం శ్రేష్ఠే మణావప॥	**రత్న** న ఇది సజాతీయ శ్రేషవస్తువుకును మణికిని
	పేరు
నగ్నోఽ ప చ క్షపణకే	**నగ్న** పు ఇది క్షపణమతసునకును త్రి వస్త్రవిహీ
వివస్త్రే చాభిధేయవత్।	నునకును పేరు
లగ్నం రాశ్యుదయే లగ్నం	**లగ్న** న ఇదిమేషాది రాసులయొక్క ఉదయించుటకును
సక్త లజ్జితయోరవ॥(14)	త్రి కలుసుకొన్నదానికిని లజించిన వానికిని పేరు
ఛన్నం రహ శ్ఛాదితయో	**ఛన** న ఇది రహస్యముకును త్రి కప్పబడిన
	దానికిని పేరు
స్స్యాదన్నం భుక్తభక్తయో ।	**అన్న** త్రి ఇది భక్షింపబడిన దానికిని అన్నముకు ను పేరు

భిన్న మన్యార్థవచనే సంగతే దారితే స్ఫుటే ॥ (15)	**భిన్న** త్రి ఇది వేరైనదనుటకును కూడుకొన్న దానికిని భేదింపబడిన దానికిని వికసించిన దానికిని పేరు
విన్నం జ్ఞాతే స్థితే లబ్ధే ఛిన్నం భిన్నేతు వాచ్యవత్।	**విన్న** త్రి ఇది తెలియబడిన దానికిని ఉన్నదానికిని పొందబడిన దానికిని పేరు
ఛిన్నామృతా యాం పుంశ్చల్యా	**ఛిన్న** త్రి ఇది భేదింపబడిన దానికిని స్త్రీ తిప్పతీగకును రంకులాడికిని పేరు
మున్న స్క్లిన్నే చ సూరతే॥(16)	**ఉన్న** త్రి ఇది తడిసిన దానికిని దయకలవానికిని పేరు
చిహ్నం ధ్వజే పతాకాయాం	**చిహ్న** న ఇది గురుతుకును జండాకును పేరు
ద్యుమ్నం విత్తే పరాక్రమే।	**ద్యుమ్న** న ఇది ధనముకును పోటరితనముకును పేరు
ధను స్సంజ్ఞా పయాలద్రౌ రాశిభేదే శరాసనే ॥ (17)	**ధను** (ష) న మొరటుచెటుకును ధనూరాశికిని వింటి బదకును పేరు
తను కాయే కృశే చాల్పే విరళే౽ప చ వాచ్యవత్।	**తను** స్త్రీ ఇది శరీరముకును త్రి కృశించినదానికిని అల్పమైన దానికిని విరళమైన దానికిని పేరు
హను ప్రహారణే మృత్యౌ కపోలావయవే గదే ॥ (18) హాన్వర్హట్టవిలాసిన్యాం	**హను** స్త్రీ ఇది దెబ్బకును మృత్యువుకును దవడకును రోగముకును నఖమనెడి గంధద్రవ్యముకును పేరు
సూను పుత్రే౽నుజే రవౌ	**సూను** పు ఇది పుత్రునకును తమ్మునకును సూర్యునకును పేరు
సాను శ్శృంగే బుధే మార్గే వాత్యాయాం పల్లవే వనే ॥ (19)	**సాను** పు ఇది శిఖరముకును విద్వాంసునకును త్రోవకును వాయుసంఘముకును చిగురుకును వనముకును పేరు
దాను ర్దాతరి విజ్ఞాతే భాను కిరణ సూర్యయో । ధేన స్సముద్రే నద్యాం తు	**దాను** త్రి ఇది దాతకును తెలియబడిన దానికిని పేరు **భాను** పు ఇది కిరణముకును సూర్యునకును పేరు **ధేన** పు ఇది సముద్రముకును ఈ స్త్రీ నదికిని పేరు
ధేనీ శ్యేన స్సితే ఖగే ॥ (20)	**శ్యేన** త్రి ఇది తెల్లని దానికిని డేగకును పేరు
ముని ర్వ్యపీం ంగుదీ బుద్ధ	**ముని** పు ఇది వ్యాసాదిమునులకును గారచెటు

ఎయాలా గస్తికింశుకే।	కును బుద దేవునకును మొరటు చెటుకును అగిసెచెటుకును మోదుగ చెటుకును పేరు
జ్యాని ర్హానౌ స్రవంత్యాం చ	**జ్యాని** స్త్రీ ఇది హానికిని నదికిని పేరు
యోని స్స్యాదాకరే భగే॥	**యోని** పు ఇది సానముకును భగముకును పేరు
జ్యోత్స్ని పటోలికాయాంస్యా	**జ్యోత్స్ని** స్త్రీ ఇదిచేతిపొట్ల చెటుకును వెన్నెలగల
జ్యోత్స్ని యుక్తవిభావరా।	రాత్రికిని పేరు
జ్యోత్స్ని సచంద్రనక్షత్ర	**జ్యోత్స్నా** స్త్రీ చంద్రునితో గూడిన రాత్రికిని
రాత్రే చంద్రాత పే ఎచ॥	వెన్నెలకును పేరు
రాస్నా స్మృతా భుజంగాక్ష్యా	**రాస్నా** స్త్రీ ఇది సర్పాక్షి చెటుకును దుంప
మేలాపర్ణ్యాంచకధ్యతే।	రాష్ట్రముకును పేరు
మృత్స్నా తు వరికాయాంస్యా	**మృత్స్నా** స్త్రీ ఇది తొవరిమన్నుకును శ్రేషమైన
న్మృత్స్నాయామప దృశ్యతే॥(23)	మన్నుకును పేరు
దీనామూషక యోషాయాం	**దీనా** స్త్రీ ఇది ఆడయెలుకకును త్రి దరిద్రున
దురతే కాతరేఽ న్యవత్।	కును భయపడువానికిని పేరు
ధానా భృష్టయవే ప్రోక్తా	**ధానా** స్త్రీ వేపుడు బియ్యముకును ధనియము
ధాన్యాకేఽభినవోద్భిది॥	కును క్రొత్త విత్తనముకును పేరు
★ అథ నాంత త్రివర ★	
అవనం రక్షణే ప్రీతౌ	**అవన** న ఇది రక్షించుటకును తృప్తిబొందుట కును పేరు
భవనం భావ వేశ్మనో ।	**భవన** న ఇది అభిప్రాయముకును గృహము కును పేరు
భువనం విష్టపే మవ్యోం	**భువన** న ఇది లోకముకును భూమికిని జల
సలిలేఽఎ వియత్యప॥ (25)	ముకును ఆకాశముకును పేరు
సవనం యజనే స్నానే	**సవన** న ఇదియజముకును అవభృథస్నానము
సోమనిర్దళనేఽ ఎ చ।	కును సోమలతను ఛేదించుటకును పేరు
అయనం పథి భానో స్స్యా	**అయన** న ఇదిమారముకును సూర్యుని ఉత్తర
దుద్దక్షిణతో గతౌ॥ (26)	దక్షిణ దిక్కులయందలి గమనముకును పేరు
జయనం స్యాత్తురంగాది	**జయన** న ఇది అశ్వమును కవచాదులు తొడగి

సన్నాహే విజయేऽపి చ।	సిద్ధముచేయుటకును జయము కును పేరు
శయనం సురతే నిద్రా	**శయన** న సురతమునకును నిద్రకును పానుపు
శయ్యయోరపి భాషితం॥ (27)	నకును పేరు
శమనం శాంతి వధయో	**శమన** న ఓరిమికిని చంపుటకును పు యమ
శ్శమన శ్శ్రాద్ధదైవతే	దేవునకును పేరు
దశన కవచే దంతే	**దశన** పు ఇది కవచముకును దంతము కును
దశన శ్శిఖరేऽపి చ॥ (28)	అగ్రముకును పేరు
జఘనం కామినీశ్రోణి	**జఘన** న స్త్రీలయొక్క కటిముందరి భాగము
పురోభాగే కటీరకే।	కును కటి ప్రదేశముకును పేరు
తపన స్తరణౌ తాపే	**తపన** పు సూర్యునకును వేడిమికిని జీడి
భల్లాతే నరకాంతరే॥ (29)	చెటుకును నరక విశేషముకును పేరు
రసనం స్వాదనే ధ్వానే	**రసన** న ఇది రుచించుటకును ధ్వనికిని స్త్రీ
రసనా కాంచి జిహ్వాయో ।	మొలనూలుకును నాలుకకును దుంపరాష్ట్రము
రసనా చాపి రాస్నాయాం	కును పేరు
వసనం ఛాదనేऽంశుకే॥	**వసన** న ఇది కప్పుటకును వస్త్రముకును పేరు
హాసనంచ స్మితే హాసే	**హసన** న ఇది నవ్వుటకును ఈ స్త్రీ కుంపటికిని
ऽంగారధాన్యాం హాసన్యపి।	పేరు
శ్వసనో మారుతే శ్వాసే	**శ్వసన** పు వాయువుకును నిటూర్పు నకును
శ్వసనో మదనద్రుమే॥	ద్రుమంగచెటుకును పేరు
కదనం మర్దనే పాపే	**కదన** న ఇది మరించుటకును పాపము కును పేరు
సదనం మందిరే జలే।	**సదన** న ఇది గృహముకును జలముకు ను పేరు
మదన స్స్మర ధుత్తూర	**మదన** పు మన్మధునకును ఉమ్మెత్తచెటుకును
వసంత ద్రుమ సిక్థకే॥ (32)	వసంత ఋతువుకును పుష్ప వృక్షవిశేషముకును
	మైనముకును పేరు
దహాన శ్చిత్రకే వహ్నౌ	**దహన** పు చిత్రమూలపు చెటుకును అగ్నికిని జీడి
భల్లాతే దుష్టచేష్టితే।	చెటుకును త్రి దుర్వ్యాపారముగల వానికిని పేరు
గహనం గహ్వరే దుఃఖే	**గహన** న ఇది గుహకును దుఃఖముకును
విపినే కలిలేऽపి చ॥ (33)	అడవికిని త్రి దుష్ప్రవేశమైన దానికిని పేరు

స్తననం ధ్వనిమాత్రే స్యా
త్కుంరనే మేఘగర్జితే।
నిధనం స్యాత్కులే నాశే
ప్రధనం దారణే రణే ॥ (34)
పవనాఖ్యా కులాలస్య పా
కస్థా నేఽపి మారుతే।
నిష్పావే చాథ వపనం
బీజాధానేఽపి ముండనే॥ (35)
దమన కుసుమే వీరే
వమన శ్ఛర్దనేఽర్ధ నే।
స్యాదాహృతౌ చ
యమనం దు ఖే
చోపరతౌ యమే॥ (36)
కమన కాముకే కామేఽ
భిరూపేఽశోకపాదపే।
ధమనో ప్యనలే భస్త్రా
ధ్మాపక కౄరయోరపి ।(37)
ధమనీ తు హరిద్రాయాం
కంధరా శిరయోరపి।
మలన పటవాఽపి స్యా
న్మర్దనే మలనం మతం॥(38)
చలనం కంపనం కంపే
కంప్రే చలన కంపనౌ।
చలనీ వస్త్రఖుర్వర్యాం
వా(రి) రీభేదేఽపి చ క్వచిత్।
సేచనం రక్షణే సేకే
నౌకాసేచనభాజనే।
సేవనం సీవనో పాస్త్యో

స్తనన న ధ్వనికిని మొరవోవుటకును మేఘ ధ్వనికిని పేరు
నిధన న ఇది కులముకును నాశముకు ను పేరు
ప్రధన న ఛేదించుటకును యుద్ధము కును పేరు
పవన పు ఇది కుమ్మరివాడు కుండలు కాల్చు ప్రదేశముకును వాయువుకును తూర్పెత్తుటకును పేరు
వపన న ఇది విత్తనములు చల్లుటకును క్షౌరము కును పేరు
దమన పు దమన పుష్పముకును వీరునకును పేరు
వమన పు కక్కుటకును యాచించుటకును సంగ్రహించుటకును పేరు
యమన న దు ఖముకును అనాసక్తికిని ఇంద్రియనిగ్రహాదులకును పేరు
కమన పు ఇది విటునకును మన్మధునకును రూపవంతునకును అశోక వృక్షముకును పేరు
ధమన పు ఇది అగ్నికిని తిత్తి ఊదువానికిని కౄరునకును పేరు
ధమనీ స్త్రీ ఇది పసపునకును కంఠముకును బోలునరముకును పేరు
మలన పు ఇది డేరాకును న మరించుటకును పేరు
చలన కంపన న ఈరెండును చలించుటకును త్రి చలించుదానికిని పేరు
చలనీ స్త్రీ ఇది గాగరాకును (లేక లంగా) గజ బంధన విశేషముకును పేరు
సేచన న ఇది రక్షించుటకును తడుపుటకును ఓడలోని నీళ్ళుతోడుపాత్రకును పేరు
సేవన న ఇది కుటుటకును సేవించుటకును పేరు

స్సంవ్యానం ఛాదనేऽంశుకే॥	**సంవ్యాన** న ఇది కప్పుటకును ఉత్తరీయ వస్త్రము కును పేరు
సమానం సత్సమై క్యేషు సమానో నాభిమారుతే।	**సమాన** త్రి యోగ్యమైన దానికిని సమమైన దానికిని ఒక్కటియైన దానికిని పు. సమాన వాయువుకును పేరు
శోభనో గ్రహయోగేస్యా చ్ఛోభనో సుందరేऽన్యవత్॥	**శోభన** పు పంచాంగ యోగవిశేషముకును త్రి సుందరమైన దానికిని పేరు
శాసనం రాజదత్తోర్వ్యాం లేఖా జ్ఞా శాస్త్ర శాస్తృషు।	**శాసన** న ఇది రాజుచేత నివ్వబడిన భూమికిని జాబుకును ఆజకును శాస్త్రముకును శిక్షకును పేరు
వాసనం వసనే (వీ) వారా సనే జ్ఞానే చ ధూపనే॥(42)	**వాసన** న ఇది వస్త్రముకును జలాధార ప్రదేశము కును జానముకును పరిమళ ద్రవ్యముకును పేరు
ఆసనం ద్విరదస్కంధే పీఠేయాత్రానివర్తనే। ఆసనీ పణ్యవీధ్యాం స్యా దాసనో జీవకద్రుమే॥(43)	**ఆసన** న ఇది ఎనుగ మూపురముకును పీఠము కును దేశకాలాద్యపేక్షవలన యుద్ధ యాత్రనుంచి మళ్ళుటకును ఈ స్త్రీ అంగడివీధికిని పు వేగిస చెటుకును పేరు
స్పర్శనో మారుతే స్పర్శా దానయో స్స్పర్శనం మతం।	**స ర్శన** పు వాయువుకును న స్పృశించుటకును ఈవికిని పేరు
దర్శనం నయన స్వప్న బుద్ధిధర్మోపలబ్ధిషు॥ (44) శాస్త్ర దర్పణయోశ్చాపి	**దర న** న ఇది నేత్రముకును స్వప్నముకును బుద్ధికిని ధర్మముకును జ్ఞానముకును శాస్త్రము కును అదముకును పేరు
దంశనం దంశ వర్మణో ।	**దంశన** న ఇది దంతాదులచేత ఖండించుటకును కవచముకును పేరు
పిశునం కుంకుమే క్రూరే సూచకే చాభిధేయవత్॥	**పిశున** న ఇది కుంకుమకును త్రి క్రూరమైన దానికిని కొండెగానికిని కోతి ముఖముకును స్త్రీ స్పృక్కయనెడు గంధ్యద్రవ్యముకును పేరు
శకునం చ శుభాశంసా నిమిత్తే శకున ఖగే।	**శకున** న ఇది శుభమును సూచించు నిమిత్తము కును పు పక్షికిని పేరు
మిథునో రాశిభేదే స్యా	**మిథున** పు మిథునరాశికిని న స్త్రీ పురుషుల

న్మిథునం దంపతీయుగే॥ (46)	ద్వంద్వముకును పేరు
తలున పవనే యూని	**తలున** పు ఇది వాయువుకును ఎన్న వయసు
స్త్రియాంచ తలునీం విదు।	వానికిని ఈ స్త్రీ యౌవన స్త్రీకిని పేరు
తలినం విరళే స్తోకే	**తలిన** త్రి ఇది విరళమైన దానికిని స్వల్పమైన
స్వచ్ఛే ఎ తలినం మతం॥ (47)	దానికిని స్వచ్ఛమైన దానికిని పేరు
మలినం దూషితే కృష్ణే	**మలిన** త్రి ఇది దూషంపబడిన దానికిని నల్లని
ఋతుమత్యాం మలిన్యపి।	దానికిని ఈ స్త్రీ ముటయిన స్త్రీకిని పేరు
కఠినం నిష్ఠురే స్థాల్యాం	**కఠిన** త్రి ఇది కఠినమైన దానికిని పాత్రకును
శర్కరాయాం గుడస్యచ॥	స్త్రీ బెల్లపు పంచదారకును ఈ స్త్రీ హరిదళము
కఠినా కాటికాయాం తు	మణిశిల మొదలగు ఉపధాతువులకును పేరు
కఠినీతి ప్రయుజ్యతే।	
పీతనం హరితాళే స్యా	**పీతన** న ఇది హరిదళముకును కుంకుమకును
త్కుంకుమే పీతదారుణి॥	పు దేవదారుచెటుకును అంబాళవృక్షముకును
ఆమ్రాతకే పీతవశ్చ	స్త్రీ పసపునకును త్రి పచ్చని దానికిని పేరు
వారిద్రాయాం చ పీతనా।	
పీతనం త్రిషు పీతేऽ ఎ	
మైథునం సంగతే రతే॥	**మైథున** న ఇది సంబంధముకును సురతము కును పేరు
కేతనం లాంఛనే కార్యే	**కేతన** న ఇది చిహ్నాకును చేయదగిన పనికిని
గేహే చోపనిమంత్రణే।	గృహముకును ఎలచుటకును పేరు
ఛర్దనోऽలంబుషే నింబే	**ఛర్దన** పు ఇది చిత్రికూరకును వేప చెటుకును
ఛర్దనం వమనేऽ ఎ చ॥	న వమనముకును పేరు
ఛేదనం కర్తనే భేదే	**ఛేదన** న ఇది నరుకుటకును భేదించుటకును పేరు
ఛదనం పక్ష ఎత్రయో ।	**ఛదన** న రెక్కకును ఆకుకును పేరు
తోదనం వ్యధనే తోత్రే	**తోదన** న ఇది బాధకును కొరడాకును పేరు
రోదనం క్రందనేऽశ్రుణి॥ (52)	**రోదన** న ఏడ్పుటకును కన్నీటికిని పేరు
అపానంతు గుదే ప్రోక్త	**అపాన** న ఇది గుదస్థానముకును పు అపాన
మపాన స్తస్య మారుతే।	వాయువుకు ను పేరు

సంతాన స్సంతతౌ గోత్రే
స్యాదపత్యే సురద్రుమే॥ (53)

సంతాన పు ఇది పరంపరకును వంశముకును స్త్రీపుంరూపసంతానముకును కల్పవృక్షముకును పేరు

వితానో యజ్ఞవిస్తారో
ల్లోచేషు క్రతుకర్మణి।
వృత్తభేదావసరయో
ర్వితానం తుచ్ఛ మందయో ॥(54)

వితాన ప్న ఇది యజ్ఞముకును విస్తారముకును ఛాదినీకిని యజ్ఞకర్మకును న వృత్తవిశేషముకును సమయముకును త్రి నీచమైన దానికిని మంద మైన దానికిని పేరు

ఉత్తానం స్యాదగంభీరే
తథా సుప్తోన్ముఖే ఽ న్యవత్।

ఉత్తాన త్రి ఇది మెరకయైన దానికిని ఊర్ధ్వముఖ ముగా శయినించు దానికిని పేరు

ఆదానం గ్రహణే విద్యా
దలంకారే ఽ ఎ వాజినాం॥

ఆదాన న ఇది గ్రహించుటకును అశ్వాలంకార ముకును పేరు

నిదానం కారణే రోగ
న్నిర్ణయే వత్సదామని।

నిదాన న ఇది కారణముకును రోగనిదానము కును దూడను కట్టుకన్నె త్రాటి కిని పేరు

ఉద్యానం వనభేదే స్యా
న్నిస్సృతేఽఎ ప్రయోజనే॥

ఉద్యాన న శృంగారవనముకును వెడలుటకును ప్రయోజనముకును పేరు

ఆమ్లానో ఝింటికాభేదే
వాచ్యవన్నిర్మలే స్మృత ।

అమ్లాన పు ఇది తెల్ల పెద గోరింటకును త్రి నిర్మలమైన దానికిని పేరు

వ్యుత్థానం స్వైరకరణే
విరోధాచరణేఽఎ చ॥(57)

వ్యుతాన న స్వతంత్రమైన కార్యముకును విరోధమును చేయుటకును పేరు

ఉత్థాన ముద్యమే తంత్రే
పౌరుష పుస్తకే రణే।
అంగణోదమ వార్షే ఝ
మలవేగే ఽఎ కీర్తితం॥ (58)

ఉతాన న ఇది ప్రయత్నముకును తన రాజ్య సైన్యములను గూర్చి విచారణచేయుటకును పురుషకారముకును పుస్తకముకును యుదము కును ముంగిలివాకిలికిని బయలుదేరుటకును సంతోషముకును మలము విడుచుటకును పేరు

సంస్థాన మాకృతౌ మృత్యౌ
సన్నివేశే చతుష్పథే।

సంసాన న ఇది ఆకారముకును చావుకును నగరముచుటునుండు బయలు ప్రదేశముకును నాలుగు త్రోవలు కలిసిన ప్రదేశముకును పేరు

ధావనం ప్రగమే శుద్ధౌ

ధావన న ఇది పరుగెత్తుటకును పరిశుదికిని

పృశ్నిపర్ణ్యాం తు ధావనీ॥	ఈ స్త్రీ కోలపొన్న చెట్టుకును పేరు
పావనం తు జలే కృచ్ఛ్రే పావకాధ్మానయోరపి। పావనస్సిల్హకే వహ్నౌ ప్రాయశ్చిత్తే చ పావనం॥ (60) వాచ్యవత్పావయితరి హరీతక్యాం తు పావనీ।	**పావన** న ఇది జలముకును కృచ్ఛ్రవ్రతముకును పరిశుద్ధికిని వాతరోగముకును పు అందుగబంక తోచేసిన ధూపద్రవ్యముకును అగ్నికిని ప్రాయశ్చిత్తముకును పవిత్రము చేయుదానికిని ఈ స్త్రీ కరకచెట్టుకును పేరు
వామనోఽంకోట వైకుంఠ ఖర్వ దక్షిణదిగ్గజే॥ (61)	**వామన** పు ఇది ఊడుగచెట్టుకును విష్ణువుకును పొట్టివానికిని దక్షిణ దిగజ ముకును పేరు
స్థాపనం స్యాత్పుంసవనే సమాధౌ రోపణేఽ పి చ।	**స్థాపన** న ఇది పుంసవనకర్మకును సమాధికిని ఆరోపించుటకును పేరు
యాపనం వర్తనే కాల క్షేపే నిరసనేఽ పి చ॥ (62)	**యాపన** న ఇది వ్యాపారముకును కాలము జరుపుటకును వెళ్ళించుటకును పేరు
యుంజాన స్సారథౌ విప్రే బుధాన పండితే గురౌ।	**యుంజాన** పు ఇదిసారథికిని బ్రాహ్మణునకును పేరు **బుధాన** పు ఇది విద్వాంసునకును బృహస్పతికిని పేరు
దృశానం జ్యోతిషి ప్రోక్తం దృశానశ్చ విరోచనే॥ (63)	**దృశాన** న ఇది కాంతికిని పు సూర్యునకును పేరు
జవనో దేశభేదే స్యా ద్వేగవేగాధికాశ్వయో। జవన్యోషధిభేదే స్యా ద్వాచ్యవద్వేగిని స్మృత॥ (64)	**జవన** పు ఇది జవనదేశముకును వేగముకును వేగముగల అశ్వముకును ఈ స్త్రీ ఓషధి విశేషముకును త్రి వేగము గల దానికిని పేరు
జీవనం వర్తనే నీరే పుత్రజీవేతు జీవన। జీవనీ జీవనా చేతి జీవంతీమేదయో క్రమాత్॥(65)	**జీవన** న ఇది జీవనార్థ వ్యాపారముకును జలముకును పు పుత్రజీవిచెట్టుకును పేరు **జీవనీ** స్త్రీ ఇది పాలకూరకును పేరు **జీవనా** స్త్రీ మేధయను గంధద్రవ్యముకును పేరు
దేవనం వ్యవహారే స్యా జ్జిగీషా క్రీడయోరపి।	**దేవన** న ఇది వ్యవహారముకును జయేచ్ఛకును ఆటకును పు ఆటపాచికలకును పేరు

అక్షేషు దేవన ప్రోక్తో	
మేహనం మూత్రశిశ్నయో ॥	**మేహన** న ఇది మూత్రముకును లింగముకును పేరు
తేమనం వ్యంజనే క్లేదే	**తేమన** న ఇది పులుసుకును తడుపు టకును
తేమనీ చుల్లికాంతరే।	ఈ స్త్రీ పొయికిని పేరు
సావనో యజ్ఞకర్మాంతే	**సావన** పు ఇది యాగాంతముకును యజ్ఞము
యజమానప్రచేతసో ॥ (67)	చేసిన వానికిని వరుణదేవునకును పేరు
విజ్ఞానం కార్మణే జ్ఞానే	**విజ్ఞాన** న ఇది ఓషధులచేతను స్తంభనమోహనాదులను
	చేయుటకును శిల్పాదు లయందలి బుదికిని పేరు
ప్రజ్ఞానం లాంఛనే ధియి।	**ప్రజ్ఞాన** న చిహ్నముకును బుద్ధికిని పేరు
హాయనోఽర్చిషి వర్షే చ	**హాయన** పు అగ్నిజ్వాలకును సంవత్సరము
వ్రీహిభేదే చ హాయన ॥(68)	కును ధాన్యవిశేషముకును పేరు
ఫాల్గునస్తు తపస్యేఽపి	**ఫాల్గున** పు ఇది ఫాలునమాసముకును ఈ స్త్రీ
పూర్ణిమాయాం తు ఫాల్గునీ।	ఫాలునమాసపూరిమకును పేరు
ఫల్గున కథిత పార్థే	**ఫల్గున** పు ఇది అరుననకును బ్రహ్మమేడి
నదీజే కకుభేఽపి చ॥ (69)	చెటుకును మదిచెటుకును పేరు
వేష్టనం కర్ణశష్కుల్యా	**వేష్టన** న ఇది చెవికుడకకును తలపాగాకును
ముష్ణీషే పరివారణే।	చుటుకొనుటకును పేరు
గోస్తనో హారభేదేఽపి	**గోస్తన** పు ఇది నలుబది పేటల ముత్యాలహారము
ద్రాక్షాయామపి గోస్తనీ॥	కును ఈ స్త్రీ ద్రాక్షతీగకును పేరు
కల్పనం కర్తనే క్లృప్తౌ	**కల న** న ఛేదించుటకును రచించుటకును స్త్రీ
సజ్జనాయాంతు కల్పనా।	సిద్ధముచేయుటకును పేరు
కర్తనం ఛేదనే ప్రాహు	**కర్తన** న ఛేదించుటకును స్త్రీలచేత చేయబడు
ర్నారీణాం తూలసు (చ) వనే॥(71)	సూత్రనిర్మాణముకును పేరు
లంఘనం తూపవాసే స్యా	**లంఘన** న ఇది లంకణముకును నడచుటకును
త్క్రమణోత్ప్లవనేఽపి చ।	దాటుటకును పేరు
మండనం స్యాదలంకారే	**మండన** న ఇది అలంకారముకును త్రి అలం
లంకరిష్ణౌ తు వాచ్యవత్ ॥	కారమగు వస్తువుకును పేరు
భండనం కవచే యుద్ధే	**భండన** న ఇది కవచముకును యుదముకును

ఖలీకారేఽపి వర్తతే।	అపకారముకును పేరు
ముండనం వపనే త్రాణే	**ముండన** న ఇది క్షౌరముకును రక్షించుటకును
వాండనం లేఖనే రతే॥ (73)	పేరు **హిండన** న ఇది వ్రాయుటకును సురత ముకును పేరు
అంగనం ప్రాంగణే యానే	**అంగన** న ఇది ముంగిలి వాకిలికిని నడచుట
కామిన్యామంగనా మతా।	కును స్త్రీ స్త్రీకిని ఉత్తర దిగజము యొక్క భార్య
కుబేరదిక్కరిణ్యామ	కును పేరు
ప్యంగనాపరికీర్తితా॥ (74)	
గంధనం సూచనో త్సాహ	**గంధన** న ఇది సూచించుటకును ఉత్సాహము
వాంసనేషు ప్రకాశనే।	కును వాంసించుటకును ప్రకాశించుటకును పేరు
నందనం వాసవోద్యానే	**నందన** న ఇది ఇంద్రవనముకును పు సంతోష
నందనో హర్షకే సుతే॥	ముకును పుత్రునకును పేరు
స్యందనం తు స్రుతౌ నీరే	**స్యందన** న ఇది స్రవించుటకును జలముకును
స్యందన స్తినిశే రథే।	పు నెమ్మిచెట్టుకును రథముకును పేరు
క్రందనం రోదనే హ్వానే	**క్రందన** న ఇది ఏడ్చుటకును ఎలచుటకును
చందనం మలయోద్భవే॥	పేరు
చందన కపిభేదే స్యా	**చందన** న ఇది మంచి గంధముకును పు చంద
న్నదీభేదే తు చందనీ।	నుడను వానరునకును ఈ స్త్రీ నదీవిశేషముకును పేరు
వర్ధనం ఛేదనే వృద్ధౌ	**వర్ధన** న ఇది ఛేదించుటకును వృద్ధి బొందుట
వారిధాన్యాం చ వర్ధనీ॥ (77)	కును ఈ స్త్రీ జలపాత్ర విశేషముకును పేరు
వ్యంజనం తేమనే చిహ్నే	**వ్యంజన** న ఇది పప్పు పులుసు మొదలగు వాటి
శ్మశ్రుణ్యావయవేఽ ఎ చ।	కిని చిహ్నకును ముఖరోమములకును కరచ రణాద్యవయవముకును పేరు
రంజనో రాగజనకే	**రంజన** పు ఇది అనురాగమును పుటించువాని
రంజనం రక్త చందనే॥ (78)	కిని న రక్తచందనముకును ఈ స్త్రీ ప్రేంకణపు
గుంద్రా రోచనికా నీలీ	చెటుకును గోరోచనముకును నీలిచెటుకును
మంజిష్ఠాను చ రంజనీ।	మంజిషకును పేరు

అంజనం కజ్జలే చాక్తా
సౌవీరే చ రసాంజనే॥(79)
అంజనో దిగ్గజే జ్యేష్ఠ్యా
మంజనాప్యనిలస్త్రియాం।
అంజనీ లేవనాయాం చ
గృంజనస్తు రసోనకే॥(80)
విషదిగ్ధ పశోర్మాంసే
గృంజనం చ ప్రకీర్తితం।
లేఖనం ఛదనే భూర్జే
లిఎన్యాసే చ లేఖనం॥(81,
యోజనం చ చతుష్క్రోశ్యాం
యోగేచ పరమాత్మని।
గర్జనం నిస్వనే కోపే
వర్జనం త్యాగహింసయో॥
మార్జనం కథితం మార్ష్టౌ
మార్జనో లోధ్రశాఖిని।
సజ్జనో వాచ్యవత్సాధౌ
సజ్జనం ఘట్టగుల్మకే॥(83)
సజ్జనా కల్పనాయాం తు
భాజనం యోగ్యపాత్రయో।
అర్జున కకుభే పార్థే
కార్తవీర్య మయూరయో। (84)
మాతు రేకసుతేऽ ప్యా
దర్జునో ధవళేన్యవత్।
అర్జునంతు తృణే నేత్ర
గదే స్యాదర్జునీ గవి॥ (85)
ఉషాయాం కరతోయాయాం
కుట్టన్యామపి చ క్వచిత్।

అంజన న ఇది కాటుగ మసికిని కూడుటకును సౌవీరాంజనముకును రసాంజనముకును పు పశ్చిమదిగజముకును బల్లికిని త్రీ వాయుదేవుని భార్యకును ఈ త్రీ పూతకును పేరు

గృంజన పు ఇది వెల్లుల్లికిని న విష మందు పొదగబడిన పశుమాంసముకును పేరు

లేఖన న ఇది ఛేదించుటకును భుజిపత్రి చెటుకును వ్రాతకును పేరు

యోజన న ఇది 4 క్రోసుల దూరముకును కూడికకును పరమాత్మకును పేరు

గర్జన న ధ్వనికిని కోపముకును పేరు

వర్జన న ఇది విడుచుటకును చంపుటకును పేరు

మార్జన న ఇది తుడచుటకును పు యెర్రలొదుగ చెటుకును పేరు

సజ్జన త్రి ఇది యోగ్యునకును న సేనారక్షణార్థమై శిబిరముల చుటుపేయు ఆవరణకును త్రీ రచించుటకును పేరు

భాజన న ఇది యోగ్యముకును పాత్రముకును పేరు

అర్జున పు ఇది మదిచెట్టుకును కార్త వీర్యారునునకును నెమలికిని తల్లికి ఒక్కడె పుత్రుడైనవానికిని త్రి తెల్లని దానికిని న తృణవిశేషముకును నేత్ర రోగముకును ఈ త్రీ గోవుకును అనిరుద్ధుని భార్యకును ఈశ్వరుని హస్తము వలన బుట్టిన నదీ విశేషముకును కుంటెన కత్తెకును పేరు

వృజినం కల్మషేక్లేశే వృజిన కుటిలేఽన్యవత్ ॥(86)	**వృజిన** న ఇది పాపముకును కష్టము కును త్రి కుటిలునకును పేరు
లాంఛనం లక్ష్మణే నామ్ని	**లాంఛన** న ఇది చిహ్నకును నామధేయము కును పేరు
బంధనం వధ బంధయో ।	**బంధన** న ఇది చంపుటకును కట్టుటకును పేరు
జగత్ను రగ్నౌ జంతౌ చ	**జగత్ను** పు ఇది అగ్నికిని జంతువుకును పేరు
వచక్ను ర్వాగ్మి విప్రయో ॥	**వచక్ను** త్రి ఇది వాచాలునకును బ్రాహ్మణున కును పేరు
ప్రసూనం వాచ్యవత్సూనే ప్రసూనం ఫల పుష్పయో ।	**ప్రసూన** త్రి ఇది పుటిన దానికిని న ఫలము కును పుష్పముకును పేరు
కానీన కన్యకాజాత తనయే వ్యాసకర్ణయో ॥(88)	**కానీన** పు ఇది కన్యయందు పుటినవానికిని వ్యాసమునికిని కరునకును పేరు
కాననం విపినే గేహే పరమేష్ఠిముఖేఽపి చ।	**కానన** న ఇది అడవికిని గృహముకును బ్రహ్మ యొక్క ముఖముకును పేరు
కాంచన కాంచనారే స్యా చ్చంపకే నాగకేసరే ॥ (89) ఉదుంబరే చ (పున్నాగే) ధుత్తూరే హరిద్రాయాం చ కాంచనీఃకాంచనం హామ్ని కింజల్కే	**కాంచన** పు ఇది దేవకాంచనపు చెటుకును సంపెంగచెటుకును నాగకేసరపుచెటుకును మేడి చెటుకును ఉమ్మెత్త చెటుకును ఈ స్త్రీ పసపున కును న బంగారు కును పద్మకింజల్కముల కును పేరు
కుహనం కాచభాజనే॥ గోలకే చాథ	**కుహన** న ఇది గాజుపాత్రకును ఉండకును పేరు
శకుని స్సాబలేకరణే ఖగే।	**శకుని** పు ఇది దుర్యోధనుని మంత్రియగు శకునికిని 8వ పంచాంగ కరణముకును పక్షికిని పేరు
రోచనా రక్తకల్హారే రోచన కూట శాల్మలౌ ॥ (91) మంగళ్యేఽపి చ గోపిత్తే రోచనా రుచిరస్త్రియాం।	**రోచన** స్త్రీ ఇది యెఱ్ఱకలువకును పు ఎన్న బూరుగచెటుకును కలుగ్రానుగచెటుకును స్త్రీ గోరోచనముకును సుందరమైన స్త్రీకిని పేరు
వ్యసనం త్వశుభే సక్తౌ	**వ్యసన** న ఇది దుఃఖముకును ఆసక్తికిని సురా

పాన స్త్రీ మృగయాదిషు ॥(92)	పానాది సప్తవ్యసనములకును దైవము వలన
దైవ నిష్టఫలే పాప	సంభవించు కష్టముకును పాపముకును ఫలహీన
విపత్తౌ నిష్ఫలోద్యమే।	ప్రయత్నముకు పేరు
ఉదానోऽవ్యుదరావర్తే	**ఉదాన** పు ఇది నాభికిని ఉదానవాయువుకును
మరుత్సర్ప విశేషయో ॥ (93)	సర్పవిశేషముకును పేరు
ఉద్ధాన ముదతే చుల్యాం	**ఉదాన** త్రి ఇది బయలువెడలిన దానికిని న
	పొయికిని పేరు
విలగ్నో లగ్న మధ్యయో ।	**విలగ్న** త్రి ఇది తగులుకొన్న దానికిని నడుము
	కును పేరు
సంధానం స్యాదభిషవే	**సంధాన** న ఇది పానకాలమందు పుచ్చుకొను
తథా సంఘటనేऽప చ ॥(94)	సంజుడు మాంసముకును కూర్చుటకును పేరు
రాధనం రాధనే ప్రాప్తౌ	**రాధన** న ఇది పూజించుటకును పొందుటకును
రాధనం తోషణేऽప చ।	సంతోషించుటకును పేరు
సాధనం నిర్వృతౌ మేఢ్రే	**సాధన** న ఇది నాశముకును శిశ్నముకును
సైన్యే సిద్ధౌ గతౌ వధే ॥(95)	సైన్యముకును సిదికిని నడచుటకును చంపుట
ఉపాయే మృత సంస్కారే	కును ఉపాయముకును మరణించినవానికిజేయు
దాపనేऽనుగమే ధనే।	దహనాదిక్రియలకును సాధించుటకును కూడా
	వెళ్ళుటకును ధనముకును పేరు
ప్రధానస్తు మహామా (త్యే) త్రే	**ప్రధాన** పు ముఖ్యునకును న మాయారూప
ప్రకృతౌ పరమాత్మని॥	మగు నీశ్వరశక్తికిని పరమాత్మకును ప్రజ్ఞకును
ప్రజ్ఞాయాం చ ప్రధానంస్యా	ఒక్కటియగుటకును సజాతీయ శ్రేష్ఠునకును
దేకత్వేऽను సధోత్తమే।	పేరు
గ్రామీణో గ్రామసంభూతే	**గ్రామీణ** త్రి ఇది గ్రామమందుపుటిన దానికిని
గ్రామీణ శ్శునివాయసః ॥ (97)	కుక్కకును కాకికిని పేరు
పారీనో మీనభేదే స్యా	**పారీన** పు ఇది వేయికోరలుగల మత్స్య విశేషము
త్పారకే గుగులుద్రుమే।	కును ఉపాధ్యాయునకును గుగిలపుచెట్టుకును పేరు
కౌలీనం స్యాత్కులీనత్వే	**కౌలీన** న ఇది సత్కుల ప్రసూనత్వముకును
గుహ్యే జన్యే కుకర్మణి ॥(98)	మర్మాంగముకును యుదముకును దుష్టకర్మ

కౌశేయకే విహంగాది	కును పట్టుబట్టకును పశు పక్ష్యాదుల యుద్ధము
పశూనాం సంగరేఽపి చ।	కును పేరు
కౌపీనం స్యాదకార్యే స్యా	**కౌపీన** న ఇది పాపకృత్యముకును పురుష
ద్గుహ్యే చీరప్రదేశయోః ॥ (99)	మర్మాంగముకును గోచిగుడకును పేరు
విక్లిన్నో జరయా జీర్ణే	**విక్లిన్న** త్రి ఇది ముదిమిచేతశిథిలమైన దానికిని
శీర్ణే చార్ద్రే చ వాచ్యవత్।	చినిగిన దానికిని తడిసిన దానికిని పేరు
ఆపన్న స్స్వవిపత్తౌ స్యా	**అపన్న** త్రి ఇది ఆపదతోగూడిన వానికిని
త్ప్రాప్తే వాచ్యవదీరిత ॥ (100)	పొందబడిన దానికిని పేరు
విపన్న కథితో నష్టే	**విపన్న** త్రి ఇది నష్టమైనదానికిని పు పాముకును
విపన్నశ్చ భుజంగమే।	పేరు
విచ్ఛిన్నం చ సమాలబ్ధే	**విచ్ఛిన్న** త్రి కుంకుమాదులమైపూతకును ఆపదను
విపన్నే కుటిలేఽన్యవత్ ॥(101)	బొందిన దానికిని కుటిలమైన దానికిని పేరు
సంపన్నం సాధితే ప్రోక్తం	**సంపన్న** త్రి సాధించబడినదానికిని సంపదలతో
సంపత్తిసహితేఽన్యవత్।	గూడుకొన్న వానికి పేరు
తమోఘ్నస్సూర్యవహ్నీందు	**తమోఘ్న** పు ఇది సూర్యునకును అగ్నికిని
బుద్ధ శంకర విష్ణుషు ॥	చంద్రునకును బుద్ధదేవునకును శివునకును విష్ణునకును పేరు
విషఘ్నాఖ్యా శిరీషే స్యా	**విషఘ్న** పు ఇది దిరిశెన చెట్టుకును తెల్ల తెగడ
త్త్రివృతా మృతయోరపి।	కును తిప్పతీగకు పేరు
శిఖీ వహ్నౌ బలీవర్దే	**శిఖీ** పు ఇది అగ్నికిని వృషభముకును బాణము
శరే కేతుగ్రహే ద్రుమే॥	కును కేతుగ్రహముకును వృక్షముకును నెమలి
కేకి కుక్కుటయోశ్చాథ	కిని కోడికిని త్రి జుట్టుకల దానికిని పేరు
శిఖీచూడాన్వితేఽన్యవత్।	
శాఖీ స్యాత్పాదపే వేదే	**శాఖీ** పు ఇది వృక్షముకును వేదముకును
తురుష్కాఖ్యజనేఽపి చ॥	తురకవానికిని పేరు
ఖడ్గీ ఖడ్గాయుధే ఖడ్గే	**ఖడ్గీ** పు ఇది ఖడ్గాయుధముకును ఖడ్గమృగము
శృంగీ నాగ ద్రుమా ద్రిషు।	కును పేరు **శృంగీ** పు ఇది ఏనుగకును చెట్టుకును పర్వతముకును పేరు

సాదీ తురంగ మాతంగ	**సాదీ** పు ఇది గుఱ్ఱపు రౌతుకును మావటి
రధారోహేషు కధ్యతే ॥(105)	వానికిని రథము నడపు వానికిని పేరు
పత్రీ శ్యేనే రధే కాండే	**పత్రీ** పు ఇది డేగకును రథముకును బాణము
ఖగ ద్రు రధికా ద్రిషు।	కును పక్షికిని వృక్షముకును రధికునకును
	పర్వతమునకును పేరు
వజ్రీ దశబలే శక్రే	**వజ్రీ** పు ఇది బుద్ధదేవునకును ఇంద్రునకును పేరు
వాజీ బాణా శ్వ పక్షిషు॥	**వాజీ** పు ఇది బాణముకును గుఱ్ఱముకును
	పక్షికిని పేరు
చక్రీ కులాల వైకుంఠ	**చక్రీ** పు ఇది కుమ్మరివానికిని విష్ణువుకును
కోకా వా గ్రామజాలిషు।	చక్రవాక పక్షికిని సర్పముకును అనేక గ్రామాధి
	పతికిని పేరు
ధన్వీ ధనుర్ధరే పార్ధే	**ధన్వీ** పు ఇది ధనుస్సుపటిన వానికిని అరునున
విద్ధ్వే కకుభ ద్రుమే॥ (107)	కును సేర్పరికిని మదిచెటుకును పేరు
కృతీ స్యాత్పండితేయోగ్యే	**కృతీ** పు ఇది విద్వాంసునకును సజనునకును పేరు
పాశీ పాశధరేऽప్పతౌ।	**పాశీ** పు ఇది పాశమును ధరించిన వానికిని
	వరుణదేవునకును పేరు
నందీ హరప్రతీహారే	**నందీ** పు ఇది నందికేశ్వరునకును కలజువ్వి
గర్దభాండే వటద్రుమే ॥(108)	చెటుకును మఱ్ఱిచెటుకును పేరు
నందినీ తు ననందాయాం	**నందినీ** స్త్రీ ఇది ఆడు బిడకును నందినీధేనువు
ధేన్వాం సురసరిత్యపి।	కును ఆకాశగంగకును పేరు
రోహీ రోహిత కేऽశ్వత్థ	**రోహీ** పు ములుమోదుగచెటుకును రావిచెటు
వటపాదపయోరపి ॥(109)	కును మఱ్ఱిచెటుకును పేరు
హలీ బలే కృషీకే స్యా	**హలీ** పు ఇదిబలరామునకును వ్యవసాయదారు
	నకును పేరు
దళీ వృశ్చిక భృంగయో ।	**అళీ** పు తేలుకును తుమ్మెదకును పేరు
వర్ణీ స్యాల్లేఖకే చిత్రక	**వర్ణీ** పు వ్రాతగానికిని చిత్తరువులు వ్రాయువాని
రే స్యాద్బ్రహ్మచారిణి ॥(110)	కిని బ్రహ్మచారికిని పేరు
శిల్పీ తు వాచ్యవత్కా రౌ	**శిల్పీ** పు ఇది వడ్రము మొదలగు పనులు చేయు

నగ్నికాయాం చ శిల్పినీ।	వానికిని స్త్రీ సమర్థాడని పడుచుకును పేరు
కామీ స్యాత్కాముకేచక్ర	**కామీ** పు ఇది విటునకును చక్రవాక పక్షికిని
వాకే పారావతేऽ ఎ చ॥	పావురముకును పేరు
గోమీ చోపాసకే ఫేరా	**గోమీ** పు ఇది ఉపాసకునకును నక్కకును పేరు
వాగ్మీ వాచస్పతౌ పటౌ	**వాగ్మీ** పు ఇది బృహస్పతికిని సమరునకును పేరు
చర్మీఫలకపాణౌ స్యా	**చర్మీ** పు ఇది డాలుపటిన వానికిని భుజిపత్రి చెటు
ద్బూర్జే భృంగరిటావప॥(112)	కును భృంగరిటీయను శివ ద్వారపాలునకును పేరు
అర్థీ స్యాద్యాచకే (యక్షే)ఽఎ స్యా	**అర్థీ** పు ఇదియాచకునకును సేవించు వానికిని
త్సేవకే చ వివాదిని	వివాదను బొందిన వానికిని పేరు
స్వామీ ప్రభౌ విశాఖే చ	**స్వామీ** పు ఇది ప్రభువుకును కుమార స్వామికని పేరు
రాగీరక్తే చ కాముకే॥(113)	**రాగీ** పు ఇది అనురాగముగల వానికిని ఎటున కును పేరు
ధ్వజీ శైలే రధే విప్ర	**ధ్వజీ** పు ఇది పర్వతముకును రథముకును
భుజంగమ తురంగయో ।	బ్రాహ్మణునకును సర్పముకును అశ్వముకును పేరు
భోగీ భుజంగమే రాజ్ఞి	**భోగీ** పు ఇదిసర్పముకును రాజుకును నీలిచెటు
గ్రామిణ్యాం నాపతేऽ ఎ చ।	కును మంగలి వానికిని పేరు
విహాయ మహాషీం చాన్య	
రాజయోషితి భోగినీ।	**భోగినీ** స్త్రీ ఇది రాణి గాక రాజుయొక్క భోగార మైన స్త్రీకిని పేరు
ద్యువా త్వభినవే భానౌ	**ద్యువా** పు ఇది లేత సూర్యుని పేరు
ప్రేత్వా మరుతి	**ప్రేత్వా** పు ఇది వాయువుకును ఇంద్రునకును
(పారకే) వా ఎవే॥(115)	పేరు
రాజా ప్రభౌ నృపే చంద్రే	**రాజా** పు ప్రభువుకును రాజుకును చంద్రున
యక్షే ఽత్రియ శక్రయో ।	కును యక్షునకును రెండవజాతివానికిని ఇంద్రు నకును పేరు
అధ్వా వర్త్మని సంస్థానే	**అధ్వా** పు ఇది త్రోవకును పురమునకు వెలుపలి
స్యాదవస్కంద కాలయో ॥	ప్రదేశముకును శిబిరముకును కాలముకును పేరు

ధన్వా జాంగలదేశే స్యా	**ధన్వా** పు ఇదిమైదానముకును న ధనస్సుకును
ద్ధన్వ చాపే స్థలేఽ ప చ।	ప్రదేశముకును పేరు
ఆత్మా దేహో మనో బ్రహ్మ	**ఆత్మా** పు ఇది శరీరముకును మనస్సుకును
స్వభావ ధృతి బుద్ధిషు॥(117)	పరబ్రహ్మకును స్వభావముకును ధైర్యముకును
ప్రయత్నే చాప్యధ	బుద్ధికిని ప్రయత్నముకును పేరు
గ్రావా ప్రస్తరే జలదే గిరౌ।	**గ్రావా** పు ఇది రాతికిని మబ్బుకును పర్వతము కును పేరు
బ్రహ్మో విరించ ద్విజయో	**బ్రహ్మా** పు ఇది బ్రహ్మకును బ్రాహ్మణునకును
ఋత్విక్చంద్రార్క యోగయో ॥(118)	ఆచార్యునకును పంచాంగయోగ విశేషముకును పేరు
బ్రహ్మ ప్రోక్తం తపోఽధ్యాత్మ	**బ్రహ్మ** న తపస్సుకును పరమాత్మకును వేదము
వేద జ్ఞానేషు సూరిభి ।	కును బ్రహ్మజ్ఞానముకును పేరు
అర్వా చ కుత్సితే వాహే	**అర్వా** త్రి ఇది కుత్సితునకును పు అశ్వముకును పేరు
వృషా కర్ణ మహేంద్రయో ॥	**వృషా** పు ఇది కరునకును ఇంద్రునకును పేరు
యువా స్యాత్తరుణే శ్రేష్ఠే	**యువా** త్రి ఇది యౌవనవంతునకును శ్రేష్ఠమైన
నిసర బలశాలిని।	దానికిని స్వతస్సిద్ధమైన బలము గల వానికిని పేరు
పర్వ స్యాదుత్సవే గ్రంథా	**పర్వ** న ఇది ఉత్సవముకును కణుపునకును
ప్రస్తావే లక్షణాంతరే॥ (120)	సమయముకును లక్షణ విశేషముకును అమా
దర్శప్రతిపదో స్సంధౌ	వాస్య ప్రతిపత్తుల సంధికాలముకును సంక్రమణ
విషువత్ప్రభృతిష్వపి।	విషువదాది పుణ్యకాలములకును పేరు
భర్మ స్వర్ణే భృతౌ భారే	**భర్మ** న ఇది బంగారుకును కూలికిని బరువు
చర్మ స్యాద్వల్కల త్వచో ॥	కును పేరు **చర్మ** న ఇది నారపటకును త్వగింద్రి యముకును పేరు
కర్మవ్యాప్యే క్రియాయాంచ	**కర్మ** న ఇది సాధనము (లేక కర్తకర్మక్రియల యందలి రెండవది) క్రియకును పేరు
వర్త్మ నేత్ర ఛదా ధ్వనో ॥	**వర్త్మ** న ఇది కనురెప్పకును మార్గముకును పేరు
వర్ష్మ దేహే ప్రమాణాతి	**వర్ష్మ** న ఇది శరీరముకును పరిమితికిని మిక్కిలి
సుందరాకారయో రపి॥	సుందరమగు నాకారముకును పేరు
సద్మ స్యాన్మందిరే నీరే	**సద్మ** న ఇది గృహముకును జలముకును పేరు

ఛద్మశార్వ్యా పదేశయో । — **ఛద్మ** న ఇది కుటిలత్వముకును మిషకును పేరు
ధామ దేహే గృహేరశ్మౌ
స్థానే జన్మ ప్రభావయో ॥ — **ధామ** న ఇది శరీరముకును గృహముకును కిరణముకును సానముకును పుటుగకును ప్రభావముకును పేరు

ప్రేమ నర్మణి చ స్నేహే — **ప్రేమ** న ఇదిపరిహాసముకును స్నేహముకును పేరు
వ్యోమ వారి విహాయసో । — **వ్యోమ** న ఇది జలముకును ఆకాశము కును పేరు
పక్ష్మసూత్రాది సూక్ష్మాంశే
కింజల్కే నేత్రలోమని॥ — **పక్ష్మ** న ఇది ధారము మొదలయిన వాటి యేచకు ను పుష్ప కేసరముకును రెప్పల వెంట్రుకలకును పేరు
లక్ష్మచిహ్నే ప్రధానే స్యా — **లక్ష్మ** న ఇది గురుతుకును ముఖ్యముకును పేరు
దశని పవివిద్యుతో । — **అశని :** పు ఇది వజ్రాయుధముకును మెరుపు కును పేరు

అరత్ని కఫణౌ హస్తే
నప్రకోష్ఠతతాంగళౌ ॥ (125) — **అరత్ని** పు మోచేతికిని మూరకును లొడితెడు ప్రమాణముకును పేరు
సేనానీ కార్తికేయే స్యా
త్తథా సేనాపతావపి। — **సేనానీ** పు ఇది కుమారస్వామికిని సేనానాయ కునకును పేరు
హ్రాదినీ వజ్రతటితో — **హ్రాదినీ** స్త్రీ ఇదివజ్రాయుధముకును మెరుపున కును పేరు

కామినీ భరువందయో ॥ — **కామినీ** స్త్రీ స్త్రీకిని బదనికెకును పేరు
వాహానీ స్యాత్తరంగిణ్యాం
సేనా సైన్యప్రభేదయో । — **వాహానీ** స్త్రీ ఇది నదికిని సేనకును సేనావిశే షముకును పేరు
వర్తనీ తర్కుపిండే స్యా
ద్వర్తనీ మలినే పథి ॥ (127) — **వర్తనీ** స్త్రీ ఇది నూలువడుకు రాట్నమందలి మటి ముదకును త్రి మలినమైన దానికిని త్రి మారముకును పేరు

బోధనీ బోధ పిప్పల్యో
ర్బోధనం గంధబోధనే। — **బోధనీ** స్త్రీ ఇది తెలియుటకును ఎప్పలి చెటు కును న పరిమళింపజేయుటకును పేరు
వాణినీ నర్తకే మత్త
విదగ్ధవనితాసు చ ॥ (128) — **వాణినీ** స్త్రీ ఇది నాట్య స్త్రీకిని మదించిన స్త్రీకిని ప్రౌఢ స్త్రీకిని పేరు
రజనీ నీలికా లాక్షా — **రజనీ** స్త్రీ ఇది నీలిచెటుకును లక్క కును

హరిద్రాయామినీషు చ।	పసపునకును రాత్రికిని పేరు
నళీనీ పద్మినీ పద్మ	**నళినీ** స్త్రీ ఇది పద్మసమూహముకును పద్మ
వ్యోమసంధు సరోవరే॥ (129)	సామాన్యముకును ఆకాశగంగకును పద్మసరస్సు
నళికాయాం చ నళినీ	కును లతావిశేషముకును పేరు
నళినం కమలే జలే।	**నళిన** న ఇదిపద్మముకును ఉదకముకును పేరు
మాలినీ వృత్తభేదే స్యా	**మాలినీ** స్త్రీ ఇది మాలినీ వృత్తముకును పూల
న్మాలాకార స్త్రియామపి॥	దండలగుచ్చెడు స్త్రీకిని చంపా పటణముకు
చంపానగర్యాం గౌర్యాంచ	పార్వతికిని ఆకాశగంగకును పేరు
మందాకిన్యాం చ మాలినీ।	
శంఖినీ శ్వేతపున్నాగే	**శంఖినీ** స్త్రీ వెలిపొన్న చెటుకును కట్లె చెటు
చౌరపుష్పిం వధూభిది॥ (131)	కును శంఖినీ జాతి స్త్రీకిని పేరు
పద్మినీ స్త్రీవిశేషే స్యా	**పద్మినీ** స్త్రీ ఇది పద్మినీజాతి స్త్రీకిని పద్మ సరస్సు
త్సరస్యామంబుజేఽపి చ।	కును పద్మముకును పేరు
హస్తినీ గజయోషాయాం	**హస్తినీ** స్త్రీ ఇది ఆడుయేనుగకును హస్తినీజాతి
నారీ భేదే చ హస్తినీ॥ (132)	స్త్రీకిని పేరు
సంధినీ తు వృషాక్రాంతా	**సంధినీ** స్త్రీ ఇది పెదగొనుటచేత వృషభముచేత
కాలదుగ్ధగవో స్మృతా।	నెక్కబడిన గోవుకును అకాలమందు పాలిచ్చు
	యావుకును పేరు
భట్టినీ ద్విజభార్యాయాం	**భట్టినీ** స్త్రీ ఇది బ్రాహ్మణుని భార్యకును నాట్య
నాట్యోక్తౌ రాజయోషితి॥	భాషయందు పటపుదేవిగాక ఇతరమైన రాజభార్య
	కును పేరు
రేచనీ త్రివృతా దంతీ	**రేచనీ** స్త్రీ ఇది తెల్లతెగడకును నాగదంతి చెటు
గుడరోచనికాసు చ।	కును కంపిల్లమనెడి గంధ ద్రవ్యముకును పేరు
అరోఘ్నీ తాళమూల్యాంస్యా	**అరోఘ్నీ** స్త్రీ ఇదితేగకును పు కందదుంపకును
దర్శోఘ్నస్త్రీ ణేఽపి చ॥(134)	పేరు
శతఘ్నీ శస్త్రభేదే స్యా	**శతఘ్నీ** స్త్రీ ఇది ఘరంగికిని తేలుమణిచెటుకును
ద్వృశ్చికాళ్యాం కరంజకే।	క్రానుగ చెటుకును పేరు
అసక్నీ స్యాదవృద్ధాంత	**అసక్నీ** స్త్రీ ఇది అంత పురపరిచారికయగు యౌవన

పురప్రేష్య స్త్రియాం ధునౌ॥	స్త్రీకిని నదికిని పేరు
సూచనా వ్యధనే దృష్టౌ	**సూచనా** స్త్రీ ఇది బాధించుటకును చూపుటకును
గంధనేఽభినయేఽపి చ।	కొండెములు చెప్పుటకును అభినయముకును పేరు
భావనా లేపనే ధ్యానే	**భావనా** స్త్రీ ఇది పూతకును ధ్యానించుటకును పేరు
వేదనా జ్ఞానదుఃఖయో॥	**వేదనా** స్త్రీ ఇది జ్ఞానముకును దుఃఖముకును పేరు
కుహనా దంభచర్యాయా	**కుహనా** స్త్రీ ఇది దంభాచారముకును పు
మీర్ష్యాళౌ కుహన పున।	అసూయా స్వభావము గలవానికిని పేరు
పూతనా రాక్షసీభేదే	**పూతనా** స్త్రీ ఇది పూతనయనురక్కసి కిని
హరీతక్యాం చ పూతనా॥ (137)	కరకచెటుకును పేరు
చేతనా సంవిదిప్రోక్తా	**చేతనా** స్త్రీ ఇది బుదికిని త్రి ప్రాణము గల
వాచ్యవత్ప్రాణిని స్మృతా।	దానికిని పేరు
ప్రసన్నా మదిరాయాం స్యా	**ప్రసన్నా** స్త్రీ ఇది కల్లుకును త్రి నిర్మల మైన
త్ప్రసాదవతేఽన్యవత్॥	దానికిని పేరు
లలనా నాడికాభేదే	**లలనా** స్త్రీ నరములలోని భేదముకును
జిహ్వాయాం వరయోషితి।	నాలుకకును ఉత్తమ స్త్రీకిని పేరు
శ్లేష్మఘ్నీ కథితా మల్ల్యాం	**శ్లేష్మఘ్నీ** ఇది మల్లిచెటుకును కంపిల్లమను
కంపిల్లక ఫణిజ్జయో॥ (139)	గంధద్రవ్యముకును నల్లగగెర చెటుకును పేరు

★ అథ నాంత శ్చతుర్వర ★

మహాధనం మహామూల్యే	**మహాధన** త్రి గొప్ప విలువగల దానికిని న
సువస్త్రే స్సిల్హకేఽపి చ।	విలువ గల వస్త్రముకును అందుగ బంకతో చేసిన ధూపద్రవ్యముకును పేరు
తపోధన స్తాపసే స్యాన్ముం	**తపోధన** పు ఇది మునీశ్వరునకును స్త్రీ చిత్రి
డీర్యాం చ తపోధనా॥	కూరకును పేరు
ఆరాధనం తోషణే స్యా	**ఆరాధన** న ఇది సంతోషించుటకును పొందుట
త్ప్రాప్తౌ చ పచనేఽపి చ।	కును పరిపక్వముకును పేరు
ఉపధానం విషేఽపి స్యా	**ఉపధాన** న ఇది విషముకును తలగడాకును
దేండుకే ప్రణయేఽపి చ॥	ప్రేమకును పేరు
ప్రణిధానం ప్రయత్నే స్యా	**ప్రణిధాన** న ఇది ప్రయత్నముకును ప్రవేశించుట

త్రివేశే చ సమాహాతౌ।	కును కూడుకొనుటకును పేరు
ఆయోధనం వధే యుద్ధే	**ఆయోధన** న ఇదిచంపుటకును యుద్ధముకును పేరు
ఽవలగ్నో మధ్యలగ్నయో	**అవలగ్న** పు ఇది నడుముకును త్రి తగులుకొన్న దానికిని పేరు
అభిజన కులే ఖ్యాతౌ జన్మభూమ్యాం కులధ్వజే।	**అభిజన** పు ఇదివంశముకును ఖ్యాతికిని పుటిన దేశముకును వంశపరంపరగా వచ్చుచున్న చిహ్నముకును పేరు
భవేత్పుణ్యజనో యక్షే రాక్షసే సజ్జనేఽ ఎ చ॥	**పుణ్యజన** పు ఇదియక్షునకును రాక్షసునకును సజ్జనునకును పేరు
విసర్జనం పరిత్యాగే దానే సంప్రేషణేఽ ఎ చ।	**విసర్జన** న ఇది విడచుటకును ఈవికిని పంపించుటకును పేరు
పృథగ్జనస్స్మృతో నీచే మూరే చాథ	**పృథగ్జన** పు ఇది నీచునకును మూఢునకును పేరు
ప్రయోజనం కార్య హేత్వో	**ప్రయోజన** న ఇది కార్యముకును కారణముకును పేరు
ర్నిధువనం సురతే కంపనేఽ ఎ చ।	**నిధువన** న ఇదిసురతముకును చలించుటకును పేరు
అనూచానో వినీతే స్యా త్సాంగ వేదవిచక్షణే ॥(145)	**అనూచాన** పు ఇది వినయముగల వానికిని సాంగవేదాధ్యయనము చేసినవానికిని పేరు
అవాచీన మవాగర్థే విపర్యస్తే చ వాచ్యవత్।	**అవాచీన** త్రి తలవంచుకొన్నదానికిని వ్యత్యస్తమైన దానికిని పేరు
ప్రవచనం స్మృతం వేదే ప్రకృష్టవచనేఽ ఎ చ॥ (146)	**ప్రవచన** న ఇదివేదముకును గొప్ప వాక్యముకును పేరు
వైరోచనస్తు సుగతే బలిదైత్యార్క-పుత్రయో ।	**వైరోచన** పు ఇది బుద్ధదేవునకును బలిచక్రవర్తికిని సూర్యుని పుత్రునకును పేరు
విరోచనోఽ ర్కే దహనే చంద్రే ప్రహ్లాదనందనే॥	**విరోచన** పు ఇది సూర్యునకును అగ్నికిని చంద్రునకును ప్రహ్లాదుని కుమారునికిని పేరు
ఆతంచనం ప్రతీవాప	**ఆతంచన** న ఇది తోడు పెటుటకును వేగము

జవనా ప్యాయనేషు చ।	కును తృప్తిపొందుటకును పేరు
అభిపన్నో౽పరాద్ధే భి	**అభిపన్న** త్రి ఇది అపరాధము చేసినవానికిని
ద్రుతే గ్రస్తే విపద్గతే॥ (147)	తరుమబడినవానికిని శత్రువుచే నాక్రమించబడిన
	వానికిని ఆపత్తును బొందిన వానికిని పేరు
అతిపన్న స్స్మృతో ధీరై	**అతిపన్న** త్రి ఇదితెలియబడినదానికిని అంగీకరిం
ర్విజ్ఞాతే౽ంగీకృతే౽ ఎ చ।	చబడినదానికిని పేరు
సమాపన్నం సమాప్తే స్యా	**సమాపన్న** త్రి ఇదిసమాప్తిపొందించబడిన దాని
త్ప్రాప్తేక్లిష్టే వధే౽ఎ చ॥	కిని పొందబడినదానికిని క్లేశపెటుబడిన దాని కిని
	వధకును పేరు
భవే ప్రజననం యోనౌ	**ప్రజనన** న ఇది భగముకును పుటుగకును
జన్మని ప్రగమే౽ ఎ చ।	శీఘ్రగమనముకును పేరు
ఆకలనం నిబంధే స్యా	**ఆకలన** న కటుటకును పదప్రశ్నకును లెక్క
దాకాంక్షా పరిసంఖ్యయో ॥	పెటుటకును పేరు
సంమూర్ఛన మభివ్యాప్తౌ	**సంమూర్ఛన** న అంతటా వ్యాపించుటకును
సంమూర్ఛా మోహయోరపి।	మూర్ఛిల్లుటకును మోహమును బొందుటకును పేరు
నిర్యాతనం వైరశుద్ధౌ	**నిర్యాతన** న ఇది పగదీర్చుకొనుటకును ఈవికిని
దానేన్యాసార్పణేమతౌ॥ (151)	దాచినధనమును మరలనిచ్చుటకును బుద్ధికిని పేరు
కపీతనం గర్దభాండ	**కపీతన** న ఇది కలజువ్విచెటుకును దిరిశెన
శిరీషా మ్రాతకే౽ ఎ చ।	చెటుకును అంబాళవృక్షముకును రావిచెటుకును
అశ్వత్థే చ	పేరు
సముత్థాన ముద్యమే	**సముతాన** న ఇది ప్రయత్నముకును వ్యాధిని
రోగనిర్ణయే॥ (152)	నిశ్చయించుటకును పేరు
ఆచ్ఛాదనం సంవిధా నే	**ఆచ్ఛాదన** న ఇది కప్పుటకును వస్త్రముకును
స్మృతం వస్త్రే ప్రవారణే।	నిషేధించుటకును పేరు
రాజాదనం క్షీరికాయాం	**రాజాదన** న పాలచెటుకును మొరళిచెటుకును
ప్రియాళౌ కింశుకే౽ ఎ చ॥	మోదుగచెటుకును పేరు
క్రౌంచాదనస్తు ఎప్పల్యాం	**క్రౌంచాదన** పు ఇది రావిచెట్టుకును తృణవిశేష
చించోటక మృణాళయో ।	ముకును తామరతూడుకును పేరు

ఉత్పాదనం సముల్లేఖో
ద్వాహనోద్వర్తనేషు చ॥
వృక్షాదన శ్చలదళే మధు
(క్షుద్ర) చ్ఛత్రకురారయో
వృక్షాదనీ స్మృతా వందా
విదారీగంధయోరపి॥(155)

ఉత్పాదన పు ఇది ఎత్తిపోడుపు మాటకును వివాహముకును ఎగురుటకును పేరు
వృక్షాదన పు ఇది రావిచెటుకును తేనె పటుకును గండ్రగొడలికిని ఈ స్త్రీ బదనికెకును ముయ్యాకుపొన్న చెటు కును పేరు

సదాదానోఽభ్ర మాతంగే
హేరంబే గంధహస్తిని।
అ(ప) వదానం చేతి వృత్త
కర్మఖండనయోరపి॥(156)

సదాదాన పు ఇది ఐరావతముకును విఘ్నేశ్వరునకును మదపుఏనుగకును పేరు
అవదాన న ఇది పూర్వమందు గతించిన పరిశుద వ్యాపారముకును ఖండించుటకును పేరు

కుచందనం చ పత్రాంగే
ద్రుభేదే రక్తచందనే।
ఆస్కందనం తిరస్కారే
రణే సంశోషణేఽపి చ॥

కుచందన న ఇది రక్తచందనసదృశమగు కాష్ఠవిశేషముకును వృక్షవిశేషముకును రక్తచందనముకును పేరు
ఆస్కందన న ఇది తిరస్కరించుటకును యుదముకును తపింపజేయుటకును పేరు

సంవననం సమాలోచే
వశీకారే ప్రకీర్తితం।
వివాడనం చ హింసాయాం
మర్దనే చ విడంబనే॥(158)

సంవనన న ఆలోచించుటకును స్వాధీనము చేసుకొనుటకును పేరు
వివాడన న ఇది హింసించుటకును కొటుటకును పరిహాసముచేయుటకును పేరు

జలాటనో లోహపృష్ఠ
జలూకాయాం జలాటనీ।
ప్రస్ఫోటనం భవేత్సూర్పే
తాడనే చ ప్రకాశనే॥(159)

జలాటన పు ఇది రాబులుగుకును ఈ స్త్రీ జలగకును పేరు
ప్రస్ఫోటన న ఇది చేటకును కొటుటకును ప్రకాశించుటకు ను పేరు

ఉత్పతనం సముత్పత్తౌ
తథోర్ధ్వగమనేఽపి చ।
ఉద్వర్తనం చోత్పతనే
వ్యపావృత్తౌవిలేపనే॥(160)

ఉత్పతన న ఇది పుటుగకును ఎగురుటకును పేరు
ఉద్వర్తన న ఇది ఎగురుటకును దొరలుటకును నలుగుపిండికిని పేరు

సమాదానం సప వీర
గ్రహణే నిత్యకర్మణి।

సమాదాన న ఇది లెస్సగా గ్రహించుటకును నిత్యకర్మకును పేరు

సంయమనీ వ్రతే పుర్యాం సంయమనీ యమస్య చ॥	**సంయమనీ** స్త్రీ ఇది వ్రతముకును యముని పటణముకును పేరు
నిశమనం శ్రుతౌ ద్రష్టౌ	**నిశమన** న ఇది వినుటకును చూచుటకును పేరు
దృష్ట్యాలోచే నిశామనం।	**నిశామన** న ఇది చూచుటకును ఆలోచించుటకును పేరు
ప్రతిమానం ప్రతిచ్ఛాయా గజదంతాంతరాళయో ॥	**ప్రతిమాన** న ఇది ప్రతిబింబముకును ఏనుగ రెండుదంతముల నడిమి భాగముకును పేరు
అభిమానస్స్మృతో జ్ఞానే గర్వే ప్రణయ హింసయో ।	**అభిమాన** పు జ్ఞానముకును గర్వముకును ప్రేమకును హింసకును పేరు
అధిష్ఠానం పురే చక్రే ప్రభావేఽ ధ్యాసనేఽ ప చ॥	**అధిష్ఠాన** న ఇది పటణముకును బండి చక్రముకును ప్రభావముకును ఆక్రమించుటకును పేరు
వర్ధమాన ప్రశ్నభేదే శరావైరండవిష్ణుఘ।	**వర్ధమాన** పు ఇది అభినయమందలి ప్రశ్నవిశేషముకును మూకుడుకును ఆముదపుచెటుకును విష్ణువుకును పేరు
మాలుధాన శ్చిత్రసర్పే మాలుధానీ లతాంతరే॥ (164)	**మాలుధాన** పు ఇది ముద్రబాముకును ఈ స్త్రీ లతావిశేషముకును పేరు
ప్రతియత్నస్తు సంస్కార లిప్సోపగ్రహాణేషు చ।	**ప్రతియత్న** పు ఇది గుణాతిశయమును గలిగించుటకును అభిలాషకును చెరపెటుటకును పేరు
భవేదుదయనో వత్స రాజేగస్త్యమునావప ॥(165)	**ఉదయన** పు ఇది వత్సరాజుకును అగస్త్యమహామునికిని పేరు
విహననం విఘాతే స్యా త్పింజనే తూలధూననే।	**విహనన** న ఇది విఘ్నముకును విల్లువలె నుండు దూదినేకు సాధనముకును దూదేకుటకును పేరు
సంవాహనం వాహనేఽ ప భారాదే రంగమర్ద నే॥	**సంవాహన** న ఇది బరువు మోయుటకును శరీరమును మరించుటకును పేరు
ఉద్వాహనం ద్విసీత్యేస్యా ద్రజ్వా ముద్వాహనీమతా।	**ఉద్వాహన** న ఇదిరెండుసార్లుదున్నినభూమికిని ఈ స్త్రీ త్రాటికిని పేరు
మహాసేనో విశాఖే స్యా న్మహా సైన్యపతావప॥ (167)	**మహాసేన** పు ఇది కుమారస్వామికిని గొప్ప సేనానాయకునకును పేరు

రసాయనం విడంగే స్యా	**రసాయన** న ఇది వాయువిడంగముకును క్షయ
జ్జరావ్యాధిజితౌషధే।	రోగమును హరించు ఔషధముకును పు గరుత్మం
రసాయణ పక్షిరాజే	తునకును న గరళముకును పేరు
విషేఽపిచ రసాయనం॥ (168)	
కాత్యాయనో వరరుచౌ	**కాత్యాయన** పు ఇది మునిత్రయమందలి కాత్యా
గౌర్యాం కాత్యాయనీ మతా	యన నామాంతరము గల వరరుచికిని ఈ స్త్రీ
కాషాయవస్త్రవిధవార్ధ	పార్వతికిని సగము వయసు గతించి కాషాయ
జరత్యా మపీష్యతే॥ (169)	వస్త్రములు ధరించిన విధవకును పేరు
సుదర్శనో హరేశ్చక్రేऽ	**సుదర న** పు ఇది విష్ణుచక్రముకును స్త్రీ స్వర
మరావత్యాం సుదర్శనా।	పటణముకును ఆజ్ఞకును ఓషధివిశేషముకును
ఆజ్ఞాయా మోషధీభేదే	జంబూద్వీపసంజ్ఞాహేతుభూతమగుమేరుపర్వత
మేరుజంబ్వాం సుదర్శనా॥ (170)	మందలి నేరేడు చెట్టుకును పేరు
నిర్భత్సనం ఖలీ కారేऽ	**నిర్భర్త్సన** న అపకారముకును లత్తుకకును పేరు
లక్తకే చ సమాపనం।	
పరిచ్ఛేదే సమాప్తౌచ	**సమీపన** న ఇది గ్రంధవిచ్ఛేదముకును ముగియు
సమాధానే ప్రమాపణే॥ (171)	టకును అంగీకారముకును చంపుటకును పేరు
అన్వాసనం స్నేహా వస్తా	**అన్వాసన** న ఇది చమురుగల వస్తువుకును
వుపాస్తా వనుశోచనే।	సేవించుటకును దుఃఖించుటకును పేరు
ఉపాసనం శరాభ్యాస	**ఉపాసన** న ఇది ధనుర్విద్యాభ్యాసముకును
శుశ్రూషాయాం చ హింసనే॥	శుశ్రూషకును హింసించుటకును పేరు
నిరసనం నిరాసే స్యా	**నిరసన** న ఇది తిరస్కరించుటకును చంపుట
ద్వధే నిష్ఠీవనేऽపి చ।	కును ఉమియుటకునుపేరు
నిర్వాసనం హింసనే చ	**నిర్వాసన** న ఇది చంపుటకును పురము నుండి
నగరాధే ర్బహిష్కృతౌ॥ (173)	వెడలు గొట్టుటకును పేరు
ఆవేశనం శిల్పగృహే	**ఆవేశన** న ఇది కంసాలిమొదలగువారు పనిచేయు
భూతావేశప్రవేశయో ।	శాలకును గ్రహము సోకుటకును ప్రవేశించుట
	కును పేరు
సారసనం మేఖలాయా	**సారసన** న ఇది మగువల మొలనూలుకును

మురస్త్రేచ తనుత్రిణాం॥(174)	కవచాదులయొుక్క దార్ఢ్యార్థము భటులు మొుల నుంచుకొను పటకాకును పేరు
ప్రహసనం భవేర్భంగే ప్రహోసాక్షే పయోారపి।	**ప్రహసన** న ఇది భంగముకును అధికమైన నవ్వుకును ఆక్షేపించుటకును పేరు
వరాసనం వాస్సదనే (ఋచాప) ఋదక ద్వారపాలయోా ॥	**వరాసన** న ఇది జలాధారప్రదేశముకును విటగా నికిని ద్వారపాలునకును పేరు
ఘనాఘనో ఘాతుకమ త్తదంతినో ర్నిరంతరే వాసవవర్షు కాబ్దయోా ।	**ఘనాఘన** పు ఇది దుష్టునకును మదపుటేను గకును దటనకును ఇంద్రునకును వరించుమేఘ ముకును పేరు
సనాతన శ్శాశ్వతకం సవైరిణో శ్శివే ఎత్పా ణా మతిధౌ సునిశ్చలే॥(176)	**సనాతన** త్రి ఇది నాశము లేనిదానికిని పు విష్ణువుకును శివునకును ఎత్పదేవతల అతిథికిని త్రి నిశ్చలమైనదానికిని పేరు
శరాసనం తు కోదండే జలస్థాన నిషంగయోా ।	**శరాసన** న ఇది ధనస్సుకును జలప్రదేశము కును అమ్ములపొదికిని పేరు
సుయామునో వత్సరాజే ప్రసాదేఽభ్రాంతరేఽచ్యుతే॥	**సుయామున** పు ఇది వత్సరాజుకును ప్రసాద ముకును మేఘవిశేషముకును విష్ణువుకును పేరు
విస్మాపనాఖ్యా కుహాకే గంధర్వనగరేఽచ్యుతే।	**విస్మాపన** పు కుత్సితునకును గంధర్వులపటణ ముకును విష్ణువుకును పేరు
సుకర్మాగ్రహయోాగే స్యా త్సుకర్మా దేవశిల్పిని॥(178)	**సుకర్మా** పు ఇది పంచాంగ యోాగభేదముకును దేవతల శిల్పికిని పేరు
దుర్నామాఖ్యాఽప గుదజ దీర్ఘకోశికయోారపి।	**దుర్నామా** పు ఇది మూలశంక రోగముకును ఎనుగ జలగకును పేరు
ద్విజన్మాదశనే విప్ర	**ద్విజన్మా** పు ఇది దంతముకును బ్రాహ్మణున కును పేరు
భూతాత్మా పుద్గలే విధౌ॥	**భూతాత్మా** పు ఇది శరీరముకును బ్రహ్మకును పేరు
అర్యమా సూర్యభక్తాయాం సూర్యే చ ఎత్పదైవతే।	**అర్యమా** పు ఇది మంకెన చెటుకును సూర్యుని కిని ఎత్పదేవతావిశేషముకును పేరు
సుదామా భూధరే మేఘే	**సుదామా** పు ఇది పర్వతముకును అగ్నికిని పేరు

విశ్వప్సాऽనలచంద్రయో ॥	**విశ్వప్సా** పు ఇది అగ్నికిని చంద్రునకును పేరు
సుధన్వా ప్రౌఢధానుష్కే	**సుధన్వా** పు ఇది మంచివిలుకానికిని దేవశిల్పికిని
సుధన్వా విశ్వకర్మణి।	పేరు
వనశ్వా గంధమార్జా లే	**వనశ్వా** పు ఇది జవ్వాది పిల్లికిని నక్కకును
వంచక వ్యాఘ్రయోరపి॥	పెదపులికిని పేరు
పరిశ్వా క్రతుకర్మజ్ఞే	**పరిశ్వా** పు ఇది యజ్ఞకర్మ తెలిసిన వానికిని
యాజ్ఞికే పరిచారకే।	యాజికునకును ఉపచారముచేయు వానికిని పేరు
అథర్వా బ్రాహ్మణే వేదే	**అథర్వా** పు ఇది బ్రాహ్మణునకును న వేదము
త్వథర్వ పరికీర్తితం॥	కును పేరు
సుపర్వా త్రిదశే వంశే	**సుపర్వా** పు ఇది దేవతకును వెదురుకును
శరే ధూమే ऽపి పర్వణి।	రెల్లుకును పొగకును పర్వముకును పేరు
లలామ చ లలామం చ	**లలామ** న ఇది చిహ్నకును **లలామ** బొక్కము
లాంఛన ధ్వజ వాజిషు॥	కును కొమ్ముకును ముఖ్యమైనదానికిని అలంకా
శృంగే ప్రధానే భూషాయాం	రముకును సుందరమైన దానికిని వెంద్రుకలు
రమ్యే వాలధి పుండ్రయో ।	గలతోకకును తిలకముకును సామర్యముకును
ప్రభావే చ	పేరు
కలాపీ తు ప్లక్ష బర్హిణ	**కలాపీ** న ఇది జువ్విచెట్టుకును నెమలికిని పేరు
యోరపి॥ (184)	
ప్రత్యర్థీ కథిత శ్శత్రౌ	**ప్రత్యర్థీ** పు ఇది శత్రువుకును ఎదరివాదముచేయు
ప్రత్యర్థీ ప్రతివాదిని।	వానికిని పేరు
కేసరీ తురగే సింహే	**కేసరీ** పు ఇది అశ్వముకును సింహముకును
పున్నాగే నాగకేసరే॥ (185)	పొన్నచెటుకును నాగకేసరపుచెటుకును పేరు
శిఖరీ పాదపే శైలే తథా	**శిఖరి** పు ఇది వృక్షముకును పర్వతముకును
పామార్గ కోట్టయో ।	ఉత్తరేణిచెటుకును కోటగలపురమునకును పేరు
శృంగారీ తు సువేషే స్యా	**శృంగారి** పు ఇది మంచి వేషముగలవానికిని
త్క్రముకే చ మతంగజే॥	పోకచెటుకును ఏనుగకును పేరు
విలాసీ భోగిని వ్యాళే	**విలాసీ** పు ఇది భోగవంతునకును సర్పముకును పేరు
పలాశీ వృక్ష రక్షసో ।	**పలాశీ** పు ఇది వృక్షముకును రాక్షసునకును పేరు

శిఖండీ తు మయూరే స్యా	**శిఖండీ** పు ఇది నెమలికిని బాణమునకును
ద్బాణ క్షత్రియభేదయో ॥ (187)	ద్రుపదరాజు పుత్రునకును నెమలి ఎంఛమునకును
కలాపేచాథ	పేరు
గుంజాయాం యూధికాయాం	**శిఖండినీ** స్త్రీ ఇది గురివెంద పూసకును అడవి
శిఖండినీ।	మొల్లచెటుకును పేరు
విషయిత్వింద్రియే ఖ్యాతం	**విషయి** న ఇది నేత్రాదీంద్రియముకును త్రి
వాచ్యవద్విషయాన్వితే ॥ (188)	విషయములతో గూడినదానికిని పేరు
వ్యవాయీ కాముకే ద్రవ్య	**వ్యవాయీ** పు ఇది కాముకునకును ద్రవ్యభేదము
విశేషే చ సమీరిత ।	కును పేరు
తపస్వీ తాపసే చాను	**తపస్వీ** పు ఇది మునీశ్వరునకును దయగల
కంపనేచ	వానికిని పేరు
తపస్వినీ ॥ (189)	**తపస్వినీ** స్త్రీ ఇది జటామాంసికిని కటుక రోహిణి
మాంసికా కటురోహిణ్యో	కిని పేరు
స్తరస్వీ వేగి శూరయో ।	**తరస్వీ** పు ఇదివేగముగలవానికిని శూరునకును పేరు
లాంగలీ బలభద్రే స్యా	**లాంగలీ** పు ఇది బలరామునకును కొబ్బరి
న్నారికేళే చ లాంగలీ ॥	చెటుకును పేరు
కుండలీ వరుణే కేకి	**కుండలీ** పు ఇది వరుణదేవునకును నెమలికిని
భోగినోశ్చ సకుండలే	సర్పముకును కుండలములతో గూడుకొన్నవాని
	కిని పేరు
చోళకీతు కరీరే స్యా	**చోళకీ** పు వెదురుబోడుకును నారింజ చెటు
న్నారంగే కిష్కు పర్వణి ॥ (191)	కును మోచేతి కణుపునకును పేరు
ఫలకీ స్యాదల్లిసాఖ్య	**ఫలకీ** పు ఇది అల్లీసమనుచేపకును డాలుపటిన
మత్స్యేఫలకపాణిని	వానికిని పేరు
కంచుకీ భుజగే షిడ్గే	**కంచుకీ** పు ఇది సర్పముకును విటునకును
మల్లేజాంగలికద్రుమే ॥ (192)	భటునకును వృక్షవిశేషముకును పేరు
సామయోనిస్తు సామోత్థే	**సామయోని** త్రి ఇది సామమువలన పుటిన
సామయోనిర జేవిధౌ।	దానికిని పు ఏనుగకును బ్రహ్మకును పేరు
కుంభయోని రగస్త్యే స్యా	**కుంభయోని** పు ఇది అగస్త్యమునికిని ద్రోణా

దర్జు నస్య గురావపు ॥(193) చార్యునకును పేరు

ఆత్మయోనిర్ద్విధా కామే **ఆత్మయోని** పు ఇది బ్రహ్మకును మన్మథునకును పేరు

చిత్రభాను ఖగేऽనలే। **చిత్రభాను** పు సూర్యునకును అగ్నికిని పేరు

మహాముని రగస్త్యే స్యా **మహాముని** పు ఇది అగస్త్యమునికిని ధనియము

ద్ధన్యాకా గస్త్యయోరపు॥ కును అగిసె చెటుకును పేరు

కలధ్వని కోకిలే స్యా **కలధ్వని** పు ఇది కోయిలకును పావురముకును

త్పారావత మయూరయో। నెమలికిని పేరు

గదయిత్నుః స్మృత కామే **గదయిత్ను** పు ఇది మన్మథునకును త్రి వాచాలు

జల్పాకేకా(ర్ము) ముకేऽపిచ॥(195) నకును వితునకును పేరు

మదయిత్ను ర్బవేత్సీధౌ **మదయిత్ను** పు ఇది చెరుకు సారాకును న

మద్యేస్యాన్మదయిత్ను చ। కల్లుకును పేరు

హర్షయిత్ను స్సుతే హేమ్ని **హర్షయిత్ను** పు పుత్రునకును బంగారుకును పేరు

ఘోషయిత్ను ర్ద్విజే పికే ॥(196) **ఘోషయిత్ను** పు బ్రాహ్మణునకును కోకిలకును పేరు

స్తనయిత్ను పయోవాహే **స్తనయిత్ను** పు ఇది మేఘముకును ఆమేఘ

తర్ధ్వనౌ మృత్యు రోగయో। ధ్వనికిని మృత్యువుకును రోగముకును పేరు

విష్వక్సే నాఫలిన్యాం స్యా **విష్వక్సేన** స్త్రీ ఇది ప్రేంకణపు చెటుకును పు

ద్విష్వక్సే నోజనార్ద నే॥ విష్ణువుకును పేరు

దేవసేనేంద్ర (వావాన్యాం) **దేవసేనా** స్త్రీ ఇది ఇంద్రునిపుత్రికకును దేవతల

కన్యాయాం సేనాయాం చ సేనకును పేరు

దివౌకసాం।

నాగాం (గనా) జనానాగ **నాగాంజనా** స్త్రీ ఇది తటాకాదులనడుమ ప్రతిష

య్యష్టికరిముదరికాఖ్యయో చేయు సంభముకును ఎనుగను శిక్షించు ఇనుప గుదియకును పేరు

శ్లేష్మఘనా మల్లికాయాం **శ్లేష్మఘనా** స్త్రీ ఇది మల్లిచెటుకును మొగలి

కేతక్యామపి కధ్యతే। చెటుకును పేరు

ప్రసాధనీ కంకతికా **ప్రసాధనీ** స్త్రీ దువ్వెనకును ఎదికిని న వేషము

నధ్యో ర్వేష ప్రసాధనం॥ కును పేరు

సామిధేనీ ఋచి ప్రోక్తా **సామిధేనీ** స్త్రీ అగ్ని ప్రజ్వాలనార్థమైన ఋక్కు

సామిధేనీ సమిధ్యపి।	కును సమిధకును పేరు
సరోజినీ స్యాత్కాసారే	**సరోజినీ** స్త్రీ ఇది పద్మసరస్సుకును పద్మలత
పద్మినీ పద్మయోరపి॥ (200)	కును పద్మముకును పేరు
విలేపనీ స్యాత్తరళా	**విలేపనీ** స్త్రీ ఇది గంజికిని మంచివేషము గల
సువేషాంగనయోరపి।	స్త్రీకిని పేరు
మాతులానీ కలాయే స్యా	**మాతులానీ** స్త్రీ లంకలనెడి వడ్లకును జనపవిత్తుల
ద్భంగాయాం మాతులస్త్రియాం॥	కును మేనమామ భార్యకును పేరు
పయస్వినీ తు గోధేన్వాం	**పయస్వినీ** స్త్రీ ఇది క్రొత్తగా యీనిన గోవుకును
విభావర్యాం సరిత్యపి।	రాత్రికిని నదికిని పేరు
గవాదనీంద్ర వారుణ్యాం	**గవాదనీ** స్త్రీ ఇది పెదపాపరచెటుకును గోవులు
గవాంఘా సాదనాశ్రయే॥	మేయు బీడు మొదలైన వాటికిని పేరు
సౌదా(మ) మిన్యప్సరోభే	**సౌదామినీ** స్త్రీ ఈ పేరుగల అప్సర స్త్రీకిని మెరుపు
దే తటిత్త ద్భేదయోరపి।	నకును ఆ మెరుపులలోని భేధముకును పేరు

★ అథ నాంత పంచవర్గః ★

పీతచందనమిత్యే త	**పీతచందన** న ఇది పచ్చచందనముకును పసపు
త్కాలేయ˟ హరిద్రయో ॥	నకును పేరు
వరచందన మామ్నాతం	**వరచందన** న ఇది కృషచందనముకును దేవ
కాలేయే దేవదారుణి।	దారు చెటుకును పేరు
హరిచందనమామ్నాతం	**హరిచందన** న రక్త కృషచందనమునకును
గోశీర్షే సురపాద పే॥ (204)	కల్పవృక్షముకును వెన్నెలకును కుంకుమకును
జ్యోత్స్నాయాం ऽ కుంకుమే	పేరు
చాతిసర్జనం వధదానయో ।	**అతిసర్జన** న చంపుటకును దానముకును పేరు
మధుసూదన ఎంజ్ఞాచ	**మధుసూదన** పు తుమ్మెదకును విష్ణువుకును
భ్రమరేవనమాలిని॥(205)	పేరు
స్యాన్మృత్యువంచన శ్శంభౌ	**మృత్యువంచన** పు ఇది శివునకును మారేడు
శ్రీఫలద్రోణకాకయో ।	చెటుకును బొంతకాకికిని పేరు
స్యాదపవర్జనం మోక్షే	**అపవర్జన** న ఇది మోక్షముకును విడుచుట
పరిత్యాగే విహాయితే॥	కును దానముకును పేరు

అతిసర్జనమామ్నాతం	**అతిసర్జన** న విడుచుటకును అతిశయదానము
పరివర్జన దానయో ।	కును పేరు
మహారజన ముద్దిష్టం	**మహారజన** న బంగారుకును కుసుంభా పువ్వు
శాతకుంభ కుసుంభయో ॥	కును పేరు
స్యాత్ప్రతిపాదనందా నే	**ప్రతిపాదన** న ఈవికిని వ్యాపారముకును
ప్రతిపత్తౌ చ బోధనే।	బోధించుటకును పేరు
గంధమాదన మిత్యాహు	**గంధమాదన** పు ఇది గంధకముకును వానర
ర్గంధకేవానరాంతరే॥ (208)	విశేషముకును గంధమాదన పర్వతముకును
అద్రిభేదే చ భృంగే చ	తుమ్మెదకును ఈ స్త్రీ కల్లుకును పేరు
సురాయాం గంధమాదనీ।	
స్యాదనువాసనం స్నేహ	**అనువాసన** న ఇదితైలముచేత మరించు టకును
కర్మ ధూపనయోరపి॥ (209)	పరిమళింపజేయుటకును పేరు
శ్వేతవాహన ఇత్యాఖ్యా	**శ్వేతవాహన** పు చంద్రునకును అరునకును
సుధాధామ్ని ధనంజయే।	పేరు
హరివాహన ఇత్యుక్త	**హరివాహన** పు ఇంద్రునకును సూర్యునకును
శ్శచీపతి వివస్వతో ॥ (210)	పేరు
అభినిష్ఠాన శబ్దోऽపి	**అభినిష్ఠాన** పు ఇది విసరకును అక్షరముకును
విసర్జనీయే క్షరే మత ।	పేరు
ధూమకేతన మిచ్ఛంతి	**ధూమకేతన** పు ఇది అగ్నికిని తోకచుక్కకును
హుతాశ గ్రహభేదయో ॥	పేరు
స్యాదుపస్పర్శనం స్పర్శే	**ఉపస రన** న ఇది స్పృశించుటకును స్నానము
స్నానాచమనయోరపి।	కును ఆచమనముకును పేరు
శివకీర్తన నామాపి	**శివకీర్తన** పు భృంగరిటియను శివద్వారపాలున
భృంగరీటే మురద్విష॥ (213)	కును విష్ణునకును పేరు
శాలంకాయన శబ్దస్స్యా	**శాలంకాయన** పు ఈ పేరుగల మునికిని నంది
దృషభేదే చ నందిని।	కేశ్వరునకును పేరు
పద్మలాంఛన శబ్దోయం	**పద్మలాంఛన** ఇది బ్రహ్మకును చక్రవర్తికిని
విధాలోకేశ్వరార్కయో ॥	సూర్యునకును కుబేరునకును స్త్రీ సరస్వతికిని

ధనదే చ సరస్వత్యాం తారాలక్ష్మ్యోరపి స్మృతం।	**తా**రకును లక్ష్మికిని పేరు
స్యాత్షష్టిహాయనో ధాన్య విశేషేఽపి మతంగజే॥	**షష్టిహాయన** పు ఇది ధాన్యవిశేషముకును ఎనుగకును పేరు
జానీయాదుపసంపన్నం నిహతే చ సుసంస్కృతే।	**ఉపసంపన్న** త్రి ఇది ఉంచబడిన దానికిని సంస్కరింపబడిన దానికిని పేరు
విశ్వకర్మా దేవశిల్పి మునిభేదో ష్ణరశ్మిషు॥ (216)	**విశ్వకర్మా** పు ఇది దేవశిల్పికిని ప్రభాసుడను మునిపుత్రునకును సూర్యునకును పేరు
కృష్ణవర్త్మా హుతాశేస్యా ద్దురాచారే విధుంతుదే।	**కృష్ణవర్త్మా** ఇది అగ్నికిని దురాచారవంతునకును రాహుగ్రహముకును పేరు
అగ్రజన్మా ద్విజే జ్యేష్ఠ భ్రాతరి బ్రహ్మణి స్మృత ॥	**అగ్రజన్మా** పు ఇది బ్రాహ్మణునకును అన్నకును బ్రహ్మకును పేరు
శ్వేతధామా కళానాధే ఘనసారాబ్ధి ఫేనయో ।	**శ్వేతధామా** పు ఇది చంద్రునకును కర్పూరముకును సముద్రపు నురగకును పేరు
తిక్తపర్వాతు యష్ట్యాహ్వే గుడూచీ హాలమోచిషు॥(218)	**తిక్తపర్వా** పు ఇది యష్టిమధుకముకును తిప్పతీగకును చక్రవర్తికూరకును పేరు
కిష్కుపర్వా భవేదిక్షౌ వేణౌ పోటగళేఽపిచ।	**కిష్కుపర్వా** పు ఇది చెరుకునకును వెదురుకును కిక్కిసగడికిని పేరు
వృషపర్వాహరే దైత్యే భృంగారుణిక శేరుణి॥(219)	**వృషపర్వా** పు ఇది శివునకును వృషపర్వుడను రక్కసునకును వృక్షవిశేషముకును తుంగముస్తకును పేరు
వ్యోమచారీ ఖగే దేవే చిరజీవీ ద్వికాజయో ।	**వ్యోమచారీ** పు సూర్యునకును దేవునకును పేరు **చిరజీవీ** పు ఇది కాకికిని బ్రహ్మకును పేరు
కారంధమీ కాంస్యకారే ధాతువాదరతేఽపిచ ॥ (220)	**కారంధమీ** పు ఇది కంచుపనివానికిని ధాతువాదమందాసక్తిగల వానికిని పేరు
వనమాలీతు గోవిందే వారాహ్యాం వనమాలినీ।	**వనమాలీ** పు ఇది శ్రీకృష్ణునకును **వనమాలినీ** స్త్రీ బ్రాహ్మ్యాది సప్తమాతృకలలో నొకతెకును పేరు
ప్రచలాకీ భుజంగే స్యా చ్చిత్రమే ఖలకేఽపిచ ॥ (221)	**ప్రచలాకీ** పు ఇది సర్పముకును నెమలికిని పేరు

సంప్రయోగీ కలాకేళౌ కాముకే సంప్రయోజకే।	**సంప్రయోగీ** పు ఇది మన్మథునకును విటున కును సురతముచేయు వానికిని పేరు
అంతేవాసీ భవేచ్ఛిష్యే చండాలే ప్రాంతగేఽపిచ॥	**అంతేవాసీ** పు ఇది శిష్యునకును మాదిగ వాని కిని సమీపమందున్న వానికిని పేరు
విఘ్నకారీ స్మృతో ఘోర దర్శనేఽపి విఘాతిని।	**విఘ్నకారీ** పు ఇది భయంకరాకారునకును ఘాతుకునకును పేరు
కామచారీ తు కమనే స్వచ్ఛంద కలవింకయో ॥(223)	**కామచారీ** పు ఇది విటునకును ఇషము వచ్చి నట్లు విహరించువానికిని ఊరపిచ్చుకకును పేరు
పృష్ఠశృంగీ భవేద్దంశ భీరౌ షండే వృకోదరే।	**పృష్ఠశృంగీ** పు ఇది మహిషముకును నపుంసకు నకును భీమునకుమ పేరు
శకులాదన్యభిఖ్యా తు మాంసీకింమశికాఖ్యయో ॥ కటుకాజలపిప్పల్యో కధ్యతే శకులాదనీ।	**శకులాదనీ** స్త్రీ ఇది జటామాంసికిని ఎ్రరయను జంతువుకును కటుకరోహిణికి ని నీటిపిప్పలికిని పేరు
స్యాద్వరవర్ణినీ లాక్షా హరిద్రారోచనాసు చ॥ స్త్రీరత్నే చ ఫలిన్యాం చ దృశ్యతే వరవర్ణినీ।	**వరవర్ణినీ** స్త్రీ ఇది లక్కకును పసపునకును గోరోచనముకును శ్రేష్ఠమైన స్త్రీకిని ప్రేంకణపు చెటుకును పేరు

★ అథనాంత షడ్స్వర ★

అంతావసాయీ శ్వపచే మునిభేదేఽపి నాపితే॥	**అంతావసాయీ** పు చండాలునకును ఒక మునికిని మంగలి వానికిని పేరు
జాయానుజీవ తు నటే దుర్గ తేఽపి ప్రకీర్తిత ।	**జాయానుజీవీ** పు నాట్యగానికిని దరిద్రునకును పేరు
సహస్రవేధీ స్యాదామ్ల వేతసే రామఠేఽపిచ ॥ (227)	**సహస్రవేధీ** పు ఇది పుల్లప్రబ్బలి చెటుకును ఇంగువకును పేరు
కలానునాదీ రోలంబే కలవింకే కపింజలే।	**కలానునాదీ** పు ఇది తుమ్మెదకును పిచ్చుక కును కాటుక పిటకును పేరు

★ అథ పాంతవర ★

రూపం స్వభావే సౌంద ర్యే
నాణకే ఏశు శబ్దయో ।
గ్రంధావృత్తౌ నాటకాదా
వాకార శ్లోకయోరపి॥ (1)

రూప న ఇది స్వభావముకును చక్కదనము కును రూపాయాది వెండి బంగారు నాణెముకును చతుష్పాద జంతువుకును సంస్కృతాదిశబము కును గ్రంథమును చింతనజేయుకును నాటకాదు లకును ఆకృతికిని శ్లోకముకును పేరు

రేప స్స్యన్నిందితే క్రూరే
రోపో రోపణ బాణయో ।
సూపో వ్యంజనభేదే చ
సూపకారే చ కీర్తిత ॥(2)

రేప త్రి నిందించబడినవానికిని క్రూరునకును పేరు
రోప పు ఇది ఆరోపించుటకును బాణముకును పేరు
సూప పు ఇది పప్పుకును వంటల వానికిని పేరు

ఘుప క్షుపస్స్పర్శ నయో
శ్చుప ఎవన యుద్ధయో ।
కూప కూపక గర్తాంధు
మ్పున్మాన గుణవృక్షకే॥(3)

ఘుప పు ఇది గుజుమ్రానుకును స్పృశించుట కును వాయువుకును యుదముకును పేరు
కూప పు ఆడుదాని ఎరుదులమీది చిరు గుంట కును గోతికిని నూతికిని మటికొలత కొరకు పెటిన కొలిమి గోతికిని ఓడకంబముకును పేరు

తాపో ఎతాపే దవథౌ
తాపీ తు ఎరిదంతరే।
శాప శ్శపధ ఆక్రోశే
త్రపు సీసక రంగయో ॥
స్వాప స్సుర్శా జ్ఞతా నిద్రా
శయనాజ్ఞాతమాత్రకే।
నీపో ధూళికదంబే స్యా
న్నీలాశోకే చ ధన్వని॥ (5)
గోపో గ్రామౌఘ గోష్ఠాధి
కృత యోర్వల్ల వే నృప।
గోపే గోపాలమహిళా
శారిబారక్తి కాను చ॥(6)
క్షేపో విలంబే నిందాయాం

తాప పు సంతానముకును జ్వరముకును ఈ స్త్రీ నదీ విశేషముకును పేరు
శాప పు ఇది ఒటుకును తిటుకును పేరు
త్రపు న ఇది సీసముకును తగరముకును పేరు
స్వాప పు స్పర్శజ్ఞానము లేకుండటకును నిద్ర కును పండుకొనుటకును అజ్ఞానముకును పేరు
నీప పు ఇది వసంత కడిమిచెటుకును వల్ల యశోకవృక్షముకును మది చెటుకును పెరు
గోప పు అనేక గ్రామాధికారికిని గోవులగాచు వానికిని గొల్లవానికిని రాజుకును ఈ స్త్రీ గొల్లదానికిని గూడపాలచెటుకును గులివెందలత కును పేరు
క్షేప పు ఇది ఆలస్యముకును నిందకును స్త్రీల

హేలా ప్రేరణ లంఘనే	విలాసముకును ప్రేరేపించుటకును దాటుటకు
గర్వేऽపి	ను గర్వముకును పేరు
లేపస్తు సుధా	**లేప** పు ఇది సున్నముకును తినుటకును పూత
జేమనా లేపనేషు చ ॥ (7)	కును పేరు
తల్పం తు శయనీయే స్యా	**తల** న ఇది పాన్పునకును కోట కొత్తళముపైన
త్తల్ప మట్టకళత్రయో	గటిన శాలకును భార్యకును పేరు
కల్ప స్స్యాత్ప్రళయే న్యాయే	**కల** పు న్యాయముకును కల్పమను వేదాంగ
శాస్త్ర బ్రాహ్మదినే విధౌ ॥ (8)	భూతమగు శాస్త్రముకును శ్వేతవరాహాది కల్పము
	కును వేదాది విధులకును పేరు
దర్పో హంకారకస్తూర్యో	**దర** పు ఇది గర్వముకును కస్తూరికిని పేరు
ర్బాష్పో నేత్రజలోష్మణో ।	**బాష్ప** పు ఇది కన్నీటికిని ఆవిరికిని పేరు
పుష్పం వికాసే కుసుమే	**పుష్ప** న ఇది వికసించుటకును పూవుకును
స్త్రీణాం చ రజస్స్మృతం॥	ముటు రక్తముకును పేరు
శష్పం స్యాత్ప్రతిభాహానౌ	**శష్ప** న ఇది ప్రజ్ఞాభంగముకును లేత గడికిని
శష్పంబాలతృణేऽపిచ।	పేరు
శిల్పంస్సవేక్రియాయోగ్యే	**శిల** న ఇది స్రువముకును శిల్పముకును పేరు
ఖష్ప క్రోధే బలాత్కృతౌ॥(10)	**ఖష్ప** పు ఇదికోపముకును బలాత్కారముకును పేరు
కృపా దయాయాం వ్యా సర్షౌ	**కృపా** స్త్రీ ఇది దయకును పు వ్యాస మునికిని
కృపోభారతపూరుషః।	కృపాచార్యునకును పేరు
త్రపా లజ్జా కులటయో	**త్రపా** స్త్రీ ఇది లజకును లంజకును పేరు
ర్వపా వివర మేదసో ॥ (11)	**వపా** స్త్రీ ఇది రంధ్రముకును నాభి సమీపమం
	దుండు వస్త్రరూపమగు మేదస్సుకును పేరు

★ అథ పాంత త్రివర ★

కుతప స్స్యాత్కుశే వాద్యే	**కుతప** పు దర్భకును వాద్య విశేషముకును
తపనే ఛాగకంబళే।	సూర్యునకును మేకబొచ్చుతోనేసిన కంబళికిని
కుతపో భాగినేయే స్యా	మేనల్లునకును పగటియందెనిమిదవ ముహూర్త
దష్టమాంశే దివస్యచ॥ (12)	ముకును పేరు
కుటపో మానభేదే స్యా	**కుటప** పు ఇది మానెడు ప్రమాణముకును

త్కుటపో నిష్కుటే మునౌ।	గృహోద్యానముకును ఒకమునికిని పేరు
విటప ఎల్లవే ఎద్గే	**విటప** పు ఇది చిగురుకును విటశ్రేషునకును
విస్తారే స్తంబ శాఖయో ॥ (13)	చిగుళ్ళుకొమ్మలు మొదలగువాటి గుంపునకును
	కాడకును కొమ్మకును పేరు
ఉలపస్తృణభేదే స్యా	**ఉలప** పు ఇది బల్బజ గడికిని న దటముగా
ద్గుల్మిన్యా ములపం స్మృతం।	నల్లుకొన్నలతకును పేరు
కాశ్యప స్స్యాన్మునౌ మీన	**కాశ్యప** పు ఇది కణాదుడను మునికిని మత్స్య
భేదే భూమౌ తు కాశ్య పీ॥ (14)	విశేషముకును ఈ స్త్రీ భూమికిని పేరు
ఉడుప(ంతు) స్తు ప్లవే చంద్రే	**ఉడుప** పు ఇది తెప్పకును పు చంద్రునకును పేరు
ప్రతాప ఖేద తేజసో ।	**ప్రతాప** పు ఇది దు ఖముకును ప్రతాపముకును పేరు
రక్తపో రక్షస ప్రోక్తో	**రక్తప** పు ఇది రాక్షసునకును స్త్రీ జలగకును
జలూకాయాం తు రక్తపా॥	పేరు
జిహ్వాప శ్శుని మార్జారే	**జిహ్వాప** పు ఇది కుక్కకును ఎల్లికిని పెదపులి
వ్యాఘ్ర చిత్రకయోరపి।	కిని చిరుతపులికిని పేరు
పాదప పాదపీఠేऽద్రౌ	**పాదప** పు ఇది పాదములుంచుకొను పీటకును
పాదుకాయాం తు పాదపా॥	స్త్రీ పాదుకకును పేరు
అనూపో మహిషే విద్యా	**అనూప** పు ఇది ఎనుబోతుకును త్రి నీరు
జ్జలప్రాయే తు వాచ్యవత్।	విస్తారముగానుంచు చోటుకును పేరు
ఆవాపో భాండ(పవనే) ఎవనే	**ఆవాప** పు క్షౌరముకును వ్యథపెటుటకును
పరిక్షేపాలవాలయో ॥	చెట్లపాదుకును పేరు
ఆక్షేపో భర్త్సనా కృష్టి	**ఆక్షేప** పు ఇది భయపెటుటకును ఆకరించుట
కావ్యాలంకృతిషు స్మృత ।	కును ఆక్షేపాలంకారముకును పేరు
ఏకోక్త్యా కశిపు ర్భక్తా	**కశిపు** పు ఇది ఏకోక్తి చేతను అన్న వస్త్రముల
చ్ఛాదనే చద్వయో పృథక్॥	కును పేరుగారెంటికిని పేరు ఏకోక్తియందు కశిపూ
	అని ద్వివచనము
ఆకల్ప కల్పనే వేషే	**ఆకల** పు ఇది కల్పించుటకును అలంకరించుట
	కును పేరు
వికల్పో భ్రాంతి పక్షయో ।	**వికల** పు ఇది భ్రమకును వికల్పముకును పేరు

కచ్ఛపీ వల్లకీభేదే
ధుల్యాంక్షుద్రగదాంతరే ॥ (19)
మల్ల బంధవిశేషేऽపి

కచ్ఛపీ స్త్రీ ఇది సరస్వతివీణకును ఆడు తాబేటికిని క్షుద్రరోగ విశేషముకును జెటివాంద్రకుస్తీపట్టుకును పేరు

కచ్ఛప కుణపీ పున ।
విట్సారి కాయాం కుణపం
పూతిగంధేశ వేऽపిచ॥

కుణపీ స్త్రీ ఇది పీతిగోరింకయను పక్షికిని పు దుర్గంధముకును శవముకును పేరు

కలాపో భూషణే బర్హే
తూణీరే సంహతావపి।

కలాప పు ఇది అలంకారముకును నెమలిపింఛముకును అమ్ములపొదికిని సమూహముకును పేరు

★ అథ పాంతశ్చతుర్వర ★

ప్రాప్తరూపో బుధేరమ్యే
ప్యభిరూప సురూపవత్॥

ప్రాప్తరూప త్రి ఇది అభిరూప సురూపశబ్దముల వలెనే పండితునకును మనోజ్ఞమైనదానికిని పేరు

బహురూపశ్శివే విష్ణౌ
ధూపకే సరరే స్మరే।

బహురూప పు ఇది శివునకును విష్ణువుకును సరరసమను ధూపద్రవ్యముకును తొండకును మన్మథునకును పేరు

వృకధూపస్తు సరళ
ద్రవకృత్రిమధూపయో ॥(22)

వృకధూప పు ఇది దేవదారుబంకతో చేసిన ధూపద్రవ్యముకును అనేకసుగంధద్రవ్యములతో చేసిన ధూపద్రవ్యముకును పేరు

పరివాపస్తు పర్యుప్తౌ
జలస్థానే పరిచ్ఛదే।

పరివాప పు విత్తనములు చల్లుటకును నీళ్ళు నిలుచుచోటుకును గుడారముకును పేరు

ఉపతాపస్తు రాయాంస్యా
దుత్తాపగదయోరపి॥(23)

ఉపతాప పు ఇది తొందరపాటుకును పరితాపముకును రోగముకును పేరు

అవలేపస్తు గర్వేస్యా
ల్లేపనే దూషణేऽపిచ।

అవలేప పు ఇది గర్వముకును పూయుటకును దూషించుటకును పేరు

విప్రలాపో విరోధోక్తా
వపార్థ వచనేऽపిచ॥ (24)

విప్రలాప పు విరోధవచనముకును అపార్థమునిచ్చు వాక్యముకును పేరు

వృషాకపి శ్శివే విష్ణౌ
జ్వలనే చ వృషాకపి ।

వృషాకపి పు శివునకును విష్ణువుకును అగ్నికిని పేరు

పరికంపో భయే కంపే

పరికంప పు ఇది భయముకును చలించుటకును పేరు

ऽపలాప ప్రేమ్ణ్యపహ్నవే॥	**అపలాప** పు ప్రేమకును కప్పుపుచ్చుటకును పేరు
బీజపుష్పం మరువకే	**బీజపుష్ప** న ఇది మరువముకును దమనము
తథా దమనకేऽ ఎచ।	కును పేరు
హేమపుష్పం జపాపుష్పే	**హేమపుష్ప** న ఇది మంకెనపువ్వుకును సంపెంగ
చంపకా శోకయోరపి॥	పువ్వుకును అశోక పుష్పముకును పేరు
నాగపుష్పస్తు పున్నాగ	**నాగపుష్ప** పు పొన్నచెటుకును నాగకేసరపు
నాగకేసర చంపకే।	చెటుకును సంపెంగ చెటుకును పేరు
ఎండపుష్పమశోకేచ	**పిండపుష్ప** న ఇదిఅశోకపుష్పముకును మంకెన
జపాయాం చకుశేశయే॥ (27)	పూవుకును పద్మముకును పేరు
మేఘపుష్పంతు ఎండాభ్రే	**మేఘపుష్ప** న ఇది వడగలికిని నదీజలముకును
నాదేయ జలయోరవ।	జలసామాన్యముకును పేరు
జలకూపీ కూపగర్తే	**జలకూపీ** స్త్రీ నూతికిని తటాకముకును పేరు
పుష్కరిణ్యాం చ కధ్యతే॥	
భవేచ్చామరపుష్పస్తు	**చామరపుష్ప** పు మామిడి చెటుకును మొగలి
చూతే కేతక కాశయో।	చెటుకును రెల్లుకును పేరు
★ అథ ఫాంత వర ★	
రేఫో రవర్ణే కధిత	**రేఫ** పు ఇదిరేఫకును త్రి కుటిలునకునుపేరు
కుత్సితే వాచ్యవన్మత।	
శఫం మూలే తరూణాం	**శఫ** న ఇదిచెటుపేరుకును గోవుమొదలగువాటి
స్యాదవాదీనాం ఖురేऽ ఎచ॥	డెక్కకును పేరు
గుంఫ స్స్యాద్గుంఫనే బాహ్వో	**గుంఫ** పు ఇది పుష్పాదులను గుచ్చుటకును
రలంకారేऽ ఎ కీర్తిత।	బాహుపురికిని పేరు
శిఫా జటాయాం సరితి	**శిఫా** స్త్రీ ఇది చెటువూడకును శిఫానదికిని
మాంసకాయాం చ మాతరి॥(2)	జటామాంసికిని తల్లికిని పేరు
★ అథ బాంతవర ★	
పూర్వాఖ్యా పూర్వజేష్వగ్రే	**పూర్వ** త్రి. ఇది పూర్వమందుపుటిన దానికిని
దగ్రే ప్రాచి చ వాచ్యవత్॥	ముందున్నదానికిని తూర్పు దిశకును పేరు
బింబం ఫలే బింబికాయాః	**బింబ** న దొండపండుకును ప్రతి బింబము

ప్రతిబింబే చ మండలే ॥(1)
కును పు సూర్యాదిమండలముకును పేరు

డింబ స్స్యాద్విప్లవ ప్లీహ్నో
రేరండే పుష్పసంచయే
డింబ పు ఇదిదేశోపద్రవముకును రొమ్మునకు నెడమ ప్రక్కనుండు మాంస విశేషముకును ఆముదపు చెటుకును పూలగుత్తికిని పేరు

స్తంబో గుచ్ఛే తృణాదీనా
మప్రకాండద్రుమేఽపచ॥
స్తంబ పు ఇది గడి మొదలగువాటి దుబ్బుకును మానులేని చెటుకును పేరు

శంబ స్స్యాన్ముసలాగ్రస్థ
లోహమండలకే ఎవో।
శుభాన్వితే చ
శంబ పు ఇది రోకటిపొన్నుకును వజ్రాయుధముకును త్రి భాగ్యవంతునకును పేరు

ఖర్వస్త్రిహ్రస్వే సంఖ్యాం
తరేఽపచ॥
ఖర్వ పు పొటివానికిని సంఖ్యాభేదముకును పేరు

కంబు శ్శంబూకగజయో
గ్రీవావలయ శంఖయో ।
కంబు పు ఇది నత్తగుల్లకును ఏనుగకును కంఠముకును శంఖముకును పేరు

జంబూ స్సుమేరుసరితి
ద్వీప ద్రుమవిశేషయో ॥(4)
జంబూ స్త్రీ ఇది మేరుపర్వతమందలి నదికిని జంబూద్వీపముకును నేరేడు చెట్టుకును పేరు

కంబి రంశే చ వంశస్య
ఖజాకాయా మపీష్యతే।
కంబి స్త్రీ ఇదివెదురులోని భాగముకును గరిటెకును పేరు

దర్వీ భవేత్ఖజాకాయాం
ఫణాయా మురగస్య చ॥(5)
దర్వీ స్త్రీ ఇదిగరిటెకును పాముపడగకునుపేరు

దార్వీ దారు హారిద్రాయాం
దేవదారు హరిద్రయో ।
దార్వీ స్త్రీ ఇది మానిపసపునకును దేవదారు చెటుకును పసపునకును పేరు

చార్వీతు శోభనా బుధ్యో
ర్లంబాశ్రీతిక్తతుంబయో ॥
చార్వీ స్త్రీ పసపునకును బుదికిని పేరు
లంబా స్త్రీ ఇదిలక్ష్మికిని చేతియానుగచెటుకును పేరు

★ అథ బాంత త్రివర్గః ★

కదంబ మాహు స్సద్ధార్థే
నీపేఽప నికురుంబకే।
కదంబ పు ఇది తెల్లావాలకును కడిమి చెటుకును సమూహముకును పేరు

కాదంబ కలహంసేష్వో।
ర్ద్విజిహ్వోభుజగే ఖలే॥
ద్విజిహ్వ పు సర్పముకును దుర్మారునకును పేరు

గజాహ్వో కరిపిప్పల్యాం **గజాహ్వా** స్త్రీ ఇది ఏనుగ పిప్పలికిని హస్తినా
గజాహ్వో హాస్తినాపురే। పురికిని పేరు
నితంబో రోధస స్కంధే **నితంబ** పు ఇది ఒడుకును చెటు మొదలుకును
శిఖరే చ కటీరకే ॥ (8) పర్వత శిఖరముకును స్త్రీల కటి ప్రదేశముకును పేరు
హేరంబో విఘ్నరాజేస్యా **హేరంబ** పు ఇది విఘ్నేశ్వరునకును ఎనుబోతు
న్మహిషే శౌర్యగర్జితే। కును శౌర్యముచేత గరించుటకును పేరు
కలంబ స్సాయకే నీపే **కలంబ** పు ఇది బాణముకును కడిమిచెటుకును
నాళిశాకే కలంబ్యపి ॥ (9) ఈ స్త్రీ తూటికూరకును పేరు
ప్రలంబో దైత్యభేదే స్యా **ప్రలంబ** పు ప్రలంబాసురునకును తేగకును
త్తాలాంకురక శాఖయో । కొమ్మకును ముక్తాహారముకును సీసముకును
ప్రలంబో హారభేదే స్యా కుచముకును పేరు
త్త్రపుష్యేఽపి పయోధరే ॥ (10)

గంధర్వో మృగభేదే స్యా **గంధర్వ** పు ఇది కస్తూరి మృగముకును పురుష
త్పుంస్కోకిల తురంగయో । కోకిలకును అశ్వముకును అంతర పిశాచము
అంతరాభవసత్వే చ కును గానముచేయువానికిని గంధర్వుడనుదేవ
గాయనే ఖేచరేఽపిచ ॥ యోని విశేషునకును పేరు
గోతుంబశ్చిర్భటవృంతే స్యా **గోతుంబ** పు ఇది నక్కదోసకాయకును పిన్న
ద్గవాదన్యా ఫలేఽపిచ। సొపరకాయకును పేరు
భూజంబూరపి గోధూమే **భూజంబూ** స్త్రీ ఇది గోధుమలకును పుల్ల
వికంకత ఫలేఽపిచ ॥ (12) వెలగపండుకును పేరు

★ అథ బాంతశ్చతుర్వర ★

చలజిహ్వో పితో వాంస్రే **చలజిహ్వ** త్రి ఘాతుకునకును పు ఒంటెకును
క్రమేళక శునోరపి। కుక్కకును పేరు
శతపర్వా చ దూర్వాయాం **శతపర్వా** స్త్రీ ఇది గరికెగడికిని శుక్రాచార్యుని
భాగవస్య స్త్రియామపి ॥ (13) భార్యకును పేరు
రాజజంబూస్తు జంబూభి **రాజజంబూ** స్త్రీ ఇది అల్లనేరేడు చెటుకును
త్పిండఖర్జూరయోరపి। ముద ఖర్జూరముకును పేరు

★ అథభాంతపంచవర్ణ ★

ధూళీకదంబో నీపే స్యా — **ధూళీకదంబ** పు ఇది కడిమిచెట్టుకును నెమ్మి
త్తినిశే వరుణద్రుమే॥ (14) — చెట్టుకును ఉలిమిడిచెట్టుకును పేరు
గోరక్షజంబూ రోధూమే — **గోరక్షజంబూ** స్త్రీ ఇదిగోధుమలకును జిబిలికె
తధా గోరక్షతండులే। — చెట్టుకును పేరు
సృగాలజంబూ రోతుంబే — **సృగాలజంబూ** స్త్రీ ఇది నక్కదోస చెట్టుకును
క్వాం ఘోంటాఫలే ఎ చ॥(15) రేగుపండుకును పేరు

★ అథ భాంత వర ★

భస్స్యచ్ఛుక్రే మయూఖే భా — **భ** పు ఇది శుక్రాచార్యునకును స్త్రీ కిరణము
భం నక్షత్రే ప్రకీర్తితం। — కును న నక్షత్రముకును పేరు
భూ పృధివ్యాం స్థానమాత్రే — **భూ** స్త్రీ ఇది భూమికిని ప్రదేశముకును పేరు

★ అథ భాంతో ద్వివర్ణ ★

స్వభూ ర్వేధస శార్ఙ్గిణి॥ — **స్వభూ** పు ఇది బ్రహ్మకును విష్ణువుకును పేరు
శుభో యోగే శుభం క్షేమే। — **శుభ** పు పంచాంగయోగ విశేషముకును న మంగళముకును పేరు
నిభో వ్యాజసదృక్షయో — **నిభ** పు ఇది మిషకును త్రి ఉపమావాచకము కును పేరు
విభు శ్శివే ప్రభౌ నిత్యే। — **విభు** పు ఇది శివునకును ప్రభువుకును నిత్యున కును పేరు
శంభు ర్బ్రహ్మార్హితో ర్హ రే॥ (2) — **శంభు** పు బ్రహ్మకును బుదదేవునకును శివు నకును పేరు
దంభస్తు కైతవే కల్కే — **దంభ** పు ఇది మిషసును డాంబికవేషముకును పేరు
డింభో బాలిశ పోతయో — **డింభ** పు ఇది మూరునకును బాలునకును పేరు
జంభో దైత్యాంతరే దంభే — **జంభ** పు ఇది జంభాసురునకును కపటము
జంబీరే భక్షణేఽ ఎ చ॥ ( ) — కును నిమ్మచెట్టుకును తినుటకును పేరు
కుంభ స్స్యాత్కుంభ కర్ణస్య — **కుంభ** పు ఇది కుంభాసురునకును విటునకును
సుతే వేశ్యాపతౌ ఘటే। — కడవకును కుంభరాశికిని ఏనుగ కుంభసలము
రాశిభేదే ద్విపాంగే చ — కును న తెల్లతెగడకును గుగిలపు చెట్టుకును

కుంభం త్రివృతిగుగ్గులౌ॥ (4)
కుంభీతు పాటలా వారి
పర్ణీ ఎరర కట్ఫలే।
గర్భో భ్రూ ణేऽర్భకే కుక్షౌ
సంధౌ ఎవనసంకటే॥ (5)
లన్నే వహ్నౌ
వధో జృంభో ముఖఖేం
దాంగ భంగయో ।
జృంభో మతో వికాసే చ
స్తంభస్స్యాద్ధిణ జడత్వయో ॥(6)
రంభా కదళ్యప్సరసో
రంభోవైణవదండకే।
సభా సామాజికే ద్యూతే
గోష్ఠీ మందిరయోరపి॥ (7)
శోభా కాంతీ చ్ఛయోరుక్తా
దృగ్భూ పన్నగ వజ్రయో ।

ఈ స్త్రీ పాటలవృక్షముకును నాచుకును ఎడత కును తేకు చెటుకును పేరు

గర్భ పు ఇది గర్భస ఎండముకును బాలునకును కడుపునకును గర్భ సంధియను వాటకాంగముకును వాతరోగముకును అన్నముకును అగ్నికిని పేరు

జృంభ పు ఇది ఆవలింతకును వళ్ళు విరుపునకును వికసించుటకును పేరు

స్తంభ పు ఇది స్తంభముకును నిశ్చేషత్వముకును పేరు

రంభా స్త్రీ ఇది అరటిచెటుకును అప్సర స్త్రీకిని పు వెదురు కర్రకును పేరు

సభా స్త్రీ ఇది సభికునకును జూదముకును సభకును చావడికిని పేరు

శోభా స్త్రీ కాంతికిని అభిలాషకును పేరు

దృగూ స్త్రీ ఇది సర్పముకును వజ్రాయుధముకును పేరు

నాభి ప్రాణ్యంగకే క్షత్రే
చక్రాంత శ్చక్రవర్తినో ॥(8)
నాభి ప్రధానే కస్తూరీ
మదేచక్వచిదీరిత ।

నాభి ఇది ఉదరమందలిసుడికిని పు క్షత్రియునకును చక్రమునడిమి రంధ్రముకును చక్రవర్తికిని ప్రధానునకును కస్తూరికిని పేరు

★ అథభాంత త్రివర్ణ ★

కరభో మణిబంధాది
కనిష్ఠాంతే క్రమేళకే॥ (9)

కరభ పు ఇది మణిబంధము మొదలు చిటికిన వ్రేలివరకునుండు హస్తము బవా ప్రదేశముకును ఒంటెకును పేరు

శరభ శ్శలభే చాష్టా
పదేప్రోక్తో మృగాంతరే।
ఋషభ స్స్వరభేదే స్యా

శరభ పు ఇది మిడుతకును ఎనిమిది కాళ్ళగల శరభమను మృగముకును ఒంటెకును పేరు

ఋషభ పు సప్తస్వరములయందలి ఋషభ

దష్టవరౌషధే వృషే॥(10)	స్వరముకును ఋషభమను ఓషధికిని ఎదుకును
శ్రేష్ఠార్థే చ వరాహాస్య	శ్రేషవాచకముకును పందితోకకును కణరంధ్ర
పుచ్ఛే రంధ్రే చ కర్ణయో ।	ముకును ఈ శ్రీ దూలగొండిచెటుకును మాచ
ఋషభీ శూకశంబ్యాం స్యా	కమ్మకును విధవకును వృక్షవిశేషముకును పేరు
న్నరాకార స్త్రియామపి॥(11)	
విధవాయాం శిరాలాయాం	
వృషభ పుంగవే వృషే।	**వృషభ** పు శ్రేషునకును ఎదుకును పేరు
వల్లభో దయితేఽధ్యక్షే	**వల్లభ** పు ఇది భర్తకును అధిపతికిని మంచి
కులీనా శ్వేఽపి వల్లభ॥	జాతి గుఱ్ఱముకును పేరు
దుర్లభ కచ్చురే జ్ఞేయో	**దుర్లభ** పు ఇది కచ్చోరముకును త్రి పొంద
దుష్ప్రాపే వల్లభేఽపి చ।	శక్యముగాని దానికిని ప్రియమైన దానికిని పేరు
నికుంభ కథితో దంత్యాం	**నికుంభ** పు ఇది నాగదంతిచెటుకును నికుంభా
కుంభకర్ణ సుతేఽపిచ॥(13)	సురునకును పేరు
కుసుంభో వామని మహా	**కుసుంభ** పు ఇది బంగారుకును కుసుంభా
రజనే చ కమండలౌ।	పువ్వుకును కమండలముకును పేరు
విష్టంభ ప్రతి బంధేఽపి	**విష్టంభ** పు ఇది ప్రతిబంధముకును రోగవిశేష
(వైధవ్యేచ ప్రయుజ్యతే)	ముకును పేరు
రోగభేదేఽపి కీర్తిత॥(14)	
విస్రంభ కేళికలహా	**విస్రంభ** పు ఇది ప్రణయకలహముకును విశ్వాస
విశ్వాసే ప్రణయేఽపి చ।	ముకును ప్రేమకును పేరు
విష్కంభో యోగభేదేస్యా	**విష్కంభ** పు ఇది పంచాంగయోగవిశేషముకును
ద్విస్తార ప్రతిబంధయో॥(15)	విస్తారముకును విఘ్నముకును నాటకాంగము
రూపకాంగ ప్రభేదేచ	కును యోగబంధవిశేషముకును పేరు
బంధభేదే చ యోగినాం।	
కకుభో రాగభేదేఽపి	**కకుభ** పు ఇది కకుభరాగముకును వీణకరిదె
వీణాంగేఽర్జున పాదపే॥(16)	కును కొడిశచెటుకును పేరు
ఆరంభస్తు త్వరాయాంస్యా	**ఆరంభ** పు ఇది వేగిరపాటుకును ప్రయత్నము
దుద్యమే వధదర్పయో।	కును చంపుటకును దర్పముకును పేరు

సురభి శ్చంపకే స్స్వర్ణే
జాతీఫలవసంతయో ॥ (17)
గంధోపలే సౌరభేయ్యాం
సల్లకీ మాతృభేదయో ।
సుగంధే చ మనోజ్ఞే చ
వాచ్యవత్సురభి స్స్మృతం ॥ (18)
సనాభి స్సదృ శే జ్ఞాతా
వాత్మభూర్వేధస స్మరే ।
వర్షా భూ పునర్నవాయాం
ప్లవే కించుళకేఽపి చ
దుందుభి ర్దితిజే భేర్యా
మక్షబిందుత్రికద్వయే ॥ (20)
వైదర్భం వాక్య వక్తృత్వే
వైదర్భశ్చ నృపాంతరే ।
గర్దభో గంధభేదే స్యా
దర్దభం కైరవేఖరే ॥ (21)
గర్ద భో దర్గభీ క్షుద్ర
రోగజంతువిశేషయో ।
కకుప్శోభా దిశో శ్శాస్త్రే
ప్రవేణ్యాం చంపకస్రజి ॥ (22)

సురభి పు ఇది సంపెంగచెటుకును బంగారు కును జాజికాయకును వసంతఋతువుకును గంధపు గుళికె కును స్త్రీ కామధేనువుకును అందుగు చెటుకును మాతృ విశేషముకును త్రి పరిమళించు దానికిని మనోహరమైన దానికిని పేరు

సనాభి త్రి ఇది సమానమైనదానికిని పు జాతికిని పేరు

ఆత్మభూ పు ఇది బ్రహ్మకును మన్మథునకును పేరు

వర్షాభూ పు ఇది గలిజేరుచెటుకును కప్పకును వానపాముకును పేరు

దుందుబి పు ఇది రాక్షసునకును పాచిగ లాటలందలి ఇత్తిగకును పేరు

వైదర్భ న ఇది వాక్యచమత్కారముకును పు విదర్భదేశపు రాజుకును పేరు

గర్దభ పు ఇది పరిమళవిశేషముకును న తెల్లకలువకును పు గాడిదకును ఈ స్త్రీ రోగవిశేష ముకును జంతువిశేషముకును పేరు

కకుప్ స్త్రీ ఇది శోభకును దిక్కుకును శాస్త్రము కును ఎనుగమీదపరచెడు చిత్రకంబళికిని పేరు

★ అథభాంతశ్చతుర్వర్ణ ★

లవష్టంభ ఉవర్ణే చ
స్తంభ ప్రారంభయోరపి ।
శాతకుంభం సువర్ణే స్యా
చ్ఛాతకుంభోఽశ్వమారకే ॥

అవష్టంభ పు ఇది బంగారుకును నిశ్చేష్టత్వము కును ప్రారంభముకును పేరు

శాతకుంభ న ఇది బంగారుకును కారెనుబోతు కును పేరు

★ అథ మాంత వర ★

మశ్శివేమా రమాయాంస్యా
న్మా ని షధే వ్యయంమతం ।

మ పు ఇది శివునకును స్త్రీ లక్ష్మికిని నిషేధ ముకును పేరు

★ అథమాంతో ద్వివర ★

కిం వితర్కే పరిప్రశ్నే
క్షేపేనిందాప్రకారయో ॥ (1)
దమస్తు దమథే దండే
కర్దమే దమనేఽపి చ।

కిమ్ త్రి ఇది ఊహకును అడుగుటకును ఆక్షేపించుటకును నిందకును విధముకును పేరు

దమ పు ఇది తపఃక్లేశాదులను సహించుటకును దండోపాయముకును బురదకును బాహ్యేంద్రియ నిగ్రహత్వముకును పేరు

గమోద్యూత ప్రభేదేస్యా
దపర్యాలోచనేఽధ్వని ॥
ద్రుమ స్తరౌ పారిజాతే
ద్రుమ కింపురుషేశ్వరే।
భ్రమోఽంబు నిర్గమే భ్రాంతౌ
కుందాఖ్యే శిల్పి యంత్రకే ॥ (3)
(మూర్ఛాయాం చ జలా వర్తే
భ్రమణే చ భ్రమోవిదు)
హిమం శీతే తుషారే చ
చందనే చ హిమం విదు ॥
రమాలక్ష్మ్యాం రమ కాంతే
రక్తా శోక ద్రుమే స్మరే।
యమో దండధరే ధ్వాంక్షే
సంయమే యమజేఽపిచ ॥ (5)
శరీర సాధనాపేక్ష
నిత్యకర్మణి చోచ్యతే।

గమ పు ఇది ద్యూతభేదముకును ఆలోచించక పోవుటకును మార్గముకును పేరు

ద్రుమ పు ఇది వృక్షముకును పారిజాతపు చెట్టుకును కింపురుషనాయకునకును పేరు

భ్రమ పు ఇది నీటికాలువకును భ్రాంతికిని కుందమనెడి సానపట్టు చక్రముకును మూర్ఛ రోగ విశేషముకును నీటిసుడికిని తిరుగుటకును పేరు

హిమ న ఇది చల్లదనముకును మంచుకును మంచిగంధముకును పేరు

రమా స్త్రీ ఇది లక్ష్మికిని పు పెనిమిటికిని రక్తాశోక వృక్షముకును మన్మథునకును పేరు

యమ పు ఇది దక్షిణదిక్పాలునకును జముడు కాకికిని నియమముకును త్రి కవలవాండ్లకును పు దేహసాధనమునపేక్షించు నిత్యకర్మకును పేరు

క్రమ శ్శక్తౌ పరీపాట్యాం
క్రమశ్చరణకంపయో ॥
క్షౌమ మట్టే దుకూలే స్యా
దత సీవసనేఽపి చ।
క్షేమం స్యాన్మంగళే లబ్ధ
రక్షణే చోరకేఽపి చ॥(7)

క్రమ పు ఇది సామర్థ్యముకును పరిపాటికిని పాదముకును చలించుటకును పేరు

క్షౌమ న ఇది కోటబురుజుమీదిశాలకును పెలిపట్టు వస్త్రముకును అగిసెనారతోనేసిన వస్త్రముకును పేరు

క్షేమ న ఇది శుభముకును పొందబడినరక్షణ గలదానికిని చోరకమనుగంధద్రవ్యముకును స్త్రీ

క్షేమాధనహరీ గౌర్యో	చండమనెడు గంధద్రవ్యముకును పార్వతికిని పేరు
క్షమ ఖ్యా క్షమాన్వితే।	**క్షమ** పు ఇది ఓరిమిగలవానికిని **క్షమా** స్త్రీ
క్షితిక్షాంత్యో క్షమాఖ్యాతా	భూమికిని ఓరిమికిని త్రి ఇష్టమైనదానికిని
వాతే శక్తే చ వాచ్యవత్॥(8)	సమర్థమైనదానికిని పేరు
ఆమో రోగే తద్విశేషేఽ	**ఆమ** పు ఇది రోగముకును రోగవిశేషముకును
ప్యామోఽపక్వేతు వాచ్యవత్।	త్రి వచనముగాని దానికిని పేరు
కామ స్మరేఽభిలాషే చ	**కామ** పు ఇది మన్మథునకును కోరికకును
కామో రేతో నికామయో ॥(9)	రేతస్సుకును మిక్కిలియనుటకును అ అంగీక
అవ్యయం త్వ భ్యనుజ్ఞయాం	రించుటకును పేరు
యామస్తు ప్రహరేవ్రతే।	**యామ** పు ఇది జాముకాలముకును నియమము
	కును పేరు
శ్యామ స్స్యాన్మేచకే వృద్ధ	**శ్యామ** పు ఇది నలుపువరముకును బోదికూర
దారకే హరితే ఘనే ॥ (10)	కును ఆకుపచ్చవర్ణముకును మబ్బుకును
వటద్రుమే ప్రయాగస్య	ప్రయాగయందలి వటవృక్షముకును స్త్రీ క్రాలు
శ్యామ శ్యామా తు వాగుజా।	చెటుకును సంతానముకలుగని స్త్రీకిని సోమలత
అప్రసూతాంగనాయాం చ	కును తెల్ల తెగడకును నల్లసుగంధి పాలచెటు
తథా సోమలతౌషధౌ ॥ (11)	కును నాగముస్తకును పసుపునకును ఎప్పలి
త్రివృతా శారిబాగుంద్రా	చెటుకును ప్రేంకణపుచెటుకును నీలిచెటుకును
నిశాకృష్ణా ప్రియంగుషు।	పు కోకిలకును న మిరియముకును సంధు
శ్యామా నీల్యాం ఎ కే శ్యామం	లవణముకును పు దమనవృక్షముకును సుగంధి
మరిచే లవణాంతరే॥	చెటుకును త్రి నల్లనిదానికిని పేరు
శ్యామో దమనకే గంధ	
తృణే శ్యామే భిధేయవత్।	
గుల్మస్తుంబే ప్లీహ్ని ఖట్ట	**గుల్మ** పు ఇది దుబ్బకును వక్షముయొక్క
సైన్యయో స్సైన్య రక్షణే ॥(13)	ఎడమభాగమందుండు మాంసవిశేషముకును నీళ్ళ
గుల్మీ స్యాదామలక్యేలా	రేవుకును సైన్యవిశేషముకును సేనా నివేశముకు
వర్ణికావస్త్రవేశ్మసు।	వేయు ఆవరణకును స్త్రీ ఉసిరిగచెటుకును ఎల
	చెటుకును గుడారముకును పేరు

జాల్మ స్స్యాత్పామరేక్రూరే	**జాల్మ** త్రి ఇది మూఢునకును క్రూరునకును
జాల్మో౽సమీక్ష్య కారిణి॥(14)	ఆలోచించకపనిచేయువానికిని పేరు
గ్రామ స్స్వరే సంవసధే	**గ్రామ** పు ఇది సంగీతస్వరముకును పల్లెటూరు
బృందే శబ్దాదిపూర్వక ।	కును శబ్దాదులు పూర్వమందుగల గ్రామపదము
	కును సమూహముకును పేరు
భీమో౽మ్లవేత సే శంభౌ	**భీమ** పు ఇది పుల్లప్రబ్బలిచెట్టుకును శివునకును
ఘోరేచా౽పి వృక్షోదరే॥	భయానకరసముకును భీమునకును పేరు
యుధ్మస్సంగ్రామధనుషో	**యుధ్మ** పు ఇది యుద్ధముకును ధనుస్సుకును పేరు
రిష్మ కామ వసంతయో ।	**ఇష్మ** పు ఇది మన్మథునకును వసంతునకును పేరు
తోక్మం కర్ణ మలే తోక్మో	**తోక్మ** న ఇది గులిమికిని పచ్చవర్ణముకును
హరితే చ హరిద్యవే॥	పచ్చయవలకును పేరు
రుక్మం చ కాంచనే లోహే	**రుక్మ** న ఇది బంగారుకును నల్లఉక్కుకును పేరు
ఖర్మం క్షౌమే చ పౌరుషే।	**ఖర్మ** న ఇది పటుబటుకును పౌరుషముకును పేరు
ధర్మ పుణ్యే యమే న్యాయే	**ధర్మ** పు ఇది అదృష్టముకును పు యమున
స్వభావా చారయో క్రతౌ॥(17)	కును పు న్యాయముకును స్వభావముకును
ఉపమాయామహింసాయాం	ఆచారముకును యజ్ఞముకును ఉపమానము
చాపే చోప నిగద్యతే।	కును అహింసకును పు ధనుస్సుకును పేరు
ఘర్మ స్స్యాదాతపే గ్రీష్మే౽	**ఘర్మ** పు ఇది ఎండకును గ్రీష్మఋతువుకును
ప్యుష్ణ స్వేదాంభసోరపి॥(18)	వేడిమికిని చెమటకును పేరు
జిహ్మస్తుకుటిలే మందే	**జిహ్మ** త్రి ఇది కుత్సితముకును అలసునకును
జిహ్మస్తగరుపాదపే।	పు ఇది గ్రంథితగరపు చెట్టుకును పేరు
సూక్ష్మ(స్త్రీ)స్స్యాత్కతకే౽ధ్యాత్మే	**సూక్ష్మ** పు ఇది ఇండుగచెట్టుకును బ్రహ్మపదార్థ
ప్యణౌ సూక్ష్మో౽ల్పకే౽న్యవత్॥	ముకును నెరసుకును త్రి అల్పమైన దానికిని పేరు
భీష్మస్తు భీషణే రుద్రే	**భీష్మ** పు ఇది భయానకరసముకును శివునకును
గాంగేయే చ నిశాచరే।	భీష్మునకును రాక్షసునకును పేరు
శుష్మం తేజో౽ర్కయోరుక్తం	**శుష్మ** న ఇది ప్రకాశముకును పు సూర్యున
	కును పేరు
సూమం క్షీరే నభస్యపి॥	**సూమ** న ఇది క్షీరముకును ఆకాశముకును పేరు

దస్మస్తు యజమానే స్యా దం చౌరే హుంతాశనే।	**దస్మ** పు ఇది యజ్ఞముచేయువానికిని దొంగకును అగ్నికిని పేరు
రామ పశువిశేషే స్యా జ్జామదగ్న్యే హలాయుధే॥(21) రాఘవే చాఽసిత శ్వేత మనోజ్ఞేషు చ వాచ్యవత్। రామాఽంగనా వాంగుళయో రామం వాస్తుకకుష్ఠయో ॥(22)	**రామ** పు ఇది వృకమారమను మృగముకును పరశురామునకును బలరామునకును శ్రీరామునకును త్రి నల్లనిదానికిని తెల్లనిదానికిని మనోహరమైన దానికిని స్త్రీ ఆడుదానికిని ఇంగిలీకముకును న చక్రవర్తికూరకును కుష్ఠవ్యాధికిని పేరు
వామం సవ్యేప్రతీపే చ ద్రవిణే చాతిసుందరే। పయోధరే హరే కామే విద్యాద్వామాం చ స్త్రియాం॥ (23) వామీస్సృగాలీ కరభీ రాసభీ బాడభీషు చ।	**వామ** న ఇదిఎడమభాగముకును ప్రతికూలముకును ధనముకును మిగులచక్కదనముకును పు మేఘముకును శివునకును మన్మథునకును స్త్రీ చక్కని స్త్రీకిని ఈ స్త్రీ ఆడజాతులైన నక్కకును ఒంటెకును గాడిదకును అశ్వముకును పేరు
పద్మ స్స్యాత్పన్నగే వ్యూహే నిధౌ సంఖ్యాంతరేఽంబుజే॥ పద్మకే బిందుజాలేఽ ఎ పద్మాభాంగే శియోరపి।	**పద్మ** పు ఇదిసర్పవిశేషముకును పు పద్మవ్యూహముకును కుబేరునిపద్మనిధికిని సంఖ్యావిశేషముకును తామరపువ్వుకును న పద్మకాష్ఠమను ఓషధికిని ఏనుగ యొడలియందలి తెల్లపొడమచ్చలకును స్త్రీ పద్మ కాంతివంటి కాంతిగల స్త్రీకిని లక్ష్మికిని పేరు
సోమ కుబేరే ఎత్పదేవతాయాం వసుప్రభేదే చ సుధాకరే చ। ద్రివ్యౌషధీ సోమలతా సమీర కర్పూరనీ రేషు చ వానరే చ॥(25)	**సోమ** పు ఇది కుబేరునకును సోముడను ఎత్పదేవతకును అష్టవసువులలోనొకదానికిని చంద్రునకును దేవలోకమందలి ఓషధికిని సోమలతకును వాయువుకును కర్పూరముకును జలముకును వానర విశేషముకును పేరు
భూమి క్షితౌ స్థానమాత్రే	**భూమి** స్త్రీ ఇది భూమికిని ప్రదేశముకును పేరు
వమి ర్వాంతౌ హుంతాశనే।	**వమి** స్త్రీ ఇది వమనునకును అగ్నికిని పేరు
రశ్మిరంశౌ ప్రగ్రహే చ	**రశ్మి** స్త్రీ ఇది కిరణముకును కళ్ళెముకును పేరు
జామి స్స్వసృకుల స్త్రియో ॥ (26)	**జామి** స్త్రీ ఇది తోబుట్టువుకును కులస్త్రీకిని పేరు

నేమి స్త్రీకాయాం కూపస్య చక్రాంతే తినిశద్రుమే।	**నేమి** స్త్రీ ఇది నూతిమీద నీళ్ళు తీయుటకు కటిన గిలక మొదలయిన వాటికిని చక్రము యొక్క అంచుకును పు నెమ్మిచెటుకును పేరు
నేమ కాలేऽవధౌ గర్తే ప్రకారే కైతవేऽప చ॥	**నేమ** పు ఇది కాలముకును అంతముకును గోతికిని ప్రాకారముకును మిషకును పేరు
క్రిమి స్స్యాత్పుమివత్కీటే లాక్షాయాం కృమిలేఖరే।	**క్రిమి** పు. ఇది పురుగుకును లక్కకును **కృమి** త్రి పురుగులు పటినదానికిని పు గాడిదకును పేరు
కామి స్స్యాత్కాముకే రత్యాం	**కామి** పు ఇది విటునకును స్త్రీ రతీదేవికిని పేరు
హోమి స్సర్పిష పావకే॥	**హోమి** పు ఇది నేతికిని అగ్నికిని పేరు
ఊర్మిస్తు రంగే పీడాయాం వేగే భంగ ప్రకాశయో। ఉత్కంఠా వస్త్రసంకోచ లేఖయోరవ కీర్తితా॥ (29)	**ఊర్మి** ఇది అలకును బాధకును వేగముకును భంగముకును ప్రకాశముకును పేడుకకును (ఇషవస్తువయందాసక్తి) బటుకుచ్చెళ్ళపంక్తికిని పేరు
లక్ష్మీశ్శ్రీరివ సంపత్తి శోభావద్మాప్రయంగుషు।	**లక్ష్మీ** స్త్రీ ఇది శ్రీ అను శబ్దమువలెనే సమృద్ధికిని కాంతికిని లక్ష్మికిని ప్రేంకణపుచెట్టుకును పేరు
కిర్మీ పలాలే శాలాయాం లోహపుత్ర్యాము దీరితా॥	**కిర్మీ** స్త్రీ ఇది మాంసముకును గృహవిశేషము కును లోహపుబొమ్మకును పేరు
శమీసక్తు ఫలాయాం చ శింబా యామప (వలులో)వాగుజా।	**శమీ** స్త్రీ ఇది జమ్మిచెటుకును కాయధాన్యము లపొటుకును క్రాలుచెటుకును పేరు
బ్రాహ్మీతు భారతీ సోమ వల్లరీ బ్రహ్మశక్తిషు॥ (31) ఘంజికాపంక గడకా శాకభేదేషు చ స్మృతా।	**బ్రాహ్మీ** స్త్రీ ఇది సరస్వతికిని సోమలతకును శివుని సప్తమాతృకలలో నొకతెకును గంటుభారంగికిని మత్స్యవిశేషముకును పొన్నగంటికూరకును పేరు
సమా వర్షే సమంతుల్యే సాధౌ సదృశేऽ న్యవత్॥(32)	**సమా** పు నిత్యబహువచనం ఇది సంవత్సరము కును త్రి ఉపమావాచకముకును యోగ్యమైన దానికిని సమానమైనదానికిని పేరు
సీమాऽऽఘాటే స్థితౌక్షేత్రే మర్యాదా వేలయోరపి।	**సీమా** స్త్రీ ఇదిపొలిమేరకును ఉనికికిని వరిమడికిని హదుకును ఒడుకును పేరు

క్షుమా ऽతసీ నీలికయో	**క్షుమా** స్త్రీ ఇదిఅగిసెచెటుకును నిలిచెటుకునుపేరు
(రుమా)ర్నుమా నామ్నివరద్యుతౌ॥(33)	**నుమా** స్త్రీ ఇదపేరుకును శ్రేషకాంతికినిపేరు
ఉమాతసీ హైమవతీ హరిద్రాకీర్తి కాంతిషు।	**ఉమా** స్త్రీ ఇది అగిసెచెటుకును పార్వతికిని పసపునకును కీర్తికిని ప్రకాశముకును పేరు
రుమా సుగ్రీవ దారేషు విశిష్టలవణాకరే॥ (34)	**రుమా** స్త్రీ ఇదిసుగ్రీవుని భార్యకును సంబరీదేశ మందలి ఉప్పుగనికిని పేరు
★ అథ మాంత త్రివర్ణ ★	
ఉత్తమా దుగ్ధికాయాంస్యా దుత్కృష్టే చోత్తమోऽన్యవత్।	**ఉత్తమా** స్త్రీ ఇది చిరుపాలచెటుకును త్రి శ్రేషమైనదానికిని యోగ్యమైనదానికిని పేరు
మధ్యమ స్స్యాత్స్వరే మధ్యే మధ్యదేశే చ మధ్యజే॥ (35) వాచ్య వన్మధ్యమాతూక్తా రాకా దృష్టరజ స్త్రియో। కర్ణి కా త్ర్యక్షరచ్ఛంద కరమధ్యాంగుళీషుచ॥ (36)	**మధ్యమ** పు ఇది మధ్యమస్వరముకును నడుము కును పు మధ్యప్రదేశముకును త్రి మధ్యయందె నదానికిని స్త్రీ ఇది పౌర్ణమాస్యకును క్రొత్తగా రజస్వలయైన స్త్రీకిని తామరదుదుకును 3 అక్షర ముల ఛందముకును చేతినడిమి వ్రేలికిని పేరు
అధమ కుత్సితే న్యూనే	**అధమ** త్రి కుటిలమైనదానికిని తక్కువయైన దానికిని పేరు
ప్రక్రయోऽవసరేక్రమే।	**ప్రక్రమ** త్రి ఇదిసమయముకును వరుసకును పేరు
విక్రమ క్రాంతిమాత్రేస్యా ద్విక్రమ శ్శక్తిసంపది॥	**విక్రమ** పు ఇదిఆక్రమించుటకును శౌర్యాతిశయ ముకును పేరు
సంక్రమ క్రమణే సమ్య గ్వారి సంచారయంత్రకే।	**సంక్రమ** పు ఇది ఆక్రమించుటకును నీటికాలువ లు మొదలయిన వాటిపైని సంచరించుటకును కఠిన వంతెన మొదలయిన వాటికిని పేరు
నిష్క్రమో బుద్ధిసంపత్తౌ నిరమే దుష్కులేऽ ప చ॥	**నిష్క్రమ** పు ఇది బుదిబలముకును బయలుదేరు టకును చెడకులముకును పేరు
ఆగమ శ్శాస్త్ర ఆయాతే	**ఆగమ** పు ఇది శాస్త్రముకును వచ్చుటకును పేరు
విభ్రమో భ్రాంతి హావయో।	**విభ్రమ** పు ఇది భ్రమకును స్త్రీలవిలాసవిశేష ముకును పేరు

సంభ్రమస్తు భయేऽప్యా
త్వరాంవేగా దరయోరపి॥
విద్రుమో రత్నవృక్షేస్యా
త్ప్రవాళే పల్లవేऽ ప చ।
ఆశ్రమో బ్రహ్మచర్యాది
చతుష్కేऽప మఠేऽపచ॥(40)
సత్తమశ్చాన్య వత్పూజ్యే
శ్రేష్ఠసాధీయసోరపి।
నియమో యంత్రణాయాంస్యా
త్ప్రతిజ్ఞాయాంచ సంయమే॥(41)
నిగమోవాణిజే పుర్యాం
పథి వేదే వణిక్పథే।
నైగమ స్స్యాదుప నిష
ద్వణిజోర్నాగరేऽప చ॥(42)
కలమో లేఖినీ చౌర
శాలిలా క్షారసేషు చ।
తలిమం కుట్టిమే తల్పే
చంద్రహాసే వితానకే॥(43)
పరమం స్యాదనుజ్ఞాతేऽ
ప్యవ్యయం పరమంవరే।
పరమం స్స్యాత్ప్రధానాద్యో
రోంకారేऽప త ధోచ్యతే॥
కుసుమం పుష్పఫలయో
స్త్రీరజో నేత్రరోగయో ।
కృత్రిమం రచితే ప్రోక్తం
స్సిల్లకే లవణాంతరే॥
సుషమం చారు సమయో
స్సుషమా పరమద్యుతౌ।

సంభ్రమ పు ఖది భయముకును భయాదులచేత నైన తొందరకును ఆదరముకును పేరు
విద్రుమ పు ఇది పగడపు చెటుకును పగడము కును చిగురు టాకుకును పేరు
ఆశ్రమ పు బ్రహ్మచర్యము మొదలగు 4ఆశ్రమము లకును యత్యాదుల నివాస సానముకును పేరు
సత్తమ త్రి ఇది పూజ్యమైన దానికిని శ్రేషమైన దానికిని యోగ్యమైన దానికిని పేరు
నియమ పు ఇది నియమించుటకును ప్రతిజ్ఞ కును వ్రతనిషకును పేరు
నిగమ పు ఇది వర్తకునకును పటణముకును మారముకును వేదముకును బజారుకును పేరు
నైగమ పు ఇది ఉపనిషత్తుకును వర్తకునకును శౌంరికిని పేరు
కలమ పు ఇది వ్రాతకలముకును దొంగకును కలమధాన్యముకును లాక్షారస ముకును పేరు
తలిమ న ఇది రాతితో కటబడిన భూమికిని శయ్యకును పెద కత్తికిని ఛాదినీకిని పేరు
పరమ అ ఇది అంగీకరించబడిన దానికిని త్రి శ్రేషమైన దానికిని ముఖ్యమైన దానికిని మొదటి దానికిని ఓంకారముకును పేరు

కుసుమ న ఇది పుష్పముకును ఫలముకును ముటురక్తముకును నేత్రరోగముకును పేరు
కృత్రిమ త్రి చెయ్యబడినదానికిని న అందుగబంకతో చేసిన ధూపద్రవ్యముకును విడ్లవణ ముకును పేరు
సుషమ త్రి సుందరమైన దానికిని సమమైన దానికిని స్త్రీ ఉత్కృష కాంతికిని పేరు

సుషమ శ్శిశిరే చారౌ
సుషీమ పన్నగాంతరే ।(46)

సుషీమ త్రి చల్లని దానికిని సుందరమైన దానికిని పు సర్పవిశేషముకును పేరు

పంచయో రాగభేదే స్యా
త్పంచానామపి పూరణే।
పంచమ శ్చతురే వ్యాద్యే
పంచమీ పాండవస్త్రియాం॥

పంచమ పు ఇది రాగవిశేషముకును ఐదవ దానికిని స్త్రీ నేర్పరికిని మనోహరమైన దానికిని ఈ స్త్రీ ద్రౌపదికిని పేరు

గౌతమ శ్శాక్యసింహే చ
మునిభేదేऽథ గౌతమీ।
రోచన్యామంబికాయాం చ
దాడిమ కరకైలయో ॥

గౌతమ పు ఇది బుదదేవునకును గౌతమ మునికిని ఈ స్త్రీ గోరోచనముకును పార్వతికిని పేరు

దాడిమ పు ఇది దానిమ్మ చెటుకును ఎలకి చెటుకును పేరు

గోధూమో నాగరంగే స్యా
ద్భేషజ వ్రీహిభేదయో ।
వ్యాయామోదుర్గ సంచారే
వ్యాయామ పౌరుషేऽపి చ॥(49)

గోధూమ పు ఇది నారింజ చెటుకును ఓషధి విశేషముకును గోధుమ ధాన్యముకును పేరు

వ్యాయామ పు ఇది వంతెనకటుకును పౌరుషముకును పేరు

విలోమస్తు ప్రతీపే స్యా
ద్భుజంగే వరుణేశుని।
ఆమలక్యాం విలోమీ చ
విలోమం చాऽరఘట్టకే॥(50)

విలోమ త్రి ఇది ప్రతికూలమైన దానికిని పు సర్పముకును వరుణ దేవునకును కుక్కకును ఈ స్త్రీ ఉసిరిగచెటుకును న పెదబావికిని పేరు

గోలోమీ శ్వేతదూర్వాయాం
షడ్గ్రంధా వారయోషితో ।
ప్రతిమా దంతబంధే స్యా
దజస్యాను కృతావపి॥(51)

గోలోమీ స్త్రీ ఇది తెల్లగరికెకును వసకును వేశ్యకును పేరు

ప్రతిమా స్త్రీ ఇది గజదంతము యొక్క కట్టుకును విష్ణు వినాయకాది ప్రతిమకును పేరు

★ అథమాంతశ్చతుర్వర్ణ ★

ప్లవంగమ కపౌ భేకేऽ
నుపమ స్సుందరేऽన్యవత్।
సుప్రతీకస్య యోషాయాం
భవేదనుపమామతా॥

ప్లవంగమ పు ఇది కోతికిని కప్పకును పేరు

అనుపమ త్రి ఇది సుందరమైనదానికిని స్త్రీ ఈశాన్యదిగజముయొక్క భార్యకును పేరు

అభ్యాగమో ంతికే ఘాతే విరోధా భ్యుద్గమా జిషు।	**అభ్యాగమ** పు ఇది సమీపముకును చంపుట కును వైరముకును అభిముఖముగా వచ్చుట కును యుద్ధముకును పేరు
యాత యామస్తు జీర్ణే స్యా త్పరిభుక్తోజ్ఝితే (ఝచ) ఽప చ॥(53)	**యాతయామ** త్రి ఇది శిథిలమైన దానికిని అను భవించబడిన దానికిని విడచిపెటబడిన దానికిని పేరు
దండయామస్తు కీనా శే దివసే కుంభసంభవే।	**దండయామ** పు ఇది యమునకును దినము కును అగస్త్యమునికిని పేరు
సార్వభౌమస్తు దిఙ్నాగే సర్వపృథ్వీపతావపి॥(54)	**సార్వభౌమ** పు ఇది ఉత్తర దిగజముకును చక్రవర్తి కిని పేరు
పరాక్రమో విక్రమేస్యా త్సామర్థ్యో ద్యోగయో రపి।	**పరాక్రమ** పు ఇది పరాక్రమముకును శరీరబల ముకును ప్రయత్నముకును పేరు
ఉపక్రమ స్స్యాదుపధా చికిత్సారంభ విక్రమే॥(55)	**ఉపక్రమ** పు మంత్రిమొదలగు వారిని రహస్యముగా ధర్మాదులచేత పరీక్షించుటకును రోగచికిత్సకును ప్రారంభముకును పరాక్రమముకును పేరు
జలగుల్మో జలావర్తే కచ్ఛపే జలచత్వరే।	**జలగుల్మ** పు ఇది నీటిసుడికిని తాబేటికిని నాలుకాలువలు కలిసినచోటుకును పేరు
మహాపద్మ స్స్మృతో నాగ నిధి సంఖ్యాంతరేఽపి చ॥	**మహాపద్మ** పు ఇది సర్పవిశేషముకును కుబేరుని నిధికిని సంఖ్యాభేదముకును పేరు
అభ్యుపగమ స్స్వీకారే సమీపాగమనేఽపి చ।	**అభ్యుపగమ** పు స్వీకరించుటకును దగరకు వచ్చుటకును పేరు
నక్షత్రనేమి శ్శీతాంశౌ రేవత్యాం చ ధృవే క్వచిత్॥	**నక్షత్రనేమి** పు చంద్రునకును స్త్రీ రేవతీ నక్షత్ర ముకును పు ధ్రువునకును పేరు

★ అథయాంతవర ★

య స్సర్వనామా నిలయో ర్జ్యా మౌర్వీమాతృభూమిషు। ద్యురగ్నౌ దివసేఽపిస్యా ద్యౌస్స్వర్గ సురవర్త్మనో ॥(1)	**య** త్రి ఇది సర్వనామముకును వాయువుకును పేరు **జ్యా** స్త్రీ ఇది వింటినారికిని తల్లికిని భూమికిని పేరు **ద్యు** పు ఇది అగ్నికిని న దినముకును పేరు **ద్యౌ** స్త్రీ ఇది స్వరముకును ఆకాశముకును పేరు

★ అథ యాంతో ద్వివర్ణ ★

జయో జయంతే విజయే	**జయ** పు ఇది ఇంద్రపుత్రునకును శత్రువులను
జయా దుర్గా గ్నిమంథయోం ।	పారదోలుటకును శ్రీ పార్వతికిని నెల్లికూరకును
జయంతీ తిథిభేదో మా	తక్కెడుచెటుకును అష్టమిమొదలగు జయంతులకును
సఖీ పథ్యాసు చ స్మృతా॥	పార్వతి చెలికత్తెకును కరకచెటుకును పేరు
చయస్సమూహే ప్రాకార	**చయ** పు ఇది సమూహముకును కందకము
మూలబంధేసమాహృతౌ।	నుంచి తీయబడిన మటితో పెటిన కోటపుటకును
	గ్రహించుటకును పేరు
నయో నీతౌ ద్యూతభేదే	**నయ** పు ఇది నీతికిని జూదములో నిభేదము
	కును పేరు
శయ శ్శయ్యా వా పా ణిషు॥(3)	**శయ** పు ఇది పాన్పునకును సర్పముకును
	హస్తముకును పేరు
భయం ప్రతిభయే ఘోరే	**భయ** న ఇది పరులవలన కలిగిన అనిష్టముకును త్రి
ప్రసూనే కుబ్జకస్య చ।	భయంకరమైన దానికిని న కుబకపుష్పముకును పేరు
మయశ్శిల్పిని దైత్యానాం	**మయ** పు ఇది రాక్షసుల శిల్పికిని ఒంటెకును
కరభేఽశ్వతరేఽ ఎ చ॥(4)	కంచరగాడిదకును పేరు
లయో వినాశే సంశ్లేషే	**లయ** పు ఇది నాశముకును కలుసుకొనుట
సామ్యే తౌర్యత్రికస్య చ।	కును నృత్తగీత వాద్యముల సమత్వముకును పేరు
స్మయో గర్వేఽద్భుతే	**స్మయ** పు ఇది గర్వముకును ఆశ్చర్యముకును పేరు
గేయోగాతవ్యే గాయనేఽఎ చ।	**గేయ** త్రి ఇది కీర్తనలు మొదలగు వాటికిని
	గానము చేయువానికిని పేరు
క్షయో రోగాంతరే వేశ్మ	**క్షయ** పు ఇది క్షయరోగముకును గృహము
కల్పాంతా పచయేష్వపి।	కును ప్రళయముకును తక్కువకును పేరు
ప్రియో ధవే చ వృద్యేచ	**ప్రియ** పు ఇది భర్తకును త్రి మనోహరమైన
వృద్ధినామౌషధేఽ ఎ చ॥	దానికిని బుదివృదియను ఓషధికిని పేరు
కాయ కదైవతే మూర్తౌ	**కాయ** పు ఇది బ్రహ్మతీరముకును శరీరము
సంఘే లక్ష్య స్వభావయో ।	కును సమూహముకును గురికిని స్వభావము
కాయం మనుష్య తీర్థే ఎ	కును న మనుష్యతీరముకును పేరు

సాయ కాండా వర్హ్నాయో ॥(7) **సాయ** పు ఇది బాణముకును దినముయొక్క కడపటి భాగముకును పేరు

దాయో దానేయౌతకాది
ధనే సోల్లుంఠభాషణే।
విభక్తవ్య పిత్ర్యద్రవ్యే
దాయ మాహు ర్మనీషిణః ॥(8)

దాయ పు ఇది దానముకును వివాహకాల మందల్లునకిచ్చు కట్నముమొదలగు ధనముకును ఎత్తిపొడుపుమాటకును పంచుకోదగిన పిత్రార్జిత మగు ధనముకును పేరు

ప్రాయశ్చానశనే మృత్యౌ
తుల్య బాహుళ్యయోరపి।

ప్రాయ పు ఇది మరణార్థమై భుజించకుండుట కును మరణముకును తుల్యార్థకముకును బాహుళ్యముకును పేరు

పేయం పానీయ పయసో
పయా శ్రాణాచ్చ మండయో ॥(9)

పేయ త్రి ఇది పానముచేయదగిన దానికిని న ఉదకముకును స్త్రీ గంజికిని స్వచ్ఛమైన మీగడ కును పేరు

స్థేయో వివాదస్య పద
న్నిర్ణేతరి పురోహితే।

స్థేయ పు ఇది తగవరికిని పురోహితునకును పేరు

పీయు కాలే రవౌ ఘూకే

పీయు పు ఇది కాలముకును సూర్యునకును గుడ్లగూబకును పేరు

యయు క్రతుహయే హయే॥(10)

యయు పు ఇది యాగార్హమైన అశ్వముకును అశ్వసామాన్యముకును పేరు

మయు స్తురంగవదనే
మృగేஃప మయు రుచ్యతే।

మయు పు ఇది కిన్నరునకును జింకలలోని భేదముకును పేరు

మన్యు క్రోధే క్రతౌ దైన్యే

మన్యు పు ఇది కోపముకును యజ్ఞముకును దీనత్వముకును పేరు

మృత్యు ర్మరణ దైవయో ॥

మృత్యు పు ఇదిమరణముకును దైవముకును పేరు

దస్యు స్తనేచ శత్రౌచ

దస్యు పు ఇదిచోరునకును శత్రువుకును పేరు

జన్యు ప్రాణ్యగ్ని ధాతృషు।

జన్యు పు ఇది జంతువుకును అగ్నికిని బ్రహ్మ కును పేరు

వన్యం వనభవే వన్యా
వనవారి సమూహయో ॥

వన్య త్రి ఇది వనమందుపుటిన దానికిని స్త్రీ వనసమూహముకును జలసంఘముకును పేరు

జన్యం హట్టే ఎరీవాదే	**జన్య** న ఇది బజారుకును అపవాదకును
ఒంయుగె జనకే పున ।	యుదముకును పు తండ్రికిని త్రి పుట్టించు
జన్య స్స్యాజ్జననీయే చ	దానికిని స్త్రీ తల్లిచెలికత్తెకును సంతోషముకును
జన్యా మాతృ సఖీముదో ॥ (13)	త్రి నూతన పరిణీత యొక్క జ్ఞాతికిని పెమినిటి
జన్యో (ర ఘా)నవవధూజ్ఞాతి	యొక్క భృత్యునకును పెనిమిటి స్నేహాతునకును
ప్రియభృత్య హాతేష చ ।	పేరు
శూన్యాఖ్యా నిర్జనే నళ్యా	**శూన్య** త్రి ఇది జనరహాతమైన దానికిని స్త్రీ
	గూవగుత్తికకును పేరు
మన్యో భిన్న సమానయో ॥(14)	**అన్య** త్రి ఇదివేరైనదానికిని సమమైనదానికినిపేరు
పాయ్యం పానీయకేనింద్యే	**పాయ్య** న ఇది జలముకును త్రి నింద్యార్థమైన
	దానికిని పేరు
పూజ్య శ్శ్వశ ర వంద్యయో ।	**పూజ్య** పు ఇది కూతునిచ్చిన మామకును త్రి
	పూజింపదగిన వానికిని పేరు
హార్యో విభీతక తరౌ	**హార్య** పు తాండ్రచెట్టుకును త్రి హరింపదగిన
హర్తవ్యే హార్యమన్యవత్॥	దానికిని పేరు
వీర్యం శు(క్రే) క్లే ప్రభావేచ	**వీర్య** న ఇది రేతస్సుకును పరాక్రమముకును
తేజ స్సామర్థ్య యోరపి।	ప్రకాశముకును శరీర బలముకును పేరు
ఆర్య స్స్యాధౌ సౌవిదల్లే	**ఆర్య** పు ఇది సజనునకును అంత పురమును గాచు
ప్యార్యో మా వృత్తభేదయో ॥(16)	వానికిని స్త్రీ పార్వతికిని ఆర్యావృత్తముకును పేరు
అర్య స్స్వామిని వైశ్యే చ	**అర్య** పు ఇది ప్రభువుకును కోమటికిని పేరు
కార్యం హేతౌ ప్రయోజనే।	**కార్య** న ఇది హేతువుకును ప్రయోజనము
	(పని) కును పేరు
సూర్య స్సూరే త(త్రి)యాయాం	**సూర్య** పు ఇది సూర్యునకును స్త్రీ సూర్యుని
సూర్యాస్యాదో ష(ధీభిది) ధావప॥(17)	భార్యకును ఎన్నపాపర చెట్టుకును పేరు
శౌర్యం చారభటీ శక్త్యో	**శౌర్య** న ఇది దర్పముకును సామర్థ్యముకును పేరు
ర్వర్య స్స్మర వరేణ్యయో ।	**వర్య** పు ఇది మన్మథునకును శ్రేష్ఠునకును పేరు
గుహ్యం రహస్యుపస్థే చ	**గుహ్య** త్రి ఇది రహస్యముకును న స్త్రీ పురుషుల
గుహ్య కమఠ దంభయో ॥	మర్మాంగముకును పు తాబేటికిని దంభముకును పేరు

సహ్యా శ్శైలాంతరా రోగ్య
సోఢవ్యేషు పచక్షతే।
గుహ్యం పురీషమాగేऽప
భవేదస్వైర పక్షయో
గుహ్యే చ శాఖానగరే
గుహ్యా శ్చీకేऽప్యుదీరిత ।
యోగ్య ప్రవీణయోగార్హో
పాయి శక్తేషు వాచ్యవత్॥ (20)
యోగ్య మృ ధ్యాఖ్య భైషజ్యే
యోగ్యా భ్యాసా ర్కయోషితో ।
భాగ్యం శుభాత్మకవిధౌ
స్యాచ్ఛుభా శుభకర్మణి ॥
పాక్యం (బి) విడాఖ్యలవణే
యవక్షారేऽప దృశ్యతే।
పథ్యం వాతే హరీత క్యాం
పథ్యా
రథ్యో రథో ద్వహే॥ (22)
రథ్యా రథౌఘే విశిఖా
వర్తనీ చత్వరేషు చ।
అర్ఘ్యం శిలాజితున్యర్ఘ్యో
బుధే న్యాయ్యే తువాచ్యవత్॥(23)
గ్రామ్యో జనేऽన్యవ ద్గ్రామ్య
మశ్లీల రత బంధయో ।
సౌమ్యో బుధే మనోజ్ఞేస్యా
దనుగ్రే సోమదైవతే॥
ఇల్వలాసు చ సౌమ్య స్స్యా
ర్నీచే బోధ్యే చ వాచ్యవత్।

సహ్య పు ఇది సహ్యాపర్వతముకును న ఆరోగ్య ముకును త్రి సహింపదగిన దానికిని పేరు
గుహ్య న ఇది గుదస్థానముకును త్రి స్వతంత్రములేని దానికిని పక్షముకును స్త్రీ పేటకును పు పెంపుడు పక్షిమృగాదులకును పేరు

యోగ్య త్రి ఇది నేర్పరికిని యోగముకుదగిన వానికిని ఉపాయముగలవానికిని సమరునకును న ఋదివృదియను ఓషధికిని స్త్రీ అభ్యాసముకును సూర్యుని భార్యకును పేరు
భాగ్య న ఇది శుభరూపమగు నదృష్టముకును పురాకృత శుభాశుభకర్మకును పేరు
పాక్య న ఇది విడ్లవణముకును యవక్షారముకును పేరు
పథ్య త్రి ఇష్టమైన దానికిని స్త్రీ కరకచెట్టుకును పేరు
రథ్య పు ఇది రథమును వహించు గుఱ్ఱముకును స్త్రీ రథసమూహముకును రాజవీథికిని మార్గముకును నాలువీథుల మొగకును పేరు
అర్ఘ్య న ఇది శిలాజిత్తుకును త్రి విద్వాంసునకును న్యాయముకును పేరు
గ్రామ్య పు ఇది మనుష్యునకును త్రి పామర వాక్యముకును రతిబంధ విశేషముకును పేరు
సౌమ్య పు ఇది బుధగ్రహముకును త్రి మనోహరమైనవానికిని శాంతమైనదానికిని చంద్రుడధిదేవత గాగల దానికిని పు ఇల్వలా నక్షత్రములైదింటికిని త్రి స్వల్పమైనదానికిని బోధింపదగిన వానికిని పేరు

రమ్యం మనోరమే రమ్యా రాత్రౌ రమ్యశ్చచంపకే ॥(25)	**రమ్య** త్రి మనోహరమైనదానికిని స్త్రీ రాత్రికిని పు సంపెంగ చెట్టుకును పేరు
సంఖ్యం సమితి సంఖ్యాస్యా దేక (త్వా) ద్వ్యాది విచారయో ।	**సంఖ్య** న ఇది యుద్ధముకును స్త్రీ ఒకటిరెండు అనులెక్కకును విచారణకును పేరు
మధ్యం న్యాయ్యేఽ వకాశేఽ వలగ్నకే లగ్నకేఽ(వ) ధమే॥(26)	**మధ్య** త్రి ఇది న్యాయమైన దానికిని మధ్య యందైనదానికిని పు నడుముకును పు జామీను దారునకును నీచునకును పేరు
మేధ్యం శుచౌ మేదురేచ వాచ్యవన్మేధ్య మాశ్రమే। మేధ్యా ఎ శంఖపుష్ప్యాంస్యా ద్వచాయామప కీర్తితా॥ (27)	**మేధ్య** త్రి పవిత్రమైనదానికిని తరుచైనదానికిని న నివాసముకును స్త్రీ శంఖ పుష్పచెట్టుకును వసకును పేరు
సాధ్యాభిఖ్యా సాధనీయే గణదైవత యోగయో ।	**సాధ్య** త్రి ఇది సాధించదగిన దానికిని సాధ్యు లను దేవయోని విశేషులకును పంచాంగ యోగ భేదముకును పేరు
వంధ్యోఽఫలద్రుమే వంధ్యా త్వప్రజాత స్త్రియామప॥(28)	**వంధ్య** పు ఇదిఫలించనిచెట్టుకును స్త్రీ గొడ్రాలి కిని పేరు
హృద్యం ధవళజీరే చ హృత్ప్రియే హృద్భవేఽపిచ। వశకృద్వేదమంత్రేచ హృద్యావృధ్యాఖ్య భేషజే॥(29)	**హృద్య** న ఇదితెల్లజీలకర్రకును త్రి మనోహర మైన దానికిని హృదయమందుపుటిన దానికిని పు వశ్యమునుజేయు వేదమంత్రముకును స్త్రీ బుదివృదియను ఓషధికిని పేరు
చోద్యం స్యాదద్భుతే ప్రశ్నే చోదనార్హే తు వాచ్యవత్।	**చోద్య** న ఇది అచ్చెరువుకును అడుగుటకును త్రి ప్రేరేపించదగిన దానికిని పేరు
పద్యం శ్లోకే స్తుతౌ పద్యా పద్య శ్శూద్ర పదార్హయో ॥(30)	**పద్య** న ఇది శ్లోకముకును స్త్రీ స్తుతికిని పు శూద్రునకును త్రి పాదముకు తగిన దానికిని పేరు
పుణ్యం మనోజ్ఞేఽ భిహితం తథా సుకృత ధర్మయో ।	**పుణ్య** త్రి మనోహరమైనదానికిని న పుణ్యాము కును ధర్మముకును పేరు
ధిష్ణ్యం సద్మని నక్షత్రే స్థానే శక్తౌ చ పావకే॥ (31)	**ధిష్ణ్య** న ఇది గృహముకును నక్షత్రముకును ప్రదేశముకును సామర్థ్యముకును అగ్నికిని పేరు

ధాన్యం వ్రీహిషు ధాన్యాకే
ధన్య పుణ్యవతి స్మృత ।
ధన్యా ధాన్యా మలక్యోశ్చ
కుడ్యం భిత్తౌ విలేపనే॥

ధాన్య న ఇది ధాన్యముకును ధనియముకును పేరు
ధన్య త్రి ఇది పుణ్యాత్మునకును స్త్రీ ధనియము కును ఉసిరిగ చెట్టుకును పేరు
కుడ్య న ఇది గోడకును పూతకును పేరు

కావ్యం గ్రంధే గ్రహే కావ్య
కావ్యా స్యాత్పూత నాధియో ।
చవ్యం తు చవికా చవ్యా
శతపర్వో గ్రగంధయో ॥
గవ్యం తు గోవ్రాతే గవ్యం
తధా క్షీరాదికే గవాం।
రాగద్రవ్యే చ గవ్యాతు
గోకులే కధితా బుధై ॥

కావ్య న ఇది కవిరచిత గ్రంథముకును పు శుక్ర గ్రహముకును స్త్రీ పూతనకును బుదికిని పేరు
చవ్య న ఇది చవ్యమను గంధద్రవ్యముకును స్త్రీ వృక్షవిశేషముకును వసకును పేరు
గవ్య త్రి ఇది గోవులకు వ్రాతమైన దానికిని గోసంబంధమగు క్షీరాదులకును న రంజకద్రవ్య ముకును స్త్రీ గోసమూహముకును పేరు

ద్రవ్యం స్యాద్ద్రవిణే భవ్యే
పృధివ్యాదౌ చ ఎత్తళే।
భేషజే వినయే చావ
జతుద్రుమవికారయో ॥(35)

ద్రవ్య న ఇది ధనముకును మంగళముకును పృథివ్యాదినవద్రవ్యములకును ఇత్తడికిని ఔషధ ముకును వినయముకును లక్కకును వృక్ష వికారమైన దానికిని పేరు

భవ్యం సత్యే శుభే చాధ
భేద్యవద్యోగ్య భావినో ।
కర్మరంగతరౌ భవ్యో
భవ్యాకరికణోమయో ॥(36)

భవ్య న ఇది నిజముకును శుభముకును త్రి యోగ్య మైనదానికిని కాబోవు దానికిని పు కామారవృక్షము కును స్త్రీ గజఎప్పులికిని పార్వతికిని పేరు

దివ్యం లవంగకే దివ్యం
వలౌ దివిభవేऽన్యవత్।
ఆమలక్యాం స్మృతా దివ్యా
సవ్యం వామప్రతీపయో ॥

దివ్య న ఇది లవంగముకును త్రి సుందరమైన దానికిని స్వరమందైన దానికిని స్త్రీ ఉసిరిగ చెట్టుకును పేరు
సవ్య త్రి ఎడమవైపు దానికిని ప్రతికూలమైన దానికిని పేరు

సవ్యం ప్రోక్తముసీరే చ
సేవ్యార్థే పునరన్యవత్।
గోప్యో దాసీసుతే గోప్యో

సేవ్య న ఇది వటివేరుకును స్త్రీ సేవించదగిన దానికిని పేరు
గోప్య పు ఇది దాసీపుత్రునకును త్రి దాచదగిన

రక్షణీయేఽభిధేయవత్॥	దానికిని పేరు
రూప్యం స్యాదాహత స్వర్ణ రజతే రజతేఽ ఏ చ। రూప్యం ప్రశస్తరూపే తు వాచ్యవత్సముదాహృత ॥(37)	**రూప్య** న ఇది ముద్రించబడిన బంగారు వెండి నాణెములకును వెండికిని త్రి శ్రేష్ఠమైన రూపము గల దానికిని పేరు
ఇభ్య ఆఢ్యే కరేణ్వాంతు భవేదిభ్యా తు సల్లకౌ।	**ఇభ్య** త్రి ఇది ధనవంతునకును స్త్రీ ఆడ ఏనుగకును అందుగ చెటుకును పేరు
లభ్యం యుక్తే చ లబ్ధవ్యే	**లభ్య** త్రి ఇది న్యాయమైన దానికిని పొందతగిన దానికిని పేరు
చార్ఘ్య మర్ఘ్యార్థయోగ్యయో ॥(40)	**అర్ఘ్య** త్రి ఇది పూజార్థమైన దానికిని యోగ్యమైన దానికిని పేరు
చిత్యం మృతకచైత్యే స్యా చ్చిత్యా మృతచితావపి।	**చిత్య** న ఇది శవమును ఉంచెడు రచ్చచావడికిని స్త్రీ కాటికిని పేరు
చైత్య మాయతనే (బుద్ధబింబే) బుద్ధగేహే చోద్దేశ పాదపే॥(41)	**చైత్య** న ఇది దేవాలయముకును బౌద్ధుల గృహముకును రచ్చచెటుకును పేరు
దైత్యోఽసురే సురాయాంతు దైత్యా చండౌషధావపి।	**దైత్య** పు ఇది రాక్షసునకును స్త్రీ కల్లుకును చండమను ఓషధికిని పేరు
భృత్యో దాసే భృతౌ భృత్యా	**భృత్య** పు ఇది సేవకునకును స్త్రీ కూలికిని పేరు
దంత్యోదంతభవేఽధమే॥	**దంత్య** త్రి దంతములవలన పుటిన వరాదులకును నీచునకును పేరు
సత్యం కృతే చ శపథే తథ్యే తద్వతి వాచ్యవత్। తపో లోకాత్పరే ఎత్యో	**సత్య** న ఇది కృతయుగముకును ప్రతిజ్ఞకును నిజముకును త్రి నిజమైన దానికిని పు సత్య లోకముకును పేరు
నిత్యం తు సతతే ధృవే॥	**నిత్య** త్రి శాశ్వతమైన దానికిని నిశ్చయమైన దానికిని పేరు
మూల్యం తు వేతనే వస్నే	**మూల్య** న ఇది కూలికిని వెలకును పేరు
మాల్యం మాలా ప్రసూనయో।	**మాల్య** న ఇది పూలదండకును పుష్పముకును పేరు
బల్యం ప్రధా(న) నే ధాతౌ స్యా	**బల్య** న ప్రధానముకును రేతస్సుకును త్రి

ద్బల్యం బలకరేऽ ఎ చ॥

బలకరమైన దానికిని పేరు

కల్యం సజ్జే ప్రభాతే చ
కల్యో నీరోగదక్షయో ।
కల్యా కళ్యాణవాచి స్యా
త్కాదంబర్యామప స్మృతా॥

కల్య త్రి సిద్ధమైన దానికిని న ప్రాత కాలముకును త్రి రోగములేని వానికిని సమర్థునకును స్త్రీ మంగళవాక్యముకును కల్లుకును పేరు

శల్యం శంకా శరే వంశ
కంబికా యాం చ తోమరే।
శల్యస్తు కధిత శ్శ్వావి
న్మదనద్రుమయోరపి॥(46)

శల్య న ఇదిమేకుకును బాణముకును వెదురు గళిగకును నేజాకత్తికిని పు ఎదుపందికిని మంగ చెటుకును పేరు

కుల్య కులోద్భవే మాన్యే
కులస్వాతి వాతేऽ ఎ చ।
కుల్యం స్యాత్కీకసేऽప్యష్ట
ద్రోణీ శూర్పామిషేషు చ ॥(47)
ఎయ ప్రణాళీ సరితో
కుల్యా జీవంతి కౌషధౌ।

కుల్య త్రి ఇది సత్కులమందుపుటిన వానికిని గౌరవనీయునకును కులముకు ఇష్టమైన వానికిని న నరముకును 8 ద్రోణముల పరిమాణముకును చాటకును మాంసముకును స్త్రీ కాలువకును నదీమాత్రముకును పాలకూరకును పేరు

వేశ్యం వేశ్యాగృహే వేశ్యా
గణికాయాముదీరితా॥

వేశ్య న ఇది భోగము దాని గృహముకును వెలయాలికిని పేరు

ఆస్యం వక్త్రే వక్త్ర మధ్యే
స్థితా వాస్యా చ విశ్రుతా।

ఆస్య న ఇది ముఖముకును నోటికిని స్త్రీ ఉనికికిని పేరు

లాస్యం తౌర్యత్రికే నాట్యే

లాస్య న ఇది నృత్త గీత వాద్యములకును నృత్యముకును పేరు

శస్యం శస్తే ఫలే గుణే॥

శస్య న ఇది ప్రశస్తముకును ఫలముకును గుణముకును పేరు

కశ్యం మధ్యే తురంగాణాం
కశ్యంమద్య కశార్హాయో ।

కశ్య న ఇది అశ్వముయొక్క నడిమి భాగముకును కల్లుకును త్రి కొరడా దెబ్బలకు తగిన దానికిని పేరు

కాంస్యం తు తైజసద్రవ్యే
వాద్యభిత్పానపాత్రయో ॥

కాంస్య న ఇది కంచుకును కంచు తాళములకును కంచుపాత్రముకును పేరు

మత్స్యో మీనాంతరేమీనే

మత్స్య పు చేపలలోని భేదముకును మీనసామాన్యము

విరాటాభిఖ్యయాదవే।

కును విరటరాజుకును యాదవ విశేషునకును పేరు

తిష్య పుష్య కలౌ ధాత్ర్యాం
తిష్యా పుష్య వదిష్యతే॥

తిష్య పు ఇవి పుష్యమి నక్షత్రముకును **పుష్య** కలియుగముకును స్త్రీ ఉసిరిగ చెటుకును పేరు

దూష్యం తు దూషణీయేస్యా
దూష్యం వస్త్రే చ తద్గృహే।

దూష్య త్రి దూషింపదగిన దానికిని న వలువకును గుడారముకును పేరు

వీక్ష్యం తు విస్మయే దృశ్యే
వీక్ష్యో లాసక వాజినో ॥(52)

వీక్ష్య న ఇది అచ్చెరువుకును త్రి చూడదగిన దాని ని పు నాట్యగానికిని గుఱ్ఱముకును పేరు

తార్క్ష్య స్స్యా దశ్వకర్ణాఖ్య
వృక్షే రధ తురంగయో।
తార్క్ష్యం రసాంజనే తార్క్ష్యో
గరుడే గరుడాగ్రజే॥(53)

తార్క్ష్య పు ఇది ఎం చెటుకును రథముకును గుఱ్ఱముకును న రసాంజనముకును పు గరుడునకును అనూరునకును పేరు

లక్ష్యం శరవ్యే సంఖ్యాయాం
లక్ష్యం ఛద్మని సమ్మతం।

లక్ష్య న ఇది గురికిని లెక్కకును మిషకును పేరు

యామ్యాऽవాచ్యాం భరణ్యాం చ
యామ్యోऽగస్త్యే చ చందనే॥(54)

యామ్యా స్త్రీ ఇది దక్షిణ దిక్కుకును భరణీ నక్షత్రముకును పు అగస్త్యమునికిని చందన వృక్షముకును పేరు

ఇజ్యాదానేऽధ్వరే ర్చాయాం
సంగే చేజ్యోగురౌ మత ।

ఇజ్యా స్త్రీ ఇది ఈవికిని యజ్ఞముకును పూజకును కలయికకును పు బృహస్పతికిని పేరు

వ్రజ్యా పర్యటనే ప్రోక్తా
వర ప్రస్థానయోరపి॥

వ్రజ్యా స్త్రీ ఇది తిరుగుటకును సజాతీయ సమూహముకును, ప్రయాణముకును పేరు.

శయ్యా తల్పే శబ్దగుంభే
స్యాన్మాయా శాంబరీ ధియో ।
మాయా దంభే కృపాయాం చ
మాయ పీతాంబరేऽసురే॥(56)

శయ్యా స్త్రీ పాన్పునకును శబరచనకును పేరు

మాయా స్త్రీ ఇది ఇంద్రజాలముకును బుదికిని కపటముకును దయకును పు విష్ణువుకును రాక్షసునకును పేరు

కన్యా కుమారికా నార్యో
రోషధీ రాశిభేదయో ।

కన్యా స్త్రీ పది సంవత్సరములలోపు వయసు గల స్త్రీకిని సామాన్య స్త్రీకిని ఘృత కుమారియను ఓషధికిని కన్యారాశికిని పేరు

కక్ష్యాబృహతి కాయాంస్యా

కక్ష్యా స్త్రీ ఇది ఉత్తరీయ వస్త్రముకును మొల నూలు

త్కాంచ్యాం మధ్యేభ బంధనే॥ (57) కును ఏనుగనడుముకు కటుతోలు పటకాకును మేడలు
వారాణ్య దీనాం ప్రకోష్ఠేచ మొదలగు వాటిముందరి చావడికిని పేరు
కృత్యం విద్విష్ట కార్యయో । **కృత్య** త్రి శత్రువుకును న కార్యముకును స్త్రీ
కృత్యాఽ దేవతా భేదే యజ్ఞదేవతా విశేషముకును త్రి భావార్థకము మొద
కృత్యాస్తు వ్యాదిషు స్మృతా॥(58) లగు వాటియందువచ్చు ప్రత్యయ విశేషముకును పేరు
వింధ్యా భవేల్లవల్యాం చ **వింధ్యా** స్త్రీ ఇది వెన్నెల తీగకును పు రోగ విశేష
వింధ్యో రుక్ శైలభేదయో । ముకును వింధ్యపర్వతముకును పేరు
సంధ్యా నదీ కాలభిదో **సంధ్యా** స్త్రీ ఇది సంధ్యా నదికిని సంధ్యాకాలము
శ్చింతా మర్యాదయోరపి ॥(59) కును విచారముకును పొలిమేరకును ప్రతిజ్ఞ
ప్రతిజ్ఞాయాం చ సంధానే కును కూర్చుటకును పుష్ప విశేషముకును పేరు
సంధ్యా చ కుసుమాంతరే ।

ఛాయా స్యాదాతపాభావే **ఛాయా** స్త్రీ ఇది నీడకును ప్రతిబింబముకును
ప్రతిబింబా ర్కయోషితో ॥(60) సూర్యుని భార్యకును పరిపాలించుటకును లంచ
పాలనో త్కోచయో కాంతి ముకును కాంతికిని యోగ్యమైన శోభకును
సచ్ఛోభా పంక్తి షు స్మృతా। వరుసకును పేరు
క్రియా కర్మణి చేష్టాయాం **క్రియా** స్త్రీ ఇది పనికిని అవయవ వ్యాపారము
కరణే సంప్రధారణే ॥ (61) కును సాధనముకును యుక్తాయుక్తములను నిశ్చ
ఆరంభో పాయ శిక్షా ర్చా యించుటకును ప్రారంభముకును ఉపాయము
చికిత్సా నిష్కృ తి ష్వపి । కును శిక్షకును పూజకును రోగచికిత్సకును
ప్రతిక్రియకును పేరు

త్రయీ త్రివేద్యాం త్రితయే **త్రయీ** స్త్రీ ఇద ఋగ్యజుస్సామవేదములకును
పురంధ్ర్యాం సమతావపి ॥(62) మూటికిని కుటుంబము గల స్త్రీకిని మంచి బుద్ధిగల
స్త్రీకిని పేరు

★ అథ యాంత త్రివర్గ ★

విజయస్తు జయే పార్థే **విజయ** పు ఇది జయముకును అరుసునకును
గౌర్యాంతు విజయా తిథౌ। స్త్రీ పార్వతికిని విజయదశమికిని పేరు
వినయ ప్రణతౌ ప్రాహు **వినయ** పు ఇది నమ్రతకును స్త్రీ దండనకును
శ్శిక్షాయాం వినయామతా ॥ పేరు

విషయ స్స్యాదింద్రి యార్థే	**విషయ** పు శబ్దస్పర్శ రూపరసగంధములకును
దేశే జనపదేఽపిచ।	దేశముకును పటణముకును ప్రత్యక్ష వస్తువు
గోచరే చ ప్రబంధా దే	కును ప్రబంధాదులవలన యెవనిచేత నేది తెలియ
ర్యస్య జ్ఞాతశ్చ తత్ర చ॥	బడుచున్నదో దానికిని పేరు
లనయో వ్యసనే దైవే	**అనయ** పు దుఖముకును దైవముకును
చాశుభే చాపిది స్మృత।	అమంగళముకును ఆపదకును పేరు
సన్నయ స్సమవాయేఽపి	**సన్నయ** పు ఇది సమూహముకును వీపునందలి
పృష్ఠస్థాయిబలేఽపి చ॥	బలముకును పేరు
ప్రణయ ప్రేష్ణి విస్రంభే	**ప్రణయ** పు ప్రేమకును విశ్వాసముకును
యాచ్నా ప్రసరయోరపి।	యాచించుటకును వ్యాపించుటకును పేరు
వలయ కంఠరోగే స్యా	**వలయ** పు ఇది గండమాలారోగముకును న
ద్వలయం కంకణేఽపి చ॥	కడియముకును పేరు
మలయో దేశ ఆరామే	**మలయ** పు మలయ దేశముకును ఉద్యాన
శైలాంశే పర్వతాంతరే।	వనముకును పర్వతమందలి యొక భాగముకును
మలయా త్రివృత్యాం స్యా	మలయ పర్వతముకును స్త్రీ తెల్లతెగడకును పేరు
ద్విస్మయోఽద్భుత గర్వయో ॥(67)	**విస్మయ** పు అచ్చెరుపాటుకును గర్వముకును పేరు
ప్రళయో మృత్యు కల్పాంత	**ప్రళయ** పు ఇది మృత్యువుకును ప్రళయ కాలము
మూర్ఛా ద్వేషు ప్రయుజ్యతే।	కును మూర్ఛకును పేరు
లభయం స్యాదుశీరే చ	**అభయ** న ఇది వటి వేరుకును స్త్రీ కరక చెటు
ఎధ్యాయా మభయా భయం॥(68)	కును త్రి భయములేని దానికిని పేరు
నిర్భయే వాచ్యవత్ప్రోక్తం	
హృదయం మానసో రసో ।	**హృదయ** న ఇది మనస్సుకును వక్షముకును
బుక్కాయా	వక్షమందలి మాంసము (గుండె) కును పేరు
ముదయ పూర్వ	**ఉదయ** పు ఉదయ పర్వతముకును అభివృదికిని
పర్వతే చోన్నతావపి॥(69)	పేరు
ప్రత్యయ శ్శపథే రంధ్రే	**ప్రత్యయ** పు ఒటుకును కన్నముకును విశ్వాస
విశ్వాసాచార హేత షు।	ముకును ప్రసిదమగుటకును సనాది ప్రత్యయ
ప్రధితత్వే సనాదౌ చా	ముకును వశమగుటకును జ్ఞానముకును శబము

ష్యధీనే జ్ఞాన శబ్దయో ॥(70)
లత్యయోఽతిక్రమే దండే
వినాశే దోష కృచ్ఛ్రయో ।
ఆశయ స్స్యాదభిప్రాయే
మానసా ధారయోరపి ।
నికాయో నిలయే లక్ష్యే
సంహాతానాం సముచ్చయే ।
ఏకార్థ భాజినివహే
పరమాత్మని చేష్యతే॥ (72)
క్షేత్రియం క్షేత్రజ తృణే
పరదార రతేఽపి చ ।
అన్యదేహ చికిత్సార్హే
సాధ్యరోగేఽపి కథ్యతే॥(73)
కషాయో రసభేదే స్యా
దంగరాగే విలేపనే ।
నిర్యాస చ కషాయస్తు
సురభౌ లోహితేఽన్యవత్॥(74)
కులాయ పక్షినిలయ
స్థానయో ర్నీడవన్మత ।
ఉపాయ స్సామ భేదాదా
వుపాయ స్యాదుపాగతౌ॥
పర్యాయస్తు ప్రకారేస్యా
న్నిర్మాణేఽవసరేక్రమే।
సంస్త్యాయ స్సన్నివేశే చ
సంస్థానే విస్తృతావపి॥ (76)

వ్యవాయ స్సురతేఽఽంతర్ధౌ
వ్యవాయం తేజసి స్మృతం ।

కును పేరు
అత్యయ పు ఇది మీరుటకును శిక్షకును మరణముకును పాపముకును కష్టముకును పేరు
ఆశయ పు అభిప్రాయముకును మనస్సుకును ఆశ్రయముకును పేరు
నికాయ పు గృహముకును గురికిని పేరుగానుండు వస్తువులనొక్కచోటజేర్చుటకును సమాన ధర్మముగల ప్రాణిసమూహముకును పరబ్రహ్మముకును పేరు
క్షేత్రియ న ఇది పంటభూమియందలి కసవుకును పు పరస్త్రీలోలునకును పరులదేహమందు చికిత్స చేయదగిన రోగాదులకును అసాధ్యమైన రోగముకును పేరు
కషాయ న ఇది వగరుకును చందనాదులమై పూతకును పూతకును చెట్లబంకకును త్రి పరిమళముగల దానికిని రక్తాధికశ్వేత వర్ణము గల దానికిని పేరు
కులాయ పు ఇది నీడ శబమువలెనే పక్షిగూటికిని సానముకును పేరు
ఉపాయ పు ఇది సామాది చతురుపాయములకును సమీపమునకు వచ్చుటకును పేరు
పర్యాయ పు ఇది మఱియొక విధముకును నిర్మించుటకును సమయముకును వరుసకును పేరు
సంస్త్యాయ న గృహముకును పు పట్టణముయొక్క వెలుపలనుండు బయలు ప్రదేశముకును విస్తారముకును పేరు
వ్యవాయ పు ఇది సురతముకును అంతరానముకును న తేజస్సుకును పేరు

సమయి శ్శపథే కాలే
సద్ధాంతే వృత్త సంవిదో ॥
శాలేయం శతపుష్పాయా
మావా శ్శాల్యుద్భవోచితే।
శైలేయం సింధులవణే
తాళపర్ణ్యాం చ శైలజే॥(78)
చంచరీకేతు శైలేయో
గాంగేయే జాహ్నవీసుతే।
కశేరు ణ్యర్ణ ముస్తాసు
గాంగేయమితి కథ్యతే॥
చాంపేయ శ్చంపకే స్వర్ణే
కింజలే నాగకేసరే।
కాలేయో దైత్యభేదేస్యా
త్కాలేయం కాలఖండకే॥(80)
(కాలేయం కుంకుమే కృష్ణా
గురౌ స్యా త్పీతచందనె)
వాలేయోఽంగారవల్లర్యాం
ఖరే బలవాతే మృదౌ॥

సమయ పు ప్రతిజకును కాలముకును సిద్ధాంతము కును వ్యాపారముకును జ్ఞానముకును పేరు
శాలేయ న ఇది పెద సదాపచెటుకును పు వడ్లుపండెడు భూమికిని పేరు
శైలేయ న ఇది సైంధవ లవణముకును మురయను ఓషధికిని రాతిపువ్వుకును పు తుమ్మెదకును పేరు
గాంగేయ పు ఇది భీష్మునకును న తామర కలువమొదలగు వాటి దుంపను బంగారుకును తుంగముస్తెకును పేరు
చాంపేయ పు ఇది సంపెంగచెటుకును బంగారుకును కేసరముకును నాగకేసరపుచెట్టుకును పేరు
కాలేయ పు ఈ పేరుగల రాక్షసునకును న గర్భగోళమందలి నల్లని మాంసవిశేషముకును కుంకుమకును కృష్ణాగురుకును కృష్ణచందనముకును పేరు
బాలేయ పు నిప్పువన్నె గుత్తులు గల క్రానుగు చెటుకును త్రి బలియంశమైనదానికిని మృదువైన దానికిని పేరు

ఆత్రేయో మునిభేదే స్యా
దాత్రేయీ సరిదంతరే।
ఆత్రేయీ పుష్పవత్యాంచ
పానీయం పేయ వారిణో ॥(82)

ఆత్రేయ పు ఆత్రేయమునికిని ఈ స్త్రీ నదీ విశేషముకును రజస్వలా స్త్రీకిని పేరు
పానీయ త్రి ఇది పానముచేయదగిన దానికిని న జలముకును పేరు

ఐణేయ మేణీ చర్మాదౌ
రతబంధాంతరే స్త్రియాం।
ఆశ్వీయ మశ్వసంఘాతే(బంధేచా)
ఽశ్వీయ మశ్వవాతేఽన్యవత్॥(83)

ఐణేయ న ఇది లేడియొక్క చర్మము మొదలగు వాటికిని స్త్రీల రతిబంధ విశేషముకును పేరు
ఆశ్వీయ న ఇది అశ్వసమూహముకును త్రి అశ్వములకు దగినదానికిని పేరు

ఇంద్రియంతు వ్యాషీకేస్యా	**ఇంద్రియ** న ఇది కర్మజ్ఞానాత్మకేంద్రియముల
దింద్రియం రేతస స్మృతం।	కును శుక్లముకును పేరు
జఘున్యం చరమే శిశ్నే	**జఘన్య** న చివర భాగముకును శిశ్నముకును
జఘున్యం గర్హితేऽన్యవత్॥	త్రి నిందితమైన దానికిని పేరు
వదాన్యో దానశౌండేస్యా	**వదాన్య** త్రి ఇది మిగులదానము చేయువానికిని
ద్వదాన్య శ్చారుభాషిణే।	పు చక్కనిమాటలాడువానికిని పేరు
పర్జన్యో మేఘుశబ్దే స్యా	**పర్జన్య** పు ఇది ఉరుముకును గరించు మేఘము
ద్ధ్వనదంబుద శక్రయో ॥	కును ఇంద్రునకును పేరు
బ్రహ్మణ్యో బ్రహ్మసాధౌచ	**బ్రహ్మణ్య** త్రి బ్రాహ్మణునకిష్టమైన దానికిని
బ్రహ్మణ్యశ్చ శనైశ్చరే।	పు శని గ్రహముకును పేరు
బ్రాహ్మణ్యం బ్రాహ్మణత్వే స్యా	**బ్రాహ్మణ్య** న ఇది బ్రాహ్మణుడగుటకును
త్సంహతౌ చ ద్వి జన్మనాం॥(86)	బ్రాహ్మణ సంఘముకును పేరు
శీర్షణ్యా మాహు ర్విశద	**శీర్షణ్య** పు నునుపైనవెంద్రుకలకును బొమిడిక
కేశ శీర్షకయోరప।	ముకును పేరు
వారణ్య మక్షయే ద్రవ్యే	**వారణ్య** న నాశములేని దానికిని ధనముకును
వరాటే స్స్వర్ణ రేతసో ॥	గవ్వకును బంగారుకును శుక్లముకును పేరు
సౌకర్యం స్యాదనాయాసే	**సౌకర్య** న ఆయాసములేకయుండుటకును
క్రియాయాం సూకరస్య చ।	పందులు చేయు కృత్యముకును పేరు
శ్వశుర్యో దేవరే శ్యాలేऽ	**శ్వశుర్య** పు మరదికిని పత్నీభ్రాతకును పేరు
ప్యహార్యస్థిర శైలయో ॥	**అహార్య** త్రి స్థిరమైన దానికిని పర్వతముకును పేరు
ప్రకీర్య పూతికరజే	**ప్రకీర్య** పు నెమలడుగుచెటుకును త్రి చిమ్మదగిన
వికీర్యే త్వభిధేయవత్।	దానికిని పేరు
సౌరభ్యమాహు స్సౌగంధ్యే	**సౌరభ్య** న ఇది పరిమళమగుటకును సౌందర్య
చారు త్వే గుణగౌరవే॥	ముకును గుణాతిశయముకును పేరు
నేపథ్యం రంగ భూమౌస్యా	**నేపథ్య** న ఇది నాట్యసలముకును వస్త్రాద్యలంకా
న్నేపథ్యం చ ప్రసాధనే।	రములచేత వచ్చినస్వభావవ్యతిరిక్తమైన శోభకును పేరు
ఆతిథ్యమాతిథేయే స్యా	**ఆతిథ్య** న ఇది అతిథిసత్కారార్థమైన ద్రవ్యము
దాతిథ్యశ్చాతిథావప॥ (90)	కును పు అతిథికిని పేరు

సామర్థ్యం యోగ్యతాశక్త్యో	**సామర్థ్య** న యోగ్యతకును శక్తికిని పేరు
రపత్యం పుత్రయోర్మతం।	**అపత్య** న ఇది త్రీ పుం రూపసంతానము పేరు
కౌకృత్య మనుతాపే స్యా	**కౌకృత్య** న ఇది పశ్చాత్తాపముకును అకార్య
దయుక్త కరణేऽ ఎ చ॥(91)	కరణముకును పేరు
లౌహిత్య స్సాగరే వ్రీహౌ	**లౌహిత్య** పు ఇది సముద్రముకును ధాన్యము
	కును పేరు
వాదిత్య స్త్రిదశే రవౌ।	**ఆదిత్య** పు దేవునకును సూర్యునకును పేరు
పౌలస్త్యో రావణే శ్రీదేऽ	**పౌలస్త్య** పు ఇది రావణునకును కుబేరునకును పేరు
ప్యౌచిత్యం సత్యయోగ్యయో॥	**ఔచిత్య** న ఇది నిజముకును తగియుండుటకును పేరు
ప్రసవ్య మనుకూలే స్యా	**ప్రసవ్య** త్రి ఇది అనుకూలమైన దానికిని ప్రతి
త్ప్రతికూలేऽపి వాచ్యవత్।	కూలమైన దానికిని పేరు
అవధ్యమవధార్థే స్యా	**అవధ్య** త్రి చంపదగిన వానికిని న అర్థములేని
దనర్థ కవచస్యఎ॥ (93)	మాటకును పేరు
ప్రణాయ్యోऽసమ్మతేప్రోక్త	**ప్రణాయ్య** త్రి సమ్మతిలేని దానికిని కోరికలేని
శ్చాభిలాషవివర్జితే।	దానికిని పేరు
శాండిల్యో మునిభేదే స్యా	**శాండిల్య** పు ఇది శాండిల్యమహామునికిని అగ్ని
చ్ఛాండిల్య పావకాంతరే॥	విశేషముకును పేరు
మంగళ్య స్త్రాయమాణే స్యా	**మంగళ్య** పు ఇది కలుత్రానుగు చెటుకును
ద్బిల్వేऽశ్వత్థే మసూరకే।	మారేడు చెటుకును రావి చెటుకును చిఱుసెన
మంగళ్యం దధ్నిమంగళ్యో	గకును న పెరుగునకును త్రి మనోహరమైన
మనోజ్ఞే త్వభిధేయవత్॥(95)	దానికిని స్త్రీ గోరోచనముకును ప్రేంకణపుచెటు
మంగళ్యా రోచనాయాం చ	కును పెదసదాపచెటుకును బరివెంకచెటుకును
ప్రియంగు శతపుష్పయో।	సంకుప్పచెటుకును జమ్మిచెటుకును తెల్లవసకును
అథ పుష్పేశంఖపుష్పీ	పేరు
శమీ శుక్లవ చా ఽుచ॥ (96)	
అధృష్యస్తుప్రగల్భే స్యా	**అధృష్య** త్రి ప్రౌఢమైనదానికిని స్త్రీ ఈ పేరుగల
దధృష్యా నిమ్నగాభిధ।	నదికిని పేరు
పారుష్యం ఎరుషత్వే స్యా	**పారుష్య** న ఇది కరినత్వముకును నందన వన

ద్వనే శక్రస్య గీష్పతౌ॥(97)	ముకును పు బృహస్పతికిని పేరు
పారుష్యోఽథ	
భుజిష్య స్స్యాత్సహాయే	**భుజిష్య** పు ఇది సహాయమునకును హస్తమున
హస్తసూత్రకేఽస్వతంత్రే చ	ధరించు సూత్రముకును స్వతంత్రునకును త్రీ
భుజిష్యాతు దాసీ గణి	భోగాశమై యుంచుకొన్న దానికిని వేశ్యకును
కయో ర్మతా॥ (98)	పేరు
చక్షుష్య కేతకే పుండ	**చక్షుష్య** పు ఇది మొగలి చెట్టుకును పుండరీక
రీకవృక్షే రసాంజనే।	వృక్షముకును రసాంజనముకును కుళుతాంజన
కుళుత్థి కా సుభగయో	ముకును త్రి సుందరమైన దానికిని నేత్రములకు
శ్చక్షుష్యోఽక్షిహితేఽన్యవత్॥(99)	హితమైన దానికిని పేరు
జటాయు ర్గుగ్గులు తరౌ	**జటాయు** పు ఇది గుగ్గిలపు చెట్టుకును అనూరుని
జటాయు ర్విహాగాంతరే।	పుత్రుడగు జటాయువుకును పేరు
ఊర్ణాయు క్షణభంగేస్యా	**ఊరాయు** పు సాలెపురుగుకును మేకబొచ్చుతో
న్మేషకంబళ మేషయో ॥	నేసిన కంబళికిని మేకకును పేరు
దేవయు ర్ధార్మికే ఖ్యాతో	**దేవయు** పు ఇది ధర్మాత్మునకును లోకసంచారి
దేవయు ర్లోకయాత్రికే।	కిని పేరు
మృగయు ర్బ్రహ్మణి ప్రోక్తో	**మృగయు** పు ఇది బ్రహ్మకును నక్కకును
గోమాయు ర్వ్యాధయోరపి॥(101)	కిరాతునకును పేరు
భువన్యు ర్జ్వలనే భానౌ	**భువన్యు** పు ఇది అగ్నికిని సూర్యునకును
భువన్యు శ్శశలాంఛనే।	చంద్రునకును పేరు
శరణ్యు ర్వారిదే వాతే	**శరణ్యు** పు ఇది మేఘముకును వాయువుకును పేరు
క్షిపణ్యు స్సురభౌ తనౌ॥	**క్షిపణ్యు** త్రి పరిమళము గల దానికిని పు శరీర
	ముకును పేరు
తపస్యా వ్రతచర్యాయాం	**తపస్యా** త్రీ ఇది వ్రతానుష్ఠానముకును పు
తపస్యో మాస ఫాల్గునే।	ఫాలున మాసముకును పేరు
రహస్యా నిమ్నగాభేదే	**రహస్యా** త్రీ ఇది నదీ విశేషముకును దాచదగిన
గోపనీయే తు వాచ్యవత్॥	దానికిని పేరు
పయస్యా క్షీరకాకోల్యాం	**పయస్యా** త్రీ ఇది పాలకాకోలి చెట్టుకును త్రి

పయోవాతభవేఽన్యవత్।	పాలయందువాతమైన దానికిని పాలయందు
పయస్యా దుగ్ధికాయాం చ	పుటిన నేయి మొదలగు వాటికిని స్త్రీ ఎన్నపాల
స్వర్ణ క్షీర్యాం చ కథ్యతే॥	చెటుకును కంకుషపు చెట్టుకును పేరు
అహల్యా చాప్సరో భేదే	**అహల్యా** స్త్రీ ఇది అహల్యయను అప్సర స్త్రీకిని
గౌతమస్య చ యోషితి।	గౌతముని భార్యకును పేరు
విశల్యా లాంగలీ దంతీ	**విశల్యా** స్త్రీ ఇది నీటిఎప్పలిచెటుకును నాగదంతి
గుడూచీ త్రిపుటాసుచ॥(105)	చెటుకును తిప్పతీగకును తెల్లతెగడకును పేరు
అభిఖ్యా కీర్తి (మహసో) యశసో	**అభిఖ్యా** స్త్రీ ఇది కీర్తికిని యశస్సునకును
రభిఖ్యా నామశోభయో ।	పేరుకును శోభకును పేరు
ద్వితీయా తిథిభిత్పత్న్యో	**ద్వితీయా** స్త్రీ ఇది విదియతిథికిని భార్యకును
పూరణ్యామపి చ ద్వయో ॥	త్రి రెండవదానికిని పేరు
నాదేయీ నాగరంగే స్యా	**నాదేయీ** స్త్రీ ఇది నారింజచెటుకును తక్కెడు
జ్జయాయాం జలవేతసే।	చెటుకును నీటిప్రబ్బచెటుకును నేలనేరేడుచెటు
భూమిజంబ్వాం జపాయాం చ	కును దాసానిచెటుకును త్రి అంగుషవిహీనున
వ్యంగుష్ఠే చ సమీక్ష్యతే॥	కును పేరు
★ **అథయాంతశ్చతుర్వర్ణ** ★	
భవేదనుశయో ద్వేషే	**అనుశయ** పు వైరముకును పశ్చాత్తాపముకును
పశ్చాత్తాపాను బంధయో ।	సంబంధముకును పేరు
స్మృత స్సముదయో బృందే	**సముదయ** పు ఇదిసమూహముకును యుద
సంయుగే సముపక్రమే॥(108)	ముకును ప్రారంభించుటకును పేరు
ప్రతిశ్రయ స్సభాయాంస్యా	**ప్రతిశ్రయ** పు ఇది ఓలగముకును ఆధారము
దాశ్రయేఽపి ప్రతిశ్రయ ।	కును పేరు
సముచ్ఛ్రయ స్సముత్సేధే	**సముచ్ఛ్రయ** పు ఇది ఔన్నత్యముకును విరోధ
విరోధేఽపి సముచ్ఛ్రయ ॥	ముకును పేరు
వారణ్మయో లోకధాతౌ	**వారణ్మయ** పు ఇదిబ్రహ్మకును త్రి సువర్ణవికార
స్యాత్సువర్ణ మయే న్యవత్।	మైన దానికిని పేరు
అవశ్యాయో హిమే గర్వే	**అవశ్యాయ** పు ఇదిమంచుకును గర్వముకును పేరు
సముదాయో గణే యుధి॥	**సముదాయ** పు ఇది సమూహముకును

	యుద్ధముకును పేరు
పరిధాయో జలస్థానే	**పరిధాయ** పు నీరునిలచెడు తావుకును భాగము
పరిచ్ఛేద నితంబయో ।	కును ఎరుదుకును పేరు
సంపరాయస్సమీకే స్యా	**సంపరాయ** పు ఇది యుద్ధముకును ఆపత్తు
దాపదుత్తరకాలయో ॥	కును రాబోవు కాలముకును పేరు
నిరామయోఽన్యవత్కల్యే	**నిరామయ** త్రి రోగములేని వానికిని అడవి
స్యాదిడిక్కే నిరామయ ।	మేకకును పేరు
సమాహ్వయ స్స్యాత్సంగ్రామే	**సమాహ్వయ** పు యుద్ధముకును కోళ్ళు గొఱ్ఱెలు
ద్యూతే చ పశుపక్షిభి ॥ (112)	మొదలగు వాటిచేత పందెములు కట్టుటకును పేరు
మహాలయో విహారే స్యా	**మహాలయ** పు ఇది బౌదాలయముకును పుణ్యా
త్తీర్థే చ పరమాత్మని।	క్షేత్రముకును పరమాత్మకును పేరు
రౌహిణేయో భవేద్వత్సే	**రౌహిణేయ** పు ఇది ఆవుదూడకును బలరాముని
రేవతీరమణే బుధే ॥(113)	కును బుధగ్రహముకును పేరు
పౌరుషేయో వికారే స్యా	**పౌరుషేయ** త్రి పురుష వికారమైన దానికిని న
త్పురుషస్య పదాంతరే।	పురుష ప్రయత్నముకును పురుష సమూహము
పుంస స్సమూహ వధయో	కును చంపుటకును త్రి పురుషునిచేత జేయబడిన
పురుషేణ కృతేఽపి చ॥(114)	దానికిని పేరు
భాగధేయం స్మృతం భాగ్యే	**భాగధేయ** న అదృషముకును పు వంతుకును
భాగ (ప్రత్యయ) ప్రత్యాయయోరపి।	పన్నుకును పేరు
బిలేశయో మూషకే స్యా	**బిలేశయ** పు ఇది ఎలుకకును సర్పముకును
ద్భుజంగేఽపి బిలేశయ ॥	పేరు
జలాశయ ముశీరే చ	**జలాశయ** న ఇది వట్టివేరుకును పు నదీ మధ్య
జలాధారే జలాశయ ।	మందలి మడుగునకును పేరు
చంద్రోదయో వితానేస్యా	**చంద్రోదయ** పు మేలు కటుకును చంద్రోదయ
త్తథా చంద్రోదయౌ షధౌ ॥(116)	మనెడి యౌషధముకును పేరు
ఫలోదయ స్స్యాత్త్రిదివే	**ఫలోదయ** పు స్వరముకును లాభముకును
లాభేఽపి చ ఫలోదయ ।	పేరు
మహోదయ కాన్యకుబ్జే	**మహోదయ** పు కన్యాకుబదేశముకును ప్రభుత్వ

ప్యాధి ఎత్యా ఎవర్గయో ॥(117)	ముకును మోక్షముకును పేరు
స్థూలోచ్ఛయ స్త్వసాకల్యే	**స్థూలోచ్ఛయ** పు. అసంపూరత్వముకును చఱప
గండోపల వరండయో ।	రాతికిని లోపలితినెకును ఏనుగులయొక్క
గజానాం మధ్యమగతౌ	మధ్యమ గతికిని పేరు
స్థూలోచ్ఛయ ఉదాహృత ॥	
ధనంజయోऽర్జునే వహ్నౌ	**ధనంజయ** పు పాండవ మధ్యమునకును అగ్ని
కకుభే దేహమారుతే ।	కిని మద్దిచెట్టుకును శరీర సంబంధమైన బహా
నాగాంతరే చాऽ	ర్వాయు విశేషముకును సర్పవిశేషముకును పేరు
పసవ్యం దక్షిణ	**అపసవ్య** త్రి శరీరముయొక్క కుడివైపు దానికిని
ప్రతికూలయో ॥(119)	ప్రతికూలమైన దానికిని పేరు
మార్జా(రీ) లీయ స్స్మృతశ్శూద్రే	**మారాలీయ** పు ఇది శూద్రునకును ఎల్లికిని
బిడాలే కాయశోధనే।	శరీర శుద్ధికిని పేరు
తండులీయ శ్శాకభేదే	**తండులీయ** పు ఇది చిర్రికూరకును వాయు
విడంగద్రుమ ధాన్యయో ॥	విడంగపు చెట్టుకును ధాన్యముకును పేరు
తృణశూన్యం మల్లికాయాం	**తృణశూన్య** న ఇది మల్లితీగెకును మొగలి పండు
కేతక్యాశ్చ ఫలేऽ ఎ చ ।	కును పేరు (పా తృణశూల్యం)
మహామూల్యం మహార్ఘే స్య	**మహామూల్య** త్రి గొప్ప విలువగల దానికిని న
త్పద్మరాగమణావ ॥ (121)	పద్మరాగ మాణిక్యముకును పేరు
అధశ్శయ్యా మృతౌ భూమి	**అధశ్శయ్యా** స్త్రీ ఇది మరణముకును భూమియందు
శయ్యాయాంఎత్పకాననే।	శయనించుటకును శ్మశాన వాటికకును పేరు
ఉపకార్యా వస్త్రసద్మ	**ఉపకార్యా** స్త్రీ ఇది డేరాకును త్రి ఉపకారము
న్యుప కారోచితే న్యవత్ ॥ (122)	నకు తగినదానికిని పేరు
★ అథయాంతః పంచవర్ణః ★	
దుగ్ధతాలీయ మిత్యేత	**దుగ్ధతాలీయ** న పాలమామిడి చెటుకును పాల
ద్దుగ్ధాగ్రే దుగ్ధఫేనకే ।	మీదినుఱుగకును పేరు
భవేత్ప్రవచ నీ యా ఖ్యా	**ప్రవచనీయ** త్రి చెప్పదగిన దానికిని వాచాలున
ప్రవాచ్యే చ ప్రవక్తరి ॥	కును పేరు
కాలానుసార్యం కా (వే) లీయే	**కాలానుసార్య** న ఇది జాపకపర్వతమున ఖట్టు

శైలేయే శంశుపాద్రుమే।	కృష్ణచందనముకును రాతిపువ్వుకును ఇరుగుడు చెట్టుకును పేరు
వృషాకపాయీ శ్రీగౌర్యో ర్జీవంత్యాం చ శతావరౌ॥	**వృషాకపాయీ** స్త్రీ లక్ష్మికిని పార్వతికిని పాల కూరకును ఎల్లిఎచ్చురకును పేరు
ప్రత్యుద్గమనీయ ముప స్థేయే ధౌతాంశుకద్వయే।	**ప్రత్యుద్గమనీయ** న పొందదగినదానికిని ఝాళణ చేయబడిన వస్త్రయుగ్మముకును పేరు
విష్వక్సే న ప్రియాలక్ష్మ్యం త్రాయమాణౌషధావపి॥(125)	**విష్వక్సేనప్రియా** స్త్రీ ఇది లక్ష్మికిని కలుక్రానుగు చెట్టుకును పేరు

★ అథ రాంతవర ★

ర పావకే చతీక్ష్ణే చ	**ర** పు ఇది అగ్నికిని తీక్షణముకును పేరు
రాస్స్మృత స్స్వర్ణ విత్తయో ।	**రా** పు ఇది బంగారుకును ధనముకును పేరు
స్రు స్స్రువే నిర్ఝ్ రేచాపి	**స్రు** స్త్రీ ఇది స్రువముకును ప్రవాహముకును పేరు
ద్రూ స్స్వర్ణే కామరూపిణి॥ (1)	**ద్రూ** పు ఇది బంగారుకును ఇచ్ఛాధీనమైన రూపముగల వానికిని పేరు
శ్రీ ర్వేషరచనా శోభా భారతీ సరళద్రుషు। లక్ష్మ్యాం త్రివర్గ సంప(త్త్యా) త్తి వేషో ఎకరణే మతా॥ (2)	**శ్రీ** స్త్రీ ఇది అలంకరించుటకును కాంతికిని సరస్వతికిని సరళదేవదారుచెట్టుకును లక్ష్మికిని ధర్మార్థ కామములకును సంపదకును వేషము కును సాధనముకును పేరు

★ అథ రాంతో ద్వివర్ణ ★

అరం శీఘ్రే చ చక్రాంగే శీఘ్రగే పునరన్యవత్।	**అర** న ఇది శీఘ్రముకును చక్రము యొక్క అంచుకును త్రి శీఘ్రగామికిని పేరు
కరో వర్షోపలే పాణౌ శుండా ప్రత్యాయర శ్మిషు॥	**కర** పు ఇది వడగండ్లకును హస్తముకును గజ తుండముకును పన్నుకును కిరణముకును పేరు
ఖర స్స్యాద్గర్ద భే దేవ తాడే తీక్షణేసురేపి చ।	**ఖర** పు ఇది గాడిదకును దేవతాళ వృక్షముకును త్రి తీవ్రమైన దానికిని పు ఖరాసురునకును పేరు
గరో వ్యాధా వుపవిశే ఎషి చ కరణే గరం॥ (4)	**గర** పు ఇది వ్యాధికిని కృత్రిమ విషముకును విషముకును న పంచాంగకరణముకును పేరు
చరో ద్యూతప్రభేదే స్యా	**చర** పు ఇది ద్యూత విశేషముకును గుణదోష

చ్చార జంగమయో శ్చలే।

గ్రహణార్థము రాజుచే పంపబడిన గూఢచారికిని త్రి చలించు దానికిని పు చలించుటకును పేరు

నరం తు రామకర్పూరే
నరోఽజేమానవేఽర్జునే॥

నర న ఇది రామకర్పూరమను తృణవిశేషము కును పు బ్రహ్మకును మనుష్యునకును అరు నునకును పేరు

పర స్స్యాదుత్తమా న్యాత్మ
వైరి దూరేషు కేవలే।
పరమవ్యయమిచ్ఛంతి
భరోఽతిశయ భారయో ॥

పర త్రి ఇది శ్రేష్ఠమైన దానికిని మరియొక దానికిని పు పరమాత్మకును శత్రువుకును త్రి దూరమైన దానికిని అ ముఖ్యముకును పేరు

భర పు. ఇది అతిశయముకును బరువుకును పేరు

వరోఽభీష్టే దేవతాదే
ర్వరో జామాతృ షిడ్గయో ।
శ్రేష్ఠేఽన్యవత్పరివృతౌ
వరం కాశ్మీరజే మతం॥ (7)
త్రిఫలాయాం వరాప్రోక్తా
శతావర్యాం వరీవరం।
అవ్యయం స్యాన్మనాగిష్టే

వర పు ఇది దేవతలు మొదలగు వారివల్లనుంచి కోరికకును అల్లునకును విటునకును త్రి శ్రేష్ఠమైనదానికిని పు ఆవరణముకును (వరించు టయని కొందరు) న కుంకుమకును స్త్రీ కర కాదిత్రి ఫలములకును ఈ స్త్రీ పిల్లిపిచ్చ రకును అ ఇంచుక యిష్టమైన దానికిని పేరు

శరో దధ్యగ్ర బాణయో ॥ (8)
శరం నీరే శర ప్రోక్త
శ్శణ తేజనయో రపి।

శర పు తోడు పెటిన పెరుగుపై భాగముకును బాణముకును న జలముకును పు రెల్లుకును కాకి వెదురుకును పేరు

స్వరోఽకారాదిమాత్రా సు
మధ్యమాదిషు చధ్వనౌ॥ (9)
ఉదాత్తాదిష్వప ప్రోక్త
స్స్వరో నాసాసమీరణే।

స్వర పు ఇది హ్రస్వదీర్ఘ ప్లుతరూపములైన అకా రాది షోడశ స్వరములకును మధ్యమాది సంగీత స్వరములకును ప్రాణిధ్వనికిని ఉదాత్తాది వైదిక స్వరములకును ముక్కులోని గాలికిని పేరు

ధరస్తు శైలే కార్పాస
తూలకే కమఠాధిపే॥ (10)
ధరా మేదసి భూమ్యాంచ
స్త్రీణాం గర్భా శయేఽ పి చ।

ధర పు ఇది పర్వతముకును ప్రత్తి దూదికిని కూర్మరాజుకును స్త్రీ రొమ్ము చుటునుండు క్రొవ్వుకును భూమికిని మావికిని పేరు

క్షరం నీరే క్షరో మేఘే

క్షర న ఇది జలముకును పు మేఘముకును పేరు

దర స్సాధ్వస గర్తయో ॥ కందరే తు దరీ మా హు రీషదర్థే దరావ్యయం।

దర పు ఇది భయముకును గోతికిని ఈ స్త్రీ కొండగుహకును అ ఇంచుకయనుటకును పేరు

క్షుర స్స్యాచ్ఛేదన ద్రవ్యే కోకిలాక్షే చ గోక్షు రే॥(12)

క్షుర పు ఇది కత్తికిని గొలిమిడి చెట్టుకును ఏనుగుపల్లేరు చెటుకును పేరు

పురం పాటలిపుత్రే స్యా ద్గృహోపరిగృహే పురం। పురం పురిశరీరే చ గుగ్గులౌకధిత పుర ॥(13) పురా వ్యయం పూర్వకాలే

పుర న ఇది పాటలీపుత్రమను నగరముకును మేడకును పటణముకును దేహముకును పు గుగిలపుచెటుకును ఆ పూర్వకాలముకును పేరు

ఖుర కోలదళే శఫే।

ఖుర పు ఇది నఖమనెడు గంధద్రవ్యముకును డెక్కకును పేరు

సురో దేవే సురా మద్యే చషకే ऽ ప సురా క్వచిత్॥

సుర పు ఇది దేవునకును స్త్రీ కల్లుకును పానపాత్రముకును పేరు

కారో వధే నిశ్చయే చ బలౌ యత్నే యతావపి। కారస్తు పాదశైలే చ కారాదూత్యాం ప్రసేవకే॥(15) బంధనే బంధనాగారే హేమ కారికయోరపి।

కార పు ఇది చంపుటకును నిశ్చయముకును పన్నుకును ప్రయత్నముకును సన్యాసికిని ప్రత్యంత పర్వతముకును స్త్రీ దూతికకును వీణకరిదెకును కటుటకును చెరసాలకును బంగారుకును ప్రామాణిక శ్లోకముకును పేరు

చార ప్రియాళువృక్షే చ గతౌ బంధాపసర్పయో ॥

చార పు ఇది మొరటి చెటుకును గమనముకును కటుటకును రాజాజ్ఞచేసంచరించు గూఢచారికిని పేరు

పారం పరతటే ప్రాంతే పారీ పాత్రీ పరాగయో । కర్పూరీ పూరయో పారీ పాదరజ్వాం చదంతి న ॥(17)

పార న. ఇది ఆవలియొడుకును సమీపముకును ఈ స్త్రీ పాత్రముకును ధూళికిని గరిగెఒడతకు ను జలసమూహముకును ఏనుగు కాలికి కట్టెడు గొలుసుకును పేరు

వార స్సూర్యాది దివసే వారో ऽ వసరం బృందయో ।

వార పు ఇది ఆదివారము మొదలగు వాటికిని సమయముకును సమూహముకును కుబమను

కుబ్జవృక్షే వారే వారం
ద్వారేమద్యస్యభాజనే ॥ (18)
తారో ముక్తాదిసంశుద్ధౌ
తరణే శుద్ధమౌక్తికే।
తారం చ రజతేఽత్యుచ్చ
స్వరేఽప్యన్యవ దీరితం॥(19)
ఋక్షా క్షిమ్యధయో స్తారా
సు గ్రీవగురుయో ష్షితో ।
బుద్ధదేవ్యాం మతాతారా
శార శ్శబల వాతయో ॥
భారస్తు వీవధే స్వర్ణ
పలానామయుతద్వయే।
మారో మృతౌ వృషేఽనంగే
మారీ చండ్యా జనక్షయే॥(21)
స్ఫార స్స్యాద్వికటే స్ఫార
కనకాదేశ్చ బుద్బుదే।
క్షారో రసాంతరే ధూర్తే
లవణే కాచ భస్మని ॥
హారో ముక్తావళౌ యుద్ధేఽ
ప్యార క్షితిసుతేఽర్కజే
ఆరాతు చర్మభేదిన్యాం॥

నార స్తర్ణ క నీరయో ॥(23)
నారం జ్ఞానేఽ ప నారస్స్యా
న్నరసంబంధిని త్రిషు।
సారో బలే మజ్జని చ
స్థిరాం శే న్యాయ్యే చ నీరే
చ ధనే చ సారం। వరేఽన్య

వృక్షవిశేషముకును శివునకును న ద్వారము
కును కల్లుకుండకును పేరు
తార పు ఇది ముత్యము మొదలగు వాటి శ దికిని
దాటుటకును శుదిచేసిన ముత్యముకును న
వెండికిని త్రి ఉన్నతస్వరముకును స్త్రీ నక్షత్రము
కును కంటి నల్లగ్రుడుకును సుగ్రీవుని భార్య
కును బృహస్పతి భార్యకును బుదదేవుని భార్య
కును పేరు

శార పు ఇది శబలవరముకును వాయువుకును పేరు
భార పు ఇది కావడికిని రెండువేల పలములయెత్తు
బంగారముకును పేరు (బారువ)
మార పు చావుకును ఆబోతుకును మన్మథు
నకును ఈ స్త్రీ పార్వతికిని మారకముకును పేరు
స్ఫార త్రి ఇది వికటమైన దానికిని పు బంగారు
మొదలగు వాటి బుడగకును పేరు
క్షార పు ఇది కారముకును ధూర్తునకును
ఉప్పునకును గాజుకును బూడిదెకును పేరు
హార పు ఇది ముత్యాలహారముకును యుదము
కును పేరు
ఆర పు ఇది అంగారకునకును శనికిని స్త్రీ
ఆరెయను చెప్పులుకుటుసాధనముకును పేరు
నార పు లేగదూడకును జలముకును న
బ్రహ్మజ్ఞానముకును త్రి మనుష్యసంబంధమైన
దానికిని పేరు
సార పు ఇది బలముకును ఎముకల నడుమ
నుండెడు క్రొవ్వుకును వృక్షాదులచేవకును న
న్యాయముకును జలముకును ధనముకును త్రి

వత్సారముదాహారంతి।
ద్వారం పునర్నిర్గమనే
ऽప్యుపాయే॥(25)
పూరో జలప్రవాహేస్యా
ద్ద్వ్రణసంశుద్ధి ఖాద్యయో ।
చీరం తు గోస్తనే వస్త్రే
చూడాయాం సీసకేऽ ఎ చ॥
క్రూరస్తు కఠినే ఘోరే
నృశంసే (త్వ)ऽప్యభిధేయవత్।
సూర శ్చారభటే సూర్యే
చోర శ్చార ఋగంధయో ॥
తీరం తటే త్రపౌ తీర
సీర స్తిగ్మకరే హలే।
చీరీ కచ్ఛురికా ఝిల్ల్యో
స్స్వైర స్స్వచ్ఛంద మందయో ॥(28)
జీర ఖడ్గే వణిగ్ద్రవ్యే
మీర స్తోయధి శైల యో ।
క్షీరం నీరే చ దుగ్ధే చ
కీరో జనపదే శుకే॥(29)
గౌర పీతేऽరుణే శ్వేతే
విశుద్ధే చాభిధేయవత్।
గౌరం తు విశదే పద్మ
కేసరే సితసర్ష పే॥(30)
గౌర శ్శశిని గౌరీ తు
నగ్నకన్యోమయోస్స్మృతా।
రోచనీ రజనీ ఎంగా

శ్రేష్ఠమైన దానికిని పేరు

ద్వార న ఇది ద్వారముకును ఉపాయముకును పేరు

పూర పు ఇది జలప్రవాహముకును వ్రణశుదికిని భక్ష్య విశేషముకును పేరు

చర న ఇది నాలుపేటల ముత్యాలహారముకును వస్త్ర విశేషముకును శిఖకును సీసముకును పేరు

క్రూర త్రి ఇది కఠినమైన దానికిని భయంకరమైన దానికిని ఘాతుకునకును పేరు

సూర పు ఇది కాలిబంటుకును సూర్యునకును పేరు

చోర పు ఇది దొంగకును చోరకమను సుగంధ ద్రవ్యముకును పేరు

తీర న ఇది ఏటి యొడ్డుకును పు తగరముకును పేరు

సీర పు ఇది సూర్యునకును నాగటికిని పేరు

చీరీ స్త్రీ ఇది కచ్చోరముకును చిమ్మెటకును పేరు

స్వైర త్రి యథేచ్ఛగా విహరించువానికిని మందునకును పేరు

జీర పు ఇది కత్తికిని జీలకఱ్ఱకును పేరు

మీర పు సముద్రముకును పర్వతముకును పేరు

క్షీర న ఇది జలముకును పాలకును పేరు

కీర పు ఇది దేశముకును చిలుకకును పేరు

గౌర త్రి ఇది పచ్చని వరముగల దానికిని ఎరుపు వరముగల దానికిని తెల్లని దానికిని పరిశుదమైన దానికిని న స్వచ్ఛ వరముకును పద్మకింజల్కముకును పు తెల్లావాలకును చంద్రునకును ఈ స్త్రీ 8 సం వయసు గల ఋతుకటని స్త్రీకిని పార్వతికిని గోరోచనముకున రాత్రికిని పసపుకును ప్రేంకణపు చెటుకును భూమికిని నదివిశేషము

ప్రియంగు వసుధాసు చ॥(31)
నదీభేదేఽ ఎ గౌరీ స్యా
ద్వరుణస్యచయోషితి।

కును వరుణదేవుని భార్యకును పేరు (రక్తవర్ణార్థ మందు తరుణాదిత్యగౌరైశ్చ అని రామాయణము శ్వేతారమందు కైలాస గౌరం వృషమారురుక్షో అని రఘువంశము)

పౌరం తు కత్తృణే పౌర
స్మృత పురభవేఽన్యవత్॥(32)

పౌర న ఇది కామంచిగడికిని త్రి పటణమందైన దానికిని పేరు

వేరం శరీరే కాశ్మీరే
వేరం వాతింగణేఽ ఎ చ।

వేర న ఇది దేహముకును కుంకుమకును వంగచెట్టుకును పేరు

ఘోరం భీమే హరే ఘోర
స్త్వారో లంగ తురంగయో ॥(33)

ఘోర న భయానకరసముకును పు శివునకును పేరు
టార పు విటునకును అశ్వముకును పేరు

హోరాలగ్నేఽ ఎరాశ్యర్ధే
శాస్త్ర రేఖాభిధో రఎ।

హోరా స్త్రీ ఇది లగ్నముకును రెండున్నర ఘడియకాలముకును (గంట) జ్యోతిశ్శాస్త్రముకును రేఖా విశేషముకును పేరు

హీరా ఎపీలికా లక్ష్మ్యో
ర్హీర శ్శంకర వజ్రయో ॥

హీరా స్త్రీ చీమకును లక్ష్మికిని పు శివునకును వజ్రమణికిని పేరు

గోత్రం నామ్నికులే క్షేత్రే
కాననే విత్త వర్త్మనో ।
సంభావ నీయభోధేఽ ఎ
గోత్ర క్షోణీధరే మత ॥(35)
గోసమూహా భువో ర్గోత్రా

గోత్ర న ఇదిపేరుకును వంశముకును వరిపంట భూమికిని అడవికిని ధనముకును మార్గముకును కొనియాడదగినజ్ఞానముకును పు పర్వతముకును స్త్రీ గోవులమందకును భూమికిని పేరు

గాత్ర మంగే కళేబరే।
స్తంబేరమాగ్రజంఘాది
విభాగే చ సమీరితం॥(36)

గాత్ర న ఇది కరచరణాద్యవయవముకును శరీరముకును ఎనుగ ఎక్కాల ముందరి భాగముకును పేరు

పత్రం స్యాద్వాహనే ప్లర్ణే
పక్షే చ శర పక్షిణో ।

పత్ర న ఇది వాహనముకును ఆకుకును బాణపు రెక్కకును పక్షి రెక్కకును పేరు

పాత్రం తు భాజనే యోగ్యే
పాత్రం తీరద్వయాంతరే॥
పాత్రం స్రువాదౌ పర్ణే పి

పాత్ర న ఇది మృల్లోహాది పాత్రముకును యోగ్యునకును ఎటి రెండు గట్ల నడిమి భాగముకును స్రుక్స్రువాది పాత్రములకును ఆకుకును

రాజమంత్రిణి చోచ్యతే।	రాజు యొక్క ప్రధానోద్యోగికిని పేరు
పోత్రం వస్త్రే ముఖాగ్రే చ	**పోత్ర** న ఇది వలువకును పందిముటెకును
సూకరస్య హలస్యచ॥	నాగటి మొనకును పేరు
చిత్రం స్యాదద్భుతా లేఖ్య	**చిత్ర** న ఇది అచ్చెరువుకును చిత్తరువుకును
తిలకేషు విహాయసి।	నుదుటి బొట్టుకును ఆకసముకును స్త్రీ ఎలుక
చి త్రా ఖుపర్ణీ గోతుంబా	చెవి చెటుకును ఎల్లపాపర చెటుకును గుమ్మడి
సు భద్రా దంతికాసు చ॥(39)	చెటుకును నాగదంతిచెటుకును చిత్రా నక్షత్రము
ఋక్షా ప్సరో ऽ హాభేదేషు	కును అప్సర స్త్రీ విశేషముకును సర్పవిశేషము
కర్బు రేచాభిధేయవత్।	కును త్రి కర్బురవర్ణముగల దానికిని పేరు
చైత్రం మృతకచిత్యేస్యా	**చైత్ర** న ఇది పీనుగలను కాల్చు చితికిని పు చైత్ర
చ్చైత్రో మాసా ద్రిభేదయో ॥(40)	మాసముకును చైత్రమను కులపర్వతముకును పేరు
వృత్రో రిపౌఘనే ధ్వాంతే	**వృత్ర** పు ఇది శత్రువుకును మేఘముకును
శైలే శక్రేచ దానవే।	చీకటికిని పర్వత విశేషముకును ఇంద్రునకును
	వృత్రాసురునకును పేరు
సత్ర మాచ్ఛాదనే యజ్ఞే	**సత్ర** న ఇది వస్త్రముకును యజ్ఞముకును
సదాదానే చ కైతవే॥(41)	ఎల్లప్పుడును దానముచేయుటకును మిషకును పేరు
సూత్రం తు సూచనగ్రంథే	**సూత్ర** న ఇది వ్యాకరణాది శాస్త్ర సూచన
సూత్రం తంతు వ్యవస్థయో ।	గ్రంథముకును దారమునకును మర్యాదకును పేరు
మిత్రం సుహృది మిత్రో ऽ ర్కే	**మిత్ర** న ఇది స్నేహితునకును పు సూర్యున
	కును పేరు
శాస్త్రం గ్రంధ నిదేశయో ॥(42)	**శాస్త్ర** న ఇది వ్యాకరణాది శాస్త్ర గ్రంథముకును
మాత్రం చావధృతౌ కార్త్స్న్యే	ఆజ్ఞకును పేరు
మాత్రా కర్ణవిభూషణే।	**మాత్ర** న ఇది నిశ్చయముకును అంతయుననుట
అక్షరావయవే విత్తే	కును స్త్రీ చెవియాభరణముకును వర్ణోచ్చారణ కాల
మానే ల్పేచ పరచ్ఛదే॥(43)	ముకును ధనముకును పరిమాణముకును స్వల్పార
	ముకును గజాశ్వాది పరివారముకును పేరు
శస్త్రం లోహే స్త్రయోశ్శస్త్రీ	**శస్త్ర** న ఇది ఇనుముకును అస్త్రముకును
ఛురికాయాం చ విశ్రుతా।	ఈ స్త్రీ చూరకత్తికిని పేరు

అస్త్రం ప్రహరణే చాపే	**అస్త్ర** న ఇది ఆయుధముకును ధనస్సుకును పేరు
వక్త్రం ఛందోంతరే ముఖే॥(44)	**వక్త్ర** న ఇది వృత్తవిశేషముకును ముఖముకును పేరు
నేత్రం మధిగుణే వస్త్రే	**నేత్ర** న ఇది కవ్వపు త్రాటికిని వలువకును
తరుమూలే విలోచనే।	చెటుపేరుకును కంటికిని రథముకును జడకును
రథే జటాయాం నాడ్యాం చ	నరముకును త్రి రక్షించు దానికిని పేరు
నేత్రో నేతరి వాచ్యవత్॥	
క్షేత్రం శరీరే కేదారే	**క్షేత్ర** న ఇది దేహముకును పంట భూమికిని
సిద్ధస్థాన కళత్రయో।	పుణ్యక్షేత్రముకును భార్యకును పేరు
రేత్రం రేతస ఎయ్యూషే	**రేత్ర** న ఇది శుక్లముకును అమృతముకును
పటవాసేఽపి సూతకే॥	వస్త్ర పరిమళ ద్రవ్యముకును (సెంటు) పాదరస
	ముకును పేరు
మంత్రో వేదప్రభేదేస్యా	**మంత్ర** పు ఇది వేదమందలి మంత్ర భాగముకును
ద్దేవాదీనాం చ సాధనే।	దేవతలను వశపరచుకొనుటకును రహస్య సంభాష
గుప్తవాదే చ	ణముకును పేరు
తోత్రంతు ప్రాజనే	**తోత్ర** న ఇది కొరడాకును ఏనుగును శిక్షించుటకై
వేణుకేఽపి చ॥(47)	అలుగు పేసిన వెదురు కఱ్ఱకును పేరు
తంత్రంకుటుంబ కృత్యేస్యా	**తంత్ర** న ఇది కుటుంబ పోషణార్థమైన వ్యాపార
త్కారణే చ పరిచ్ఛదే।	ముకును హేతువుకును పరివారముకును శాస్త్ర
శాస్త్ర ప్రధానే సిద్ధాంతే	ముకును ముఖ్యముకును సిద్ధాంతముకును
తంతువాయేఽగదోత్తమే॥(48)	మగముకును ఔషధ శ్రేష్ఠముకును జ్ఞానసాధన
తత్త్వాదిసాధనోపాయే	మగు యోగాదులకును వేదశాఖా విశేషముకును
శ్రుతిశాఖాంతరేఽపి చ।	ఈలాగునచేయవలయుననుటకును ఈ స్త్రీ వీణ
ఇతికర్తవ్యతాయాం చ	తీగకును నరముకును తిప్పతీగకును పేరు
తంత్రీ వీణాగుణే తనో ॥ (49)	
శిరాయా మమృతాయాం చ	
ఛత్ర మాతపవారణే।	**ఛత్ర** న గొడుగుకును స్త్రీ సన్న సదాప చెటు
ఛత్రా మధురికాయాం చ	కును కొత్తిమిరికిని సేల తాడి చెటుకును పేరు
కుస్తుంబరు శిలీంధ్రయో ॥	

చక్రో గణే చక్రవాకే చక్రం సైన్యరథాంగయోః । గ్రామజాలే కులాలస్య భాండే రాష్ట్రాస్త్రయోరపి॥ అంభసామప చావర్తే	**చక్ర** పు ఇది సమూహముకును చక్రవాక పక్షికిని న చతురంగ సైన్యముకును రథ చక్రముకును గ్రామ సమూహముకును కుమ్మరిసారెకును రాజ్యముకును చక్రాయుధముకును నీటి సుడికిని పేరు
చుక్రశ్చామ్లేమ్లవేతసే। చుక్రీ చాంగేరికాయాం చ వృక్షామ్లే చుక్రమిష్యతే॥(52)	**చుక్ర** పు ఇది చింతచెటుకును పుల్ల ప్రబ్బచెటుకును ఈ స్త్రీ పులిచింతచెటుకును న చింత పండుకును పేరు
శుక్ర కావ్యే నలే జ్యేష్ఠే శుక్రో రేతో క్షిరోగయోః । శుక్రం	**శుక్ర** పు ఇది శుక్రాచార్యునకును అగ్నికిని జ్యేష్ఠమాసముకును పు రేతస్సుకును నేత్ర రోగ విశేషముకును పేరు
శక్రో మహేంద్రే స్యా త్కుటజార్జున భూరుహో ॥(53)	**శక్ర** పు ఇది ఇంద్రునకును కొడిశ చెటుకును మదిచెటుకును పేరు
నక్ర కుంభీరకే నక్రం నాసాయా మగ్రదారుణి।	**నక్ర** పు ఇది కాఱుమొసలికిని న ముక్కుకును ద్వారముమీద వేసెడు నక్రాకారమైన కమ్మికిని పేరు
వక్ర స్యాత్కుటిలేక్రూరే పుటభేదే శనైశ్చరే॥	**వక్ర** త్రి ఇది వంకరయైన దానికిని భయంకరమైన దానికిని పు నదీవక్రముకును శనిగ్రహముకును పేరు
అగ్రమాలంబనే వ్రాతే పరిమాణే ఫలస్య చ। ప్రాంతేపురస్తా దధికే ప్రధానే ప్రథమో ర్ధ్వయో ॥(55)	**అగ్ర** న ఇది ఆధారముకును సమూహముకును ఫలపరిమాణముకును సమీపముకును ముందరి భాగముకును త్రి అధికమైనదానికిని ముఖ్యమైన దానికిని మొదటి దానికిని మీదైన దానికిని పేరు
ఉగ్రశ్శూద్రాసుతే క్షత్రా చ్ఛి కంఠే చోత్కటేఽన్యవత్। ఉగ్రావచా ఛిక్కికయో ర్వ్యగ్రో వ్యాసక్త ఆకులే॥(56)	**ఉగ్ర** పు క్షత్రియునివలన శూద్ర స్త్రీయందు బుట్టిన వానికిని శివునకును త్రి తీవ్రమైన దానికిని స్త్రీ నల్లవసకును ఈ పేరుగల గంధద్రవ్యముకు పేరు **వ్యగ్ర** త్రి అధికాసక్తిగల దానికిని వ్యాకులమైన దానికిని పేరు
భద్రం స్యాన్మంగళే హేమ్ని ముస్తకే కరణాంతరే।	**భద్ర** న ఇది శుభముకును బంగారుకును భద్రముస్తకును భద్రకరణముకును పు శివునకును

భద్రో రుద్రే వృషే రామ
భద్రే మేరుకదంబయో ॥(57)
హస్తిజాత్యంత రే భద్రో
వాచ్యవచ్ఛ్రేష్ఠ సాధునో ।
భద్రా మందాకినీ రాస్నా
కృష్ణానంతాసు కట్ఫలే॥(58)

ఎదుకును శ్రీరామునకును మేరు పర్వతముకును కడిమిచెటుకును భద్రగజముకును త్రి శ్రేష్ఠమైన దానికిని యోగ్యమైన దానికిని స్త్రీ ఆకాశగంగకును దుంపరాష్ట్రముకును ఎప్పలి చెటుకును సుగంధిపాల చెటుకును గుమ్ముడు తేకు చెటుకును పేరు

క్షుద్ర స్స్యాదధమే క్రూరే
కృపణేऽల్పే చ వాచ్యవత్।
క్షుద్రా వేశ్యా నటీ కంట
కారికా సరఘాసు చ॥ (59)
చాంగేరీ బృహతీ వాంస్రా
మక్షికామాత్రకేషు చ।

క్షుద్ర త్రి నీచునకును క్రూరునకును లోభికిని అల్పమైన దానికిని స్త్రీ వెలయాలికిని నాట్యకత్తెకును వాకుడు చెటుకును తేనెటీగకును పులిచింతకును నేలములగ చెటుకును గురివెందలతకును సామాన్యపు టీగకును పేరు

క్షౌద్రం మధుని పానీయే

క్షౌద్ర న ఇది తేనెకును జలముకును పేరు

వర్ధ్రం త్రపు వరత్రయో ॥(60)

వర్ధ్ర న ఇది సీసముకును తోలు వాఱుకును పేరు

గృధ్ర ఖగాంతరే ప్రోక్తో
వాచ్యవచ్చార్ధ లుబ్ధకే।

గృధ్ర పు గెదకును త్రి ధనమందులుబత్వముగల వానికిని పేరు

రోధ్ర (స్సా) శ్శా బరకే రోధ్ర
మవరాధేऽఎ కిల్బిషే॥(61)

రోధ్ర పు ఇది తెల్లలొదుగ చెటుకును న తప్పదముకును పాపముకును పేరు

నీధ్రం నేమౌ వళీకేऽద్రా
రేవతీభే చ కాననే।

నీధ్ర న ఇది చక్రాగ్రముకును ఇంటి చూరుకును పర్వతముకును రేవతీ నక్షత్రముకును అడవికిని పేరు

రాష్ట్రు ముద్దిష్ట ముత్పాతే
తధా స్యాదుపవర్తనే॥

రాష్ట్ర న ఇది ఉపద్రవముకును జనపద సమూహముకును పేరు

కృఛ్ర ముద్దిష్ట మాభీలే
పాప సాంత పనాదినో ।

కృఛ్ర న ఇది కషముకును పాపముకును సాంతపనాది వ్రతములకును పేరు

చంద్ర స్సుధాంశు కర్పూర
కంపిల్ల స్స్వర్ణవారిషు॥

చంద్ర పు ఇది ఛంద్రునకును కర్పూరముకును కంపిల్లమను గంధద్రవ్యముకును బంగారుకును జలముకును పేరు

ఇంద్ర శ్శచీపతా వంత
రాత్మన్యాదిత్య యోగయో ।
ఇంద్రా ఫణిజ్ఝకే
సాంద్రో ఘనకాననయో
ర్మృదౌ ॥ (64)
గుంద్రస్తే జనకే గుంద్రా
ప్రియంగౌ భద్రముస్తకే।
కైవర్తీముస్తకే చాం
రౌద్రో నాట్యరసాంతరే॥(65)
రౌద్రోఽపి భీషణే తీవ్రే
రౌద్రా స్కందస్యమాతరి।
ఓఢ్రో జనే జపా వృక్షే
చోఢ్రా జన పదాంతరే॥
ఎత్ర కేదారయో ర్వప్రో
వప్ర ప్రకార రోధసో ।
పుంద్రో దైత్యవిశేషే క్షు
భేదయో రతిముక్తకే॥(67)
చిత్రే కృమౌ పుండరీకే
పుంద్రా స్యూర్ణ్రివృదంతరే।
వజ్రం హీరక దంభోళి(బా)
వాలకా మలకేష్వచ॥(68)
వజ్రా గుడూచికాయాం స్యా
త్తామ్రం శుల్బేఽరుణేఽన్యవత్।
తీవ్ర మత్యుష్ణ కటుక
నితాంతేష్వభిధేయవత్॥(69)
తీవ్రాచ కటురోహిణ్యా
మాసురీ గండదూర్వయో ।
అస్ర కోణే శిరసజే

ఇంద్ర పు ఇదిదేవరాజుకును అంతరాత్మకును ద్వాదశాదిత్యులలో నొకనికిని పంచాంగయోగ భేదముకును స్త్రీ మరువముకును పేరు

సాంద్ర త్రి ఇది దటమైనదానికిని న అడవికిని మృదువైన దానికిని పేరు

గుంద్ర పు ఇది కాకివెదురుకును స్త్రీ ప్రేంకణపు చెటుకును భద్రతుంగముస్తకును గుంద్రతుంగ ముస్తకును పేరు

రౌద్ర పు రౌద్రరసముకును త్రి భయంకరమైన దానికిని తీవ్రమైనదానికిని స్త్రీ పార్వతికిని పేరు

ఓఢ్ర పు ఓఢ్రదేశస్థునకును మంకెనచెటుకును ఓఢ్రదేశముకును పేరు

వప్ర పు ఇది తండ్రికిని పంట భూమికిని పు కోటకును ఏటియొడుకును పేరు

పుంద్ర పు ఇది పుండ్రకాసురునకును చెరుకుల లోని భేదముకును పూలగురివెంద చెటుకును తిలకముకును పురుగుకును తెల్లదామర పువ్వు కును దేశవిశేషముకును పేరు

వజ్ర న ఇదివజ్రమణికిని వజ్రాయుధముకును కురుపేరుకును ఉసరిగచెటుకును స్త్రీ తిప్పతీగ కును పేరు

తామ్ర న ఇది రాగికిని త్రి ఎఱ్ఱని దానికిని పేరు

తీవ్ర త్రి ఇది మిగులవేడియైన దానికిని కారము గల దానికిని విస్తారమైన దానికిని స్త్రీ కటుక రోహిణికిని నల్లావాలకును గరికెలోని భేదము కును పేరు

అస్ర పు ఇది మూలకును తలవెంట్రుకలకును

చాస్ర మశ్రుణి చేష్యతే॥(70)	న కన్నీటికిని నెత్తురుకును పేరు
దస్ర ఖరే చాశ్వినేయే	**దస్ర** పు గాడిదకును అశ్వినీదేవతలకును పేరు
ఘస్రో దివసహాంస్రయో ।	**ఘస్ర** పు ఇది దినముకును త్రి హాంసించు దానికిని పేరు
వాస్రోఽఎ దివసే వాస్రం మందిరే చ చతుష్పథే॥	**వాస్ర** పు ఇది దినముకును న గృహముకును నాలుగు త్రోవలు కలసినచోటుకును పేరు
శీఘ్రం ద్రుతగతౌ శీఘ్రం చంక్రాంగో శీరయోరప।	**శీఘ్ర** త్రి ఇది వేగముగా నడచు దానికిని న హంసకును వటిపేరుకును పేరు
వ్యాఘ్రోద్వీఎని విఖ్యాతో రకైరండ కరంజయో ॥	**వ్యాఘ్ర** పు ఇది పెదపులికిని ఎఱ్ఱాముదపు చెటుకును నఖమనెడి గంధ ద్రవ్యముకును ఈ
వ్యాఘ్రీ నిదిగ్ధికాయాంచ శ్రేష్ఠే స్యాదుత్తరస్థత ।	స్త్రీ వాకుడుచెటుకును సమాసోత్తరపదమైనపుడు శ్రేషముకును పేరు
అభ్రం నభ స్వరబలా వాకేషు।	**అభ్ర** న ఇది ఆకాశముకును స్వరముకును మేఘముకును పేరు
శుభ్రం ప్రదీప్తే ధవళేఽ భ్రకేచ।	**శుభ్ర** త్రి ప్రకాశించుదానికిని తెల్లని దానికిని న అభ్రకముకును పేరు
బభ్రుర్విశాలే నకులే కృశానావ్యాజే మునౌ శూలిని ఎంగళే చ॥(73)	**బభ్రు** పు ఇది విస్తారముకును ముంగిసకును అగ్నికిని సేతికిని శివునకును ఎంగళవర్ణముకును పేరు
శిగ్రు శ్శోభాంజనే శాకే	**శిగ్రు** పు ఇది మునుగచెట్టుకును అన్నిశాకములకును పేరు
శరు కులిశ కోపయో ।	**శరు** పు ఇది వజ్రాయుధముకును కోపముకును పేరు
స్వరుర్వజ్రేఽధ్వరే బాణే యూపఖండేఎ చ స్వరు ॥(74)	**స్వరు** పు ఇది వజ్రాయుధముకును యజ్ఞముకును బాణముకును యూపస్తంభమందలియొక భాగముకును పేరు
ఖరు ర్దంతే హరే దర్పే వాయే శ్వేతే తు వాచ్యవత్।	**ఖరు** పు ఇది దంతముకును శివునకును గర్వముకును అశ్వముకును త్రి తెల్లని దానికిని పేరు

చరుర్భాండేతు హావ్యాన్నే	**చరు** పు ఇది కుండకును హోమార్హమైనయన్నముకును పేరు
భరు ర్భర్తరి కాంచనే॥	**భరు** పు ఇది మగనికిని బంగారుకును పేరు
గురు ర్నిషేకాదికరే ఎ త్రాదౌ సురమంత్రిణి। దుర్భరా లఘునో ప్రాక్తో గురు ర్మహతి వాచ్యవత్॥	**గురు** పు ఇది విధ్యుక్తముగా నిషేక సీమంతోన్నయనాదులను జేయువానికిని తండ్రి పురోహాతుడు మొదలగువారికిని బృహస్పతికిని త్రి భరించ శక్యముగానిదానికిని అధికమైనదానికిని శ్రేష్ఠమైన దానికిని పేరు
రురు ర్మృగే దైత్యభేదే	**రురు** పు ఇది నల్లచారలు గల దుప్పికిని రాక్షస భేదముకును పేరు
కారు కారక శిల్పినో। విశ్వకర్మణి శిల్పేచ	**కారు** పు ఇది చేయువానికిని వడ్రంగి మొదలగు పనివానికిని విశ్వకర్మకును శిల్పముకును పేరు
కురు శ్శ్రీకంఠ జాంగలే॥(77) ఓదనే నృపభేదే చ	**కురు** పు ఇది కురుదేశమందైన మరు భూమికిని అన్నముకును కురురాజుకును పేరు
పురు ప్రాజ్య పరాగయో। పురు స్స్వర్లోక నృపయో	**పురు** పు ఇది విస్తారముకును దూళికిని స్వరలోకముకును పురురాజుకును పేరు
మరు ర్భూధర ధన్వనో॥	**మరు** పు ఇది పర్వతముకును నిరల భూమికిని పేరు
ఆరు స్తరువిశేషే ఎ తధా కర్కట దంష్ట్రిణో।	**ఆరు** పు ఇది వృక్ష విశేషముకును పీతకును పందికిని పేరు
కద్రూ ర్మాతరి నాగానాం కద్రు కనకపింగళే ॥ (79)	**కద్రూ** స్త్రీ సర్పమాతకును పు బంగారువంటి పచ్చని వరముకు పేరు
హరిర్వాతార్క చంద్రేంద్ర యమోపేంద్ర మరీచిషు। సింహాశ్వ కపి భేకాహి శుక లోకాంతరేషుచ॥(80) హరి ర్వాచ్యవదాఖ్యాతో హరిత్కపిల వర్ణయో।	**హరి** పు ఇది వాయువుకును సూర్యునకును చంద్రునకును ఇంద్రునకును యమునకును విష్ణువుకును కిరణముకును సింహముకును అశ్వముకును కోతికిని కప్పకును సర్పముకును చిలుకకును విష్ణులోకముకును త్రి ఆకుపచ్చనిదానికిని కపిలవర్ణము గలదానికిని పేరు
భూరి ర్బ్రహ్మే చ్యుతేశేషు	**భూరి** పు ఇది బ్రహ్మకును విష్ణువుకును శివునకును

భూరి ప్రాజ్య సువర్ణయో ॥(81)
గిరి ర్గీర్ణే గిరియకే
క్రీడాకందుక శైలయో ।
నే త్రామయవిశేషే చ
పూజ్యే తు గిరి రన్యవత్॥(82)

న విస్తారముకును బంగారుకును పేరు
గిరి పు ఇది తినుటకును పర్వతమునుంచి పడిన రాతిపలకకును బంతికిని పర్వతముకును నేత్రరోగవిశేషముకును త్రి పూజ్యునకును పేరు

వారి స్స్త్రుతా సరస్వత్యాం
వారి హ్రీబేర నీరయో ।
వారీ ఘటీభబంధన్యో
రంఘ్రి స్స్యాత్పాద బుధ్నయో ॥

వారి స్త్రీ ఇది సరస్వతికిని న కురువేరుకును జలముకును ఈ స్త్రీ చిన్నకుండకును ఏనుగులను పట్టెడుగోతికిని పేరు
అంఘ్రి పు ఇది పాదముకును చెట్టువేరుకును పేరు

శారీ (సారీ) త్వక్షోపకరణే
తథా శకునికాంతరే।
యుద్ధార్థ గజపర్యాణే
వ్యవహా రేఽపి చ క్వచిత్॥(84)

శారీ స్త్రీ ఇది జూదమాడు పాచికలకును (సారె) గోరింక పిట్టకును యుద్ధసన్నద్ధమైన యేనుగుకు కట్టిన జీను (లేక గంత) కును వ్యవహారముకును పేరు

కారి క్రియాయా మాఖ్యాతో
నాపితాదికశిల్పిని।
అద్రి శ్శైల ద్రుమార్కేషు
చైంద్రి కాకజయంతయో ॥(85)
ఐంద్రి రంభోధరే జిష్ణౌ

కారి స్త్రీ ఇది కార్యముకును పు మంగలి మొదలగు వానికిని పేరు
అద్రి పు ఇది పర్వతముకును వృక్షముకును సూర్యునకును పేరు
ఐంద్రి పు ఇది బొంతకాకికిని ఇంద్రుని పుత్రుడగు జయంతునకును మేఘముకును అరుననకును పేరు

తంద్రీ నిద్రా ప్రమీలయో ।
ధాత్రీ జనన్యా మలకీ
వసుమత్యుప మాతృషు॥ (86)
ఉష్ట్రీ గోలకికాయాం స్యా
త్కరభస్య చయోషితి।
క్రోష్ట్రీ సృగాలికా క్షీర
విదారీ లాంగలీషు చ॥(87)
తరి ర్నావి దశాయాంచ

తంద్రీ స్త్రీ ఇది నిద్రకును కునికిపాటుకును పేరు
ధాత్రీ స్త్రీ ఇది తల్లికిని ఉసిరిగ చెట్టుకును భూమికిని పెంపుడు తల్లికిని పేరు
ఉష్ట్రీ స్త్రీ ఇది కడవకును ఆడుయొంటెకును పేరు
క్రోష్ట్రీ స్త్రీ ఆడునక్కకును పాలసేల గుమ్ముడు చెట్టుకును నీటి ఎప్పలికిని పేరు
తరి స్త్రీ ఇది నావకును అవస్థకును వస్త్రాదు

వస్త్రాదీనాంచ పేటకే।
లుంచుకొను పెటికిని పేరు

జారీ స్యాదోషధీభేదే
జార స్తూపవతౌ పుం॥(88)
జాలి స్త్రీ ఇది ఓషధి విశేషమునకును పు విటున కును పేరు

ఇరా వారి సురా భూమి
భారతీషు ప్రయుజ్యతే।
ఇరా స్త్రీ ఇది ఉదకమునకును కల్లునకును భూమి కిని వాక్కునకును పేరు

స్థిరా భూమౌ (శా) పాలపర్ణ్యాం
స్థిరో నిశ్చల మోక్షయో ॥(89)
స్థిరా స్త్రీ ఇది భూమికిని ముయ్యాకుపొన్నచెట్టునకును త్రి నిశ్చలమైన దానికిని పు మోక్షమునకును పేరు

ధారా సైన్యాగ్రిమస్కంధ
సంతత్యోః పత్తనాంతరే।
ద్రవద్రవ్య ప్రపాతేఽపి
తురంగ గతిపంచకే॥(90)
ఖడ్గాదీనాం చ నిశిత
ముఖే ధారా ప్రకీర్తితా।
ధార క్వచిద్ఘనాసార
వర్షణేస్యాదృణేఽపి చ॥(91)
ధారా స్త్రీ ఇది సేనాగ్ర భాగమునకును పరంపర కును ధారానగరమునకును జలాదుల యొక్క యవిచ్ఛిన్నస్రావమునకును అశ్వము యొక్క ఆస్కందితాదిపంచగతి భేదములకును ఖడ్గాదుల వాడికిని ధారావరమునకును పు అప్పునకును పేరు

వీరా స్యాత్ క్షీరకాకోలీ
తామల క్యైలవాలుషు।
పతి పుత్రవతీ రంభా
గంభారీ మదిరాసు చ॥(92)
గోష్ఠోదుంబరికా క్షీర
విదారీ దుగ్ధికా సు చ।
వీరస్తు సుభటే శ్రేష్ఠే
వీరం శృంగ్యాం నతేఽపి చ॥(93)
వీరా స్త్రీ ఇది క్షీరకాకోలిచెట్టునకును నేలవుసిరిక చెట్టునకును కూతురు బుడమ చెట్టునకును పెనిమి టిన్ని బిడలు గల స్త్రీకిని అరటిచెట్టునకును గుమ్ముడు చెట్టునకును కల్లునకును మేడిచెట్లలోని భేదము నకును పాలనేల గుమ్ముడు చెట్టునకును ఎన్నపాల చెట్టునకును త్రి యుద్ధభటునకును శ్రేష్ఠునకును న కర్కాటక శృంగికిని గ్రంధితగరపు చెట్టునకును పేరు

ధీరో విదుష్యైలేఽపి
సముద్రే ధైర్యవత్యపి।
ధీరం తు కుంకుమే
ధీర పు ఇది విద్వాంసునకును పర్వతమునకును సముద్రమునకును త్రి ధైర్యవంతునకును న కుంకుమమునకును పేరు

శూర స్సూర్యే
వీరే చ కుక్కుటే॥(94)
శూర పు ఇది సూర్యునకును శూరునకును కోడికిని పేరు

ఆర్ద్రా నక్షత్రభేదే స్యా
దార్ద్రంక్లిన్నేభిధేయవత్।
యాత్రాతుయాపనోపాయే
గతౌ దేవార్చ నోత్సవే॥(95)
ఉస్రా గవ్యప చిత్రాయా
ముస్రస్తు కిరణే స్మృత ।
వాంస్రా కాకాదనీ మాంసో
ర్మాంస స్స్యాద్ధాతు కేఽన్యవత్॥(96)

★ అథ రాంత త్రీవర ★

అమర త్రిదశేఽవ్యస్త
హారె చ వకుఃద్రుమే।
దూర్వా మరావతీ స్థూణా
గుడూ చీష్వమరా మతా॥(97)
అ(వ)పరం త్వపునార్ధేస్యా
త్పశ్చాద్గాత్రేఽ దంతినా ।
అర్వాచీనేఽపరం ప్రావా
ర్జరాయౌ చాపరా మతా॥(98)
అధరో దంతవసనేఽ
నూర్ధ్వే హీనేఽపవాచ్యవత్।
అధ్వరో వసుభేదే స్యా
త్సావధానే క్రతావపి॥(99)
అంతరంతు పరీధానే
భేదేరంధ్రా వకాశయో ।
ఆత్మాంతర్ధి వినాత్మీయ
బహిర్మ ధ్యావధిష్వపి॥(100)
తాదర్థ్యే ఽవసరే చోక్త
మవరం చరమేఽన్యవత్।
గజాంత్య జంఘాదేశ చ

ఆర్ద్రా స్త్రీ ఇది ఆర్ద్రానక్షత్రమునకును త్రి తడిసిన దానికిని పేరు
యాత్రా స్త్రీ ఇదివెళ్ళించుటకును ఉపాయముకును గమనముకును దేవతాసేవకును ఉత్సవముకును పేరు
ఉస్రా స్త్రీ ఇది గోవుకును ఎలుకచెవిచెట్టుకును పు కిరణమునకును పేరు
వాంస్రా స్త్రీ గురివెందలతకును జటామాంసికిని త్రి క్రూరమైన దానికిని పేరు

అమర పు ఇదిదేవునకును శివునకును పొగడ చెట్టుకును స్త్రీ గరికెకును ఇంద్రపటణముకును స్తంభమునకును తిప్పతీగెకును పేరు

అపర న ఇది అల్పారముకును ఏనుగు వెనుక భాగమునకును త్రి పూర్వమందైన దానికిని స్త్రీ మావికిని పేరు

అదర పు ఇది అధరోష్ఠముకును త్రి క్రింది దానికిని నీచమైన దానికిని పేరు
అధ్వర పు ఇది వసుదేవతలయందొకనికిని సావధానమునకును యజ్ఞముకును పేరు
అంతర న కప్పుకొనుబట్టకును భేదముకును కన్నమునకును ఎడమునకును అంతరాత్మకును కప్పుటకును వినారముకును తన సంబంధమైన దానికిని వెలుపలకును మధ్యకును హద్దుకును తదరమనుటకును సమయముకును పేరు
అవర త్రి ఇది వెనుక ప్రక్కదానికిని ఏనుగు యొక్క తోకమొదలు ఎక్కలవరకునుండు ప్రదేశ

భవాన్యాముంరా మతా ॥	ముకును స్త్రీ పార్వతికిని పేరు
ఉత్తరం ప్రతివాక్యే స్యా	**ఉత్తర** న ఇది జవాబుకును త్రి మీదైనదానికిని
దూర్ధ్వే దీచోత్తమేऽన్యవత్।	ఉత్తరదిక్కుయందైనదానికిని శ్రేష్ఠమైనదానికిని
ఉత్తరస్తు విరాటస్య	పు విరటు రాజుపుత్రునకును స్త్రీ ఉత్తర దిక్కు
తనయే దిశ చోత్తరా॥	కును పేరు
ఇతర పామరేऽన్యస్మి	**ఇతర** త్రి ఇది నిచునకును మఱియొకదానికని పేరు
న్నక్షరం బ్రహ్మవర్ణయో ।	**అక్షర** న ఇది పరబ్రహ్మకును అకారాదివరము కును పేరు
ఋక్షరం వారిధారాయా	**ఋక్షర** న ఇది జలధారకును పు యజ్ఞాదికర్మ
మృక్షరోऽఋర్త్విజి స్మృత ॥(103)	లను జేయించువానికిని పేరు
ప్రవర స్సంతతే గోత్రే	**ప్రవర** పు ఇది వంశపరంపరకును వంశప్రవర్తకమైన
శ్రేష్ఠే తుప్రవరోऽన్యవత్।	మునిగణముకును తి శ్రేష్ఠమైన దానికిని పేరు
శ(వ) బరో వారిచండాల	**శబర** పు ఇది జలముకును కిరాతునకును
భేదయో శ్శంకరేऽపి చ॥	శివునకును పేరు
లంబరం వసనే వ్యోమ్ని	**అంబర** న ఇది వస్త్రముకును ఆకాశముకును
కార్పాస చ సుగంధకే।	ప్రత్తికిని పరిమళద్రవ్య విశేషముకును పేరు
శంబరం సలిలే విత్త	**శంబర** న ఇది ఉదకముకును ధనముకును
బౌద్ధవ్రత విశేషయో ॥(105)	బౌదులవ్రతముకును పు శంబరాసురునకును
శంబరో దైత్యవారిణా	ఇఱికిని చేపకును పర్వత విశేషముకును బౌద
మత్స్యైల జినాంత రే।	విశేషముకును ఈ స్త్రీ ఓషధివిశేషముకును పేరు
ఔషధౌ శంబరీమాయా	
ప్రఖరోऽశ్వతరే మును॥(106)	**ప్రఖర** పు ఇది కంచరగాడిదకును కుక్కకును
తరంగాణాం చ వర్మా	గుఱపు వచముకును త్రి మిక్కిలి తీవ్రమైన
ప్రఖరోऽతిభృశంఖరే।	దానికిని పేరు
శిఖరం శైల వృక్షాగ్ర	**శిఖర** ఇది పర్వతాగ్రము వృక్షాగ్రము
కక్షాపులక కోటిము।	ను చంకకును గగుర్పాటుకును అంచుకును
న్ప్వ దాడిమబీజాభ	పండిన దానిమ్మగింజతో సమమైన మాణిక్య ఖండ
మాణిక్య శకలేऽపి చ	ముకును పేరు

ఖింఖరస్తు ౘవ భేదే	**ఖింఖర** పు ఇది నక్కలలోని భేదముకును ఖట్వాంగ
ఖట్వాంగె వారి(వా) బాలకె॥(108)	మను శివుని యాయుధముకును వారిబాలకమను ఓషధి
ఖింఖీరా వద్బహుత్వేఽప	విశేషముకును బహుత్వముకును పేరు
విష్టరశ్చ మహీరుహే।	**విష్టర** పు ఇది వృక్షముకును పీటకును దర్భ
ఆసనే కుశముష్టౌ చ	ఎడిలికిని పేరు
వరర శ్శర వేష్టయో ॥(109)	**వరర** పు ఇది శరునకును చెఱుబంకకును
ఘటేఽప చాధ	కుండకును పేరు
ఎరరో ముస్త మంథాన	**ఎరర** పు ఇది తుంగముస్తకును చల్లకవ్వము
దండయో ।ఎరర స్స్యాదు	కును కుండకును పేరు
ఖాయాం చ	
జరర కరినేఽన్యవత్॥(110)	**జరర** త్రి ఇది కరినమైన దానికిని న గర్భము
కుష్టా వృద్ధే చ జరరం	కును త్రి వృద్ధిబొందిన దానికిని పేరు
వంరరస్తాళపల్లవే	**వంరర** పు ఇది తాటిమొవ్వుకును వెదురుగర్భ
కరీరకో శేఽపః	ముకును పేరు
రరం కవాటే ఛదనేఽప చ॥(111)	**అరర** న ఇది తలుపునకును కప్పుటకును పేరు
క్రకర క్రకచే దీనే	**క్రకర** పు ఇది రంపముకును దీనునకును
కరీ రే చ ఖగాంతరే।	వెణుతురు చెటునకును కొక్కెర పక్షికిని పేరు
కదర శ్శ్వేతఖదిరే	**కదర** పు ఇది తెల్ల తుమ్మచెటుకును రోగ
క్షుద్రరోగేఽప భాషిత ॥(112)	విశేషముకును పేరు
బదరం కోళికార్పాస్యో	**బదర** న ఇదిరేగుపండుకును ప్రత్తికాయకును
ఫలే స్యాద్బదరీ తయో ।	ఈ స్త్రీ ఆ చెట్లుకును స్త్రీ దుంపరాష్ట్రముకును
ఎలావర్ణ్యాంతు బదరా	విష్ణుక్రాంతపు చెటుకును పేరు
విష్ణుక్రాంతౌషధావపి॥(113)	
ప్రదరో రోగభేదే స్యా	**ప్రదర** పు ఇది స్త్రీలవ్యాధి విశేషముకును (కుసు
త్ప్రదర శ్శరభంగయో ।	మ) బాణముకును విరుచుటకును పేరు
మకరో యాదస జ్ఞేయో	**మకర** పు ఇది మొసలికిని కుబేరుని మకర
నిధి రాశిప్రభేదయో ॥	నిధికిని మకర రాశికిని పేరు
నికరో నివహే సారే	**నికర** పు ఇది సమూహముకును చేవకును

న్యాయదేయిధనాంతరే।
శీకర శ్శబలే వాత
న్నృతాంబుకణయో స్స్మృత ॥
ప్రకర శ్చోపకారశ్చ
వికీర్ణ కుసుమాదిషు।
సంహాతౌ చో పకృత్యాయాం
యధాసంఖ్య మవస్థితౌ॥(116)
జోంగకే
ప్రకరం ప్రోక్తం ప్రకరీ
చత్వరావనౌ।
విస్తరస్తు ప్రపంచే స్యా
ద్విస్తారే ప్రణయేఽపి చ॥
సంస్తరప్రస్తరావేతౌ
సంస్తరాధ్వరయోరపి।
మణిపాషాణయోశ్చాపి
యధాక్రమముదీరితౌ॥(118)
టగర్స్టంకణక్షారే
హేలావిభ్రమ గోచరే।
వాచ్యవత్కేకరాక్షే తు
ముదరం మల్లికాభిది॥(119)
లోష్టాదిభేదనేఽ పి స్యా
దుదరం జఠరే యుధి।
ప్రసర ప్రణయే వేగే
సంగరే చాధ
మత్సర॥(120) ఉన్యాపర
సంపత్త్యామాత్సర్యే
కృపణో కృధిమత్సరా
మక్షికాయాం చ

న్యాయముగా నివ్వదగిన సొమ్ముకును పేరు **శీకర** పు ఇది శబలవర్ణముకును వాయువుచే జిమ్మబడిన జలముకును ఉదకకణముకును పేరు **ప్రకర ఉపకార** పు ఈ రెండును చిమ్మబడిన పుష్పాదులకును యథాక్రమముగా ప్రకరశబము కును సమూహముకును ఉపకారశబము ఉప కారముకును పేరు

ప్రకర న అగరు గంధముకును ఈ స్త్రీ ఇంటి ముంగిటి భూమికిని పేరు
విస్తర పు ఇది ప్రపంచముకును విస్తారముకును ప్రేమకును పేరు
సంస్తర పు ఇది పల్లవాదులచేత రచియింపబడిన శయ్యకును యజ్ఞముకును పేరు **ప్రస్తర** పు మాణిక్యముకును ఱాతికిని పేరు

టగర పు ఇది వెలిగారముకును స్త్రీలవిలాస ప్రకటముకును త్రి మెల్లకంటివానికిని పేరు

ముదర న ఇది మల్లి చెట్లలోని భేదముకును ఆయుధ విశేషముకును పేరు
ఉదర న ఇది కడుపునకును యుదముకును పేరు
ప్రసర పు ఇది ప్రేమకును వేగముకును యుద ముకును పేరు
మత్సర త్రి ఇది పరుల శుభమును సహించని వానికిని పు పరుల శుభముకును సహించకుండుట కును లోభికిని క్రోధముకును స్త్రీ ఈగకును పేరు

విసర ప్రసరే వ్రజే॥	**విసర** పు ఇది వ్యాపించుటకును సమూహము కును పేరు
కుహర కోటరే ఛిద్రే	**కుహర** పు ఇది తొఱ్ఱకును రంధ్రముకును
నాగ రాజవిశేషయో ।	సర్పవిశేషముకును కుహరరాజుకును పేరు
దహరో మూషికాయాం చ	**దహర** పు ఇది ఎలుకకును అల్పముకును
స్వల్పే భ్రాతరి బాలకే॥	సోదరునకును బాలునకును పేరు
చమరం చామరే ప్రాహు	**చమర** న ఇది సురటికిని ఈ స్త్రీ గుత్తికిని
ర్మంజరీ మృగభేదయో । చమరీ	చమరి మృగముకును పేరు
భ్రమరో భృంగే	**భ్రమర మధూద్ర** పు ఇది తుమ్మెదకును విటున
కాముకేచ మధూద్రవత్॥(123)	కును పేరు
రుధిరోఽంగారకే ప్రోక్తో	**రుధిర** పు ఇది అంగార గ్రహముకును న
రుధిరం కుంకుమా సృజో ।	కుంకుమకును రక్తముకును పేరు
చందిరోఽనేకపే చంద్రే	**చందిర** పు ఇది ఏనుగుకును చంద్రునకును పేరు
ముదిర కాముకేఽంబుదే॥	**ముదిర** పు విటునకును మేఘముకును పేరు
మిహిరో భాస్కరే వృద్ధే	**మిహిర** పు ఇదిసూర్యునకును వృదునకును పేరు
మురార కామ మూరయో ।	**మురార** పు ఇదిమన్మథునకును మూరునకును పేరు
వివరం దూషణౌ గర్తే	**వివర** న ఇది ఛిద్ర రంధ్ర శబములవలెనే దోష
కథితం ఛిద్ర రంధ్రవత్॥	ముకును రంధ్రముకును పేరు
ఖపుర క్రముకే భద్ర	**ఖపుర** పు ఇది పోకచెటుకును భద్రముస్తకును
ముస్తకేఽలసకేఽ ఎ చ।	త్రి మందునకును పేరు
గోపురం తు పురద్వారె	**గోపుర** న ఇది పటణద్వారముకును ద్వార
ద్వారమాత్రే చ ముస్తకే॥	సామాన్యముకును కైవర్తీముస్తకును పేరు
చికుర శ్చంచలే క్లేశే	**చికుర** త్రి చపల స్వభావముగల వానికిని పు
గృహబభ్రు భుజంగయో ।	జుటుకును పెంపుడు ముంగికిని సర్పముకును చికుర
పక్షిద్రుభేదయో శ్శైలే	పక్షికిని వ క్షభేదముకును పర్వతముకును పేరు
చంకురో రథవృక్షయో ॥	**చంకుర** పు ఇది రథముకును వృక్షముకును పేరు
అంకురో రుధిరే రోమ్ణి	**అంకుర** పు ఇది నెత్తురుకును రోమముకును

పానీయే ऽభినవోద్భిది।	జలముకును మొలకకును పేరు
కుక్కు(ర్కు)రో వ(క్రపుచ్ఛే స్యా	**కుక్కుర** పు ఇది కుక్కకును న సాణేయమను
(ద్గ్రంథిపర్ణే తుకుక్కురం॥(128)	గంధ (ద్రవ్యముకును పేరు
ముకురో వ ల్లికా పుష్పే	**ముకుర మకుర** పు ఇది మల్లిపూవుకును
దర్పణే చ కలి(ద్రుమే।	అదముకును తాం(డచెటుకును కుమ్మరికి పాత్ర
కులాలదండే వకుళే	నిర్మాణ సాధనమగు దండముకును పొగడ చెటు
మకురోऽప్యేషు వి(శుత ॥(129)	కును పేరు
అజిరం (ప్రాంగణే వాతే	**అజిర** న ఇది ఇంటిముందటి భాగముకును
విషయే దర్దురే తనౌ।	వాయువుకును విషయముకును కప్పకును శరీరముకును పేరు
ఉశిరో రాక్షసే వహ్నౌ	**అశిర** పు ఇది రాక్షసునకును అగ్నికిని సూర్యు
వశరస్తపనేऽ ఎ చ॥(130)	నకును పేరు
శిశిర స్స్యాదృతోర్భే దే	**శిశిర** పు ఇది శిశిరఋతువుకును మంచుకును
తుషారే శీతలే న్యవత్।	(త్రి చల్లని దానికిని పేరు
వశిరం కిణిహీ సింధు	**వశిర** న ఇది గినియ చెటుకును సము(ద్రపు
లవణేభకణాసు చ॥(131)	లవణముకును గజపిప్పలికిని పేరు
సు(శు) షిరం వివరే వాద్యే	**సుషిర** న ఇది రం(ధ్రముకును వాద్యవిశేషము
సురంధ్రే సుషిరోऽన్యవత్	(అలుగోజా) కును (త్రి రం(ధ్రముగలదానికిని
సుషిరోऽగ్నౌ చ	పు అగ్నికిని పేరు
తిమిరం ధ్వాంతే	**తిమిర** న ఇదిచీకటికిని నే(త్రరోగవిశేషముకును
నే(త్రామ యేऽపి చ॥(132)	పేరు
ఛిదిర పావకే రజ్జౌ	**ఛిదిర** అ పు ఇది అగ్నికిని (త్రాటికిని ఖడము
కరవాలే పరశ్వధే।	కును గం(డ్రగొడటికిని పేరు
దంతురం వాచ్యవద్విద్యా	**దంతుర** (త్రి ఇది హెచ్చుతగుపండ్లుగలవానికిని
ద్విషమోన్నతదంతయో ॥	మిటపండ్లవానికిని పేరు
విదురో నాగరే ధీరే	**విదుర** పు ఇది నేర్పరికిని విద్వాంసునకును
కౌరవాణాం చ మం(త్రిణి।	విదురునకును పేరు
విధురం స్యా(త్ప్రవిశ్లేషే	**విధుర** న ఇదిఎడబాయుటకును (త్రి వికలమైన

విధురో వికలేఽన్యవత్॥
విధురాఽ రసాలాయాం
మధురస్తు రసే విషే।
మధురం రసవత్స్వాదు
ప్రయేష్టు మధురోఽన్యవత్॥(135)
మధురా శతపుష్పాయాం
మిశ్రేయా నగరీభిదో ।
మధు (కరా టికా) కుక్కుటికామేదా
మధూళీయ్యష్టికాసు చ॥(136)
బంధూర బంధురౌ రమ్యే
నమ్రే హంసే తు బంధుర ।
బంధూకే చ (విడంగే) విహంగే చ
బంధురా పణ్యయోషితి॥(137)
బర్బర పామరే కేశ
విన్యాసే నీవృదంతరే।
బర్బరా ఫం (వాం) వికాయాం తు
బర్బరా శాక పుష్పయో ॥(138)
కర్బురం సలిలే హేమ్ని
కర్బుర పాప రక్షసో ।
కర్బురా కృష్ణవృంతాయాం
కిమ్మీరే కర్బురాన్యవత్॥
కర్పర స్స్యాత్కపాలే చ
శస్త్రభేద కటాహయో ।
కూర్పరో జానుని ప్రోక్త
కఫోణావపి కూర్పర ॥(140)
ఖర్పర స్తస్కరే ధూర్తే
భిక్షాపాత్ర కపాలయో ।
గర్గరో మీనభేదే స్యా

దానికిని స్త్రీ ఓషధి విశేషముకును పేరు

మధుర పు ఇది మధురరసముకును న విషము కును త్రి తీయని దానికిని రుచిగల దానికిని ఇష్టమైన దానికిని స్త్రీ పెద సదాప చెటుకును ఎన్నసదాప చెటుకును మధురాపటణముకును తీయమామిడిఫలపు చెటుకును మేదయను గంధ ద్రవ్యముకును ఓషధి విశేషముకును యష్టమధుక ముకును పేరు

బంధూర బంధుర త్రి ఈరెండును సుందరమైన దానికిని వంగిన దానికిని బంధుర పు హంస కును మంకెనచెటుకును పక్షికిని స్త్రీ వెలయాలి కిని పేరు

బర్బర పు ఇది నీచునకును కేశపాశముకును బర్బరదేశముకును స్త్రీ గంటుభారంగికిని శాకవిశే షముకును పుష్పవిశేషముకును పేరు

కర్బుర న ఇది జలముకును బంగారుకును పు పాపముకును రాక్షసునకును స్త్రీ కలుగోటు చెటుకును త్రి కర్బుర వర్ణముగల దానికిని పేరు

కర్పర పు ఇది పుఱ్ఱెకును శస్త్రవిశేషముకును గాబునకును పేరు

కూర్పర పు ఇది మోకాలికిని మోచేతికిని పేరు

ఖర్పర పు ఇది చోరునకును విటునకును బిచ్చమెత్తుపాత్రముకును పుఱ్ఱెకును పేరు

గర్గర పు ఇది మత్స్యవిశేషముకును ఈ స్త్రీ

న్మంధన్యామం గర్గరీ॥ (141)
ఘర్ఘరస్తు చలద్వారి
ధ్వానే ఘూకే నదాంతరే।
ని(ర్ఘ)ర్ఘురస్తు సహస్రాంశు
తురంగే తుషపావకే॥(142)
ముర్మర స్తుషవహ్నౌస్యా
న్మన్మథే రవివాజిని।
జర్జరో వాచ్యవజ్జీర్ణే
జర్జరం వాసవధ్వజే॥(143)
నిర్జరస్తు జరాత్యక్తే
వాచ్యవన్నిర్జర స్సురే।
నిర్జరాతు గుడూచ్యాం స్యా
త్తాలపత్ర్యామపి క్వచిత్॥
ఝర్ఝర స్స్యాత్కలియుగే
వాద్యభాండే నదాంతరే।
దర్దురస్తు గిరా వీష
ద్భుగ్నవస్తునివాచ్యవత్॥(145)
దర్దురస్తో యదే భేకే
వాద్యభాండా ద్రిభేదయో ।
దర్దురా చండికాయాం చ
గ్రామజాలే చ దర్దురం॥
వార్దరం దక్షిణావర్త
శంఖే క్రిమిజ నీరయో ।
కాక చించ్యాస్తు బీజే చ
వాచి వార్ద రమిష్యతే॥(148)
దుర్ధరం వాచ్యవద్దు ఖ
ధార్యే స్యాదృష భౌషధే।
దుర్ధరో నిర్దరం సారే

పెరుగుతరిచెడు కడవకును పేరు

ఘర్ఘర పు ఇది చరించుచున్న యుదక ధ్వనికిని గుడ్లగూబకును నదవిశేషముకును పేరు

నిర్ఘుర పు ఇది సూర్యాశ్వముకును ఉమక నిప్పున కును పేరు

ముర్ముర పు ఉమక నిప్పునకును మన్మథునకును సూర్యాశ్వముకును పేరు

జర్జర త్రి ఇది శిథిలమైన దానికిని న ఇంద్ర ధ్వజముకును పేరు

నిర్జర త్రి ఇది ముదిమిలేని దానికిని పు దేవునకును స్త్రీ తిప్పతీగకును మురయనెడు గంధ ద్రవ్యముకును పేరు

ఝర్ఝర పు ఇది కలియుగముకును వాయించెడి కుండకును నదవిశేషముకును పేరు

దర్దుర పు ఇది పర్వతముకును త్రి ఇంచుక శిథిలమైన దానికిని పు మేఘముకును కప్పకును వాద్యభాండవిశేషముకును దరుర పర్వతముకును స్త్రీ పార్వతికిని న గ్రామ సమూహముకును పేరు

వార్దర న ఇది దక్షిణావర్తశంఖముకును అగరు చెక్కకును ఉదకముకును గురివెందగింజకును వాక్కుకును పేరు

దుర్ధర త్రి ఇది అతికష్టముచేత ధరించదగిన దానికిని పు ఋషభమను ఓషధికిని పేరు

నిర్దర న చేవకును త్రి భయములేని వానికిని

నిర్భ (రే)యే నిరవత్ర ఎ॥(149)	లజలేనివానికిని పేరు
కుంజరోఽనేకపే కేశే	**కుంజర** పు ఏనుగుకును జుట్టుకును స్త్రీ
ధాతక్యామపి కుంజరా।	పుష్పవృక్ష విశేషముకును పేరు
పింజరం కనకే వాజి	**పింజర** న ఇది బంగారుకును పు అశ్వవిశేషము
భేదే పీతే చ పింజర ॥(150)	కును త్రి పచ్చని దానికిని పేరు
మందరో మంథశైలే స్యా	**మందర** పు ఇది మంథర పర్వతముకును స్వర
త్స్వర్గ మందారయోరపి।	ముకును కల్పవృక్షముకును కలమనెడి యోడ
మందరో వహనే మందే	కును అలసతకును పేరు
కందరో వివరేఽంకుశే॥	**కందర** పు ఇది గుహకును అంకుశముకును పేరు
మందిరం నగరేఽగారే	**మందిర** న ఇది పటణమునకును గృహము
మందిరో మకరాలయే।	కును పు సముద్రముకును పేరు
వర్కర స్తరుణే మేషే	**వ(బ)ర్కర** పు లేగపశువుకును మేకకును పేరు
కర్కరో దర్పణే దృఢే॥	**కర్కర** పు ఇది అదముకును త్రి దృఢమైన దానికిని పేరు
కంధరో వారివాహే స్యా	**కంధర** పు ఇదిమేఘముకును స్త్రీ కంఠముకును
ద్గ్రీవాయామపి కంధరా।	పేరు
వ(ల్లు)ల్లరం శాద్వలేప్రోక్తం	**వ(ల్లు)ల్లర** న ఇది పచ్చిక పట్టుకును మరు
నిర్జల స్థాన కుంజయో ॥(153)	భూమికిని లతాగృహముకును ఈ స్త్రీ బోయ
భిల్లక్షేత్రే చ మంజర్యాం	వాండ్ల గృహముకును పూలగుత్తికిని పేరు
వల్లరీతి ప్రకీర్తితా।	
మంథర స్స్యూచకే కోశే	**మంథర** పు ఇది కొండెగానికిని పుష్పాదుల
మంథానే చాథ మంథరం॥(154)	మధ్యభాగముకును కవ్వముకును న కుసుంభా
కుసుంభ్యాం మంథరో మందే	పువ్వుకును త్రి మందమైన దానికిని అధికమైన
పృథౌ వక్రే చవాచ్యవత్।	దానికిని వంకరయైన దానికిని పేరు
కంకరం కుత్సితే తక్రే	**కంకర** త్రి ఇది కుత్సితునకును న మజిగకును పేరు
చత్వరం స్థండిలేఽంగణే॥(155)	**చత్వర** న అగ్న్యాది సాపనముకొరకు సంస్కరించ బడిన ప్రదేశముకును ముంగిలికిని పేరు
ఛిత్వరం ఛేదనద్రవ్యే	**ఛిత్వర** న ఖడము మొదలగు వాటికిని పు

ఛిత్వరో ధూర్తవైరిణో ।	విటునకును శత్రువుకును పేరు
ఇత్వరోదుర్విధేనీచే	**ఇత్వర** పు ఇది దరిద్రునకును నీచునకును
పథికక్రూరకర్మణో ॥(156)	తెరువరికిని దురనునకును పేరు
పుష్కరం పంకజే వ్యోమ్ని	**పుష్కర** న ఇది పద్మముకును ఆకసముకును
పయ కరికరాగ్రయో ।	జలమునకును గజతుండాగ్రమునకును ఔషధ
ఔషధ ద్వీప విహగ	విశేషముకును పుష్కర ద్వీపముకును పు సారస
తీర్థ రాజోరగాంతరే ॥(157)	పక్షికిని క్షేత్ర విశేషముకును పుష్కరుడను రాజు
పుష్కరం తూర్యవ క్త్రే చ	కును సర్పవిశేషముకును న మదెలమొదలగు వాటి
కాండే ఖడ్గఫలేऽ పి చ।	ముఖముకును బాణముకును కత్తివాయికిని పేరు
డింగరో డంగరే క్షేపే	**డింగర** పు ఇది ఖురాసానిపుచ్చ చెటుకును చిమ్ముటకును పేరు
సంగరోऽంగీకృతౌ యుధి॥(158)	**సంగర** పు ఇది అంగీకారముకును యుదముకును
విషాపదో క్రియకారే	విషముకును ఆపదకును నూతనముగా విద్యాభ్యాస
సంగరం తు శమీఫలే॥	ముజేయువానికిని న జమ్మికాయకును పేరు
గహ్వరం తు గుహా దంభ	**గహ్వర** న ఇది గుహకును కపటముకును
నికుంజ గహనేష్వపి॥	లతాగృహముకును వనముకును పేరు
కర్బుర కథితో వ్యాఘ్రే	**కరర** పు ఇది పెదపులికిని ఈ స్త్రీ పార్వతికిని
శివాయామపి కర్బురీ।	పేరు
చతుర శ్చాతుర (కవచ్చ)శ్చాపి	**చతుర చాతుర** పు ఇది వర్తులాకారమగు తలగడా
చక్రగండౌ నియంతరి ॥ (160)	కును రథసారథికిని త్రి దృశ్యమానమైన దాని
ఏతౌ స్యాతాము భౌనేత్ర	కిని నేర్పరికిని పేరు
గోచరేచాటుకారిణి।	
ఈశ్వరో విభవైరాఢ్యే	**ఈశ్వర** పు అధికసంపదగలవానికిని శివునకును
శంభౌస్వామిని మన్మథే॥	ప్రభువుకును మన్మథునకును స్త్రీ పార్వతికిని
పార్వత్యా మీశ్వరామాహు	పేరు
ర్ద్వాపర స్సంశయే యుగే।	**ద్వాపర** పు ఇది సందేహముకును ద్వాపర యుగముకును పేరు
ఆకరో నివహో త్పత్తి	**ఆకర** పు ఇదిసమూహముకును పుటినచోటు

స్థాన శ్లేష్మఖనిష్వపి॥ (162)
భాస్కర స్తపనే వహ్నౌ
ప్రభాకరసమ స్మృత ।
పార్పరో భక్తసిక్థే స్యా
త్కీనాశే రాజయక్ష్మణి ॥ (163)
జరాటే పి కదంబస్య
కేసరేఽపి చ భస్మని।
శార్వరం త్వంధతమసే
శార్వరోఘాతుకేఽన్యవత్॥
ప్రాంతరం విపినే దూర
శూన్యవర్త్మని కోటరే।
శార్కరో దుగ్ధఫేనే పి
శర్కరాన్వితదేశవత్ ॥ (165)
శాక్వరో వృషభే ఛందో
విశేషే శాక్వరం మతం।
నాగరం ముస్తకే శుంఠ్యాం
విదగ్ధేనాగరోఽన్యవత్ ॥(166)
శంసంతి నగరోద్భూతే
రతబంధే చనాగరం।
వాగరో వారకే శాణే
న్నిర్ణయే బాడబేవృకే॥ (167)
విశారదే ముముక్షౌ చ
గవామంకే చ వాగరం।
భ్రామరం గ్రావ మధునో
పామర ఖలనీచయో ॥
వాసరో దివసే నాగ
ప్రభేదేచాపి వాసర ।
కాంతారముప సర్గాదౌ

కును శ్రేషముకును రత్నాదుల గనికిని పేరు
భాస్కర ప్రభాకర పు ఇది సూర్యునకును అగ్నికిని పేరు
పార్పర పు ఇది అన్నకణముకును యమునకును క్షయరోగముకును వృద్ధునకును కడిమి చెటుకుయొక్క కేసరముకును బూడిదెకును పేరు
శార్వర న ఇది అంధకారముకును త్రి క్రూరమైన దానికిని పేరు
ప్రాంతర న ఇది అరణ్యముకును దూరమైన యడారిత్రోవకును చెటుతొఱ్ఱకును పేరు
శార్కర పు ఇది పాలనురుగకును ఇసుముగల భూమికిని పేరు
శాక్వర పు వృషభముకును న శాక్వరమను ఛందముకును పేరు
నాగర న ఇది తుంగముస్తకును శొంఠికిని త్రి నేర్పరికిని నగరమందు బుటిన దానికిని న స్త్రీలరత బంధవిశేషములకును పేరు
వాగర పు ఇది కేచవిరిగి చెటుకును ఒరుపుడు రాతికిని నిశ్చయించుటకును బడబానలవు కును తోడేలుకును పండితునకును మోక్షేచ్ఛగల వానికిని న పశురోగ విశేషముకును పేరు
భ్రామర న ఇది రాతికిని తెనెకును పేరు
పామర పు దుర్మారునకును నీచునకును పేరు
వాసర పు ఇది పగటికిని సర్పవిశేషముకును పేరు
కాంతార న ఇది దైవాదులవలన సంభవించిన

వనే దుర్గమ వర్త్మని॥(169)	యుపద్రవముకును అరణ్యముకును వెళ్ళరాని
ఇక్షుప్రభేదే కాంతార	మారముకును పు అడవి చెరుకునకును పేరు
పదార పాదధూళిషు	**పదార** పు పాదములయందలి పరాగముకును
పాదాళిందేఽథ	ఓడయొక్క అగ్రభాగముకును పేరు
మందార పారిభద్రార్క-	**మందార** పు ఇది బాడిదపు చెటుకును జిల్లేడు
ష్ణయో (170) సురద్రుమేఽపు	చెటుకును కల్పవృక్షముకును పేరు
గాంధార స్సంధూరే	**గాంధార** పు ఇది సంధూరముకును రాగ
రాగదేశయో ।	విశేషముకును గాంధార దేశముకును పేరు
ఆధార శ్చాధికరణేఽ	**ఆధార** పు ఇది ధరించి యుండుదానికిని
ప్యాలవాలేఽంబుధారణే॥(171)	పాదునకును తటాకాదులకును పేరు
ఆసార స్స్యాత్ప్రసరణే	**ఆసార** పు ఇది దండు విడుచుటకును ధారా
వేగవర్షే సుహృద్బలే।	వరముకును మిత్రసైన్యముకును పేరు
కేదార పర్వతే శంభౌ	**కేదార** పు ఇది ఈ పేరు గల పర్వతముకును
క్షేత్రభేదాలవాలయో ॥(172)	శివునకును జలాధారమువలన వరిపండెడు భూమికిని పాదునకును పేరు
ఉదారో దాతృమహతో	**ఉదార** త్రి ఇది దాతకును అధికమైన దానికిని
ర్దక్షిణేఽప్యభిధేయవత్।	తిన్నని బుద్ధిగలవానికిని పేరు
మదారో ద్విరదే ధూర్తే	**మదార** పు ఇది ఏనుగుకును విటునకును పేరు
విదారో దారణే రణే॥(173)	**విదార** పు ఇదిభేదించుటకును యుద్ధముకును
విదారీ సాలపర్ణ్యాంచ	ఈ స్త్రీ ముయ్యాకుపొన్న చెటుకును భగంధర
రోగభేదేక్షుగంధయో ।	రోగముకును తెల్లనేలగుమ్మడు చెటుకును పేరు
వికారో వికృతౌ రోగ	**వికార** పు రూపాంతరమును బొందుటకును రోగవిశేషముకును పేరు
ఆకార స్సంస్థితాం గయో ॥(174)	**ఆకార** పు ఇది మృతినొందిన వానికిని శరీరముకును పేరు
నికార స్స్యాత్పరిభవే	**నికార** పు తిరస్కారముకును రాశి చేయుటకై
ధాన్యస్యోత్క్షే పణేఽపి చ।	ధాన్యమును మీదికి చిమ్ముటకును పేరు
ప్రకార స్సదృశే భేదే	**ప్రకార** పు ఇదిసామ్యముకును భేదముకును పేరు

టంకార శ్శింజినీ ధ్వనౌ॥(175)	**టంకార** పు వింటినారి యొక్క ధ్వనికిని
విస్మయే చ ప్రసద్ధౌచ	ఆశ్చర్యముకును ప్రఖ్యాతికిని పేరు
దండార శ్శరయంత్రకే।	**దండార** పు ఇది బాణయంత్రముకును కుమ్మరి
కులాలచక్రే వహానే	వానిచక్రముకును వాహనముకును మదపుటేను
దండారో మత్తవారణే॥ (176)	గుకును పేరు
ఎండార క్షపణే క్షేపే	**ఎండార** పు ఇది క్షపణ మతస్థునకును చిమ్ము
మహాషీ రక్షకే ద్రుమే।	టకును బఠెలగాచువానికిని వృక్షవిశేషముకును పేరు
తుషారో హామభేదేఽపి	**తుషార** పు ఇది తుంపురులుగా గురియుమంచు
శీకరే శీతలే హామే ॥ (177)	కును తుంపురులకును త్రి చల్లని దానికిని పు
	మంచుకును పేరు
శునారస్తు శునీస్తన్యే	**శునార** పు ఇది కుక్కపాలకును పాముగ్రుడు
సర్పాండ కలవింకయో ।	కును ఊరవచ్చుకకును పేరు
కుమారో బాలకే స్కందే	**కుమార** పు ఇది బాలునకును కుమారస్వామి
యువరాజేఽశ్వ(వా)చారకే॥(178)	కిని యువరాజున (నాట్యభాషయందు) కును
శుకేఽపి వరుణద్రౌచ	అశ్వశిక్షకునకును చిలుకకును ఉలిమిడి చెటు
కుమారం జాత్యకాంచనే।	కును న మేలిమి బంగారుకును ఈ స్త్రీ నల్లఎన్న
కుమార రామ తరుణీ	గోరింట చెటుకును విరజాజి లతకును కుమారీ
నవమాల్యోర్నదీభిది ॥ (179)	నదికిని అవివాహాత స్త్రీకిని విష్ణుక్రాంతపు లత
కన్యాపరాజితాగౌరీ	కును పార్వతికిని జంబూద్వీపముకును పేరు
జంబూద్వీపేఽపి చస్మృతా।	
ఆహారో భోజనే హారే	**ఆహార** పు ఇది భక్షించుటకును అన్నముకును
భవేదాహారణేఽపి చ ॥(180)	హరించుటకును పేరు
విహారో విభ్రమే స్కంధే	**విహార** పు ఇది తిరుగుటకును భుజముకును
లీలాయాంసుగ తాలయే।	విలాసముకును బౌద్ధాలయముకును పేరు
కుటారం మైధునే విద్యా	**కుటార** న ఇది రతికిని గొంగళికిని పేరు
త్కుటారం కంబళేఽపి చ॥	
కోట్టారో నాగరే కూపే	**కోట్టార** పు ఇది శౌండికిని నూతికిని నలు
పుష్కరిణ్యా (ంచ) శ్చపాటకే।	చదరమైన కొలనుయొక్క ఒడుకును పేరు

కడార ఎంగళే దాసే సంభార స్సంభృతౌ గణే॥	**కడార** పు ఇది ఎంగళవరముకును దాసునకును పేరు **సంభార** పు ఇది పరికరముకును సమూహము కును పేరు
కేనార కుంభినరకే శిర క(పో) పాల సంధిషు। సంకారోऽగ్నిచటాత్కారే సమ్మార్జ న్యవమార్జితే॥ (183) నవదూషితకన్యాయాం సంకారీ క్వాప దృశ్యతే।	**కేనార** పు కుంభీపాకమను నరకముకును శిరస్సు కును పుఱెకును సంబంధ ప్రదేశముకును పేరు **సంకార** పు ఇది అగ్నియొక్క చటచట ధ్వనికిని చీపురుచేత నూడవబడిన పెంటకును ఈ స్త్రీ క్రొత్తగా దూషితురాలగు కన్యకును పేరు
పంకార శ్శైవలే సేతౌ సోపానే జలకుబ్జకే॥ (184) సంస్కార ప్రతి యత్నేస్యా త్సంకల్పేऽనుభవేऽపి చ।	**పంకార** పు ఇది నాచుకును కటుకును మెట్టు కును నీటి నెమ్మిచెట్టుకును పేరు **సంస్కార** పు ఇది ఒకవస్తువుకు గుణాతిశయము గలిగించుటకును మనోవ్యాపారముకును ఎఱుక కును పేరు
సాలారం స్యాద్ధస్త నఖే సోపానే ఎక్షిపంజరే॥ (185)	**సాలార** న ఇది పురద్వార సమీపమందు శత్రువు లు లోన చొరకుండుటకై వేసిన మంటితిన్నెకును మెటుకును ఎటుల పంజరముకును పేరు
కంజారో జరరే సూర్యే విరించౌ వారణే మునౌ। మార్జార ఓతౌ ఖట్వాసే భృంగార కనకాలుకే॥ (186) భృంగారీ ఝిల్లికాయాంస్యా దంగారోऽలాత భౌమయో।	**కంజార** పు ఇది జఠరాగ్నికిని సూర్యునకును బ్రహ్మకును ఎనుగుకును మునికిని పేరు **మార్జార** పు ఎల్లికిని జవ్వాదిఎల్లికిని పేరు **భృంగార** పు ఇది బంగారు జలపాత్రముకును ఈ స్త్రీ చిమ్మెటకును పేరు **అంగార** పు కొరవి నిప్పునకును అంగారక గ్రహముకును పేరు
శృంగార స్సురతే నా(ట్యేరసే) ట్య రసేऽపి గజమండ నే॥ (187) శృంగారం చూర్ణ సిందూర లవంగకును మేషు చ।	**శృంగార** పు ఇది సురతముకును శృంగార రస ముకును గజాలంకారముకును న బుక్కా మొదల గు పరిమళ చూర్ణముకును సింధూరముకును లవంగముకును పేరు

విస్తారో విస్తృతౌస్తంబ
ఉద్ధార శ్చోద్ధృతావృణే॥
విస్తార పు ఇది విస్తరించుటకును దుబ్బునకును పేరు
ఉదార పు ఎత్తుటకును అప్పునకును పేరు

మారరో ద్విజ భేదే స్యా
ద్వ్యాసేఽర్క పరిపార్శ్వకే।
మారర పు ఇది ఒక బ్రాహ్మణునకును వేద వ్యాసునకును సూర్యునిపార్శ్వమందుండెడు ఒక దేవునకును పేరు

శాబర కథ్యతే లోధ్రే
తథాపాపాపరాధయో॥
శాబరీ శూకశింబ్యాం చ
శాబర పు ఇది లొదుగ చెట్టుకును పాపము కును నేరముకును ఈ స్త్రీ దూలగొండి చెటు కును పేరు

శారీరం దేహజే వృషే।
శారీర త్రి ఇది శరీర సంబంధమైన దానికిని వృషభముకును పేరు

కరీర కలశే వృక్ష
భేదే వంశాంకురేఽ ఎ చ॥ (190)
కరీరీ చీరికాయాం చ
దంతమూలే చ దంతినాం।
కరీర పు ఇది కుండకును వెఱుతురు చెటుకును వెదురు బోడుకును ఈ స్త్రీ చిమ్మెటకును ఎనుగు దంతముయొక్క మొదటి భాగముకును పేరు

శణీరం శోణమధ్యస్థ
పులినేదర్దురీతటే ॥ (191)
శణీర న శోణనదమధ్యమందలి యిసుము తిన్నెకును దరురీనదియొడుకును పేరు

జంబీర ప్రస్థపుష్పాఖ్య
శాకేదంతశఠేఽ ఎ చ।
జంబీర పు ఇది మరువముకును నిమ్మచెటుకును పేరు

ఔశీరమాహు శ్చమరే
దండే చ శయనాసనే॥
ఔశీర న ఇదిసురటీకిని దుడుకును పానుపున కును పీఠముకును పేరు

సౌవీరం బదరే స్రోతే
ఽంజనే దేశే చ కాంజికే।
సౌవీర న ఇది రేగుపండుకును సౌవీరాంజనము కును పు సౌవీరదేశముకును పులికడుగునకును పేరు

కి(ర్మీ)ర్మీర కర్బురేదైత్య
రాక్షసాంతరయోరవ॥(193)
కిర్మీర పు ఇదికర్బురవరముకును రాక్షుసామాన్య ముకును బకాసురుని తమ్మునకును పేరు

కాశ్మీరం కుంకుమే ప్రోక్తం
టంక పుష్కరమూలయో ।
కాశ్మీర న ఇది కుంకుమముకును వులికిని పుష్కరమూలమనెడు గంధద్రవ్యముకును పేరు

పాటీరో వాతికేరంగే
ఎూలకేతితఉన్యవ॥ (194)
పాటీర పు ఇది సోమింట చెటుకును నసము కును మొల్లంగిదుంపకును జల్లిడకును మేఘము

ధారాధరేऽప కేదారే వేణుసారేऽప చేష్యతే।	కును వరిపంటభూమికిని వెదురుగంధముకును పేరు
అండీర పురుష శక్తే వాండీర పురుషే స్మృత ॥ ఫేనే వాలింగణే చాథ	**అండీర** పు ఇదిపురుషునకును సమరునకును పేరు **వాండీర** పు ఇదిపురుషునకును నురుగుకును వంగచెటుకును పేరు
ధూసర పాండురే ఖరే।	**ధూసర** పు ధూసరవర్ణముకును గాడిదకును పేరు
కూబర కుబ్జకే చారౌ కూబరశ్చ యుగంధరే॥	**కూబర** పు ఇదినెమ్మిచెటుకును త్రి సుందరమ్మైన దానికిని పు రథమునకును కాడికిని మధ్యనుండెడి నొగలుకును పేరు
తూబరోऽశ్మశ్రుపురుషే ప్రౌఢాశృంగవృషేऽప చ।	**తూబర** పు పేడిమూతి వానికిని వయసుగలిగిన్ని కొమ్ములులేని యెదుకును పేరు
స్యాన్నీవరో వణిజకే వాస్తవ్యేऽప చ నీవర ॥ (197)	**నీవర** పు ఇది వర్తకునకును నివసించువానికిని పేరు
పీవర కచ్ఛపే స్థూలే	**పీవర** పు ఇది తాబేటికిని త్రి బలిసిన దానికిని పేరు
ధీవరో లుబ్ధకే బుధే।	**ధీవర** పు జాలరివానికిని విద్వాంసునకును పేరు
కేసరం హింగుని ప్రోక్తం కేసరో నాగకేసరే ॥ (198) సింహాచ్ఛటయాం పున్నాగ కింజల్కే వకుళేష్వప।	**కేసర** న ఇది ఇంగువకును పు నాగకేసరపు చెటుకును సింహముమెడమీదనుండు జటుకును పొన్నచెటుకును పుష్పకింజల్కముకును పొగడ చెటుకును పేరు
కిశోరస్తు రుణావస్థే హయశాబక సూర్యయో ॥(199)	**కిశోర** పు ఇది బాలునకును గుఱ్ఱపు పిల్లకును సూర్యునకును చందన వృక్షముకును పేరు
తైలపర్ణ్యాం కుబేరస్తు నందివృక్షే ధనాధిపే।	**కుబేర** పు నందిచెటుకును కుబేరునకును పేరు
కణేరు స్స్యాద్వశావేశ్యా కర్ణికారే గణేరువత్॥	**కణేరు** **గణేరు** స్త్రీ ఈ రెండును ఆడు ఏనుగుకును వెలయాలికిని పు కొండగోగుచెటుకును పేరు
కోటీరశ్చక్రగోపేస్యా చ్ఛక్రేప నకులేపిచ।	**కోటీర** పు ఇది ఆర్ర పురుగునకును ఇంద్రునకును ముంగిసకును పేరు
అగురు స్యాచ్ఛింశుపాయాం	**అగురు** పు ఇది ఇరుగుడు చెటుకును అగరు

జోంగకే ఎ లఘున్యం॥	గంధముకును లఘ్వక్షరముకును పేరు
కింశారు స్సస్యశూకే ఎ	**కింశారు** పు వరిముల్లుకును బాణముకును
సాయకే కంకపక్షిణి।	రాబులుగుకును పేరు
ఛార్యారు శ్శైలభేదే స్యా	**భార్యారు** పు ఇది పర్వత విశేషముకును మృగ
న్మృగభేదే చ తత్ర చ॥(202)	విశేషముకును ఎవ్వడు పరస్త్రీయందు పుత్రుని
క్రీడయా పరభార్యాయాం	గనెనో వానికిని పేరు
పుత్రో యేనోపపాదిత।	
కురారు పాదపే కీశే	**కురారు** పు ఇది వృక్షముకును కోతికిని పేరు
కటప్రూ స్యాన్మహానటే॥(203)	**కటప్రూ** పు ఇది శివునకును విద్యాధరునకును
విద్యాధరే రక్షస చ	రాక్షసునకును పాచికలాటకును పేరు
కటప్రూరక్షదేవనే।	
దాసేరో దాసకా పుత్రే	**దాసేర** పు ఇది దాసీపుత్రునకును ఒంటెకును
దాసేర స్స్యాత్క్రమేళకే॥	పేరు
మయూరో బర్హిచూడాయా	**మయూర** పు సాణేయమను గంధ ద్రవ్యము
మపామార్గే శిఖండిని।	కును ఉత్తరేణి చెటుకును నెమలికిని పేరు
ఖర్జూరం రజతే విద్యా	**ఖదూర** న ఇది వెండికిని పు తేలుకును ఖరూర
ద్వృశ్చిక ద్రుమభేదయో ॥(205)	వృక్షముకును పేరు
ఖర్జూరశ్చాధ	
కర్చూరం శటీ	**కర్చూర** న ఇది గంట్లకచోరముకును బంగారు
కాంచన యోరపి।	కును పేరు
సందూర స్తరుభేదే స్యా	**సందూర** పు ఇది సందూరపు చెట్టుకును న
త్సిందూరం రక్తచూర్ణకే॥(206)	సందూరముకును ఈ స్త్రీ కంఎల్లమనెడు గంధ
సందూరీ రోచనీరక్త	ద్రవ్యముకును ఎఱ్ఱని బటుకును ధాతకీపుష్ప
చేలికా ధాతకీషు చ।	మనెడి గంధద్రవ్యముకును పేరు
వల్లూరం స్యాద్వనక్షేత్రే	**వల్లూర** త్రి ఇది అడవి భూమికిని వాహనము
వాహనోషరయోరపి॥(207)	నకును చవిటి పఱభూమికిని ఎండిన మాంసము
వల్లూరమాహు స్సంశుష్క	కును పందిమాంసముకును పేరు
మాంస సూకరమ ంసయో।	

ఏకాగ్ర మేకతానే స్యా దేకాగ్రం త్రిష్వనాకులే॥(208)	**ఏకాగ్ర** త్రి ఇదినిశ్చలచిత్తునకును ధైర్యశాలికిని పేరు
నరేంద్రో వార్తికే రాజ్ఞి విషవైద్యేఽపి కథ్యతే।	**నరేంద్ర** పు ఇది జాబులుమోయు వానికిని రాజునకును విషచికిత్సచేయు వానికిని పేరు
మహేంద్ర పర్వతే శక్రే	**మహేంద్ర** పు మహేంద్ర పర్వతమునకును ఇంద్రునకును పేరు
జలేంద్రో వరుణేఽంబుధౌ॥(209) జంభలేఽపి జలేంద్రస్స్యా	**జలేంద్ర** పు ఇది వరుణదేవునకును సముద్రమునకును నిమ్మచెట్టుకును పేరు
త్సాముద్రం దేహలక్షణే సాముద్రం చ సముద్రీయ లవణాదిషు భేద్యవత్ ।(210)	**సాముద్ర** న ఇదిసముద్రునిచే జెప్పబడినదేహలక్షణ శాస్త్రమునకును త్రి సముద్రమందుబుటిన లవణాదులకును పేరు
ఖండాభ్రమభ్రలేశే స్యా త్స్త్రీణాం దంతక్షతాంతరే।	**ఖండాభ్ర** న ఇదిమేఘశకలమునకును స్త్రీలదంత క్షత విశేషమునకును పేరు
కటిత్రం రశనాయాం స్యా చ్చ(ద్వ)ర్మాంగేకటివాససి॥(211)	**కటిత్ర** న ఇదిమొలనూలునకును కటిప్రదేశమందుండెడు పటకా మొదలగువాటికిని కటిప్రదేశమందలి వస్త్రమునకును పేరు
శిలీంధ్రం కదళీపుష్పే కవకత్రిపుటాఖ్యయో । శిలీంధ్ర కథితో ధీరై స్తరు మీన ప్రభేదయో ॥(212) గండూపద్యాం మృది ప్రోక్తా శిలీంధ్రీ విహగేభిది ।	**శిలీంధ్ర** న ఇదిఅరటిపువ్వునకును కుక్కగొడుగునకును తెల్లతెగడకును పు నేలతాడిచెట్టునకును మత్స్య విశేషమునకును ఈ స్త్రీ ఆడుకప్పకును మంటికిని పక్షివిశేషమునకును పేరు
తమిస్రం తిమిరే కోపే తమిస్రా చ తమస్తతౌ॥ (213) కృష్ణపక్ష నిశాయాం చ	**తమిస్ర** న ఇది చీకటికిని కోపమునకును స్త్రీ చీకట్లసమూహమునకును కృష్ణపక్షరాత్రికిని పేరు
త్వక్పత్రం తు వరాంగకే। త్వక్పత్రీచైవ కారవ్యాం	**త్వక్పత్ర** న ఇది లవంగపు చెక్కకును ఈ స్త్రీ ఇంగువచెట్టునకును పేరు
కళత్రంశ్రోణి భార్యయో ॥(214)	**కళత్ర** న ఇది కటిప్రదేశమునకును భార్యకును

దుర్గస్థానే నృపాదీనాం	రాజునివసించెడు కోటకును పేరు
పవిత్రం వర్షణే కుశే	**పవిత్ర** న ఇదివరముకును దర్భకును రాగికిని
పవిత్రం తామ్ర పయసో	జలముకును త్రి పవిత్రమైన దానికిని పేరు
ర్మేధ్యే చాపి తదన్యవత్॥	
సావిత్ర శ్శంకరే ప్రోక్త	**సావిత్ర** పు ఇది శివునకును ఈ స్త్రీ దేవతా
స్సావిత్రీ దేవతాంతరే।	విశేషముకును పేరు
దైత్యారి స్త్రిదశే విష్ణౌ	**దైత్యారి** పు ఇదిదేవునకును విష్ణువుకును పేరు
తిత్తిరి ర్విహగే మునౌ॥	**తిత్తిరి** పు ఇదిపక్షివిశేషముకును తిత్తిరిమునికిని పేరు
శాంకరి ర్విఘ్నపే స్కందే	**శాంకరి** పు ఇదివిఘ్నారికిని కుమారస్వామికిని పేరు
జసురి పావకే పవౌ।	**జసురి** పు ఇదిఅగ్నికిని వజ్రాయుధముకును పేరు
మందు రా వాజిశాలాయాం	**మందురా** స్త్రీ ఇది గుఱ్ఱపుసాలకును సమీప
సమీపా ర్ద్రే చ వస్తుని॥ (217)	మందైన వస్తువుకును పేరు
ఉర్వరా సర్వసస్యాఢ్య	**ఉర్వరా** స్త్రీ ఇదిసస్యముతోగూడియున్నభూమి
భూమౌస్యాద్భూమిమాత్రకే।	కిని సామాన్యభూమికిని పేరు
అసురా రజనీ రాస్యా	**అసుర** స్త్రీ ఇది రాత్రికిని ఆడుయొంటెకును
రసురో దానవే రవౌ॥ (218)	పు రాక్షసునకును సూర్యునకును పేరు
వాసురా వాసితాయాం స్యా	**వాసురా** స్త్రీ ఇది స్త్రీసామాన్యముకును రాత్రి
ద్వాసరేయ్యాం మతాభువి।	కిని భూమికిని పేరు
మసూరా మసురా వ్రీహి	**మసూరా మసురా** పు ఈరెండును చిఱుసెనగ
ప్రభేదే పణ్యయోషితి॥(219)	లకును వేశ్యకును పేరు
మసూర మసురౌ చద్వా	
వేతావ ప్యేతయోర్మతౌ।	
శర రా ఖండవిక్రుతా	**శర్కరా** స్త్రీ ఇదిపంచదారకును మొరపరాతికిని
వుపలా కర్ప రాంశయో ॥(220)	పుత్తెయొక్క భాగముకును మొరపనేలకును
శర్కరాన్వితదేశేఽపి	రోగవిశేషముకును తునకకును పేరు
రుగ్భేదే శకలేఽపి చ।	
కచ్చురా శూకశింబ్యాంచ	**కచ్చురా** స్త్రీ ఇది దూలగొండి చెట్టునకును
శటీ దుష్పర్శయోరపి॥ (221)	నల్లయతివసకును ఎన్నరేగటి దూలగొండి చెట్టు

కచ్చురం వాచ్యవత్స్వాహా పామనే పుంశ్చలేఽపి చ।	కును త్రి గజిపటినవానికిని జారునకును పేరు
గాయత్రీ కథితా ఛంద ప్రభేదే ఖదిరేఽపి చ॥(222)	**గాయత్రీ** స్త్రీ ఇది గాయత్రీ ఛందముకును చంద్ర చెటుకును పేరు
సైరంధ్రీ పరవేశ్మస్థ శిల్పకృత్స్వ వశస్త్రియాం। వర్ణ సంకర సంభూత స్త్రీ మహల్లకయోరపి॥(223)	**సైరంధ్రీ** స్త్రీ పరులగృహమందు పనులజేయుచూ స్వతంత్రముగా జీవించెడుస్త్రీకిని సంకరవరమందు ఋటినదానికిని పు అంత పురపరిచారకునకును పేరు
ఖదిరీ శాకభేదేఽపి ఖదిరో దంతధావనే। (వాచ్యవత్సుందరం రమ్యే ప్రయే ఎత్యా తు సుందర) సుందరీ స్త్రీ తరుభిదో	**ఖదిరీ** స్త్రీ ఇది శాక విశేషవుకును పు పెనిమిటికిని ఈ స్త్రీ స్త్రీకిని వృక్షవిశేషము కును పేరు
శ్శర్వరీ రాత్రి యోషితో ॥(224) హరిద్రాయాం చ	**శర్వరీ** స్త్రీ ఇది రాత్రికిని స్త్రీసామాన్యముకును పసపునకును పేరు
కబరీ కేశశాకవిశేషయో । కబరం లవణేఽమ్లేచ తుంబురీశరమర్దయో ॥	**కబరీ** స్త్రీ ఇదికొప్పునకును శాకభేదముకును న ఉప్పునకును పులుసునకును పు కొత్తిమిరికిని ఓషధి విశేషముకును పేరు
మంజరీ వల్లరీ స్త్వాల ముక్తా తిలక శాఖిషు।	**మంజరీ** స్త్రీ ఇది పూలగుత్తికిని పెద ముత్యముకును తిలక వృక్షముకును పేరు
మర్మరీ పీతదారౌ స్యా ద్వస్త్ర భేదేఽపి మర్మర ॥	**మర్మరీ** స్త్రీ ఇది మానిపసపునకును పు వస్త్ర విశేషముకును పేరు
టట్టరీ స్యాన్మృషావాదే లంపా పటహాయోరపి।	**టట్టరీ** స్త్రీ ఇదిఅబదపుమాటకును లంపావాద్యముకును ఢక్కావాద్యముకును పేరు
శక్వరీ మేఖలా నద్యో శ్ఛందో భేదేఽపి శక్వరీ॥	**శక్వరీ** స్త్రీ ఇదిమొలనూలుకును నదీ విశేషముకును **14**వ ఛందముకును పేరు
ఝల్లరీ ఝలరీ చద్వే హుడుక్కే (బాలచక్రకే) కేశ వక్రకే।	**ఝల్లరీ ఝలరీ** స్త్రీ ఇదిజేగంటకును చక్రాకారమైన వెంట్రుకలకు ను పేరు

కావేరీ స్యాత్సరిద్భేదే ఎణ్యానారీ హరిద్రయో ॥	**కావేరి** స్త్రీ కావేరీనదికిని వెలయాలికిని పసపునకును పేరు
★ అథరాంతశ్చతుర్వర్ణ ★	
భవేత్పరికరో వ్రాతే పర్యంక పరివారయో । ప్రగాఢ గాత్రికాబంధే వివేకా రంభయోరపి॥ (229)	**పరికర** పు ఇదిసమూహముకును శయ్యకును పరిజనముకును గాఢాలింగన విశేషముకును జ్ఞానముకును ప్రారంభముకును పేరు
వ్యతికర స్సమాఖ్యాతో వ్యసన వ్యతిషంగయో ।	**వ్యతికర** పు ఇదిదు ఖముకును పరస్పరసంమేళనముకును పేరు
విభాకరో౽గ్నౌ తపనే వస్కరో గుహ్యగూఢయో ॥(230)	**విభాకర** పు ఇది అగ్నికిని సూర్యునకును పేరు **అవస్కర** పు మర్మాంగముకును రహస్యముకును పేరు
కర్మకరస్తు కీనాశే భృత్యే వేతన జీవిని। కర్మకరీతు మూర్వాయాం బింబికా యామపక్వచిత్॥(231)	**కర్మకర** పు ఇది యమునకును సేవకునకును జీతగానికిని ఈ స్త్రీ చాగచెట్టుకును పు దొండచెట్టుకును పేరు
అరుష్కరో వ్రణకరే భల్లాతే చాప్యరుష్కరం।	**అరుష్కర** త్రి పుండుచేయుదానికిని న జీడిగింజకును పేరు
భవేత్సహచరో ఝింట్యాం వయస్యే ప్రతిబింబకే॥ (232)	**సహచర** పు ఇది నల్లపెద గోరింటచెట్టుకును చెలికానికిని నీడకును పేరు
నిశాచర పేచకా వా యాతుధానేషు ఫేరవే। నిశాచరీ పాంసు (శు) లాయాం	**నిశాచర** పు ఇది గుడ్లగూబకును పామునకును రాక్షసునకును నక్కకును ఈ స్త్రీ రంకులాడికిని పేరు
భవేత్ప క్షచరో విధౌ॥ (233) యూథభ్రష్ట ప్పృథక్చారి వార ణే ప ప్రకీర్తిత ।	**పక్షచర** పు చంద్రునకును కదుపునుంచి విడియొంటరిగా సంచరించు యేనుగుకును పేరు
చరాచరం స్యాజ్జగతి వాచ్యవజ్జంగ మేంగయో ॥	**చరాచర** న ఇది ప్రపంచముకును త్రి మనుష్య పశుపక్ష్యాదులకును భావసూచకములగు భ్రూభం

	గాదులకును పేరు
విదు ర్దశపురం దేశే	**దశపుర** న ఇది మాళవ దేశమందల యొక భాగము
ముస్తాయాం పట్టణేఽ పి చ	కును తుంగముస్తకును పటణవిశేషముకును పేరు
లభిమరో వధే యుద్ధే	**అభిమర** పు ఇది చంపుటకును యుదముకును
తథాస్వబలసాధ్వసే॥ (235)	స్వపక్ష సైన్యమువలని భయమునకును పేరు
ఆహా ప్రతిసరం హస్త	**ప్రతిసర** న ఇది దీక్షాదులయందు కటిన హస్త
సూత్రే మాల్యే చ మండనే।	సూత్రముకును పూలదండకును అలంకారము
వ్రణశుద్ధౌ చమూపృష్ఠ	కును వ్రణముల న శుదిచేయుటకును సేన
నియోజ్యారక్షకంకణే॥ (236)	యొక్క వెను భాగము న పు భృత్యునకును
మంత్రభేదే	ఎనుగు కుంభసలముయొక్క క్రింది భాగముకును
	కటయమునకు మంత్ర విశేషముకును పేరు
ఽప్యవసరో వర్ష	**అవసర** పు ఇది వానకు ను కాలోచిత సమయ
ప్రస్తావయోరపి।	ముకును పేరు
స్మృత పరిసరో మృత్యౌ	**పరిసర** పు ఇది మృత్యువుకును దైవముకును
దైవే ఽంత ప్రదేశయో॥	గ్రామాదుల సమీప ప్రదేశమునకు పేరు
దిగంబర స్స్యాత్క్షపణౌ	**దిగంబర** పు ఇది క్షపణ మతసునకును వస్త్ర
నగ్నే తమసి శంకరే।	విహీనునకును చీకటిని శివునకును పేరు
పీతాంబర పద్మనాభే	**పీతాంబర** పు ఇది విష్ణువుకును నాట్యగానికిని
భవేత్పీతాంబరో నటే॥ (238)	పేరు
కాదంబరం త దధ్యగ్రె	**కాదంబర** న ఇది పెరుగుమీగడకును కదంబ
మధ్యభేదే చ సీధుని।	పుష్పములచెత చేయబడిన కల్లుకును సామాన్యపు
కాదంబరీ సరస్వత్యాం	కల్లున ను ఈ స్త్రీ అడకోయిలకును సరస్వతి
శారికాయాం చ॥ (239)	కిని గోరింకకును పేరు
ఉదుంబరస్తు దేహళ్యాం	**ఉదుంబర** పు ఇది గడపకును మేడచెట్టుకును
వృక్షజాతౌ చ షండకే।	నపుంసకునకును న రాగికిని పు కుష్ఠరోగ
ఉదుంబరం స్మృతం తామ్రె	విశేషముకును పేరు
కుష్ఠభేదేఽప్యుదుంబర	
ఔదుంబర శ్రాద్ధ దేవే	**ఔదుంబర** పు యమునకును రోగ విశేషము

రోగభేదే చ కథ్యతే।	కును పేరు
నీలాంబర ప్రలంబఘ్నౌ	**నీలాంబర** పు ఇది బలరామునకును రాక్షసున
కోణపే క్రూరలోచనే॥	కును శనైశ్చరునకును పేరు
ఆడంబర స్తుమారంభే	**ఆడంబర** పు తొందరపాటుకును బృంహాత
గజగర్జిత తూర్యయో ।	ధ్వనికిని చతుర్విధవాద్య ధ్వనికిని పేరు
నిషద్వరస్తు జంబాలే	**నిషద్వర** పు ఇది అడుసునకును ఈ స్త్రీ రాత్రి
నిశాయాంచనిషద్వరీ॥ (242)	కిని పేరు
ఉపహ్వారం సమీపే స్యా	**ఉపహ్వార** న ఇది సమీపముకును రహస్యము
దేకాంతే చాప్యుపహ్వారం।	కును పేరు
ఇందీవరం కువలయే	**ఇందీవర** న ఇది కలువకును ఈ స్త్రీ ఎల్లి ఎచ్చ
వర్యా మిందీవరీ మతా॥(243)	రకును పేరు
కాలంజరో యోగిచక్ర	**కాలంజర** పు ఇది యోగులు సంఘముగా గూడి
మేళకే భైరవే గిరౌ।	యుండుటకును శివునకును పర్వతవిశేషము
	కును పేరు
విశ్వంభరోఽచ్యుతేశక్రే	**విశ్వంభర** పు ఇది విష్ణువుకును ఇంద్రునకును
తథావిశ్వంభరా భువి।	స్త్రీ భూమికిని పేరు
దురోదరో ద్యూతకారే	**దురోదర** పు ఇది జూదమాడువానికిని న పందె
పణే ద్యూతే దురోదరం।	ముకును జూదముకును పేరు
లంబోదరో స్స్యా (దుధ్మాతే) దాద్యూనే	**లంబోదర** పు ఇది తనపొట్టను మాత్రము
గణానా మధిపేఽ ఎ చ॥ (245)	పోషించుకొనువానికిని విఘ్నేశ్వరునకును పేరు
అనుత్తర స్మృత శ్శ్రేష్ఠే	**అనుత్తర** త్రి ఇది శ్రేష్ఠమైనదానికిని ప్రత్యుత్తరము
ప్రతిజల్ప వివర్జితే।	లేని వాక్యముకును పేరు
తులధరస్తులారాశౌ	**తులాధర** పు ఇది తులారాశికిని వర్తకునకును
భవేద్వాణిజకేఽ ఎ చ॥ (246)	పేరు
భవేత్తోయధరో మేఘే	**తోయధర** పు ఇది మేఘముకును చెంచలి కూర
సునిషణ్ణేష ధావ।	కును పేరు
ధురంధరో ధవతరౌ	**ధురంధర** పు వృక్షవిశేషముకును త్రి భారవాహ
ధూర్వహేఽ ఎ ధురంధర॥	కునకును పేరు

చక్రధరో హరౌ సర్పే వాచ్యవ ద్రామజాలిని।	**చక్రధర** పు ఇది విష్ణువుకును పాముకును త్రి అనేక గ్రామములను పాలించువానికిని పేరు
అశ్వతరో వేసరే చ నాగ రాజాంతరేऽపి చ ॥(248)	**అశ్వతర** పు ఇది కంచరగాడిదకును దేవయోని సర్పవిశేషముకును పేరు
విదుర్వీరతర శ్శ్లేష్ణే శరవీరణయోరపి।	**వీరతర** పు ఇది సమరునకును బాణముకును న ఆవురు గడికిని పేరు
నభశ్చరో ఘనే వాతే విద్యాధర విహంగయో ॥	**నభశ్చర** పు ఇది మేఘమునకును వాయువుకును విద్యాధరులను దేవయోని విశేషులకును పక్షికి ని పేరు
ఉద్ధంతుర స్స్యాదుత్తుంగే కరాళో త్కటదంతయో ।	**ఉద్ధంతుర** త్రి పొడవైన దానికిని భయంకరమైన దానికిని మిటుపండ్ల దానికిని పేరు
ద్వైమాతురో జరాసంధ వారణాన నయోర్మత ॥	**ద్వైమాతుర** పు ఇది జరాచంధునకును విఘ్నేశ్వరునకును పేరు
పరంపర ప్రపౌత్రాదౌ మృగభేదే పరంపర । పరంపరా పరీపార్యాం సంతానేऽపి వధే క్వచిత్॥(251)	**పరంపర** పు ప్రపౌత్రుడు మొదలుగా గల సంతతికిని మృగవిశేషముకును స్త్రీ అనుక్రమమునకును సంతతికిని వధకును పేరు
అవతారోऽవతరణే తీర్థేజన్మని చేష్యతే।	**అవతార** పు ఇది దాటుటకును నీళ్ళరేవునకును పుటుగకును పేరు
ధరాధర క్ష్మాభృతి చ క్రపాణౌ	**ధరాధర** పు ఇది పర్వతమునకును విష్ణువుకును పేరు
ధారాధర స్తోయధరే కృపాణే	**ధారాధర** పు మేఘముకును ఖడముకును పేరు
పయోధర స్స్యాత్కుచ కోశకారక శేరు కాంభో ధరనారికేళే॥ (252)	**పయోధర** పు ఇది కుచమునకును చెరుకుల లోని భేదముకును తుంగముస్తకును మేఘముకును టెంకాయకును పేరు
కలికార కరంజేస్స్యా ద్ధ్వామ్యాటే పీతమస్తకే।	**కలికార** పు ఇది దురంధముగల క్రానుగు చెటు కును కూకటి మూగపటకును బంగారు పచ్చుకకును పేరు
అలంకార స్త్వాపమాదౌ హారకేయూరకాదిషు॥(253)	**అలంకార** పు ఇది ఉపమాదికావ్యాలంకారములకును హారాది దేహాలంకారములకును పేరు

కర్ణికారశ్చ శంపాకే కర్ణికారో ద్రుమోత్పలే।	**కర్ణికార** పు ఇది రేల చెటుకును కొండగోగు చెటుకును పేరు
రథకారస్తు మాహాష్యా త్కారణో జేచతక్షణి॥ (254)	**రథకార** పు ఇది వడ్లవానికిని వ్రముచేయు వానికిని పేరు
చర్మకార స్మృత పాదూ కృతి చర్మకషౌషధా। చర్మకారీతి కధితా	**చర్మకార** పు ఇదిచెమారివానికిని ఈ స్త్రీ సంబ రేణియను ఓషధికిని పేరు
ప్రతికార స్సమే భటే॥ (255)	**ప్రతికార** పు ఇది సమానమునకును యుద భటునకును పేరు
ఘనసారస్తు కర్పూరే దక్షిణావర్తపారదే।	**ఘనసార** పు ఇది కర్పూరమునకును పాద రసములోని భేదముకును పేరు
కృష్ణసారస్సుహివృక్షే శింశుపామృగభేదయో ॥ (256)	**కృష్ణసార** పు ఇదిజెముడుచెటుకును నల్లయియగుడు చేవచెటుకును చిత్రవరముగల ఇఱికిని పేరు
గిరిసారో భవేల్లోహే లింగేమలయపర్వతే।	**గిరిసార** పు ఇది ఇనుమునకును శివలింగము నకును మలయపర్వతమునకును పేరు
పీతసారో మలయజే గోమేధికమణావపి॥ (257)	**పీతసార** పు ఇది మంచిగంధపు చెటునకును గోమేధిక మణికిని పేరు
(సా) శాలసారో ద్రుమేవాంగౌ	**శాలసార** పు ఇదివృక్షమునకును ఇంగువకును పేరు
సూత్రధార శ్శచీపతౌ। నాంద్యనంతర సంచారి పాత్ర శిల్పి ప్రభేదయో ॥ (258)	**సూత్రధార** పు ఇంద్రునకును నాంద్యంతమందు నాటకకథాసూచనజేయు పాత్రవిశేషమునకును శిల్పి జాతివిశేషముకును పేరు
దండధరో యమె భూపే	**దండధర** పు ఇదియమునకును రాజునకును పేరు
సంప్రహారో రణే గతే	**సంప్రహార** పు ఇదియుదమునకును గమనము నకును పేరు
ప్రతిహార ప్రతీహా(ర్యా) రౌ ద్వాస్థేద్వారేవ్యనంతరే॥ (259)	**ప్రతిహార ప్రతీహార** పు ఇది ద్వారపాలునకును ద్వారమునకును వ్యవధి లేకుండుటకును పేరు
అభిహారో భియోగే చ చౌర్యే సన్నహనేపి చ।	**అభిహార** పు అవమానితుడై ప్రభువులయెుద ఫిర్యాదు చేయుటకును దొంగతనమునకును

సదముగానుండుటకును పేరు

వ్యవహారో ద్రుభేదే చ
వ్యవహార ఏణ్ణోస్థితౌ॥ (260)

వ్యవహార పు ఇది వృక్షవిశేషమునకును పందెము నకును ఉనికికిని పేరు

అవహారస్స్మృతశ్చౌరే
ద్యూతయుద్ధాదివిశ్రమే।
నిమంత్రణో పనేతవ్య
ద్రవ్యేగ్రాహాఖ్యయాదసః॥ (261)

అవహార పు ఇది దొంగకును జూదము మొదలగు వాటియందు విశ్రమించుటకును నియోగించుట కును గ్రహించదగిన వస్తువునకును మొసలికిని పేరు

పరివార ఎరిజనే
ఖడ్గకోశే పరిచ్ఛదే।

పరివార పు ఇది పరిజనమునకును కత్తి వర కును కప్పియుండు వస్త్రాదులకును పేరు

పారావారస్సముద్రేచ
పారావారం తటద్వయే॥ (262)

పారావార పు సముద్రమునకును న ఆవ లీవలి గట్లకును పేరు

అకూపారస్సముద్రేఽ ఏ
కూర్మరాజేఽపికీర్తిత।

అకూపార పు ఇది సముద్రమునకును ఆది కూర్మమునకును పేరు

శిశుమారోఽంబుసంభూత
జంతౌ తారాత్మకాచ్యుతే॥ (263)

శిశుమార పు ఇది ఎడక మొసలికిని ధ్రువనక్షత్ర సమీపమందుండు నక్షత్రరూపమగు విష్ణువునకును పేరు

సుకుమారస్తుపుండ్రేక్షౌ
కోమలే త్వభిధేయవత్।

సుకుమార పు ఇది నామాల చెరుకునకును త్రి మృదువైన దానికిని పేరు

ధుంధుమారశ్శక్రగోపే
గృహధూమే పదాలికే॥ (264)

ధుంధుమార పు ఇది ఆర్ద్రపురుగునకును ఇంటి పొగకును అనేక పాదములు గల జంతు విశేషము కును పేరు

కర్ణపూరోఽవతంసే స్యా
న్నీలోత్పలశిరీషయో।

కర్ణపూర పు ఇది కర్ణాలంకారమునకును న నల్లకలువకును దిరిశెన పువ్వునకును పేరు

కరవీర కృపాణేచ
దైత్యభేదా శ్వమారయో॥(265)
శ్రేష్ఠగవ్యాం పుత్రవత్యా
మదితౌకరవీర్యపి।

కరవీర పు ఇది కత్తికిని ఈ పేరుగల రాక్షసున కును వాడగన్నేరు చెటుకును ఈ స్త్రీ ఉత్తమ గోవునకును పుత్రులుగల స్త్రీకిని దేవమాతకును పేరు

మహావీర పవౌతార్క్ష్యే
శూరే సింహా చ కోకిలే॥(266)

మహావీర పు ఇది వజ్రాయుధమునకును గరుడు నకును శూరునకును సింహమునకును కోయి

ఋఖానలే చ కర్కే చ	లకును యజ్ఞసంబంధమగు అగ్ని విశేషమునకును
మహావీరో జరాటకే।	తెల్ల గుఱ్ఱమునకును సంచానపక్షికిని పేరు
ఆత్మవీర ప్రాణవతి	**ఆత్మవీర** పు ఇది ప్రాణికిని భార్య తోడబుట్టిన
స్యాలే పుత్రే విదూషకే ॥(267)	వానికిని పుత్రునకును విదూషకునకును పేరు
బార్బటీర స్త్రపా వామ్రా	**బార టీర** పు ఇది తగరమునకును మామిడి
ఙ్కురే గణికా సుతే।	టెంకకును మొలకకును వేశ్యాపుత్రునకును పేరు
చిత్రాటీరో విధౌ ఫాల	**చిత్రాటీర** పు చంద్రునకును ఘంటాకరుడను
మంకితం యేన తత్రచ ॥ (268)	దేవుని బలికొరకు నరకబడిన పశురక్తముచేత నంకిత
ఘంటాకర్ణో ఏహోరాయ	మైన ఫాలముగల వానికిని పేరు
హతఛాగాస్రబిందుభి ।	
పాత్రటీరో బుధైరుక్తో	**పాత్రటీర** పు ఇది అధికారమును విడిచిన మంత్రి
ముక్తవ్యాపారమంత్రిణి ॥ (269)	కిని లోహపాత్రమునకును కంచుగిన్నెకును
లోహకాంస్య రజత్పాత్రే	వెండిగిన్నెకును గాజుగిన్నెకును అగ్నికిని పేరు
నం(ఖా) హోణే పా వకేऽపిచ	
ధారాంకురస్తునాసీరే	**ధారాంకుర** పు ఇది సేనయొక్క ముందరి భాగ
సీకరేచ ఘనోపలే॥ (270)	మునకును జలకణమునకును వడగలికిని పేరు
సముద్రారు స్మృతో గ్రాహే	**సముద్రారు** పు మొసలికిని కటకును (వారధి
సేతుబంధే తిమింగిలే।	యని వాడుదురు) తిమింగిలమను చేపకును పేరు
విశ్వకద్రుస్మృతో ధ్వానే	**విశ్వకద్రు** పు ఇది దుష్టునకును ధ్వనికిని
స్యాదాఖేటికకుర్కురే॥ (271)	వేటకుక్కకును పేరు
లసపత్రో భవేత్కోశ	**అసపత్ర** పు ఇది చెరుకు చెటుకును నరక
కారే చ నరకాంతరె।	విశేషమునకును పేరు
శతపత్రో రాజకీరే	**శతపత్ర** పు ఇది చిలుకలలోని భేదమునకును
దార్వాఘాట మయూరయో ॥(272)	వడ్రంగి పిట్టకును నెమలికిని పద్మమునకును
రాజీవే శతపత్రంతు	పేరు
వాతపుత్రో హనూమతి।	**వాతపుత్ర** పు ఇది హనుమంతునకును మిక లి
మహాధూర్తే చ భమే చ	మోసగానికిని భీమునకును పేరు
లక్ష్మీపుత్ర స్స్మరే వాయే॥(273)	**లక్ష్మీపుత్ర** పు మన్మథునకును అశ్వమును ... పేరు

పూర్ణపాత్రం వస్తుపూర్ణ	**పూర్ణపాత్ర** న ఇది వివాహాద్యుత్సవములయందు
పాత్రే వర్ధాపకేఽపి చ।	వస్త్రాలంకరణాదులచేత నింపింపబడిన పాత్రము
	నకును నాడీ విభాగముజేయువానికిని పేరు
మహామాత్రస్సమృద్ధే స్యా	**మహామాత్ర** పు ఇది పరిపూరునకును మంత్రి
మాత్యే హస్తిపకాధిపే॥ (274)	కిని మావటివానికిని పేరు
బిందుతంత్రంవిదుస్సారి	**బిందుతంత్ర** న ఇది సొగటాలబల్లకును పు
ఫలకే చ తురంగకే।	అశ్వముకును పేరు
రాగసూత్రం తులాసూత్రే	**రాగసూత్ర** న ఇది తక్కెడత్రాటికిని పటుదారము
పట్టసూత్రేఽపి దృశ్యతే॥ (275)	నకును పేరు
తాళపత్రంతుతాటంకే	**తాళపత్ర** న ఇది చెవికమ్మకును ఈ స్త్రీ ఎలుక
రండాయాంతాళపత్ర్యపి।	చెవి చెటుకును పేరు
అగ్నిహోత్రోఽగ్నిహవిషో	**అగ్నిహోత్ర** పు ఇది అగ్నికిని హోమార్హమైన
	యన్నమునకును పేరు
ర్వీతిహోత్రోఽనలార్కయో॥(276)	**వీతిహోత్ర** పు ఇది అగ్నికిని సూర్యునకును పేరు
వీరభద్రోఽశ్వమేధాశ్వే	**వీరభద్ర** పు ఇది అశ్వమేధమందు విడచినగుఱ్ఱము
వీరశ్రేష్ఠే చవీరణే।	నకును మహావీరునకును అవురుగడికిని పేరు
పారిభద్రస్తు మందార	**పారిభద్ర** పు ఇది పారిజాతవృక్షమునకును
నింబ పాదపయోర్మత॥ (277)	బాడిదపు చెటునకును పేరు
బలభద్రోరౌహిణేయే	**బలభద్ర** పు బలరామునకును స్త్రీ కలుక్రానుగు
త్రాయమాణౌషధావపి।	చెట్టునకను కలబంద చెటునకును పేరు
బలభద్రాకుమార్యం స్యా	
దర్ధచంద్రస్తు చంద్రకే॥ (278)	**అరచంద్ర** పు నెమలికన్నునకును మెడపటి
గళహస్తే బాణభేదేఽ	గెంటుటకును అరచంద్రాకృతియైన అలుగుగల
ప్యర్ధ చంద్రాత్రివృద్భిది।	బాణమునకును స్త్రీ నల్లతెగడకును పేరు
ధార్తరాష్ట్రో సితాస్యాంఘ్రి	**ధార్తరాష్ట్ర** పు నల్లని ముక్కును కాళ్ళును గల
హంస కౌరవభోగిషు॥ (279)	హంసమునకును ధృతరాష్ట్రుని పుత్రునకును
	సర్పమునకును పేరు
ధృతరాష్ట్రస్సురాజ్ఞిస్యా	**ధృతరాష్ట్ర** పు ఇది శ్రేష్ఠమైన రాజునకును పక్షి

త్పక్షి క్షత్రియభేదయో ।	విశేషమునకును ధృతరాష్ట్రునకును ఈ స్త్రీ
ధృతరాష్ట్రీహంసవత్యాం	ఆడు హంసకును పేరు
స్థిరదంష్ట్రో భుజంగమే॥ (280)	**స్థిరదంష్ట్ర** పు ఇది సర్పమునకును ఆదివరాహ
వరాహాకృతివిష్ణౌచ	మూర్తికిని పేరు
వక్రనక్రశ్శుకే ఖలే।	**వక్రనక్ర** పు చిలు కును దుర్మారునకును పేరు
కటంభరా ప్రసారణ్యాం	**కటంభరా** స్త్రీ ఇది గొంతెమగొమరు చెటున
రోహిణ్యాం గజయోషితి॥(281)	కును కటకరోహిణికిని ఆడుయేనుగకును తూటి
కలంబికాయాంగోలాయాం	కూరకును మణిశిలకును కొప్పకును చాగచెటున
వర్షాభూమూర్వయోరపి।	కును పేరు
మణిచ్ఛిద్రాతు మేదాయా	**మణిచ్ఛిద్రా** స్త్రీ ఇది మేదయను గంధద్రవ్యము
మృషభాఖ్యౌషధేఽపిచ॥ (282)	నకును ఋషభమను ఓషధికిని పేరు
తుంగభద్రానదీ భేదే	**తుంగభద్రా** స్త్రీ ఇది నదీవిశేషమునకును పు
తుంగభద్రో మదోత్కటే।	మదపుటేనుగు నకును పేరు
దండయాత్రా దిగ్విజయే	**దండయాత్రా** స్త్రీ ఇది దిక్కులను జయించుట
సంయానవరయాత్రయో ॥(283)	కును జంతికెలకును తోలువారునకును పేరు
దేహయాత్రా భోజనే స్యా	**దేహయాత్రా** స్త్రీ ఇది భోజనమునకును యమ
త్కృతాంత గమనేఽపి చ।	పురికి బోవుటకును పేరు
విభావరీ హరిద్రాయాం	**విభావరి** స్త్రీ ఇది పసపునకును రాత్రికిని
రజన్యాంచ విభావరీ॥ (284)	వివాదమునకును పటకుటీరమునకును (డేరా)
వివాదేవస్త్ర కుట్యాంచ	తార్పుడుకత్తెకును ఆడుచక్రవా మునకును పేరు
కుట్టన్యాంచక్రయోషితి।	
కుంభకారీకులాల్యాంస్యా	**కుంభకారీ** స్త్రీ కుమ్మరి దానికిని పు కుమ్మరి
త్కుంభకార కులాలకే॥ (285)	వానికిని పేరు
తుండికేరీతు కార్పాస్యాం	**తుండికేరీ** స్త్రీ ఇది ప్రత్తిచెటునకును దొండ
బింబికాయామపీష్యతే।	చెటునకును పేరు

★ అథరాంత పంచవర ★

పాంశ చామర ఇత్యేష	**పాంశుచామర** పు ఇదిగరికిమొలచినభూమికిని
దూర్వాంచిత తటీభువి॥ (286)	రాశివిభాగముజేయు వానికిని స్తుతికిని రెక్కల

వర్ణాపకే ప్రశంసాయాం
పురోటౌధూళిగుచ్ఛకే।
స్యాత్పాదచ(తు) త్త్వరశ్చాగే
సైకతే ఎప్పలేऽపి చ ॥ (287)
కరకే పరదోషైక
భాజిపూరుషకేऽపి చ।
విప్రతీసారమిచ్ఛంతి
కాకృత్యేऽనుశయే రుషి॥ (288)
సమభివారో భృశార్థే
చ పౌన పున్యేऽపి కథ్యతే।
పీతకావేరమిచ్ఛంతి
పిత్తళే కుంకుమేऽపి చ॥ (289)
తాలీసపత్రం తాలీశే
తా మలక్యామప స్మృతం।
భవేదుత్పలపత్రంత
తద్దళే స్త్రీనఖక్షతే॥ (290)
తమాలపత్రం తాపించే
పత్రకే తిలకేऽపి చ।
సర్వతోభద్ర ఇత్యుక్త
కావ్యచిత్రే గృహాంతరే॥ (291)
నింబేऽపి సర్వతోభద్రా
గంభారీ నటయోషితో ।
వస్వోకసార శ్రీదస్య
శక్రస్య నళనీ పురో ॥ (292)
భవేత్కపిలధారాఖ్యా
స్వర్ణదీ తీర్థభేదయో ।

★ అథలాంతో ద్వివర ★

బలం గంధరసే యాపి

యొక్క ఝుంకారధ్వనికిని వస్త్రములను పరిమళింపజేయు పరిమళచూరమునకును పేరు

పాదచత్వర పు ఇదిమేకకును ఇసుకతిన్నెకును రావిచెటుకును వడగలికిని పరులదోషముల నెంచెడి వానికిని పేరు

విప్రతీసార న ఇదిచెడుకార్యమునకును పశ్చాత్తాపమునకును దీర్ఘక్రోధమునకును పేరు

సమభిహార పు మిక్కిలియనుటకును మాటిమాటికి యనుటకును పేరు

పీతకావేర న ఇదిఇత్తడికిని కుంకుమమునకును పేరు

తాలీసపత్ర న తాళిసపత్రికమునకును నేలవుశిరిగ చెటునకును పేరు

ఉత లపత్ర న కలువరేకునకును స్త్రీల నఖక్షత విశేషమునకును పేరు

తమాలపత్ర న ఇదిచికటిమానుకును మకరికా పత్రమునకును నుదుటి బొటునకును పేరు

సర్వతోభద్ర పు ఇదిసర్వతోభద్రమనెడు పద్యబంధమునకును నలువైపులను చావిళ్ళుగల భవంతికిని వేపచెటునన స్త్రీ గుమ్ముడు చెటునకును నాట్యస్త్రీకిని పేరు

వస్వోకసారా స్త్రీ ఇది కుబేరుని పదికిని అలకాపటణమునకును ఆకాశగంగకును అమరావతి ని పేరు

కపిలధారా స్త్రీ ఇది ఆకాశగంగకును తీర విశేషమునకును పేరు

బల న ఇది వాలింత బోలునకును రూపమున

స్థామని స్థౌల్యసైన్యయో ।	కును శరీరసామర్థ్యమునకును లావునకును
బలో హలాయుధేదైత్య	రథాదిచతురంగసైన్యమునకును పు బలరామున
భేదే బలిని వాయసే॥ (1)	కును బలాసురునకును బలవంతునకును కాకి
వాట్యాలకే బలాతూక్తా	కిని స్త్రీ ముత్తవపులగపు చెటుకును పేరు
పలం తూన్మాన మాంసయో ।	**పల** న ఇది నాలుగు కరముల యెత్తు తూనికె
ఫలం హేతుసముత్థే స్యా	గుండు మొదలగువాటికిని మాంసమునకును పేరు
త్ఫలకే వ్యుష్టి లాభయో ॥ (2)	**ఫల** న ఇది హేతువువలన పుటిన ప్రయోజనమున
జాతీఫలేఽపి తక్కోలే	కును సొగఋాల బల్లకును ఫలమునకును లాభము
సస్య బాణాగ్రయోరపి।	నకును జాజికాయకును తక్కోలఫలమునకును
ఫలిన్యాంతు ఫలాప్రాహు	సస్యమునకును అలుగునకును స్త్రీ ప్రేంకణపు
స్త్రిఫలాయాం ఫలంక్వచిత్॥ (3)	చెటునకును పు కరక ఉసరిక తాణికకును పేరు
జలం గోకలిలే నీరే	**జల** న ఇది గోవుయొక్క గర్భమందలి శుక్లశోణిత
హ్రీబేరే చ జడేఽన్యవత్।	మిశ్రమగు ఎండమునకును ఉదకమునకును
	కురుపేరునకును త్రి స్తబునకును పేరు
ఖలం భూస్థాన కల్కేషు	**ఖల** న ఇది భూమికిని (కళ్ళము) ప్రదేశమునకును
క్రూరే నీచేఽధమేఖల ॥ (4)	12 విధములగు శారీర మలమునకును త్రి దుర్మారున
	కును అల్పునకును అధమునకును పేరు
గళ స్సర్జ రసే కంఠే	**గళ** పు యక్షధూపమనెడి ధూపద్రవ్యమునకును
	కంఠమునకును పేరు
చల కం(ప్రే) పే చలాశ్రయే।	**చల** పు ఇదివణకునకును త్రి చలించుదానికిని పేరు
దళం శస్త్రీచ్ఛదోత్సేధ	**దళ** న ఇది కత్తివరకును ఔన్నత్యమునకును
తద్ద్రవ్యేఖండ పర్ణయో ॥	త్రి ఉన్నతమైనదానికిని న తునకకును ఆకున
	కును పేరు
నల పోటగళే రాజ్ఞి	**నల** పు ఇది కిక్కిసగడికి నలమహారాజునకును
ఎత్రుదేవే కపీశ్వరే।	ఎత్రుదేవతలలో నొకనికిని నలుడను వానరున
నళీమన శ్శిలాయాంతు	కును ఈ స్త్రీ మణిశిలకును న పద్మమునకును
కమలే తు నళంమతం॥ (6)	పేరు
తలం స్వరూపాధరయో	**తల** న ఇది ఆకృతికిని క్రింది భాగమునకును

ఖడ్గముష్టిచపేటయో	పు కత్తిపిడికిని చెంపకాయకును నారిదెబ్బ
జ్యాఘాతవారణేऽప్యస్యా	తగలకుండ చేతికి కటుకొనెడు యుడుముతోలు
త్తలస్తాళతరావపి॥ (7)	నకును తాడిచెటునకును పేరు
మలంకిట్టేపురీషే చ	**మల** న ఇది **12** విధములగు శారీర మలము
పాపే చ కృపణేమల ।	నకును పురీషమునకును పాపమునకును పు
	లోభికిని పేరు
శలంతుశల్ల కేలోమ్ని	**శల** న ఇది ఎదుముంటికిని పు తుమ్మెదకును
శలో భృంగే గణే విధౌ॥ (8)	సమూహమునకును బ్రహ్మకును పేరు
ఖిలం భవేదప్రహాతే	**ఖిల** న దున్నని భూమికిని (బీడు) సారమును
సారసంక్షిప్తవేధసో ।	గ్రహించి క్లుప్తముగా జేయబడిన దానికిని విష్ణువు
	నకును పేరు
బిలం ఛిద్రే గుహాయాంచ	**బిల** న ఇది రంధ్రమునకును గుహకును పు
బిల ఉచ్చైశ్రవాహయే॥	ఉచ్చైశ్రవమను ఇంద్రాశ్వమునకును పేరు
ఛలం తు స్ఖలితే వ్యాజే	**ఛల** న యుదమందు వెనుదీయుటకును మిష
	కును పేరు
ఫులం తు విఫులేऽన్యవత్।	**ఫుల** త్రి ఇది విస్తారమైన దానికిని పు గగుర్పాటు
ఫులస్త్వుత్పులకే చాపి	నకును పేరు
కులం జనపదే గృహే॥ (10)	**కుల** న ఇది దేశమునకును గృహమునకును
సజాతీయగణే గోత్రే	సజాతీయప్రాణిసంఘమునకును వంశమున
దేహా ఎకధితం కులం।	కును శరీరమునకును పేరు
కాలో మృత్యౌ మహాకాలే	**కాల** పు ఇది మృత్యువునకును శివునకును
సమయే యమ కృష్ణయో ॥(11)	కాలమునకును యమునకును నీలవరమున
కృష్ణత్రివృతి కాలాతు	కును స్త్రీ నల్లతెగడకును నీలిచెటుకును మంజిష
నీలిమంజిష్టయోరపి।	యను గంధద్రవ్యమునకును ఈ స్త్రీ పార్వతికిని
కాళీగౌర్యాంక్షీరకీటే	పాలవలన బుటు క్రిమి విశేషమునకును కాళికాదేవి
కాళికామాతృభేదయో ॥ (12)	కిని (అనగా పార్వతి లలాటమందు బుటుశక్తి)
నవాంబువాహబృందేऽపి	మాతృకావిశేషమునకును నూతన మేఘమాల
ప(రి) రీవాదేऽపి చ క్వచిత్।	కును అపవాదమునకును పేరు

భా(ఫా)లం లలాట మహసో కాలస్కంధ మహీరుహే ॥ (13)	**భాల** న ఇది నుదుటికిని తేజస్సునకును చీకటి మానునకును పేరు
శాలో హాలనృపే మత్స్య ప్రభేదే సర్జ క ద్రుమే। శాలాగృహే తరుస్కంధ శాఖాగారైక దేశయో ॥ (14)	**శాల** పు ఇది శాలివాహనుడను రాజునకును ఉరుజమీనునకును ఎంచెటుకును స్త్రీ గృహము నకును చెట్టు మొదటి కొమ్మకును చావడికిని పేరు
మాలంక్షేత్రే జనేమాలో మాలాపుష్పాదిదామని।	**మాల** న ఇది ఈ పేరుగల మెట్టభూమికిని పు మనుజునకును స్త్రీ పుష్పాదులదండకును పేరు
సాల పాదపమాత్రేప ప్రాకారేస్సర్జకద్రుమే॥ (15)	**సాల** పు ఇది వృక్షసామాన్యమునకును ఆవరణ మునకును ఎప చెటునకును పేరు
తాల కరతలేऽంగుష్ఠ మధ్యమాభ్యాం చ సమ్మితే గీతకాల క్రియామానే తాల ఖడాదిముష్టిషు॥(16) ద్రుమభేదే కరాస్ఫాలే తాళంతు హరితాళకే। వాద్యభాండేపకాంస్యస్య తాళచ్ఛదిష కంపనే ॥ (17)	**తాల** పు ఇది హస్తపుటమునకును లొడితెడు ప్రమాణమునకును అటాది తాళములకును కత్తి మొదలగువాటి పిడికిని తాడిచెటునకును చేతులు చరచుటకును న అరదళమునకును వాయించు కుండకును కంచుతాళపు చిప్పకును చలించుట కును పేరు
జాలం గవాక్ష ఆనాయే కోరకే దంభబృందయో । జాలో నీపద్రుమే జాలీ కోశాత క్యాముదాహృతా॥	**జాల** న ఇది కిటికీకిని వలకును మొగకును కపటమునకును సమూహమునకును పు కడిమి చెటునకును ఈ స్త్రీ పొట్లతీగకును పేరు
వ్యాళో భుజంగమే క్రూరే స్యాపదేదుష్టదంతిని। నాళందండే సరోజాదే ర్నాళీ శాకక(డం)లంబకే॥(19)	**వ్యాళ** పు ఇది సర్పమునకును క్రూరునకును పెద పులికిని దుష స్వభావముగల యేనుగునకును పేరు **నాళ** న ఇది పద్మాదుల కాడకును ఈ స్త్రీ శాకములతొడిమెకును పేరు
స్థాలం భాజనభేదేऽప స్థాలీస్యాత్పాటలోఖయో	**సాల** న ఇది భోజనపాత్రమునకును ఈ స్త్రీ కలిగొటు చెటునకును వంటకుండకును పేరు

ఫాలం సీరోపకరణే కార్పాసాదికవాససి॥ (20)	**ఫాల** న ఇది నాగటి కఱ్ఱునకును నూలు మొదలగువాటితో నేసిన వస్త్రమునకును పేరు
బాల కచే శిశౌ మూర్ఖే హ్రీబేరే శ్వేభపుచ్ఛయో। అలంకారాంతరే మేధా బాలీ బాలాత్రుటిస్త్రియో॥(21)	**బాల** పు ఇది జుట్టునకును త్రి ఎల్లవానికిని మూరునకును కురువేరునకును పు గుఱ్ఱపుతోకకును ఏనుగు తోకకును ఈ స్త్రీ ఉంగరమునకును మేడితోకకును ఆ స్త్రీ త్రుటికాలమునకును స్త్రీకిని పేరు
చేలో నీచేఽన్యవచ్చేల మంశుకే గర్హితేఽన్యవత్।	**చేల** స్త్రీ అధమునకును న వస్త్రమునకును త్రి నిందింపదగిన దానికిని పేరు
భేల ప్లవే భీరుకే చ నిర్బుద్ధిమునిభేదయో॥(22)	**భేల** పు ఇది తెప్పకును స్త్రీ భయ స్వభావము గలవానికిని బుద్ధిహీనునకును భేలమునికిని పేరు
కోల కపాలఉత్సంగే భేలకే పోత్రిచిత్రయో కోలాకణాయాం చవ్యే చ కోలం తు బదరీఫలే॥(23)	**కోల** పు ఇది పుఱ్ఱెకును ఉపరిభాగముకును తెప్పకును పందికిని చిరుతపులికిని స్త్రీ నల్లజీలకర్రకును చవ్యమను గంధద్రవ్యమునకును న రేగు పండునకును పేరు
శైలో భూభృతి శైలంతు శైలేయే తార్క్ష్యశైలకే।	**శైల** పు ఇది పర్వతమునకును న రాతి పువ్వునకను రసాంజనమునకును పేరు
శీలం స్వభావే సద్వృత్తే నీల కృష్ణేనగాంతరే॥(24)	**శీల** న ఇది స్వభావమునకును సద్వ్యాపారమునకును పేరు
నీల కపీశ్వరే నీలీ వృక్షలాంఛనభేదయో।	**నీల** పు ఇది నలుపునకును నీల పర్వతమునకును నీలుడను వానరునకును ఈ స్త్రీ నీలిచెట్టుకును చిహ్నామునకును పేరు
కూలంస్త్యూపే తటాకేచ సైన్యపృష్ఠప్రతీరయో॥(25)	**కూల** న ఇది దిబ్బకును చెరువునకును సేనకు వెనుకటి భాగమునకును ఒడ్డునకును పేరు
తూల ఎచౌ భవేత్తూలం బ్రహ్మదారు వియోయసో।	**తూల** పు ఇది దూదికిని న గంగరావిచెట్టుకును ఆకాశమునకును పేరు
మూలమాద్యేశిఫాయాంస్యా ద్భనికుంజాంతికేష్వు చ॥(26)	**మూల** త్రి ఇది మొదటి దానికిని న వేరునకును మూలా నక్షత్రమునకును పొదరింటికిని సమీపమునకును పేరు

శూలం ప్రహరణేమృత్యో
కేతనే రోగయోగయో ।
శూలా ద్యుష్టవధార్థాయ
కీలకే పణ్యయోషితి॥ (27)
స్థూలం స్యాత్పీవరే కూటే
నిష్ప్రజ్ఞే పునరన్యవత్।
లమ్లోరసప్రభేదే స్యా
దమ్లీచాంగేరికౌషధౌ॥ (28)
శుక్లోయోగాంతరే శ్వేతే
శుక్లం రజత రేతసో ।
మల్ల పాత్రే కపోలే చ
మత్స్యభేదే బలీయసి॥ (29)
భల్లోభల్లీ చ బాణే స్యా
ద్భల్లో భల్లూక ఇష్యతే।
భల్లాతక్యాం చ (ఫ) భల్లీస్యా
త్కాల లద్రే చ సూరణే॥(30)
చుల్లచిల్లౌ మతౌక్లిన్న
నేత్రే క్లిన్నాక్షి ఎల్లవత్।
ఆతాప నిభవే చ్చిల్ల
శ్చిల్లీస్యాద్గోడవాస్తుకే॥ (31)
చుల్లీ చితాయాముద్ధానే
క్వచిద్వాద్యే వ్యుదీరితా।
వల్లీ వీరుధి సంతానే
వల్కలే కుసుమాంతరే॥(32)
ఖల్లీ హస్తపాదావ
మర్ద నాఖ్యరుజి స్మృతా।
ఖల్లో వస్త్రప్రభేదేస్యా
న్నిమ్నే చర్మణి చాతకే॥(33)

శూల న ఇది శూలాయుధమునకును మృత్యు వునకును ధ్వజమునకును శూలరోగమునకును 5వ పంచాంగయోగమునకును స్త్రీ కౌఅతపేయు శూలమునకును వెలయాలికిని పేరు

సూల త్రి ఇది బలిసినదానికిని న సమూహము నకును మందబుదికిని పేరు

అమ్ల పు ఇది పులుసునకును ఈ స్త్రీ పులిచింత కును పేరు

శుక్ల పు ఇది పంచాంగయోగ విశేషమునకును తెలుపునకును న వెండికిని రేతస్సునకును పేరు

మల్ల పు ఇది ప్రమిదెకును గండ ప్రదేశమున కును మత్స్యవిశేషమునకును జెటివానికిని పేరు

భల్ల స్త్రీ ఇది బాణమునకును పు ఎలుగునకును ఈ స్త్రీ జీడి చెటునకును కాలవునకును అల్లమునకును కందగెడకును పేరు

చుల్ల చిల్ల ఎల్ల స్త్రీ ఈ 3 ను పుసకండ్లవానికిని పుసకండ్లకును పేరు ఇందు **చిల్ల** పు ఇది చింద ఎటుకును పేరు **చిల్లి** స్త్రీ ఇది చక్రవర్తికూరకు పేరు

చుల్లి స్త్రీ ఇది చితికిని పొయ్యికిని వాద్య విశేష మునకును పేరు

వల్లి స్త్రీ ఇదిలతకును సంతతికిని నారచీరకును పుష్ప విశేషమునకును పేరు

ఖల్లి స్త్రీ ఇది రోగవిశేషమునకును పు వస్త్ర విశేషమునకును పల్లమునకును తోలునకును చాతక పక్షికిని పేరు

ఆలు రలంతికాయాం చ	**ఆలు** పు గతిగ ఎడతకును న ఈ పేరుగల
కందభేదేऽపి భేలకె।	దుంపకును తెప్పకును పేరు
పీల రజె ద్రుమె కాండే	**పీలు** పు ఇది ఎనుగునకున గోగుచెటునకును
ఎరమాణు ప్రసూనయో ॥(34)	బాణవ నకును లోకమందు దేనికంటె చిన్న
పీలుస్తాలా స్థఖండే చ	వస్తువులేదో దానికిని పుష్పమునకును తాటితుం
	డునకును పేరు
మాలు ఎత్రలతా స్త్రియో ।	**మాలు** పు ఇది మకరికాపత్రమునకును స్త్రీకిని పేరు
(సా)శాలు కషాయద్రవ్యే స్యా	**శాలు** పు ఇది వగరు వస్తువునకును చోరకమను
చ్చోరకాఖ్యౌషధేఽపి చ॥(35)	ఓషధికిని పేరు
బలి శ్చామరదండే (ఽపి) చ	**బలి** పు ఇదిసురటీకఱ్ఱకును (ఎడి) స్త్రీ ముదిసిన
జరయా శ్లథచర్మణి।	చర్మమునకును కడుపుమీది ముడతలకును పు
ఉదరావయవే దైత్యే	బలిచక్రవర్తికిని పన్నునకును పూజార్హమైన ద్రవ్య
కరపూజో పహారయో ॥(36)	మునకును పంచమోపు కఱకును గంధకము
గృహదారు విశేషే చ	నకును పేరు
గంధకే చ క్వచిన్మత ।	
డోలా యానాంతరే నీల్యాం	**డోలా** స్త్రీ ఇది ఉయ్యాలకును నిలిచెటుకును పేరు
మేలాస్యాన్మేలకేమషౌ॥ (37)	**మేలా** స్త్రీ కలయికకును మసికిని పేరు
ఇలా కళత్రే సౌమ్యస్య	**ఇలా** స్త్రీ ఇది బుధుని భార్యకును భూమికిని
ధరిత్ర్యాం గవి వాచిచ।	గోవునకును వాక్కునకును పేరు
కీలా కఫోణినిర్ఘాతే	**కీలా** స్త్రీ మోచేతిదెబ్బకును మేకునకును స్త్రీ
శంకౌ జ్వాలే చ కీలవత్॥(38)	అగ్నిజ్వాలకును పేరు
శలా కునట్యాం ధృషది	**శిలా** స్త్రీ ఇది సేపాళమణిశిలకును రాతికిని
ద్వారాధస్థతదారుణి।	గుమ్మము క్రింది త్రొక్కుడు పలకకును న
శిలంశిలీ భవేదుంఛే	ఉంఛవృత్తికిని ఈ స్త్రీ ఆడుయెఱ్ఱకును పేరు
గండూపద్యాం యథాక్రమం॥(39)	
తులా పలశతే రాశౌ	**తులా** స్త్రీ ఇది నూరుపలములయెత్తు తూనిక
భాండే సాదృశ్య మానయో ।	గుండునకును తులారా కుండకును సామ్య
గృహాణాం దారుబద్ధాయాం	మునకును త్రాసునకును ఇంటి దూలముల

పీరికా యామపీష్యతే॥ (40)	అడుగునవేసెడు పీటదిమ్మకును పేరు
వేలా కాలే చ జలధే	**వేలా** స్త్రీ ఇది సమయమునకును చెలియలి కట
స్తీర నీర వికారయో ।	కును ఉప్పెనకును అనాయాసమరణమున
అక్లిష్ట మరణే రాగే	కును అనురాగమునకును పొలిమేరకును
సీవ్నివాచి బుధస్త్రియాం॥(41)	వాక్కునకును బుధుని భార్యకును ప్రభువుల
భోజనే పీశ్వరాణాం స్యా	యొక్క భోజనమునకును పేరు
ఝ్ఝులా దువాతరిస్మృతా।	**ఝులా** స్త్రీ కుమార్తెకును ఎండమావులకును
ఆతపోర్మౌ జలూకాయాం	ఈ స్త్రీ జలగకును పేరు
ఝూలీ క్వాప విలోక్యతే॥ (42)	
కలా స్యాన్మూలరైవృద్ధౌ	**కలా** స్త్రీ ఇది వడికిని శిల్పము మొదలగు విద్యల
శిల్పాదా వంశమాత్రకే।	కును భాగమునకును చంద్రునియందు 16వ
షోడశాంశే చ చంద్రస్య	భాగమునకును కూర్చుటకును 9 ఘడియల
కలనా కాలభేదయో ॥(43)	కాలమునకును న రేతస్సునకును పు అజీరరోగ
కలం శుక్రే కలోऽ జీర్ణే	మునకును అవ్యక్తమధుర ధ్వనికిని పేరు
ప్యవ్యక్తమధురధ్వనౌ।	
లోలా జివ్హాకమలయో	**లోలా** స్త్రీ ఇది నాలుకకును లక్ష్మికిని త్రి చంచలమైన
ర్లోల శ్చలసతృష్ణయో ॥ (44)	దానికిని అభిలాషతోగూడిన దానికిని పేరు
లీలాం విదు కేళి	**లీలా** స్త్రీ ఇది ఆలింగనాది క్రీడకును చిత్తవిక్రియా
విలా స ఖేలా శృంగార।	విశేషమునకును వినోదార్థమైన యాటకును
భావ ప్రభవక్రియాసు	శృంగార చేష్టకును పేరు
హేలా మవజ్ఞాన విలాసయోశ్చ	**హాలా** స్త్రీ ఇది తిరస్కారమునకును స్త్రీల విలాసమునకును పేరు
హాలా సురాయాం నృపతౌ చ హాల ॥(45)	**హాలా** స్త్రీ ఇది కల్లునకును హాల రాజునకును పేరు
గోలా సఖీ వర్తులయో	**గోలా** స్త్రీ ఇది చెలికత్తెకును త్రి వర్తులవయ్యైన
ర్గోలం లక్ష్యానుసారత ।	దానికిని న పత్రాంజనమునకును (మస) నేపాళ
పత్రాంజనే కునట్యాం చ	దేశపు మణిశిలకును స్త్రీ గోదావరీ నదికిని న
గోదావర్యాం చ మండలే॥ (46)	మండలాకారమునకును పేరు
అళిస్సురాపుష్పలిహో	**అళి** స్త్రీ ఇది కల్లునకును తుమ్మెదకును పేరు

ఆళిస్తు విశదాశయే।
ఆళి ఎంక్తౌ చ సఖ్యాం చ
సేతౌ చ పరికీర్తితా॥ (47)

ఆళి ఇది నిర్మలాంత కరణము గల వానికిని స్త్రీ వృక్షాదులవరుసకును చెలికత్తెకును ప్రవాహాది బంధనమునకును పేరు

కలి స్స్యాత్కలహా శూరే
కలిరంత్యయుగే యుధి।

కలి పు ఇది వివాహమునకును శూరునకును కలియుగమునకును యుదమునకును పేరు

ధూళి స్సంఖ్యాంతరే రేణౌ

ధూళి స్త్రీ ఇదిసంఖ్యాభేదమునకును పరాగము నకును పేరు

దులిస్తు కమఠే మునౌ॥ (48)

దులి పు ఇది తాబేటికిని దులి మహామునికిని పేరు

మౌళి కిరీటే ధమ్మిల్లేకం
కేళిద్రుమ చూడయో ।

మౌళి ఇది కిరీటమునకును కొప్పునకును పు అశోకవృక్షమునకును మగవాని జుటునకును పేరు

శాలిస్తు గంధమార్జారే
కలమాదిషు చ స్మృత ॥ (49)

శాలి పు ఇది జవ్వాది ఎల్లికిని వరి మొదలగు సస్యములకును పేరు

పాళి కర్ణలతాగ్రే ऽ శ్రౌ
ఎంక్తావంక ప్రదేశయో ।
పాళి ప్రస్థే చ యూకాయాం
జాతశ్మశ్రు స్త్రియామపి॥(50)

పాళి స్త్రీ ఇదిచెవితమ్మికిని అయుధధారకును వరుసకును ప్రదేశమునకును కొండ చరియ కును పేనుకును ముఖరోమములు గల స్త్రీకిని పేరు

ఝిల్లీ స్యాదాతపరుచౌ
వర్త్యా ముద్వర్తనాంశుకే।

ఝిల్లి స్త్రీ ఇది యెండయొక్క కాంతికిని వత్తికిని వస్త్ర విశేషమునకును పేరు

వల్లీ స్యాదజమోదాయాం
పుష్పభేదే ऽ పి వీరుధి॥(51)

వల్లీ స్త్రీ ఇది ఓమమునకును పుష్ప విశేషము నకును లతకును పేరు

పల్లీ కుటీ గ్రామకయో
పల్లి స్థ్సాలకుసూలకే।

పల్లీ స్త్రీ ఇదిగుడిశెకును అల్పగ్రామమునకును అ ధాన్యపు పాణకకును పేరు

తల్లీ తలున్యాం తల్లస్తు
జలాధారాంతరే ऽ పి చ॥ (52)

తల్లి స్త్రీ ఇది యౌవన స్త్రీకిని అ పు తటాకము నకును పేరు

★ అథ లాంత త్రివర ★

కమలం సలిలే తామ్రే
జలజే క్లోమ్ని భేషజే।

కమల న ఇది జలమునకును రాగికిని పద్మము నకును వక్షమందలి కుడి ప్రక్కనుండు మాంస

మృగభేదేఽప కమల	విశేషమునకును పు జింకలలోని భేదమునకును
కమలా శ్రీవరస్త్రియో ॥(53)	త్రీ లక్ష్మికిని ఉత్తమ స్త్రీకిని పేరు
చపల పారదే మీనే	**చపల** పు ఇది పాదరసమునకును చేపకును
చోరకే ప్రస్తరాంతరే।	చండయను గంధద్రవ్యమునకును ఒక విధమగు
చపలో వానరే నీచే	జాతికిని కోతికిని స్త్రీ నీచునకును దుర్మారున
దుర్వినీతేఽనవస్థతే॥ (54)	కును సంచరించు దానికిని న క్షణమునకును
చపలం క్షణికే శీఘ్రే	శీఘ్రమునకును పు జుటునకును త్రి చలించు
చపలశ్చికురే చలే।	దానికిని స్త్రీ లక్ష్మికిని మెఱుపునకును పులకు
~~చపలా కమలా విద్యు~~	కును ఎప్పలితీగకును పేరు
త్పుంశ్చలీ ఎప్పలీషు చ॥ (55)	
ఉపల ప్రస్తరే రత్నే	**ఉపల** పు ఇది జాతికిని రత్నమునకును స్త్రీ
శర్కరాయాం స్మృతోపలా	మొఱపజాతికని పేరు
ఉత్పలం మాంసశూల్యే స్యా	**ఉత ల** న ఇది కాల్చుటకైమాంసపు ఖండమును
త్కుష్ఠం దీవరయోరపి॥ (56)	గ్రుచ్చిన యినుపశలాకకును కుషరోగమునకును
	నల్ల కలువకును పేరు
అనలో వసుభేదే గ్నా	**అనల** పు అషవసువులలోనొకనికిని అగ్నికిని పేరు
వనిలో వసువాతయో ।	**అనిల** పు అషవసువులలో నొకనికిని వాయువున
	కును పేరు
శకలం త్వచి ఖండే స్యా	**శకల** న ఇది చర్మమునకును తునకకును
ద్రాగవస్తుని వల్కలే॥ (57)	రంజక ద్రవ్యమునకును నారచీరకును పేరు
గరళం తు విషే మానే	**గరళ** న ఇది విషమునకును పరిమాణమున
గరళం తృణపూలకే।	కును గడిమోపునకును పేరు
తరళ శ్చపలే షడ్గే	**తరళ** త్రి చంచలమైన దానికిని జారునకును
హారమధ్యమణావపి॥ (58)	పు నాయకమణికిని త్రి మెఱయునటి దానికిని
భాసురే చాథ తరళా	స్త్రీ గంజికిని కల్లునకును పేరు
యవానీ సురయోర్మతా।	
సరళ పూతికాష్ఠే స్యా	**సరళ** పు ఇది సరళదేవదారు చెటునకును త్రి
దుదారా వక్రయోరపి॥ (59)	గంభీరమైన దానికిని తిన్నని దానికిని పేరు

కపిలో మునిభేదే స్యా త్పావకే పారతంత్రకే। కపిలా శింశుపాయాం చ రేణుకా గోవిశేషయో ॥(60) పుండరీక కరిణ్యాం చ పింగే తు కపిలోఽన్యవత్।	**కపిల** పు ఇది కపిలమహామునికిని అగ్నికిని కుక్కకును స్త్రీ కంపుయిరుగుడు చెటుకును రేణుకయను గంధద్రవ్యమునకును కపిలగోవునకును పుండరీకమను దిగజముయొక్క భార్యకును స్త్రీ కపిలవర్ణముగల దానికిని పేరు
పలలం తిలచూర్ణే స్యా త్పలలం పంకమాంసయో ॥(61) పలలో యాతుధానే స్యాత్	**పలల** న ఇది తెలకపిండికిని బురదకును మాంసమునకును పు రాక్షసునకును పేరు
పటలం ఛదిష్వ్రజే। పిటకే నేత్రరోగే చ తిలకే చపరిచ్ఛదే ॥(62)	**పటల** న ఇది ఇంటికప్పునకును సమూహమునకును కురుపుబొబ్బకును నేత్రరోగమునకును నుదుటిబొటునకును పరివారమునకును పేరు
జగల పిష్టమద్యే చ మేదకే మదనద్రుమే। కితవే ఛగల శ్ఛాగే	**జగల** పు ఇది పిండిచేత జేయబడిన కల్లునకును కల్లుమడ్డికిని మంగచెటునకును స్త్రీ మోసగానికిని పేరు
ఛగలీ ఛాగమాతరి॥ (63) వృద్ధదారక భైషజ్యే ఛగలం నీలవాససి।	**ఛగల** పు ఇది మేకకును ఈ స్త్రీ ఆడుమేకకును బొందిచెటునకును న నల్లబటకును పేరు
పిప్పలో బోధివృక్షే స్యా త్పక్షిభేదే నిరంగుళే॥ (64) పిప్పలం వసనచ్ఛేద ప్రభేదే సలిలే మతం। కణాయాం పిప్పలీప్రోక్తా	**పిప్పల** పు రావిచెటునకును పక్షివిశేషమునకును (బాతు అని కొందరు) వ్రేళ్లు లేని వానికిని న గుడ్డకును ఉదకమునకును ఈ స్త్రీ పిప్పలి తీగకును పేరు
ధవళ స్సుందరే పితే॥(65) మహోక్షే చాథ ధవళీ సౌరభేయ్యా ముదీరితా।	**ధవళ** స్త్రీ ఇది సుందరమైన దానికిని తెల్లని దానికిని పు ఆబోతునకును ఈ స్త్రీ తెల్లని యావునకును పేరు
కువలం చోత్పలే ముక్తా ఫలేఽపి బదరీఫలే॥(66)	**కువల** న ఇది కలువకును ముత్తెమునకును రేగుపండునకును పేరు

కుశల శ్శిక్షితే క్షేమ	**కుశల** స్త్రీ ఇది నేర్పరికిని న క్షేమమునకును
పర్యాప్త సుకృతేషుచ। కుశలం	సమృదికిని పుణ్యమునకును పేరు
ముసలం తుస్యాదయోఽగ్రే	**ముసల** న ఇది రోకలికిని ఈ స్త్రీ నేలతాడి
ముసలీ మతా॥(67) తాళమూల్యా	చెటునకును ఎలుకచెవిచెటునకును బల్లికిని పేరు
మాఖుపర్ణీ గృహగోధికయోరపి	
నిచుళో వాజ్జలతరౌ	**నిచుళ** పు ఇది గన్నేరుచెటునకును గవిసెనకును
నిచుళస్తు నిచోలకే॥(68)	(బురకా) నిచుళకవికిని నీటి ప్రబ్బ(లి) చెటున
నిచుళ కవిభేదే స్యా	కును మెటప్రబ్బ చెటుకును పేరు
ద్వానీరే స్థలవేతసే।	
ఎచులో ఝాబుకేతూలే	**ఎచుల** పు ఇది సన్నపాకుల ప్రక్కె చెటునకును
వాజ్జలే జలవాయసే॥ (69)	దూదికిని గన్నేరుచెటునకును నీటి కాకికిని పేరు
విపుల పృథులేఽగాధే	**విపుల** స్త్రీ ఇది విస్తారమైన దానికిని లోతైన
మేరు పశ్చిమ భూధరే।	దానికిని పు మేరు పశ్చిమభాగమందలి విపుల
	పర్వతమునకును పేరు
తుముల కలివృక్షే స్యా	**తుముల** పు ఇది తాండ్ర చెటునకును న
త్తుములం రణసంకులే॥(70)	యుదమందలి గొల్లునకును పేరు
బహుళ కృష్ణపక్షేఽగ్నౌ	**బహుళ** పు ఇది కృష్ణపక్షమునకును అగ్నికిని
వసతే బహుళాగవి।	నలుపువర్ణమునకును స్త్రీ గోవునకును ఎలకిలత
ఎలాయాం నీలికాయాం చ	కును నీలిచెటునకును నిత్య బహువచనము
బహుళా కృత్తికాసుచ॥(71)	నకును కృత్తికానక్షత్రమునకును త్రి విస్తారమైన
బహుళం ప్రాజ్య నభసో	దానికిని న ఆకాశమునకును పేరు
ర్మాతులో మదనద్రుమే।	**మాతుల** పు ఇది మంగచెటునకును మేనమామ
మాతుర్భ్రా తరి ధుత్తూరే	కును ఉమ్మెత్తచెటునకును ధాన్య విశేషమునకును
వ్రీహిభేదేఽప మాతుల ॥(72)	పేరు
కుటిలం వాచ్యవద్భుగ్నే	**కుటిల** త్రి ఇది వంకరయైన దానికిని స్త్రీ నదీ
కుటిలా సరిదంతరే।	విశేషమునకును పేరు
జటిలస్తు జటాయుక్తే	**జటిల** త్రి ఇది జటలుగల దానికిని స్త్రీ జటా
జటిలా మాంసి కౌషధౌ॥(73)	మాంసికిని పేరు

సుతల ప్రతలౌ చేతి
పాతాలభువనద్వయే।
స్యాతామట్వాలికాబంధే
తతాంగుళికరే క్రమాత్॥ (74)

సుతల పు ఇది సుతలమనెడు యధోలోకమునకును కోటవాకిటిమీది యింటికిని పేరు **ప్రతల** పు ఇది ప్రతలమనెడి యధోలోకమునకును చాచిన ప్రేళ్ళుగల హస్తమునకును పేరు

ఎత్తళం త్రై జనద్రవ్యే
ఎత్తళ ఎత్తసంగతే।
ఎత్తళాతో యఎప్పల్యాం
నిస్తలంవర్తు లే చలే॥(75)

ఎత్తళ న ఇది ఇత్తడికిని త్రి పైత్యోద్రేకముగల వానికిని స్త్రీ నీటిఎప్పలికిని పేరు

నిస్తల త్రి ఇది వర్తులువయ్యెన దానికిని చలించు దానికిని పేరు

కుంతల స్స్యాద్యవే దేశే
కేశ లాంగలయోరపి।
కంబళో నాగరాజేస్యా
ద్గజప్రావరణే కృమౌ॥(76)
కంబళశ్చోత్తరాసంగే
కంబళం సలిలే మతం।

కుంతల పు ఇదియవధాన్యమునకును కుంతల దేశమునకును వెండ్రుకలకును నాగలికిని పేరు **కంబళ** పు సర్పవిశేషమునకును ఎనుగుమీద పరచెడు చిత్రకంబళికిని కంబళీపురుగునకును ఉత్తరీయమునకును న ఉదకమునకును పేరు

శంబళం కూల పాథేయ
మత్సరేషు సమీరితం॥ (77)
కందళంతు కపాలే స్యా
దుపరాగే నవాంకురే।
కలధ్వనౌ కందళీతు
మృగవృక్ష విశేషయో॥(78)
ఎంగళ స్స్యాన్మనౌ రుద్రే
చండాంశో పారిపార్శ్వకే।
నిధి భేదే క పావగ్నౌ
ఎంగళ కపిలే ऽన్యవత్॥(79)
కర్ణికాయాం చ వేశ్యాయాం
ఎంగళాకుముదస్త్రియాం।
జంగలోజలనిర్ముక్త

శంబళ న ఇది ఒడునకును దారిబత్తెమునకును పరశ్రేయమును సహించకుండుటకును పేరు **కందళ** న ఇదిపుఱెకును సూర్యాదిగ్రహణమునకును క్రొత్తమొలకకును అవ్యక్తమధురధ్వనికిని ఈ స్త్రీ జింకలలోనిభేదమునకును వృక్షవిశేషమునకును పేరు **ఎంగళ** పు ఇది ఎంగళమునికిని ఈశ్వరునకును సూర్యుని పార్శ్వమందలి దేవతావిశేషమునకును కుబేరుని నిధివిశేషమునకును కోతికిని అగ్నికిని త్రి ఎంగళవర్ణమైన దానికిని స్త్రీ తామరదుదునకును వేశ్యకును దక్షిణ దిగజముయొక్క భార్యకును పేరు **జంగల** పు ఇది మరుభూమికిని న మాంసమున

దేశేఽమాంసేచ జంగలం॥(80)

కును పేరు

మంగళం(శ్రేయసి శ్వేత
దూర్వాయామపి మంగళా।
సర్వార్థ రక్షణే చాపి
మంగళం మంగళ కుజే॥(81)

మంగళ న ఇది శ్రేయస్సునకును స్త్రీ తెల్లగరిక కును న సర్వధనమును రక్షించుకొనుటకును పు అంగారక గ్రహమునకును పేరు

కుండలంవలయే పాశే
కుండలం కర్ణ వేష్టనే।
గుడూచ్యాంకాంచ (నా) నద్రౌ చ
కుండలీసముదీరితా॥(82)

కుండల న ఇది చక్రాకారమునకును పాశము నకును చెవియాభరణమునకును ఈ స్త్రీ తిప్ప తీగకును ఎఱ్ఱకాంచనపు చెటునకును పేరు

స్యాన్మండలంద్వాదశ రాజకేచ
దేశేచ బింబేచ కదంబకేచ
కుష్ఠ ప్రభేదేఽప్యుప సూర్యకే చ
భుజంగ భేదేశు మండలస్స్యాత్॥(83)

మండల న ఇది ద్వాదశరాజమండలమునకును 20 యోజనములు వైశాల్యముగలదేశమునకును సూర్యాదిబింబమునకును సమూహమునకును కుష్ఠరోగవిశేషమునకును పరివేషమునకును పు సర్పవిశేషమునకును కుక్క కును పేరు

స్యాదర్గళం తు కల్లోలే
దండే చాంత కవాటయో ।

అర్గళ న ఇది పెద తరంగమునకును తలుపు గడియకును పేరు

నిర్మలం విశదే విద్యా
న్నిర్మాల్యాభ్రకయోరపి॥ (84)

నిర్మల స్త్రీ ఇది స్వచ్ఛమైన దానికిని పూజచేసి విడిచిన పుష్పాదులకును అభ్రకమునకును పేరు

శౌష్కల శ్శుష్కమాంసవ్య
పణికే పిశితాశిని।

శౌష్కల పు ఇది ఎండిన మాంసముల నమ్మువాని కిని రావణుని పురోహితునకు పేరు

పాంసుల పుంశ్చలే శంభౌ
ఖట్వాంగే పాంసులా భువి॥ (85)

పాంసుల పు ఇది విటునకును శివునకును ఖట్వాంగాయుధవిశేషమునకును స్త్రీ భూమికి పేరు

సంకులం వాచ్యవద్వ్యాప్తేఽ
విస్పష్టార్థ వచస్యపి।

సంకుల స్త్రీ ఇది వ్యాపించిన దానికిని స్పష్టము కాని వాక్యమునకును పేరు

ఉజ్జ్వలో దీప్త శృంగార
విశదేష్వ వికాశని॥ (86)

ఉజ్జ్వల స్త్రీ ప్రకాశించు దానికిని పు శృంగార రసమునకును స్త్రీ స్వచ్ఛమైనదానికిని వికసించు దానికి పేరు

వంజులో వేతసా

వంజుల పు ఇది ప్రబ్బచెటునకును అశోక వృక్ష

శోకలస్స్వ్యః	ఋనకును వెమ్మిచెటునసను పేరు
మంజులం నికుంజే శబరే	**మంజుల** న ఇదిపొదరింటికిని త్రి శబలవర్ణమైన
ఋ జౌ జలరంకౌత మంజుల ॥(87)	దానికిని సుందరమైన దానికిని పు కూకురు గడంగి ఎటుకును పేరు
ఎంజులం తు వారిద్రాభే	**ఎంజల** త్రి ఇది పచ్చని కాంతి గలదానికిని న
కుశపత్రేఽ ప ఎంజలం।	దర్భగడికిని పేరు
పుదల స్సుందరాకారే	**పుదల** త్రి సౌందర్యాకృతిగల దానికిని పు
పుదల శ్చాత్మ దేహయో ॥(88)	పరమాత్మకును శరీరమునకును పేరు
జంభలో దేవతాభేదే	**జంభల** పు ఈ పేరుగల బుదదేవునకును నిమ్మ
జంబీరే చాప జంభల।	చెటునకును పేరు
కుంభిల శ్శ్యాలకే చోరే	**కుంభిల** ఇది భార్యతో బుటిన వానికిని కన్నపు
శ్లోక చ్ఛాయాహారే ఝష॥(89)	దొంగకును శ్లోకారములను దొంగిలించిన వానికిని మత్స్య విశేషమునకును పేరు
చండిలో నాపితేఖ్యాతో	**చండిల** పు ఇది మంగలివానికిని శివునవునకును
హరవాస్తుక శాకయో ।	చక్రవర్తి కూరకును పేరు
గ్రంధిలో గ్రంధిసహితే	**గ్రంథిల** త్రి కణుపులు గలదానికిని పు వెణుతురు
కరీరద్రౌ వికంకతే॥ (90)	చెటునకును పుల్లవెలగ చెటునకును పేరు
వామిలో దాంభికే వామే	**వామిల** త్రి డాంబికునకును ఎడమవైపుదానికిని పేరు
రామిలో రమణో స్మరే।	**రామిల** పు ఇది భర్తకును మన్మథునకును పేరు
వార్దలం దుర్దినె మేలానం	**వార్దల** న ఇదిమేఘావరణమైన దినమునకును
దాయామపి వార్దల ॥(91)	పు మసిపాత్రమునకును పేరు
తండు(లాఖ్యా)లస్తువిడంగే స్యా	**తండుల** పు ఇది వాయువిగండమునకును
ద్ధాన్యాదినికరేఽపిచ	బియ్యమునకును పేరు
వృషల ధిత శ్శూద్రే	**వృషల** పు ఇది శూద్రునకును చంద్రగుప్తుడను
చంద్రగుప్తే చ వాజిని॥ (92)	రాజునకును అశ్వమునకును పేరు
నిష్కలస్తు కలాశూన్యే	**నిష్కల** త్రీ ఇది తేజోవిహీనమైన దానికిని
నష్టభజే ఽప వాచ్యవత్।	వీర్యపటుత్వము లేని వానికిని పేరు
పాకలం కుష్ఠభైషజ్యే	**పాకల** న ఇది చెంగలి కోష్టునకును పు ఏనుగు

పాకలో కుంజర జ్వరే॥(93)	నకు వచ్చెడు జ్వరమునకును పేరు
పాచలో సాధన ద్రవ్యే	**పాచల** పు సాధనమైనవస్తువునకును అగ్నికిని
ప్యనలా నిలయోరపి।	వాయువునకును పేరు
మాచలోవంది చౌరేస్యా	**మాచల** పు ఇది స్తుతిపాఠకునకును దొంగ
ద్గ్రాహే రక్షసి చామయే॥(94)	కును మొసలికిని రాక్షసునకును రోగము
పాటల శ్శ్వేతరక్తే స్యా	నకును పేరు
దాశువ్రీహౌ చ పాటల।	
పాటలౌ పాటలాపి స్యా	**పాటల** పు ఇది శ్వేతాధిక రక్తవర్ణమునకును
దస్యా పుష్పేఽపి పాటలం॥(95)	ఎర్రజిలమధాన్యమునకును స్త్రీ కలిగొట్టుచెట్టున
	కును న దీని పుష్పమునకును పేరు
లోహల శ్శృంఖలాచార్యే	**లోహల** స్త్రీ ఇది గొలుసుచేత కట్టబడినదానికిని
భవేదవ్యక్త వాచిని।	స్పష్టముగామాటలాడని వానికిని పేరు
కోహళో వాద్య భేదేస్యా	**కోహళ** పు ఇది వాద్యవిశేషమునకును నాట్య
త్కోహళశ్చమునావపి॥(96)	శాస్త్రమును చేసిన కోహళమునికిని పేరు
తైతిలో గండకే ప్రోక్త	**తైతిల** పు ఇది ఖడ్గమృగమునకును న నాలవ
స్తైతిలం కరణాంతరే।	పంచాగకరణమునకును పేరు
హేమల స్స్వర్ణకారేస్యా	**హామల** పు ఇది కంసాలికిని తొండకును
త్కృకలాసేశిలాంతరే॥(97)	బంగారుగీటు పెట్టు రాతికిని పేరు
శ్యామలో మేచకే శ్వద్దే	**శ్యామల** త్రి నల్లని దానికిని పు రావి చెట్టున
కోమలం మృదులే జలే।	కును పేరు **కోమల** త్రి మృదువైనదానికిని న
	జలమునకును పేరు
కామల కాముకేరోగే	**కామల** పు విటునకును కామలారోగములకును
మరుదేశ వసంతయో॥(98)	నిరలభూమికిని వసంత ఋతువునకును పేరు
పేశలోరుచిరే దక్షే	**పేశల** త్రి సుందరమైనదానికిని సమరునకును పేరు
గోకిలోముసలే హలే।	**గోకిల** పు రోకటికిని నాగటికిని పేరు
కోకిల స్స్యాత్పరభృతి	**కోకిల** పు ఇది కోయిలకును న రేగుపండుకును
కోకిలంబదరీఫలే॥(99)	పేరు
గౌరిలో లోహచూర్ణే స్యా	**గౌరిల** పు ఇది ఉక్కు పొడుమునకును తెల్లా

ద్గారిలో గౌరసర్షపే।	వాలకును పేరు
ఫనిల స్స్యాదరిష్టేఽపి	**ఫనిల** పు ఇది కుంకుడు చెట్టునకును న రేగు
ఫేనిలంబదరీఫలే॥ (100)	పండునకును ఉమ్మెత్త కాయకును త్రి నురుగు
మదనస్యఫలే చాఽ	కలదానికిని పేరు
వాచ్యవత్ఫేనవత్యపి।	
శీవల్లాఖ్యాచ శైవాలేయే	**శీవల** న ఇది నాచునకును రాతిపువ్వునకును
శైలేయేఽపి చ శీవలం॥ (101)	పేరు
శైవలం పద్మకాష్ఠేచ	**శైవల** న ఇది తామరకాడకును నాచునకును
శైవలంచ జలాంచలే।	పేరు
శీతలంపుష్పకాసీసే	**శీతల** న ఇది పర్వత ధాతువిశేషమునకును
శైలజే మలయోద్భవే॥ (102)	రాతిపువ్వునకును చందనమునకును పు
భవే దాఽసనపర్ణ్యాంచ	సోమెదపుచెట్టునకును త్రి చల్లనిదానికిని పేరు
శీతల శ్శిశిరేఽన్యవత్।	
కల్లోలో వార్ష ఉల్లోలే	**కల్లోల** పు సంతోషమునకును గొప్పతరంగము
కల్లోల ఎరి ఎంధిని॥(103)	నకును త్రి శత్రువునకును పేరు
పటోల మోషధీవస్త్ర	**పటోల** న ఇది ఓషధి విశేషమునకును ఘూర్జర
భిదోర్జ్యోత్స్న్యాం ఎటోల్యాఽ	దేశపు పట్టు వస్త్రమునకును ఈ స్త్రీ చేతిపొట్ల
	చెట్టుకును పేరు
కాకోలో విషభేదే స్యా	**కాకోల** పు ఇది గరళ విశేషమునకును బొంత
ద్ద్రోణకాక కులాలయో ॥(104)	కాకికిని కుమ్మరివానికిని పేరు
తమాల స్తిలకేఖడ్గే	**తమాల** పు ఇదినుదుటిబొట్టునకును ఖడ్గమృగమున
తాఽపింఛే వరుణ ద్రుమే।	కును చీకటి మానికిని ఉలిమిడి చెట్టునకును పేరు
సువేల ప్రణతే శాంతే	**సువేల** త్రి ఇది నమ్రమునకును శాంతునకును
సువేల పర్వతాం తరే॥(105)	పు సువేలాద్రికిని పేరు
లవేల స్త్వపలాపే స్యా	**అవేల** పు ఇదిమోసపుమాటకును పోకచెక్కల
దవేలా పూగచూర్ణకే।	గుండకును పేరు
కపాలంశిరసో ష్ణి స్యా	**కపాల** న ఇది పుఱ్ఱెకును కుండమొదలగు వాటి
ద్ఘటాదే శ్శకలే వ్రజే॥ (106)	పెంకునకును సమూహమునకును కుష్ఠరోగ

కుష్ఠరోగవిశేషే చ	భేదమునకును పేరు
గోపాలోగోప భూపయో ।	**గోపాల** పు గొల్లవానికిని రాజునకును పేరు
కిట్టాల స్తామ్రకలశే	**కిట్టాల** పు ఇది రాగిపాత్రమునకును ఇనుప
కిట్టాలోలోహగూధకే ॥(107)	చిట్టమునకును పేరు
పాతాళంనాగలోకేస్యా	**పాతాళ** న ఇది పాతాళలోకమునకును బడబాగ్ని
త్పాతాళం బడబానలే।	కిని పేరు
ప్రవాళోవల్లకీదండే	**ప్రవాళ** పు ఇది వీణాదండమునకును పగడము
విద్రుమే నవపల్లవే॥ (108)	నకును చిగురుటాకునకును పేరు
అరాళ కుటిలేసర్జ	**అరాళ** త్రి వక్రమైనదానికిని పు ధూపద్రవ్యము
రసేసమదదంతిని।	నకును మదపుటేనుగునకును పేరు
కరాళోదంతురే తుంగే	**కరాళ** త్రి ఇది మిట్టపండ్ల వానికిని ఉన్నతమైన
కరాళం చ కురేరకే ॥(109)	దానికిని న గగెరచెటునకును పేరు పు అందుగ
కరాళో ధూణతైలేఽఎ	బంకవలన దీయబడిన నూనెకును త్రి భయంకర
కరాళోభీషణేఽన్యవత్।	మైన దానికిని పేరు
శృగాలో జంబుకే దైత్యే	**శృగాల** పు ఇది నక్కకును రాక్షసునకును
శృగాలీండమరే విదు ॥(110)	ఈ స్త్రీ దేశోపద్రవమునకును పేరు
కులాల కుంభకారే స్యా	**కులాల** పు ఇది కుమ్మరి వానికిని గంపపులుగు
త్కుక్కుభే కౌశికే ఎ చ।	నకును గుడ్లగూబకును పేరు
కుద్దాలోయుగపత్రే స్యా	**కుదాల** పు ఇది దేవకాంచనపు చెటునకును
త్కుద్దాలో భూమిదారకే॥(111)	గుదలికిని పేరు
బిడాలోనేత్రఎండే చ	**బిడాల** పు ఇది కనుగ్రుడునకును ఎల్లికిని పేరు
బిడాలోఽ ఎమృగాంతరే।	
జంబాలం శైవలే పంకే	**జంబాల** న ఇది నాచునకును బురదకును పేరు
కీలాలంరుధిరేజలే॥(112)	**కీలాల** న ఇది నెత్తురునకును జలమునకును పేరు
వంరాలశ్శూరయుద్ధే స్యా	**వంరాల** పు ఇది శూరుల యుదమునకును
న్నౌకాయాం చ ఖనిత్రకే।	ఓడకును తవ్వుగోలకును పేరు
ఆభీలం చైవ కృఛ్రే స్యా	**ఆభీల** న ఇది కష్టమునకును భయానక రసము
దాభీలం చ భయానకే॥(113)	నకును పేరు

నాభీలం నాభిగర్భాండే	**నాభీల** న ఇది నాభిలోని కంతికిని ఉత్తమ
వంక్షణేచోత్త మస్త్రియాం।	స్త్రీలయొక్క యూరుసంధికిని పేరు
ఉత్ఫుల్ల కరణే స్త్రీణా	**ఉతుల్ల** పు స్త్రీల రతి బంధవిశేషమునకును త్రి
ముత్తాలే చ వికస్వరే॥ (114)	అధికమైన దానికిని వికసించిన దానికిని పేరు
శయాళు స్స్యా దజగరే	**శయాళు** పు ఇది కొండచిలువకును త్రి నిద్రించు
నిద్రాశీలేऽ ఎ కుక్కురే।	స్వభావము గల దానికిని కుక్కకును పేరు
శ్రద్ధాళు ర్దో హదిన్యాంచ	**శ్రదాళు** స్త్రీ ఇది వేవిళ్ళుగల స్త్రీకిని త్రి శ్రదగల
శ్రద్ధావతి తువాచ్యవత్ ॥ (115)	దానికిని పేరు
లాంగూలం మేహనే పుచ్చే	**లాంగూల** న ఇది శిశ్నమునకును తోకకును పేరు
శార్దూలో రాక్షసాంతరే।	**శారూల** పు ఒక రాక్షసునకును పెద పులికిని
వ్యాఘ్రే చ ఏశుభేదే చ	శరభమృగమునకును సమాసోత్తరపదమైనపుడు
సత్త మేతూత్తరస్థిత ॥ (116)	శ్రేషునకును పేరు
వాతూలో వాత సంఘాతే	**వాతూల** పు ఇది వాయుసమూహమునకును
వాతలే మారుతాంవా।	త్రి వాతపదారమునకును వాయువును సహించని
	దానికిని పేరు
కుకూలం శంకు సంకీర్ణ	**కుకూల** న పశువులను కటుటకై గుంగతో నాటిన
శ్వభ్రే చాంతుషానలే॥ (117)	గుంటకును పు ఉమకనిప్పునకును పేరు
కుకూల స్స్యాద్దుకూలంతు	**దుకూల** న ఇదిపటుబటకును సన్నపుబటకును
క్షౌమే సూక్ష్మాంశుకేऽ ఎచ।	పేరు
జంబూలో జంబు విటపే	**జంబూల** పు ఇది నేరేడు చెటునకును మొగలి
జంబూల క్రకచ ఛదే॥ (118)	చెటునకును పేరు
చత్వాలో హోమ	**చత్వాల** పు హోమకుండమునకును గర్భము
కుండేస్యా ద(ర్తే) ర్భే	నకును పేరు
చోత్తాల ఉత్కటే। శ్రేష్ఠేऽ ఎ	**ఉత్తాల** త్రి అధికమైన దానికిని శ్రేషమైన దానికిని
వికరాళేऽ ఎ స్యాదుత్తాల ప్లవంగమే।	మిగుల విశాలమున్ను పొడవున్ను గలదానికిని పేరు
చూడాలా తూచ్చటాయాం స్యా	**చూడాల** త్రి ఇది గుండ్రతుంగముస్తకును త్రి
చ్చూడావతి తు వాచ్యవత్।	జుటుగల దానికిని పేరు
విశాలాత్విం ద్రవారుణ్యాం	**విశాలా** స్త్రీ ఇది పెదపాపర చెటునకును

విశాలోజ్జ యినీపురి॥(120)	ఉజయినీ పటణమునకును పు వృక్ష విశేషమున
విశాలో వృక్షభేదేఽప	కును త్రి విస్తారమైన దానికిని పేరు
విశాల పృధులే న్యవత్।	
మేఖలా ఖడ్గ బంధే స్యా	**మేఖలా** స్త్రీ జారకుండుటకు చేతికిని కత్తిఎడికిని
త్కాంచీ శైలనితంబయో ॥(121)	గటిన త్రాటికిని మొలనూలికిని పర్వత మధ్య
	భాగమునకును పేరు
శృంఖలాపుంస్కటీవస్త్ర	**శృంఖల** స్త్రీ ఇది పురుషుల మొలత్రాటికిని
బంధేఽప నిగళే ఽప చ।	(లేక పటకా) గొలుసునకును పేరు
కుచేలా విద్ధపర్ణ్యాం స్యా	**కుచేలా** స్త్రీ ఇది పాట చెటునకును పు పాత
త్కుచేలస్తు కువాససి॥ (122)	గుడకను పేరు
అచలా వసుధాయాంస్యా	**అచలా** స్త్రీ ఇది భూమికిని పు పర్వతమునకును
దచలశ్శైల కీలయో ।	అవునుకట్టెడు కొయ్యకును పేరు
చంచలాతు తటిల్లక్ష్మ్యో	**చంచలా** స్త్రీ ఇది మెఱుపునకును లక్ష్మికిని పు
శ్చంచల కాముకే ఽనిలే ॥(123)	విటునకును వాయువునకును పేరు
ఇల్వలా స్తారకాభేద	**ఇల్వలా** స్త్రీ (నిత్యబహువచనం) మృగశిరా
ఇల్వలోదైత్యమత్స్యయో ।	నక్షత్రమునకు మీదనుండు 5చుక్కలకును పు
ఎచ్చిలా శాల్మలీసంధు	ఇల్వలుడను రాక్షసునకును (వాతాపసోదరుడు)
భేద పోతకి కాయి చ॥ (124)	మత్స్య విశేషమునకును పేరు
ఎచ్చిలాశింశుపాయాంచ	**ఎచ్చిలా** స్త్రీ ఇది బూరుగ చెటునకును ఎచ్చిలా
ఎచ్చిలో విజిలేఽన్యవత్।	నదికిని ఆడుఎచ్చుకకును ఇరుగుడు చెటున
	కును త్రి జిడుగల దానికిని పేరు
సప్తలా పాటలాగుంజా	**సప్తలా** స్త్రీ ఇది కలిగిగోటు చెటునకును
నవమాలిక యోరప॥ (125)	పూసగురివెందచెట్టునకును విరజాజిచెటునకును
భవేచ్చర్మ కషాయాంచ	సంబరేణి చెటునకును పేరు
మహిళా భీరు గుంద్రయో ।	**మహిళా** స్త్రీ ఇదిస్త్రీకిని ప్రేంఖణపుచెటునకును పేరు
సిధ్మలామత్స్య చూర్ణస్యా	**సిధ్మలా** స్త్రీ ఇది రొయ్యపప్పునకును త్రి
త్సిధ్మలశ్చ కిలాసని॥ (126)	శోబెల రోగికిని పేరు
సంధిలాతుసురంగాయం	**సంధిలా** స్త్రీ ఇది కన్నమునకును నదికిని

నదీ మందిరయోరపి	గృహమునకును పేరు
రసాలామార్జితాయాంస్యా	**రసాలా** స్త్రీ ఇది పెఱుగులో ననేక ద్రవ్యములు
జ్జిహ్వా దూర్వా విదారిషు॥(127)	గూర్చి చేసిన భోజన పదారమునకును నాలుక
రసాలం స్త్వజ్ఞ కే చోలే	కును గరికెకును తెల్లనేలగుమ్ముడు చెటునకును
రసాల శ్చేక్షుచూతయో ।	న అందుగ బంకతో జేసిన ధూపద్రవ్యమునకును
	బాలింత బోలునకును పు చెఱుకునకును
	మామిడి చెటునకును పేరు
విమలా శీతలాయాంస్యా	**విమలా** స్త్రీ ఇది సోమెంద చెట్టునకును నిర్మల
ద్భువో భేదే చ నిర్మలే॥(128)	మైన భూవిశేషమునకును త్రి నిర్మలమైన దానికిని
విమలేచామలా లక్ష్మ్యా	పేరు
మమలం విశదే ౹భకే౹	**అమలా** స్త్రీ ఇది లక్ష్మికిని త్రి స్వచ్ఛమైన దాని
	కిని న అభ్రక ధాతువునకును పేరు
శ్రీఫలీ నీలికా ధాత్ర్యో	**శ్రీఫలీ** స్త్రీ ఇది నీలిచెటునకును ఉసిరిగ చెటున
ర్మాలూరే శ్రీఫలస్మృత ॥(129)	కును అ పు మారేడు చెటునకును పేరు
పాతిలీవాగురాయాం స్యా	**పాతిలీ** స్త్రీ ఇది వలకును స్త్రీకిని మంటికుండల
న్నారీమృత్పాత్రభేదయో ।	లోని భేదమునకును పేరు
జాంగలీ శూకశింబ్యాంస్యా	**జాంగలీ** స్త్రీ ఇది దూలగొండి చెటునకును పు
జ్జాంగలశ్చ కపింజలే॥(130)	కాటుగ ఎటుకును పేరు
లాంగలీ జలపిప్పల్యాం	**లాంగలీ** స్త్రీ నీటి ఎప్పలికిని న పుష్ప విశేషము
లాంగలంకుసుమాంతరే।	నకును నాగటికిని తాడి చెట్టునకును ఇంటి
సీరేऽపి లాంగలం తాళ	దూలములలోని భేదమునకును పేరు
గృహదారువిశేషయో ॥(131)	
అంగులీ కరశాఖాయాం	**అంగుళీ** స్త్రీ ఇది వ్రేలికిని గజతుండాగ్రభాగమున
కర్ణికాయాం గజస్య చ।	కును పేరు
జాంగులీ విషవిద్యాయాం	**జాంగులీ** స్త్రీ ఇది విషమును దింపెడి మంత్ర
జాంగులం జాలినీఫలే॥ (132)	విద్యకును న బీరకాయకును పేరు
కదళీ వైజయంత్యాం చ	**కదళీ** స్త్రీ ఇది టెక్కెమునకును అరటి చెట్టున
రంభాయాం వారిణాంతరే।	కును జింకలలోని భేదమునకును ఆ స్త్రీ బూరుగ

దళాశాల్మలీ బ్రాహ్మీ డింబికా సు చ కధ్యతే॥ (133)	చెటునకును పొన్నగంటి కూరకును దుండిగపు చెటునకును పేరు
నకులీ కుక్కుటీ మాంస్యో ర్నకుల పాండవే పశౌ।	**నకులీ** స్త్రీ ఇది కోడిపెటకును జటామాంసికిని అ పు నకులునకు ముంగిసకును పేరు
నాకులీకుక్కుటీ కందే నాకులీచవ్యరాస్నయో ॥(134)	**నాకులీ** స్త్రీ ఓషధి విశేషమునకును చవ్యమను గంధద్రవ్యమునకును దుంపరాష్ట్రమునకును పేరు
నైపాళీ నవమాలీ మ నశ్శిలాసువహాసు చ।	**నైపాళీ** స్త్రీ ఇది విరజాజి చెటునకును నేపాళ దేశపు మణిశిలకును నల్లిపువ్వుల వావిలి చెటునకును పేరు
తాంబూలీ నాగవల్ల్యాంచ తాంబూలం క్రముకే஽పిచ ॥(135)	**తాంబూలీ** స్త్రీ ఇది ఆకు తీగకును న పోకచెక్కకును పేరు
పాంచాలీ పుత్రికారీత్యో పాంచాలో జన దేశయో ।	**పాంచాలీ** స్త్రీ ఇది వస్త్రాదులచేత జేయబడిన బొమ్మకును పాంచాలీరీతికిని అ పు పాంచాల దేశపు మనుష్యునకును ఆ దేశమునకును పేరు
శాల్మలీ తరుభేదే స్యా ద్ద్వీపభేదే஽పి శాల్మలీ॥ (136)	**శాల్మలీ** స్త్రీ ఇది బూరుగ చెట్టునకును శాల్మలి ద్వీపమునకును పేరు
కేవలీ జ్ఞానభేదే స్యా త్కేవలం చైక కృత్స్నయో । నిర్ణీతే కేవలం ప్రోక్తం కేవల కుహనే క్వచిత్॥ (137)	**కేవలీ** స్త్రీ ఇది జ్ఞానవిశేషమునకును న ఒక్కటి యనుటకును అంతయుననుటకును త్రి నిర్ణయింపబడిన దానికిని పు కుత్సితునకును పేరు
కాహళీ తు తరుణ్యాం స్యా త్కాహళం భృశ శుష్కయో । వాద్యభాండ విశేషే తు కాహళా కాహళ ఖలే॥ (138)	**కాహళీ** స్త్రీ ఇది యౌవన స్త్రీకిని న అతిశయమునకును త్రి ఎండిన దానికిని స్త్రీ వాయించు కుండకును త్రి దుర్మార్గునకును పేరు
గండోలీ వరటా భద్రా శరీషు కధితా బుధై ।	**గండోలీ** స్త్రీ ఇది కందిరీగకును భద్రముస్తకమును ఉమ్మెత్త చెటునకును పేరు
అంజలీం కుడుపే విద్యా దంజలి కరసంపుటే ॥(139)	**అంజలి** స్త్రీ ఇది మానెడు ప్రమాణమునకును దోసిలికిని పేరు

★ అథలాంత శ్చతుర్వర్ణః ★

మదకల స్స్యాన్మత్తేభే
మదేనావ్యక్త వాచి చ।
భవేత్కలకల స్సర్జ
రసే కోలాహలేఽ ఎ చ॥ (140)
స్స్మృతో విచికిలో మల్లీ
ప్రభేదే దమనేఽ ఎ చ।
బృహన్నలో గుడాకేశే
మహాపోటగళేఽ ఎ చ॥ (141)
పరిమళో విమర్దే చ
స్యాన్మనోహరగంధవత్।
రతోప మర్దవికస
ద్దేహరాగాది సౌరభే॥ (142)
యవఫలస్స్మృతో వేణౌ
మాంసీకుటజయోరపి।
ముక్తాఫలం తు కర్పూరే
మౌక్తికేలవలీఫలే॥ (143)
సదాఫల స్కంధఫలే
నారికేళేప్యుదుంబరే।
విదు కర్మఫలంకర్మ
రంగ కర్మవిపాకయో ॥ (144)
మృత్యుఫలో మహాకాలే
కదళ్యాం మృత్యుఫల్యపి।
భవేద్వాయుఫలం శక్ర
కార్ముకే కరకేఽ ఎ చ॥ (145)
హాలాహలో విషే జ్యేష్ఠ్యాం
హయలాలాహ్వయోరగే।
కుతూహలం కౌతుకే స్యా

మదకల పు ఇది మదపుటేనుగునకును మదము చేత వ్యక్తముగాని మాటకును పేరు

కలకల పు ఇది యక్షధూపమునకును కోలాహల ధ్వనికిని పేరు

విచికిల పు ఇది మల్లి చెట్లలోని భేదమునకును దమనమునకును పేరు

బృహన్నల పు అరునునకును పెదకిక్కిసగడ్డికిని పేరు

పరిమళ పు పరిమళద్రవ్య సమ్మేళనమునకును సువాసనకును రతిసమ్మరమువలన పుటిన చందనాదుల పరిమళమునకును పేరు

యవఫల పు ఇది వెదురునకును జటామాంసికిని కొడిశచెటునకును పేరు

ముక్తాఫల న ఇది కప్పురమునకును ముత్తెమునకును వెన్నెలతీగయొక్క పండునకును పేరు

సదాఫల పు ఇది కుక్కమేడిచెట్టునకును కొబ్బరి చెటునకును మేడి చెటునకును పేరు

కర్మఫల న ఇది కర్మరంగ ఫలమునకును కర్మఫలమునకును పేరు

మృత్యుఫల పు ఇది ముషిణిచెటునకును ఈ స్త్రీ అరటి చెటునకును పేరు

వాయుఫల న ఇది ఇంద్రధనస్సునకును వడగలికిని పేరు

హాలాహల పు ఇది విషమునకును బల్లికిని నల్లికెళ్ళపామునకును పేరు

కుతూహల న ఇది ఉత్సాహమునకును ప్రతి

త్ర్వశస్తే చ కుతూవాలం। (146)	శ్రేష్ఠమైన దానికిని పేరు
దళామళం దమనకే	**దళామల** న ఇది దమనమునకును మరువము
తథామరువకేఽ ఏ చ।	నకును పేరు
మహాబలం సీసకేఽ ఏ	**మహాబల** న ఇది సీసమునకును త్రి బలవంతున
బలాఢ్యేఽ ఏ సమీరణే॥ (147)	కును పు వాయువునకును స్త్రీ అతిబలయను
భవేదతి బలాయాం చ	చెటునకును పేరు
ఖతమాలో బలావాకే।	**ఖతమాల** పు ఇది మేఘమునకును పొగకును
ధూమేఽ ఏ	పేరు
కందరాళ స్స్యాత్పర్కటీ	**కందరాళ** పు ఇది జువ్విచెటునకును కలజువ్వి
గర్ద భాండయో ॥ (148)	చెటునకును పేరు
మహాకాళస్త్రిణయణే	**మహాకాళ** పు ఇది శివునకును ముషణి చెటు
కింపాకే ప్రమధాంతరే।	కును ప్రమథ గణములోనొకనికిని పేరు
మహానీలో భృంగరాజే	**మహానీల** పు ఇది గుంటగలగరచెటునకును
మణి నాగవిశేషయో ॥ (149)	నీలమణికిని మహానీలమను దేవయోని సర్పము
	నకును పేరు
భవేద్బహుఫలాభిఖ్యా	**బహుఫల** పు ఇది బ్రహ్మామేడిచెటునకును
మల(వూ)యూ నీప వృక్షయో ।	కడిమిచెటునకును పేరు
జలాంచలం స్మృతం వారి	**జలాంచల** న ఇది నీరుపోయెడి తూమునకును
నిర మే శైవలేఽ ఏ చ॥ (150)	నాచునకును పేరు
గండశైలో లలాటే స్యా	**గండశైల** పు ఇది నుదుటికిని పర్వతమునుంచి
చ్యుతస్థూలోపలే గిరే ।	జారిన పెదఱాతికిని పేరు
ఉలూఖలం గుగ్గులు ద్రౌ	**ఉలూఖల** న ఇది గుగిలపు చెటునకును ఱోటి
ఖండన్యద్రేఽ ప్యులూఖలం॥ (151)	కిని పేరు
చక్రవాళోఽ ద్రిభేదేస్యా	**చక్రవాళ** పు లోకాలోక పర్వతమునకును న
చ్చక్రవాళం తు మండలే।	వర్తులాకారమునకును పేరు
స్మృత పోటగళ కాశే	**పోటగళ** పు ఇది రెల్లునకును కిక్కిస గడికిని
నళే పోట గళో ఝషే॥ (152)	చేపకును పేరు
హస్తిమల్లోఽభ్రమాతంగే	**హస్తిమల్ల** పు ఇది ఐరావతమునకును విఘ్నేశ్వ

వాస్త మల్లో వినాయకే	రునకును పేరు
భస్మతూలో గ్రామకూటే।	**భస్మతూల** పు ఇది గ్రామసమూహామునకును
పాంశువర్షే హామే ऽ ప చ॥(153)	తుంపుఱులవరమునకును మంచునకును పేరు
వాతకేళి కలాలాపే	**వాతకేళి** పు ఇది తుమ్మెదకును విటులయొక్క
ష్ఢ్గానాం దంతలేఖనే।	దంతక్షతమునకును పేరు
కమండలు స్స్యాత్కరకే	**కమండలు** పు ఇది సన్యాసులయుదకపాత్రము
పర్కటీ పాదపేऽప చ॥ (154)	నకును జువ్విచెటునకును పేరు
అక్షమాలాక్ష సూత్రేస్యా	**అక్షమాలా** స్త్రీ ఇది రుద్రాక్షమాలికకును
దరుంధత్యా మప స్మృతా।	అరుంధతికిని పేరు
మణిమాలా స్మృతా హారే	**మణిమాలా** స్త్రీ రత్నమాలికకును స్త్రీల దంత
స్త్రీణాందంతక్షతాంతరే॥(155)	క్షతాభేదమునకును పేరు
ధ్వనిలాలా స్మృతా వేణౌ	**ధ్వనిలాలా** స్త్రీ ఇదివెదురునకును బూరాకును
కాహళా వీణయోరపి।	వీణకును పేరు
రజస్వలాపుష్పవత్యాం	**రజస్వలా** స్త్రీ ఇది రజస్వలా స్త్రీకిని పు దున్న
సైరిభేతు రజస్వల ॥(156)	పోతునకును పేరు
ఏకాష్ఠీలా మప ప్రాహు	**ఏకాష్ఠీలా** స్త్రీ ఇది ఒక పుష్పపు చెట్టునకును
శ్శివమల్ల్యోషధీభిదో ।	పాటచెటునకును పేరు
అతిబలా బలాభేదే	**అతిబలా** స్త్రీ ఇది చిఱాముదపు చెట్లలోని
ప్రబలే తిబలో మత ॥(157)	భేదమునకును త్రి బలవంతునకును పేరు
భద్రకాళీ తు గంధోళ్యా	**భద్రకాళి** స్త్రీ ఇది కందిరీగకును పార్వతికిని
ముమాయా మోషధీభిది।	ఓషధి విశేషమునకునుపేరు
హరితాళీనభోరేఖా	**హరితాళి** స్త్రీ ఇదిఆకాశపురేఖకును గరికెగడికిని
దూర్వాఖడ్గలతాసు చ॥(158)	పెద కత్తికిని పేరు
అంకపాళీస్మృతా కోట్యాం	**అంకపాళి** స్త్రీ ఇది పేదికయును శాకవిశేషమున
ధాత్రికా పరిరంభయో ।	కును పెంపుడు తల్లికిని ఆలింగమునకును పేరు
గంధఫలీ ప్రియంగౌస్యా	**గంధఫలి** స్త్రీ ఇది ప్రేంకణపు చెటునకును
త్కోరకే చంపకస్య చ॥(159)	సంపంగి మొగకును పేరు

★ అథలాంత పంచవర్ణ ★

అసుతీబల ఇత్యాఖ్యా	**అసుతీబల** పు ఇది శూద్రజాతివిశేషమందు పుటిన
కన్యాపాలక యజ్జ్వనో।	కన్యాపాలుడనువానికిని యజ్ఞముజేసిన వానికిని పేరు
స్యాత్పాండు కంబలశ్శ్వేత	**పాండుకంబల** పు ఇది తెల్లని కంబళికిని శిలా
కంబలే చ శిలాంతరే॥ (160)	విశేషమునకును పేరు
ఏకకుండల ఇత్యేష	**ఏకకుండల** పు ఇది బలరామునకును కుబేరు
సౌనందిని ధనాధిపే।	నకును పేరు
భవే దుద్దండ పాలస్తు	**ఉదండపాల** పు ఇదిసర్పవిశేషమునకును మత్స్య
సర్ప మత్స్య ప్రభేదయో॥(161)	విశేషమునకును పేరు
కృపేట పాలమిచ్ఛంతి	**కృపటపాల** పు ఇది ఓడతెడునకును సముద్రము
కేనిపాతసముద్రయో।	నకును పేరు
భవేత్సురత తాళీ తు	**సురతతాళీ** స్త్రీ ఇది తార్పుడకత్తెకును శిరమున
దూతికాయాం శిరస్స్రజి॥(162)	ధరించు పుష్పమాలకును పేరు

★ అథవాంత ఏకవర ★

వం ప్రచేతసం జానీయా	**వ** పు ఇది వరుణదేవునకును అవ్య ఇదారము
దివార్థే చ తదవ్యయం।	నకును పేరు
స్వంజ్ఞాతా వాత్మ ధనయో	**స్వ** ఇది జ్ఞాతికిని ఆత్మకును (తాను) ధనము
రాత్మీయే చ ప్రచక్షతే॥ (1)	నకును త్రి తనసంబంధమైన దానికిని పేరు

★ అథవాంతో ద్వివర ★

భవస్సం సార సంప్రాప్తి	**భవ** పు ఇదిసంసారమునకును పొందుటకును
శ్రేయ శ్శంకరజన్మసు।	శుభమునకును శివునకును పుటువునకును పేరు
దవోదావ ఇవఖ్యాతో	**దవ దావ** పు ఈరెండును అరణ్యమందుబుటెడు
వనాగ్నివన యోరపి॥ (2)	దవానలమునకును వనమునకును పేరు
ద్రవ ప్రద్ర వరసయో	**ద్రవ** పు ఇది పరుగెత్తుటకును నీరుగా నుండు
ర్గతౌ నర్మణివిద్రవే।	పదారమునకును గమనమునకును స్త్రీపురుషుల విహారక్రీడకును పరిహాసమునకును పేరు
ధవ ఎత్యౌనరే ధూర్తే	**దవ** పు ఇది పెనిమిటికిని మనుష్యునకును

వృక్షభేదేఽప కీర్తిత ॥ (3)

విటునకును నందివృక్షమునకును పేరు

జవో వేగిని వేగేస్యా
దోడ్రపుష్పే జవామతా।

జవ త్రి ఇది వేగముగలదానికిని పు వేగము నకును స్త్రీ దాసాని చెట్టునకును పేరు

లవో లేశే విలాసే చ
ఛేదనే రామనందనే॥(4)

లవ పు ఇది స్వల్ప పరిమాణమునకును విలాస మునకును తుంపుటకును రాముని పుత్రునకును పేరు

ప్లవ కారండవే భేకే
కులకే బేలకే కపౌ।
శబ్దేప్లుత గతౌ ప్లక్షే
చండాల జలకాకయో ॥ (5)
ప్లవం గంధతృణే ప్రోక్తం
కైపర్తీ ముస్తకేఽప చ।

ప్లవ పు ఇది నీటికోడికిని కప్పకును పుష్పవృక్ష విశేషమునకును తెప్పకును కోతికిని ధ్వనికిని దాటుటకును జువ్విచెటుకును మాదిగవానికిని నీటికాకికిని న వాసనగడికిని తుంగముస్తలలోని భేదమునకును పేరు

హవో యజ్ఞేతథా హ్వానే
నిదేశేఽథ వావో మత ॥ (6)

హవ పు ఇది యజ్ఞమునకును ఎలచుటకును ఆజ్ఞకును పేరు

శవో మృతే శవం నీరే

శవ పు ఇది పీనుగునకును నీటికిని పేరు

సవ స్సంధానయజ్ఞయో ।

సవ పు ఇది కూర్చుటకును యజ్ఞమునకును పేరు

క్షవ క్షుతే రాజికాయాం

క్షవ పు ఇది తుమ్మునకును నల్లావాలకును పేరు

నవంనవ్యే స్తవే లిదు ॥ (7)

నవ త్రి ఇది నూతనమైన దానికిని న స్తుతికిని పేరు

ధృ కీలే శివేశంకౌవ
సౌయోగే వటే మునౌ।
ధ్రువామూర్వాశాల పర్ణ్యో
ర్గీతి పృగ్భేదయోరవి ॥ (8)
ధ్రవంతు నిశ్చితే తర్కే
నిశ్చలే శాశ్వతేఽన్యవత్।

ధ్రువ పు ఇది మేకునకును శివునకును మొరడునకును అష్టవస్తువులలో నొకనికిని ధ్రువనామ యోగమునకును మఱ్ఱిచెటునకును ధ్రువమునికిని స్త్రీ చాగచెటునకును ముయ్యాకుపొన్నచెటునకును ధ్రువాగానమునకును వటుపత్రాకారమగు యజ్ఞపాత్ర విశేషమునకును త్రి నిశ్చయింపబడిన దానికిని ఊహింపబడిన దానికిని చలించని

దానికిని సరమైన దానికిని పేరు

స్రువాఖ్యా సల్లకీమూర్వా
స్రుగ్భేదేషు చ విశ్రుత ॥ (9)

స్రువ పు ఇది అందుగు చెట్టుకును చాగచెటునకును హోమపాత్ర విశేషమునకును పేరు

శివం మోక్షే సుఖేభద్రే
సలిలే చ శివోహరే।
వేదే యోగాంతరే కీలే
వాలుకే గుగ్గులావపి ॥ (10)
పుండరీక ద్రుమే చాథ
శివా ఝాటమలౌషధౌ।
అభయామలకీగౌరీ
క్రోష్టి సక్తుఫలాసు చ॥ (11)

శివ న ఇది మోక్షమునకును సుఖమునకును మంగళమునకును జలమునకును పు శివునకును వేదమునకును శివనామయోగమునకును మేకునకును ఇనుమునకును గుగిలపు చెటునకును పుండరీక మను వృక్షమునకును స్త్రీ ఓషధి విశేషమునకును కరక చెట్టునకును ఉశిరిగచెటునకును పార్వతికిని ఆడునక్కకును జమ్మి చెటునకును పేరు

దివంస్వర్గేఽంత రిక్షే చ

దివ న ఇది స్వరమునకును ఆకసమునకును పేరు

క్లీవష్షండేఽప్యపౌరుషే।

క్లీవ పు ఇది నపుంసకునకును పౌరుషహీనునకును పేరు

జీవో వృక్షప్రభేదే స్యా
జ్జీవ ప్రాణిని గీష్పతౌ॥ (12)
జీవ ప్రాణే ప్రాణధృతౌ
జీవాత్మ న్యపి కీర్తిత ।
జీవాజీవంతికా భూమీ
మౌర్వీశింజత వృత్తిషు॥(13)
వచాయా మపి జీవా స్యా
జ్జీవం స్యాజ్జీవితేఽపి చ।

జీవ పు ఇది వేగిమ్రానికిని ప్రాణముగల దానికిని బృహస్పతికిని ప్రాణమునకును ప్రాణములను ధరించుటకును జీవాత్మకును స్త్రీ పాలకూరకును భూమికిని వింటినారికిని భూషణ ధ్వనికిని జీవనారవ్యాపారమునకును వసకును న బ్రతుకుటకును పేరు

భావ స్వభావేఽభిప్రాయే
చేష్టాసత్తా త్మజన్మసు॥ (14)
క్రియాలీలా పదార్థేషు
బుధ జంతు విభూతిషు।

భావ పు ఇది స్వభావమునకును అభిప్రాయమునకును చేష్టకును ఉండుటకును ఆత్మకును పుటుగకును క్రియకును విలాసమునకును శబారమునకును విద్వాంసునకును జంతువునకును సంపదకును పేరు

దేవ స్సురే ఘనే రాజ్ఞి దేవ మాఖ్యాతిమింద్రియే॥(15) దేవీ భట్టారికాయాం చ తేజనీ స్పృక్కయోరపి।	**దేవ** పు ఇది దేవతలకును మేఘమునకును రాజునకును న ఇంద్రియమునకును ఈ స్త్రీ రాణికిని చాగ చెటునకును స్పృక్కయను గంధ ద్రవ్యమునకును పేరు
సత్వంగుణే పిశాచాదౌ బలేద్రవ్య స్వభావయో ॥(16) ఆత్మత్వే వ్యవసాయే చ చిత్తే ప్రాణేషు జంతుషు।	**సత్వ** న ఇది సత్వగుణమునకును పిశాచాదుల కును బలమునకును పృథివ్యాది ద్రవ్యముల కును స్వభావమునకును తానగుటకును ప్రయ త్నమునకును మనస్సునకును ప్రాణములకును జంతువులకును పేరు
సాంత్వం సామనిదాక్షిణ్యే	**సాంత్వ** న ప్రియవాక్యములు పలుకుటకును పరోపకారాసక్తికిని పేరు
కణ్వం పాపే మునౌ విదు ॥(17)	**కణ్వ** న ఇది పాపమునకును పు కణ్వమునికిని పేరు
కిణ్వం పాపే సురాబీజే	**కిణ్వ** న ఇది పాపమునకును కల్లుతీయు ద్రవ్య మునకును పేరు
బిల్వంతు శ్రీఫలే శలే।	**బిల్వ** న ఇది మారేడుకాయకును ఎదుముంటికిని పేరు
తత్త్వం వాద్యప్రభేదే స్యా త్స్వరూపే పరమాత్మని॥(18)	**తత్త్వ** న ఇది వాద్యవిశేషమునకును ఆకారమున కును పరమాత్మకును పేరు
హ్రస్వఖర్వావిమౌశబ్దా వల్పార్థే వామనార్థకే।	**హ్రస్వ ఖర్వ** పు ఇవిస్వల్పమైనదానికిని కుఱుచ యైన దానికిని పేళ్ళు
విశ్వంసమస్తే జగతి విశ్వే దేవేఽపనాగరే॥(19) విశ్వాచాతి విషాయాం స్యా దశ్వ పుంభేద వాజినో ।	**విశ్వ** ఇది సమస్తమునకును జగమునకును పు విశ్వేదేవులను గణదేవతలకును శొంఠికిని స్త్రీ అతివసకును పేరు **అశ్వ** పు ఇది అశ్వజాతిపురుషునకును గుఱ్ఱము నకును పేరు
పార్శ్వ కక్షాధరే చక్రో పాంతే పర్శుగణేఽ ప చ॥(20)	**పార్శ్వ** ఇది చంకలక్రింది భాగమునకును న చక్రముయొక్క ప్రాంతభాగమునకును పెన్నెము

	కల గుంపునకును పేరు
ప్రాధ్వం సుప్రణతేచాతి	**ప్రాధ్వ** త్రి ఇది అనుకూలమైన దానికిని న
దూరవర్త్మని బంధనే।	మిక్కిలి దూరమారమునకును కట్టుటకును పేరు
పక్వంపరిణతేఽపి స్యా	**పక్వ** త్రి ఇది పండిన దానికిని నశించుటకు
ద్వినాశాభిముఖేఽపి చ॥(21)	సదమైన దానికిని పేరు
ద్వంద్వం రహస్యే కలహే	**ద్వంద్వ** న ఇది రహస్యమునకును ద్వంద్వ
ద్వంద్వం మిధునయుగ్మయో।	యుదమునకును స్త్రీపురుషులజోటికిని జోటికిని
	పేరు
ఊర్ధ్వం స్యాదు (త్రితే) చ్ఛ్రితేతుంగే	**ఊర్ధ్వ** త్రి ఇది పుటిన దానికిని ఉన్నతమైన దాని
చో పరిష్ఠాదపిస్మృతం॥(22)	కిని మీదైన దానికిని పేరు
ద్యువద్యౌస్స్వర్గ లోకేఽపి	**ద్యు** న ఇది స్వరమునకును **ద్యౌ** స్త్రీ అంత
గగనేఽపి ప్రచక్షతే।	రిక్షమునకును పేరు
అవిశ్శైలే రవౌమేషే	**అవి** పు ఇది పర్వతమునకును సూర్యునకును
భవేన్మూఽకకంబళే॥(23)	మేకకును కంబళ్ళలోని భేదమునకును స్త్రీ
ఋతుమత్యామపిప్రోక్తా	రజస్వలా స్త్రీకిని పేరు
శి(బి)వి ర్భూర్జే నృపాంతరే।	**శి(బి)వి** పు భుజపత్రి చెట్టునకును శివి
	చక్రవర్తికిని పేరు
కవి కావ్యకరే సూరౌ	**కవి** పు ఇది కావ్యమును రచియించిన వానికిని
కవి ర్వాల్మీకి శుక్రయో ॥ (24)	పండితునకును వాల్మీకి మునికిని శుక్రాచార్యున
కవీ ఖలీనే కధితా	కును స్త్రీ కళ్ళెమునకును పేరు
ఛవిశ్శోభారుచోర్మతా।	**ఛవి** స్త్రీ ఇది శోభకును కాంతికిని పేరు
గ్రీవా తు కంధరాయాంస్యా	**గ్రీవా** స్త్రీ ఇది కంఠమునకును మెడనరమున
త్తచ్ఛిరాయామపిస్మృతా॥ (25)	కును పేరు
లట్వాకరంజ భేదే స్యా	**లట్వా** స్త్రీ ఇది క్రానుగుచెట్లలోని భేదమునకును
త్ఫలే వాద్యే ఖగాంతరే।	బొంగరమునకును వాద్యవిశేషమునకును ఊరః
	ఎచ్చుకకును పేరు
నీవీఃపరిపణే గ్రంథౌ	**నీవీ** స్త్రీ ఇది మూలధనమునకును (పెట్టుబడి
స్త్రీణాంజఘనవాససః॥(26)	సొమ్ము) స్త్రీలకటియందలి కోకముడికిని పేరు

పృధ్వీ భూమౌపృథౌ హింగు పత్రికా కృష్ణజీరయో ।	**పృథ్వీ** స్త్రీ ఇది భూమికిని విస్తారమైన దానికిని ఇంగువచెటునకును నల్లజీలకఱ్ఱకును పేరు
లఘ్వీహ్రస్వవివక్షాయాం ప్రభేదే స్యందనస్యచ॥(27)	**లఘ్వీ** స్త్రీ ఇది హ్రస్వ పరిమాణముగల దానికిని రథ విశేషమునకును పేరు
★ అథవాంత త్రివర ★	
ప్రభవో జలమూలే స్యా జ్జన్మ భూమౌ పరాక్రమే। ఆద్యోప లబ్ధయే స్థానే	**ప్రభవ** పు నీరుపుటిన చోటునకును జన్మస్థాన మునకును పరాక్రమమునకును ప్రథమ జ్ఞాన స్థానముకును పేరు
విభవో నివృతౌ ధనే॥ (28)	**విభవ** పు ఇది వివాహాద్యుత్సవమునకును ధన మునకును పేరు
ప్రసవస్తు ఫలే పుష్పే వృక్షాణాం గర్భమోచనే। తోకోత్పాదేచ	**ప్రసవ** పు ఇది ఫలమునకును పువ్వునకును విడగనుటకును స్త్రీపుంరూపసంతాన జననమున కును పేరు
సచివ స్సహాయేమంత్రిణిస్మృత ॥	**సచివ** పు ఇదిసహాయునకును మంత్రికిని పేరు
కితవో ధూర్త వన్మత్తే వంచకే కనకాహ్వాయే।	**కితవ** పు ఇది ధూర్తశబమువలెను మదించిన వానికిని మోసగానికిని ఉమ్మెత్త చెటునకును పేరు
త్రిదివ స్త్రిదశావాసే త్రిదివా సరిదంతరే॥(30)	**త్రిదివ** పు ఇదిస్వరమునకును స్త్రీ త్రి దివానది కిని పేరు
వల్లవ స్సూపకారే స్యా ద్భీమసేనే చ గోదుహా।	**వల్లవ** పు ఇది వంటలవానికిని భీమునకును గొల్లవానికిని పేరు
పల్లవ స్స్యాత్కిసలయే విటపే విస్తరే బలే॥(30) శృంగారేఽలక్తరాగే చ	**పల్లవ** ఇది చిగురునకును కొమ్మకును విస్తార మునకును బలమునకును శృంగారమునకును లాక్షారాగమునకును పేరు
విద్రవస్తు పలాయనే। యుద్ధేచ	**విద్రవ** పు ఇది పఱుగెత్తుటకును యుదమున కును పేరు
పుంగవ శ్శ్రేష్ఠ వృషభే భేషజాంతరే॥(32)	**పుంగవ** పు ఇది సజాతీయ సమూహ శ్రేష్ఠ నకును ఎదునకును ఓషధి విశేషమునకును పేరు

ఉద్ధవో మాతులే విష్ణో రుత్సవే క్రతుపావకే।	**ఉద్ధవ** పు ఇది కృష్ణునిమేనమామకును వివాహా ద్యుత్సవమునకును యజ్ఞమందలియగ్నికిని పేరు
ఉత్సవో మహ ఉత్సేక ఇచ్ఛాప్రసరకోపయో ॥ (33)	**ఉత్సవ** పు వివాహాదులకును గర్వమునకును ఆశించుటకును కోపమునకును పేరు
కేశవో వాసుదేవే స్యా త్పున్నాగే కేశవత్యపి।	**కేశవ** పు ఇది విష్ణువునకును పొన్నచెటునకును త్రి మంచి కేశములు గల వానికిని పేరు
కైతవం తు ఛలే ద్యూతే	**కైతవ** న ఇది మిషకును జూదమునకును పేరు
ఫేరవో జంబుకే రక్షసే॥ (34)	**ఫేరవ** పు ఇది నక్కకును రాక్షసునకును పేరు
రౌరవో నరకే ఘోరే	**రౌరవ** పు నరకవిశేషమునకును త్రి భయంకర మైన దానికిని పేరు
కైరవ కితవే రిపౌ। కైరవం కుముదే ప్రోక్తం చంద్రికాయాంతు కైరవీ॥ (35)	**కైరవ** పు ఇది జూదరికిని శత్రునకును న తెల్లకలువకును ఈ స్త్రీ వెన్నెలకును పేరు
భైరవం భీషణేభర్గే భైరవ స్సముదాహృత ।	**భైరవ** త్రి భయంకరమైనదానికిని పు ఈశ్వరున కును పేరు
సైంధవో మాణి(మంథే)బంధే స్యా త్సింధు దేశోద్భవాశ్వయో ॥(36)	**సైంధవ** ఇది సైంధవ లవణమునకును పు సింధుదేశమందుబుటిన దానికిని గుఱ్ఱముకును పేరు
బాడ(బం)వం కరణే స్త్రీణా మౌర్వేవిప్రేపి బాడవ । బాడవం బడబాసంఘే బాడవో రాగనాగయో ॥ (37)	**బాడ(బ)వ** న ఇది స్త్రీల రతి బంధ విశేషమున కును పు బడబాగ్నికిని బ్రాహ్మణునకును న అశ్వసంఘమునకును పు రాగవిశేషమునకును పాతాళమునకును పేరు
బడవాశ్వా కుంభదాస్యో స్త్రీ విశేషే ద్విజస్త్రియాం।	**బడవా** స్త్రీ ఆడు గుఱ్ఱమునకును నీళ్ళుమోసెడు దానికిని స్త్రీ విశేషమునకును బ్రాహ్మణ స్త్రీకిని పేరు
ఆశ్రవస్స్యాత్ప్రతిజ్ఞానే క్లేశే చ వచనస్థితే॥ (38)	**ఆశ్రవ** పు ఇది అంగీకారమునకును కష్టము నకును త్రి లెస్సగావాక్యమును ఌ నానికిని పేరు

శాత్రవం భావ సంఘాత్యో
శ్శత్రూణాం శాత్రవో ద్విషః
మాధవస్తు వసంతే స్యా
ద్వైశాఖే గరుడ ధ్వజే ॥(39)
మాధవీ మదిరాయాం చ
కుట్టన్యా మతిముక్తకే।
మధున శ్శర్కరాయాం చ
గాలవో ముని లోధ్రయో ॥(40)

శాత్రవ న ఇది శత్రుత్వమునకును శత్రు సంఘమునకును పు శత్రువునకును పేరు
మాధవ పు ఇది వసంతునకును వైశాఖమాసమునకును విష్ణువునకును ఈ స్త్రీ కల్లునకును తార్పుడు కత్తెకును పూలగురివెందలతగును కల్లు బెల్లమునకును పేరు

గాలవ పు ఇది గాలవుడనుమునికిని లొద్దుగ చెటునకును పేరు

ఆర్తవం త్వృతుసంభూతే
స్త్రీరజ పుష్పయోరపి।
భార్గవ పర్శురామే చ
గజే శుక్రే సుధన్వని ॥ (41)
భార్గవీ హైమవత్యాం చ
కమలా సితదూర్వయో ।
ఆహావ స్సంగరే యాగే

ఆర్తవ త్రి ఋతువునందు ఋటిన దానికిని న ముటు రక్తమునకును పువ్వునకును పేరు
భార్గవ పు ఇది పరశురామునకును ఎనుగునకును శుక్రాచార్యునకును మంచి విలుకానికిని ఈ స్త్రీ పార్వతికిని లక్ష్మికిని నల్లగరికెకును పేరు

ఆహవ పు ఇది యుద్ధమునకును యజ్ఞమునకును పేరు

రాఘవో రఘువంశజే॥(42)
మహామీన ప్రభేదే చ
జలధే రాఘవ స్మృత ।
తాండవం కధితం నాట్యే
తృణభేదేఽపి తాండవ ॥(43)
నిహ్నవం నికృతౌ విద్యా
దవిశ్వాసా పలాపయో ।
సంభవ కధితో హేతా
వుత్పత్తౌ మేళకేఽపి చ॥(44)
ఆధారా నతిరి క్తత్వ
ఆధేయస్య చ సంభవ ।

రాఘవ పు ఇది రఘువంశపురాజులకును సముద్రమందలి గొప్ప చేపకును పేరు

తాండవ ఇది పురుషనాట్యమునకును పు కసవులోని భేదమునకును పేరు
నిహ్నవ పు ఇది తిరస్కారమునకును కపటమునకును మోసపు మాటకును పేరు
సంభవ పు ఇది కారణమునకును పుటుగకును కాంతికిని ఆధేయమాధారము నతిక్రమించకుండుటకును పేరు

బాంధవో బంధు సుహ్రుదో	**బాంధవ** పు ఇది జ్ఞాతికిని స్నేహితునకును పేరు
పంచత్వం నిధనే స్మృతం॥(45)	**పంచత్వ** న ఇది మరణమునకును అయిదగు
పంచానామప భావేఽధ	టకును పేరు
ప్రభావశ్శక్తి తేజసో ।	**ప్రభావ** పు ఇది సామర్థ్యమునకును ప్రతాపము నకును పేరు
అభావ స్స్యాదసత్తాయా	**అభావ** పు ఇది లేకపోవుటకును మరణమున
మభావో నిధనేఽ ప చ ॥ (46)	కును పేరు
విభావ స్స్యాత్పరిచితౌ	**విభావ** పు ఇదిపరిచయమునకును కామోద్దీపక
కామస్యోద్దీపనేఽ ప చ।	మగు ఆలంబనాది విభావములకును పేరు
నిష్పావ శ్శూర్పపవనే	**నిష్పావ** పు ఇది చేటుగాలికిని బొబ్బర్లకును
రాజమాషే కడంగరే॥(47)	పొల్లునకును తూర్పెత్తుటకును కాయధాన్యముల
పవనే శింబికాయాం చ	పొట్టునకును త్రి వికల్పములేని దానికిని పేరు
నిష్పావో నిర్వికల్పకే।	
సుగ్రీవ శ్శోభనగ్రీవే	**సుగ్రీవ** త్రి సుందరమైన మెడగల దానికిని
సుగ్రీవో వానరాధిపే॥ (48)	కిష్కింధాధిపతికిని పేరు
రాజీవాఖ్యా మృగే మత్స్యే	**రాజీవ** పు ఇది జింకలలోని భేదమునకును
పద్మే రాజోపజీవిని।	పెద కన్నులగల చేపకును న పద్మమునకును త్రి రాజువలన జీవించువానికిని పేరు
గాండీవం గాండివం జిష్ణో	**గాండీవ గాండివ** న ఈరెండును అరునుని
కోదండే కార్ముకేఽ ప చ॥(49)	ధనస్సునకును సామాన్యధనస్సునకును పేర్లు
లక్షీ(బం)వం వశిరే విద్యా	**అక్షీవ** న ఇది తనకు తానే పుటిన సాముద్ర
దమత్తేఽ క్షీవ మన్యవత్।	లవణమునకును త్రి మత్తతలేని వానికిని పేరు
పార్థివో నృపతౌ భూమి	**పార్థివ** పు ఇది రాజునకును త్రి మృద్వికారమైన
వికారే పార్థివోఽన్యవత్॥(50)	దానికిని స్త్రీ భూమికిని పేరు
పార్థివీ స్యాత్ క్షమాయాం చ	
దీదివి ర్ధిషణాఽన్నయో ॥	**దీదివి** పు ఇది బృహస్పతికిని అన్నమునకును పేరు

ప్రసేవ కధితో ధీరై ర్వీణాంగ స్యూతయోరపి॥ (51)	**ప్రసేవ** పు ఇది వీణకరిదికిని దాగగరకును పేరు
కారవీ మధురా దీవ్య త్వక్పత్రీ కృష్ణజీరకే।	**కారవీ** స్త్రీ ఇది పెదసదాపచెటునకును ఓమము నకును ఇంగువచెటునకును నల్ల జీలకఱ్ఱకును పేరు
సుషవీ కారవల్యాం చ కృష్ణజీరక జీరయో ॥ (52)	**సుషవీ** స్త్రీ ఇది కాకరతీగకును నల్లజీలకఱ్ఱకును జీలకఱకును పేరు
★ అథ వాంత శ్చతుర్వర ★	
భవేదభిష వ స్స్నానే మద్యసంధాన యజ్ఞయో ।	**అభిషవ** పు ఇది స్నానమునకును కల్లుదీయు టకు మాగబెటిన ద్రవ్యమునకును యజ్ఞమున కును పేరు
ఉపప్లవ స్సైంహికేయే విప్లవోత్పాతయోరపి॥ (53)	**ఉపప్లవ** పు ఇది రాహుగ్రహమునకును ఉప ద్రవమునకును ధూమకేతువుమొదలగువాటికిని పేరు
పరిప్లవ శ్చంచలే స్స్యా దాకులేऽ ప పరిప్లవ ।	**పరిప్లవ** త్రి ఇది చలించుదానికిని చెదరిన దానికిని పేరు
కుశీలవస్తు వాల్మీకౌ నట యాచకయోరపి॥ (54)	**కుశీలవ** పు ఇది వాల్మీకి మహామునికిని నాట్యగానికిని యాచకునకును పేరు
అపహ్నవోऽపలాపేచ స్న వాచా ఎహ్నవోమత ।	**అపహ్నవ** పు ఇది గూఢాభిప్రాయ వాక్యమున కును స్నేహమునకును పేరు
పరాభవ స్తిరస్కారే వినాశేऽ ప పరాభవ ॥ (55)	**పరాభవ** పు ఇది తిరస్కరించుటకును నశించు టకును పేరు
భవేత్పారశవో పారస్త్రైణే శూద్రాసుతే ద్విజాత్ శస్త్రే।	**పారశవ** పు ఇది పరస్త్రీయందు బుటిన వానికిని బ్రాహ్మణుని వలన శూద్రస్త్రీయందు బుట్టిన వానికిని గండ్రగొడటికిని పేరు
స్యాదీనవో దోషే పరి క్లిష్ట దురంతయో ॥ (56)	**దీనవ** పు ఇది దోషమునకును కష్టమునకును స్త్రీ అంతమందు దు ఖముగలదానికిని పేరు
విదు శ్శీతశివ శ్శమ్యాం	**శీతశివ** పు ఇది జమ్మిచెటునకును న రాతిపువ్వు

శైలేయ శత పుష్పయో । సైంధవేऽ ప	నకును పు పెదసదాపచెటునకును న సైంధవ లవణమునకును పేరు
పుటగ్రీవో గరరీ తామ్రకుంభయో ॥(57)	**పుటగ్రీవ** పు ఇది కవ్వమునకును రాగిపాత్రము నకును పేరు
ధామార్గవ స్త్వపామార్గే మహాజాల్యా మప స్మృతా।	**ధామార్గవ** పు ఇది ఉత్తరేణిచెటునకును చేతి బీరచెటునకును పేరు
అనుభావ ప్రభావే స్స్యా న్నిశ్చయే భావసూచనే॥(58)	**అనుభావ** పు ఇది సామర్థ్యమునకును నిశ్చయ మునకును భ్రూభంగకటాక్షాదులచేత మనోభావ మును సూచించుటకును పేరు
బలదేవ స్మృతో వాతే కాళిందీ భేదనేऽప చ। బలదేవామప ప్రాహు స్త్రాయమాణౌషధే బుధా॥(59)	**బలదేవ** పు ఇది వాయువుకును బలరాముని కును స్త్రీ కలుక్రానుగు చెటునకును పేరు
జలబిల్వస్తు పంచాంగే కర్కటే జలచత్వరే।	**జలబిల్వ** పు ఇది తాబేటికిని పీతకును నీరు నిలచిన ప్రదేశమునకును పేరు
రో(లో)హితాశ్వో బృహద్భానౌ హరిశ్చంద్ర నృపాత్మజే॥(60)	**రోహితాశ్వ** పు ఇది అగ్నికిని హరిశ్చంద్రుని పుత్రునకును పేరు
సహదేవా బలాదండో త్పలాశారిబ భేష జే। సహదేవీతు సర్పాక్ష్యాం సహదేవశ్చ పాండవే॥(61)	**సహదేవా** స్త్రీ ఇది ముత్తవ పులగపు చెటునకును తెల్లపువ్వులసహదేవిచెట్టునకును నల్లసుగంధిపాల చెటునకును ఈ పౌన్నగంటికూరకును పు సహ దేవునకును పేరు
జీవంజివశ్చ కోరే స్యా ద్ద్రుమ పక్షివిశేషయో ।	**జీవంజీవ** పు ఇది చకోరపక్షికిని వృక్షవిశేషము నకును పక్షివిశేషమునకును పేరు
ఆశితంభవ మన్నాద్యే తృప్తావప్యా శితంభవ ॥(62)	**ఆశితంభవ** న ఇది అన్నము మొదలగు వాటికిని పు తృప్తికిని పేరు
★ అథశాంతో ద్వివర్ణ ★	
వశ(మా)ఆయత్తతాయాంస్యా ద్వశ మిచ్ఛా ప్రభుత్వయో ।	**వశ** పు ఇది అధీనమగుటకును న కోరికకును ఆధిపత్యమునకును స్త్రీ గొడ్రాలికిని కూతున

వశా వంధ్యాసుతా యోషా స్త్రీగవీకరిణీషు చ॥ (1)	కును ఆడుదానికిని గోవునకును ఆడుయేనుగు నకును పేరు
కుశో రామసుతే దర్భే యోక్త్రే ద్వీపే కుశం జలే। కుశీ ఫాలేఽప వలాయాం కుశా పాపిష్ఠ మత్తయో ॥ (2)	**కుశ** పు ఇది శ్రీరాముని పుత్రునకును దర్భ కును పలుపు త్రాటికిని కుశద్వీపమునకును న జలమునకును ఈ స్త్రీ నాగటి కఱ్ఱునకును ఆ స్త్రీ కళ్ళెపువాగెకును త్రి పాపాత్మునకును మదించిన వానికిని పేరు
కుశో వాచ్యవదాఖ్యాత స్పశ ప్రణిధి యుద్ధయో ।	**స శ** పు ఇది దూతకును యుదముకును పేరు
శశో గంధరసే లోధ్రే స్యాత్పశౌ పురుషాంతరే॥ (3)	**శశ** పు ఇది బాలింత బోలునకును లొద్దుగ చెట్టునకును చెవులపిల్లికిని శశజాతిపురుషునకును పేరు
దర్శస్తు సంగమే సూర్య చంద్రయో రవలోకనే। పక్షాంతే వైదికవిధౌ దర్శశ్చ సముదాహృత ॥(4)	**దర** పు ఇదిఅమావాస్యకును చూచుటకును దుర్శేషకిని పేరు
స్పర్శో రుజాయాం దానే చ స్పర్శనే స్పర్శకేఽప చ।	**స ర** పు ఇది రోగమునకును ఈవికిని తాకుట కును త్రి స్పృశించు దానికిని పేరు
విట్ స్మృతో వైశ్యమనుజ ప్రవేశేష్షు మనీషిభి ॥ (5)	**విట్** పు ఇది కోమటికిని మనుష్యునకును ప్రవేశించుటకును పేరు
పాశ కచాంతే సంఘార్థ కర్ణాంతే శోభనార్థక । ఛాత్రాద్యంతే చ నిందార్థ పాశ పక్ష్యాదిబంధనే॥ (6)	**పాశ** పు ఇది కేశారకపదాంతమందుండెనేని సమూహారమునకును కరారకపదాంతమందుడె నేని యోగ్యారవమునకును ఛాత్రాదిపదాంత మందుండెనేని నిందారకమునకును ఉచ్చు త్రాటి కిని పేరు
నాశ పలాయనే ప్రోక్తో నిధనేఽను పలంభయో ।	**నాశ** పు ఇది పఱుగెత్తుటకును మరణము నకును ఎఱుగకుండుటకును పేరు
కాశస్తృణే స్యాత్ క్షవథౌ వారణాస్యాం తుకాశ్యపి॥(7)	**కాశ** పు ఇది రెల్లుగడికిని దగునకును ఈ స్త్రీ కాశీక్షేత్రమునకును పేరు

కేశో దైత్యాంతరే వాలే
హ్రీబేరే చ ప్రచేతసి।

కేశ పు ఇది కేశుడను రక్కసునకును జుటునకును కురువేరునకును వరుణునకును పేరు

కీశో దిగంతరే ప్రోక్త
కీశ శ్శాఖామృగేఽపి చ॥ (8)

కీశ పు ఇది దిక్కులనడిమి భాగమునకును కోతికిని పేరు

ఈశ ప్రభౌ శంకరేస్యా
దీశా లాంగలదండకే।

ఈశ పు ఇది ప్రభువునకును శివునకును ఎడికోలకును పేరు

వేశో వేశ్యాగృహే ప్రోక్తో
నేపథ్యే గృహమాత్రకే॥ (9)

వేశ పు ఇది వేశ్యాగృహమునకును వేషమునకును గృహసామాన్యమునకును పేరు

క్లేశో దు ఖేఽపి రాగాదౌ
వ్యవసాయేఽపి చ క్వచిత్।

క్లేశ పు ఇది రోగాదులవలని దు ఖమునకును రాగద్వేషాదులకును ప్రయత్నమునకును పేరు

వంశో వేణౌ కులే వర్గే
పృష్ఠస్యావయవేఽపి చ॥ (10)

వంశ పు ఇది వెదురునకును కులమునకును సమూహమునకును వెన్నెముకకును పేరు

దంశస్స్యా త్ఖండనే దోషే
దంశో మర్మణి కీర్తిత।
సర్పక్షతేఽపి సన్నాహా
వనమక్షికయోరపి॥ (11)

దంశ పు ఇది ఖండించుటకును దోషముకును ఆయువు పటునకును పాముకాటునకును కవచమునకును అడవియీగకును పేరు

అంశుర్లేశే రవౌ రశ్మౌ

అంశు పు ఇది కొంచెమునకును సూర్యునకును కిరణమునకును పేరు

వాశు వ్రీహౌచ సత్వరే।

ఆశు పు ఇది ఎఱ్ఱజిలమవడ్లకును వేగమునకును పేరు

పాంశుర్ధూళిషు సస్యార్థ
చిర సంచిత గోమయే॥ (12)

పాంశు పు ఇది దుమ్మునకును పంటచేలో పోయు గెత్తమునకును పేరు

దృగ్దర్శనే లోచనే దృ
గ్బుద్ధౌ వీక్షకేఽన్యవత్।

దృక్ స్త్రీ ఇది చూచుటకును నేత్రమునకును బుదికిని స్త్రీ చూచువానికిని పేరు

దశావర్తా వవస్థాయాం
వస్త్రాంతే స్యుర్దశా అపి॥(13)

దశా స్త్రీ ఇది దీపపు వత్తికిని అవసకును నిత్యబహువచనాంతము బటచివరబదికిని పేరు

నిశా దారువారిద్రాయాం
స్యాత్త్రియామా వారిద్రయో

నిశా స్త్రీ ఇది మానిపసపునకును రాత్రికిని పసపునకును పేరు

ఆశా తృష్ణాదిశో ప్రోక్తా	**ఆశా** స్త్రీ ఇది ఆశకును దిక్కునకును పేరు
రాశి ర్మేషాది పుంజయో ॥(14)	**రాశి** పు ఇదిమేషాదిరాసులకును సమూహముకును పేరు
పేశీ ఎలలఎండ్యాం చ మాంస్యాం ఖడ్గప ధానకే। అండభేదే ఽప పేశీ స్యా త్సుపక్వకణికే ఽప చ॥(15)	**పేశీ** స్త్రీ ఇది మాంసపుముదకును జటామాంసికిని కత్తివరకును గ్రుడునకును బాగుగాపండిన వరిపండునకును పేరు
వాశో ఽటరూషేఽప ప్రోక్తో వాశీతక్ష్ణాంచసాధనే	**వాశ** పు ఇది అడసరపు చెటునకును ఈ స్త్రీ వడ్లవాని బాడితికిని పేరు
★ అథశాంత త్రివర ★	
కపిశ స్సిల్లకేశ్యామే మాధవ్యాం కపిశీ మతా॥(16)	**కపిశ** పు అందుగ బంకకును త్రి నలుపు పసపుగూడిన వర్ణమునకును ఈ స్త్రీ బండిగురివిందలతకును పేరు
కులిశో మత్స్య భేదేస్యా ద్దం భోళా కులిశం మతం।	**కులిశ** పు. ఇది మత్స్య విశేషమునకును న వజ్రాయుధమునకును పేరు
వివశస్స్యాద వశ్యాత్మా రిష్టదుష్టధియోరప॥(17)	**వివశ** త్రి ఇది పరవశమైన దానికిని కీడు సంభవించుటవలన వికలమైన చిత్తముగల దానికిని పేరు
నిస్త్రింశో నిర్దయే ఖడ్గే	**నిస్త్రింశ** త్రి దయలేనివానికిని **32** అంగుళములకంటె పెద కత్తికిని పేరు
సదృశ స్స్యాచితే సమే।	**సదృశ** త్రి యోగ్యమైన దానికిని సమమైన దానికిని పేరు
బాలిశ శ్శాబకే మూఢే	**బాలిశ** త్రి ఇది ఎల్లవానికిని మూఢునకును పేరు
లోమశో లోమ సంయుతే॥(18)	**లోమశ** త్రి తఱుచుగా రోమములు గలదానికిని
ఎడకే చాప కాసీస స్పగాలీ జటిలాసు చ। లోమశా శూక శింబ్యాంచ	పు గొఱ్ఱెకును స్త్రీ అన్నభేదికిని గొలిమిడిచెటునకును నల్లయతివసకును దూలగొండి చెటునకును తీగక్రానుగు చెటునకును వెలుమసంధి

మర్కటీ కాక జంఘయో ॥(19)	చెట్టునకును మహామేదయను చెటుకును పెద
మహామేధా తిబలయో	ముత్తవ పులగపు చెటునకును తోటకూరలోని
శ్శాకినీభిది చేష్యతే।	భేదమునకును పేరు
వికాశో విజనే వ్యక్తా	**వికాశ** పు ఇది రహస్యమునకును వికసించు
	టకును పేరు
సకాశ స్సదృశేऽంతికే॥ (20)	**సకాశ** త్రి సమానమైనదానికి సమీపమునకును
	పేరు
ప్రకాశోऽతి ప్రసద్ధేస్యా	**ప్రకాశ** త్రి ఇది ప్రసందమైన దానికిని పు వికసిం
త్ప్రహాసాత పయోస్ఫుటే।	చుటకును ఎండకును త్రి స్పషమైన దానికిని
	పేరు
నీకాశో నిశ్చయే తుల్యే	**నీకాశ** పు నిశ్చయమునకును సామ్యమునకును
	పేరు
హతాశో నిర్దయేऽబలే॥(21)	**హతాశ** త్రి దయలేనివానికిని బలహీనునకును
	పేరు
కీనాశ (కర్కశే) కర్షకే క్షుద్రే	**కీనాశ** పు ఇది దున్నుకొను వానికిని నీచున
కృతాంత పశుఘాతినో ।	కును యమునకును గొడారి వానికిని పేరు
సుఖాశో రాజతినిశే	**సుఖాశ** పు ఇది నెమ్మిచెట్లలోని భేదమునకును
శోభనాశ ప్రచేతసో ॥(22)	సుఖముగా భుజించువానికిని వరుణునకును పేరు
పింగాశో మత్స్యభేదేస్యా	**పింగాశ** పు ఇది మత్స్యవిశేషమునకును
త్తథా పల్లీపతావపి।	పల్లెటూరి యధికారికిని ఈ స్త్రీ నీలిచెటునకును
పింగాశీ నీలికాయాంచ	మేలిమి బంగారునకును పేరు
పింగాశంజాత్యకాంచనే॥(23)	
పలాశ కింశుకే శట్యాం	**పలాశ** పు ఇది మోదుగచెటునకును నల్లయతి
హరితే రాక్షసేऽపి చ।	వసకును ఆకుపచ్చరంగునకును రాక్షసునకును
పత్రే పలాశం	న ఆకునకును పేరు
సంవేశ శ్శయనే	**సంవేశ** పు ఇది నిద్రకును పీఠమునకును పేరు

చాసనేऽ ఎ చ॥(24)

నివేశ శ్శిబిరో ద్వాహ | **నివేశ** పు ఇది దండువిడిచిన చోటునకును
విన్యాస సదనేష్వపి। | పెండ్లికిని ఉంచుటకును గృహామునకును పేరు
నిర్వేశో మూర్ఛనే భోగే | **నిర్వేశ** పు ఇది మూర్ఛకును అనుభవమున
నిర్వేశో వేతనేऽ ఎ చ॥ (25) | కును జీతమునకును పేరు
ప్రదేశో దేశమాత్రే స్యా | **ప్రదేశ** పు ఇది సానమునకును లొడితెడు
త్తర్జన్యంగుష్ఠ సమ్మితే। | ప్రమాణమునకును గోడకును పేరు
భిత్తావపి ప్రదేశస్స్యా
త్సదేశోऽభ్యర్ణ దేశయో ॥(26) | **సదేశ** త్రి ఇది దేశకాలములచేత సమీపమైన దానికిని పు సానమునకును పేరు

నిర్దేశ శ్శాసనో పాంత | **నిర్దేశ** పు ఇది ఆజ్ఞకును సమీపమునకును
భాషణేషు ప్రయుజ్యతే। | చెప్పుటకును పేరు
ఆదర్శో దర్పణే టీకా | **ఆదర** పు ఇది అదమునకును వ్యాఖ్యాన గ్రంథ
ప్రతిపుస్తక యోరపి॥(27) | మునకును ఒక్కటే గ్రంథముయొక్క వేరొక ప్రతికిని పేరు

కర్కశ (కఠినే)పరుషేక్రూరే | **కర్కశ** త్రి ఇది కఠినమైన దానికిని క్రూరమైన
కృపణే నిర్దయే దృఢే। | దానికిని లోభికిని దయాశూన్యునకును దృఢ
ఇక్షౌ సాహసికే కాస | మైన దానికిని పు చెరుకునకును క్రూరకృత్యము
మర్దకంపిల్లయోరపి॥(28) | లయందు వెనుదీయనివానికిని కసంత చెటున కును కంపిల్లమను గంధ ద్రవ్యమునకును పేరు

గిరీశో వాక్పతౌ రుద్రే | **గిరీశ** పు ఇది బ్రహ్మకును శివునకును పర్వత
గిరీశోऽద్రిపతావపి। | రాజునకును పేరు
ఉడ్డీశో గ్రంధభేదే స్యా | **ఉడ్డీశ** పు ఇది ఆగమశాస్త్ర గ్రంథ విశేషమున
దుడ్డీశ శ్చండి కాపతౌ॥ (29) | కును శివునకును పేరు
తుంగీశ శ్శంకరే చంద్రే | **తుంగీశ** పు శివునకును చంద్రునకును పేరు
పక్షీశ స్తార్క్ష్య కృష్ణయో । | **పక్షీశ** పు ఇది గరుడునకును కృష్ణునకును పేరు

ఉపాంశు ర్జపభేదే స్యా దుపాంశు వ్విజనేఽవ్యయం॥(30)	**ఉపాంశు** పు ఇది జపవిశేషమునకును అ రహస్యమునకును పేరు
దుస్స్పర్శాఖ్యా ఖరస్పర్శే కంటకార్యాం చ వాసకే।	**దుస్పర** త్రి ఇది తీవ్రముగా స్పృశించుదానికిని స్త్రీ వాకుడు చెటునకును పు ఎన్నరేగటి దూలగొండి చెటునకును పేరు
విపాశాఖ్యా సరిద్భేద పాశవర్జి తయోర్మతా॥(31)	**విపాశా** స్త్రీ ఇది విపాశానదికిని త్రి పాశాయుధములేనివానికిని పేరు
వికేశీ పటవర్తా స్యా ద్వికేశీ విధవస్త్రియామ్।	**వికేశీ** స్త్రీ ఇది గుడవత్తికిని విధవకును పేరు
భూకే(శీబల్బ)శ్యవల్లుజేఽఎ స్యా ద్భూకేశశ్శైవలేవటే॥ (32)	**భూకేశీ** స్త్రీ ఇది క్రాలుగచ్చ చెటునకును పు నాచునకును మఱిచెటునకును పేరు
జలేశో వరుణే వార్ధా	**జలేశ** పు వరుణునకును సముద్రమునకును పేరు
వభీశు ప్రగ్రహేద్యుతౌ।	**అభీశు** పు పగమునకును కిరణమునకును పేరు

★ అథశాంత చ్చతుర్వర ★

అపదేశ స్మృతో లక్ష్యే నిమిత్త వ్యాజయోరపి॥(33)	**అపదేశ** పు ఇది గుఱికిని కారణమునకును మిషకును పేరు
జీవితేశో యమే కాంతే జీవాతౌ జీవనాధిపే।	**జీవితేశ** పు ఇది యమునకును పెనిమిటికిని బ్రతికించెడి యౌషధమునకును జీవనాధారమగు ప్రభువునకును పేరు
ఆశ్రయాశో వాంతవహే భవేదాశ్రయ నాశకే॥ (34)	**ఆశ్రయాశ** అగ్నికిని స్త్రీ ఆశ్రయమును చెఱచువానికిని పేరు
నాగపాశ స్మృత స్త్రీణాం కరణే వరుణాయుధే।	**నాగపాశ** పు ఇది స్త్రీల రతిబంధవిశేషమునకును వరుణదేవుని యాయుధమునకును పేరు
పురోడాశో హవిర్భేదే చ మస్యాం ఎష్టకస్య చ॥ (35) రసే సోమలతాయాశ్చ వాంతశే షేఽఎ కీర్తిత।	**పురోడాశ** పు ఇది హోమ ద్రవ్యవిశేషమునకును ఎషపాత్రమునకును సోమరసమునకును హోమశేషమునకును పేరు

పరివేశ ఎరివృతౌ	**పరివేశ** పు ఇది ఆవరణమునకును సూర్యపరి
భానోస్సవిధమండలే ॥(36)	వేషమునకును పేరు
ప్రతిష్కశస్సహాయే స్యా	**ప్రతిష్కశ** స్త్రీ ఇది సహాయునకును జాబులు
ద్వార్తాహర పురోగయో ।	మోయువానికిని ముందుగా నడచువానికిని పేరు
ఉపస్పర్శ స్స్పర్శమాత్రే	**ఉపస్పర** పు ఇది స్పృశించుటకును స్నానమున
స్నానాచమనయోరపి ॥(37)	కును ఆచమనమునకును పేరు
భూమి స్పృగ్వైశ్య నరయో	**భూమిస్పృక్** పు ఇది కోమటికిని మనుష్యున
	కును పేరు
క్రూరదృక్స్యాత్ఖలే శనౌ।	**క్రూరదృక్** పు దురనునకును శనికిని పేరు
అపభ్రంశో<s ఎశబ్దే స్యా	**అపభ్రంశ** పు వ్యాకరణ సంస్కార శూన్యమగు
ద్భాషా భేదా వపాతయో ॥(38)	శబమునకును గ్రామ్య భాషకును పడుటకును
	పేరు
ఉపదంశో<s వదంశే స్యా	**ఉపదంశ** పు ఇది సురాపానసమయమున
న్మేఢ్రరోగే<s ఎ కీర్తిత ।	తినెడునంజుడు మాంసమునకును సుఖరోగము
	నకును పేరు
ఖండపరశు ఎరశు	**ఖండపరశు** పు ఇది పరశురామునకును శివున
రామేశంకరే చూర్ణలేపని॥(39)	కును గంధవడి పూయువానికిని ఖండామలక
ఖండామలకభైషజ్యే	మను ఔషధమునకును రాహుగ్రహమునకును
సంహికాతనయే<sపి చ।	పేరు
పాదపాశీ ఖడ్వ(ఖట్వే)కాయాం	**పాదపాశీ** స్త్రీ ఇది ఘంటకును గొలుసుకడియ
శృంఖలాకటకే<sపి చ॥(40)	మునకును పేరు
స్మృతా పంచదశీ పౌర్ణ	**పంచదశీ** స్త్రీ ఇది పున్నమకును అమావాస్య
మాస్య మావాస్యయోరపి।	కును పేరు
ధూర్జటౌ ఖండపరశు	**ఖండపరశు** పు ఇది శివునకును పరశురామున
ర్జామదగ్న్యే పధుంతుదే ॥ (41)	కును రాహువుకును ఖండామల కౌషధమున
ఖండామలక భైషజ్యే	కును గుంద్రతుంగముస్తకును పేరు
చూడాల్యేప స్మృతూ బుధై ।	

★ అథషాంతో ద్వివర్ణ ★

వృషస్స్యాద్వాసకే ధర్మే	**వృష** పు ఇది అడసరపు చెటుకును ధర్మమున
సౌరభేయే చ శుక్రలే।	కును ఎదునకును వీర్యవృద్ధిగలవానికిని వృష
పుంరాశి భేదయో శ్శృంగ్యాం	జాతి పురుషునకును వృషభరాశికిని గోవున
మూషక శ్రేష్ఠయోరపి॥ (1)	కును ఎలుకకును సమాసోత్తర పదమయ్యెనేని
కపిక చ్ఛ్యాం వృషా ప్రోక్తా	శ్రేష వాచకమునకును స్త్రీ దూలగొండి చెటు
వ్రతినామాసనే బ్రుషీ।	నకును ఈ స్త్రీ చిత్రాసమునకును పేరు
విషం తు గరళే తోయే	**విష** న ఇది గరళమునకును ఉదకమునకును
తి విషాయాం విషా మతా॥ (2)	స్త్రీ అతివసకును పేరు
తుషో ధాన్యత్వచి ఖ్యాతో	**తుష** పు ఇది ఉమకకును తాండ్ర చెట్టునకును
విభీతకత రావపి।	పేరు
మిషం చ స్పర్థనే వ్యాజే	**మిష** న ఇది కలవాంచుటకును కపటమునకును పేరు
తర్షోలిప్సా పిపాసయో ॥ (3)	**తర్ష** పు ఇది ఆశకును దప్పికకును పేరు
వర్షం సంవత్సరే వృష్టౌ	**వర్ష** ఇది సంవత్సరమునకును వర్షమునకును
జంబూద్వీపే ఘనే విదు ।	జంబూ ద్వీపమందలి యొక భాగమునకును
ప్రావృట్కాలే తు వర్షాస్స్యు	మేఘమునకును పు భూమికిని వరకాలమునకును పేరు
కర్ష కషణ మానయో ॥ (4)	**కర్ష** పు ఇది ఒరియుటకును 16 మాషములయెత్తు బంగారుకును పేరు
మాషో వ్రీహ్యాంతరే మూర్ఖే	**మాష** పు ఇది మినుములకును మూరునకును
మాన త్వగ్దోష భేదయో ।	5 గురిగింజల పరిమాణమునకును చర్మరోగ విశేషమునకును పేరు
మేషో రాశిప్రభేదే స్యా	**మేష** పు ఇది మేషరాశికిని పొటేలునకును
దురణే భేష జాంతరే॥(5)	ఔషధ విశేషమునకును పేరు
శేష స్సంకర్షణేఽనంత	**శేష** పు ఇది బలరామునకును ఆదిశేషునకును
ఉపయుక్తేతరే వధౌ।	ఉపయోగింపగా మిగిలిన వస్తువునకును చంపు

ప్రసాదాన్నిజ నిర్మాల్య	టకును స్త్రీ అనుగ్రహమువలన స్వనిర్మాల్యమైన
దనేశేషేతి కీర్తితా॥ (6)	పుష్పాక్షతాదుల నిచ్చుటకును పేరు
శోషస్తు శోషణే రాజ	**శోష** పు ఇది కృశించుటకును క్షయరోగము
యక్ష్మణ్యపి నిగద్యతే।	నకును పేరు
దోషస్తు దూషణే పాపే	**దోష** పు ఇది దూషించుటకును పాపమున
దోషా రాత్రౌ భుజేఽపి చ॥ (7)	కును స్త్రీ రాత్రికిని బుజమునకును పేరు
కో(శ)షస్తు కుట్మలే పాత్రే	**కోష** పు ఇదిమొగకును గిన్నెకును శపథమున
దివ్యే ఖడ్గపిధానకే।	కును కత్తియొఱకును జాజిమొగకును బొక్కస
జాతికోశేఽర్థ సంఘాతే	మునకును గ్రుడునకును అమరాదికోశమున
పేశ్యాం శబ్దాదిసంగ్రహే॥ (8)	కును వృషణమునకును పుస్తకమునకును పేరు
ముష్కే చ పుస్తకే	
చాష స్త్విక్షు పక్షిభిదోర్మత ।	**చాష** పు ఇది చెఱకునకును పాల పిటకును పేరు
ఘోషస్తు ఘోషకధ్వాన	**ఘోష** పు ఇది చేతి బీరచెటునకును ధ్వనికిని
గోపాలా భీరపల్లిషు॥ (9)	గొల్లవానికిని గొల్ల పల్లెకును స్త్రీ పెదసదాప
ఘోషాతు శతపుష్పియాం	చెటునకును పు కంచునకును మేఘధ్వనికిని
ఘోష కాంస్యేఽంబుద ధ్వనౌ।	పేరు
ప్రైష స్స్యాత్ప్రే షణే క్లేశే	**ప్రైష** పు ఇది పంపుటకును కష్టమునకును
మర్ద నోన్మాదయోరపి॥ (10)	మరించుటకును పిచ్చికిని పేరు
పౌషో మాసవిశేషే స్యా	**పౌష** పు ఇది పుష్యమాసమునకును స
త్పౌషంతు మహాయుద్ధయో ।	ఉత్సవమునకును యుదమునకును పేరు
త్విట్స్యాంతౌ వ్యవసాయేచ	**త్విట్** స్త్రీ ఇది శోభకును ఉద్యోగమునకును
జిగీషాయాం రుచౌ గిరి॥ (11)	జయేచ్ఛకును కిరణమునకును మాటకును పేరు
విడ్వ్యాపనే చ విష్ఠాయాం	**విట్** స్త్రీ ఇది వ్యాపించుటకును పురీషమునకును పేరు
శు(సు)షశ్శోషే బిలేఽపి చ।	**శుష** స్త్రీ ఇది కృశించుటకును రంధ్రమునకును పేరు

ఋష్ఠర్వేదే వసష్ఠాదౌ దీధితావప పర్యతే॥ (12)	**ఋష** పు ఇది వేదమునకును వసషాదిసప్తరుల కును కిరణమునకును పేరు
ఉషా బాణ సుతా రాత్ర్యో రుష కామిని గుగ్గలౌ।	**ఉషా** స్త్రీ ఇది బాణాసురుని కూతునకును రాత్రికిని పు విటునకును గుగిలపుచెటునకును పేరు
ఝషా నాగబలాయాంస్యా ద్వైసారిణి ఝషో మత ॥ (13)	**ఝషా** స్త్రీ ఇది జిబిలిచెటునకును పు చేపకును పేరు
కర్షూ కరీష దహనే కుల్యాయాం చ సరిత్యపి।	**కర్షూ** పు ఇది ఎడక నిప్పునకును స్త్రీ కాలువ కును నదీమాత్రమునకును పేరు

★ అథ షాంత త్రివర్ణ ★

నికష శ్శాణఫలకే నికషా యాతుమాతరి॥ (14)	**నికష** పు ఇది ఒఱుపుడు ఱాతికిని స్త్రీ రాక్షసుల తల్లికిని పేరు
నహుషో రాజ్ఞి భుజగే	**నహుష** పు నహుషచక్రవర్తికిని సర్పవిశేషమున కును పేరు
కలుషం త్వావిలై నసో ।	**కలుష** త్రి మలినమైన దానికిని పాపమునకును పేరు
కిల్బిషం(కలుష) వృజినే రోగేఽ వ్యపరాధేఽపి కిల్బిషం॥ (15)	**కిలిషం** న ఇది పాపమునకును రోగమునకును అపరాధమునకును పేరు
నిమేష నిమిషౌ కాల విశేషేఽక్షి నిమీలనే।	**నిమేష నిమిష** పు ఇది 30 లవముల కాలము నకును తెప్పపాటునకును పేర్లు
పరుషం కర్బురే రూక్షే స్యాన్నిష్ఠురవచస్యపి॥ (16)	**పరుష** త్రి ఇది చిత్రవరమైన దానికిని తీవ్రమైన దానికిని న నిషుర వాక్యమునకును పేరు
పురుష పూరుషే సాంఖ్య జ్ఞే చ పున్నాగపాదపే। (మృగేఽశ్వస్థానభేదే చ విష్ణా వాత్మని ధాతరి) ॥ (17)	**పురుష** పు ఇది మగవానికిని సాంఖ్యశాస్త్రజ్ఞున కును పొన్న చెటునకును పురుష మృగమున కును గుఱ్ఱముయొక్క సానవిశేషమునకును విష్ణువునకును పరమాత్మకును బ్రహ్మకును పేరు

పౌరుషం పురుషస్యోక్తం	**పౌరుష** న ఇది పురుష ధర్మమునకును పురుష
భావే కర్మణి తేజస	కర్మమునకును పరాక్రమమునకును పైకిచాచ
ఊర్ధ్వ విస్తృతదో పాణి	బడిన చేతులుగల పురుషుని ప్రమాణమునకును
నృమాన పురుషౌఘయో ॥(18)	(నిలువు) పురుష సంఘమునకును పేరు
కల్మాషో రాక్షసేకృష్ణే	**కల్మాష** పు ఇది రాక్షసునకును నలుపు వరము
కల్మాష కృష్ణపాండురే।	నకును కృష్ణాధికశ్వేత వర్ణమునకును పేరు
కుల్మాషో యావకే ప్రోక్త	**కుల్మాష** పు ఇది అలసంధలకును న పులికడుగు
కుల్మాషం కాంజికేऽప చ ॥(19)	నకును పేరు
ఉష్ణీషస్తు శిరోవేష్టె	**ఉష్ణీష** పు ఇది తలపాగాకును కిరీటమునకును
కిరీటే లక్షణాంతరే।	చిహ్నాకును పేరు
తరీష స్సుందరాకారే	**తరీష** పు ఇది అందగానికిని తెప్పకును సముద్ర
భేలేऽబ్ధి వ్యవసాయయో ॥(20)	మునకును ప్రయత్నమునకును పేరు
రోహిషం కత్తృణోజ్ఞేయం	**రోహిష** న ఇది కామంచి గడికిని పు గారభాకార
రోహిషో హరిణాంతరే।	ముగల యిఱికిని పేరు
విశ్లేష స్స్యాద్వియుటనే	**విశ్లేష** పు ఇది యడబాయుటకును భార్యావిహీ
విశ్లేషో విధురేऽ ప చ ॥(21)	నునకును పేరు
ప్రదోష కాలభేదే స్యా	**ప్రదోష** పు సాయంకాలమునకును దోషమున
త్ప్రదోషో దోష ఇష్యతే।	కును పేరు
అభిషు ప్రగ్రహే రశ్మౌ	**అభీషు** పు ఇది పగమునకును కిరణమునకును పేరు
ప్రత్యూషోऽహార్ముఖేవసౌ॥	**ప్రత్యూష** పు ప్రాత కాలమునకును అషవసువుల లో నొకనికిని పేరు
గండూషో ముఖపూర్త్యాస్యా	**గండూష** పు ఇది పుక్కిలింతకును గజతుండాగ్ర
త్కరిహస్తాంగుళావపి।	మందలి వ్రేలివంటి యవయవమునకును చేరెడు
ప్రసృతేऽ ప చ	ప్రమాణమునకును పేరు
శైలూష కథితో నట	**శైలూష** పు ఇది నాట్యగానికిని మారేడు చెట్టు
బిల్వయో ॥(23)	నకును పేరు

మారిష శ్శాకభేదే స్యా
న్మారిషా దక్షమాతరి।
నాట్యోక్తౌ మారిష శ్చార్యే
మారిష కనకేఽంబుధౌ॥ (24)

మారిష పు నీటి చిఱ్ఱికూరకును స్త్రీ దక్షుని తల్లికిని పు నాట్యభాషయందు పూజ్యునకును బంగారునకును సముద్రమునకును పేరు

ఆమిషం ఎలలె లోభే
సంభోగ్యో త్కోచయోరపి।
ఆమిషం సుందరాకారే
రూపాదివిషయేఽపి చ॥ (25)

ఆమిష న ఇది మాంసమునకును ఆశకును అనుభవింపదగిన వస్తువునకును కానుకకును పేరు సుందరమైనయాకృతికిని రూపాదులకును పేరు

ఆకర్ష శ్శారిఫలకే
పాశకే ద్యూత ఇంద్రియే
ఆకర్షణేఽపి చాకర్ష
కోదండాభ్యాసవస్తుని॥ (26)

ఆకర్ష పు ఇది సొగటాలబల్లకును పాచికకును ద్యూతమునకును నేత్రాదీంద్రియమునకును లాగుటకును వింటినారికిని పేరు

సంహార్ష మాహు స్స్పర్ధాయాం
ప్రమోదేఽపి ప్రభంజనే।
విశేష స్తిలకే వ్యక్తౌ
ప్రతీకే ఽత్యంత భేదకే॥ (27)
కావ్యాలంకారభేదేఽపి

సంహర్ష పు ఇదిద్వేషమునకును సంతోషమునకును వాయువునకును పేరు

విశేష పు ఇది నుదిటిబొట్టునకును ఆకృతికిని రమ్యమైన దానికిని మిక్కిలివేఱైన దానికిని పు విశేషాలంకారమునకును పేరు

మహిష స్సైరభే మత ।
మహిషీ నృప ఎత్న్యాంస్యా
త్సైరభ్యామోషధీషు చ॥ (28)

మహిష పు ఇది దున్నపోతునకును ఈ స్త్రీ రాజభార్యకును గేదెకును ఓషధివిశేషమునకును పేరు

శుశ్రూషా శ్రోతుమిచ్ఛాయాం
పరిచర్యా (వ) కథనయో ।

శుశ్రూష స్త్రీ ఇది వినుటయందిచ్ఛకును సేవించుటకును చెప్పుటకును పేరు

జిగీషాజేతు మిచ్ఛాయాం
వ్యవసాయ ప్రకర్షయో ॥ (29)

జిగీషా స్త్రీ ఇది జయేచ్ఛకును ప్రయత్నమునకును ఆధిక్యతకును పేరు

★ అథషాంతశ్చతుర్వర్ణ ★

లనమే(ఎ) ష్ఘస్సు రేమత్స్యే
ఽ వ్యనుకర్షో ఽనుకర్షణే।

అనిమేష పు ఇది దేవతకును చేపకును పేరు

అనుకర్ష పు ఇది ఆకర్షించుటకును రథమున

	కడుగున పేంన కోడిపేటకును పేరు
లనుతర్ష స్సురాపాన	**అనుతర్ష** పు ఇది కల్లుఎడతకును దప్పికకును
పాత్రే తృష్ణాభి లాషయో ॥(30)	కోరికకును పేరు
వాతరూషస్తు వాతూలో	**వాతరూష** పు ఇది ఎచ్చివానికిని కానుకకును
త్కోచయో శ్శక్ర కార్ముకే।	ఇంద్రధనుస్సునకును పేరు
లంబరీషం రణే భ్రాష్ట్రే	**అంబలీష** న ఇది యుదమునకును మంగలము
వ్యంబరీ షోనృపాంతరే॥ (31)	నకును పు అంబరీషుడను రాజునకును సూర్యు
మార్తాండే ఖండపరశా	నకును శివునకును అంబాళవృక్షమున కును
వామ్రాతక కిశోరయో ।	ఎల్లవానికిని పేరు
పరిఘోషో నినాదేస్యా	**పరిఘోష** పు ధ్వనికిని వచించదగని దానికిని
దవాచ్యే చలదధ్వనౌ॥ (32)	మేఘ గరితమునకును పేరు
నందిఘోషోऽర్జునరథే	**నందిఘోష** పు ఇది ఆరునునితేఱికిని స్తుతిపార
ఘోషేవందిజనస్య చ।	కులరొదకును పేరు
మహాఘోషం మతం హట్టే	**మహాఘోష** న ఇది బజారునకును పు గొప్ప
మహాఘోషోऽతిఘోషణే॥(33)	ధ్వనికిని స్త్రీ కర్కాటక శృంగికిని పేరు
స్త్రీతాకర్కటశృంగ్యాంచ	
మహాఘోషా మనీషిభి ।	
కింపురుష కిన్నరేపి	**కింపురుష** పు ఇది ఈ పేరుగల దేవయోని
స్యాల్లోకభేదేऽ	విశేషులకును కింపురుష లోకమునకును పేరు
వ్యలంబుష ।(34) ఛర్దనేऽ	**అలంబుష** పు ఇది కుక్కుటమునకు స్త్రీ
లంబుషా ప్రోక్తాగండీరీ	జెముడు చెటునకును స్వరలోకమందలియొక
స్వరవేశ్యయోః	వేశ్యకును పేరు
ఎలంకషా గోక్షురకే	**పలంకషా** స్త్రీ ఇది ఎనుగు పల్లేరు చెటునకును
రాస్నాగుగులు కింశుకే	దుంపరాష్ట్రమునకును గుగిలపు చెటునకును
ముండీరీ లాక్షయోశ్చాపి	మోదుగచెటునకును వృక్షవిశేషమునకును లక్క
రాక్షసేऽప్యలంకష ॥	కును పు రాక్షసునకును పేరు

★ అథసాంతో ద్వివర్ణ ★

రసోగంధరసే స్వాదే	**రస** పు ఇది బాలింతబోలునకును రుచికిని
తిక్తాదౌ విషరాగయో	చేదుమొదలగువాటికిని గరళమునకును అనురా
శృంగారాదౌ ద్రవేవీర్యే	గమునకును శృంగారాది నవరసములకును
దేహధాతౌ చ పారదే॥ (1)	పలుచ వస్తువునకును రేతస్సునకును దేహ
రసాతు సల్లకీ పారా	మందలి రసధాతువునకును పాదరసమునకును
జిహ్వాధరణికంగుషు।	స్త్రీ అందుగుచెట్టుకును అగరు శొంఠికిని నాలుక
	కును భూమికిని కొలకును పేరు
భాసో భాః సమాఖ్యాతో	**భాస** పు ఇది కాంతికిని గోవుల దొడికిని కోడి
గోపే కుక్కుట గృధ్రయో ॥ (2)	కిని గెదకును పేరు
దాస శ్శూద్రే దానపాత్రే	**దాస** పు ఇది నాలవజాతివానికిని దానమునకు
భృత్య ధీవర యోరపి।	దగినవానికిని సేవకునకును జాలరివానికిని
దాసీ చేట్యాంచ ఝింట్యాంచ	ఈ స్త్రీ పనికత్తెకును నల్ల పెద గోరింట చెట్టున
	కును పేరు
రాస కోలాహలే ధ్వనౌ॥(3)	**రాస** పు ఇది కలకలమునకును ధ్వనికిని స్త్రీ
రాసా శృంఖలకే రాస	ఒంటెపల్లకును పు గొల్లవాళ్ళ క్రీడావిశేషమున
క్రీడా యా మపి గోదుహాం।	కును పేరు
చాస స్సువర్ణ చూడేస్యా	**చాస** పు ఇది పాలపిటకును చెఱకులలోని
త్ప్రభేదే కిష్కు పర్వణ ॥ (4)	భేదమునకును పేరు
భా ప్రభావే మయూఖేకపి	**భా** పు ఇది ప్రతాపమునకును కిరణమునకును
	పేరు
మా స్మృత శ్చంద్రమాసయో ।	**మా** పు ఇది చంద్రునకును మాసమునకును
	పేరు
అద పరస్మిన్నప్రత్యాపి	**అద** త్రి ఇది ఇతరమైన దానికిని ప్రత్యక్షవస్తు
	వాచకమునకును పేరు
గోసో గంధరసోషయో ॥ (5)	**గోస** పు ఇది బాలింత బోలునకును ప్రాత
	కాలమునకును పేరు

వత్సస్తర్ణక పుత్రాది
వర్షే వత్సం తు వక్షసి।
గుత్స స్తంబే హారభేదే
స్తబకే గ్రంథిపర్ణకే॥ (6)

వత పు ఇదిలేగదూడకును పుత్రుడుమొదలగు వారికిని సంవత్సరమునకును పేరు

గుత్స పు దుబ్బునకును **32** పేటలముక్తాహారమునకును గుత్తికిని సాణేయమను గంధద్రవ్యముకును పేరు

వాసో గేహేఽ వ్యవస్థానే
వాస స్స్యాదటరూషకే।
వ్యాసోమునౌ స్యాద్విస్తారే

వాస పు ఇది గృహమునకును ఉండుటకును అడసరపు చెట్టుకును పేరు

వ్యాస పు ఇది వ్యాసమునికిని విస్తారమునకును పేరు

త్రాసో భీమణిదోషయో ॥ 7)

త్రాస పు ఇది భయమునకును మణులయందలి దోషభేదమునకును పేరు

హంసో విహాంగభేదేస్యా
దర్కే విష్ణౌ హయాంతరే।
యోగి (మంత్రాత్మ భేదేషు)
భేదే మంత్రభేదే
పరమాత్మన్య మత్సరే॥ (8)
నిర్లోభ నృపతౌ హంస
శ్శారీర మరుదంతరే।

హంస పు ఇది అంచకును సూర్యునకును విష్ణువుకును అశ్వవిశేషమునకును సన్యాసులలోని భేదమునకును మంత్రభేదమునకును పరమాత్మకును అన్యశుభద్వేషమునకును లుబత్వములేని రాజునకును శరీరమందలి వాయువిశేషముకును పేరు

అంస స్స్కంధే విభాగే చ
కంసో దైత్యాంతరే స్మృత ॥(9)
కాంస్యచ కాంస్యపాత్రే చ
మానభేదేఽ ఎకీర్తిత

అంస భుజమునకును పు భాగమునకును పేరు

కంస పు ఇది కృష్ణునిమేనమామకును కంచునకును కంచమునకును తవ్వకును పేరు

మాంసంస్యా దామిషే మాంసీ
కక్కోలీ జటయోరవ॥(10)
వసు ర్మయూఖాగ్ని(ధ)జనాధి
పేషు యోక్త్రే బకే స్యాద్వసు
హాటకే చ।వృధ్యౌషధ శ్యామ

మాంస న ఇది మాంసమునకును ఈ స్త్రీ తక్కోలపు చెటునకును జటామాంసికిని పేరు

వసు పు ఇది కిరణమునకును అగ్నికిని రాజునకును పలుపునకును బకపుష్పపు చెటునకును న బంగారుకును బుదివృదియను గంధద్రవ్యము

ధనేషు రత్నే వసు స్మృతం	నకును నలుపునకును ధనమునకును స్త్రీ మధు
స్యాన్మధురేఽన్యవచ్చ॥ (11)	రమైన దానికిని పేరు
నాసా తు నాసికాయాం స్యా	**నాసా** స్త్రీ ఇది ముక్కునకును ద్వారమునకు
న్నాసా ద్వారోర్ధ్వ దారుణి।	మీదుగానుండెడు కమ్మికిని పేరు
మృత్సా తు కథితా(మృత్స్నా)వాశీ	**మృత్సా** స్త్రీ ఇది వడ్లవాని బాడితికిని మంచిమన్ను
శ్రేష మృత్తిక యోరపి॥(12)	కును పేరు
హింసా చౌర్యాదివధయో	**హింసా** స్త్రీ ఇది దొంగతనము మొదలగువాటికిని చంపుటకును పేరు
శ్శంసావచన వాంఛయో।	**శంసా** స్త్రీ ఇది మాటలను కోరికకును పేరు
మిసిస్తు మధురామాం స్యో	**మిసి** స్త్రీ ఇది ఎన్నసదాపచెటునకును జటా
శ్శతపుష్పాఽజమోదయో ॥(13)	మాంసికిని పెదసదాప చెటునకును ఓమము లోని భేదమునకును పేరు
కాసూర్వి కలవాచి స్యా	**కాసూ** స్త్రీ కుత్సిత వాక్యమునకును శక్తియనెడి
తా సూ శ్శక్త్యాయు ధే (ధియి)ఽపిచ।	యాయుధమునకును పేరు
ప్రసూరశ్వాజనన్యోశ్చ	**ప్రసూ** స్త్రీ ఇది ఆడు గుఱ్ఱమునకును తల్లికిని
కందళీవీరుధోరపి॥(14)	నేలయరటికిని లతకును పేరు

★ అథసాంత త్రివర్ణ ★

లలస పాదరోగే స్యా	**అలస** పు ఇది పాదరోగవిశేషమునకును త్రి
త్క్రియామందే ద్రుమాంతరే।	పనులయందాలస్యము చేయువానికిని పు వృక్ష
లలసా హంసపాద్యాం చ	విశేషమునకును స్త్రీ హంసపాది చెటునకును పేరు
రభసో వేగ హర్షయో ॥(15)	**రభస** పు ఇదివేగమునకును సంతోషమునకును పేరు
పనస కంటకిఫలే	**పనస** పు పనసచెటునకును ముంటికిని వానర
కంటకే కపి రుగ్భిదో।	విశేషమునకును రోగభేదమునకును పేరు
సురస స్స్యాత్సుమధురే	**సురస** త్రి ఇది మధురమైన దానికిని స్త్రీ తులసి
పర్ణాసే సురసాపి చ॥ (16)	చెటునకును పేరు

సారస పక్షిభే (దేస్యాత్సా) దేంద్వో	**సారస** పు ఇది బెగురు పక్షికిని చంద్రునకును
స్సారసం సరసీ రుహే।	న పద్మమునకును పేరు
శ్రీవాసో వృక్షధూపే స్యా	**శ్రీవాస** పు దేవదారుబంకతోఁజేసిన ధూపద్రవ్యము
త్పంకజే పీతవాససి॥ (17)	నకును పద్మమునకును విష్ణునకును పేరు
సాహసం తు బలాత్కార	**సాహస** న ఇది బలవంతముగా జేయబడిన దుష
కృత కార్యే దమేఽపి చ।	కృత్యమునకును దండోపాయమునకును పేరు
వాహాసో జలనిర్యాణే	**వాహస** పు ఇది నీటిలోఁచచ్చుటకును కొండ
జగరే సునిషణ్ణకే॥(18)	చిలువకును చెంచలికూరకును పేరు
లాలసో లాలసాపి స్యా	**లాలస** ఇది యాచనకును అత్యాశకును ఉత్సా
ద్యాచ్ఞాతృష్ణాతిరేకయో।	హమునకును పేరు
ఔత్సుక్యే చ	
సమాసస్తు సంక్షేపే చ	**సమాస** పు ఇది క్లుప్తముగా జేయుటకును
సమర్థనే॥ (19)	సమరించుటకును పేరు
కీకస క్రిమిజాతౌ స్యా	**కీకస** పు ఇది పురుగులలోని భేదమునకును న
దస్థ్ని కీకస మిష్యతే।	ఎముకకును పేరు
పాయసం పరమాన్నేస్యా	**పాయస** న ఇది క్షీరాన్నమునకును పు అందుగు
చ్ఛ్రీవాసేఽపి చ పాయస ॥ (20)	బంకతోఁ జేసిన ధూపద్రవ్యమునకును పేరు
వాయసో నా (డి) శిజం ఖ స్యా	**వాయస** పు ఇది కాకికిని ధూపద్రవ్యమునను
చ్ఛ్రీవాసే చాగురుద్రుమే।	అగురుచెట్టునకును ఈ స్త్రీ బ్రహ్మమేడిచెట్టున
కాకోదుంబరికాయాంచ	కును కా(మం)చి చెట్టునకును పేరు
కాకమాచ్యాం చ వాయసీ॥(21)	
మానసం సరసస్వాంతేఽ	**మానస** న మానస సరస్సునకును మనస్సున కును పేరు
ప్యాశ్వాసో నిర్వృతావత।	**ఆశ్వాస** పు ఇది సుఖమునకును ప్రబంధమందలి
ఆఖ్యాయికాపరిచ్ఛేదే	యాశ్వాసమునకును పేరు
ప్రభ్యాసోఽభ్యసనే ఽంతికే॥(22)	**అభ్యాస** పు పరిచయమునకును సమీపమున కును పేరు

ఉచ్ఛ్వాస ప్రాణనాశ్వాస	**ఉచ్ఛ్వాస** పు బ్రతుకుటకును ఊపిరిఆడించుట
గద్యబంధగుణాంతరే।	కును గద్యకావ్యమందలి గుణవిశేషమునకును పేరు
ఇష్వాసో ధన్వి ధనుషో	**ఇష్వాస** పు ఇది ధనురరునకును ధనుస్సునకును పేరు
ర్విలాసో భావ లీలయో ॥ (23)	**విలాస** పు అభిప్రాయమునకును భావసూచక వ్యాపారమునకును పేరు
వీ(వి)తం సంబంధనోపాయే	**వీతంస** న ఇది మృగపక్ష్యాదులను బటు వురులు
మృగాణాం పక్షిణామపి।	మొదలగు వాటికిని ఆపక్ష్యాదులను విశ్వసింపజేసి
తేషామపి చ విశ్వాస	యావరించుటకును పేరు
హేతో ప్రావరణో స్మృతం॥(24)	
ఉత్తంస కర్ణ పూరేస్యా	**ఉత్తంస వతంస** పు ఇవి చెవి యాభరణము
చ్ఛే ఖరేచ వతంసవత్।	నకును కిరీటమునకును పేర్లు
భీభత్సో వికృతే క్రూరే(33)	**భీభత** త్రి ఇది వికృత రూపముగల దానికిని
ऽప్యర్జునే చ ఘృణాత్మని॥ (25)	ఘాతుకునకును పు అరునునకును త్రి దయాంత కరణముగల వానికిని పేరు
విద్వానాత్మవిది ప్రాజ్ఞే	**విద్వాన్** త్రి బ్రహ్మజ్ఞానికిని మిక్కిలి తెలివిగల
పండితే చాభిధేయవత్।	వానికిని పండితునకును పేరు
భూయాన్బహుతరార్థేస్యా	**భూయాన్** త్రి అధికమనుటకును అ మరల
త్పునరర్థే త్వదోవ్యయం॥(26)	ననుటకును పేరు
జ్యాయాన్ వృద్ధేచ శస్తే చ	**జ్యాయాన్** త్రి వృదునకును శ్రేషమైన దానికిని పెరు
హవిర్హో తవ్యసర్పిషో ।	**హవిస్** న ఇది హోమద్రవ్యమునకును నేతికిని పేరు
రేఫా స్స్యాదధమే క్రూరే	**రేఫా** త్రి ఇది నీచునకును ఘాతుకునకును
కృపణేऽపి చ కధ్యతే ॥ (27)	లోభికిని పేరు
వేధా విధౌ బుధే ఎషా	**వేధా** పు బ్రహ్మకును విద్వాంసునకును

	విష్ణునకును పేరు
వాగ పాపాఎరాధయో ।	**ఆగ** న ఇది దోషమునకును నేరమునకును పేరు
వర్చో దీప్తౌ పురీ షచ	
వర్చో రూ ఎకఎ చ క్వచిత్॥(28)	**వర్చ** న ప్రకాశమునకును గుదమలమునకును రూపమునకును పేరు
ఛంద పద్యే చ వేదే చ	**ఛంద** న పద్యమునకును వేదమునకును
స్వైరచారా భిలాషయో ।	యథేచ్ఛగా తిరుగుటకును ఇచ్ఛకును పేరు
ఎనోఽపరాధే కలుష	**ఏన** న ఇది నేరమునకును పాపమునకును పేరు
మన శ్చిత్త మనీషయో ॥(29)	**మన** న ఇది చిత్తమునకును బుదికిని పెరు
రోదశీ రోదసీ చాఎ (ద్యావాభూమ్యో)	**రోద** **రోదసీ** న ఇవి (ప్రత్యేకము) అంతరిక్షము
దిఎభూమౌ పృథక్పృథక్।	నకును శ్రీ భూమికిని పేళ్ళ (రోదస్యా అని)
నవాప్రయోగేఽవ్యనయో	కూడా ప్రయోగించినను భూమ్యంతరిక్షములకు
రోదస్యాదఎ రోదసీ॥	పేరు
ఓజ స్త జన ధాతూనా	**ఓజ** న తేజస్సునకును శబధాతువులయాడంబర
మవష్టంభ ప్రకాశయో ।	మునకును ఆధాతువుల ప్రకాశమునకును
ఓజో బలే చ దీప్తౌచ	బలమునకును కాంతికిని పేరు
తేజో ధామ్ని ఎరాక్రమే॥ (31)	**తేజ** న ఇది కాంతికిని ప్రతాపమునకును
ప్రభావ రేతసోశ్చాధ	సామర్థ్యమునకును రేతస్సునకును పేరు
రజ స్స్యాదార్తవే గుణే।	**రజ** న ఇది అజంతపుంలింగ శబమువలె ముట్టు
రజ ఎరాగే రేణౌ చ	రక్తమునకును రజోగుణమునకును పరాగమున
రజవత్పరికీర్తితం॥(32)	కును పరాగలేశమునకును పేరు
వపుర్భ్వాకృతౌ దేహే	**వపు** న ఇది సుందరాకారమునకును శరీరము నకును పేరు
ఎయ స్స్యాత్ క్షీరనీరయో ।	**పయ** న ఇది పాలకును నీటికిని పేరు
వయ ఎక్షిణి బాల్యాదౌ	**వయ** న ఇది పక్షికిని బాల్యాది వయస్సులకును
వయో యౌవనమాత్రకే ॥ (33)	యౌవనమునకును పేరు

శ్రేయస్తు మంగళే ధర్మే
శ్రేయాన్న స్త తు వాచ్యవత్।
శ్రేయసీ కరిఎప్పల్యా
మభయా రాస్నయోరవ॥ (34)

శ్రేయ న ఇది శుభమునకును ధర్మమునకును త్రి ప్రశస్తమైన దానికిని ఈ స్త్రీ గజపిప్పలికిని కరక చెట్టునకును దుంపరాష్ట్రమునకును పేరు

స్రోతోऽంబువేగేంద్రియో

స్రోత న ఇది జలప్రవాహమునకును ఇంద్రియ ములకును పేరు

రోక స్సద్మని చాశ్రయే।

ఓక న గృహమునకును ఆధారమునకును పేరు

శిర ప్రధానే సేనాగ్ర
భాగ మస్తకయోరవ॥ (35)

శిర న ఇది ముఖ్యారకమునకును సేనయొక్క ముందరిభాగమునకును శిరస్సునకును పేరు

తప శ్చాంద్రాయణాదౌ స్యా
ద్ధర్మేలోకాంతరేऽ ప చ।

తప న ఇది చాంద్రాయణవ్రతము ఉపాసన మొదలగు వాటికిని ధర్మమునకును తపోలోకము నకును పేరు

తపా మాఘే చ శిశిరే

తపా పు ఇది మాఘమాసమునకును శిశిరర్తువు నకును పేరు

సరస్తోయ తటాకయో ॥ (36)

సర పు ఇది జలమునకును మడుగునకును పేరు

ఉష ప్రభాతే సంధ్యాయా

ఉష న ఇది ప్రాత కాలమునకును సాయంకాల మునకును పేరు

మురశ్శ్లేష్మే చ వక్షసి।

ఉర న శ్లేషమునకును వక్షమునకును పేరు

తమోऽంధకారే స్వర్భానౌ
తమ శ్శోకే గుణాంతరే॥(37)

తమ న చీకటికిని రాహుగ్రహమునకును దుఃఖమునకును తమోగుణమునకును పేరు

నభో వ్యోమ్ని నభా మేఘే
శ్రావణే చ పతద్గ్రహే।
ఘ్రాణే మృణాలసూత్రే చ
వర్షాసుచ నభాస్మృత ॥ (38)

నభ న ఆకాశము పేరు **నభా** పు ఇది మేఘ మునకును శ్రావణ మాసమునకును పీకిదాను కును నాసేంద్రియమునకును తామరతూడు లోని దారమునకును వరకాలమునకును పేరు

తరో బలే చ వేగే చ

తర న శరీరసామర్థ్యమునకును వేగమునకును పేరు

రేత శ్శుక్రే చ పారదే।	**రేత** న వీర్యమునకును పాదరసమునకును పేరు
అర్చిర్మయూఖ శిఖయో	**అర్చి** న కిరణమునకును అగ్నిజ్వాలకును పేరు
ర్బర్హా కుశ హుతాశయో ॥ (39)	**బర్హి** దర్భకును పు అగ్నికిని పేరు
సహో బలే జ్యోతిషిమార శీర్ష	**సహ** న ఇది బలమునకును తేజస్సునకును
హేమంత యో శ్చాప	పేరు **సహో** పు ఇది మార్గశిరమాసమునకును
సహో ప్రదిష్టః।	హేమంత ఋతువునకును పేరు
రహోఽప గుహ్యే సురతేఽప తత్వే	**రహ** న ఇది రహస్యమునకును సురతము నకును యధారమునకును పేరు
మహో భవేదుత్సవ	**మహ** న ఉత్సవమునకును ప్రకాశమునకును
తేజసోశ్చ॥(40)	పేరు
జ్యోతి ప్రకాశే దృశి	**జ్యోతి** న ప్రకాశమునవును నేత్రమునకును
తారకాయాం జ్యోతిర్దినే।	నక్షత్రమునకును పు సూర్యునకును అగ్నికిని
శానలయోరప స్యాత్।	పేరు
ధను ప్రియాలద్రుమ	**ధను** పు మొరలిచెటునకును న ధనూరాశికిని
రాశిభేదయో శ్శరాసనే	ధనుస్సునకును త్రి ధనురరునకును పేరు
చాప ధను ర్ధనుర్ధరే॥ (41)	
ఆశీరుక్తా హితాశంసా	**ఆశీ** స్త్రీ ఇది హితవును కోరుటకును (ఆశీర్వా
ఎవ నాశనదంష్ట్రయో ।	దము) పాముకోరకును పేరు
రాక్షసీ తిచ దంష్ట్రాయాం	**రాక్షసీ** స్త్రీ ఇది కోఱకును రక్కసికిని పేరు
రాక్షసీ రక్షస్స్త్రియాం॥ (42)	
తామసీతి చ దురాయాం	**తామసీ** స్త్రీ పార్వతికిని పు పామునకును
తామసో భుజగేఖలే।	దుష్టునకును పేరు
పుక్కసీ కాలికా నీల్యో	**పుక్కసీ** స్త్రీ పార్వతికిని నీలి చెటునకును
పుక్కస శ్శ్వపచే ఽధమే ॥ (43)	చండాలునకును నీచునకును పేరు

★ అథసాంతశ్చతుర్వర్ణ ★

భవేద్ఘనరస స్సాంద్ర నిర్యాసే మోరటేऽప్సుచ। కర్పూరే పీలుపర్ణ్యాం చ సమ్యక్సిద్ధరసేऽపి చ॥ (44)
ఘనరస పు చిక్కనిబంకకును పీలుపత్రలతకును జలమునకును కర్పూరమునకును చాగచెటునకును తెస్సగాసిద్ధమైన రసమునకును పేరు

సర్వరస స్స్మృతో వాద్య భాండభేదే చ ధూనకే।
సర్వరస పు ఇది వీణాభేదమునకును యక్షధూపమునకును పేరు

స్మృతం తామరసం పద్మే తామ్ర కాంచనయోరపి॥ (45)
తామరస న పద్మమునకును రాగికిని బంగారుకును పేరు

సిద్ధరసో రసో వ్యాడి ప్రభృతి ష్వపి దృశ్యతే।
సిదరస పు పాదరసమునకును వ్యాడిమొదలగు రస దికలవారికిని పేరు

మహోరస స్స్యాత్ఖర్జూరే కోశకార కశేరుణో ॥ (46)
మహోరస పు ఖర్జూరపు చెటునకును చెఱకులోని భేదమునకును తుంగముస్తకును పేరు

రాసేరసస్తు రాసే స్యా ద్రస సద్ధి బలావపి। షష్ఠ జాగర కేగోష్ఠ్యాం శృంగార పరిహాసయో ॥ (47)
రాసేరస పు కోలాహలమునకును రసయోగసదినిమిత్తమైనఎలికిని వ్రతవిశేషమునకును సభకును శృంగారరసమునకును ఎకసక్కెమునకును పేరు

శ్వశ్శ్రేయసం చ భద్రేస్యా త్పరానందేచ శర్మణి।
శ్వశ్రేయస న ఇది శుభమునకును పరమాత్మకును సుఖమునకును పేరు

నిశ్శ్రేయసం చ ల్యాణే చంద్రచూడా పవర్గయో ॥(48)
నిశ్రేయస న శుభమునకును పు శివునకును న మోక్షమునకును పేరు

కుంభీనసో విషవ్యాలా కులదృష్టి భుజంగమే। కుంభీనసీ జనన్యాం చ లవణాఖ్యస్య రక్షసః ॥ (49)
కుంభీనస పు క్రూర సర్పవిశేషమునకును ఈ స్త్రీ లవణాసురుని తల్లికిని పేరు

మలీమసం తు మలినే పుష్పకాసీస లోహయో ।
మలీమస త్రి మలినమైన దానికిని న పచ్చని యన్న భేదికిని లోహమునకును పేరు

పౌర్ణ మాస పౌర్ణ మాసీ యజ్ఞ పూర్ణిమయో క్రమాత్॥(50)	**పౌర్ణమాస** పు యాగవిశేషమునకును ఈ స్త్రీ పున్నమకును పేరు
అధివాసో నివాసే చ సంస్కారే ధూపనాదిభి ।	**అధివాస** పు ఉనికికిని ధూపాదులచేత సంస్కరించుటకును పేరు ఆదిశబములవలన ధాన్య శయ్యాదులని గ్రహించవలెను
చంద్రహాసో దశగ్రీవ కరవాలేఽ సమాత్రకే ॥ (51)	**చంద్రహాస** పు రావణుని ఖడమునకును సామాన్య ఖడమునకును పేరు
విశ్వా వసు స్స్యాదధంర్వ భేదే విశ్వావసు ర్నిశి।	**విశ్వావసు** పు గంధర్వ విశేషమునకును స్త్రీ రాత్రికిని పేరు
విభావసు ర్దినమణౌ హారభేదే చ పావకే ॥(52)	**విభావసు** పు సూర్యునకును ముక్తాహార విశేషమునకును అగ్నికిని పేరు
పునర్వసు ర్భవేద్భక్షే కాత్యాయనమునావప।	**పునర్వసు** పు నక్షత్ర విశేషమునకును ధర్మశాస్త్ర కర్తయగు కాత్యాయన మునికిని పేరు
రాజహంసస్తు కాదంబే కలహంస నృపోత్త మే॥ (53) కలహంసస్తు కాదంబే రాజహంసే నృపోత్తమే।	**రాజహంస** పు మధురధ్వనిచేయు హంస విశేషమునకును కాళ్ళు ముక్కు యెర్రనైన హంసకును రాజశ్రేషునకును పేరు **కలహంస** పు దీనినిన్ని పైవరుసగానే గ్రహించ వలెను
ఉవధ్వంస వరి త్యాగే నిందనేఽ ప్యవ చూర్ణనే॥ (54)	**అవధ్వంస** పు ఇది విడుచుటకును నిందించుటకును గుండకొటుటకును పేరు
స్మృతా మధురసా ద్రాక్షా మూర్వికాదుగ్ధికానుచ।	**మధురసా** స్త్రీ ఇది ద్రాక్షలతకును చాగచెటునకును పన్నపాలచెటునకును పేరు
నీలం(లాం)జసా ప్సరో భేదే సరిద్భేదేఽ పవిద్యుతి ॥ (55)	**నీలంజసా** స్త్రీ ఈ పేరుగల యప్సరసకును నదీవిశేషమునకును మెఱుపునకును పేరు
సుమేధాస్తు సుబుద్ధౌస్యా జ్జ్యోతిష్మత్యామపీష్యతే।	**సుమేధా** త్రి మంచిబుదిగల వానికిని స్త్రీ వెక్కుడు తీగెకును పేరు
సుమనా పుష్పమాలత్యో స్త్రీదశే కోవిదేఽ పచ॥(56)	**సుమనా** స్త్రీ ఇది పుష్పమునకును జాజిలతకును పు దేవతకును విద్వాంసునకును పేరు

ప్రచేతాస్తు మునౌ హృష్టే
స్యాత్ప్రతీచీ పతావపి।
విహాయాస్తు శకుంతేస్యా
ద్విహాయ స్సురవర్త్మని॥ (57)
త్రిస్రోతా జహ్నుకన్యాయాం
త్రిస్రోతా స్సరిదంతరే।
అగౌకాశ్చ నగౌకాశ్చ
శరభేసింహ పక్షిణో ॥ (58)
ఉదర్చిరుత్ప్రభే వహ్నౌ
దివౌకా శ్చాతకే సురే।
దీర్ఘాయు శ్శాల్మలౌ కాకే
మార్కండేయేఽతిజీవిని॥ (59)
సప్తార్చి పావకే ప్రోక్త
స్సప్తార్చి క్రూరలోచనే।
కనీయానానుజేఽత్యల్పే
కనీయానతియూని చ॥(60)
వరీయానతి యూని స్యా
ద్వరిపే శ్రేయోగయో।
సాధీయానతివాఢే స్యా
దతిసాధౌ చ వాచ్యవత్॥ (61)

★ అథసాంత పంచవర్ణ ★

స్యాన్నభశ్చమస శ్చంద్రే
చిత్రా పూపేంద్రజాలయో।
వాంగునిర్యాస ఇత్యేష
నింబే వాంగురసేఽపి చ॥ (62)
దివ్యచక్షు స్సుగంధస్స్యా

ప్రచేతా పు ఒక మునికిని త్రి సంతోషించిన వానికిని పు వరుణునకును పేరు

విహాయా పు పక్షికిని ఆకాశమునకును పేరు

త్రిస్రోతా స్త్రీ ఇది ఆకాశగంగకును నదీ విశేషమునకును పేరు

అగౌకా నగౌకా పు ఇవి శరభమృగమునకును సింహమునకును పక్షికిని పేరు

ఉదర్చి పు అధిక కాంతికిని అగ్నికిని పేరు

దివౌకా పు చాతకపక్షికిని దేవతకును పేరు

దీర్ఘాయు పు బూరుగ చెట్టునకును కాకికిని మార్కండేయమునికిని త్రి చిరజీవికిని పేరు

సప్తార్చి పు ఇది అగ్నికిని శనిగ్రహమునకును పేరు

కనీయాన్ పు ఇది తమ్మునకును త్రి మిగుల చిన్నదానికిని మిగుల ఎక్కువయసు వానికిని పేరు

వరీయాన్ త్రి ఇది మిగుల ఎక్కువయసుదానికిని మిగుల శ్రేష్ఠమైన దానికిని శ్రేష్ఠునకును పు పంచాంగ యోగ విశేషమునకును పేరు

సాధీయాన్ త్రి మిక్కిలి దృఢమైన దానికిని మిక్కిలి యోగ్యమైన దానికిని పేరు

నభశ్చమస పు చంద్రునకును ఎండవంటలలోని భేదమునకును యక్షిణీ విద్యకును పేరు

వాంగునిర్యాస పు వేపచెట్టునకును ఇంగువు కును పేరు

దివ్యచక్షు పు పరిమళ విశేషమునకును త్రి

భేదేఽంధే చ సులోచనే।	గ్రుడివానికిని సుందరమైననేత్రములు గలవానికిని పేరు
వారణ్య రేతసం ప్రాహు ర్దివాకర హవిర్భుజో ॥ (63)	**వారణ్యరేతా** పు సూర్యునకును అగ్నికిని పేరు
★ అథహాంతో ద్వివర్ణ ★	
సహో బలే సహోముద పర్ణ్యాం చ నఖ భేష జే। సహదేవా కుమార్యోశ్చ సహ కాంతౌ సహోభువి॥ (1)	**సహ** పు ఇది బలమునకును స్త్రీ ఎల్లిపెసర లతకును నఖమను గంధద్రవ్యమునకును ముత్తవ పులగపుచెటునకును ఎన్నగోరింటచెటునకును పు తేజస్సునకును స్త్రీ భూమికిని పేరు
గ్రహోఽనుగ్రహ నిర్బంధ గ్రహణేషు రణోద్యమే। సూర్యాదౌ పూతనాదౌ చ సైంహి కేయో పరాగయో ॥ (2)	**గ్రహ** పు ఇది రక్షించుటయందిచ్ఛకును బలాత్కారమునకును స్వీకరించుటకును యుద్ధప్రయత్నమునకును సూర్యాది నవగ్రహములకును పూతనాది బాలగ్రహములకును రాహువునకును గ్రహణమునకును పేరు
వహ స్స్య ద్వృష భస్కంధ దేశే గంధవహేఽపి చ।	**వహ** పు ఇది ఎదుమూపురము క్రింది భాగమునకును వాయువునకును పేరు
బర్హంధళే కేకిపింఛే	**బర్హ** న ఆకునకును నెమలిపురికిని పేరు
గృహో పత్న్యాం గృహే స్మృతా ॥(3)	**గృహో** పు భార్యకును గృహమునకును పేరు
గ్రాహో గ్రహేఽ వహోరేచ	**గ్రాహ** పు ఇది స్వీకరించుటకును జలజంతు విశేషమునకును పేరు
నాహోబంధన కోటయో ।	**నాహ** పు కటునకును కపటమునకును పేరు
స్నేహాస్తైలాది కరస ద్రవ్యే స్యాత్సౌహృదేఽపి చ॥	**స్నేహ** పు నూనెమొదలగువాటికిని ప్రయత్వమునకును పేరు
ప్రో (హాస్తునిపుణేతర్కే) హో నిపుణ తర్కే స్యా త్ప్రోహో హాస్త్యం ఘ్రిపర్వణో ।	**ప్రోహ** పు నేర్పరియొక్క యూహకును ఏనుగు కాలికిని కణుపునకును పేరు
మోహా మిచ్ఛంతి మూర్ఛాయా	**మోహ** పు మూర్ఛకును అజ్ఞానమునకును పేరు

మవిద్యాయాంచ సూరయ ॥ (5)	
లోహస్తు శస్త్రకే లోహం	**లోహ** పు ఖడచూరమునకును న అగురున
జోంగకే సర్వతైజస।	కును అనేక ధాతుద్రవ్యములు కూడిన లోహము
	నకును పేరు
వ్యూహస్తు బలవిన్యాసే	**వ్యూహ** పు పద్మశకటాద్యాకారముగా సైన్యమును
నిర్మాణే బృంద తర్కయో ॥ (6)	రచించుటకును నిర్మించుటకును సమూహమున
	కును ఊహించుటకును పేరు
సింహ కంఠీరవే రాశౌ	**సింహ** పు ఇది సింగమునకును సింహరాశికిని
సత్తమే చోత్తరస్థిత ।	సమాసోత్తరమందుండెనేని శ్రేష్ఠునకును ఈ స్త్రీ
సింహీ క్షుద్రా బృహత్యోస్స్యా	వాకుడు చెటుకును నేలములగ చెటునకును
ద్వాసకే రాహుమాతరి ॥ (7)	అడసరపు చెటునకును రాహువుతల్లికిని పేరు
బహు స్స్యాద్విపులేత్ర్యాది	**బహు** స్త్రీ ఇది విస్తారమైన దానికిని మూటికంటె
సంఖ్యా స్వప్యభిదేయవత్।	తక్కువగాని సంఖ్యకును పేరు
అహిర్వృత్రాసురే సర్పే	**అహి** పు ఇది వృత్రాసురునకును పామునకును
	పేరు
ఈహా తూద్యమ వాంఛయో ॥ (8)	**ఈహా** స్త్రీ ఇది ప్రయత్నమునకును ఇచ్ఛకును
	పేరు
గుహా తు గహ్వరే సింహ	**గుహా** స్త్రీ కొండబిలమునకును నక్కతోకపొన్న
పుచ్ఛ్యాం స్కందే గుహో మత ।	చెటునకును పు కుమారస్వామికిని పేరు
వాహా భుజాయాం వాహస్తు	**వాహా** స్త్రీ భుజమునకును పు పందుమునకును
మానభేదే వృషేహయే ॥ (9)	ఎదునకును గుఱ్ఱమునకును పేరు
మహీ భూమౌ మహీ నద్యాం	**మహీ** స్త్రీ ఇది భూమికిని మాలవదేశమందలి
మహా ఉత్సవతే జసో ।	యొకనదికిని పు ఉత్సవమునకును ప్రకాశమున
	కును పేరు
కుహూ స్స్యాత్కోకిలా రావ	**కుహూ** స్త్రీ ఇది కోకిల ధ్వనికిని చంద్రకళా
నష్టేందు కలదర్శయో ॥ (10)	శూన్యమైన యమావాస్యకును పేరు

★ అథహాంత త్రివర ★

ఎటవాస్తు ఎమారంభ	**పటహ** పు ఇది ప్రారంభమునకును న తమ్మెట
ఆనకే ఎటవాం మతం।	వాద్యమునకును పేరు
కలహ ఖడ్గకోశే స్యా	**కలహ** పు కత్తివరకును వివాదమునకును
ద్భండనే యుద్ధరాధయో ॥(11)	యుదమునకును శోభకును పేరు
ప్రగ్రహాస్తుతు లాసూత్రే	**ప్రగ్రహ** పు తక్కెడ త్రాటికిని కారాగృహాము
బంధ్యాం నియమనేభుజే।	నకును నియమించుటకును బుజమునకును
వాయాదిరశ్మౌ రశ్మౌచ	గుర్రపు కళ్ళెముయొక్క పగమునకును కిరణమున
సువర్ణే హ(లి) రి పాదపే॥ (12)	కును బంగారుకును మూనిపసపునకును పేరు
నిగ్రహో భర్త్సనే ప్రోక్తో	**నిగ్రహ** పు ఇది బెదరించుటకును హదుకును
మర్యాదాయాంచ బంధనే।	బంధించుటకును పేరు
విగ్రహ స్సమరే కాయే	**విగ్రహ** పు యుదమునకును శరీరమునకును సమాస
విస్తారప్రవిభాగయో ॥ (13)	మును విస్తరించుటకును విభాగమునకును పేరు
సం(గ్రా) గ్రహోబృహాదుత్తుంగే	**సంగ్రహ** పు ఇది మిక్కిలి యౌన్నత్యమునకును
ముష్టి సంక్షేపయోరవ।	ఎడికిలికిని స్వల్పముగా చేయుటకును పేరు
ఆగ్రహో కే నుగ్రహో నక్త్యా	**ఆగ్రహ** పు రక్షణేచ్ఛకును ఆసక్తికిని ఆక్రమించు
రాక్రమే గ్రహణేऽ ఎ చ॥ (14)	టకును స్వీకరించుటకును పేరు
నవాహ స్స్యాన్నవదినే	**నవాహ** పు క్రొత్త దినమునకును పాడ్యమికిని
నవాహ ప్రతిపత్తిథౌ।	పేరు
ప్రవాహో వ్యవహారేస్యా	**ప్రవాహ** పు వ్యవహారమునకును జలవేగము
దప స్రోతస వారిణ ॥ (15)	నకును పేరు
కటాహో ఘృత తైలాది	**కటాహ** పు ఇది పెనము మొదలగు వాటికిని
పాకపాత్రే చ ఖర్పరే।	గాబునకును మూకుడుకును దిబ్బకును కొమ్ములు
కటాహ క్రూరవృష్ఠే చ	మొలచుచున్న గేదెదూడకును పేరు
న్నూపే చ మహిషీ శిశౌ॥ (16)	
ఉత్సాహ స్తూద్యమేసూత్రేऽ	**ఉతాహ** పు ప్రయత్నమునకును ధారమునకును
ప్యారహో ధైర్య మానయో ।	పేరు

ఆరోహణో నితంబే చ	**ఆరోహ** పు ఇది పొడవునకును పరిమాణ విశేష
సముచ్చ్రయ నిషాదినో ॥ (17)	మునకును ఎక్కు టకును కటి ప్రదేశమునకును ఔన్నత్యమునకును మావటీనికిని పేరు
నిర్యూహ శ్శేఖరే ద్వారే	**నిర్యూహ** పు శిరోభూషణమునకును ద్వారము
నిర్యాసే నాగదంతకే।	నకును చెటుబంకకును కొణిగకు నాధారముగా నాటిన కొయ్యకును పేరు
విదేహో దేహ శూన్యే స్యా	**విదేహ** త్రి శరీరములేని దానికిని పు జనక
ద్విదే హో మిథిలే స్మృత ॥(18)	వంశసుడగు రాజునకును పేరు
నిరూహో వస్తిభేదే స్యా	**నిరూహ** పు ఇది రోగికిచేయు స్వేదన క్రియా
త్తర్కే నిశ్చిత యోరపి।	విశేషమునకును ఊహకును నిశ్చయించుటకును
దాత్యూహ కాలకంఠే స్యా	పేరు
ద్దాత్యూహ శ్చాతకేऽ పి చ॥(9)	**దాత్యూహ** పు కూకురు గడంగి పిటకును వాన కోయిలకును పేరు
అత్యూహ నీలికాయాం స్యా	**అత్యూహ** స్త్రీ నీలిచెటునకును నెమలికిని పేరు
దత్యూహశ్చిత్ర మేఖలే।	
సువహా సల్లకీ గోధా	**సువహ** స్త్రీ ఇది అందుగు చెట్టునకును హంస
పదీ శేఫాలికాసు చ॥ (20)	పాదిచెటునకును నల్లవావిలిచెటునకును ఖరంగి
ఏలా పర్ణ్యాం చ సువహా	చెటునకును వీణకును దుంపరాష్ట్రమునకును
వల్లకీ రాస్న యోరపి।	త్రి లెస్సగా వహించుదానికిని పేరు
సమ్య గ్వహే తు సువహో	
వాచ్యవత్సముదాహృత ॥(21)	
వైదేహీ రోచనీ సీతా	**వైదేహీ** స్త్రీ ఇది గోరోచనమునకును సీతాదేవి
వణిక్ స్త్రీ ఏప్పలీషు చ।	కిని వైశ్య స్త్రీకిని ఏప్పలి చెటునకును పేరు
వారాహీ మాతృభేదే స్యా	**వారాహీ** స్త్రీ సప్తమాతృకలలో నొకతెకును
ద్దృష్టి నామౌషధేऽ పి చ॥ (22)	పాచితీగెకును పేరు
★ అథహాంత శ్చతుర్వర ★	
అవగ్రహ ఇతి ఖ్యాతో	**అవగ్రహ** పు వృష్టి ప్రతిబంధకదోషమునకును

వృష్టరోధే గజాలికే।	ఎనుగులలాట ప్రదేశమునకును స్వతంత్రము
స్వతంత్రతానిషేధేఽప	లేకుండుటకును విఘ్నమునకును పేరు
ప్రతిబంధే ప్యవగ్రహ ॥(23)	
ప్రతిగ్రహ స్స్వీకరణే	**ప్రతిగ్రహ** పు ఇది స్వీకరించుటకును సేనకు
సైన్యపృష్ఠే పతద్గ్రహే।	వెనుక భాగమునకును పీకిదానుకును బ్రాహ్మ
ద్విజేభ్యోవిధి వద్దేయే	ణులకొరకు విధ్యుక్తముగా నివ్వబడిన ద్రవ్యము
తద్గ్రహే చ గ్రహాంతరే॥(24)	నకును దాన ప్రతిగ్రహమునకును గ్రహ విశేష
	మునకును పేరు
పరిగ్రహ పరిజనే	**పరిగ్రహ** పు పరివారమునకును భార్యకును
పత్న్యాం స్వీకార మూలయో	స్వీకరించుటకును మొదటికిని శాపమునకును
శాపేఽ	పేరు
ప్యుపగ్రహో బంద్యా	**ఉపగ్రహ** పు చెఱసాలకును ఆచరణమునకును
ముపయోగేఽనుకూలనే ॥(25)	అనుకూలమునకును పేరు
అభిగ్రహోఽభి యోగేఽభి	**అభిగ్రహ** పు యుదమునకెదురుకొనుటకును
గ్రహణే గౌరవేఽ ఎ చ।	గ్రహించుటకును గౌరవమునకును పేరు
పరిబర్హస్తు రాజార్హ	**పరిబర్హ** పు రాజయోగ్యమగు వస్తువునకును
వస్తున్యప పరిచ్ఛదే॥(26)	ఒక భాగమునకును పేరు
పితామహో విరించే స్యా	**పితామహ** పు బ్రహ్మకును తండ్రి తండ్రికిని
త్పితస్య జనకేఽ ఎ చ।	పేరు
తమోపహా స్సహస్రాంశు	**తమోపహ** పు ఇది సూర్యునకును చంద్రున
మృగాంక జిన వహ్నిషు॥(27)	కును బుదదేవునకును అగ్నికిని పేరు
ఉపనాహో వ్రణాలేప	**ఉపనాహ** పు వ్రణములకు కట్టెడి యన్న కబళము
పండే వీణానిబంధనే।	నకును వీణతీగెలు ముడుచుతావునకును పేరు
పరీవాహో జలోచ్ఛ్వాశే	**పరీవాహ** పు ఇది తటాకాదుల వలన పోగొట్ట
మహీభృద్యోగ్యవస్తుని॥(28)	బడిన అధికమైన నీటికిని రాజునకుదగిన వస్తువు
	కును పేరు
తనూరుహం గరుల్లోమ్నో	**తనూరుహ** న పక్షియాకకును వెంట్రుకకును పేరు

ర్వరారోహా కటావపి।	
వరారోహస్తు కథితో	**వరారోహా** స్త్రీ ఇది కటి ప్రదేశమునకును పు
హస్త్యారోహో వరోహాయో ॥(29)	గుఱ్ఱపు రౌతునకును అధిష్ఠించుటకును పేరు
అవరోహోఽవతరణే	**అవరోహ** పు దాటుటకును కొమ్మయూడ
తరోరంగే లతోద్గమే।	కును లతాంకురమునకును పేరు
అశ్వారోహా శ్వగంధాయా	**అశ్వారోహా** స్త్రీ పెన్నేరుచెట్టునకును పు గుఱ్ఱపు
మశ్వారోహోఽశ్వవారకే॥(30)	రౌతునకును పేరు
మహాసహా మాష పర్ణ్యాం	**మహాసహా** స్త్రీ కాఱుమినప చెట్టునకును తెల్ల
మమ్లానకు సుమేఽపిచ।	పెద గోరింట చెటునకును పేరు
గంధ వహాతు నాసాయాం	**గంధవహా** స్త్రీ ముక్కు నకును వాయువునకును
వాయౌ గంధవహో మత ॥(31)	పేరు
భవేద్దేవసహాభిఖ్యా	**దేవసహా** స్త్రీ పాదరసమునకును సహదేవి
సూతే దండోత్పలౌషధే।	చెటునకును పేరు
ప్రపితామహ ఇత్యేష	**ప్రపితామహ** పు బ్రహ్మకును ముత్తాతకును
విధౌ పిత్రుపితామహే॥ (32)	పేరు
★ అథ క్షాంతో ద్వివర ★	
(షాంతా స్స్యుర్యద్యపి క్షాంతా	**తా** యోచింపగా వర్ణ సంయోగమువలన నీచెప్ప
వర్ణానామనురోధత ।	బోవు క్షాంతశబములు షాంతములేయగును
పృధక్రమేణ కధ్యంతే	ఐనను వర్ణక్రమానుసరణముకొరకువేఱుగాచెప్ప
తథాప్యేతే సమన్వయాత్)॥ (1)	బడుచున్నవి
అక్ష కర్షే తుషచ క్రే	**అక్ష** పు 16ఆద్యమాషములయెత్తు బంగారుకును
శకట వ్యవహారయో ।	తాండ్రచెటునకును బండికుండకును బండికిని
ఆత్మజ్ఞే పాశకే చాక్షం	వ్యవహారమునకును బ్రహ్మజ్ఞానికిని పాచికకును
తుత్థ సౌవర్చలేఽంద్రియే॥ (2)	న మైలతుత్థమునకును సౌవర్చ లవణమునకును
	చతురాదీంద్రియమునకును పేరు
ఋక్షోఽద్రిభేదే భల్లూకే	**ఋక్ష** పు ఇది పర్వత విశేషమునకును ఎలుగు
శోణకే కృత వేధనే।	బంటికిని దుండిగపుచెట్టునకును స్త్రీ తొలవేయ

బుక్షముక్తం చ నక్షత్రే
యక్ష స్త్రీదే చ గుహ్యకే॥(3)
దక్ష పటౌ వారవృషే
తామ్రచూడే ప్రజాపతౌ।
మునిభేదే ద్రుమే వహ్నౌ
దక్షో దక్షా భువిస్మృతా॥ (4)
పక్షో మాసార్ధకే పార్శ్వే
గ్రహే సాధ్య విరోధయో ।
పక్షశ్చా పర తో బృందే
బలే సఖి సహాయయో ॥ (5)
పతత్రే చుల్లిరంధ్రే చ
దేహాంగే రాజకుంజరే।

బడిన దానికిని నక్షత్రమునకును పేరు
యక్ష పు ఇది కుబేరునకును యక్షునకును పేరు
దక్ష త్రి సమరునకును పు శివునివాహనమునకును కోడికిని దక్షప్రజాపతికిని దక్షమునికిని (ధర్మశాస్త్రకర్త) వృక్షభేదమునకును అగ్నికిని త్రి భూమికిని పేరు
పక్ష పు ఇది అరమాసమునకును ప్రక్కకును గ్రహమునకును అనుమానమువలన సాధింపదగిన వస్తువుకును విరోధమునకును కచాది పదములకు పరమయ్యేని సమూహారక మునకును బలమునకును చెలికానికిని బాణమునకు కటిన యీకలకును పక్షిఱెక్కకును పొయ్యిద్వారమునకును దేహపార్శ్వమునకును అంబారీ యేనుగునకును పేరు

లక్షం శరవ్యే సంఖ్యాయాం
లక్షం ఛద్మని కధ్యతే॥ (6)
ప్లక్షో ద్వీపవిశేషే స్యా
త్పర్కటీ గర్ద భాండయో ।
ప్లుక్షే ద్వారపార్శ్వే చ
గృహాస్య పరికీర్తిత ॥ (7)
న్యక్ష పరశురామే స్యా
న్న్యక్ష కృత్స్న నికృష్టయో ।
చోక్షో గీతే శుచౌ దక్షే
తధా తీక్షణ మనోజ్ఞయో ॥ (8)

లక్ష న గుఱికిని లక్షసంఖ్యకును న మిషకును పేరు
ప్లక్ష పు ప్లక్షద్వీపమునకును జువ్విచెటునకును కలజువ్వి చెటుకును ఎప్పలి చెటుకును ఇంటి గుమ్మము ప్రక్కకును పేరు
న్యక్ష పు ఇదిపరశురామునకును త్రి సమగ్రమైన దానికిని నీచమైన దానికిని పేరు
చోక్ష త్రి గానము చేయబడిన దానికిని పవిత్రమైన దానికిని సమర్థునకును తీవ్రమైన దానికిని రమ్యమైన దానికిని పేరు

ధ్వాంక్షస్తు కాక బకయో
స్త (ర్క)ర్కు కే భిక్షుకే గృహే।

ధ్వాంక్ష పు ఇది కాకికిని కొంగకును ఎకుల రాటమునకును యాచకునకును గృహమున

ధ్వాంక్షీ కక్కోలికాయాం స్యా	కును స్త్రీ తక్కోలపు చెటునకును పేరు
త్కక్షో దోర్మూల కచ్ఛయో ॥(9)	**కక్ష** పు ఇది చంకకును జలప్రాయ ప్రదేశమున
సైరిభే చ తృణే కక్ష	కును కాఱుదున్నపోతునకును గడికిని ఎండిన
శ్శుష్క కానన వీరుధో ।	యడవికిని లతకును స్త్రీ ఎన్నరేగటి దూలగొండి
కక్షా గ్రాహణికా కాంచీ	చెటునకును మొలనూలికిని ముంగిలిచావడికిని
ప్రకోష్ఠ గజరజ్జుషు ॥ (10)	ఏనుగును కటు త్రాటికిని వివాద స్థానమునకును
స్పర్ధా పదే పరీధాన	కటు బట్టయొక్క వెనుక చెంగునకును (గోచీ)
పశ్చాదంచల పల్లవే	రథము యొక్క అంతస్తునకును పేరు
రథభాగేఽపి కక్షాస్యా	
ద్వీక్షం విస్మయ దృశ్యయో ॥(11)	**వీక్ష** త్రి ఇది అచ్చెరువైన దానికిని చూడదగిన దానికిని పేరు
మోక్షో ముష్కకవృక్షే స్యా	**మోక్ష** పు మొక్కపు చెటునకును ముక్తికిని
దపవర్గే చ మోచనే।	విడచుటకును పేరు
రూక్ష పాదప జాతౌ స్యా	**రూక్ష** పు వృక్షమునకును త్రి ప్రేమలేని
ద్రూక్షోఽప్రమణ్య చిక్కణే ॥(12)	దానికిని గఱుసైన దానికిని పేరు
భిక్షా భృతౌ చ యాచ్ఞాయాం	**భిక్షా** స్త్రీ ఇది కూలికిని యాచించుటకును
సేవా భిక్షితవస్తునో	సేవించుటకును యాచించినవస్తువునకును పేరు
ప్రేక్షా నృత్యేక్షణే బుద్ధౌ	**ప్రేక్షా** స్త్రీ నాట్యమును చూచుటకును బుదికిని పేరు
రక్షా రక్షణ లాక్షయో ॥(13)	**రక్షా** స్త్రీ రక్షించుటకును లక్కకును పేరు

★ అథ క్షాంత త్రివర్ణ ★

అధ్యక్షోఽధికృతే ప్రోక్త	**అధ్యక్ష** పు అధికారికిని స్త్రీ కండ్లముందఱి
ప్రత్యక్షేఽధ్యక్షమిష్యతే।	దానికిని పేరు
గోరక్షో నాగ రంగేస్యా	**గోరక్ష** పు నారింజ చెట్టునకును గోవులను
ద్గవాం చ పరిరక్షకే ॥(14)	రక్షించువానికిని పేరు
ఆరక్షం రక్షణీయే స్యా	**ఆరక్ష** స్త్రీ రక్షించ తగినదానికిని ఏనుగు కుంభ
చ్ఛీర్షమర్మణి దంతినాం।	స్థలమధ్య భాగమునకును పేరు
రక్తాక్ష కాసరే క్రూరే	**రక్తాక్ష** పు దున్నపోతునకును ఘాతుకునకును

పారావత చకొరయో ॥ (15)	పావురమునకును చకోరపక్షికిని పేరు
సమీక్షా గ్రంధభేదే స్యా	**సమీక్షా** స్త్రీ ఇది మీమాంసశాస్త్ర గ్రంథ విశేషము
తత్త్వబుద్ధౌ నిభాలనే।	నకును యధార్థ బుదికిని చూచుటకును పేరు
ఉత్ప్రేక్షా నవధానే స్యా	**ఉత్ప్రేక్షా** స్త్రీ ఎమఱుపాటునకును ఉత్ప్రేక్షాలం
త్కావ్యాలంకరణేఽప చ ॥ (16)	కారమునకును పేరు
మృగాక్షీ చేంద్రవారుణ్యాం	**మృగాక్షీ** స్త్రీ ఇది పెదపాపర చెటునకును లేడి
మృగనేత్రా త్రియామయో ।	కన్నులవంటి కన్నులు గల దానికిని పేరు
గవాక్షీ శక్రవారుణ్యాం	**గవాక్షీ** స్త్రీ పెదపాపరచెటునకును పు కిటికీకిని
గవాక్షో జాలకే కపౌ॥ (17)	వానర విశేషమునకును పేరు
★ **అథక్షాంత శ్చతుర్వర్ణ** ★	
వీర వృక్షస్తు భల్లాత	**వీరవృక్ష** పు జీడిచెటునకును మదిచెటునకును
కకుభ ద్రుమ యోరపి।	పేరు
రాజవృక్ష ప్రియా లేస్యా	**రాజవృక్ష** పు మొరలి చెటునకును రేల చెట్టున
త్సువర్ణ కత రావపి॥ (18)	కును పేరు
దేవ వృక్ష స్సప్తపర్ణే	**దేవవృక్ష** పు ఇది యేడాకులయరటిచెటునకును
మందారాదిషు గుగులౌ।	5 దేవతావృక్షములకును గుగిలపుచెటుకును పేరు
భూతవృక్షస్తు శాకోటే	**భూతవృక్ష** పు పెదటేకు చెటునకును దుండిగపు
తధాశ్యోనాకపాదపే॥ (19)	చెటునకును పేరు
విశాలాక్షో వారే తార్క్ష్యే	**విశాలాక్ష** పు ఇది శివునకును గరుడునకును
విశాలాక్షీ వరస్త్రియాం।	ఈ స్త్రీ ఉత్తమ స్త్రీకిని పేరు
సకటాక్షో ధవద్రౌ స్యా	**సకటాక్ష** పు నంది చెటునకును స్త్రీ క్రేగంటి
త్కటాక్ష సహాతేఽప చ॥ (20)	చూపులు గల దానికిని పేరు

శ్రీ మహేశ్వరస్య కృతౌ విశ్వప్రకాశేఽ నేకార్థ
శబ్దపరిచ్ఛేధ సమాప్త

